

$$\begin{array}{r}
 83 \\
 41 \\
 \hline
 83 \\
 332 \\
 \hline
 3443
 \end{array}$$

33
 14

La Novicia
de
San Esteban

San Esteban

A
 287

7 400 40
 MADE IN SPAIN

Es de la libreria de S. Sabi. de Oña 1778-

INSINUATIONVM R 11944
DIVINAE PIETAE. (1)

TIS LIBRI QVINQUE, IN QVIBVS
vita, & acta Sanctæ Gertrudis Monialis Ordinis Saa-
cti Benedicti continentur.

ACCESSE RE NVNC DENVO
*exercitia ab eadem Virgine composita, quæ mi-
rum inmodum animos ad amorem divi-
num inflamant.*

OMNIA HÆC NVNC DENIQVE
Magistri Fratris Ioannis de Castañiza, eiusdem ordinis Mona-
chi, studio atq. diligentia correctæ, probata, & illu-
strata scholijs.

DI. CAT. A SERENISSIMAE CAESAR. AE
Maiestati Catholicæ.

Anno

1599.

CVM PRIVILEGIO.

*Matriti, apud heredes Ioannis Jñiguez de Lequerica, ex officina.
Licentiatu Varez à Castro.*

i 16.287.198

ERRATA.

Vita

Hoja. 1. plana. 1. renglon. 5. vbi dicit monachi, di. at monacho. 21. vocent, vocant. l. 2. 10. breui, ter, breuiter. 2. l. 13. vxor. ita, vxor ita. 3. 2. 14. contigere, contingere. 31. peruentu, peruen. 7. 4. 1. 3. inuiffo, inuiffo. 5. 2. 3. Nyfimes, Nyfenus. 6. 1. 4. ni Syria, in Syria. 6. 2. 11. feltoce, felicore. 10. 2. 1. treceffimum, trecenteffimum. 11. 1. 19. Beiginagium, veghina gum. 13. 2. vlt. fed tamen, cicatrics tamen. 14. 1. 2. duraren, durarent. 14. 2. 5. pradica bantur, pradicerentur. 2. obefia, oblefia. 16. 2. 10. intirimecdum, inuicimendum. 27. 1. 1. inffitutionum. in ffuuationum. 20. beiffatem, beiffantem. 18. 1. 7. duceret, ducere. 19. 2. 3. & haec, vt hanc. 10. l. 15. gratia, gratia. 21. 1. 1. afflatim, affatim.

Inffuuationum.

13. 1. vlt. foret, foret. 3. 1. 13. ad illa, ab illa. 6. 2. 1. qui, quq. 7. 2. 12. Meckilde, Mechtilde. 61. 10. ite vt, ita vt. 6. 2. 5. lucabe et, lic caueret. 10. videlle, vidiffe. 7. 2. 12. pradica bat, pradice bat. 8. 2. 1. accederet, accenderet. 11. 1. vlt. videnter, videntur. 12. 1. 1. delegit, e tegit. 13. 1. 17. fimo, fimo. 17. addener, addentur. 17. 1. 1. heida. licq. ta. 7. erat. crana. 27. 1. 1. lem, vt, lem ne. 2. 4. 1. 4. delectoi, delectoi. 28. 2. 2. indignosq; ind. gnosq; 31. 2. 10. adiffent, andiffent. 32. 1. 24. quam totius, quantocius. 39. 1. 14. Et ne, Eft ne. 42. 1. 24. euolue, it, euolueret. 43. 1. 13. beffio. rum, beffio. rum. 49. 2. 12. fruffatim, ruffatim. 49. 1. 2. refiffiori, e efflorio. 23. ingig. n. ffimæ, indigniffimæ. 50. 2. 27. indiffolubiter, n. iffolubiter. 51. 1. 13. confidere, coi. fide. ro. 1. 218. qua. quo. 5. 1. 27. mens, vt. me. i. m. pul. lit, vt. 54. 1. 3. centuplier, centuplier. pen. modum, modum, vlt. aliter nam, alter nam. 56. 2. 8. quæ. rulari, quæ. rulari. 60. 2. 17. tentaretur, cantaretur. 61. 1. 24. faluom, faltet. 62. 1. 9. fluentia, fluenta. 62. 2. vit. penetra, et, penetret. 65. 2. 1. aure, iure. 67. 2. 8. prad. laram, prad. laram. 25. tibi inimis, tibi in inti. mis. 68. 2. antep. detrecre. decre. 69. 2. 4. humiliatis, h. militatis. 70. 2. 6. in. modico. in modico. 71. 2. 2. 4. utile, rutile. 72. 1. vlt. e. plientia, c. nientia. 73. 2. 2. Caput XIIII. Caput XIIII. 75. 1. 2. 2. voluntatem, voluntatem. 76. 1. 20. lenieretur, leniretur. 77. 1. 9. præ. ferendis, pefferendis. 80. 2. 1. peccauit, peccabit. 81. 1. 5. quada, quanda. 84. 1. 23. cffulcata, ta. men, cffulcata rament. 85. 2. 25. ind. c. s. ind. c. s. 87. 1. 10. inueniet, inueniet. 89. 2. 7. termi. nis, terminis. 91. 1. 7. quam in quam. 94. 1. 1. ignofcens, ignefcens. 97. 2. 4. qualibet, qualli. bet. 98. 1. 1. 5. hom. nem, hom. num. 98. 2. vlt. cœ. ligenis, cœ. ligenis. 99. 1. 1. terrigenis, terregens. 100. 1. 17. procederis, proci. lens. 101. 1. 10. fragilitatem, fragilitatem. 103. 2. 17. vilitatem, vili. tatem. 105. 2. 26. ius commouens, lic. s. commouent. 106. 1. 12. aduentum, aduentu. 109. 2. pen. viridem apparer, viride apparer. 110. 1. 25. miræ, miri. 112. 2. vlt. place, e, placeret. 112. 1. 9. largitias largitas. 114. 1. 6. valeris, valentis. 115. 1. 5. fities, futiens. 6. tepeditarem, u. peditem. 116. 2. pen. fuper, infup. 1. 11. 9. 2. 25. 1. 1. 5. ammatos, inflammatus. 120. 1. 5. obedientia, obe. dencia. 122. 1. 17. immolandum, ad immolandum. 124. 1. 4. me attraho, mea attraho, vlti. purgando, purgandum. 129. 2. 9. virtuti, virtute. 17. ditatis, diuinitatis. 28. fuaiffione, fua. niffime. 130. 1. 7. Ad quod, Ad quod illa. Nunquid. 11. importunis, importunitate. 33. 1. 4. as. peraret, asperaret. 5. ingrata, in grata. 1. 4. 1. 24. intellectum, intellectu. vlt. tibi. bibi. 137. 1. 19. lauras, larbas. 137. 2. 25. manus, amans. 28. pendere, pōd. re. 138. 1. 2. deuotas, in deuotas. 20. beneplacum, beneplacitum. 13. 9. 2. 17. grauita fua, giuita fua. 145. 2. 1. beberet, debe. ret. 19. profiffetur, profiffetur. 14. 6. 2. 2. n. m. f. c. illum: nōtiffic. e. voluerit illum.

Exercitiuorum.

14. 1. 22. amima, anima. 24. 2. antep. liberauit, liberabit. 26. 1. vlt. lyllabicè, fyllicicè. 27. 1. 15. p. g. t. s. digitos. 29. mea, meam. 30. 1. 5. dulciffime, dulciffimi. 36. 1. 26. factus es, factus os. 38. 1. 27. meam, mea. 40. 1. pen. impelcat, impleat. 44. 2. 6. pignus, pignus. 49. 2. 23. pot. fus, por. fus. En Madrid a xxx. de Agosto. de M. D. XC. IX. años.

Iuan Vazquez del Matmol.

Suma del priuilegio.

EL Rey nueſtro Señor concedio priuilegio por diez años al Licenciado Varez de Caſtro para imprimir eſtos cinco libros de las Inſinuaciones, y el de los exercicios de ſanta Gertrude, con aprouacion de la Vniuerſidad de Alcalá, y vnos eſcholios del Padre Maeſtro Caſtañiza, como parece ra por vn priuilegio firmado de ſu Mageſtad, y de D. Luys de Salazar ſu ſecretario, en Madrid a poſtrero dia del mes de Diziembre de 1598. años, deſpachado en el oficio de Ioá Gallo de Andrada ſecretario de Camara.

TASSA.

YO Iuan Gallo de Andrada eſcriuano de Camara de ſu Mageſtad, de los que reſiden en ſu Conſejo, certifico y doy fe, que auientose viſto por los ſeñores del los libros de ſanta Gertrude, intitulado: Inſinuationū Diuinæ Pietatis libri quinq. & Exer. titia: taſaron cada pliego de los dichos libros a tres marauedis: los quales tienen ciento y ocho pliegos, que a los dichos tres marauedis cada vno, montan los dichos libros trecientos y veinte y quatro marauedis, en que ſe han de vender en papel: y dieron licencia para que a eſte precio ſe puedan vender y no a mas. Y mandaron que eſta taſa ſe ponga al principio de los dichos libros, y no ſe puedan vender ſin ella. Y para que dello conſte, de pedimiento del Licenciado Varez de Caſtro: y por mandado de los dichos ſeñores, di la preſente a quinze dias del mes de Octubre de 1599.

Ioan Gallo de Andrada.

¶ 2

Apro-

Aprouacion de la Vniuersidad de Alcalá.

LOS Doctores Gregorio de la Camara Cathedratico de la sagrada Escritura, de la Vniuersidad de Alcalá de Henares; y Luys de Thena Cathedratico de Sctoro en la dicha Vniuersidad, dezimos: Que por remission del Consejo Real del Rey nuestro Señor al Rector de la dicha Vniuersidad, y del dicho Rector a nos, auemos visto dos libros de S. Gertrude. El vno intitulado: *Exercicios espirituales*, y el otro: *Insinuaciones de la diuina piedad*, con vnos escholios del Padre Maestro Castañiza predicador de la Orden de S. Benito: Y auiendo emendado algunas cosas en los dichos libros que se nos remitieron, y boluimos a cmbiar con esta nuestra censura, parece q̄ como aora quedan, no contiene cosa contra nuestra Santa Fe Católica, y buenas costumbres: ni que pueda impedir la impresiõ del dicho libro en lengua Latina, antes tiene muchas meditaciones piadosas y deuotas, y q̄ puedẽ ser y son de mucha utilidad y prouecho para los fieles Christianos que con atencion y deuocion las quisieren cõseruar. Y por ser asì verdad que se puede dar licencia para imprimir el dicho libro, lo firmamos de nuestros nombres. En Alcalá a 17. del mes de Octubre, de 1598. años.

El Doctor de la Camara.

El Doctor Thena.

Aprouacion del P. M. Castañiza.

Supremi Senatus permissu, vidi & perlegi sapius scripta, acta B. Gertrudis, de quibus iure possum dicere quod olim Diuus dixit Bernardus, cum Eugenij III. Summi Pontificis mandato scripta etiam B. Hildegardis sanctimonialis examinauit. Hæc scripta nõ sunt humanitus a diuinitas, sed per Spiritũ sanctũ diuinitus inspirata: nec potest mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudine intus in anima veraciter fuerit reformatus. Quo circa, nõ tantũ Catholica fidei, Religioni, ac bonis moribus, nil habere contrariũ attestor: neq; tantum ea prælo digna iudico: sed quæ spero ad nominis Domini laudem, & animarũ salutem (vltra quã credi possit, nisi expertus) valde profutura. Martini in Monasterio D. Martini, die 12. Ianuarij, anni 1598.

Fr. Ioannes de Castañiza.

PRO:

PROLOGVS, IN QVO Magister Fr. Ioannes de Castañiza reddit rationem eorum, quæ in hac editione acciderunt.

(.?.)

VID In hac postrema editione operum sanctæ Gertrudis diuino consilio, atq; numine, quid etiam à nobis præstitũ fuerit, quæ potuimus diligentia, Lector accipe. Statueram, si per salutem, & vitæ licuisset Benedictini ordinis illustria gesta, & felices euentus in historiarum methodum redigere (a quo studio me longo tempore salus defatigata impeduit. sit tamen necio quomodo) vt quo magis vires definat, tanto magis studij historiarum huius absoluendæ in me desiderium crescat.) Pari etiam studio ex optabam libros aliquot pietatæ, atque doctrinæ refertos, tum a viris, tum a feminis huius ordinis, sanctitate præstantibus, qui longi temporis iniuria in obliuione delitescabant, ea quæ potuissim diligentia, vbiq; conquirere, atq; repertos, ad omnium publicam vtilitatem, & admirationem in lucem prodere. Erat inter celebres sanctorum libros, is qui de sancta Gertrude ante hos annos 300. Theutonico sermone. i. primũ deinde Latino fuerat conscriptus, hunc longo tempore frustra quæsiui varijs locis, atque bibliotecis, donec tandem, præter opinionem, quadam die, feliciter tamen, in celula cuiusdam Monachi Cisterciensis thesaurum istud inueni, mox de eius editione tractaui, atque Licentiato Varez de Castro ad hoc tantũ præstiti, acciditq; munere diuino vt Regius Senatus mihi curam huius examinandi libri demandaret. Quod fateor nimis exoptaueram, quippe qui librum antea laudaueram, aliquando pro rostris in contionibus publicis, neq; eo exaturatus desiderabam adhuc, quid in hac re sentirem publice asserere ac velut causam diæturus iudicio, & scripto. Id enim ad nominis diuini gloriam ce suum vehementer arbitrabar post in gentes Deo gratias promouere hoc relatas, quæ potui breuitate librũ vidi, approbaui, di-

PROLOGVS.

Tryt-
mius in
historia
Hilfau.
giensi.

Atq; in huius libelli electione id ipsum me iudicasse, quod olim
dixit Bernardus dum scripta Sante Hildegardis eiusdē ordinis
Benedictini monialis examinaret. Quia vero tibi gratum arbi-
tror scire, quid nam id fuerit, placuit verba Tritemij grauis histo-
riographi breuiter hic subscribere: Ex Spira, inquit, descendit
sanctus Bernardus Franchofordiam, & Rex Romanorum cum
eo, vbi innumeris virtutibus effulsit, & multos diuersis infirmi-
tatibus oppressos sanauit, & Verbum Dei omnibus cum fiducia
prædicans, verum se Dei famulum ostendit. Inde nauigio deu-
ctus, peruenit ad oppidum Bingianum, vbi in monasterio S. Ru-
pertii ducis ab altera parte nauis fluminis Deo dilecta virgo S. Hil-
degardis Magistræ deuotis præsidebat virginibus, sub regula di-
uini Patris nostri Benedicti Omnipotentis Domino famulantibus,
cui antea per literas verba sanctæ admonitionis transmiserat, eū
certis munusculis, quæ pro reliquijs in eodem loco seruantur.

Veniens autem ad Sanctam Christi sponsam vir Dei Bernardus,
post mutuam in Christo salutationē, iussit sibi volumina, quæ ip-
sa virgo, diuinitus inspirata, conscripserat, afferre, quibus diligen-
ter reuisis, vltra modum admirans, ad circumstantes fertur dixisse:
Hæc scripta non sunt humanitus adiuuenta, sed per sanctū
Spiritus diuinitus inspirata. Nec potest ea mortalis homo intel-
ligere, nisi ad Dei similitudinem intus in anima veraciter fuerit
reformatus. Ad hæc Capellanus sanctæ Virginis Monachus deuot-
issimæ conuersationis respondit: Reuerende Pater, vera quidem
sunt quæ dixisti, sed homines multi, non solum seculares idiotæ,
sed etiam religiosi, & docti, animum famulæ Christi quotidianis,
oblationibus mirabiliter cruciant, dum hæc, nō diuinitus inspi-
rata, sed aut somnia muliebria, & destructi, cerebri deliramē-
ta, aut per dæmones immissa, valaciter confirmant. Cui vir Dei:
Nō miramur, inquit, frater charissime, si dormiētes in peccatis di-
uinas reuelationes existimant somnia: scientes verum, quod S.
Apostolus dixit: Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiri-
tus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spi-
ritualiter examinatur. Omnibus enim in peccatis luxuriæ, auari-
tiæ, & superbiæ, quasi dormiendo iacentibus, diuinæ admonitio-
nes somnia videntur consueuerunt: Quoniam si vigilarent in timo-
re Domini signa diuinarum reuelationum vera proculdubio ag-
noscerent. Qui aut. in inuicem hæc a dæmonibus dicunt, diuinarū
inspiratiōum occulta, & mystica, signa non nouerunt, simileq;

illis

PROLOGVS.

illis iudicandi sunt, qui Dominum, & Saluatorem nostrum Iesum
Christum eicere de templo in potestate Babel ab dixerunt. Ad
sanctam quoque Hildegardem dixit: Et tu filia charissima non
metuas opprobria hominum. Deum habens defensorem: quoniam
sic in stipula peribunt, veritas autem Domini manet in æternum.
Nos quoq; ob tui amorem operari dabimus, vt hæc tua scripta
per dominum Apostolicam lecta, & confirmata secure profertan-
tur in lucem. His temporibus Eugenius Papa III. Fructum
venit cum 18. Cardinalibus, Episcopis, & Abbatibus multis lin-
uitatis ab Adelberone eiusdem ciuitatis Archiepiscopo, qui
Papam cum ceteris, qui aderant omnibus per tres menses in cibo
ac potu ex proprijs sumptibus copiosissime prouidit. Ibi Papa
Eugenius Ecclesiam Monasterij sancti Mathie Apostoli de nouo
reparatam pridie Kalendas Februarij dedicauit, sinodū quo-
q; tam Episcoporum quam Cardinalium, & Abbatum ibide ce-
lebrauit, vbi Henricus Archiepiscopus Moguntinus, & S. Abbas
Clareuallis Bernardus ipsi Summo Pontifici mirabilia quæ Deus
sperabatur in famula sua Hildegarde, montis S. Ruperti Confes-
soris, Abbatissæ retulerunt. Quibus auditis Papa contigitus, &
rem diligentius inuestigare volens, Virdunensem Episcopū Ad-
uertum cum alijs viris fidedignis misit ad S. Hildegardem, vt
cum humilitate, & mansuetudine, sine strepitu vel curiositate,
quid rerum esset, ab ipsa sciscitarentur. Qui cum ad monasteriū,
in quo degebat S. Virgo, deuenissent, & iuxta commissionē Ap-
postolicam, veritatem ab ipsa humiliter inquirerent, illa simpli-
citer, quæ dese erant, aperuit, & legatos cum scriptis, & libris re-
uelatis sibi diuinitus dimisit. Quibus Papa recognitis, volumi-
na S. Virginis sibi transmissa, coram Cardinalibus, Archiepisco-
pis, Abbatibus, & omni clero publice recitari præcepit, & per se
lectoris officio functus, partem non modicam legit per quæ om-
nium mētes in stuporem verſe, ac voces in laudē Creatoris om-
nium excitatæ sunt. Aderat ibi S. Pater Bernardus, quo median-
te Summus Pontifex cum ceteris monebatur omnibus, ne tam
insignem lucernam silentio tegi pateretur, sed gratiam tantam,
quam Dominus suo tempore manifestasset, ipse sua autoritate
confirmaret. Ad hæc S. Pontifex benigno fauore consentiens, de-
uotam Christi Virginem literis saluatorijs visitauit, in quibus ei
licentiam auctoritate Apostolica præferendi, & scribendi qua-
cūq; per Spiritū Sanctum cognouisset, gloriose concessit, eaq; vt li-
ceat

¶ 4

ne timore

ne timore reuelata sibi conscriberet, animum Cuius epistola: tenor fuit: Eugenius Episcopus seruorum Dei seruus, dilectæ in Domino filie Hildegardi Præpositæ in monte sancti Ruperti, salutem & benedictionem Apostolicam. Miramur, o filia, & supra quam credi potest, miramur, quia Deus nostris temporibus, iam noua miracula ostendit, cū te spiritu suo ista perfudit, quod diceris multa secreta videre, intelligere, & proferre. Hoc a quibusdam veridicis personis ita esse percepimus, qui se fatentur te vidisse, et audiuisse. sed quid nos dicere ad ista ualeamus, qui clauem scientiæ habentes, ita quod claudere, et aperire possemus, et hoc prudenter facere per stultitiam negligimus? Congratulamur autem gratiæ Dei, congratulamur et dilectioni tuæ, et hoc te admonemus, ut scias, quoniam Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Gratiam ergo quæ in te est, per humilitatem serua, et custodi. Ita ut ea, quæ in spiritu proferenda censeris, prudenter proferas, quatenus illud a Domino audias: dilata os tuum, & ego implebo illud. Quod nobis de loco illo, quem tibi in spiritu præuidisti, significasti, hoc permissione, et benedictione nostra, et Episcopi tui fiat, ita quod tibi regulariter cum sororibus tuis uiuas, secundum regulam sancti Benedicti, sub eiusdem loci clausura. Ad hæc Virgo Christi summo Pontifici literas responsales diuinitus in spirata remisit, in quibus eum de arcanis, quæ habebat in corde suo, admonuit, & diuinam circa hæc uoluntatem, et beneplacitum indicauit. Igitur, quæ de beata Hildegarde senserunt illi grauisissimi patres: idem postea multis seculis uiri doctissimi de sancta Gertrude, non sine causa iudicauerunt. Non potui tamen multis, in firmitatibus, oppressus de utriusque simul uirginis libris, impressioni mandandis tractare, nisi tantum de sancta Gertrude, cui optime dixi conuenire, quod olim D. Bernardus de sancta Hildegarde pronuntiauerat, et cum hac approbatione librum hunc supremo Regio Senatui, ut mos est, retuli, ut uero Senatus ille tot uiris grauisissimis, et prudentissimis abundat, et quos nihil iudicio atq. consideratione dignum, subterfugit, re attente considerata, nuncium ad me secreto remisit, ut ea auctoritate atq. certitudine tantarum rerum, atq. tam mirabilium reuelationum rationem redderem. Cui ego, ut par est obtemperans, sic rescripsi.

Iuuet celsitudo uestra rationem reddi tot reuelationum atq. miraculorum sanctæ Gertrudis, quæ cum humanum superet caput.

tum: imo nihil simile, de quouis alio sanctorum legatur, quum est, ut hæc omnia, tanquam incredibilia, obtulione sepeliatur, aut certissimis argumentis firmentur: quæ de re multa sunt a uiris grauisissimis in rebus similibus prudenter desiderata. Sapienter enim reuelationum tempore Satanas, ut inquit Paulus, transfigurans se in Angelum lucis, atq. mentes decipit: tamen iam sunt de hac re tot scripta, atq. consilia a uiris doctissimis tradita: maxime uero in concilio Basiliense, in quo accriter disputatum fuit, de reuelationibus sanctæ Brigite, ubi plura de hac re scripsit Ioannes Turle Cremata Cardinalis, postea uero Ioannes Gerlon Cancellarius Parisiensis, diuersis denique temporibus Magister Auila in libro, quæ uocat: Audifilia, et Magister Medina Primarius professor Theologiæ in Salmantica Academia, et dominus Ioannes Orozco, nunc Episcopus Girgentinus, et Pater Ribera doctissimus interpres sacre scripturæ in societate Salmanticense. Post duos illos Ecclesiæ Doctores, sanctum Bonamuenturam, & Richardum de sancto Victore, inter hos, et alios sanctos Patres, atq. Theologos sapientes, non nulla sunt tam aperta signa sanctitatis, et testimonia uera certaque reuelationum, ut quoties ea uiderint, alicui cælitus, a uisum esse, nullatenus de sanctitate, aut reuelatione dubitent.

Primum signum est, si doctorum hominum, atq. grauium præmisso iudicio approbentur, et confirmentur: hæc autem semper fuit ab initio nascentis Ecclesiæ consuetudo in rebus dubijs aperiendis et in alicuius suspecta doctrina iudicanda, quod ut longius esset, ita facilius esset ostendere. Primum autem hoc signum aperiissime cernitur in sancta Gertrude, cuius post mortem de ueritate hæc indaganda nimis seuerum iudicium superiorum iussu, atq. diligentia peractum est. Tum confessionum eius, tum aliorum Doctorum hominum examine, atq. iudicio ueritatem patefaciente, quod Ioannes Lanspergius Monachus Cartularius, uir nostro seculo pietate ac auctoritate atq. sanctitate insignis commemorat his uerbis: Dum annus a Natiuitate Christi agebatur, millesimus, ducesimus, octogesima nonis, hic liber per sanctimonialiam quandam scribere cepit, quem postea absolutum, dum illius studitio sancta monasterij Prelato admodum placeret, nequis scriptus in esse libro formidaretur, neue cuiusuis periculum metu a lectione quempiam deterreret, curauit Monasterij Pater legendum, perspicendum, & discutendumque eundem tradere

trudere, et doctissimis, & pijs, quibusq; viris. Nam quoscumq; habere potuit, viros probatissimos in Theologia, vtriusq; familiae, hoc est, & sancti, Francisci, & sancti, Dominici, ijs legendum, iudicioq; eorum examinandum obtulit. Inter quos fuit frater Henricus de Mulhufem, qui librum primus hunc legit & confirmavit, vir sane doctissimus, & Spiritu Sancto plenus. Post hunc visitatus est, a Patre Henrico a Veriungerede, dum in Monasterio moraretur Hallensi, non minus docto quam pio. Deinde a quodam patre Lectore magne opinionis, & literaturae viro, quem a Burgo nominabant, apud Amores in Halberstat, circa annu[m] Domini millesimum trecentessimum, reu[er]sus multa laude commendatus est. *Fuerunt autem hi ambo praefati, non minus Spiritus sancti inchoatione quam scientia, licet haec incredibilis in eis praemineret illuminati. Dei dona in Virgine, & consolationes, quas ex libro hauserant spirituales, in se ipsa demittentes, post hos exactissima diligentia expensus est, atq; illustratus liber a viro doctissimo Nicolao lectore in Hildechem, qui anno millesimo trecentessimo primo Prioratus officio functus est in Halberstat Theologo praestantissimo atq; summopere laudatus, & scilicet iam pio cuius in testimonium sufficeret, praefertim ad uertenti eorum, quos nominauimus vitae sincerissimam gravitatem eruditioni pariter, & doctrinae coniunctam, non possum tamen aliorum quoq; tacere testimonia, praesertim pij illius viri iusti ac docti patris Theodorici de Apulia, qui cum sancta hac Virgine, cui a Deo reuelationes factae sunt. *Qua etiam auctore liber natus est, varia saepe numero habebat colloquia, eiusq; verba, spiritum et scripta magnopere predicabat. Verumane quis suspectus habeat religiosos, metuens ne fortasse ex favore laudauerint quod seuera de huiusmodi viris impium foret sentire, oblatu[m] est liber hic etiam viris doctissimis in seculo, non tamen seculo uiuentibus: quos discretionem constabat habere spirituum, qui pariter omnes laudant librum, nec sine grandi fructu spiritus legendum autuebat. Ex ijs fuit Magister Godsfidus, vir mirum in modum eruditus, dictus Rex, qui non solum librum, eiusq; eruditionem probavit, verum etiam ex verbis Virginis huius Gertrudis, cui olim locutus fuerat, adeo compunctus, a deo bit Dei amore ac sensu, ino spiritu etiam diuina tactus, ut reliquum vitae suae totum ad Deum conuersus, mira deuotione, et abtq; opinione magne sanctitatis transigeret. Fuerunt autem complures alij probati doctissimi**

doctissimi viri, praecipue ex ordine praedicatorum, qui hanc, dum uiueret, audierunt, atq; eius legerunt scripta, qui pariter omnes sinceritatis, atq; sinceritatis eruditionis eius sunt testes, & quibus eorum iudicium, vnde cumq; doctissimi viri tacet, emul[us] possum, assertio[n]e, qui hoc libro accurate perleto, testis eorum scripsit huiusmodi. Ego in vera diuini luminis veritate sentio, irremem, qui Dei illustratus sit spiritu, ea quae in hoc scripta sunt libro, posse aut ea luminari, aut impugnare. Equidem confortatus ego spiritu veritatis, a quo sapientia emanat vniuersae officio, atq; obligatione usque in mortem pro defensione huius Catholicae, & sanctae eruditionis in hoc libro traditae, ad nocendum, & calcumq; Hucusq; sunt verba huius auctoris. Post tam in corruptos iudices, & ex parte alij trecentorum annorum spatio, quibus semper viguit, & quae quae innotata sanctitas huius Virginis magnorum virorum testimonio confirmata: quales sunt Ludouicus Bloisus, vir nostro seculo eruditione, atq; sanctitate incomparabilis. Hic captus vir duodecies in anno liberos, omnes Beatae Gertrudis formosissimo affectu euolebat, in cuius scriptis nulla est fere pagina, quae non aperte hoc loquatur, & in qua non aliquid verborum sententiarum, aut spiritus hausisse videatur. Ioannes Lanspergius, & Doctor Tilmanus Breckenbachius Colonienis Canonici, vir doctrina insignis, & Pater Ribera, & frater Ferdinandus del Castillo, & alij plurimi, quos, qui superstites sunt adhuc, modesta causa nominare non placet: sunt tamen plurimi, et omni exceptione maiores.

Secundum signum, in quo vera sanctitas, & reuelatio diuina scilicet agnoscitur, sunt effectus, quos in animos audientium imprimit, si tamen illi audiant, & legant, humiliter & magno cum desiderio diuinae gloriae: hoc vero signum pro statuenda sanctae Gertrudis vera sanctitate sufficeret. Quoniam huiusmodi omnes reuelationes humiliorae, atq; Dei amantiorem reddebant ipsam. Nihil enim eorum, quae per reuelationem accepit, pertinaciter defendebat, sed omnia virorum spiritu, & Praepositorum suorum examini iudicanda proponebat. Tantaq; vis diuina in eius reuelationibus, atq; sermonibus insita est, ut omnes qui pie legerint in sui amorem diuinum rapiat & trahat, et quae huius plures verissimos huius rei testes in medium asserere possem, vnum tantum Reuerendissimum Patrem referam fratrem Didacum de Yepes, olim a sacris confessionibus inuictissimi Regis Philippi secundum, nunc

di, nunc vero Episcopū de Tarazona, qui vix eredi potest quam
cum sermone atq. imitatione vitæ, hanc Virginem extollat, il-
lis omnia debere prædicat, illā esse totius sanctitatis, eruditio-
nis et pietatis magistrā. Et quia postquam in hac re plura dixe-
rim, tanto viro iniuriā irrogasse videbor, nimis enim maiora sunt
cælestia dona quæ huius virginis intercessione atq. librorū eius
lectione cōsequuntur, id circo Lectorē ad virum ipsum remitto.

Aliud cæleste signum veræ sanctitatis, et reuelationis est do-
ctrinæ candor, et veritas: nam ab Spiritu sancto, qui Magister est
sanctorum, nihil aliud illabi, et tradi potest: qua de re in numera
loca Scripturæ faore, atq. Sanctorum afferre possem, a quibus cō-
sulto abstineo, quasi are apertissima. Lectorem autem obsecro, vt
pie attenteq. legat Virginis scripta, plane reperiet omnia esse in-
tegra et vera. Quia vero non nulla prima facie poterant offende-
re aliquos rerum spiritualium, et mysticæ theologiæ ignaros, id
circo lecos aliquot insigniores scholijs illustrandos duxi, vt appa-
reat illos ipsos, in quibus offenditur, esse Scripturæ sacrae, atq. San-
ctis maxime conformēs.

Quartum signum, est illud de quo Ricardus de S. Victore di-
xit eleganter: Suspecta est mihi omnis veritas, quam non confir-
mat Scripturarum authoritas: quod ex D. Gregorio Magno di-
dicit multis in locis, maxime super caput 33. in Iob. Hoc vero sig-
num quantum cætera defuissent, ad veritatem namq. qua re agi-
mus, confirmandā sufficere videbatur: est enim admiratione dig-
num, quam assidue sancta Gertrudis, sacros libros absolueret, intel-

*Lib. 12. super Ge-
nesim ad
literā
& Hie-
ronymus
in prolo-
go Apo-
calipsis.* numquam assidue sancta Gertrudis, sacros libros absolueret, intel-
ligeret, nihilq. in suis scriptis, atq. reuelationibus videre licet,
quod non ex Scriptura sacra videatur hautum, atq. translatum,
Cumq. D. Augustinus atq. Hieronymus, tria genera reuelationū
dicat esse: scilicet corporale, spirituale, et intellectuale: omnia hæc
triam Deum sanctæ Gertrudi contulisse ex historijs constat. Pri-
mum, quia plurimos Sanctos corporali specie vidit: secundū, quia
in spiritu rapta sapissime, et in oratione a sensibus corporeis alie-
na, plurima cælestia secreta adepta est. Deniq. nō raro extra se ip-
sam raptam in Deum, ita mens eius illustrabatur, vt cælestia my-
steria, atq. veritates diuinas intelligeret, et ultra quam credi faci-
le potest, illos comprehenderet.

Postremum deniq. signum est: Ecclesiæ Dei approbata sancti-
tas, et canonizatio, siue sanctus sit de illis quos Ecclesia singulari-
ter canonizauit, siue de illis, quos antiquitas ipsa commendat: vt

in decretis dicitur. In quo denique sanctitas, et veritas reuelatio-
num Beatae Gertrudis omnino conuincitur, cui ex Ecclesiæ san-
ctæ authoritate, atq. commendatione in Ducatu Mansfeldensi
plurima sunt erecta templa, et vbiq. a Christianis omnibus, vt
religiosa, pia, sancta, et Christo charissima collitur, et adoratur.

Hæc habui quæ Regio Senatui responderem: verum cum om-
nia oculate cernat vniuersaq. tanto pondere iure, atq. consilio
prouideat, quo magis vidit Sanctam Gertrudem in Hispaniam
ignotam super omnes alias extolli, prudentissime quidem sub-
stitit, et ab hac re nonnullis diebus cōsulto abstinuit. Fateor egre-
tuli, et aliquantulū despondi animo, timens huius Virginis scrip-
ta libro acta, ipsumq. nomen sacrum obliuione perpetua quasi
sententia publica sepellenda: Sed nescio quomodo rem facitus
mecum considerans, et colloquens Deo, intramentis arcana simul
cœpi iudicare, et quasi præfagire omnia hæc Deum ita velle: ad
maiorē totius veritatis, et exactam indagatiōem, vt veritas
omnino patesceret, & ex tenebris herueretur. Nam quomagis
nunc rei veritas premeretur, et exprimeretur, tanto magis ab ig-
norantium calumnijs protecta, atq. secunda semper stabit. Quo
circa, prioribus viribus vires alias adiciendas congruū fore exi-
stimans, rursum atq. postremo Senatū ipsum Regium magnis
pretibus scripto publico de precari, vt rem hanc examinandam
committat, Salmanticensi aut Complutensi, aut Vallisoletanae A-
cademiæ, quæ michi iam videbatur suprema, et sine reprehensio-
ne diligentia, annuit precipis, et aequitati Regius Senatus deman-
dauitq. curam hanc Academiae Complutensi, vbi omnia huius
Virginis scripta, facta, dicta, omnia deniq. quæ ad causam hanc
pertinebant, tanto studio, examine, tantaq. diligentia veritatis
indaganda, omnia visa atq. disputata multorum mensium spa-
tio fuerunt, vt nichil maius ex cogitari posset. Ex quo facile con-
stat hanc fuisse diuinam mentem atq. voluntatem, vt ita tandē
huius virginis acta, et scripta publice scuderentur, vt nullus,
quantum cunq. impius iam de horum veritate ambigiere, aut du-
bitare possit. Quæ nō solum veterū Patrum sui tēporis, nec tantum
doctissimorum virorum testimonio, sed etiam de horum veritate ad
scriptorum fidem, et robur deesset, Academia iudicio, ac deniq.
supremi Regis Senatus, cui mirum in modum in hæc negotio
affuisse videretur spiritus sanctus, authoritate comprobata, et pro-
tectā. Iam tandem ad maiorē huius virginis gloriam, et nomi-

nis diuini exaltationem ad publicam omnium utilitatem in lucem prodeunt. Quid ego in hac re præstitero, paucis aperiam: quia prætereaque retulimus in hoc prologo stylium libri, ut reperiri, reliqui, tria tantum studio proprio, atq. diligentia præstiti. Aliterum, quod plura immutauit, deleui, correxi, ut veritas omnis ad priorem originem redderetur. Erant enim multa, temporū & librariorum iniuria corrupta. Alterum, quia nonnulla etiam expositione indigebat, ego multis scholijs illustrare studui. denique quia magna erat ambiguitas de hoc nomine Sanctæ Gertrudis, vitam huius Virginis, a me compositam, in intro libri, quasi proforis affixi, ut liquido paterer fuisse plures huius nominis sanctimoniales Ordinis sancti Benedicti. Nam de quatuor ibi egimus, de quinta autem atque adhuc extat metio in libro quinto Insinuationum diuine Pietatis. Quæ omnia utinam ad Iesu Christi Domini veri animarum sponsi, maxime tamen sanctæ Gertrudis gloriam, & æternum decus cedant.

*M. frater Ioannes
de Castaniza.*

Ser-

SERENISSIMÆ CÆSARÆ
Maiestati Catholicæ.

ERITISSIME liber hic Maieſtati tua dicari debet: quod is vitam continet (a)z Etæ Gertrudis, quæ ratione Germanica est, cuius gentis res omnes te magnopere contingunt: ut pote quam olim vidit Germania sælicissime sibi Imperantem, & nunc eadem Augustissimum Imperatorem filium tuum cernit, ac tuis pariter, & illius auspicijs iucundissime fruitur. Huc accedit diuam ipsam Gertrudem magnam semper pietate, ac miraculis exiuisse, utq; adeo nemini æquiori iure dicari illius liber potuit, quàm tibi, cuius & nunc singularis in omnes nota est pietas, & post mortem speramus fore, ut maxima virtutum tuarum monumenta in posteros diffundantur. Obsecro Maieſtati tuam, ut qua semper fronte tuorum animum voluntatemque eadem librū hunc, ac sanctissimam vitam diuinissimæ Gertrudis accipias.

Cæsareæ Catholicæ Maieſtatis vestræ obsequentissimus
seruus.

*F. M. Ioannes
de Castaniza.*

❧ VITA BEATAE

GERTRVDIS ORDINIS D.

Benedicti Sancti monialis, à Magistro F. Ioanne de Castañiza eiusdem ordinis monachi ex varijs Authoribus composita.

Vita

PLURES fuisse Deo sacratas virgines, hoc nomine Gertrudis insignitas, easque omnes sanctimoniales ordinis D. Benedicti, quibus Frácorum, & Germanorum, gesta legerit, nosse poterit: quòd earum plerique regio, aut illustri sanguine ortæ, nobilitatem generis, & parentum suorum gloriam, virginitatis & religionis voto, atque sanctitate morum, longe nobiliorem, & gloriosiorē reddiderunt. Has omnes Germania & Francia, quòdam feracissimæ tulerunt nunc (pro dolor) errorum sentibus, & bellorum furijs oppletæ. Quatuor ex ijs, varijs temporibus, nobilitate scientia, moribus, religione, atq; miraculis florantibus, priorum vocent historiographi Gertrudem Niuigellensem. Hanc summis laudibus Authores extollunt, hanc veneratur Ecclesia, & hanc in sanctorum classem retulit Honor

*s. Gertrudis
Niuigellensis.*

*Beda. 16. Mar
11.*

Molanus. 17.
Martij in in-
dicie SS. Bel.
S. Sigbertus
in Chronis.
Tritheimius
lib. 3. SS. or-
din. S. Bened.
c. 113. Baro-
nius in Mar-
tyrolog.

rius Papa Tertius, suo tēpore clarissimā: hāc
deniq; martyrologiū Romanū à Gregorio Pa-
pa XIII. correctum his verbis comendat, &
exornat: Die decima septima Martij, Niuigellę
in Brabātia S. Gertrudis virginis, quę clarissi-
mo genere orta despiciēs mundū, & toto vitę
suę cursu in omnib; sanctitatis officijs se exer-
cens, Christū spōsum in cœlis habere meruit.

Huius acta, vt esset nimis lōgū, atq; difficile,
omnia: sic nō. erit ingrātū aliqua saltim breui,
ter recētere: si tamē prius lectorē admonuerim
autorē vitę huius Anonymum esse: qui tamen
fatetur plura ex ijs quę retulit vidisse, reliqua
à fidedignis testibus accepisse. Fuit itaque B.
Gertrudis virgo, Brabantię oppido, totius
regni bono exorta; cui (ne ad cęlestis atq; ter-
renę foelicitatis gloriā & cumulum quidquā
deesset) nobilissimi parētes, atq; sātissimi Pi-
pinus, & Itta diuino munere cōtigerūt. Pipinū
referūt nōnulli in sanctorū Cathalogū: ex pa-
tre Carolomano Principe, & Emegarde matre,
fuisseq; primū Brabātię Ducē, & maiorē do-
mus regię Frācorū, sub Clothario atque filio
eius Dagoberto traddūt: ea tamē bello paceq;
strenuitate, prudētia, æquitate, & animi ma-
gnitudine, vt à regia dignitate ipsa parū abes-
set. Accedebat autē tā insignis humilitas, tan-
tusque

Surius die 21.
Februarij
Ioannes Mo-
lanus dum
agit de S. Be-
ga. 17. Decē-
bris.

tusq; rei benegerēdę ardor, vt proprio iudi-
cio minimē contētus, B. Arnulphū Pontificē
Metensū (quē ob insignes animi dotes vniuer-
si colebant) omniū negotiorū & cōsiliōrū suo
rū fidissimū socium haberet. At vita functo B.
Arnulpho, ad idē muneris S. Cunibertum Co-
loniensū antistitē pari sanctitate insignē sibi
delegit. Sic sic regni totius animos sibi cōcilia-
uit, vt primò regū Austrasię, postmodū ipsius
Austrasię inferioris præpositus, & dux incly-
tus: gloria Teutonicorū speculū, & norma Bra-
bātinorū, atq; pater patrię nūcuparetur. Huic
S. Vxor. Itta peperit tres filios, ad S. Trinitatis
gloriā & obsequiū verē natos. Grimoaldū, pa-
ternę pietatis, & dignitatis haredē: duasq; so-
rores Gertrudē, & Beggā cęlestis spōsi, & Ec-
clesię quasi duas gēmas, verē decus, & ornamē-
tū. Grimoaldus probitate sua in palatio Sige-
berti Regis paternā sedē, & officiū cōsequu-
tus, præter excellentē in bello paceq; & singu-
larē industriā, insignē etiā in Deū pietatē at-
q; religionē professus est. Inter egregia autem
eius opera, duo extāt inclyta S. Benedicti mo-
nasteria, quę duce B. Remaclo (prius Abbate,
post episcopo) nō tantū ædificiorū pulchritu-
dine sed etiam moribus exornauit. Soror eius
Begga illustrissimo viro Ansigiso diuina pro-
videntia, foelici matrimonio, totius Regni Frā-

S. Itta fuit so-
ror B. Modo-
aldi episcop.
Treuren. cu-
ius natalis
dies est die
12. Maij.

Hęc erunt
Steph. Abb.
Leodiens. in
vitta S. Mo-
doaldi: & Si-
gbertus
Gemblacēsis
in vita S. Si-
gberti Re-
gis Frācorū
& in chroni-
san. 686

corum noua gloria, nuptiū rradita, generosa
Regum sobolis præclara mater extitit. Horū
nāque filius etiam Pipinus nomine, sui aui no-
men, & mores referens, Rege Childerico vita
functo, eo magnitudinis, & potentiaē nimiū ex
creuit, vt in tota Austria, quāuis non regio no-
mine regia tamē potestate imperaret. Gessit
præclara bella, in omnibus ouās, victoriā adep-
tus, tum maximè cum Theodoricum bello su-
perans, in fugam conuertit: atque beatum Lā-
bertum factione impiorum episcopatu deie-
ctum, in pristinam restituit dignitatem. Tam
glorio sã sobolis prodiit filius Carolus Martel-
lus, qui parentum exempla sequutus, noua de
Barbaris trophea cum omnium admiratione,
atque lætitia reportauit. Hinc ergo Tudetis
cognomen, à tundendo accepit: eo quod ab
Sclauis vsque ad Hispanos, tot regna, tot ca-
stra, tot vrbes, ferrei instar mallei tundens
(Deo propitio) debellasse transuolasseque po-
tius visus sit, quam superasse. Duos illos reli-
gionea, tque regno filios hic habuit, Carolo-
manū, atq; Pipinū: quorum prior, post nobiles
triūphos, secularē & regiā potestatē, cū sacro
D. Benedicti Cucullo in monasterio Casinensi
cōmutauit: atq; terrena cū & despiciens: eter-
na, & tanto viro digna, cōsequutus est. Pipinus

frater

frater cūu solus regni habenas tunc suscipit-
set, publicè omnium acclamatione, atque
duorum Summorum Pontificū benedictione,
primus ex hac stirpe Regis, nomen accepit.
Paternas virtutes atque gloriam filius Caro-
lus Magnus foeliciter auxit; & regio nomini
quod pater eius Pipinus promeruit, nomē Im-
perij Romani, & dignitatē adiecit: Cui succes-
sit Ludouicus, cognomine Pius. Quorum om-
nium virtutes, regna, & Imperia Clotharius
Imperator Ludouici filius, hereditate sorti-
tus: post plurima sapienter atque fortiter ge-
sta, spreto atque relicto seculo, regnoque filijs
suis partito, quasi animo ad maiora nato, in
Monastica disciplina beati Benedicti vitam
deinceps magna cum obseruantia egit, eam-
que foeliciter cōsumauit. Quos deniq; genero-
sa regū Francorū propago deinceps consecu-
ta, velut ex arbore generosa, sic ex diua Begga,
tot Reges, & proceres pullularunt.

Huius autē soror, beata Gertrudis, foeliciores
nuptias sortita, nēpe ab infantia Spiritui san-
cto in sponsam tradita, cœpit ab ipsis penē in
cunabulis, aperta futuræ sãctitatis, & virgini-
tatis perpetuæ signa præbere. Id verò vt citius
hominibus esset apertum diuino consilio acci-
dit, dū adhuc esset ipsa penē adolefcentu-

B. Begga ha-
betur in mar-
tyrologio Ro-
mano 17 De-
cembris: vbi
multa Baro-
nius in eius
laudem.

ut pater eius Pipinus Regem Dagobertum ipsum ad epulas inuitatum, in propria domo, qua par erat conuiuij magnitudine, ac splēdore susciperet. Regem (vt iolet accidere) plures ex regni Proceribus comitabantur: inter quos Ducis Austrasiorū filius, genere, diuitijs, & naturæ dotibus pollens, tum à Rege, tum à Gertrudis parentibus, eam sibi dari vxōrem audacter petierat. Perfore gratum sibi hoc Rex Dagobertus significauit, & post epulas splendidissimas Rex puellam alloquitur; vñ iuuenē Austrasiorum Ducē, multis fortunę atq; naturæ dotibus pollentē in sponsum acciperet: quo nihil foelicius contingere, aut iucundius potuisset. Rem miram: Erat Gertrudis, vt elegantissima forma, sic nimiū verecunda, & silentij amatissima: sic tamen inuictō atq; cœlesti animo, terrena cuncta despexit; vt virginitatis proposito indignata, & quasi coacta iureiurandō dixerit: Se Christo Domino in sacro baptisate iā sponsam semel traditā, ad maleblandos hominū amplexus, nulla vnquā ratione peruenturā. Quod tamen vultu nimiū irato protulerit: Regis tamen animū in admirationē, atque maiorem benignitatem perduxit.

Elapsis autē quatuordecim annis à Gertrudis natiuitate, Pipinus pater vita fungitur: ex quo
tunc

tūc Itta vidua seculi voluptatibus & curis abiectis, cū filia Gertrude, ab hominū aspectu vitā alienā intra priuatos parietes, sanctissimam agebat. Tamē ob morū elegantiam, ob generis nobilitatē, ob multas diuitias à multis Procis, iā matris, iā filię nuptias ambiētibus, multa in cōmoda pertulerunt, donec à beato Amādo diuinitus illuc imisso, sacre religionis habitum susceperunt. Fuerat beatus Amādus monach⁹ & Abbas Elnonēsis Cœnobij, ordinis S. Benedicti; postea Leodiēsis Episcopus, vir sanctitate doctrina, & miraculis nulli suo tēpore secūdus. Inter egregia autē ab eo facta opera, multa fuere ordinis S. Benedicti, & præclara Cœnobia: multa infidelium oppida ad fidē traducta: multaq; fidelium millia in fide roborata. Huius ergo tanti Pōtificis cōsilio & exēplo, ad rerū humanarū contēptum Itta & Gertrudis filia sunt adductę: quæ monasteriū etiam eiusdem ordinis proprijs facultatibus erexerunt.

Cū itaq; Christ⁹ Dñs, & ver⁹ animarū Pastor, iā eas in sui gregis numerū suscepisset, voluit ad instar & sui similitudinem, eas ad laborū paciētiam & humilitatē spōsas carissimas sibi, exercere: quasi hæc sint firma & optima religionis exordia. Nā cū earū cognati, se ipsos diuitiarū & facultatū crederēt futuros heredes; post delu-

Trithem. lib. 1.
de viris illu-
stris. c. 49. &
lib. 4. cap. 135.
Strins. fo. 1.
die 6. Peurua
lij refert vi-
tā S. Amadi.

sam illā de hæreditate, quā sibi sp̄e semel effu-
 xerāt, & somniauerāt: dici nō potest, quo demo-
 nis astu, & cupiditatis flama succēsi; mulieres
 Deo sacratas ignominia, rapinis, vi, & cōtume-
 lijs fuerint prosequuti. Illi verò maximè, qui
 virginē Gertrudē deperibāt, aut eius nuptias
 affectabāt, egerrime ferebāt intra monasterij
 claustra ipsā occludi. Cuius prudētissimā geni-
 trix, vt formā elegātissimā aliqua ex parte de-
 turparet, arrepta forcipe, capillos abscidit. At
 postquā illa tēpestas lōga earū oratione, paciē-
 tia, modestia: maximè tamen Dei ope sedata
 est: Amāduſ Episcopus Gertrudi virgini palā
 velamē sacrū tradidit iuxta Apostolū Paulū,
 à quo morē istū velādi virgines sacras accep-
 tum refert Tertulianus: Hodie denique (in-
 quit) vigines suas Corinthij velant; quid
 docuerint Apostoli, qui didicerunt appro-
 bant. Erat enim velum virginittis insigne.
 Hic verò mos quē Paulus Corinthios docuit
 primū, in ceteras Christiani orbis ecclesias
 successu temporis feliciter est propagatus. Ra-
 tionem autem huius velaminis antiqui Patres
 tradiderunt: inter quos ait Ambrosius: Attol-
 lant mentis & corporis oculos, videant plebē
 pudoris, populū integritatis, concilium vir-
 ginitatis. Non vittæ capiti decus, sed ignobi-
 le

Tertullianus
 de virginibus
 velandis. c. 9.

Idem Tertu-
 lian. c. 2. eodē
 libro.

Ambrosius
 aduersus Sa-
 maritanū, epif.
 1. 12. in edi-
 tione cd. Ro-
 ma. to. 5.

le velamen vsu: nobile castitatis non exquisi-
 ta, sed abdicata lenocinia pulchritudinis. De
 genere autem atque forma huius velaminis,
 (quod dēfiori tela cōtextum, nulla erat ex par-
 te perspicuum) ait Tertulianus: Vera, & tota,
 & pura virginitas nihil magis timet quam se
 metipsam: etiam foeminarum oculos pati non
 vult: alios ipsa oculos habet: confugit ad vela-
 men capitis, quasi ad galeam, quasi ad clypeū,
 qui bonum suum protegat aduersus iētus ten-
 tationum, aduersus iacula scandalorum, aduer-
 sus suspiciones, & susurros. Velum autem hoc
 beatę Gertrudi à sancto Amādo impositum,
 publicè, magna cū lætitia, quippe qui eā Chri-
 sto in sponsam traderet, consecrauit. Hunc
 enim fuisse morē, D. Hieronymus docet, cū
 ait: Scio ad imprecationem Pontificis flamen
 virginale sanctum operire caput, &c. Solemni
 autem adeò pompa id fiebat, ac non nisi certis
 anni diebus, vt Gelasius monuit: ad instar secu-
 larium nuptiarum: appellabantur autem hæ
 nuptiæ, quod Christo animarum sponso virgi-
 nes in obsequium traderentur. Quod Tertu-
 lianus dixit: Nupsisti enim Christo: illi tradi-
 disti carnem tuam: illi desponsasti maturitatē
 tuam: incede secundum sponsi tui voluntatē.
 Ideoque D. Cyprianus virgines Deo dicatas, si
 fue-

Tertul. eodē
 lib. c. 15.

Hieron. epif.
 8.

Et Ambros.
 ad virginem
 ipsam.

Gelas. ad epi-
 scopo. cap. Lu-
 cau. cap. 14.

Tertul. eodē
 lib. c. 6.

fuerint præuaricatæ adulteras vocat: quæ dicē di modū Basilius, Gregorius Nazianzenus, Nyflemes & cæteri Græcorū: & Lationorum, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & reliqui sunt imitati. De quibus & optatus Mileuitanus: Spirituale, inquit, nubēdi hoc gen^o est: & vt secularibus nuptijs iā renuntiaffe mōstrarent, spirituali sponso soluerēt crinē: iam cœlestes celebrauerūt nuptias. Et quāuis pari castitatis & continētix voto, atq; religionis instituto B. Itta, cū filia Gertrude sese obtulerit Deo: nō tamē hoc sacrū velamē fuit ei à B. Amādo impositū, quod vidua esset. Gelasius enim Papa viduas, inquit, velare Pontificū nullus attētet: quod nec autoritas diuina delegat, nec Canonum forma præstituit: non est ergo penitus vsurpandū eis: quia sic Ecclesiastica sunt conferenda præsidia, vt nihil comittatur illicitū. Cōfirmavit Conciliū Triburiense sub Arnulpho: Viduas autē, ait, velare nullus Pontificū attētet: prout constitutū est in decretis Papæ Gelasij cap. 13. quod nec autoritas diuina nec Canonū forma præstituit: quæ si propria volūtate cōtinentiā professa est, vt in eiusdē Gelasij. c. 21. legitur; eius intētio pro se reddat rationē Deo. Conciliū Rothomagēse: statutū est, ait, viduas nō debere velari. Nostro iam

secu-

seculo nulla sacri velaminis inter sanctimoniales virgines, aut viduas obsetuatur disparitas: sicut neq; voti religionis: sed viguisse morē illū videmus, quæ refert Hieronymus in Syria & Egypto quōdā habitū, dū monaste^riorū matribus crinē abscindendū offerebāt, nō in tecto postea (cōtra Apostoli voluntatē) incessu rē capite, sed ligato pariter & velato. Neq; id quidē vt Vestales Romanorū virgines imitaretur: sed ob alias causas, quas Hieronymus recitat, maximē verò quod cū in signū subiectionis dati sint illis capilli, Christo iā despōsatæ atq; in libertatē vēdicatæ, nihil amplius viris debēt: neq; de illis dicit Apostulus: Mulier si comam nutrit, gloria est illi: quoniā capilli pro velamine dati sunt illi. Loquitur enim ibi de matrimonio cōiunctis. At sanctimoniales cū non studeant placere viris cultu capillorū, sed tantū Christo gratas esse moribus: eo pulchritudinis corporeæ dispendio redduntur Christo magis acceptæ. Quod autem cauit Apostulus, si turpe est mulieri tonderi, vel decaluari velet caput suum, rectius hoc in sanctimonialibus obseruabit, quarum capita sacro velamine obducta, non indigent capillis, quibus contegantur. Accedebat etiam olim in Ecclesia vetus consuetudo, sanctimonia-

Gelas. in epist. I ad episcopos per Lusitaniam. Brutios & Siciliam constitutos. c. 15.

Concil. Tribur. sub Arnulpho. ca. 5.

Concil. Rothomag. ca. 9.

Hieron. epist. 78.

moniales non tantum velo, sed nigra etiam in
 dui veste, atque pallio, quibus Philosophiam sacrã
 & mortificationem Iesu Christi in corpore suo
 circumferre profiterentur. Quod S. Asterius di-
 xit de beata Euphemia nobilissima Calcedo-
 nensi martyre. Atque postea D. Hieronymus plu-
 ribus locis. Hoc igitur habitu atque colore (quod
 ad usque nostra hæc tempora sanctimoniales ordi-
 nis D. Benedicti gestare consueverunt) veluti
 galea & armis, diabolum, mundum & carnem ex-
 pugnaturæ, mater Itta feliciter filiam Gertrudem
 Christi sacerdotibus tradidit, à quibus indu-
 ta sacro velamine una cum ceteris sodalibus, om-
 ni sanctimonialium congregationi præfecta est.
 Mater Itta elegit magis obedire, quam impera-
 re: filia vero Gertrudis, ab ipso regiminis exor-
 dio, statim quam nimium in Christi amore ferue-
 ret, quantum exoptaret salutem proximorum, quan-
 tum Dei gloriam cuperet, ostendebat: quippe que
 sodales sibi commissas ad cultum diuinum, & virtu-
 tum perfectionem, non tantum verbis & exemplo al-
 liceret, sed etiam traheret. Nec eo solum contenta,
 nimio studio atque diligentia, libros Scripturæ
 sacræ, aut eos qui ad pietatem, & sanctitatem accē-
 derent, undique conquisitos, in monasterio re-
 ponebat; ac viros literis, sapientia & religione
 insignes de rebus spiritualibus consulebat.

Dum

Dum vero iam ad ætatis & sanctitatis maturi-
 tatem beata illa peruenisset, sexagesimo æta-
 tis anno, Deo atque Angelis morte felici ani-
 mam cælo tradidit, corpus vero terræ in mo-
 nasterio Niuigellensi. Huc denique post mul-
 tos annos, etiam corpus viri Pipini de ciuitate
 sua Landis etiam deuectum & translatum est
 magno honore atque populorum comitatu; non
 sine sanctitatis inditijs: inter que illud est etiam
 obseruatum, quod cum per tam longa terrarum
 spatia venerandas reliquias cum cereis accen-
 sis comitarentur, ne vnus quidem cereorum vi-
 nimia ventorum, quos ad viri sancti gloriam
 Deus videbatur excitasse, fuit extinctus. Filia
 Gertrudis rebus abdicata prorsus terrenis, &
 orbata parietibus, decreuit omnes suas curas,
 atque cogitationes ad cælestia prorsus tradu-
 cere, quæ nihil habebat in terris, quod etiam
 licite posset amare: vt solent etiam huiusmodi
 res humanæ non nihil amoris impetum diuini,
 & cursum aliqua saltim ex parte sæpius retar-
 dare. Dum igitur monasterij pondus omne, vi-
 dit ad suos humeros deuenisse: sic partita est
 onera regiminis, vt fratribus, ea quæ forent ex-
 tra monasterium agenda, sororibus autem non-
 nullis rei familiaris curam demandaret: ipsa si-
 ne rerum temporalium strepitu, non tam impe-

rio.

rio, quã exẽplo & amore, vitæ sanctitate, atq; doctrina præffet: diũ noctũq; sacris lectiõibus, vigilijs, & orationibus assiduis incũbēs. Qua ratione atq; vitę cõsuetudine edufq; progressa est, vt penè scripturã sacrã memorię mã dasse, atq; obscura allegoriarũ mysteria, Sã & o reuelãte Spiritu intellexisse videretur: Ea verò intra monasterij claustra semper exponebat fororibus. Sed illud quã mirũ est: quod anim⁹ virginis ad eò cõtẽplationi atq; quieti dedit⁹; nec deerat proximis, dũ viduis, peregrinis, orphanis, captiuis, clericis, & pauperibus multa liberaliter est elargita: nec muliebri peccus illi cõtigerit, dũ viriliter omnia perageret: tãta q; animi magnitudine, vt nõnulla tẽpla Deo: xenodochia verò pauperibus, & egregia edificia fuerint eius ope constructa.

Sed cũ nimia vitæ asperitate, virgo cœlestibus intentã infra cõto animi & corporis labore ieiunijs, assiduis curis, atq; vigilijs, vires corporis fregisset, in grauẽ incidit egritudinẽ, qua velut aurũ igne probatũ, insigni tolerãtia & humilitate, dño reuelãte didicit, suę mortis diẽ post triẽnium fore: quocirca (nõ sine grauissi morũ virorũ cõsilio, & sororũ pace) Abbatiaẽ munus, & onera suis ab humeris excussit, & neprem suã Vuilferrudẽ (quæ ab ipsis penè incu
nabu

nabulis ab ipsa fuerat in disciplina monastica educata, & sacris literis imbuta) suo loco inuitã, cogit Abbatiaẽ ministeriũ exercere. Erat autẽ Regio Francorũ itemate orta & vigesimũ tantũ annum nata, sed quæ verè ad eam sanctitatẽ deuenerat, quã Spiritus Sãctus vocat immaculatã vitã. Egerat enim pater eius (qui eã dolebat monastica vitę genus arripuisse,) vt Regũ, Antistitũ, & illustriũ virorũ suassu, postea verò cõtumelijs & vi è monasterio abscederet, aut extraheretur: sed ope diuina, & orationibus munita, omnes aduersarios, Christo cui se deuouerat, opitulante, facile superauit. Tantã enim illi gratiã cõtulit, vt qui prius cupiditatis flammis accensũ, fuerãt rerũ monasterij direptores: postea magnã si liberalitate, sacras ædes præclare instaurari curauerint. A suscepto verò Abbatiaẽ regimine, anno X. ætatis autẽ suę trigesimo, cũ ingenti animi lætitiã, sed, omnibus sanctimonialibus lachrymãtib; spiritũ Dño tradidit nono Kalẽdas Decẽbris.

Gertrudis itaque, postquam se abdicauit munere Abbatiaẽ, totos tres annos assiduis in precibus lectiõne, & cõtẽplatione insumpsit: extremumq; vitæ diẽ exoptans, veluti è carcere, ad libertatem, atq; vitã perpetuam, verãq; peruẽtura. Illud vero valde mirãdũ, q; tenero in corpore anim⁹ quasi vi & iniuria detẽr⁹, con
ti-

tinuis laboribus, cilicijs, & vigilijs defessus, nihil sibi vnquã otij aut solatij indulfit; quæ hac ratione perennem requiem sibi certam fore pollicebatur. Vnde vicina morti, nullum sibi lanæum, aut lineum passa est adhiberi indumentum, præter cilicium & veterem, ac nullius pretij pannum, quo tegebatur cilicium. Dicebat enim sæpè sacræ paupertatis amica, superflua neque viuentibus, neque mortuis quidquam prodesse, sed iam iam migratura, diuina reuelatione beato Ultano monacho facta, accepit, sequenti die, post missarum solemnia, foelicè eius animam è corporis ergastulo liberandã: quo circa totam noctem in Psalmis & oratione duxit in somnem: horaque sexta diei sequentis, post Eucharistiæ sacræ viaticum, ineffabili gaudio vitam corpoream cum æterna commutauit, anno ætatis suæ trigésimo tertio. Breui enim vita compleuit tempora multa.

¶ Et quamuis animi religio & vera sanctitas, non in miraculorum ostensione, sed in charitate Dei & proximi sita sit (in qua vix credi potest quantum excelluerit) tamen nec ipsa ea signa, dum inter viuos ageret in terris, dum inter diuos etiam in cœlis collocatur; ac inter suprema funera, ad eius nominis commendationem & gloriam defuerunt. Ex quibus pau-

ca

ca (ne longius vagari videamur) sed ea verissima recensebo.

Dùm viueret, illud accidit, quo satis apertè monstratum est, quantis eius anima radijs veritatis, & luminis cœlestis fuerit illustrata. Adstanti aliquando coram beati Sixti altare, in ipso; feruētiori orationis ardore, super se spheram ignis elapsam descendere visa est, totã basilicã miro splendore radiantem, horæ dimidiè fermè spatio: posteaque sensim disparuisse, atque vnde processerat rediisse. Et ne delusam esse mentè quispiam arbitraretur: iterum atque iterum eandẽ lucem emissam sequenti die plures sorores planè viderunt.

Verùm, quia illa signa maximè cõmendãtur, quæ in proximorum vtilitatem cedunt, id referam, quod cœlo, terra, marique testibus quondã accidit. Ablegauerat quandoque nonnullos pro sui Cænobij vtilitate. Illi cùm mari sese longius cõmisissent, in vitæ discrimè adducti sunt, maris & fluctuum orta valida tempestate: salute prorsus desperata, post longum tempus, magnis vocibus conclamarunt: Gertrudis adiuua nos, vt pollicita es. Quod cùm semel, iterũ, & tertio repeterent, subito, diuina virtute, pacato mare, secundis ventis, incredibili celeritate ad portum appullerunt.

¶¶

Dùm

Dùm iam iam moritura cœlis animam redderet beata virgo, dùmque scœlicibus & æternis gaudijs esset excipienda; tanta fuit sororũ tristitia, vt nulla ratione, nullo consilio, lachrymarum tempestas oborta, sedari potuisset. Quo factum est, vt vnanimi cõsensu viros, ætate, prudentia, & literis præditos accersierint, quorum doctrina & consilio mestitiam deponerēt. Omnibus itaque funeraparantibus, suauissimus (& qualis decebat virginis gloriosum corpus) erupit odor, cellulam totam in qua iacebat, velut vnguëtorum fragrãtiũ magnitudine imbuēs: atque ita cunctis adstantibus impressus, vt lōgo etiam temporis spatio, postquã illinc discesserant, perduraret. Nec minore dignum admiratione, quod ipsamet illa die in Treuerensi monasterio contigit. Præerat ibi Abbâtissa Modesta nomine ab infantia sua Deo dicata, & beatæ Gertrudi singulari amicitia coniuncta: longo autem spatio terrarum disiunctas, amor in Christo, præsentibus sibi inuicem faciebat. Ipso itaque die beatæ Gertrudis exitu, Modesta dùm in templo esset intenta contemplationi, subito Gertrudem coram se loquentem intuita est. Soror Modesta, ego sum Gertrudis, quã tantoperè amas, hodie vita functa. Quo dicto, ex eius oculis disparuit. Modesta

nimum

nimum territa, secum animo voluebat, quidnam hoc esset. Sequenti verò die ad monasterium eius aduenit Episcopus Treuerensis Claudolphus, à quo sciscitata formam, habitum speciem Gertrudis, agnouit planè non aliquo phantasmate delusam, sed beatæ Gertrudis fuisse veram effigiem quam viderat: quod cùm narrasset Episcopo, vtriusque diligentia compertum est, illam fuisse diem & horam, qua virgo beata in cœlum migrauerat.

Postquã autem inter superos relata est, plurimis etiam miraculis à Deo redditam illustriorem, probatæ fidei Autorum testimonio constat: ex quibus vnum aut alterum sufficiat retulisse. Ad lectum eius (in quo post longas vigilias, & preces prolixas, solita erat fessamembra nonnihil fouere, vt auidius iterum ad laborem reuerteretur) permulta sunt edita signa.

Inter quæ, illud etiam ad nominis diuini gloriam accidit, quod post Vuilfetrudem, Agnes Abbâtissa locum obtinuisset (quæ fuerat etiam Gertrudis alumna) in eius honorem templum erexisset, quò satis decenter composito, lectum illud etiam intra templum induxit: atque nocte prima qua sacræ

¶¶¶ virgi-

virgines vigilias ibi decantauerant, extinctas lucernas & lampades (exceptis septē quæ diū noctūque semper coram virgineo, & sacro corpore illucebant) manē cūm ad officium diuinum reuertentur, omnes iam diuina vi ardētes repererunt. Quæ res beatam eius sororem Beggā impulit, vt libros aliquot Scripturarum sanctarum, partem etiam lectuli, in quo supremum Christo spiritum reddiderat, aliquot etiam sanctimoniales, quæ ibi monasticæ religionis fundamenta iacerent, secum attulit.

Viro suo Ansigiso (de quo initio multa dixi) perempto, Romam adiret dominā mūdi, & Ecclesię caput. Vnde cū benedictione Hadriani Papæ, & donatis ab eo reliquijs reuersa, in honorē septem Ecclesiarum Romanarum, Andanæ ad Mosam Cœnobiū Septem Ecclesiarū fundauit: quò sacras Gertrudis sororis suæ reliquias libros aliquot Scripturarū sanctarū, partē etiā lectuli in quo supremū Christo reddiderat spiritum, illas etiam sanctimoniales, ex monasterio Hamatico (sic enim cœnobiū diuę Gertrudis vocabatur) secum detulit, quibuscum diū vixit, regularibus ac sanctissimis quidem disciplinis intenta, atque die decima septima Decembris migravit ad Dominum, anno 698.

Plus

Plura de sacra virgine Gertrude omittimus, quæ passim in actis aliorū sanctorū illius seculi sunt intermixtā: Maximè in actis beati Amandi Episcopi Traiectensis, cuius sanctitas commendatur in martyrologio Romano die sexta Februarij. Et in vita sanctæ Gudilæ virginis, cuius regenerationi & baptismo interfuit, è sacro fonte leuauit, & quasi manū suarū mandicie sanctificauit, eiusque mater spiritualis effecta vberibus doctrinæ suæ, atque Scripturæ sacræ lacte nutriuit: quę latius habentur in Surio. 8. Ianuarij. Theodoricus etiam Abbas sancti Trudonis, in vita sancti Bauonis confessoris, refert illum in exitus sui hora beatę Gertrudi longè manenti apparuisse, petijseque vt linteamina mitteret cōdēdo funerinecessaria.

Hugbaldus in super monachus Elnonensis, qui latè conscripsit acta beatę Ricardis longo sermone plura inserit de sancta Gertrude, deque eius monasterio Hamatico, quod amore nimio prosequēbatur Eusebia filia S. Ricardis.

Deniq; Ioannes Molanus plura & egregia in monasterio Niuigellensi, in oppido Brauatię, tribus integris libris olim cōpositis referuari.

De sancta Gertrude Oestienensi.

Fuit alia virgo Gertrudis Oestienēsis circiter

¶ 3 annum

Milo man-
lus hac la-
tus scripsit.

Ioannēs Mo-
lanus in indi-
ce SS. Belg.

In martyrolo-
gio Romano
Gregorij.

annum millesimū trecessimū quadragesimū, nobilitate longè inferior Niuegelenſi, ſed pari ſanctitate atq; religione. Naſcitur hæc parentibus tenuibus & agricolis in pago Voerbug, apud Batabos, qui medius eſt inter Hagam Comitum atque Delphos: vbi pro ſuorum parentum humili conditione, fuit in magna pauperie nutrita & educata. Venit igitur, licet ignoras, Delphos ſeruitura: quã non tam pauperies, quã diuina prouidentia ex parentum gremio & rure, ad populorum turbam quaſi traxit inuitã. Nulla fuerant adhuc in illa vrbe monaſteria conſtructa, ſed tẽpla duo: in quorum altero egeni & hoſpites, pauperimi fouebantur. Hic hic pauperibus ancilla Chriſti humilis & ſedula, pie atq; religioſe miniſtrabat: hic ſepe vicitum emedicabat inter ſceminas, hic referebat pauperiem Chriſti, qui pauperiem ſuſtinuit noſtri cauſa; ſic deniq; affectabat ab infantia Chriſtum imitari, vt ſæpè non minorem diuinæ bonitatis dulcedinẽ ibi experta fuerit inter pauperes, quã poſtea dùm inter ſanctimoniales agebat. Sed hanc cœlabat tacita ſuauiſſimam gratiam, ne aliquo ſuperbiæ aſlata vento, aut leui iactantia raperetur. Sic itaq; virginis animus a binfanzia Deo dicatus, inter hominum turbas, à cogitationibus tamẽ ſecularibus procul auerſus, placida

clida mente, hilaris facie, humilis corde, tam Deo, quam hominibus gratiſſima euasit.

Singulari autem Dei prouidentia cuidam iuueni deſponſatur, à quo propter cognitam pauperiem contempta (Chriſto illud agente) fallacis mundi amorem, atque datam fidem adeò ægrè tullit fuiſſe deluſſam: vt eas curas atque cogitationes auerſata, ſe totam ipſi Chriſto animarum ſponſo (cuius infracta fides, nobilitas inclita, & æterna, cuius amor eſt immortalis) in ſponſam conſecraret. Porro quotidianis ſuffuſa lachrymis ardenter exoptabat exui curis ſecularibus: & integritatem corporis & animi, quam nimia cuſtodia illaſſam conſeruauerat, offerre Deo, atque in ſanctimonialium Cœnobio ſe perpetuò deuouere. Quod cum à Deo petierit inſtanter: eius nutu, ab hominibus ſcœliciter impetrauit. Admiſſa namque intra Belginagium Delphinenſe, (quod ita vocabatur) ſtatim, ipſo in conuerſionis exordio, diebus & noctibus quatuordecim, continuis lachrymis, omnes conſcientiæ ſinus examinans, antea actæ vitæ geſta Deo, & ſacerdoti conſeſſa, & detecta, diuina reuelatione cognouit, peccatorum omnium veniam impetraſſe. ¶ Toto autem illo tempore lactus, ſi quidppiam alimenti cor-

pore i perceptit, tã fuit exiguũ vt lachrimẽ vide
rẽtur, panes eius die ac nocte. Post hæc vitę sue
rationẽ adeò prudẽter instituit, vt in via mãda
torũ Dei miros quotidie faceret progressus, in
humilitate, paciẽtia, pauperie, lenitate, silen
tio, castitate, gratiarũ actione, rerũ tẽporaliũ
contẽptu, & nihil deniq; præmitteret quod
spõũ Christi oculis fore gratũ agnosceret; quę
ad illius imitationẽ, actiones suas studebat cõ
ponere. Inter omnes autẽ eius vitę curas, illa
maior & diuturnior fuit, vt nulla dies aut nox
elaberetur, in qua non multũ tẽporis insump
ferit, in Christi actionibus, & passione meditã
da; sic tamẽ vt sese tẽporib; & officijs ecclesia
sticis, quoad fieri poterat accomodaret. In ad
uẽtu Dñi voluebat animo Parentũ antiquorũ
ardentissima desideria, de filij Dei incarnatio
nemirabatur diuinã beneuolentiã & amorẽ, quo
voluit ex Virgine nasci, tot incõmoda perpeti;
semel de cœlis in terrã descẽdere, quotidie au
tẽ ad animas nostras diuertere; modò sermo
nes eius obseruare, ipsiq; gratos nos reddere
studeamus. In Christi natiuitate, humilitatẽ stu
pendã, extremãq; pauperiẽ & lachrymas pue
ri Iesu: quorũ cogitatio mirã ei afferebat sua
uitatem, & ad immortales Deo gratias agẽdas
inuitabat. Quadragesimę tempore, diram eius
passio-

passionem, opprobria, crucem, mortem, quã
pro ingratissimis etiam hominibus pertulit.

Quantum verò hæ tacitæ cogitationes in
eius animo valuerint, quãtum ignem diuini a
moris in pectore virginis accenderint, quan
tũq; fuerint puero ipsi Iesu Christo gratissimę, Duz bene
uolentiã di
uina signa
& miracula
S. Gertrudis.
præter alia beneuolentiã signa, illa duo fuerũt
illustria, mira, & singularia. Alterum quod
cũ eiusmodi meditationibus Virgo sacra fer
uenti deuotione sese in anno quoddam exer
cuerit (à die Natiuitatis Domini ad vsque fes
tum Purificationis) eius vbera virginea, non si
ne grandi miraculo, quotidie intumuerint, la
cteq; manauerint, vt puerum Iesum corporea
forma ad ipsã veniẽtẽ, diebus singulis, vbere
de cœlo pleno faceret ac pasceret. Alterum,
quod nocte quadam Parasceues, cũ se Ger
trudis intra cubiculum suum, coram imagine
Crucifixi corde humili, & attentissimo prostaf
set solo: dũ oraret prolixius & attentius, ani
moque volueret immensam Christi pietatem,
qua voluit pro nobis crudelissimum perferre
mortis supplitium, totisque visceribus intue
retur vulneribus faucium, & sanguine perfu
sum aspiceret, laudaret, amaretq; in tãtam de
uotionis vim exarsit, vt subirdò ipsius Christi
vulnera & stigmata Gertrudis pectori, mani
bus

bus, & pedibus fuerint impressa. Ac ne videretur immaculata Virgo aliqua subdola cogitatione delussa, miraculum illud adeò patuit omnibus sanctimonialibus apertè, vt ex Virginis vulneribus, sanguis septies quotidie ad singulas horas Canonicas, emanaret: ac velut quodam maris euripo, fluxu & refluxu, cum omnium admiratione scaturiret; atque linteolis quibusdam exciperetur. Cùmque tanti miraculi vulgata fama, iam non intra monasterij latebras, imò neque intra Delphensium oppidum lateret, sed longè lateque iam aduolasset: tantus fuit hominum ad virginem Gertrudem inuisendam & salutandam concursus, vt ipsa veræ humilitatis amantissima, ne aliquo iactantiæ afflata vento quateretur, & ne sibi ac seculo vnquam placeret, neuè silentij, quietis, & contemplationis iacturam pateretur (quæ nouerat omnia cum timore Domini agenda) instantissima oratione à Deo petijt, ea vulnera prorsus à corpore sibi, diuina vi aboleri. Pius & clemens omnium Parens Deus, vt & Virginis precibus anueret, ac eius honori simul confuleret; sic omnia temperauit, atque disposuit, vt & sanguis ex vulneribus non proflueret: sed tamen vulnerum, in testimonium veri-

veri-

veritatis, vsque ad extremum vitæ diem perduraren.

Supruixit autem decem & octo annos, tanta corporis imbecillitate, vt templum adiutura, bis terque sæpius in itinere quiesceret, viresq; resumeret: tanto verò spiritus robore vt ad incredibilem sanctitatis gratiam & famam peruenerit.

Tantis diuini amoris & religionis opibus, accessit spiritus prophetiæ, quo clarior illa indices euasit: ipso eius confessario Nicolao Hondepilio teste. Nāque is aliquando cum virgine (vt sæpius contingebat) de rebus diuinis colloquebatur, atque inter verba forte fortunà cum sermo incidisset: de magistro Theodorico de Rhenen: qui prius hostibus quibusdam infensus, eo tempore cum illis iam amicitiam resarcierat, & Gertrudis virgo prope finem sermonis eum ab hostibus breui trucidandum, prædixit: Mirante Nicolao, & rursus afferente, id incredibile videri, quia simultates illæ, atque inimicitia iam erant compositæ: Virgo rursus affirmauit sic proculdubio euenturū, idq; propediē. Cuius verba fuisse prophetica rei probauit euentus. Nāq; Theodoricus paulò post extra portas Urbis Delphinensis egrediens, hostiū insidijs interceptus, tāta immanitate

tate ab illis peremptus est, vt membra eius in sporta collecta fuerint domum relata. Quod vbi comperit Nicolaus ita euenisse, maiore deinceps in pretio semper habuit quæcumque à beata Gertrude prædicabantur. Quin & paulò post virginis decessum è vita sibi quidpiam simile accidit: nam cum in Delphinensi oppido comparare domum decreuisset, indicassetque virgini: dissuasit illa, dicens: Fore vt breui domos venales vili pretio reperiret: quod & rei exitus demonstrauit: cū ea vrbs paulò post fuerit ab hostibus obessa.

Maiora sunt illa, quæ in communem suæ patriæ, atque regni totius vtilitatem vergunt. Anno salutis millesimo trecesimo quinquagesimo primo, Imperatrix cum filio suo Vuilhelmo, in Mossa commisit prælium, quo tempore Gertrudis intenta precibus & orationi, cum sororibus astans: periculum quod imminebat, in spiritu vidit, subito commota & pauca, sorores ad orationem exhortans, toto sese corpore humi prosternens, diu iacuit: ac multo post finitis lachrymis & oratione prædixit, quod postea rei probauit euentus. Laudemus Dominum, sorores meæ, nostris enim cessit victoria. Sedebat autem aliquando tacita intra cubiculū, vbi lectio ni, atq; orationibus dedita, præsensit cōmune

pa-

patriæ imminere periculum, & ruinam ex Rheni fluminis inundatione. Sorores ad orationis tutissimum portum inuitans, ipsaq; diu in crucis modum humi prostrata, periculum, nō sine grandi miraculo, auertit.

Nec sunt minora, quæ quibusdam quibuscūque amicitiaæ foedere coniuncta erat, prædixit. Alcidis Vuillemani matrona nobilis, horrendum mortis & supremi iudicij diem expauescebat: Gertrudē autē virginem salutabat sæpius, vt si quo modo tandem eius amicitia, & orationū suffragia ab ea impetraret. Hæc suis precibus Gertrudis ab æterna damnatione liberandam non sine reuelatione cognouit. Quod & ipsum quibusdam sanctimonialibus accidit: sed illud celari non potuit, quod ante omnium oculos fuit apertum. Insignis foemina Elisabeth nomine, quādoque Gertrudem adibat, pauperē sanctimonialem, ipsa ditissima vestibus & facie compta. Dū ergo sermonem longius quadam die protraherēt, sciscitata quomodo regnū cœlorum adipisceretur? Virgo respondit: Si mādatis diuinis obtemperasset, ac seculum despexisset. Paulòque post tristitiam simulata vultu, dixit. Crede mihi veniet tempus, cum seculo tu crux eris, & ille tibi. Nec eam fefellit, quandoquidem tam longa paralyphs ægri-

egritudine diu vexata est, vt experientia con-
nosceret, quã parum vtilitatis, imò quam gra-
uia damna blanditiæ seculi, & corporis orna-
menta secum afferrent.

Fœlix ergò, & nimirum fœlix virgo Gertru-
dis, post dura religionis & pœnitentiæ aspera
exercitia: post multa deuotionis & contempla-
tionis solatia: post vires corporis ieiunijs, vi-
gilijs, & cilicio confectas, vires tamen animi
potius resumptas; graui depressa infirmitate,
diuinis sacramentis munita, & ad mortis cer-
tamen anceps, quasi ad luctam præparata; pau-
lò ante animi de corpore exitum, inter alia
magnæ consolationis verba sororibus dixit:
Sorores meæ, iam ego domum proficiscor. Il-
lis existimantibus præ doloris magnitudine eã
desipere: afferentibusque domi iam esse: Ne-
quaquam (ait) sum domi, quæ à cœlesti patria
randiù iam exulauì, donec in illam excipiar,
cuius plateæ (vt ait Scriptura sacra) auro mun-
do sternuntur. Mox spiritum Dño commẽ dans,
fœlici resoluta morte, quasi dulci sopita som-
no sancto Epiphanię festo, anno 1358. quieuit.

De alia sancta Gertrudæ.

Huius sacrę virginis tempore, ac multis
deinceps annis floruit in eo monasterio Del-
phinensi, quod ea lingua Beghinagium voca-
bant,

bant, insignis schola, & bonorum morum cõ-
positio: in quo plures admiranda pietate, ac re-
ligione fœminæ, virtutum amictę varietate,
ad superos è vita mortali prodiere. Inter quas
enituit quedam & ipsa vocata Gertrudis, inno-
centiæ atque humilitatis amantissima & stu-
diosa. Hanc sibi Deus, vt in cœlesti patria so-
ciaret: interque homines honore afficeret: vo-
luit comitantibus duobus Angelis, à corporis
ergastulo, ad regna cœlestia magna cum glo-
ria transuolare. Cuius rei testis oculatus in
Flãdria monachus existens, tam longo terrarum
spatio distinctus, post eã comperiit: ipsa die, ac
tẽporis momento, id fuisse reuelatum sibi, quòd
virgo Gertrudis diem extremum clauserat.

De alia sancta Gertrude.

Ad nostram denique Gertrudem Mansfeldẽ
sem iam recurrat oratio: de cuius actibus & san-
ctitate hi omnes libri insinuationum diuinæ
pietatis, sunt instituti: à qua & exercitia hæc
sunt lingua sua vulgari cõposita: post eã verò
ab homine docto in Latinã trãslata. Et quidẽ
primo ipso in limine duxi animaduersione dig-
num, hanc longè aliam à superioribus fuisse.
Nam quamuis vna diui Benedicti regu-
la, vna professio, vnum virginitatis votum
fuerit: tamen & temporis & actionum dispa-
ritas,

quam dicit
Blofius voca-
ri etiam Tru-
tham.

ritas longe illas fecernit. Illa namque prior Ni-
uigellensis, quam nimium laudat martyrolo-
gium Romanum die 17. Martij, nascitur Dago-
berti Regis Franciæ temporibus: obiitque an-
no 664. Hæc (de qua nostra est instituta ora-
tio) floruit temporibus Rodulphi Romanorū
Regis; in cuius obitu, dùm hæc sacra virgo, pro
successoris electione, dominum precaretur, di-
uina reuelatione cognouit, electum à successo-
re suo intirimēdum. Atqui Rodolphum obiisse
anno 1290. præter alios, affirmat Trithemius.
Hæc verò temporum disparitatem & virginū
harum differentiam obseruauit etiam doctissi-
mus. P. Ribera è Societate Iesu. Id ipsum anno
tauit in sua historia ordinis Prædicatorum Fr.
Ferdinandus del Castillo: vir ob singulares ani-
mi dotes, & incomparabilem eloquentiam, at-
que verbi diuini prædicationem seculo nostro
illustis. Tantorum virorum testimonio acce-
dit aperta ratio, quæ hanc deuincit veritatem:
Nam inter huius sacre virginis Gertrudis acta
& scripta extant reuelationes, quas accepit in
die S. Bernardi, Dominici, & Francisci: quos il-
la prior S. Gertrudis Niuiigellensis, quingentis
& eò amplius annis præcessit: hæc verò de qua
loquimur, istorū sanctorū vitā & tēp^o est imita-
ta, & subsequuta. Quod parum cautè animad-

uer-

uersum est ab eo qui libros institutionum diui-
næ pietatis sanctæ Gertrudis, è Latino in Itali-
cum sermonem transtulit, atque Venetijs pre-
lo tradidit, anno 1588. dùm in prologo asserit,
eam ante hos nongentos annos floruisse: quod
non nisi de Gertrude Niuiigelensi, verum esse
iam demonstrauius.

Hæc igitur qua deagimus, vt constat ex ve-
tustissimo Codice reperto in monasterio pro-
pe Stiriam sito: simul cum beata, & æquè cele-
bri S. Mechtilde Comitissæ Baronis filia (qua cū
fuit illi omni vitæ suæ tempore vera in Domi-
no amicitia, cuius & sæpè in his libris fit men-
tio) vitam monasticam semper egit. Adhuc igi-
tur puella dùm quintum annum ageret, Chri-
sto animarum sponso in veram hostiam & obla-
tionem gratissimam, in monasterio Helpede
fuit oblata: quod medio milliario ab opido Eif-
lebio Comitatus Mansfeldensis, diocesis Hal-
berstatem situm est: & per eosdē Comites Mars-
feldenses à fundamētis erecti: in quo cum alijs
virginibus, tam cœlestem vitam ambæ duxe-
runt, vt omnium mentes in sui admirationem
raperēt. Monasterium hoc lingua Saxonica di-
cebatur Helpede, in quo dici non potest, quan-
tum obseruantia & sanctitas multo tempore
illuxerit: quantumque gratiæ Dominus suis an-

cillis

Reuelatio-
nes & scripta
B. Mechtildis
extant quin-
quelibris, sub
titulo Spiritu-
alis gratiæ.

Hoc ipsum
tradit Ioan-
nes Lansper-
gius.

Ita habetur
in his libris
cap. 3. lib. 1.

Trithem. descri-
ptoribus ec-
clesiasticis. fo. 22.
P. Ribera lib.
de la madre
Teresa. ca. 1.

cillis ibi degentibus contulerit: quandoquidē
fuisse plures memoriæ proditum accepimus,
quæ cum his duabus Gertrude atque Mechtil-
de, non sine causa de religionis & obseruantie
primatu (sed ingenti cum humilitate) cōcerta-
runt. Et tamen ea est diuinorum iudiciorum
incomprehensibilis altitudo: vt anno Domini
1342. in bello quod Duces Brusuuicenses cum
Comitibus Masfeldēsis gesserunt, illud Cœ-
nobiū in quo vitam Angelicam sanctimonia-
les agebāt: illud Christi sponsarum nobile do-
miciliū, illud verē Sanctū sanctorum, fue-
rit penitus adæquatum solō, atque subuersum,
quod sanctitate atq; cōuersatione cœlū ipsum
contingere videbatur. Ac ne spōsus ipse Chri-
stus, earum pudori & honori defuisse videretur,
rem hanc admiratione pariter atq; memo-
ria dignam retulere hostes ipsi cruenri victo-
ria potiti: (ò verē Deum parentem atque cu-
stodem pudicitie, animarumque) dūm prauæ
cupidinis facibus accensi Barbari, virginum sa-
crarum pudicitiam expugnare decreuissent: in-
genti miraculo, atque diuina potentia, sic lon-
gius ab eis arceri, vt ne vel manibus eas cōtin-
gere, vnquā potuerint. Quapropter Mansfeldē-
ses Comites bello deuicti, sed animo infracto
rursus Cœnobiū ipsum in Suburuū oppidi

Eis-

Eislenfis transfulerūt: in quod pristina religio
& obseruantia deuenit, pullulauit, & quasi hę-
reditate accepta pariter est translata. Hęc ita
que fuerūt beatæ Gertrudis prima rudimēta,
quę velut cū lacte nutricis sanctitatē viderur
suxisse: ac ne diū moraretur cū spōso Christovi-
tā duceret, adhuc tenera etate, ab incunabulis
atq; delitijs, ad vitę monasticę rigorē, & Cœ-
nobij claustra deducta. Ibi annos infantie, atq;
adolescentiæ tanta cum innocentia transegit,
ibi tā aperta futuræ sanctitatis & prudētiaę si-
gna dedit, vt post elapsos paucissimos annos,
ab omnib⁹ eius Cœnobij sanctimonialib⁹, fue-
rit in Abbatissam & bonorū morū parentē at-
que magistrā efflagitata, & electa. Creuit in
eius animo cū etatis incremēto diuina chari-
tas, quā diffinit Apostulus de corde puro, & de
consciētia bona, & fide nō ficta. De qua & Au-
gustinus aiebat, vt perficiatur nascitur: cū fue-
rit nata nutritur: cū fuerit nutrita, roboratur;
cū fuerit roborata, perficitur: & cū ad perfe-
ctū venerit, dicit: Cupio dissolui & esse cū Chri-
sto. Quod planē Gertrudi virgini, non aliter
in vitę decursu euēnit, in qua vsque ad virtu-
tum altitudinē creuit. Ac ne vniuersas figilla-
tim percurrere prolixū videatur, lōgū enim es-
set sermonē texere de eius obediētia, vigilijs,

Elegāter tra-
ctat de his
gradibus cha-
ritatis S. Bo-
nauentura li-
bro de itine-
ribus æterni-
tatis in. 4. lit-
te. d. 5. q. 1.

oratione, longanimitate, paciētia, pauperie, sapientia, temperantia, fortitudine, cōstata, gratitudine, pace, gaudio, castitate, fide; contemptu sui ac seculi; atque discretione (virtutum omnium matre quę mentem eius obsederat) tamen de diuina gratia & charitate (à quibus, velut è radice pullulant vniuersa) pauca referam: ex quarum magnitudine, poterit aliarū præstantia, velut à longè saltim prospectari. Diuini erga eam amoris (à quo bona cuncta procedunt) inter innumera signa, illud vnum instar aliorū retulisse satis erit, quod aliquādo Deus reuelatione testatus est. Ego, inquit, totus sum illius: nēpe cui me tota affectione tradidi quasi captiuum inter eius amplexus, &c. Ipsa verò quam ardentem Christum redamaret, ex vniuersis vitę actionibus, quę in his libris habentur (in quibus vbiq; spirat Christi amorem) apertè colligi potest: vt ipsemet aliquando his prodidit verbis. Feruentissimus amor illius erga me tunc aded èt etiam liquefactus; adedque è regione erga illā meus: quomodo vapor ignis præcedens liquefcit ad flammā mox sequentē. Pari namq; modo dulcedo cordis mei diuini, à feruore cordis illius liquefacta est & soluta; vt stilare nō desinat in anima eius amoris guttas, mirā suauitate ignitas, &c.

Hinc

Hinc ille diuini honoris zelus ardēs, quo se difficultatib⁹ exponebat: itavt nihil formidaret, nihil effugeret, nihil non pateretur dummodo glorię atque honori diuino consulereetur; aut proximorum vtilitati quicquid accederet: quo circa sese diuinę prouidentię, velut paternę curę ceu amantiſſima filia sic se commiserat; vt si vestes, vel aliud quidpiam ei afferretur, nunquam eligeret, sed clausis oculis porrigeret manum: quasi hoc modo rectius executioni mandandum esset, quod voluntas diuina præordinasset. Quidquid autem acciperet, (etiāsi vilissimum esset) summa cum animi gratiſignificatione accipiebat: quasi è proprijs Dei manibus suscepisset. In hoc itaque tam altas egerat radices, vt nullis vel rebus aduersis, vel secundis, potuerit eius animi constantia, & in Deum fiducia vnquam euelli, eradicari, & separari. Diuinam misericordiam & bonitatem, aelut anchoram tutiſſimam, in omni vitę suę decursu, quasi in procelloso pelago, & fluctibus aduersis, ob oculos semper habuit. Siuè præmeretur ægritudinibus, siuè curis agitaretur, siuè quateretur detractionibus (quib⁹ vniuersi mortales sunt expositi) siuè consolationes spirituales (quod ægrius tulisset illa) sibi defuisse conspiceret atq; dolo-

¶¶¶ 3

ret

ret: siue delicta (si quæ illius obrepserunt animo) memoria obuerfarentur: nunquam tam èl adèd depressa fuit, & hanc tutissima in Deum fides non facillè erigeret, ac roboraret. Non enim quales essent rerum euentus curabat illa: sed quã essent eius acta gratissima Deo: cuius vna tantũ cura fuit, vt in omnibus diuina voluntas adimpleretur. Desiderabat enim sæpè numero mori: si tamen illud nõ displicuisset Christo: perinde namq; viuere ac mori cupiebat: illud deniq; tantũ ne quidpiam diuino beneplacito aduersum accideret. Nã prospera, vel aduersa: vitam & mortẽ: vniuersa deniq; à Deo gubernatore atque rectore sapiẽter nimis euenire, ad Electorũ vtilitatem sciebat, gaudebat que: imò quoties agitabatur aduersis, vberius sibi affuturã expectabat consolationẽ: ad quã per tribulationem instantem sese præparari dicebat. At virtus humilitatis, qua vniuersa bona illi concessa (erant autẽ plurima) velut aliena, & à Deo penitus mutuata considerabat: (ò immortalẽ Deum) quantũ hanc virginẽ exaltauit. Nam dũ iter ageret aliquando, & intra cordis penetralia Christo colloqueretur, ac vera cum humilitate diceret. Ah Domine inter præcipua quæ operaris miracula, hoc vnũ arbitror singulare, quod me indignã peccatricẽ,

terra

terra fert: Cui humilium exaltator respondit Dominus: Libenter ac meritò sese calcandam tibi terra præbet: quã cœlorum quoque dignitas & altitudo, ineffabili desiderio expectat: & horam iucundissimam qua te excipiat in æternam requiem. Ab hac autem humilitate, velut è fonte, quidam innocentia fluius emanabat: quo vniuersorum peccata, errores, defectus eluèbat: omnesque sibi meliores & sanctiores arbitrabatur. Existimabat enim alios sola cogitatione, innocentia, internaq; dilectione Dei, plus mereri: quã ipsa in cunctis suis exercitijs, & corporis castigatione potuisset. Verùm quia nimis longum esset omnia beatę Gertrudi collata dona gratia percensere (vt alia plura in uoluntate silentio) illã tantum referam castitatem, quæ Angelis est germana, & Christo gratissima. Hanc ita excoluit, & Christi sui sponsi faciẽ internam & speciem sic sic impressam menti atq; cogitationi infixit: vt nunquam alicuius viri faciẽ ita fuerit contẽplata, quã postea denudò, aut cognosceret, aut memoria retineret. Quãtũcũq; enim sanctitate homines pollerẽt, quibuscũ de reb⁹ spiritualib⁹ ageret, ne semel quidẽ ad eos (nisi fortuitò) oculos attollebat. Nec eos solũ cõtẽta, cauebat etiã in verbis maxime, ne hominis cuiusuis animũ dulcedine ad se

quo quomodo alliceret, ne uè in eius se amicitiam insinuaret. Omnem autem humanam familiaritatem, quæ aliud quàm Deum redoleret, ut virus lethale perhorrebat. Denique his & alijs virtutibus, ad tantam cum Christo familiaritatem & amicitiam, charitatis foedere connexam euecta est, ut cuidam pro ea oranti, dixerit ipse Christus; Nusquã me optatori, aut congruentiori modo me inuenire potes, quã aut in Sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hanc enim admirabili modo, omnem cordis mei diuini delectationem conuerti. Quo circa non immerito Ioannes Lanspergius Carthusianus (vir ante hos quinquaginta annos insignis, & in reb⁹ spiritualibus, atq; Theologia mystica peritissim⁹) in Apologia pro huius sacræ virginis sanctitate atq; reuelationibus edita, inquit: Hæc virgo fuit nõ mediocriter literata, quod ex libris eius facile aduertes. Verũtamẽ (quod in ea pl⁹ efferendũ est) fuit illuminata magisquã docta: utpote à rebus mūdānis, ab inutilibus verbis, ab occupatione infructuosa, prorsus libera, atque abstracta. Vnde rebus diuinis totã se applicauit, in lege Domini meditãns die ac nocte, Dominoq; cantans, & psalens ore, & spiritu. Nam zelo magno semper mouebatur, pro honore,

bene-

beneplacitoque Dei seruando, atque augẽdo. Item pro sanctimonia, & obseruantia religionis. Et licet crebris ipsa à Domino uisitaretur infirmitatibus, tristitia tamen, mœstitiaq; affectis, desolatis, tentatisque omnibus, haud aliter ac mater pijsissima in latitudine charitatis, se totã officiosissimam consolatricem semper exhibuit. Singulari autem gratia ad hæc à Domino prædita fuit: ad eò ut nemo se illi humiliaret, ab eadem eruditionem postulans, aut eius sese orationi cõmendans, aut beneficij, obsequij, amoris uè illi aliquod officium exhibens, quem non benedictione aliqua propterea redonaret Deus. Porrò quantum ad vitæ sanctitatem atinet, fuit hæc virgo innocentissimæ, purissimæque vitæ, utpote obseruatricis, custosque vigilantissima suæ conscientie. Adeò etiam cunctis præstabat virtutibus, adeò singulæ in ea certabant virtutes, animique dotes prominebant; ut quid in ea potissimùm commendari deberet, nescires. Si enim eius humilitatem cerneres, nihil illi simile putares: si charitatem, hanc diceres in ea maximam: porrò si mansuetudinem & mititatem eius obseruares, has reliquis crederes anteferẽdas. Adeò enim singulæ erant in ea perfectæ virtutes, ut quæuis putaretur maxima. Deuotionis tamen gratia

ria erat in ea singularis, qua afficiebatur ad Christum (quod libri eius afflatim testantur) manifestant præterea itidem nobilissima, affectuosissimaque eiusdem exercitia, quæ pro sui dignitate, hinc socianda duximus, Ibi enim perspicue videtur, quàm amorosum spiritum, quàm feruidum, quàm constantem, quàm fiducia denique plenum habuerit ad Deum. Porro in hac gratia deuotionis, non aliter atque cera molliissima cor eius liquefactum soluebatur, quo inspirationibus, consolationibusque mirum in modum idonea reddebatur diuinis. Vnde eius libris, singulare hoc quoque inesse videtur, vt non solum testentur illam fuisse deuotam; sed lectoris etiam animum (modò pius fuerit) transmutent, afficiant, atque in Deum trahant. Latet enim reuera in eis, licet sub verborum humilitate, thesaurus incomparabilis, qui diuinæ pietatis exuberantia offertur, cunctis bonæ voluntatis hominibus, multò locupletior quàm in plerisque deuotorum libris quos hæcenus vidimus. Hinc enim pauperibus spiritu vtilissimè consultum, dum manifestatur via ex infinitis meritorum Domini diuitijs, suam inopiam ditandi: pro suis peccatis satisfaciendi, neglecta recuperandi,

di, modico labore grandia sibi comparandi, nostra vilia nobilitandi, Christi merita licenter nobis vsurpandi, & per humanitatis eius opera quæ nobis humiliter egit, diuinas illius promissiones assequendi. Hoc autem tunc fiet maximè, si Christi charitate, si eius purissimæ intentioni, & actioni, quæcumque agimus, patimur, vnierimus cum plena nostri resignatione tradentes nos illi in gloriam, ac beneplacitum eius. Quod vbi fecerimus, dabit se proculdubio, & omnia quæ habet, nobis Deus, &c. Et post pauca: In sequentibus librislympidijs hæc referabuntur. Quos profectò, quisquis animo casto, pioque legerit: cupiens se diuinæ gratiæ fieri participem, manna sentiet absconditum, quod nemo, nisi qui accipit scire potest. Neminem hæcenus audiui, qui huius libri potitus sit lectione, si tamen in eo antè fuerit spiritus vitæ, qui nolluerit pro re maxima, & alioqui vehementer optata se legisse. Latet enim hinc spiritus, qui te lector, si puro rectoq; accesseris corde, hoc est, si nihil quæris curiosi, nihil fastidieris sancti; non nihil tuo in corde, cuius te nō peniteat, operabitur. Quibus Lanspergi verbis licet nihil addi posse

videatur: tamen Ludouicus Blossius Abbas Lætienſis, Ordinis Sancti Benedicti, in rebus ſpiritualibus nulli hoc ſeculo noſtro ſecundus: (qui duodecies in annolibros hoſce voluebat æſtuantiſſimo animo: quod & ſcripta eius redolent, in quibus nulla, ſi fas eſt dicere, pagina eſt, in qua non aliquid verborum huius virginis interſerat; non aliquid etiam diuini ſpiritus ex hiſce libris hauſiſſe videatur) hic itaque tantus vir, dùm merita beatę Gertrudis longo ſermone percenſeret, inter alia dixit: Dominus præclara quinque vulnerum ſuorum ſtigmata cordi eius ſenſibiliter impreſſit: & tam amenam habitationem ſibi in ea præparauit, tamque ſuauiſſe cor ſuum erga eam appoſuit: vt niſi homines ſcirent potentiam & bonitatem eiufdem Domini eſſe interminam, vix credere poſſent illum tantam amicitię familiaritatem præcellentiſſimę matri ſuę demonſtraſſe in terris, quantam huic demonſtrauit. Hinc ipſe Dominus Ieſus de ea adhuc viuente loquens, cuidam ſanctę perſonę dixit: Cùm nemo hodie viuat, qui per puram intentionem, bonamque voluntatem, & veram fidelitatem mihi vicinior, atque coniunctior ſit quàm illa: ego quoque ad nullam animam nunc in carne degentem, maiori fauore incli-

inclinor, quàm ad animam illius. Et iterũ ipſa leſt, inquit, cunctis coelitibus dulcis harmonia, quam efficiunt omnes illę, ab ipſa tam æquanimiter perlata aduerſitates. Mechtildi quoque pro ea oranti, Dominus dixit: Quicumque verba eius ſuſceperint, monitiſque eius humiliter obedi-
erint, non deuiabunt à ſalutis itinere: ſed tan-
dē ad vitā æternā perueniēt. Et ipſi Gertrudi, ait: Quoniã ego te miſericorditer elegeri, vt in te iucunde habitē: quicumque ſe tuis orationibus (veram fiduciã habens) comendauerit, per gratiã meã ſalius erit. Nã certior facta fuerat per diuinũ promiſſum, quod quiſquis ante, vel poſt obitũ ipſius conſiderans, aut intelligens, quàm benignè & familiariter Deus ſe illi acclinauerit, deuotè, fideliterque in charitate laudaret Dominum, vel ei gratias ageret pro beneficijs eidē Gertrudi collatis, delectationē in anima à Deo ſe accepturũ. Igitur qui voluerit, poterit hoc modo orare: Dulciſſime Domine Ieſu Chriſte laudo te, & gratias ago tibi, qua poſſum deuotione pro omnibus beneficijs, quę dilectę ſponſę tuę Gertrudi virgini contuliſti: & oro te per illũ amorē, quo tu eã ab æterno ad ſpecialē gratiã elegiſti, tēporeque placito ſuauiſſe attraxiſti, familiariter tibi vniuiſti, & iucundē in anima eius habitavi, curſumque vitę eius

beato sine cōsumasti, oro, & obsecro te. vt mei miseraris, & me tibi placentem redas. atq; ad vitā eternam perducas. Quæ omnia seculo nostro insignis P. Ribera (è societate Iesu, sacrorū bibliorū in Academia Salmanticēsi professor, homo religione ac eruditione, cū priscis & magnis Interpretibus cōparādus) in libro quē vulgari sermone cōposuit de la Madre Teresa de Iesus, confirmat his verbis. Poco despues de S. Domingo y S. Francisco, florecierō santa Gertrudis Abadesa de la ordē del glorioso padre S. Benito, y S. Mechtildis mōja de su monasterio, y de su mismo tiēpo: q̄ tuuierō tantas y tā admirables reuelaciones, y fuerō tā particularmēte regaladas del Señor, como muestran sus libros, q̄ oy dia andan, y se leē, no sin gran aprouechamiēto de los q̄ cō cuydado, y de espacio los leē. Y estimò en tātō Blosio las reuelaciones destas santas, q̄ dellas como de oro y piedras preciosas hizo en grā parte aquel su libro q̄ llama Collar espiritual. Pero especialmēte las de S. Gertrudis son tātās en numero, y tā soberanas y regaladas, q̄ dize el mismo Blosio en el libro dicho, q̄ sino supieffen los hōbres q̄ el poder y bōdad de Dios no tienē terminoninguo, apenas pudierā creer, auer Christo mostrado a su misma madre en la tierra, tā familiaridad y amistad. Sō palabras del P. Ribera.

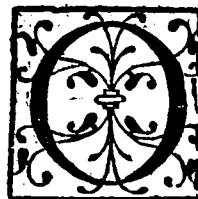
P. Ribera II.
r. de la M. de
teresa. c. 1.

El fin que tuuo santa Gertrude, fue vna muerte preciosa y vna gloria sin fin. Pero destas dos cosas no trato aqui en particular, porq̄ en el libro quinto se trata de su glorioso tránsito desta vida a la eterna. Y aunque no puede haberse los altos grados de gloria a que fue predestinada, y de que oy goza en el cielo: pero coligese de los fauores incomparables q̄ Dios le hizo en vida, y delas rebelaciones que tuuo, pues que son de las mas regaladas y admirables que se leen, como cōsta de todos estos cinco libros que se figuen.

D E V O.

DE VOCATIO-
NE SANCTAE GETRVDIS AD RE-
ligionem, deq; eius excellenti ingenio, studio,
facundia, & reliquis naturæ, & gra-
tia dotibus.

CAPVT. I.

QUANTITUDO diuitiarum sapien-
tia & scientia Dei, quam incompræ-
hensibilia sunt iudicia eius, & inuestiga-
biles via eius: idque præcipue circa ele-
ctos suos, quos tam varijs tamque miris
vocat modis, eos videlicet quos ante prædestinavit. Nā
eosdem & iustificat, licet gratis, sibiq; acceptos facit.
Operatur quoque in eis, quamuis non sine eis, merita
quæ illis donet, quo iustā habeat occasionem eos coro-
nandi, atque suæ beatitudinis, hoc est, omnium diuitia-
rum atq; deliciarum gloriæ suæ participes & consortes
faciendi. Hoc perspicuo manifestum est in sancta hac
virgine, de qua loquemur, Gertrude: quā velut cādens
lilium in horto ecclesiæ inter areolas aromatum, hoc
est, inter congregationes iustorum, sibi colligit, ipsam-
q; sibi dū adhuc puella quintum ageret annum, a mū-
di turbinibus segregans quasi in thalamo sanctæ reli-
gionis monasterio abscondit. Nec tamen in innocētia
sola eius puellari satis delectatus, verum etiam eius au-
xit decorem pariter & odorem, adiiciens illi copiose om-
nigenum virtutum vernantium, tū splendorem, tū
suauitatem, quibus omnium oculis forte accepta, in sin-

Rom. 11.

Rom. 8.

*Gertrudis
anno quin-
to atatis
ad mona-
steriū ve-
nit.*

Λ gulum

Maturitas mortu. gulorum quoque gratiam reciperetur. ¶ Erat enim licet annis & corpore iuencula, moribus tamen grauis, atque adeo prudens ingenio, ut tamen si pro mansuetudine, pro charitate, proque officiosa ac serena humilitate, amaretur ab omnibus: nihilominus tamen pro maturitate morum, pro gratiarum abundantia, & pro spiritu sapietiae in ea elucete, mirum in modum a cunctis etiam honorabatur. Erat autem docilis, atque (quod dixi) miro pollens ingenio: adeo, ut cunctas quae secum scholas visitabant, vel sodales vel coetaneas, longo post se in omni scientia ac sapientia relinqueret intervallo. Superabat etatem incredibile eius discendi liberales artes desiderium, cui simul non parum opitulabatur puritas, quam summo opere zelabatur, cordis. Parum tamen illi sua custodia profuisset, nisi seruata fuisset etiam a patre misericordiarum, ne vel huius aetatis siue leuitatibus siue defectibus (quibus ceterae solent puellae) inquinaretur. Illi enim benignissimo eius amatori soli omnia quae in ea contulit, beneficia accepta sunt referenda. Cui nos quoque & gratias agimus pro ea, & benedicimus illum per saecula.

Docilitas eius & ingenium. Desiderium discendi. Puritas cordis.

De gratia interna, qua ad Dei familiaritatem tracta est, atque de exuberanti eius pro animabus curandis eruditione.

CAPVT. II.

DEinde cum placeret illi, qui eam sibi ex utero matris segregauerat, atque adhuc ferme lactentem in thalamum vitae introduxerat monasticae, vocare eam ab externis ad interna, a corporalibus exercitijs ad spiritualia,

ritualia, non destitit donec suae gratiae tractu congruis etiam reuelationibus accedentibus id in ea impleteret. Nam gratia ipsius diuina illustrata accidit, ut ipsa virgo dum inter humana literarum studia continue versaretur, agnosceret se nimium adhuc in regione dissimilitudinis distare a Deo. Quippe quae immodice literis inhaeserat humanis, quare ad hanc usque horam diuinis illustrationibus cordis sui aciem haudquaquam coaptauerat. Intellexit praeterea nec absque gemitu cordis expendit, quot interim tum consolationibus tum diuinae sapientiae illuminationibus sese priuauerit, dum plus iusto scientijs obiectata sit humanis. Inde igitur visibilia & externa sibi vilescerant omnia. Nec immerito quidem. Nam in locum gaudij & exultationis ad montem videlicet Sion, eam introduxerat Dominus, ubi exuta veteri homine induta fuerat nouum, qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Atque ideo scies se monasterio inclusam, ut non minus virtute cresceret ac sapientia, quam aetate, grammatica (cuius notitia satis fuerat iam locupletata) relicta, Theologiae, hoc est studio sacrae scripturae, sese applicuit: nec destitit quoscumque sanctos habere potuit libros, operam nauare omnem, donec intelligeret. Inde accessit ei sententiarum, quas ex sacra scriptura doctorumque libris sibi collegerat meliores, ubertas tanta ac propitudo ut semper illi ad manum esset, si vel hortari, vel arguere, vel consolari quaevis voluisset, utriusque testamenti locus, quae appositae citaret, confirmaretque ea quae erat dictura. Siue enim arguere, siue suadere vellet cuiuspiam, testimonio sacrae uteretur scripturae, cui nemo posset refragari. Non poterat autem tunc illis diebus fatiari admirabili dulcedine assis-

Nimia scientia huiusmodi na praebet obiecta diuinis illuminationibus, & consolationibus.

Nota. Ineffabilis dulcedo scrutationis diuinarum scripturarum.

*Sententia
Doctōrū.
Orationes
à D. Ger-
trude com-
posita.*

*Gratia
gratiarū
largitori
tribuenda*

duæ contemplationis inuestigatione quæ absconditi lu-
minis, quod in sacra inueniebat scriptura, quæ iam fa-
uo ei mellis dulcior organis quæ facta erat suauior: Inde
iubilus penè continuus iu eius corde sentiebatur. Quia
verò charitas ad omnes se effundit, cupiens sui gaudij
neminem non participem fore: ideo quicquid reperi-
bat hæc virgo sancta in sacra scriptura, quod infirmis
adhuc ingenijs intellectu sentiebat difficile, diligenti stu-
dio explanabat. Collegit præterea ex sententijs docto-
rum velut colūba grana varia ac potiora, quæ ad mul-
torum ædificationem scribens complures perfecit li-
bros. Orationes quoque multas mellis fauo dulciores,
& nonnulla alia stylo certè non fræmineo, id est, contemp-
tibili composuit, quæ à nullo adhuc virorum grauium
visa sunt, non dico contemni, sed non laudari. Erant e-
nim non humano duntaxat ingenio scripta, sed spiri-
tus etiam sancti vnctione ita cõdita, vt nemo ea vel præ-
cipuorum theologorum potuisset aspernari. Hæc autè
quamuis ab imperitis soleant hominibus laudari, homi-
nibus quæ, qui ijs clarè tribui, in veritate tamen nulli sunt
tribuenda quàm omnium gratiarū largitori, qui nobis
dat non solum omnia, sed etiam seipsum. Quibus autè
id faciat aut facere debeat, haudquaquam nostro est iu-
dicio expendendum: nisi quod scimus gratiam eius ad
effundendum se continere haud posse, vbi locum quo
recipiatur dignū inuenerit. ¶ Qua propter cū scrip-
tura dicat: Vana est gratia, vana est pulchritudo. Mulier
timens dominum, ipsa laudabitur: non tacendum est,
quomodo diuinæ se gratiæ hæc virgo dignam exhibue-
rit. Ipsa namque fortis validissima que fuit columna re-
ligionis, ipsa constantissima iustitiæ ac sanctitatis pro-
pugna-

pugnatrix. Ipsa denique diuini honoris nunquam nõ ve-
hementissimo æstuauit zelo, vt eam ob rem haud in-
cõgruè eidè poterat attribui, quod in libro Ecclesiastico
de Simone sacerdote magno legimus: Quia in vita sua
suffulsi domū, cœnobiticæ nimirum religionis: & in
diebus suis corroborauit tēplū, videlicet spiritualis de-
uotionis: quandoquidem eius tam eruditio, quàm vita
multos, aut ad correctiorem viuendi modum, aut ad de-
uotionem inuitabat maiore. Quare de ea non absurde
quoque dici potest, quod in diebus eius emanauerint pu-
rei aquarum. Nam reuerà quò tēpore illa vixit, nemo
est inuētus, à quo sanctæ eruditionis flumina profusius,
fructuosius & efficacius manarent, quàm ad illa. Rece-
perat enim a Domino linguam discretā, acceptā, homi-
nibus, omni quæ consolatione & virtutis efficacia plenā,
quæ ad intima cordiū vsquè penetraret. Quod in seip-
sis experti multi sæpenumero testati sūt, affirmantes san-
ctū in ea & habitare & loqui spiritū, vnde & corda &
volūtates audientiū ad meliora conuerterentur. Verum-
tamen in hoc est nihil mirandum. Verbum nanque
viuū & efficax penetrabilius omni gladio ancipiri, quod
pertingit vsquè ad diuisionē animæ & spiritus, quod in
ea habitabat, hæc omnia operabatur; alios quidem à va-
nis ad salutaria conuertens, alios verò tā ad sui quàm ad
Dei cognitionē illuminans: & nunc certè quosdam mi-
sericorditer cõsolans, quosdam item diuino amore flagran-
tes, feruentius accendens. Vix nanque eidè quis poterat
loqui, quamuis interius minus quàm par esset, alioqui
se applicasset, quin fateri cogeretur magnam se ex ipsius
sermone recepisse consolationem. Neque tamè putanda
est, vel propter hoc, vel propter ea quæ sequuntur licet

*Zelus diu-
ni honoris*

*Studium
eius in ali-
js eruden-
dis.*

*Sermo e-
ius conso-
lationis.*

ſingulari præemineret, vt dixi virtute hominum animos ad meliora inducēdi ea quæ loqui vellet, humana calliditate præcogitaſſe, aut arte ingenio ve quomodo perſuadere hominibus poſſet, quæque ante, vt quidam ſolent, composuiſſe (quod ab ea multo maxime fuit alicui) Sed hoc potius abſque dubio credendum eſt, vide licet quæcunquæ loquebatur, quæcunquæ agebat, ad hominum vel ſalutem vel conſolationem ſpiritu ſancto eadem illi inſpirata, qui pro temporum cōditione, proque ædificatione animarum, quæ velut, & docet & operatur.

De testimonijs gratiarum illi collatarum, & de primoharum teſte, videlicet Deo.

Caput. III.

Domino Deo omnium bonorum gratiarumque largitori, quicquid aut cœli ambitus aut terrarum orbis aut certe maris abyſſus complectitur, gratias nunciat, illique laudem tribuat immenſam, æternam & incommutabilem: eam videlicet quæ ab ipſo procedit, & in ipſum refluit, pro exuberanti illius pietate qua ad huius noſtræ miſeriæ vallem miſerationum ſuarum torrentem dirigens, hanc inuenit, hanc reſpexit, hanc denique ſibi elegit: ad quam vt reſpiceret, quæ amaret, bonitas ipſius ſola eum inuitavit. Quod autem elegerit ſibi, quæ dominus miſericordiarum eam attraxerit, in qua haud ſecus atque in organo inſtrumento ve ſuo peculiari ſuæ pietatis arcana manifeſtaret mundo, teſtes non deſunt, præcipue tres: quorum ore (vt refert ſcriptura) merito ſtat omne verbum. ¶ Primus teſtis præcipuusque eſt ipſe

ipſe Deus. Hic enim dum multis largitur experiri huius virginis efficaciam virtutemque orationum, dum eius contemplatione cōplurium exaudit orationes, dum denique a tentationibus per eius merita humiliter ſupplicantes liberat, quid aliud facit quam teſtimonium eidem perhibet quod illam ſibi vt prædictum eſt, attraxerit, illam ſuis gratijs ac donis impleuerit, ſuæque, hoc eſt electorum familiæ adnumerauerit? Peſſemus autem, licet pauca ſufficiant, plura referre, vnde perſpicuum fiat quæti fuerit meriti apud Deum. ¶ Tempore namque quo Rudolphus Romanorum rex obierat, dum hæc pro boni ſucceſſoris electione cum cæteris oraret, eodem die eademque ferme (vt creditur) hora qua in alia licet regione electio ſeruabatur, ipſa hanc matri monaſterij factam reuelavit, adiiciens (quod res ipſa poſtea probavit) electum quoque ſuo a ſucceſſore interimendum. ¶ Alio tempore dum monaſterio, cuius ipſa erat alumna, grâdis mali immineret periculū: quod propter minas cuiusdam tyranni ineuitabile putabatur: acceſſit ipſa monaſterij matrem & formidinem huius mali proſus aſſerit monaſterio, ablatā. Quid multa? Breui poſt tēpore aduenit illius villæ procurator, vbi id mali futurū metuebatur, eadem, quæ virgo hæc clam matri prædixerat, referens, per Iudices, videlicet omnia ſedata pacēque redditam. Pro quo beneficio Abbatiffa cum reliquis gratias obtulit domino, quæ quomodo huic potuiſſet malo obuiare, nō ſatis ipſa prudētē ſe agnoſcebat. Quædam virgo diu tinis nimirum moleſtis dum diu exaretur tērationibus, ad monetur in ſomnis hanc virginē accedere, eiſque ſe orationibus cōmēdare. Quod vbi fecit, ſe ab omni tēratione ilico gaudet liberatā. ¶ Nō prætereundū puto quod

Primus teſtis chaſmatū & ſanctimonie huius virginis ipſe Deus.

Rodolphus Romanorum Rex. Spiritus propheticus in. D. Gertrude.

Cap. III.

Secundus testis huius virginis astruens sanctitatem, est vniformis atque communis omnium fama: quæ vno semper ore eius admirata est & predicauit sanctitatem. Siquidẽ quicũq; siue pro defectuũ suorũ correctione, siue pro spiritualis vitæ profectu, p̄ eadẽ dominũ cõsulerũt, quomodo illa ex Domini reuelatione tunc ipsiẽ respõdebat: ita in veritate semp̄ inuenerũt. Quo sane didicerũt, singulari illam præeminẽtia domino acceptam quã sic præ cæteris suo lumine illustraret. Sæpe numero etiam accidit, vt ipsa hæc virgo, vt pote in abyssõ humilitatis firmata, indignam se estimaret tantis gratiarũ donis: quare aliarũ, quas tanquam potioribus gratijs refertas sibi præferebat, testimoniũ atq; cõsiliũ de se requirebat. Quẽ eius humilitati cõpatiẽtes, quia id à Deo impetrandum iudicabant, quo eius timor posset consolari pro eadẽ re Dominum orauerunt, & mox à Domino certiores factæ sunt, sanctam illam non in ijs solis de quibus interrogauerant, verum in omnibus etiam alijs illustratam à se dirigi & in animarum salutem confortari. Hoc verum esse ostendit id quod sequitur gestum.

¶ Accidit namq; quadam vice cuidam deuotæ atq; in reuelationum diuinarum gratia multum perfectæ, vt odore bonæ famẽ tracta ex longinquo, monasterium hoc, vbi virgo hæc habitabat, accederet. Quia vero nullius ibi habebat cognitionem, rogauit dominum vt eiusmodi sibi virginẽ in colloquiũ sociaret, ex qua animẽ suẽ hauriret vtilitatem. Cui dominus cũ respõderet: Eam quẽ tibi hoc in loco assederit prima, scito mihi præ omnibus fidelissimam, & à me verẽ electam: accidit vt hæc prima omnium illi virgo sancta assideret. Cum

qua

Attactus
panni libe-
rat à tẽta-
tionibus.

Probat
verbo &
exemplo
Christi:
Sic Pauli
sudaria &
semifin-
da cura-
rũt infir-
mos.

cuidã accidit alteri, qui occasione antẽ aliquot dies accẽpra, multis adeo grauabatur cogitationibus, vt iã ad delectationis ferme cõsensum traheretur (erat autẽ iuxta ordinis morẽ ad missã cõmunicatura) Dũ itaq; anxio premitur timore, quãdoquidẽ huiusmodi cogitationibus ad saluificũ hoc sacramẽtũ neq; audebat accedere, neq; pro verecũdia se subtrahere, diuina tãdẽ, vt creditur, inspiratione est admonita, panniculũ quẽdã de inuolumentõ pedũ huius electæ dei præcisum atq; abiectũ, clã leuare, atq; suo pectori quãta posset cõfidentia applicare. Inspirationi igitur huic cõtinuo acquiescẽs, panniculum leuauit & cordi suo cum fidutiã ac reuerẽtia appressit dominũ per illum amorẽ orans quo cor electæ suæ ab omni affectione mundana purũ, sibi vni ad inhabitandũ atq; spiritualibus donis implendũ elegisset, per eiusdẽ quoq; merita ab hac se tẽtatione liberet. Mira res & omni acceptione digna. Cõfestim vt pãniculũ cordi suo superpositũ tenens hæc orauit, omnis tẽtatio tã exterioris quã interioris hominis sãmili post molestia nõ teditura, eã deseruit. Cõprobatũ est certe verissimũ hic esse illud saluatoris. Qui credit in me, opera quẽ ego facio, & ipse faciet, & maiora horũ faciet. Nã Dñs idem qui olim ad fimbriæ vestiũ suarũ tactũ mulierẽ curauit emorrhoißam, hic per electæ suæ merita in abiecti pãni fideli attactu animam, pro qua mortuus fuerat, à tẽtationis periculo liberauit. Et hæc modo, quamuis multo dici possẽt plura, pro assertionẽ primi testis sufficiãt.

*De secundo teste, qui est multorum hominum illuminatorum (qui in seipsis huius experti sunt dona) vni-
formis attestatio.*

SECUN-

Hominis
Sancti &
cultant
sua dona.
D. Mech-
tildis.

qua dū in colloquiū venisset, inuenit eā dona Dei dissi-
mulantē, atque quasi omnino esset à Dei donis aliena,
se exhibentē. Illa se deceptā estimās, cū animi deiectione
ne hæc domino inter orandū retulit. Qui suū testimo-
niū cōfirmās omnino eā esse quā ante dixerat, asseruit.
Cōtigit autē nō multo post vt eadē persona colloquio
D. Mechtildis potiretur (erat. n. D. Mechtildis eiusdē mo-
nasterij professa & cātrix, virgo diuinarū gratiarū præ-
minētia admodum excellens, cuius reuera verba melle
erant suauiora & spiritus igne feruentior).

SCHOL. Quoniam non semel in his libris de sacra
virgine Mechilde me. tio incidit: quæ & familiaritate sin-
gulari, cum D. Gertrude, atq; religionis voto fuisse coniun-
ctam nouimus, dicendum fuit semel, quæ nam ea fuerit.

Hæc habē
tur in pro-
logo libro
vni eius.

Fuit virgo Mechtildis ab infantia à Deo in benedictioni-
bus præuenta, ita vt primo nata cum videretur iam spiritū
exalare: eā presbytero sancto & iusto viro iā missam celebra-
turo cū festinatione afferrent baptizandam. Qui cū eā bap-
tizasset prophetico ore, vt pie creditur; dixit: Quid timetis?
puella hæc nequaquā morietur; sed sancta & religiosa erit
& Deus multa miracula in ea operabitur, diesq; vitæ suæ
in senectute bona consumabit. Quia autē baptismus eius ac-
celeratus est; inde fuit vt ipse CHRISTVS eidem postmo-
dū reuelauit, vt absq; mora eius anima Deo templū dedica-
retur, eamq; ex utero matris totaliter inhabitādo sua gratia
posideret. Cū vero esset annorum septē, mater eius die qua-
dā cum infantula claustrū adiit, quod erat prope castrū cui
parētes eius præerant; in quo contra matris voluntatē cum
magno gaudio mansit, & per seipsam rogans sorores sigil-
latim, vt eam in suum consortium assumerent: obtinuit, nec
postea minis aut blandicijs parentes inde eam potuerunt
amouere.

amouere: Statimq; miro modo, cepit in Dei amore & deu-
tione mira feruere: spiritusq; eius melliflua suauitate crebro
in Deo exultare. Proficiens ergo de die in diem: omnium virtu-
tum summam apprehendit. Eratq; miræ dulcedinis, mag-
næ humilitatis, multæ patientiæ, paupertatis amatrix, &
eximij seruatoris & deuotionis: & maxime in charitate pro-
ficiens, quantum ad Deum & homines omnibus se amabi-
lem & seruilem exhibebat, zelo etiam pietatis: super tribu-
latos & tentatos mirabiliter mouebatur, & eis sicut vera
mater in omnibus solamen & auxilium ministrabat; ite vt
quicumq; ad eam accessisset, consolatus rediret & instructus:
ab omnibus nimium amabatur, eiq; associari qui libet affe-
ctabat: vt ex hoc multa impedimenta videretur habere. In
his autem cepit ei Deus familiaris effici; etiam cum valde
iuuenis esset, Deniq; in omnibus tam copiose eam Deus sua
perfuderat gratia, non tantum spirituali & gratuita, sed e-
tiam naturali scilicet scientia & intellectu in vocis sonori-
tate: vt in omnibus claustro perutilis haberetur, ac si domi-
nus in ea donorum suorum nihil fuisset oblitus. Insuper be-
nignus dominus flagella sua in ea sic continuabat: vt dolore
capitis ac vicio lapilli & nimio calore iecoris penē frequē-
ter laboraret. Quæ omnia libentissimè & letissimè susci-
piens, hoc solum infernale pœnam reputabat: quod gratia
Dei melliflua dulcedine consolanda pro cordis sui desyde-
rio frui magis appetebat, nec vnione illa foelici qua anima
vnus cum Deo spiritus efficitur dilecto suo pro viribus sedu-
lo poterat plene inhaerere.

Scrispsit B. Virgo Mechtildis (quæ Melchiadē vocat exē-
plar Tolet.) quinq; libros reuelationū, & cōtēplationū, qui-
bus hoc nomē indidit, de spir. tuali gratia, quos lōgū est hic
recēserē, aut trāscribere, quippe qui volumē integrū expleāt.

Tantum

Tantum placuit initium retulisse, insuper & hoc elogium, quod in fine scriptorum eius, vir doctus quidam apposuit. Virginitatem quam à septimo anno Deo vouerat, & cordis munditiam tanta diligentia custodiebat; ut ab omni peccato ab infantia succaberet ut etiam duo confessores eius testarentur, nunquam tanti, & tam mundi cordis homines se expertos, ut istam & sororem suam dominā abbatissam. Unde cum integram confessionem fecisset iuxta minimū eius peccatum, quod in pueritia se dolenter memorabat fecisse: hoc erat quod vice quadam dixit se forem vidisse in curia, cum non vidisset, nec aliud mendacium scienter & sponte sua se recoluit perpetrasse. Ergo non immerito virginibus iam agnum sequentibus comparabitur; quia et ipsa agnum quocumque ierit perfectissime sequitur. Nam neque ei defuit humilitas; quæ ipsam ad eius gloriæ celsitudinem subleuet, nec virginalis castitas per quam ei familiarissime & dulcissime societur. Religiosis patribus non incongruè similabitur: quæ pro Christi amore mundum cum suo flore despexit, & tantam paupertatem amplexata est: ut necessaria sua habere nolet, coacta etiam per obedientiam unū tantum estimationis pelum habuit: cetera vilissimi panniculi erant; & tunicas etiam valde confectas & undique reparatas portabat, cum tamen quicquid voluisset, sufficienter habere potuisset. Cetera omnia ad religionem pertinentia perfectissime habuit: scilicet propriæ voluntatis abdicationē sui ipsius deiectionē obedientiæ præoptitudinē orationis & deuotionis studiū lacrimarū ubertatem sedulæ contēplationis fruitionē. Se ipsam in tantum abnegauerat, oblitaque sui in Christo, sic absorpta erat: ut sicut de sancto Bernardo dicitur sensibus exterioribus parum vteretur, unde sæpe putrida nesciens comedeat: donec à proximis sedentibus, & odorantibus est cōpertum.

Simi-

Similiter aliquando carnes, nesciens comedeat: donec per risum aliorum ad se rediens quid fecerit recognouit, doctrinam in tanta abundantia effundebat; ut ei similis in nostro cœnobio non surrexerit, nec ut heu timeamus aliquando surreturus sit. Vbiq; enim sorores se circa eā velut prædicatorentis verbum Dei audire congregabant. Omnium refugium & consolatrix erat, & singulari dono gratiam habebat. Ut homines secreta cordis sui ipsi fiducialius aperirent. Et complures à suis grauaminibus per eam erepti: non solū intra claustrum, sed etiam foris & de longè venientes religiosi & seculares ab homine nunquam tantum consolationis quantum ab ista se inuenisse dicebant. Tantas orationes dictauit & docuit; quod si insimul scriberentur Psalterij excederent quantitatem. Doloribus & infirmitatibus tam continuè vexabatur; ut non immerito martyribus societur. Insuper multis castigationibus pro peccatoribus se ipsam afflictebat. Denique vice quadam ante quadragesimā cum populum cantibus lasciuientē audisset: zelo Dei & compassionis affectu nimium inardescēs, ut saltem aliquā Deo faceret emendationē testas vitrorum & alia fragmenta acuta in lecto suo composuit, & in eis se proyiciens tandiu se volutabat, donec cute cōfracta & tota sauciata, sic sanguine proflueret, ut præ dolore, nec sedere, nec iacere valeret. Circa Christi passionē miro ferebatur affectu, ut raro de ipsa sine lacrimis loqui posset, & sæpius cum de Christi passione, sine amore loqueretur, tanto feruore succēdebatur, quod facies eius & manus in modum decocti cancri apparerent. Unde credimus eā frequenter sanguinem suum spiritualiter in Christi amore fudisse. Hæc etiam deuota Christi discipula tam familiariter Deo fuit vnita, & omnem voluntatem suam sic Deo obtulerat: quod sicut ipsa retulit postmodum professionem fecit,

cit, in vlla re nūquā aliter volebat, quā Deus fieri disponebat. Mira suavit. te, verbis Evangelicis p. secebatur, & tanta dulcedine afficiebatur: vt sepius cum illud in choro legeret in tantam iubilationem verteretur, quod finire non posset, quandoq; pene exanimis reddebatur: & tam feruenter illud legebat continuē, vt audientes in deuotionem excitaret. Similiter dum in choro cantabat, ac si tota arderet totis viribus Deo intendebat, modo expressis manibus, modo in altum eleuatis, quandoq; velut in extasim versa etiam trahētib; & mouentibus eam non sentiebat, ut vix ad se rediebat. Spiritu etiam prophetico clarens: quandoq; hominibus quæ eis futura erāt certissimē predicabat. Iā vero quid amplius dicemus? Nunquid non angelicis spiritibus valebit æquari? Quibus etiam in terris tam amanti. s. s. & amicitissimo fœdere copulata erat: vt eorum presentia rarō careret. Angelorum deniq; quorum propriē officium est ministrare bene congruit ei: quæ officiosa charitate & dulci societate miseris affectum ministravit compassionis, peccatoribus subsidiū orationis, negligentibus ammonitionem correctionis, ignorantibus verbum instructionis, de infirmis maxima er. it illi cura, ita quod nunquam intantum posset occupari, quin eas quotidie singulis v. s. taret, & si quod opus illi esset, solicite interrogaret, proprijs etiam manibus eis ministerium exhibēs tam ad recreandam quam ad pausandum: & in senectute & infirmitate adhuc se ad infirmas portare faciebat, et aliquando non potens loqui: gestu & nutibus tam fidelissimū eis pretendit compassionis effectum, vt plurimos ad fletum commoueret. Ad quælibet vilia opera, & maxime ad cōmunes labore sororibus se frequēter sociabat, quandoq; prima imo sola laborabat; quosq; subditas induxit vel magis exemplo, vel blandis verbis ad se iuandū alle-

xit.

xix: ipsa etiam amore arch. gelorum multorū interuētrix ad Deū fuit, & eorū pia ad ipsam adiutrix. Virtutibus quoq; assimilabitur: quia virtutum omnium præclarū fuit exemplar. Inter potestates etiam non immerito reputabatur: cui omnipotens maiestas se toties in potestātē dedit: et quæ super demones tam potens effecta est, sicut cuidam alteri personæ per visum conquesti sunt dicentes, quod eius meritis & intercessione quōtidie animæ fidelium à potestate eorū tolerentur. Cum principatibus etiam iure obtinebit locum: quæ velut princeps militiæ cū sorore sua venerabili dominā abbatissā omniā monastirij tā interiora quā exteriora sapientissimē & ordinatissimē gubernabat. Dominationibus insu per nō in congrue sociatur: quæ domina affectuū & actū suorū fuisse probatur. Dominabatur siquidē cordi: omni custodia illud seruādo. Dominabatur operibus suis: ipsa propter Deū exercēdo. Ipsa etiā quietissimus & deliciosissimus thronus Dei per serenissimam & mundissimam mentem suam dici potest: quæ Dei gratia plena omnibus à se quærētib; qualiter v. uere & regere se deberent, quasi ex ore Dei in ea sedētis, quid facere deberent indicabat. Cherubim quoque similabitur, quæ toties ipsi fonti sapientia immersa, & luminis abyssum p. n. t. r. a. n. s. v. e. l. u. t. s. o. l. r. e. f. u. l. g. e. n. s. i. n. t. e. n. p. l. o. D. e. i. s. c. i. e. n. t. i. a. & d. o. c. t. r. i. n. a. o. m. n. e. s. a. d. s. e. v. e. n. i. e. t. e. s. i. l. l. u. m. i. n. a. u. i. t. Sicut enim ipsa nobis retulit: si per Psalms, & quidquid cāt. bat siue legebat sepe spiritualē intellectū Dominus illi dabit: & quæ antea nō cogitauerat intellexit. Similiter seraphim cōueniētissime & ordinatissimē hæc virgo angelicā cōparabitur: quæ ipsi amori qui Deus est, toties immediate unita eiusq; igneo cordi tā amatissime impressa, vnus cū eo spiritus ignitus est effecta. Valde nāq; gratiosa erat inloquēdo de Deo: maxime de charitate tā seruēter loquebatur, vt audientes sepe

sape accederet. Unde cognè de ipsa dici potest: quod verba eius cum verbis Ecclesie quasi ficula ardebant. Unde feruentissima fuit in charitate, & deuotione ad Deum, & summa in pietate & sollicitudine ad proximum, prima in humilitate & afflictione ad se ipsam. Trāquillissimæ mentis extitit; & tam liberum & exocupatum cor à curis tempore orationis habebat, vt frequentissimè ab oratione ad fenestram vocata, siue ad alia negocia, statim vt redijt eundem puritatē orationis, quam in oratione habuerat reinuenit. In infirmitate sua ita mitis & benigna erat, & tā hilaris & patiens ad omnia, vt omnes ad se venientes, & sibi ministrantes lætas redderet & iocundas. Nūquam etiam sic malum inuoluit; quin fieret alacrior ac si nihil pateretur, cum aliquē sermonem, vel etiam verbum de Deo audiret, nunquam inueniebatur ociosus; aut enim semper erit vtiliter manibus operans, aut orans, aut docens, aut legens. Hæc pauca de laude conuersationis eius descripsimus: dignum iudicaueram eam cōmunicari omnibus sanctis, quibus etiam in terris tam familiariter & spiritualiter in festis eorum fruebatur. Sed nulli absurdum videatur si nostri temporis in quos fines seculorum imo feces omnium viciorum, & tædia bonorum deueniunt omnium, vnum omnibus communicauimus sanctis: cum beatus Gregorius super Ezechielem dicat, quod Deus de die in diem maiori homines cognitione illustrare, secreta sua illis amplius reuelare dignetur, & processu temporis scientiam spiritualium augeri, introducens a thoritate Danielis Prophetæ de vltimo tempore dicentis: Pertransibunt plurimi, & multiplex erit scientia. Dicit etiam sic:

Moyse plusquam Abraham, Prophetæ plusquam Moyse, Apostoli plusquam Prophetæ cognouerunt. Sicut Dauid, de se testatur dicens: Super omnes docentes me & super

senes

senes intellexi. Legitur etiam in vitis patrum, quod sancti patres de vltima generatione prophetabant dicentes, homines tunc temporis fore negligentes; sed tamen qui inter eos perfecti fuerint super nos & patres nostros, meliores erunt.

Huius dum verba sibi vehementer placerent requisiuit à domino qui fieret vt virginem illā puta Gertrudem adeo cunctis præferret: hanc vero Mechtildem, quā ipsa non minorem æstimabat, haud cōmendasset. Respondit dominus. Magna sunt quæ in hac operor, sed multo maiora quæ operor operaborque in illa Gertrude. Hoc testimonium vnum nunc sufficere, nisi alia nos, præstantiora ne pretereamus, detineret. ¶ Alio nā que tempore quædam, vt sic loquar, persona erat, quæ pro hac virgine orans vehementem sensit diuinæ gratiæ affectum erga ipsam. Quare admirās: Quid inquit, ò Deus amor in hac perpendis quod tanti facias illam in teipso, erga quā etiam adeo suauiter apposuisti cor tuum? Respondit dominus: Pietas mea gratuita ad hoc me cogit, quæ in anima eius singulari dono continet perficitq; in quibus præcipue delector, quinque virtutes. Habet enim in se puritatem ex continua gratiæ meæ influxione. Habet humilitatem ob multiplicem donorum meorum magnitudinem. Quanto enim ego in illa operor maiora, tāto se ad ima humilitatis per infirmitatis suæ cognitionē deprimat. Habet præterea verā benignitatem, qua omnium salutem, idq; ad meam laudem, desiderat. Habet deniq; veram fidelitatem, vt pote omnia sua bona ad laudem meam integro corde in salutē vniuersitatis hominū generalem communicans. Postremo verā possidet charitatē, quia toto me amat corde, tota anima, totisq; viribus, & proximū sicut seipsum

Quinq;
virtutes
Christo
præcipue
grate.

1. Puritas
2. Humili.

3. Vera benignitas.
4. Vera fidelitas.

5. Vera charitas.

propter me. Post hæc verba ante cor suū ostēdit Deus monile præfulgidum mirabiliter ornatum (erat enim in modum trifolij triangulum) dicens. Hoc continue in sponsæ meæ amorem monile circumferam. Quod quare triangulum, sit, vt innotescat vniuersæ cœli curiæ. In primo folio refulgente significatur, eam mihi inter omnes proximā esse. Nemo enim hodie viuit hominū qui siue per intentionē puram, siue per bonam voluntatē, mihi quam illa sit vicinior aut coniunctior. In secūdo folio elucet, ad nullā animam in carne viuentē adeo me esse gratia ac fauore inclinatum, atque ad illam. In tertio resplēdet, nullum esse mortalē hodie qui fidelius synceriusq; omnia dona mea recepta referat in solam gloriam meam, quam ipsa, vtpote de his nihil penitus sibi vendicans aut vsurpans. Adiecit quoq; hæc ad eandem sibi deuota dominus loquens: Nusquam optatori cōgruentiori ve modo me inuenire potes, quam aut in sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hanc enim admirabili modo omnem cordis mei diuini delectationem cōuertit. ¶ Nō multum distat, quod alteri cuidam cuius hæc virgo se precibus commendauerat, oranti pro eādē dominus respondit: Ego totus sum illius. Nempe cui me tota affectione inter eius amplexus tanquam captiuum tradidi. Amor enim diuinitatis adeo eā inseparabiliter mihi vniuit, quomodo aurum & argentum per ignē simul in vnum conflantur metallum. Ad hæc admirans vltra interrogauit: Quid, inquit, amantissime Deus cum ea facis, quam tantundem amas? Ego, inquit dominus, omnes pulsus ac motus cordis eius excito, moueoque spiri-
tu

Nota.

tu meo amorofo ac viuifico, in quo voluptatem habeo incomprehensibilem. Hæc licet faciēs non tamē satis fecisse mihi videor, sed virtutem & efficaciam huius actionis vsque ad diem mortis eius intra me seruo. Tūc enim tres operationes in se sentiet admirabiles. Quarum prima est, qua sentiet tunc quāta eam glōria Deus pater ad se vocabit. Deinde sentiet, quo ego illam gaudio suscipiam. Tertio, sentiet, quā m igneo, quā m suauis, quā m quē nulli mortalium perceptibili amore spiritus sanctus mihi ipsam vniat.

SCHOL. Ne quempia offendant hæc verba Domini quasi ab aliquo cōficta & diuina Maiestatis indigna; duxi animaduertēdum, ad tantā diuinitatis participationem, celsitudinem, societatem, vniōnem, atq; suauitatem iusti hominis animam extolli (quamuis terreni, & mortalis, dum modo gratia & charitate nouilitetur) vt modo Reginam, modo filiam, modo sponsam æterno connubij spiritualis & amicitie fœdere coniunctam; ipse rerum omnium Dominus (quæ sua est immensa bonitas, & nimis erga homines amor) appellare non dedignetur, quid enim aliud illa verba regis Dauid sonant: Audi filia & vide & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet rex decorem tuum? quam quod Eusebius dixit, id est: si de purgata priorum malorum obliuiscaris, & animæ pulchritudinem quæ facta est ad imaginē Dei resumpseris, dilectum Deum amatorē habebis. Nec ipse licet sit omnium Rex sanctorum, dedignabitur Dominus tuus appellari? Atq; vt eleganter Appolinarius exponit: Hæc est pulchritudo nostra, & hac cohonestamur, hæc Deo coniungimur, atque illa tam vehementer

Deo studiosi, & amantes efficitur, ut et esse desiderium eius dicamus, quale amantis de rei amatæ pulchritudine esse solet. Quibus addidit Dionysius Carthusianus: Quælibet anima pia atq; fidelis, Christo per fidem unita per charitatem desponsata atq; à Christo bonis operibus fundata, dici potest Regina tanquam summi regis filia, Christi coheres, ac sponsa, à Spiritu sancto, lumine gratiæ impregnata. Deniq; ut grauitur Augustinus dixit, Deus tuus est, rex tuus est: Rex tuus, & ipse sponsus tuus. Regi nabis deo, ab illo dotata; ab illo decorata; ab illo redempta; ab illo sancta. Quo ex amore castissimo, quedam mirabilis inter Deū, hominemq; iustitiam similitudo, societas & unio constat: de qua subtiliter fratres de Bernar. dicit: Dicitur autem hæc unitas spiritus, non tantū Mōte Dei. quia efficit eam, vel adficit ei spiritū hominis Spiritus sanctus, sed quia ipsa, ipse est Spiritus sanctus, Deus, charitas, cū per eū qui est amor patris & filij, & unitas, & suauitas, & bonū, & osculū, & amplexus, & quidquid cōmune potest esse amborū in summa illa unitate veritatis, & veritate unitatis: hoc idē homini suo modo fit ad Deū, cū in amplexu & osculo patris & filij, mediū quodammodo se inuenit beata conscientia, cum modo ineffabili, incogitabili q; fieri meretur homo Dei, non Deus sed tamen quod Deus est ex natura, homo ex gratia. Vnde in Cathalogo exercitiorum spiritualium Apostolus prudenter inseruit Spiritum sanctū, dicens. In castitate, in sciētia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei. Vide quomodo tanquam omnia facientem, ordinantem, & viuificantem, in medio virtutum bonorum sicut in medio corporis, constituit Spiritum sanctum. Cum itaq; Deus beatam Gertrudem in filiam atq; sponsam accepisset, ideo tantis amoris indicijs eam prosequitur.

Cumq;

Cumque ad ineffabilem gratiæ unionem eam associaret sibi, apposita similitudine id expressit de auro & argento per ignem in unum metallum conflato, quasi dicat anima Christus. Sic me inte transfudi teque totam meam feci, ut iure iam non tu, sed ego in te viuere dici debeam: quem admodum & meus Paulus hoc ipsum in se expertus profitetur. Nec iam nos duo corpora, & unus animus (ut de familiarissimis dici solet amicis) sed unus homo in unum corpus, unumq; spiritum commixti sumus. Quod adhuc elegantius in Canticis expressit Spiritus sanctus, dum ait. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: ubi de more amantium queritur sponsus Christus, vulnus in corde à sponsa accepisse, unius oculi ictu inflicto. Et iuxta Hebraici verbi significationem fatetur se esse cordificatum, ut velit significare, se sic ictum amore sponsæ, ut ipse cor in illius, cor sit mutatum, & conuersum. (Id quod ex amatoria philosophia quo modo fiat, ostendi facile poterat, si opus esset). Tanta est itaque diuinæ gratiæ virtus, tamq; redit iusti animam Deo gratiosam, & tanta cum voluptate hanc imaginem & diuinū opus suum artifex ipse contēplatur, & diuina arte expressam sui similitudinem tanto amore prosequitur, ut quasi transformatus in illam, illius personam induat: & illius t. ornamenta, quam iniurias, ut propria comoda, vel incomoda iudicet. Sic enim apud Isaiam (ut Augustinus docet) se dicit sponsum, seque dicit sponsam, his verbis. Sicut sponso alligauit mihi mitrā, & sicut sponsam ornauit me ornamento. In actis vero Apostolorū ipse conqueritur: Saule, Saule cur me persequeris? sic enim Augustinus scribit in quodā sermone contra Arrianos. Eundem dicit sponsum secundum caput, & sponsam secundum corpus. Duo videntur, & unus est, quare

B 3

se

Esai. 41.

Act. 9.

Idem docet in Psal. 30. sibi eripi gratum est, ut magnum illud quod Paulus miratur sacramentum Christi & Ecclesiæ consumetur. Tanta est charitatis vis & energia. Est inquit Dionysius, hæc ipsa virtus quædam vnifica, & connectens, mirificeq; commiscens superiora: ad inferiorum prouidentiam mouens; inferi ora deniq; conuersione quadam superioribus alligans: præterea diuinus amor excessum efficit, dum amantes sui iuris esse non sinit, sed amatorum iubet existere, &c. Qua propter & Paulus ille magnus, diuino amore iam occupatus, traductoryque huius amoris virtute comprehensus, ore diuinitus afflato, proclamat. Viuo iam non ego, viuit vero in me Christus, tanquam verus amator, atque in Deo extra se positus, viuensque iam non vitam suam, sed amatoriam, tanquam prorsus amabilem. Si igitur hæc ijs qui ad charitatis & gratiæ felicitatem peruenerunt, communia sunt; fuere tamen beata Gertrudi adeo peculiaria, ut Christo semel & iterum in baptismo, & religionis voto fuerit desponsata, & in data fide perseuerans, vniuersas animi sui curas, cogitationes, voluptates, spes, acta, dicta, sollicitudinem, omnia denique studia, in Dei solius amorem, honorem, laudem penitus collocauit, iure Dominus dixit: Ego totus sum illius, &c. Ego omnes pulsus ac motus cordis eius excito, moueoque spiritu meo amoroso, ac diuifico: in quo voluptatem habeo incomprehensibilem.

Quod tandem tandem addidit: Hæc licet faciens, non tamen satis fecisse mihi videor, sed virtutem huius actionis, usq; ad diem mortis eius intra me seruo, nostram fragilitatem

tem atque imbecillitatem delegit, qui quauis Deum inquiremus in hac vita, nunquam tamen ad amoris cælestis fastigium peruenimus, quem D. Bernardus, quartum amoris Dei gradum constituit. Quando huiusmodi experitur affectum, ut diuino debriatus amore animus, oblitus sui, factusq; sibi ipse tanquam vas perditum: totus pergat in Deum, & adhærens Deo, vnus cum eo spiritus fiat, & dicat: Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum; Te enim quod nullo modo perdere tanquam si non sis, & omnino non sentire te ipsum & a temetipso exinaniri, & penè annullari, cælestis est conuersionis, non humana afflictionis. Et si quidem est mortalibus quispiam ad illud raptim interdum, & ad momentum admittitur; subito inuidet seculum nequam, perturbat diei malitia, corpus mortis aggrauat, sollicitat carnis necessitas, defectus corruptionis non sustinet, quodque his violentius est, fraterna reuocat charitas. Heu redire in se, recidere in sua compellitur, & miserabiliter exclamare: Domine vim patior. Et illud infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Quoniam tamen scriptura loquitur, Deum omnia fecisse propter seipsum, erit profecto ut factura sese quandoq; conformet, & concordet auctori.

Accidit simili modo, alio licet tempore, pro hac, ut ab alia quadam oraretur. Cui dominus: Hæc, inquit, pro qua tu oras, colūba est mea absque felle. Quippe quæ omnem delicti amaritudinem non aliter atque fella a corde suo projicit. Ipsa mihi liliū est electum, quod manibus meis portare affecto. Suprema namq; est mihi voluptas delitiosaque in anima huiusmodi casta ac pura mora.

Lib. de diligendo Deo circa medium.

2. Cori. 6.

Psal. 72.

Isai. 38.
Rom. 7.

Anima ca-
sa Dei de-
litiā.

Gratiarū
actio in ad-
uersis, Deo
gratissi-
ma.

Aduersi-
tatum tol-
lerantia.

ri. Ipsa rosa denique est mea suaviter olens. Patiētia nā
q; & in cunctis aduersis eius gratiarum actio suavissi-
mum mihi inferunt odorem. Ipsa præterea mihi flos
est vernas ac semper virens, in quem respiciendo ocu-
lis meis perquam iucundam haurio amoenitatem. Re-
tinet enim ac fouet iuge in se desiderium & studium,
non solum virtutum, sed etiam vniuersæ perfectionis.
Postremo ipsa est cunctis cœlitibus dulcis suauisnaque
harmonia, quam efficiunt omnes illæ quas adeo æqua-
nimiter fert aduersitates, veluti tintinnabula aurea in
corona mea suspensa. Sed de hoc satis. ¶ Ad alia festi-
nemus. Ante quadragesimam accidit, vt illa more or-
dinis lectionem statutam in conuentu legeret, in qua
dum occurrerent hæc verba: Diliges dominum ex toto
corde tuo, ex tota anima tua, ex tota virtute tua, ea-
dem verba pro deuotione mox repetiuit. Affuit autem
tunc alia quædam virgo deuota, quæ hæc audiens com-
puncta orauit ad dominū, dicens: O domine quantum
tu amaris ab illa, quæ tam feruenti te corde docet amā-
dum? Cui dominus: Ab infantia, inquit, eius, hanc por-
taui, interque amplexus meos foui ipsam, seruās imma-
culatam in illam vsque horam qua se perfecta plenaq;
mihi voluntate coniuuit. Tunc enim ē diuerso in illius
amplexus cū omni virtute diuinitatis meæ illi me ipsum
totum reddidi. Vnde feruentissimus amor illius erga
me tunc adeo est etiam liquefactus, adeoque ē regione
erga illam meus: quomodo vapor ignis præcedens li-
quefcit ad flamā mox sequētē. Pari nāque inodo dul-
cedo cordis mei diuini à feruore cordis illius liquefacta
est & soluta, vt stillare nō desinat in animā eius amoris
guttas mira suavitate ignitas. Additque: Tāta huius ani-
mæ

mæ delectatione afficior, vt se penumero dum ab alijs
hominibus offendor, me ipsum in ea quicturus insinuē;
atque pressuram cordis, aliam ve molestiam tunc cor-
poris eidem destinem. Quam dum tāta (vt solet) gratia-
rū actione suscipit, tāta suffert humilitate ac patientia,
tāta denique illam deuotione in vnione passionis meæ
mihi offert, omnino me reddit placatum, facitque vt in
numeris sæpe hominibus illius amore parcam. ¶ Cū
deuotam quandā hæc humilis virgo aliquando vt pro
se dominum rogaret, orasset, illaque hoc faceret, audi-
uit dominum sibi dicentem: Electæ huius meæ qui
videntur defectus iusto plus vocari possent animæ eius
profectus. Nam gratiarum abundantiam, quam in
ea continē operor, vix humana posset fragilitas ā-
uento inanis gloriæ tueri, nisi virtutes eius cognitioni
sub defectibus absconderentur. Nam quomodo ager
quanto fuerit limo vberiori impinguatus, eo ditiozem
quoque necesse est reddat segetem: ita hæc quoque ex
cognitione suæ infirmitatis, abundantiozem mihi re-
feret fructum gratiarum actionis. Eam ob rem quo-
que pro singulis defectibus vnde se adeo humiliat,
singula ei largitus sum dona: huiuscemodi videli-
cet, quibus in oculis meis omnem queat imperfectio-
nem abolere. Nihilominus tempore opportuno, cū
omnes defectus eidem mutauero in virtutes, vt splen-
didum lumen anima eius fulgebit. Et hæc pro secun-
do teste hoc loco sufficiant, quibus in sequentibus plu-
ra addenter.

Respectu
vnius San-
cti Deus
multispar-
cit.

Inanis glo-
ria.
Propria
fragilita-
tis cogni-
tio dispel-
lit inanem
gloriam.

Quod in omnibus solam Dei gloriam querebat, se ipsam
penitus contemns.

Tertius est testis satis euidens, ipsa nimirum eiusdem vita & conuersatio, in qua nihil non sanctum apparuit: vt pote quæ non solum verbis, sed re etiam ipsa testata, est, non suam sed Dei in omnibus se quærere gloriam & voluptatem. Adhibuit enim omnem sollicitudinem, omni utebatur industria, vt hanc Dei voluntatem sagaciter inuestigaret, pro cuius amore crebro sui honorem, suum corpus seu vitam, atque adeo animam suam, vt cõgruebat, visa est contemnere. Huic autem testimonio fides eo propensior meritò habetur, cum Ioannes quoque dicat: Qui quærit gloriam eius qui misit illum, ille verax est, & iniustitia in illo non est. O foelicem animam, quæ solam Dei gloriam ad cõferuenter quæsiuit, cuius vita quoque verè sancta manifestatur, suffulta tanto interim testimonio Euangelicæ veritatis. Porrò de constantia eius, quamque fortiter neminem respiciens, Dei honorem, iustitiam, veritatemque zelata progugnauerit (vnde loqui cõperam) hoc indubitata fide tenendū est, à nemine hanc satis explicari posse. Potuit enim illud Sapientiæ ei haud incõgruè applicari: Iustus quasi leo cõfidens, ad nullius pæuebit occursum. Nā quia solus Dei amor impellebat, solus gubernabat; idcirco semetipsam totā pro huiusmodi, hoc est, vel pro Dei honore & laudibus, vel pro animarū salute, adeò vilipedit, adeò quibusq; difficultatibus exposuit: vt nihili prorsus duceret, nihil formidaret quicquid propterea sibi posset euenire, modò dñi sui gloriā aut augetet aut propugnaret. Idcirco etiā quicquid sacra potuit lectioe haurire, quod in salutem proximorū aut Dei honorē aliquādo effundi posset. sollicitia

Inuestigatio voluntatis Dei.

Constantia zelus diuini honoris.

licitia sedulaque collegit: id ipsum pro nulla nisi pro Dei solius gloria faciens, nihil expectās, propterea à quouis homine laudis, nihil opinionis, nihil gratiarum actionis: sed hoc tantum curabat, vt vbi fructū sperabat vberiorē, illuc quæ ante ex scripturis collegerat, largius profunderet. Nam ad loca vbi sacra scripturæ sciebat inopiā, quatenus potuit libros & ea quæ erat saluti magis necessaria, quo omnes Christo lucraretur, destinabat. Ob eandē denique causam sæpissime visa est sibi requiem somniumque subtrahere, cibum differre, reliquaque corporis commoda aut aspernari, aut intermittere: quo animabus, imo quo Christo, animas eidem reduciendo, seruiret. Faciebat autem omnia hæc cum alacritate tāta spiritus, ac si in ijs non laborem sed delicias sentiret, Nec tamen ijs contēta, quin etiā contemplationis sibi dulcedinē sæpenumero (vbi id necessarium videbat) subtraxit, vel vt tētatis sue curreret, vel consolaretur desolatos, vel (quod illi erat desideratissimum) ad Dei amorem aliquem accenderet. Nam quò modo ferrum in igne totū ignis efficitur: sic illa diuino amore accensa, nihil præterquam amor videbatur, vt pote omnium procurans salutem. ¶ Fruebatur nihilominus tamen adeo multo, adeoque continuo Deo colloquio, vt suo tempore in homine simile visum non sit: nec tamen vnquam propterea notata est superbire: sed si quid in se defectū inuenisset, hōs intuens ad imma semper magis sese humiliavit. Inde illi vsu venit semper confiteri dona, quæ ex abundanti Dei receperat misericordia, frustra se habere, & absque fructu negligere, Omnium namque se indignissimā arbitrabatur, præcipue autē tunc, si quando dona sibi collata, alijs non fecisset communia

Simila.

Dei in celo colloquio.

Humilitas Communis catio donorum.

communis. Tunc enim sibi videbatur ea quæ non propter suam tantum utilitatem recepisset, sua tamē desidia neglexisse, illaque simo abscondisse. At verò si quæ horum fecisset participem, gemmas, hoc est dona Dei, arbitrabatur se auro ornasse. ¶ Quoscumque enim homines vidit, sibi præferebat, eosque meliores se iudicabat. Atque ideo dum illis Dei dona communicaret, putabat illos sola cogitatione, innocentia, conuersationeque munda plus mereri, Deoque inde laudes accrescere maiores, quam ipsa omnibus exercitijs suis cunctisque corporis viribus potuisset. Idque fieri arbitrabatur per suam indignitatem, vilitatem, ac negligentiam. Ea res, hoc est, humilis sui cognitio profundissimaque humiliatio, ipsam sola urgebat quare Dei dona alijs manifestabat, videlicet quia in se (ut putabat) essent ociosa, manifesta vero in alijs saltem fructum & Deo laudem operarentur: præsertim cum, ut dixi, crederet propter se dūtaxat nihil, verum propter aliorum salutem omnia se recepisse.

SCHOL. Ad quantam sanctitatem, atque diuinam amicitiam. B. Gertrudis deuenit, vel ex hoc solo capite colligitur, quippe quæ sui prorsus oblita, rerum humanarum inuisita contemptrix, solius diuini honoris & cultus auida, & studiosa, cum quartum amoris diuini gradum arduum ascendit, quem penè inaccessiblem arbitrabatur D. Bernardus. Hos autem ille sic breuiter construxit, postquam in libro de diligendo Deum, per eloquentiam atque doctrinam cam pos fuerat dilatatus. In primis, inquit, homo diligit seipsum propter se. Caro quippe est, & nihil sapere valet præter se. Cumque se videt, per se non posse subsistere, Deum quasi sibi necessarium incipit per fidem inquirere, & diligere,

diligere. Diligit itaque in secundo gradu Deum; sed propter se non propter ipsum. At verò cum caperit, occasione necessitatis, ipsum colere, & frequentare, legendo, cogitando, orando, obediendo: quadam huiusmodi familiaritate, paulatim sensimque Deus innotescit: consequenter & dulcescit, & sic gustato quæ suavis est Dominus, transit ad tertium gradum, ut diligit Deum, non iam propter se, sed propter ipsum. Sanè in hoc gradu diu statuit, & nescio an aliquam hominum quartus in hac vita perfecte apprehenditur, ut se scilicet diligit homo, tantum propter Deum. Afferant hoc, si qui experti sunt, mihi fateor impossibile videtur. Erit autem proculdubio cum introductus fuerit seruus bonus & fidelis, in gaudium Domini sui, & inebriatus ab ubertate Domus Dei. Quasi enim miro modo oblitus sui, & à se penitus velut deficiens, totus pergit in Deum & deinceps adherens ei, vnus cum eo spiritus erit. Hucusque Bernardus.

Math. 25.
Prou. 35.

Quòd in ea velut in intellectuâ cælo Dominus virtutum habitauerit.

CAPVT. VI.

Quonia in supra dictum est, in ore duorum trium vestare omne verbum: multo magis autē stabit, ubi tam multi tamque fide digni sunt testes, ad eò, ut nephas etiam queat æstimari, vel tunc non credere veritati, aut certè eandem vel reprobare vel impugnare. Nam et si incredulus quis, hanc impugnare niteretur, præsumptionis ac temeritatis magis debet erubescere, si non in se ipso vel paria vel potiora recipere dona meruit. Ad hæc esse ignominia dignus, quadoquidē cum potuisset alienis gratulando profectibus, eadē bona etiam sua fecisse,

Alicuius profectibus & virtutibus cōgratulādo easdē nostras fecimus.
D. Bernardus ser. 27. super Cant. Anima fidelis, calū Sap. 7. Esai. 66. Ioanis. 14.

fecisse, id neglexit. Debent igitur omnes absque dubio credere, hanc virginem electissimorum Dei esse vnam, cuiusmodi super cantica describit sanctus Bernardus, sic dicens; Ego puto omnem animam talem: nō modō cœlestem propter originē, sed & cœlum ipsum posse nō immerito appellari, propter imitationē. Et tunc liqui do ostēdit, quia verē origo ipsius de cœlo est, cū cōuer satio eius in cœlis est. Hinc ait scriptura: Anima iusti fe des est sapientię. Et: Cœlum mihi sedes est, dicit domi nus. Qui autem ex doctrina sapit saluatoris spiritum esse Deum, etiam sedem ei non ambigit assignare spiri tualem. Confirmat me in hoc sensu maxime illa fide lis promissio. Ego (ait filius) & pater ad tūm (id est, ad sanctum hominem) veniemus, & mansionem apud eū faciemus. Prophetam quoque non de alio cœlo dixisse arbitror: Tu autem in sancto habitas, laus Israel. Ma nifestē autē Apostolus dicit, habitare Christum per fi dem in cordibus nostris. Ego autē ā longe suspicio il los certē beatos, de quibus dicitur. Et inhabitabo in eis, & deambulabo in illis. O quanta illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ diuinam in se præsentiam & digna inuenitur suscipere, & sufficiens capere. Quid illa, cui & spacia suppetunt & deambula toria, ad opus quidem maiestatis? Crescit enim in tem plum sanctum in domino, cuius latitudo dilectio est. Ergo quantitas cuiusque animæ æstimetur de mensura charitatis quam habet. Est ergo cœlum sancta ali qua anima, habens solem, id est, intellectum, lunam fi dem, astra virtutes. Vel certē sol iustitiæ zelus est, aut feruens charitas, & luna continentia. Nec mirum si libēter inhabitat cœlū hoc dominus. Iesus quod vtrique non

Psal. 21. Ephes. 3. 2. Cor. 6.

Latitudo anima fidelis dilectio:

Anima fidelis quæle cœlum.

non quomodo cæteros, dixit tantum vt fieret, sed pug nauit vt acquireret, occubuit vt redimeret. Ideo & post laborem voto potitus ait: Hæc requies mea in se culum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Verum hæc Bernardus. Quod prædixeram itaque nunc mon strabo, hanc videlicet vnam esse ex beatissimis ani mabus, quam multo excellētius quā in templū materia le ad inhabitandum elegerit dominus. Ad cuius laudē (quia sic necesse est) ea quæ multis annis secreta qua dā familiaritate ab hac sancta virgine percipere potui, reuelabo. Sāctus itaq; Bernardus intellectuali cœlo, hoc est animę sanctæ, quā sua in habitatione dominus dig natur: esse necessarium assuevit decorem virtutum ceu solis lunæ stellarumq; claritatem. Quod quomo do in hac sancta consummatū fuerit, quomodo ve qua si radijs quibusdam virtutum ipsa fullerit, paucis expli cabo, inde enim (quod spero, cūctis erit indubitatum, ā domino virtutum ipsam inhabitatam, quam intus foris que tam splendifero ornauerit lumine gratiarum.

Psal. 131.

De constanti eius iustitia.

Cap. VII.

Iustitia siue diuini amoris zelus, quem beatus Ber nardus supra videtur commendare sub nomine so lis, adeo in hac sancta excellenter effulsit, vt si eam decuisset apparuisset ve congruum, in mille armato rum acies media se pro iustitię defensione obiecisset. Tam charum habuit amicorū neminem: tamen ā ca pitali eam illē tentaret hoste liberare: cui vel tunc vno verbo iniustitiæ præiudicium astutisset. Facilius namque,

namque, quatenus phas erat, in damnum propriae confensit matris, quam ut contra inimicum suum, licet molestissimum, in animo suo iniustitiae locum daret. Porro si quem data occasione irgeretur increpare, tunc superabat naturalem (quæ cæteris virtutibus in ea clarior emicare solebat) verecundiam, postpositoque timore quovis humano ac inordinato, huius unius confidentia nitrebatur, cuius fide erat armata, cuiusque cultum uniuerso cupiebat mundo inuehere. Deinde tanto desiderio pietatis & gratia sapientiae conueniebat, illumque erat arguendus, tantaque gratia sapientiae ac discretionis for-

Pius modus formæ de lingua.

mabat verba (ut pote quæ linguam suam ante in sanguinem dilecti sui, quam in cor scriberet alienum, tingerat) ut nemo tam duro esset, corde cui vel una gutta inerat pietatis, qui per eius verba non moueretur ad statum correctiorem; aut saltem ad emendandam se vel desiderium vel voluntatem. Porro ubi per admonitionem suam compunctum quempiam aduertisset poenitere, ad hunc conuersa tanto desiderio, tantaque erga illum cõpassione mota, ut cunctis illi finem benevolentiae exhiberet pietatis, totoque corde liquefacta ipsam illi inquamcunque posset, offerret consolationem. Neque tamen id coram hominibus tam multo verbis ostendebat apparatus, quam magno quamque seculo rationum desideriorumque studio id agebat ante Deum. Cauebat namque, maxime in verbis, ne cuiuscunque hominis cor sibi attraheret, ne ve in eius insinuarer, se amicitiam, unde quavis post occasione à Deo retraheretur.

Amicitia humana qua & quomodo tenenda.

¶ Omnem enim amicitiam humanam, cuius aduertere potuit causam fundamentumque non esse Deum, ut virus letale horrebat. Unde pro Deo adeo zelata est amore

more sincerissima hæc eius electa, ut ne vnum verbum tolerare æquanimitèr potuisset, quod humanum sensualem ut redoleret amorem. Nam licet maxime eguisset, obsequijs tamen ac beneficijs cuiuscunquẽ maluit carere, quam admittere, ut humano secum fauore cor fuisset cuiuspiam occupatum.

De Zelo, quem habuit pro salute animarum.

Caput. VIII.

Quantum animarum zelus religionisque ac pietatis studium cor eius accenderat, testari potuerunt & eius verba & opera. Siquidem in proximo ubicunque aduertisset defectum quem ipsa corrigi desideraret, si desiderio suo frustraretur: propterea forrasse, quod ille, aut non præualeret, aut quod diligentiam conatumque non admoueret tantum quo emendatio sequeretur: hoc adeo huius cor grauabat, ut haudquaquam potuisset consolari, nisi vel orationibus ad Deum pro huiusmodi homine fufis, vel suis alteriusve quem huic sciret negotio fore idoneum exhortationibus eo rem perduxisset, ut quantulacumque saltem vidisset illius defectus emendationem. Vbi si quando (ut hominum est consuetudo) eam quis consolari volens, diceret non curare eam debere eum qui seipsum nollet corrigere; ipsa pro eo nihil detrimenti, sed suam esset laturus ipse damnationem: hæc verba tanto audiebat retractabatque dolore, ut non secus atque gladium se penetrantem sentire videretur. Aiebat enim se mortem suauius ferre, quam hoc modo super cuiuspiam consolari infelicitate: quã ille

C tunc.

tunc primum misera experientia disceret, quando post mortem irremediabiliter supplicium incidisset æternū. Ad hunc quoque usum conuertit, ubi in sacris libris salutaria cōpunctiuaq; reperit, intellectu tamē difficilia: quæ mutato mox stilo latino faciliiori intelligēdi modo scribens, minus peritis vtilia reddidit. His autē occupationibus ac studijs diem ferē totum consumpsit, videlicet à mane vsque ad vesperum, aut fastidiose prolixa abbreviando, aut difficilia explanando, aut certe colligendo fructuosa quibus proximorum (quod super omnia desiderabat) promoueret salutē. Quod quantæ sit virtutis, Beda pulcherrime describit dicēs: Quæ gratia sublimior & Deo gloriosior esse cōuersatio potest, quā qui quotidiano exercitio alios ad authoris sui gratiam studet cōuertere, & crebro animarū fidelium acquisitione gaudium patriæ cœlestis semp̄ augere? Cui astipulatur Bernardus dicens: Hoc siquidem vera & casta contemplatio habet, vt mentem quam diuino igne vehementer accenderit, tanto interdum repleat desiderio acquirēdi Deo qui cum similiter diligant, vt ocium contemplationis pro studio prædicationis libentissime intermittat, & rursus potita votis tātō ardentius redeat in idipsum, quanto fructuosius se intermisisse meminerit. Si enim teste Grego. super Ezechielem: Nullū Deo tam laudabile est sacrificium sicut zelus animarum: quid mirum, si tam libenter quam dignanter hoc altare viuum dominus Iesus inhabitet, in quo non minus frequenter quam suauiter gratissimi sacrificij odor sibi adoleat? Quodam tempore illi præ filijs hominum forma speciosus dominus Iesus apparuit, qui regalibus suis humeris domū amplam magnamq; sibi innitentem videba-

videbatur sustentare. Allocutusq; hanc suam electam hoc modo: Vides ne inquit, quanto labore, quanta cura ac vigilantia dilectam mihi hanc domū, hoc est religionem sustentem? Hæc nāq; per vniuersum pene mūdū ad ruinā declinat, propterea quod tam pauci in mūdo reperiuntur, qui pro illa tuendā promouēda ve fideliter aut operari aut pati velint; propterea tibi ò dilectam congruit defatigationi meæ cōpati. Adiecitque dominus: Quicumque aut verbo aut quouis opere promouere conantur religionem, eamque curant ad meliora erigere, hi velut columnæ suffultæ domum hanc quantum possunt, mecum sustentant, meq; onere ac fatigatione leuant. His verbis in intimo cordis commota virgo præcomparsione domini Dei ac sponsi sui incitabatur vehementius adhuc solito ad religionis promotionem summo per eū augendam, ad eū vt aliquanto tempore supra vires etiam ordinis sui obseruantijs atque rigore, quo alijs imitandi præberet exemplum, se fatigaret. Verūm cum aliquandiu fideliter hæc continuasset, non passus est benignissimus dominus & amator eius sic dilectam diutius grauari, sed voluit eam ad quietem Introdúcere suauioris contemplationis: cuius tamen inter exercitia hæc, licet graua ac molesta, interim expers nunquam fuerat. Itaque per quosdam fideles atq; secretos sibi amicos dominus eam admonuit, vt ab huiusmodi labore temperaret, & sibi amantissimo tota vacaret ad interiora deinceps conuersa. Quod sancta virgo nō absq; magna gratiarū actione suscipiens, omni qua potuit vigilantia, ad desideratæ contemplationis ocium sanctam se contulit: in quo omnium desideriorum suorum vnico si que soli

Epistola
ad Gertru-
dē missa.

vacabat suauiter: quem torum quoque ē regione ad se
cōuersum sentiebat cum infusione perfectissima om-
nium gratiarum. Cæterū de huiusmodi amicis Dei se-
cretis quæ illam monuerāt, vt intermissis corporalibus
exercitijs contemplationis quieti vacaret, extat adhuc
cuiusdam deuotæ epistola, quā hic iuuat inferere: quo-
niam illam ē diuina reuelatione acceperat, & huic no-
stræ Gertrudi his verbis miserat. O deuota, spōsa Chri-
sti intra in gaudium domini tui. Ad te enim ineffabili
dulcedine diuinum cor eius præcipue est inclinatū prop-
ter fidelitatem, qua tantopere in eius honorem pro ve-
ritatis defensione operam nauasti. Proinde summum
illius pariter ac tuum beneplacitū est, deinceps requies-
cere te sub vmbra trāquillissimæ cōsolationis suæ. Quæ-
admodum enim arbor bona iuxta riuos aquarum plan-
tata, vbi suas in latum profundumque miserit radices,
fructus producit exuberantissime: Ita tu quoque dile-
cto tuo suauissimos profers fructus ei singulis cogitatio-
nibus verbis atque operibus tuis Dei in te operante gra-
tia natos. Nunquam cuiusuis persecutionis æstu arefice-
re potes, quippe quæ diuinæ gratiæ inundatione indefi-
nenter rigaris: Nam quia in operibus tuis cunctis, Dei
& non tuum quæris honorem, ideo sancto feruore cen-
tuplum ē simplo tuo offers dilecto fructum: & hoc nō
solum in operibus sanctis quæ perficis, verum etiam in
omnibus ijs bonis quæ libenter velles tu agere, aut apud
alios promouere, tametsi non valeas. Nihilominus sup-
plet etiam dominus ipse Iesus Deo patri suo omnem in-
digentiam omnemque defectum, siue in te siue in alijs,
propter quæ tu turbaris. Nam pro quocumque huius-
modi sancto conatū, ac si opere illum impleffes, para-

tus

tus tibi est reddere mercedem. Inde etiā cœlestis curia
exultat vniuersa tibi gratulans, atque Deum, pro te lau-
dando, gratias agens.

De materna compassione eius erga omnes,

Caput. IX.

PRæter zelum iustitiæ, de quo iam sumus locuti, inc-
rat ei virtus compassionis cunctis admittenda. Nam
si quando aliquem rationabili audisset merore affectū
grauatum ve, tametsi longo ille a se distaret intervallo,
curabat tamen illum, aut verbo aut literis cōsolari, nec
tam diu illius interim immemor esse poterit donec au-
disset animæ quietem. Quomodo enim is qui febrī,
aliove languore oppressus, de die in diem sperans, va-
letudinem optat meliorem: ita hæc ab hora in horam
eos desiderabat a domino consolari, quos nouerat gra-
uatos. Impartiebatur autem hunc compassionis affe-
ctum non solum hominibus, verum quibusque etiam
creaturis, vbiunque eas (siue volucres essent cœli, siue
bestiæ terræ) molestia aliqua, putā fame, frigore ve didi-
cisset grauari. His enim vt opificio seu operibus manū
Dei cōdolens, intima deuotione earundē incommoda
in perpetuam laudem Deo offerebat, in vnione videli-
cet illius dignitatis qua creatura quænis a Deo optimo
perfecta ac iuxta suum genus supreme nobilitata est.
Orabat autem eundem dominum, vt suæ miseretur
creaturæ afflictæ, dignareturq; eā hac molestia leuare.

De admirabili eius puritate.

Caput. X.

Castitatem Bernardus in loco supra citato com-

C 3

parat

parat lunæ. Hæc castitas quam lucidè in ea fulserit, vel inde liquet, quo tam ipsa, quam omnes, qui nouerunt illam constanter solebant fateri, nūquam ipsam viri cuiuscumq; contemplatam esse vultum tam diu, vt speciem figuramve illius, qua posset illum denuò agnoscere, intra se retinisset. Ea propter quātumlibet viro sancto habuisset loqui, tamen si res ipsa quoq; tractāda vehementer fuisset secreta, tamen ab illo adeò pura recedebat, vt ne semel quidè oculos in illū leuaret. Hanc autem castitatem non solum in oculorū, sed etiam in verborum, sensuumque omniū cōtinentia obseruauit. Et quibus tam lucida in ea semper fulgebat puritas, vt virgines reliquæ eius secretiores sodales intersc quandoq; solatiose colloquētēs, dicerent; haud iniuria, eam inter sanctorum reliquias altari imponendam. Hæc tamen eius castitas non adeò est miranda, si quis mecum expēdat, quomodo ipsa præ cunctis mortalibus quos nouerim, in sacra Scriptura atq; adeò in ipso domino Deo fuerit delectata. Quod sanè supremum esse remedium custodiamque pro castitate quis nesciat? Testatur enim hoc ipsum & magnus Grego. Gustato, inquit, spiritu desipit omnis caro. Hieronymus quoque: Ama inquit, scripturam, & carnis vitia non amabis. Itaque testimonium, vel hoc solum, putā quod semper in mente facram reuoluerit scripturam, pro eius castitate, tamen si alia deessent, ei sufficeret. Sed quia lectionis hic mentionem fecimus, non prætercundum est, quod inter legendum, si quando, vt fieri solet, in sacra Scriptura illi occurreret quidquam minus pudicum, aut vnde postea obsceni alicuius imago memoriae illi potuisset occurrere, si solā erat, aut vbi cumque etiam poterat alibi

alibi clām illud non lectum pro virginea verecūdia transliebat. Si verò haud poterat non lectum præterire, celerrime illud legebat, ac perinde, ac si non intelligeret simulabat: nisi quod ruborem virgineum pudicissime suæ verecūdiæ, qui tunc eius perfundebat genas, celare nequibat. Si prætereā (vt interdum contingit) ab aliquibus minus intelligentibus de rebus huiusmodi, quæ etiam innocenter in carne fiunt, cōfelta interrogata ve fuisset, quam potuit maximā tunc verecūdia quidquid nō pudicè satis posset audiri sub velamine abscondens respondit, animumq; inter ea ab his suū adeò auertit, vt videretur tolerabilius sibi, acuto interrim ferro vulnerari, quam huiusmodi audire sermones. Ceterū vbi propter animarū salutē de huiusmodi necessario erat loquendum, ac si omnino inde non torqueretur eius verecūdia (modo operæ precium videretur illud sic explicare) liberius eloquebatur. Cum semel seni cuidam prouatissimæ vitæ de suis loqueretur secretis, tantam hic in ea aduertit puritatem, vt postea se nulli testaretur vnquam fuisse hominum locutum, a quo, vt ab hac virgine omnem carnalem motum effectumque adeò inuenisset alienum. Prætereo plura alia, quæ eius admodum testantur haud mediocrem castitatis excellentiam, quandoquidem hoc vnum Dei donum, videlicet puritatē cordis, si quis rectè perpenderit, nequaquam admirabitur, cur sua illi Deus secreta reuelauerit, quando ipsemet quoque in Euangelio affirmat beatos mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Quod exponens inquit Augustinus: Non corporis, sed cordis oculis videtur Deus. Et quomodo lux mundi iucundè videri non potest, nisi oculis mundis: ita nec

Deus videri potest, nisi puritate cordis quod conscientia peccatorum non reprehendit, sed templū Dei sanctum, existit. Non possum hic non referre pro puritatis eiusdem testimonio, quod à quadam Deo deuota ac fidedigna audiui. Hæc dum rogaret dominū vt dignaretur non nihil nunciare huic electæ suæ, idq; per se, hoc est per eam quæ orabat, faceret, fortasse loquendi cum ea querēs occasionem, dominus respondit. Hoc illi ex mē nunciabis: Pulchra & amœna. Quæ verba dum ipsa non intelligeret, fudit orationem eādem, eadem & quæ petierat ante repetens, sed aliud à Domino neque tunc neq; tertio quidem, quam primo responsum obtinuit. Quam obrem admirans vehementer dicebat: Dilectissime domine mi quid per hæc intelligere debeam verba, doce me. Cui dominus: Dic, inquit, ei quia ex pulchritudine interni decoris ipsa mihi placet ideo tā grādis quoq; animam eius illuminat splendor puritatis, cum incomprehensibili decore incommutabilis diuinitatis meæ. Quod vero mihi ex linguari placet virtutū amœnitate ideo est, quia vernatissima iucunditas humanitatis meæ deificatæ in cunctis eius operibus cum imperabili viuacitate florct.

*De confidentiæ dono, quo t. im inter lora quam tristia
Deo fixe inritebatur,*

Caput. XI.

Quia, vt reor, iā satis de zelo iustitiæ, compassionis, castitatisque huius virginis prædicatio diximus: non est iam tacendum, quanta in ea viguerit confidentia ad Deum. Hoc namque confidentiæ donū (sic enim videtur

videtur nominandum potius quam virtus) quā in ea excellens fuerit, multis potest testimonijs probari. Omnī namq; tempore adeò secura gaudebat confidentia, vt neque tribulationes, neq; damna, neque etiam impedimēta quæcunque, imo ne delicta quidem, si quæ fuere, aut eius defectus, obumbrare illam potuerint: quin constantem securamque confidentiam semper ad benignissimam Dei misericordiam retineret. Neque enim grauatē ferebat, si sensibilem ei dominus aliquando gratiam subtraxisset: sed perinde illi erat hanc habere, aut non habere: nisi quod in aduersis spes quandoque ipsam roborabat maior, qua certissimè compertum habuit, tam aduersa, quam prospera, nec minus interiora quam exteriora, omnia sibi in bonam diuina id agēte prouidentia, conuerti. Quomodo enim nuntius, qui diu desiderata habet apportare, spe interim expectatur, ac desiderio: ita in aduersitate vberius affuturam sibi consolationem expectabat diuinam, ad quam per instantē tribulationē non hæsitabat se preparari. Nūquam præterea adeò depressa, nunquam adeò propter suos defectus videbatur deiecta, quin diuinæ gratiæ præsentia releuata mox promptissima ad quæuis dona Dei redderetur. Quia & cum sibi tenebrosa velut carbo extinctus videretur, subito tamen Dei cooperante gratia respirans, vbi per intentionem ad Deum se erigere nititur, mox quasi in ipso ingressu adhuc constituta, Dei suscipiebat in se similitudinem: atq; veluti homo de tenebris intrans lucē solis: ita diuina præsentia, eiusq; gratiæ splendore hæc illuminabatur. Sensitq; decorem & ornatum omnem: quo decet reginam in vestitu deaurato circumamictā varietate, immortalitate

astare regi seculorum: sibi restitutum, dignam quoque hinc diuina coniunctione, ac familiaritate se factā. Familiare tamen illi ex proprio erat instituto, dum maculis peccatorum, quibus vita hæc præsens nunquam caret, se respersam sentiret, ad pedes domini IESV cōfugere, vbi in eiusdem sanguine ab omni macula ablueretur. Verum tamen quando diuinæ gratiæ influxum sentiebat sibi occurrere vberiore: tunc non ad poenitentiaē exercitia se dabat, sed diuino beneplacito eiusq; tractui se præuenienti liberē consentiens, in omnibus reddebāt se velut instrumentū idoneū ad omne opus amoris in seipsa & secum ipsa exercendum, adeo, vt tunc nō cunctarerur (quod in humanis rebus solet dici) cum domino Deo vniuersorum ludere de pari. Ex hac confidentia vsu venit illi tanta gratia communicandi: Nunquam enim vel scriptura, vel hominum relatione audire potuit, quam magna essent pericula, ad Eucharistiā indigne accedentium, vt territa ijs propterea aliquādo abstineret, quin magis pietati diuinæ innitēs semper firma spe libenter accessit. Animabat autē ipsam hæc sua humilitas accedere, qua opera sua bona, atq; ea quibus homines se præparare solent exercitia, adeo arbitrabatur exigua, ac ferè nulla, vt propter eorundem negligentiam (vt fit apud alios) nunquā intermiserit cōmunionem æstimans omnē conatum hominis deuoti erga excellentiā gratuiti huius doni, hoc est Eucharistiæ, vix guttam dici posse comparatā pelago vniuersi maris. Atq; ideò quamuis modum nullum præparationis discrete elegeret, vt p̄ ceteris singularē, fræta tamen nihilominus abundantia incōmutabilis diuinæ bonitatis, mundo studebat corde feruentiq; amoris deuotione suscipere

suscipere sacramentum. Quæcumq; à Deo receperat bona soli confidentiæ tribuit, æstimās illa eò magis gratuita, quanto verè gratis, atq; citra vllum meritum hoc nobile confidentiæ donū à Deo gratiarū omnū largitore recepisset. Hac cōfidentia adeo confortabatur, vt mori se p̄ numero desideraret, diuinæ tamē semper vniuersa voluntati, cui se adeo conformabat, vt tā viuere, quā mori perinde illi esset. Per mortē namq; sperabat æternam obtinere beatitudinē, viuēdo verò diuinæ laudis incrementū. Contigit aliquando per viā ambulanti vt in ascensu colliū ad decliuora iterum caderet: propter quod multo hilarior facta in spiritu domino loquebatur: Amabilissime Iesu, quā benè mihi contigisset, si casus ille mihi ad te celerius perueniendi dedisset occasionē? Hæc verba dum inter nos admiraremur, percontantes, formidaret ne sacramentis non munita mori? Respondit: Toto corde sacramentis salutiferis opto ante muniri, quā moriar: ijs tamen confidenter præfero prouidentiam ac domini Dei mei voluntatem. Hanc enim saluberrimam non ambigo esse ad mortem præparationem, propterea morte, aut subita, aut diutina, vtrum illi placuerit ad eum optatius est mihi venire. Spero enim qualicumque morte hæc luce defuncta fuero, Dei misericordiam nunquā mihi defuturam, sine qua equè mihi certa incubat damnatio tam in ea morte, quæ improvisa irruit, quam in illa quæ longè ante præuisa est. Hoc modo in omnibus, quæ sibi euenerunt exultabat, quia securā semper ad Deum habuit confidentiam: alacremque, ac fortem animum, qui nunquam deficiens perpetuo florebat. Huius confidentiæ testem hic cogor nunquā fallentem

S. Grego.
4. dialog.
c. ultimo.

fallentem adducere Deum. Qui cuidam alteri sibi deuotæ à se aliquid per orationem requirenti, cum neque annuens tribueret quæ petebat, neque etiam responderet, & illa propterea admiraretur vehementer, tandem respondit Dominus: Idcirco respondere tibi distuli, quandoquidem non confidis in ijs, quæ clementia mea in te operari dignatur, quomodo electa illa mea (Gertrudē loquebatur) quæ providentiæ meæ radicata forniciter est, & ad eò innixa, vt nihil non de exuberantia meæ bonitatis confidat. Quamobrem nunquam illi quodcumque à me petierit, negabo.

De virtute humilitatis eiusq; alijs multis iuxta adiungitis.

Caput. XII.

INter reliquas virtutes, quibus à Deo virgo hæc sancta excellentissimè non aliter atque stellis quibusdā ornata est, quibusq; digna Deo facta est habitatio, enituit splendidior in ea virtus humilitatis, vt pote omnium gratiarum vas capacissimum virtutumque omnium custos. Hæc namque ad eò se cunctis Dei donis indignam aestimabat, vt nulla posset ratione ad credendum induci, recepisse se quidquam propter se, hoc est ad suum profectum: sed occulta Dei providentiæ sic ordinatè, canalè dumtaxat se esse, per quā gratiæ, Dei que dona ad electos eiusdē fluerent. Et hoc præcipuè, propterea quod cum omnium foret (vt credebat) ingratisima indignissimæq; Dei dona tā magna, quam paruociose, & absq; fructu reciperet: hoc solo excepto, quod eadē Deo munera, partim scripto, partim verbo, conaretur distribuere

re in proximorum salutem. Faciebat autem hoc tāta erga Deum fidelitate, hoc est tāto zelo diuini honoris, tantaq; humilitate respiciens seipsam, vt interdum de se quocq; vel cogitare vel loqui soleret. Quamquā post mortem in inferno propter mea essem demerita crucianda, adhuc gaudebo dominum Deum ex alijs hominibus per labores meos aut vndeunque recipere honorem. Neminem adeo agnouit vilem, in quem Dei gratia non fructuosius locatam, atque in se putaret. Propterea tamen nūquam Dei opera subterfugit, sed vltro se donis eius quibusq; paratam obtulit, quæ postea in proximorum vsus expēderet: quibus ea multo plus quā sibi arbitrabatur collata, quandoquidem sua dumtaxat insinuatione illi hæc ipsa dona recepissent. Neque enim aliquid in huiusmodi suum præter solam insinuationem agnouit. Tantum aberat, vt sibi de beneficijs donisque Dei vel modicum ascriberet, aut vendicaret: Vnde semel accidit, vt in itinere constituta præ nimia sui abiectione domino loquēs diceret: Ah domine mi, inter præcipua quæ operaris miracula, hoc vnum singulacè arbitror, quod me indignissimam terra fert peccatricem. Ad quæ verba dominus, qui humiliantes se exaltat, dignatè ac benignè respondens: Libenter inquit, ac merito tibi calcandam se terra offert, quando vniuersa quoq; cælorum dignitas ineffabili desiderio expectat hanc horam iucundissimam, quā te dignantèr portet. O admirabilem diuinæ bonitatis dulcedinem que, tanto animā maiori erigit honore, quanto per sui cognitionem illa ad imma sese depresserit. Vanam gloriam licet præcipue haberet ex osam, hoc tamen modo potius vilipendit, quam impugnavit: verbi gratia, si quando cogitatio

inanis gloriæ dum in oratione opereve aliquo erat bono, incidisset, non repugnauit, rem quasi vilem atque indignam cum qua contenderet, huiusmodi appetitum indicans. Spreta igitur incidentia (quasi libere consentiret) in materiam potius eam vertit suæ humiliatiōis, hoc modo seipsam consolans, & apud semetipsam cogitans: Si inquit, bonum hoc quispiam videns trahatur ad imitandum, tunc dominus Deus saltem hunc ex te fructum habet laudis alienæ, quandoquidem ex te nullum tu illi fructum adfers. Arbitrabatur propterea in huiusmodi operibus se esse in Ecclesia Dei tanquam larvā in domo patrisfamilias: quæ ad nihilum est utilis, nisi ut fructuum tempore palo alligetur, aut in arborem ponatur, quo fugatis auibus seruetur fructus. Hoc modo cum alioqui esset inutilis (quod putabat) in aliorum saltem utilitatem se constitutam consolabatur. Vehementer enim zelabatur humilitatem. Proinde licet feruor miræ deuotionis atque diuinæ consolationis suauitas ad eam eniterent, ut abscondi non possent, inter multa tamen quæ ad aliorum salutem scripsit, congruentissima sanctitatis testimonia de se per humilitatem intermisit. Veruntamen qui scrutatur renes & corda Deus, per seipsum de illa testatus est: Cuidam, nonque deuoto, dum in supremo deuotionis feruore oraret, responsum est à domino: Scito electam meam quam familiariter mihi ut in ea habitem, adaptavi, tanta deuotionis dulcedine, quantam tu modo sentis, continuc. visitari. Porro quod mirum in modum hæc Dei dilecta in domino, eoque solo, senserit consolationes, vel inde liquet, quod trāsitoria & caduca quæuis oblectamēta fastidium illi incredibile generabāt. Neque.

que. n. ibi inuenit vnde consolaretur. Quod vere amantibus Deum, quia cōueniat, astipulatur Bernardus idē Dei amator mellifluus, dicēs: Amanti Deū omnia fastidio sunt, quamdiu frustratur eo quem solum desiderat: Hæc ille. Accidit aliquando huic Dei electæ, ut ex consideratione vilitatis, quam humanæ cuius inesse delectationi didicit, lassata diceret domino: Ego vllam in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet præter te solum dominum meum dilectissimum. Cui dominus quasi vicem rependens: Et ego, inquit, neque in coelis neque in terris quid reperio, in quo sine te oblecter. Omnem nanq; oblectationem quam in te habeo, per amorem in te constituo. Et hoc modo semper in te delector cum omnibus in quibus delector. Quo autem mihi hæc delectatio suauior, eò tibi est fructuosior. De hoc quoq; Bernardus testatur: Esto, inquiens, quod honor regis iudicium diligit: sed sponsi amor solum requirit amoris vicem & fidem.

SCHOL. Ne quæpiã hæc verba offendat, meminerit scriptū ab ipso Domino, deliciae meæ esse cum filiis hominū, ut amorem infinitum quo prosequitur homines declararet. Dixerat enim paulò ante Delectabar per singulos dies, ludens in orbe terrarū, quasi in rerū creatione voluptatē cepisset in cōprehensibile. (ludere enim pro gaudere positum annotauit Beda) iuxta illud Lat. abitur Dominus in operibus suis. Non quasi Deo quidquam gaudij, aut voluptatis vnquam accesserit, sed quia nō cōtentus omnia creasse: dilexit in super ea, gubernat, & tuetur: sicut scriptū est, diligis Domine omnia quæ fecisti: maiori longe amore, quam artifex quicunq; suū opus intructur. Quāto magis ergo cōplacet sibi in hominis creatione, quā rerū ceterarū sublunariū, quorū gratia cetera facta

Hæc quomodo sine intelligenda, dixi. 4.

Pro. 8.

Beda. Pro. 8.

facta sunt, quibus imaginem suā impressit, quibus ut se suā
 quoniam impertiretur, nullum non mouit lapidem: quibus-
 Matth. 24 cum a sidiue commoratur usque ad consumationem seculi,
 ut eos tandem ad æterna sua gaudia perducatur? Tum insu-
 per si pro omnibus hominibus, quantamcumque sceleratis et
 Lib. de di- perfidis (ut Bernardus ait, dixit multa, gessit mira, pertulit
 ligendo dura: neque tantum dura, sed et indigna: quanto magis oble-
 Deum. etabitur in anima iusti, quam sibi ut filiam, reginam, sponsam,
 amicam, gratia suae vinculis sibi associat? Non est ergo cur hæc
 amatoria Christi verba Gertrudi nunc dicta pias aures offen-
 Cantic. 4. dat: quando quidem illa non minus amatoria edificat: vulnera
 sti cor meum sponsa, vulnera sti cor meum. Perinde est enim ac si
 dixisset Christus anima sancta: Tanta est mihi pulchritudo
 tua et uniuersi corporis gratia, ut te intiendo, mentem ex-
 plere nequeam. Ea est in oculis tuis vis et energia, tam vali-
 dos et efficaces inde amoris radios eiacularis, certis quoque me pe-
 tis et tibus, ut cor meum; cum sagittis amoris transfixeris, adeo
 te summa cum voluptate intueor, et te cogito, ut in te maxi-
 me mihi inesse videar, et in te viuere. Quæ et ipsa quoque
 extra te raptam in me magis inesse, magisque in me, quam in te ipsa
 viuas. Quippe quam ego prior intuitus fui, et ex oculis meis
 emicante luce, per tuos oculos, in tua illapsus viscera cordis
 tui tenebras illustraui; meque ut noscas intuearis, et ames, tri-
 bui: ac mea imagine accensam, absortamque in me transfor-
 maui, ubi et illud est animi aduersione dignum verbum
 illud Hebraicum, quod vulgatus interpres transtulit, vulne-
 rasti, septuaginta vertisse, decordasti: quasi dixisset Latine
 demensasti et abstulisti cor meum: sicut amantes queri so-
 lent præreptum sibi cor ab ijs quos amant (quod quoque ratio-
 ne contingat, ex amatoria philosophia facile constat (ut obiter
 dixi cap. 4.) quod si tanta vis inest amori corporeo, et
 in

inhonesto, qui rationem ipsam, et animam transuersam agit,
 quanta maior inerat celesti, diuino, spirituali, et rationa-
 li? Qui enim Deum amant, cum non tam corporis, quam ani-
 mi pulchritudinem spectent: et diuinæ pulchritudinis spe-
 cie eò magis, quam turpiter amantes capiantur, quo maius,
 perfectiusque simulachrum Dei animo sese offert; tanto ma-
 gis amans cum amante unum efficitur: quanto magis ani-
 mus, nulla obistente materia (quæ diuisionis, et diuersita-
 tis est causa) animo iungi potest. Quod si reciprocos hone-
 ste amantium fuerit amor, tunc demum ea artissima coa-
 lescent amicitia, propter quam amicus non tantum sit dimi-
 dium amici, eò quod ex duorum animis vnus coalescit ani-
 mus amicorum, sed etiam vna potius videtur mens, ut iam
 non ego, sed amicus meus sim: et contra, totus ille, iam non
 sit ipse, sed ego, neque duo sint, sed vnus tantum: cum homo
 maxime sit animus, atque amicorum sit vnus animus. Quod
 vnitionis et vnitatis vinculum accessione diuinæ gratiæ,
 atque charitatis sit maius, et ineffabile: quia Paulus eam ap-
 pellat vinculum perfectionis: et eius discipulus. S. Dionysius
 dicit: Amantes non esse sui iuris, sed amatorum. Quod ab
 initio conditionis humanæ Deus præsignauit in coniugio, ubi
 sunt duo in carne vna: quod magnum et arcanum sacramen-
 tum, dixit Paulus in Christo et Ecclesia completam: Vnde Ephef. 5.
 in illo baptizati, membra sunt corporis Christi, et de carne
 atque ossibus eius: maxime cum sacri corporis et sanguinis
 eius alimonia, per dignum Euchariæ usum eidem assimi-
 lamur, et vnimur: tunc velut vnus corpus, vnusque spiritus
 cum ipso euadimus: cum viuæ fidei lumine purificati, et il-
 lustrati, eundem quantum per vitam huius tenebras fieri po-
 test, acerrima intentione mentis, et animæ viribus eò con-
 uersis, contemplantur, et amamus. Eximia namque claritas

(*Ut Paulus docet*) de reuelata ipsius facie, in nostram mentem emittit: & in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem: tamquam à Domini spiritu, scilicet Sæcto, qui in baptismo nobis datus, maiorem nobis indies fidem, atque amorem irradiat, efficit, vnitq;. Iam cum cognitionem boni (quam præstat fides) sequitur amor (qui est charitas) ita nos ad perfectam Christi imaginem, his gradibus prouehit: quoad licet per vitæ huius imperfectionem; donec ipsi occurramus Christo in virum perfectum; priori vitæ mortui, & restituti nouæ: nec iam portamus imaginem Adæ terreni, sed cælestis, in Christum transformati, cuius imaginem portamus, & vitam viuimus. Quod *Galat. 2.* vice omnium, dixit Paulus, Christo crucifixus sum cruci; ut Deo viuam. Viuo iam non ego, sed viuut in me Christus.

Non est itaq; quidpiam diuina maiestate indignum in his verbis amatorijs, quæ toties inter Christum, diuamq; Gertrudem intercedunt, cum eam ad tantam charitatis & gratiæ vniõnem societatemq; admissit. Nam quod illa dixit: Ego vllam in terris nequeo rem inuocare, quæ me delectet præter te solum Dominũ dilectissimum, ea ratione verum est, quod amanti animus totus in rem amatam fertur, & totus est in contemplatione rei, quæ semel arrisisset: quam etiam absentem absens amat, videt, audit: quia iam non tota anima in proprio corpore versatur, sed meditando, mentis suæ functione (cui etiam reliquas suas partes in hoc cogit subseruire) in amatum transfert: cum quo acri meditatione vnitur. Vere namq; dixit Aristoteles, ex intellectu, & re intellecta fieri vnum: sed verius in Euangelio Christus: vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Quia amanti anima, vitales & naturales tantum, easq; remissè, in proprio exercet corpore functiones:

in

in alieno verò concepto intra mentem suam, exercet rationales & intellectuales. Anima enim (ut Augustinus ait) dicitur in quantum est vita corporis & animat ipsum ad viuendum & viuificandum: dicitur etiam spiritus, in quantum est substantia spiritualis: ita vt non incongrue dici possit anima proprii corporis: alieni autem à se amati, spiritus & intellectus. Hinc, Beata Gertrudis, quæ assidua meditatione, Dominum contemplantatur, amabat, cogitabat, ambibat, desiderabat, & quasi extra corpus acta, illum quærebat, oblita sui, rerumq; omnium: præter Deum amatum, idcirco neque in cælo, neque in terra, neque in seipsa non in alio poterat, quam in Deo vnice amato quiescere, aut oblectari. Nouit enim expertus, quam vere dixerit Bernardus: Reuera illud, & solum est gaudiũ quod non de creatura, sed de creatore percipitur: & quod cum possederis, nemo tollet à te: cui comparata omnis aliunde iucunditas meror est: omnis suauitas dolor est: omne dulce amarum: omne decorum fædum: omne postremò quodcumq; aliud delectare possit, molestum.

Epist. 114.

Rursus itaq; dominus huic sponsæ suæ charissimæ Gertrudi, quasi vicem rependens, vt significaret quam longè vebementius adamaret ipsam, & perfectius, à quo & ipsa illum ipsum amorem, quantus quantus erat, acceperit (quod Dei potentia est, ait Bernardus, dare cui vult: non humanæ industriæ assequi) ideò ardentioribus verbis: quippe qui magis amabat, statim respondit: Et ego neque in cælis, neque in terris quidquam reperio, in quo sine te oblecter. Vbi loquitur quasi de seipso, qui iam in Beata Gertrude vivebat, cui vinculo charitatis erat vnitus, quæ iam erat verum Christi membrum, quamq; diuinus amor & gratia ad tantam societatem extulerat. Quasi repeteret illa

Lib. de diligendo Deum.

D 2

verba

Cap. 4. de
diuin. no-
minibus.

verb. que dixerat quondam in Canticis. *Vulnerasti cor meū sponsa. Et rursus: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. Et rursus: Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Vera sunt enim illa verba Dionisij. Audendum id insuper pro veritate loqui ipsum omnium authorem pulchro bonoq; amore omnium propter amoris vehementiam extra se prodire, dum prouidet omnibus, atque bonitate, & dilectione, & amore mulcetur, &c.*

Hæc susus diximus, vt lectorem semel admoneamus, de vi atq; veritate cœlestis amoris, idcirco quod liber hic totus de B. Gertrude sit plenus amatorij verbis huiusmodi spiritualibus inter Christum & ipsam: ad instar illius Epithalamij ab Spiritu sancto compositi, quod in sacris Biblijs Canticum canticorum vocatur.

Cæterum in orationibus vigilijsq; quam fuerit fedula & frequens, satis reor inde elucet: quod orationis horam assuetam nullam vnquam neglexerit, nisi aut egri tudinis lecto incumbens, aut in proximorum salute ad Dei laudem occupata laborans. Qua propter dominus assidua præsentia suæ consolatione in orationibus eam internæ exultationis oleo perungens, ad spiritualia exercitia multo reddidit fortiorem validioremque, quam corporalia potuissent efficere. Cum tanta enim delectatione mentis, ordinis obseruabat statuta: vt sunt frequentatio chori, ieiunia, opera communia, & huiusmodi; vt ea nunquam nisi vehementer admodum graua ommitteret. Causam huius Bernardus scribit, dicēs: O si quis semel gustu charitatis inebriatus fuerit, ad omnem mox laborem & dolorem hilarescit. Trāquil- litatem amabat conscientia; & libertate spiritus gaudebat, ad eō, vt nihil quod has perturbaret æquamiter possit

posset ferre. Inde est, quod homini cuidā deuoto à Deo commendata est non mediocriter: Siquidem dum inter orandum à domino requireret, quid in hac sibi dilecta potissimum placeret? respondit Dominus: Libertas cordis. Verba admirās ille, quasi minoris quam debuit estimans hoc donū, iterum domino dixit: Et ego Domine hoc tibi præalijs arbitrabar placere quod per gratiam tuā ad maiorem iam illa peruenit, & sui agnitionem, & tui feruentiorem dilectionem. Cui Dominus dixit, Sicut tu opinaris, ita est. Verum tamen gratia hæc libertatis media est, quæ ad eō preciosum, ad eō magnum est bonum, vt per eā haud dubiè summa perfectio obtineatur. Per hanc electa hæc mea omni hora ad recipiēda nobiliora bona inuenitur idonea. Nunquā enim admittit, vt cuiusq; rei cor suum inhæreat, quā auerfor, aut vnde queam ego impediri.

SCHOL. *Iura de me conqueri possit lector, nisi vel obiter dixerim, quid sit libertas cordis, quandoquidē ex Domini testimonio hinc, per eam obtinetur perfectio. Est autem ea quam rerum spiritualium tantus Magister Gregorius Magnus sic exposuit: Sunt nonnulli iustorum, qui sic cœlestia appetunt, vt tamen à terrenorum spe mirime frāgātur. Largita diuinitus patrimonia ad necessitatis subsidium possident: honores sibi temporaliter impensos retinent: aliena non ambiunt: suis licitè vtuntur. Qui tamen ab eisdem rebus quis habent, alieni sunt: quia ad hæc ipsi quæ possident, ex desiderio non tenentur. Et sunt nonnulli iustorum, qui ad comprehendēdum culmē perfectionis accin-cti, dum altiora interius appetunt, exterius cuncta derelinquunt: qui rebus se habitis nudant: gloria honoris exponant, qui internorum desiderio, per assiduitatem se ami-*

Lib. 8. Mo
ral. c. 19.

ei meroris afficiunt: habere de exterioribus consolationem nolunt: qui internis gaudijs, dum mente appropriant, vitam in se funditus corporeæ delectationis necant. Horum igitur numero sanctus Iob annumeratur dum ait: Desperavi, dixi, nequaquam ultra viuam. Iusti quippe desperare est presentis vitæ bona, æternitatis electione deserere, mäsura quærere & in rebus temporalibus fiduciã nō habere. Qui, hæc agēs, nequaquam se ultra viuere asserit, quia videlicet viuificatrie mortis, quotidie à vita se passionis occidit. Hæc verò cordis humani libertatem dominium, & à terrenis cupiditatibus solutionem, primò ipso in congressu dominus Moysi, quasi enigmatische, voluit ostendere atq; docere: cum ipsum populi sui ducem, doctoremq; constituit. Quasi hoc sit initium re-ctæq; via ad supremam fœlicitatem quam exoptat hominibus. Visus est namq; illi flammis accensus in medio rabi, vocans illum, sed auocans, nisi solueret corrigiam calceamenti; sicut inuitat homines ad sui contemplationem & apertam visionem, in qua sita est æterna fœlicitas eorum, in cuorum præcordijs igne charitatis exardet: ita tamen exardet, vt eorum corda non absumat, quin potius diuina luce purificet, atq; illustret: verum si quis terrenis & mortali bus affectibus, quasi vinculis alligatus inseruiat, ad visionē Dei apertam, si appropinquare posse crediderit, fallitur vehementer: audiatq; vocē illam: Solue calceamentū de pedibus tuis. Calceamenta, ex irrationalium intersectorum pellibus confuta, humanas eas affectiones significant, quæ brutā, animale, sensualē, mortiferamq; cupiditatē redolent: quam dominus execratur, & à se procul depellit. Sic enim ait Chrysof. Vinculū est terrenarum rerū affectio. Vbi neq; dominus præcipit soluere calceamēta, sed calceamentū: neq; Chrysofomus appellat vincula, sed vinculū: quod vnū tantum irrationalis,

Chrysof.
ho. 66. in
Ioann.

& in ordinati amoris est satis, ne qua pars est agilitate atq; ardore humanū cor possit ad Deum appropinquare. Tanta cordis humani libertas, ad clare Deum vidēdum est necessaria. Quod eleganti similitudine B. Dorotheus exposuit, de aquila, quæ reliquo etiam si corpore omnino sit à laqueo libera, & soluta: vna tantū vngula si fuerit detenta, omnē vim suam ad volandum ex ea modica particula qua prepeditur, an.ittit. Itaq; nō satis est aquilam natura, atq; pernicitate sua ad volandum esse procliuē, quandoquidē vno vel tantū filo detinetur. Sic humanus animus ad creatoris speciē contemplandā aperte natus, à quo inuitatur & trahitur, vt ad cœlestia trāsuolet: quacūq; tamē affectione terrena & irrationali; quæ si laqueo sit illigatus illi subseruiens: terra depri-mitur & prægrauatur, ipsumq; volatū ad cœlum intermit-tit. Dei enim natura, sita soluta & libera, & segregata est ab omni concreione mortali: ita etiā ardua, tantoq; inter-uallo supra omnē captum nostrū elata: nempe (vt ait Apo-stolus) lucem habitans inaccessibleē: vt humanus animus, nisi maximè purgatus & liber à cupiditatibus terrenis & curis, ad eū accedere non possit. Nam terrena omnia, vt sunt ipsa corporea & crassa, sic animus quamuis natura sua spiri-tualis & dominus amore tamē vs illigatus, & seruus: fit ipse crassior & cōcretior: vnde iniecto eo pōdere atq; mole, tardatur eius ascēsus; indignusq; redditur quem illa puritas amplectatur. Quod tā sapiēter dixit Gregorius: Nequaquā mens ad superna attollitur, si curarū tumultibus cōt. nue in infimis occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quæ de illo apprehēdere, etiā vacans laborat? Bene autē per Psalmistam dicitur; Vacate & videte quoniam ego sum Deus. Cuius rei ea est ratio, quod summa salutis nostræ, in accurata, & diligenti meditatione penē consistit, earum rerum quæ ad vitam rectē constituendam valent:

S. Doro-
theus ser-
mone. 2.

S. Mora.
8.

Psal. 45.

perfectiōnem autem in libertate affectionum; quoniam ex libera meditatione cognitio nascitur: ex cognitione amor, ex amore, studium inquirendi res divinas atque propellendi à se terrenis. Ex quibus tandem efficitur, ut animus compos sui, liber efficitur, & Dominus. Qui verò ad eam tantam dignitatem deuenerunt, magni quidem ex parte mihi videntur, sanctitatem naturamque referre Angelorum, qui primum in secunda hierarchiæ locum tenent: de quibus Dionysius ait: dominationum nomen declarare arbitror excitationem quandam ad supera: à seruitute, omniumque summisione: & ut ita dicam, subiectionem solutam, ac liberam: quæ & nullæ tyrannicæ dissimilitudini vlllo prorsus modo seipsam (id quod libero dignum est) ut quæ dominatio sit, nullis blanditijs cedens: subijcit & rem omnem seruitutis, quæ caput diminuit, effectricem superat, & omni summisioni pertinaciter obsistit: & veræ dominationis, dominumque principatus semper cupiditate tenetur, &c.

Ex hac quoque libertate prodijt, ut vllam rem retinere, qua non indigebat, numquam consentiret: quin obtenta mox venia alijs daret, ea tamen discretionem ut magis egenos indignosque præferret, & amicissimos ab inimicissimis in hoc non secerneret. Si quid illi in mentem veniebat dicendum agendumve, hoc mox exquebatur, ne in seruitio Dei, aut contemplationis studio postea impediretur. Quod Domino quoque quantum placeret, hac reuelatione innotuit. Cum D. Mechthildis cantrix dominum in alto folio videret sedentem, & hanc Dei electam iuxta illum obambulantem, quæ vultum domini quocumque ibat, semper respiciebat, licet interim nihilominus, ea quæ foris sunt, hoc est, actiua vitæ

vitæ exercitia, quæ agere habebat, vigilantissimè curaret. Hæc, inquam cum D. Mechthildis videret, nec parum inde admiraretur, audiuit à Domino. Huius electæ mee est conuersatio coram me, quomodo tu vides. Omni namque tempore coram me ambulat, nunquam non desideras, indefinenter querens agnoscere supremum cordis mei beneplacitum. Quod quam primum didicerit, festinat illud diligentia summa perficere; nec ibi tunc quiescit, sed ad aliud mox cognoscendum perficiendumque, iterato se feruore conuertit. Hoc modo tota eius vitæ laus mihi & honor. Ad hoc illa, inquit: Domine mi, si huiusmodi eius est conuersatio, quomodo tunc euenire potest, quod interdum alienos defectus transgressionesque tam graues iudicat? Dominus perbenignè respondit, dicens: Inde profecto, quod quomodo ipsa suo non sinit adhærere cordi vllam maculam: ita etiam æquanimitè ferre proximorum non potest defectus. In vestibulis autem quibuscumque, vtensilibus nullo modo (vt plerique non absque periculo solent) curiositatem, aut consolationem, sed necessitatem atque vtilitatem solam quærebat. Vnamquamque verò rem eò arctius in Deo amabat, quo ex illa ad Dei honorem magis promouebatur. Proinde tabulam in quam sæpius scribebat, & librum quem legendo magis frequentabat, aut certè libros quibus aliæ crebriores insitebant, aut vnde se magis testabantur ædificari, magis amabat: propterea quod Christo obsequi res huiusmodi agere atque in eius honorem verti præ alijs videbantur. Nihil enim amabat nisi propter Deum, quæ ob rem quæ ad Christi amorem, aut laudem magis seruebant, magis ipsa quoque amabat. Ad eò namque in Dei honorem & laudem cuncta referre affluerat,

†
Zelus contra vitia proximorum.

Deum in omnibus prospiciebat & amabat.

affueuerat, vt a Deo etiam sibi collatis bonis non sibi, sed ad Dei laudem vteretur. Qua propter quando etiã ob indigentiam suam aliquid expendit, gaudebat mirũ in modum, perinde ac si in Dei honorem illud super altare obtulisset, aut erogasset in pauperes. Dominum enim in seipsa contemplantur, cui se prouidisse gaudebat. Ideo siue dormiret, siue manducaret, siue aliud quid commodi, aut requiei suo impenderet corpori, nõ aliter quã si domino id fecisset, exultabat. Nam (quomodo dixi) dominum in se, & rursus se in illo intuebatur, Ideo in se quoque illi & sibi propter illum seruire, ac benefacere gestiebat, quo impleret Dominicũ illud: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Se etenim existimabat, & minimam & vilissimam omnium creaturarum. Ideo quidquid sibi impendit, minimo qui ad Deum pertineret, arbitrabatur se impendisse. Porro quã accepta Deo hæc fuerit deuotio, hoc modo illi monstratum est. Cũ semel labore quodam grauatum caput cuperet refocillare, & propterea species quas aromaticas vocant, ad Dei laudem in ore tenebat: tunc Dominus sua benignitate se ad illam inclinavit, quasi haustus ex ea odoris fragrantiam, simulãs odore hoc specierum se egere & cõfortari. Nam paulò post idem se denuo erigens, suauissimum emittebat anhelitu suo odorem. Deinde lærabundo vultu quasi gloriaretur de hoc, ad omnes sanctos loquebatur: Ecce nunc quid noui à spõsa mea receperim. Veruntamen licet, (vt dixi) erga se hoc exercitio vteretur, incomparabiliter tamen maiori reficiebatur hæc sancta gaudio, si quando beneficij quid eiusmodi in proximum locasset: quã gaudere solet avarus, si pro vno denario

denario centum recipiat marchas. Omnia etiam sua adeò habuit communia cum Deo, vt nihil nisi quod ipse daret, habere veller. Vnde: quancumque sibi aliqua offerebantur è quibus erat acceptura, siue vestes, siue alia quæcumque essent, licet optionem haberet, quæ veller eligendi, nequaquam tamen elegit, sed clausis oculis extendit ad accipiendum: ea videlicet intentione, vt quicquid illi præordinasset Deus habendum, eius dispensatione, ac prouidentia hoc modo suscipere. Itaq; quidquid tunc fortè apprehendit, hoc summa acceptabat gratitudine, velut à domino Deo sibi datũ. Et siue optimum, siue vilissimum illud fuisset, non aliter amabat, atq; diuinis illud manibus sibi esset datum. Hoc modo suam in alijs quibuscumque intentionem ad Deum dirigens agebat, quæcumque erant agenda. Cõsolabatur enim vehementer omnia referendo ad diuinam prouidentiam, omnia ex eiusdem dispensatione beneuolentissima acceptando, quam in omnibus vbiq; intuens contemplantur. Iudæorum etiam & paganorum infelicitati sæpenuerò compatiens, dolebat eos gratiarum atque donorum suorum à Deo receptorum non fore participes. Emicabat prætereã haud mediocriter virtus in ea discretionis, quod hinc sæpenuerò manifestatum est. Quanquam enim & sapientia vigeret & scripturarũ sententijs præ alijs maxime esset referta, adeò vt vna sæpè hora multis cõsiliũ ab ea quærentibus & multifarijs in causis responderet tam prudenter, vt non parũ audientes demirarentur, ipsa tamẽ ea quæ ad se pertinebãt, aut intermittenda, aut faciẽda, humilitate maxima præcipuaq; discretionem ab alijs ante discutiẽda iudicandaq; offerebat: quos dum

dum consuluisset, tā mansuetē humiliterq; illis acquie-
uit, vt rarò aliquid quod ipsa conceperat, adeò illi place-
ret, quin multo libentius sequeretur iudiciū aliorum. Iam
si de singulis alijs eius loqui vellem virtutibus, easq; præ-
dicare figillatim, immensum nasceretur volumen. Hoc
tantum sufficiat dixisse: omnes in ea virtutes singulari
quodā enituisse candore, putā obedientiā, tēperantiā,
paupertatē spiritus, sapiētiā, fortitudinē, cōstantiā, gra-
titudinē, gaudiū de sui despectione, seculiq; cōtemptu,
reliquas quoq; id genus alias. Nam de quibus suprā di-
ximus, adeò in ea luxere virtutes, vt ex satis, si etiam re-
liquas præterierimus, testari possint eius sanctitatem.
Virtus namq; discretionis, de qua paulò ante dixi: quā
matrē esse constat virtutum, mentem eius penitus ob-
federat. Confidentia quoq; in Deum, quæ fundamentū
est reliquarū virtutum, & cui nihil oprandū à Deo ne-
gatur, nulla vnquam difficultate in ea desijt. Humili-
tas deniq; virtutū custos, in cor eius adeò profundē mi-
serat radicem, vt nullo tentationum turbine posset eu-
elli. Ad extremum regina virtutum charitas ipsa ad Deū
& proximum, quomodo suprā dictum est, totam ipsam
foris & intus possedit. Reliquas igitur virtutes breuita-
tis causa præterire cogor. Quamuis de his si loqui inci-
perem, multo (quod reor) plura occurrerēt, quæ lecto-
ri maiorem fortasse ædificationem quā fastiditatem
generarent: imo quæ non minus certē prædicanda ad-
mirandaq; forent, atque ea quæ iam dicta sunt. Ve-
rūm (quomodo dixi) hæc ad conuincendum suffi-
ciant, hanc virginem Dei electam vnum reuera fuisse
de cœlis illis (vt supra Bernardus scribit) in quo tanquā
stellato solio dominus resideret.

Supra. c. 6

De

De mira verborum, & orationum eius
efficacia.

Caput. XIII.

Quoniam de intellectualibus cœlis, putā Apostolis,
Ecclesia cantat: Hi sunt cœli, in quibus Christe
habitas, in quorum verbis tonas, fulguras, signis, roras
gratiam: conabor vt cumque possim ostendere, quo-
modo hæc tria quoq; huic Dei electæ conueniant. Ini-
tio namq; vt de verborum virtute dicam, compertissi-
mum semper habuimus, verba eius absque fructu ina-
niterve ad se redire, aut vix, aut nunquam potuisse.
Inerat enim illis virtus tam efficax, vt rarus quis inueni-
retur, quem non penetrarent, sed quodcumq; & vbi-
cūque se niti vellet verbis persuadebat. Vnde haud incon-
gruē ei illud Ecclesiastes potuit tribui: Verba sapien-
tis sicut stimuli, & sicut clavi in altum dixi. Verum ta-
men quia infirma mens refugit quandoq; audire verita-
tem spiritu feruoris prolatā, contigit quandam ex fami-
liaribus suis (quā hæc nostra virgo durioribus verbis
monuerat) esse turbatā. Quæ cūm præcibus niteretur
a domino obtinere (ducta nimirum pietatis affectu) vt
feruorem zelū in Gertrude hæc tēperaret, hoc modo do-
cetur a domino: Ego cūm in terris ambularem, feruen-
tissimas habui virtutum affectiones, vnde quæuis iniu-
stitia mihi præcipue erat contraria. In hoc itaque est
mihi hæc quasi similis. Tunc illa: Domine, inquit, quod
in terris verbatum reprobis quibusdam videbantur du-
ra, id alia contigit ratione; Hæc enim eos verborum
asperitate turbare videtur, qui homines perhibentur
esse boni. Ad quod dominus ait: Et Iudæi in illis diebus
sanctif-

Tria quæ
cœlo opti-
tur, huic
virgini ac-
commodata
in his tri-
bus capiti-
bus.

sanctissimi iudicabantur, qui præcipuè tamen in me scandalizabantur. Irroravit præterea multis electorū per eius verba gratiam suam Deus. Qui ad vnum eius verbū dū loquentem audissent, sæpè plus testabatur se compunctos, quam ex prolixo sermone etiam probatissimorum contionatorum. Quod verū esse probāt abundantes, quas tunc fundebant lachrymæ, dum illa loqueretur. Sæpius namq; vidimus rebelles duosq; ad illā accedere, qui ante a nemine poterant humiliari: verū cum pauxillum tēporis eius adissent verba, mutati adeo, vt continuò promitterent in omnibus, quæ deberent, se credituros ac obtēperaturos. Hanc autē gratiam non solum verbis, verū etiam idq; multo maxime, eius orationibus didicimus collatam. Per multi namq; grauib; tentationibus, aut alijs molestijs quotidie grauati, vbi orationibus se illius cōmendauerunt, tam perfectè liberati sunt, vt per amicos secretos sæpenu-merò rogarēt Deo primū, deinde huic eius electæ, gratias pro sua agi liberatione. Ex ijs quidā (quod tacendū non est) in somnis quoque sunt admoniti grauamina huic sua manifestare. Quod postquam fecerunt, plenā sunt liberationem assecuti. Quid alij hic sentiant, prætereo. Equidē ego haud inferiora hæc esse arbitror miraculorū, aut signorū dono. Neque enim minus beneficium putandum est, quo animæ, quam quo corpora sanantur. Cæterū quo lucidius ostendā, ne illam quidē, putā miraculorum gratiā ei de fuisse, sed signis quoque quibusdā infallibili testimonio a domino virtutum (qui eam incolebat) factā illustriorem: addā hic quædam ad eiusdē virginis decorem, & ad illius qui eam huiusmodi donauit mirabilibus, laudem & gloriam.

Rationem
addit S.
Grego. 4.
dialog. 6.
6.

De

De quibusdam illius miraculis.

Caput. XIII.

Qvodam anno accidit cœlum tam diutinū, tamq; asperum in Martio, vt homines pariter, ac iuuentia in periculum venirent mortis. Communis autē omnium erat quærimonia. quod illo anno nulli cresceret fructus, nullæ fruges, præsertim quæ in messem propter frigora essent venturæ: quandoquidem iuxta mēsis, hoc est, lunæ astrorumque conditiones prædicabatur multo adhuc tempore gelu hoc duraturum. Quid faceret hæc Deo dilecta, communem omnibus audiens calamitatem? Profectò quomodo assueta fuerat cuncta huiusmodi ad dominum referre, dū esset in Missa venerabile Sacramentum Eucharistiæ sumptura, pro hac re alijsque multis dominum rogabat. Arbitrabatur enim suum hoc esse, vt omnium sentiret incommoda, omnibus compareretur, omnibus deniq; deprecaretur infelicitatem. Post orationis itaque finem a domino est illi responsum: Certissimè scias in omnibus, quæ a me petisti, te esse exauditam. Ad quod illa: Domine, inquit, certè ne me sciam exauditā, & quomodo decet propterea ne tibi tanquam exaudita debeo gratias agere? Si ita est, tunc securitatis hoc mihi da testimonium, vt rigidum hoc gelu quā totius temperetur. Hæc postquam dixit, ad solita se exercitia cōuertens, iuit sumptura venerabile Sacramentum. Post finem verò missæ dū nihil eorum, quæ cum domino fuerat locuta, rememoraretur, inuenit iter ad modum humidum, glaciemque, ac niuem vbiq; liquefieri. Ceteri homines, qui huius orationem, orationisq; virtutem ignorabant,

ignorabant, admirabantur contra naturalem consue-
rumque naturæ cursum hæc fieri. Dicebantque hoc ef-
se tentationem, quæ diu durare non posset, quandoqui-
dem naturali ordine non eueniret. Veruntamen vt ve-
rè se probaret dominus huius orationē exaudisse, se-
cuta mox est tanquam in Vere serenitas amœna diutif-
sime perseverans. Tempore quodā messium tam con-
tinua perseverabat pluuia, vt formidarent omnes, tri-
ticum reliquasque segetes introduci ex agris non posse,
assiduisque propterea orationibus ad Dominum elama-
bant. Inter quos dūm semel hæc simul oraret, adeò ve-
hemēs importunaque domino insistebat, vt ab oratione
nollet cessare, nisi & placatum sentiret dominū, & pro-
missionem restituendæ serenitatis acciperet. Quod ubi
dominus illi promississet, nimia est etiam mox serenitas
secuta, tametsi densissimæ tunc nubes omnem reple-
sent cœlum. Vesperè quodam post cœnam, dūm con-
uentus propter explenda opera curiā intrasset, soleque
adhuc fulgente nubes in aere essent, quæ pluiam mina-
rentur, gemebat illa ex imo cordis, & me audiente, sic
dominum affabatur: O domine Deus vniuersorū crea-
tor, non opto vt indignissimæ meæ voluntati tu quasi
compulsus obedias: Sed si liberalissima tua bonitas cō-
tra iustitiæ tuæ decorem dignatur propter me tantum
hanc pluiam continere, opto potius vt beneplacēs vo-
luntas tua perficiatur & resoluatur. Hęc dixit suā re-
signans voluntatem Deo, nihil tunc præter diuinā eius
providentiā cogitans, cuius optabat perfici volunta-
tem. Mira res. Necdū verba finierat, fulmina, tonitrua
pluuiarumque guttæ, cum impetu proruperunt. Exer-
cita illa, pro comparsione sororum, iterum dixit ad do-
minum:

minum:

minum: Bonitas tua se contineat clementissime Deus
(si tibi placuerit) tantisper saltem, quoad laborem no-
bis perfecimus iniunctum. Ad has preces benignissi-
mus dominus, quo ostenderet se in omnibus illam audi-
re, pluiam donec labor esse consummatus, suspendit.
Quo facto, & conuentu redeunte, licet in foribus adhuc
constituto, tam vehemens ingruit tempestas imbrium
fulminumque cum tonitru, vt quæ foris adhuc in curiā
manserant, prorsus humidæ redirent. Sic sic dominus
electorum suorum, qui sua illius amore omnia deside-
ria abnegarunt, precibus obedit. Diximus quid circa
proximos diuina benignitas per eam operata sit. Iam
ne quis putet ipsam pro alienis tantum hanc gratiam
continuisse, referendum est igitur, quomodo etiā sibi
ipsi miraculose nonnulla, licet propemodum absque
oratione, domino quasi adieando obtinuerit. Dum
federet super copioso stramine, si quandoque e mani-
bus laberetur ei stilus, aut acus, per exiguum ve huius-
modi aliquid, quod ubi tanta esset straminis congeries,
nemo dignabatur quærere, propterea quod reperiri
desperaretur: cunctis ipsa audientibus domino dicebat:
O Domine, quantum libet quæram, absque fructu ope-
ram perdam, nisi tu restituueris. Da igitur vt inueniam.
Hęc dicens, auersis oculis, misit manum domino eam
regente, & mox ita extraxit quod quærebat, ac si in ter-
ra illud videns leuasset. In huiusmodi autem omnibus
quæ illi accidere consueuerant, tam pro se, quam pro
alijs quidquid agendum foret, siue magnum id foret, si-
ue paruum, semper ad consiliarium fidelissimumque
adiatorem animæ suæ recurrebat. Hunc enim solū sibi
amatorem inuenit perpetuo constantem.

E SCHOL.

SCHOL. Ne lector parum pius irrideat hæc, quasi maiestatis diuinæ indigna: audiat quanta cum familiaritate Deus agat cum iustis: quanta cum teneritudine illos alloquatur: quantis blanditijs eos alliciat: & quasi se maiestas illa ad nostram paruitatem sese accomodat. Inquit enim per *Isaiam*. Audite me, qui portamini à meo utero: qui gestamini à me. & vulua. Usq; ad senectam ego ipse: & usq; ad canos ego portabo: ego feci, & ego seram: ego portabo, & saluabo. Et per *Jeremiam*. Si filius honorabilis mihi, *Ephraim*, si puer delicatus: quia ex quo loquutus sum de eo, adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum: miserans miserebor eius, ait Dominus. O pietatem atque dulcedinem paternam: vereq; diuinam: non irridendam, sed admirandam, amandam, laudandamq;.

Gregor. i. dialo. 8. Audiat etiam *Gregorium*, qui cum retulisset miraculum de sancto puero, *Bonifacio*, cuius mater *Gallinas* alebat, quas à vitæ pecula interdum raptas & morgasq; dolebat: quadam die concitus *Ecclesiam* intrauit: & se in orationem prosternens, apertis vocibus dixit: Placet tibi Domine, vt de nutrimentis matris meæ manducare non possim? Ecce enim gallinas quas nutrit, vulpes comedit. Qui ab oratione surgens, *Ecclesiam* est egressus: mox autem vulpes redijt, gallinam quam ore tenebat, dimisit: atque ipsa moriens, ante eius oculos in terram concidit. Ac ne viderentur hæc puerilia, & maiestatis aeternæ indigna, addidit *Gregorius*: Hoc ex magna conditoris nostri dispensatione agitur, vt per minima quæ percipimus, sperare maiora debeamus. Exauditus est namq; in rebus vilibus puer sanctus, & simplex: vt in paruis disceret, quantum de Deo presumere in magnis petitionibus deberet. Nec est dissimile quod sanctus, idq; doctor de *S. Benedicto* monachorū Patriarcha

triarcha & patre cum esset puer, tradidit: cuius nutrix capisteriū comodatū petierat ad purgandū triticū, ac postea constrictum vehementer gemebat & lachrymabatur. Compasus nutrici *Benedictus* puer, orationi se dedit, & capisterium cū ingēri miraculo restituit. Ecce quam materna teneritudine, atq; providentia cum suis dilectis Deus agit.

Accidit postea alia ventorum auræque tempestas, nimiaq; siccitas. Quam (vt fit) agris homines causarentur nimis perniciosam, Dumq; ipsa pro hoc malo amouendo dominum exoraret, respondit illi dominus: Causa quare electorum meorum preces interdū exaudio, inter me & te non habet locum: Quoniam per gratiam meam tua voluntas adeò meæ vnita est, vt aliad atque ego nequeas velle. Quia verò per hanc tempestatem quorundam corda mihi repugnantia corrigere statui, quo saltem per orationē me quærant (nam alio quouis præsidio destituti ad me confugiunt) necesse est idcirco in presentiarum hanc precem tuam non exaudiri. Verumtamen ne putes te gratis, aut inaniter orasse, alio propterea te donabo munere spirituali. Hæc illa audiens, æqua nimiter accepit: gaudens deinde cū in eiusmodi alijs si iuxta Dei beneplacitū nō exaudiretur.

SCHOL. Quamuis in diuinis promissis certum, ratumq; sit, omnis qui petit, accipit: Petite ergò & accipietis: id tamen de ijs rebus, quæ ad aeternam salutem conducunt, intelligendū esse, concors interpretum sacrorū sentētia est. In alijs vitæ huius euentibus verū est quod in sentētijs dixit *Augustinus*. Fideliter supplicās Deo pro necessitatibus huius vitæ: & misericorditer auditur, & misericorditer nō auditur. De quibus ait *Paulus*. Quid n. oremus sicut oportet, nescimus, quæ verba grauitè, & doctè *Augustinus*, sic

2. Dialo.
ca.Lib. sentē.
Prosperi.

Augusti. *exposuit. Cur putamus hoc Paulum dixisse, nisi quia molestia tribulationesque temporales plerumque profunt, vel ad sanandum tumorem superbia, vel ad probandam excitandamve patientiam, cui probata & exercitata clarior merces, uberiorque servatur, vel ad quaecumque flagellanda, & abolenda peccata: tamen nos nescientes, quid ista profint, ab omni tribulatione optamus liberari. Ab hac ignorantia, nec se ipsum Apostolus ostendit alienum, nisi forte quid oraret, sicut oportet: sciebat: quando in revelationum magnitudine, ne extolleretur datus est illi stimulus car. is Sathinæ, qui eum collaphizaret: propter quod ter dominum rogavit: ut eum auferret ab eo, ut que, sicut oportet, nesciens quid oraret. In his ergo tribulationibus quæ possunt & prodesse & nocere, quid oremus, sicut oportet, nescimus: & tamen quia dura, quia molesta, quia contra sensum nostræ infirmitatis sunt, vniuersali huiusmodi voluntate, ut à nobis hæc auferantur, oramus. Sed hoc devotionis debemus domino Deo nostro, ut si ea non abstulerit, non ideo nos ab eo negligi existimemus: sed potius pia patientia malorum, bona speremus ampliora, sic enim virtus in infirmitate perficitur. Nonnullis quippe impatientibus dominus Deus, quod petebant cæcessit iratus: sicut contra Apostolo negavit propitius. Itaque tanta vis est orationis, ut non tantum ea quæ ad salutem æternam conducunt, impetret: sed etiam aliquando nocitura, ne quispiam de Deo conqueratur, aut eius munificentiam incuset: qui sepius, rogatus aliquando negavit, quod fuerat ab eo assidue postulatum. Itaque nemo se magnipendat, si fuerit exauditus, cum aliquid impatienter petit, quod non impetrare plus proficit: neque se abijciat, & de diuina erga se miseratione desperet, si non exaudiatur, cum forte aliquid petit, quod accipiendo affligatur atrociter: vel à prosperitate corruptus,*

1. Cor. 12.
Num. 2.
1. Cor. 12.

corruptus, penitus euertatur. In talibus ergo quid oremus, sicut oportet, nescimus. Unde si aliquid, contra quem oremus, acciderit, patienter ferendo, & in omnibus gratias agendo: hoc potius oportuisse, quod Deo, non quod nostra voluntas habuit, minimè dubitare debemus. Nam & huiusmodi exemplum præbuit nobis ille mediator, qui cum dixisset, Pater si fieri potest, transeat à me calix iste: continuo subiicit: Verum non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Hæc tam grauiam tamque vera D. Augustini verba experta est B. Gertrudis, cui dominus quia temporale beneficium quod petierat denegavit maioris beneficii, ac spiritualis dono recompensabit. Tanta est liberalitas diuina, & largitas.

Matt 26

Verum cum sanctus dicat Gregorius, probationem sanctitatis non in faciendis miraculis sitam esse: sed in dilectione proximi, quem diligere debet vnusquisque sicut seipsum (quod quomodo ab hac electa Dei impletum fuerit, supra satis dictum est) reor propterea hic sufficere quæ dicta sunt de splendore miraculorum, quibus dominus eam, ut quam inhabitaret dignissimam testaretur, glorificauit. Siquidem ad ea quæ prædiximus, idcirco præcipue tracti sumus, ne taceremus ea quibus obstruerentur quorundam ora, clementissimæ miserationis, ac benignitati diuinæ obstrepentium, commendareturque humilium confidentia, qui cuncta vel sibi in profectum, præcipue tunc, quando de ijs quoque bonis quæ proximis ineffe credunt, æque ac de suis gaudet.

De singularibus excellentijs gratiarum huic virgini à Deo concessis ad salutem proximorum.

Caput. XV.

Sequuntur iam quæ tacenda non videbantur, licet

nō minori potuerim difficultate ea quā si sub lapide fuissent magno abscondita, percipere. Nonnulla quoq; ab alijs pijs hominibus omni fidedignis accepi testimonia de hac virgine, quæ huc duxi adijcienda. Per multi enim ad hanc perinde, ac diuinum oraculum dū in ambiguis fluctuant, accepturi consilium, solebant confugere: potissimè autem ij, qui scrupulis angebantur hæsitantes, deberent ne propter vnum aliud ve quo mouebantur, à sacræ Eucharistiæ perceptione abstinere. Quorum singulis quomodo expediebat suadens, inducebat eos, nōnullos itē cogebat super misericordia Dei confidere, atq; ad hoc sacramentum pie fideliterq; accedere. Accidit, vt dum semel metueret (quod puris mentibus fieri assolet) ne præsumptionis temeritatisve à Deo argueretur, quod ad huiusmodi iusto promptior responderet, aut certè nimium quā par erat, sibi auctoritatis vendicaret. Eam obrem ad dominū quomodo solebat, fide plena confugit, illi expandens scrupulū quo tenebatur. Quam dominus his verbis consolatus est: Noli post hac timere, consolare, confortare, & esto secura. Ego dominus Deus tuus, ego amator tuus gratuito amore creauit te. Ego elegi te, vt in te per gratiam meam inhabitem, & vt in delitijs vtar te. Itaque omnibus, qui per te humiliter, ac deuote me quærūt, ego per te etiam verè respondeo. Tu quoq; ex me promissionē hanc securè accipe. Nunquam, quem ego sacramenti corporis & sanguinis mei perceptione indignum iudicauero, permittam, vt pro hac re te consulturus accedat. Quare ijs quos ad te mitto, timoribus & scrupulis grauatos, securū nuntiato ad me accessum. Nulli enim horum tui gratia finum meum paternam præcludam:

sed

sed amorosæ affectionis illi manifestabo amplexum, & suauissimæ pacis osculū haud negabo. Deinde cum pro quodam orasset, & inde erubesceret quod cerciorē maioremve nō habuisset ille fidem pro quo orauerat, plura obtinendi quā ipsa iam impetrauerat, dominus respondit benignè dicens: Quantum vnusquisq; per te sperat se accepturum, tātundem à me abiq; dubio obtinebit. Quidquid præterea cuius nomine meo promiseris, hoc ei certissimè præstabo. Nam etsi fortasse humana imbecillitate præpeditus ille pro quo tu oras, operationem meam non senserit: nihilominus tamen iuxta promissionem in illius anima ego profectū operabor. Elapsis post hæc nōnullis diebus, cum diuinā hanc promissionem admirabunda recoleret, nec immemor suæ esset vilitatis, à domino sciscitatur, quinam fieri posset, vt se vilissimam hac gratia dignaretur, vt tam admiranda in se operaretur. Cui dominus: Nonne vniuersalis Ecclesia confitetur me soli Petro olim dixisse: Quidquid solueris super terram, erit solutum & in cælis, & cætera: cum tamen simul credat hodie quoq; hoc ipsum fieri per ministros Ecclesiæ? Quare ergo & tu non credis me eadē & posse, & velle implere, quæcūq; amore diuino instigante, ore etiam meo tibi promitto? Deinde eius tāgens linguā dicebat: Ecce dedi verba mea in ore tuo: & quæcūque ex instinctu meo alijs & nomine meo dixeris, ego in veritate confirmo. Quicūq; præterea de bonitate mea aliquid promiseris in terrā, ego illud firmum ac ratū habeo in cælis. Ad hæc illa domino respondit: Domine ego dole-rem, si quis inde damnationem incurreret, spiritu me ad loquendum impellente & dicente nullū esse delictū,

E 4

quod

quod impunitum maneat, aut aliud huiusmodi. Cui dominus respondit: Quando iustitiæ animarum ve zelo urgente huiusmodi loqueris, tunc clementia mea hominem cui locuta es, præueniens admonet, ut de reatu suo pœniteat, ne ultionem supplicium ve. contemnēs verba tua, commereatur. Tunc illa rursus ad dominū loquens: Si verē, inquit, ita est domine mi, quomodo tu ipse fateris, ut tua bonitas ore meo loquatur: cur tunc verba mea in quibusdam ad eō parum operantur, quos tamen opto tam feruenter in tui laudem & eorū promouere salutem? Cui respondit dominus: Ne mireris quōd verba tua gratis quandoq; & absq; fructu manent, quando me quoq; olim in humanitate cum feruore & virtute diuinitatis prædicante, verba mea non in omnium cordibus fructum salutis operabantur. Pro uidentia namq; mea diuina ordinātur singula & perficiantur in tempore apto atq; à me constituto. Non diu post accidit, ob defectum quendam ab ea corripit: Indeque ne in discreta & nimia fortasse fuisset humiliter verita, confugit ad dominum orans ut lumine diuinæ cognitionis mereretur illustrari, quo nulli aliter quàm ipsi, hoc est diuino beneplacito congrueret, in quocumq; negotio responderet. Cui dominus: Noli, inquit, timere filia, sed confide. Singulari enim hoc priuilegio te præfero, ut quicumq; de negotio etiam quocumq;, humiliter, ac fideliter requisierit te, tu in luce veritatis meę huius negotij intima perspicias discernesq;, quomodo ego illud discerno & iudico iuxta rei & hominis conditionem: & cuius ego causam iudicauero grauiorem, huic tu meo nomine durius respondebis: & ē diuerso pro leuioribus causis blandius responsum dabis.

dabis. Hæc illa audiens, suamq; indignitatem agnoscens dixit ad dominum: O dominator cæli & terræ, contine iā, quæso, miserationis tuæ exuberantiā, quia tātō dono, utpote cinis & puluis, prorsus indignā sum. Cui dominus suauiter blandiens dixit: Et quid magnæstimandum est, quōd inimicitiarum mearum causas tibi do discernendas, cui sæpius amicitia meæ secreta communicauit? Adiecitq; etiam dominus: Quicūque tristitia præssurave aliqua affectus, humiliter simpliciq; veritate in verbis tuis consilium, aut consolationē quæsierit, desiderio suo nunquā fraudabitur. Ego enim Deus habitans in te, impellente exuberantissima amoris mei pietate, cupio per te benefacere multis. Porro gaudium quod inde cor tuum sentit, ex abundantia diuini cordis mei absq; dubio haurit. Alio tempore pro commendatis sibi dum oraret, hoc à domino accipere meruit responsum: Quomodo olim sub lege quicūq; cornu altaris apprehēdebat, pacē & immunitatē se gaudebat inuenisse: sic modō quoniā te ad inhabitandum misericorditer elegi, quicūq; se tuis orationibus fidutiā habens commendauerit, per gratiam meam saluus erit. Confirmabatur autem huius diuinæ promissionis veritas etiā aliundē, puta ex testimonio dulcis memorie dominæ Matildis cantricis: cui pro hac Gertrude oranti monstratum est cor eiusdem in similitudine firmissimi pontis, qui pro vna parte Christi humanitate, pro altera verō eius diuinitate, ceu duobus muris videbatur munitus, intellexitq; dominum sibi dicentem: Quicumq; ad me per hunc pontem conantur venire, nunquam cadere possunt, aut hallucinari, hoc est: Quicumq; verba huius susceperint monitisq; eius-

dem humiliter obedierint, à recto itinere quod ad æternam ducit vitam, inperpetuum non deuiabunt.

Quamobrem insserit Dominus hunc librum edi.

Caput. XVI.

CVM hæc sancta virgo Dei esse voluntatem, vt scripta hæc ad hominum venirent notitiam, intellexisset: admirans secum mēte reuoluit quæ nam huius possit fore utilitas, quando iam animo firmato decreuerat in vitā suā nulli hæc manifestare. Post mortem verò suam nil aliud super esse, quā vt legentes multi turbarentur, propterea quod inde nihil possent ædificationis haurire. Hæc dum ita meditaretur, dominus eius cogitationibus respondit, dicens: Et quid tibi utilitatis videtur inde prouenire, quod scriptū legitur beatam Catharinam, dum esset in carcere, à me visitatā, illi quæ à me dictum: Constans esto filia, quia tecum ego sum? Aut quid inde quod legor Ioannem singularem mihi dilectum visitasse, dicens: Veni dilecte mi, &c. Nam & alia, multa quæ ijs plura tam de his, quam de alijs sanctis meis, cur leguntur, nisi vt legentium audientiumque augeatur deuotio, & erga humanum genus pietas mea reueletur? Subiungens quæ: Pari, inquit, modo aliquorum potest accendi deuotio ad eorundem desiderium, quæ te legunt accepisse ex me, considerantium gratiam & liberalitatē bonitatis meæ, qui subinde studebant suam mutare vitā ad meliora. Alia vice denuò admiranti cur tantoperè à Domino in spiritu sentiret se ad manifestanda hæc scripta impelli, cum nō ignoreret ipse plerōsq; futuros animo pusillos, qui nō solūm nihil

nihil inde fumerent ædificationis, sed vilipenderent etiā & calumniarentur, Dominus respondit: Ego gratiam meam tali modo in te posui, vt magnum inde fructum exigam. Quare vellem eos, qui similia dona habentes, per negligentiam parui pendunt, cum de te hæc audierint, admonitos fore, quo etiā ipsi collata sibi dona agnoscant, atque ingratitude (vnde mea in illis gratia augeatur) crescāt. Porro si qui maligno corde maluerint ea calumniari, peccatū illorum sit super eos te immuni perseverante. Propheta namq; ex me dicit: Ponam eis offendiculum, ac si diceret: Multa dispono, permitto, aut iubeo ad salutem electorum, licet inde reprobis scandalizentur. Hoc sensu etiā virgo illa verba accepit, intelligens dominum sæpenuerò instigare electos suos, vt aliqua faciant, vnde alij scandalizentur, licet non propterea id fiat, vt scandalizentur proximi. Atque ideo electi non debent ea opera bona omittere, vt pacem ab ijs, qui omnia interturbant, ac peruertūt, habeant. Optima enim pax est, bonis mala vincere, hoc est, non omittere ea quæ Deo quis scit esse beneplacita: licet imperfecti & mali ea peruertant, aut propterea murmurent. Nam eiusmodi homines non omittendo Deo voluntatem, sed obsequijs, ac beneuolentijs alijs placandi atque vincendi sunt. Hic enim sanctior est modus lucrandi proximum. In quo si quis nihil etiā profecerit, propter eorū obstinatam duritiā, qui volunt melioribus aduersari: mercedem tamen humiliationis suæ nihilominus magnam obtinebit. De ijs verò qui diuinis operibus credere nolunt, dicit Hugo: Quia fideles semper aliquid habent vnde dubitare possent, & infideles vnde credere valeāt: iuste & fidelibus pro

pro fide datur præmium, & infidelibus pro infidelitate supplicium.

De testimonijs euidentioribus, quod dominus per istam omnia beneplacita sua operabatur, absque vlllo impedimento.

Caput. XVII.

C Rescente in hac Dei electa cum cæteris virtutibus humilitate, crescebat & castus Dei timor atq; sui cognitio profundior: qua suam vilitatem indignitatēq; indices perpendens, tot tantisq; Dei donis ingratiā se indicabat. Qua propter fœlicis memoriæ D. Mechthildem in gratia reuelationum nunc opinatissimā, accedens, ius reuerentię humiliter supplicat, vt super ijs donis iam supradictis dominum consulere. Cupiebat autem non quasi dubia super acceptis donis fieri certior, sed ad gratitudinem maiorem prouocari, atque contra pusillanimitatem roborari futuram, si quando posthac indignitatis suę nimietas considerata eam ad vacillandum pertentaret. Itaq; cum D. Mechthildis iuxta quod rogata fuerat, se ad consulendum pro ea dominum in orationem dedisset, vidit dominum Iesum sponsum floridum & delicatum atque præ angelorum millibus forma speciosum, vestibus viridibus, quæ intus aurei videbantur coloris, indutum, & hanc pro qua orabat, dextera sua delitiosa blandē amplectentē: ita vt latus virginis sinistrū vbi cor iacet, quasi affixū hæreret aperturę amatorij vulneris Iesu. Vidit quoq; illam Gertrudem ē diuerso sinistra sua dominū Iesum quasi dorso tenūs circumplectentem. Admirans igitur quid hæc

indicare

iudicare vellet visio, scire cupiebat. Cui dominus ait: Per virorem vestium mearum quæ intus aureo subornantur colore, scias significari diuinitatis meæ operationem totam ex amore florere & virere. Et hæc replicās: Tota, inquit, floret & viret operatio mea in anima ista. In hoc verò quia cernis cor eius lateri meo applicatū, intellige quod eā ad eō mihi appositē applicuerim: vt omni hora suscipere diuinitatis meæ influxū queat. Tunc sic illa longius percunctatur: Dedisti ne dominum mi, huic electæ tuæ dona huiusmodi, quibus tuto possis pro negotijs, dubijsve elucidandis, venientibus quibuscumq; ad se, respondere, & ex ambiguitatibus eos extricare, certioresq; ac tutos in veritate cognitionis tuæ facere? Et ne apud te & hoc firmum, vt omnes per eam te quærentes, salutis æternæ sint subsidium inuenturi? Hæc enim ipse sibi pollicitus, his & his verbis, quæ pro sui instructione & humilitatis causa ipsa mihi reuelauit. Ad quod per benignē dominus respondens, dixit: Ego certē singularibus ipsam præminentijs ijs donauit. Quidquid sperare potest quispiam, se per eandem accepturum, absque dubio obtinebit. Deinde quencūque ipsa altaris communionem iudicauerit dignum, hunc misericordia mea nunquam habebit indignum. Tertio si quem ipsa ad communionem hortata fuerit, hic affectuosiū a me respicietur. Quarto deniq; singulorum defectus ad se venientium iuxta discretionem meam diuinam iudicabit ipsa, vel leuiore, vel grauiore, quomodo ego eos iudico. Verū tamen quoniā tres sunt qui testimoniū præhibent in cœlo, scilicet Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: sic ipsa ad eā quæ loqui vult, triū horū quæ sequuntur, testimonium debet respicere.

Primò obseruet cum loquitur alicui, sentiat ne spiritum se intus impellentem ad loquendum. Secūdò aduertat, an ille cui loquitur doleat, aut saltem dolere velit pro suo defectu. Tertiò obseruet, bonā ne habeat ille cui loquitur voluntatem. Hæc tria vbicumque inuenerit, securo & absq; vilo dubio scrupulove, quidquid dignū iudicauerit respondeat: quia ego certè omnia rata habebō, quæcumq; illa de mea pietate huiusmodi hominibus sponderit. Adiecitq;: Quotiescumq; voluerit illa cuiquam loqui, ante quasi ad me aspirādo ingerniscat, quo in se attrahat cordis mei diuinam aspirationem. Exinde quidquid locuta fuerit, tanquam ex me dictum indubitatum ac certum habeatur. Neque enim ipsa neque audientes fallentur, quin cordis mei secretū per illius verba innotescat. Deinde addidit hæc quoq; dominus: Verborum tuorū ipsa (quia te misit ad me) fidele testimonium seruet: vt si post aliquod tēpus diutinum senserit in se acceptam gratiam aliquantulum tepescere (vt fit nonnunquam) propter occupationes, & varias, & multiuges: nequaquam tamen mihi diffidat, neque de gratia mea addubitet: quia prædictorum priuilegiorum dona certissima, firma, nunquamq; peritura illi cunctis diebus vitæ eius seruabo. Iterum interrogauit D. Mechthildis: An Dei hæc electa Gertrudis culpam contraheret etiam, aut vnde id fieret quòd omni hora illa festinaret perficere, quidquid tunc forte eius menti faciendū incidisset. Nam æquè semper eius erat parata consciencia, siue oraret, siue scriberet, legeret, aut proximos instrueret, corripere aliquos, aut consolaretur. Dominus respondit: Ego cor meum tam misericorditer, quàm inseparabiliter eius animæ coniunxi,

coniunxi, vt mecum effecta sit vnus spiritus. Hinc vltimo venit illi in omnibus, & ad omnia voluntati meæ tam concorditer consentire, vt maior concordia non sit membrorum corporis ad suum cor, quàm animæ eius ad me. Quomodo enim homo dum cogitat in corde suo: fac hoc, festim manus quia consentiunt & obtemperant cordi, mouent se ad faciendum: Quando itē cogitat: Vide illud, oculi consentientes absq; mora aperiantur: Sic ista quoque mihi indefinenter adest, & singulis horis quod ego intendo, illa perficit. Ego enim illam singulari modo præ alijs inhabitandam mihi elegi, quam obrem voluntatis eius & inde etiam opus bonæ voluntatis eius, cordi meo inhæret, quasi dextera mea qua operor quæcumq; volo. Intelligētia ipsius est mihi oculorum loco, dum intelligit ea quibus ego oblector. Et impetus spiritus eius est mihi ad modū linguæ, Nam hoc spiritu impellēte, loquitur quæ ego volo. Discretionē ipsius vtor, vt auribus: quandoquidem aures misericordiæ meæ ad ea se inclinant, ad quæ ipsa pietate compassionis fluctitur. Eius intentionem habeo pro pedibus dum ipsa hoc intendit quod sequi me decet. Inde fit, vt secundum impetum spiritus mei semper cogatur festinare vt vna re absoluta ad aliam iuxta meū instinctum accincta parataq; inueniatur. Optimè autem pacata est eius conscientia, nec scrupulo angitur, si de consuetis exercitijs propterea quidquā neglexerit: quia ad obediendum voluntati meæ id licet intermissum videatur, aliunde tamen vbi mea est per ipsam voluntas impleta, ad ipsum duplicato fructu compensatur. Alia quædam Deo deuota, quæ in spiritali cognitione satis illuminata & probata erat, Deo gratias agebat pro donis

donis huic virgini nostræ collatis: cui visio iuxta, ac re-
 velatio de huius electæ privilegijs deque eius animæ
 vniõne cum Deo reuelationi D. Mechtildis, quæ iam di-
 cta est, conformis, atque prorsus similis illata est: vnde
 facile constat supradicta hæc vera & firma infallibili-
 ter prodire ex Deo, cuius testimonia credibilia facta
 sunt nimis: quâdoquidem vtriusque, hoc est D. Mechtil-
 dis & huius deuoræ aures, id est, intelligentiam domi-
 nus æquæ reuelauit, vt eiusdem susurri sui venas quasi
 sibilum aureæ tenuis, pari modo de huius virginis sta-
 tu susciperent: licet vtrobiq; non plus de alterius reue-
 latione constaret alteri, quàm Romanis hoc momento
 scire datum est quid interim agant Hierosolymitani.
 Verumtamen hæc deuota in sua reuelatione hoc quo-
 quæ addidit sibi manifestatum, videlicet omnia, quæ
 beata hæc Gertrudis tunc receperat gratiarum Dei
 dona, multo ijs esse minora, quæ adhuc domino infun-
 dente receptura erat. Addensque: Ad tantam, inquit,
 cum Deo vniõnem perueniet, vt oculi eius non videat,
 nisi quod per eos Deus vult videre: nec os eius laquetur
 aliud præterquam quod per illud dominus voluerit:
 loquit & ita de reliquis. Porro hoc donū quando à Do-
 mino receperit, aut quomodo impletū sit, largitori om-
 nium munerum soli, & illi cui foeliciter hoc datum est
 experiri, notum arbitramur; quamuis etiam eos non
 omnino latuerit, qui sagacius vestigando dona in ea
 sancta potuerunt intelligere.

*Quomodo mansuetudinem, patientiam, animi tranquillitatem seruauerit, omniaque Dei opera ab eiusdem
 manu leti accepit.*

Caput.

Caput. XVIII.

DVM quadam vice D. Mechtildem hæc Dei elec-
 ta rogasset, vt pro se orando virtutem mansuetu-
 tudinis ac patientiæ sibi à Domino impetraret (his e-
 nim præcipue sibi videbatur indigere) ac D. Mechtil-
 dis, vt rogata fuerat, vbi pro hæc gratia illi obtinenda
 dominum orabat, hoc ab eodem accepit responsam:
 Mansuetudo quæ mihi in ea placet, nomen accepit à
 manendo. Quia verò iugiter ego in ea habito: decet vt
 ipsa maneat quoque mecum. Aut si necesse habet exi-
 re, faciat quomodo sponsa agit delicata, quæ sponsum
 habet presentem. Hæc enim dum opus habet vt egre-
 diatur, tenet sponsi manum educens illum secum. Hæc
 modo ipsa quoque cum necessarium opportunum ve-
 li videtur, à dulci quiete contemplationis internæ ad
 agenda proximorum salutem exire, imprimat cordi
 suo salutiferum signum crucis: & antequam loqua-
 tur, vel vno verbo nomen meum exprimat. Deinde quid-
 quid ex gratia illi meum inciderit, proferat. Simili quo-
 que modo quæ mihi in ea placere debet patientiæ, no-
 men accepit à pace & scientia. Pæc namq; studium
 debet ei inesse cum pacis tum patientiæ, vt in aduersi-
 tate quacumque nullam harum amittat. Semper enim
 in mente habeat sciatq; quare patitur, hoc est nõ aliud
 in se inueniat quare patitur, aut quare ad patendum se
 offerat, quàm ex amore, quo verè fidelitatis mihi signum
 exhibeat. Alius quidam, cui hæc virgo prorsus erat igno-
 ra, nisi quod illius orationibus ipsa se iam dudum com-
 mendarat, dum pro ea oraret, à Deo responsum est
 illi: Ego vt delecter in ipsa, elegi eam mihi inhabitan-
 dam. Quidquid igitur in ea diligitur opus est meum, &

F opus

opus meum in ea diligit quisquis eam diligit. Quā propter qui in ea dona interiora, seu spiritualia non capit, saltem diligit exteriora dona mea in ea, puta habilitatem, facundiam, & similia. Equidem propterea feci eam ob omnibus parentibus & amicis exulē, ut propter consanguinitatem nemo eam amaret, sed ab omnibus cur amaretur, solus ego causa essem. Alius simili modo, dū rogatus pro hac virgine oraret, simul à Domino sciscitabatur unde accideret, ut hæc virgo quæ tot annis diuinæ præsentia familiaritatem foret experta, in se videretur sibi ipsi tam negligenter viuere: quāuis tam graui culpæ nunquā se agnosceret obnoxia, unde sentiret sibi Dominū iratum. Cui Dominus respōdit: Quod nūquam me illi iratū exhibeo, hinc est, quia opera mea cuncta verē iudicat iusta & optima, nec propterea consentit perturbari. Et licet illi quandoq; quæ eueniunt sint molesta, molestiam tamen animi omnē in hoc aut temperat, aut depellit, dum ex mea providētia sic ordinante accidisse hæc cogitat. Atque ideo semper me illi placatū exhibeo. Hoc postquā virgini sanctæ innotuit, dominum videlicet suapte bonitate sic respōdissse, deuotissimas ut decebat eidem pro huiusmodi dignatione sua paterna gratias agebat inter cætera sic dicens: Dulcissime amator, quomodo hoc fieri potest, ut tua clementia iniquitatem meam tātā, tamq; multiplicem, tam longanimiter ferat, idque propterea quod providentia, ordinatio, atque cūcta opera tua perfecte dulcissima, atq; laudabilissima mihi displicere nequeunt; cum tamen hoc, videlicet quod placent, nō meæ sit virtutis, sed perfectionis & felicitatis tuæ superbenedictæ: qui nihil iniquum, nihil non optimum, nihil non laudabilissimum,

bilissimum, potest operari? Tunc Dominus similitudine hæc utens ei respondit: Quando lector scripturam videt exiguam quam lecturum se diffidit, speculum sumit, ad cuius usum litera appareat grandior: hoc tamen non ex mutatione scripturæ, sed ex usu contingit specialiter. Sic in te, o filia, tam imperfectiones, quam defectus si quos inuenio, ex abundantia liberalissimæ benignitatis meæ suppleo atque restauro.

De clariori illustratione, familiarioriq; conuersione animæ eius ad Deum.

Caput XIX.

CV M aliquandiu à Domino non esset visitata, nec tamen grauatē id ferret: accidit semel, ut oportuna occasione data, unde hoc esset, dominum interrogaret, Cui dominus respondit: Vicinitas nimia amicos, quandoque ne se mutuò queant perfecte contueri, præpedire solet: Verbi gratia: Siquis amicum aduenientem amplexatur, fit interea ob nimiam coniunctionem, ut delectatio visus impediatur. Hoc illa audiens, mox intellexit subtractione gratiæ meritum hominis quandoq; multiphariam augeri: si tamen subtracta gratia illa homo bene agendo, ac se mortificando nō inuenitur feignior, licet cum labore tunc operetur grauiamenq; maius sentiat. Deinde cum semel mente reuoluerit, quomodo accideret, à Domino se aliter nunc quā in superioribus annis visitari, Dominus illi dixit: In primis annis sæpius te varias responsiones dando crudui, quo possis alijs quoq; hominibus meum beneplacitum insinuare. Modo verò in teo dūtaxat. Spiritu, quæ illustro,

facio te sentire intelligereque inspiratione meam, quā
 verbis explicare, res valde esset difficilis. Ad hoc namque
 te elegi, ad hoc utor te, ut sis tanquam thesaurorum
 meorum, in quod gratiarum mearum diu-
 tias colligam: providens, ut unusquisque quæque sentiat
 te sinuat, tanquam in sponsa, quæ omnium secreto-
 rum sponsi sui conscia est, & propter diuinam cohe-
 sitationem cum sponso eiusdem in omnibus voluntar-
 tem, & beneplacitū agnosceret. Hanc etiā spōsi volūta-
 tem, quam pro singulari familiaritatis gratia à sponso
 didicit, alijs debet reuelare. Cæterum quod singulari
 modo, ut supradictum est, deinde illustrata sit: hoc in
 se quomodo experta sit, alijs quoque confessa est. Nam
 dum pro re aliqua licet feruentissime oraret, nullo mo-
 do potuit quomodo solebat, responsionem à domino
 obtinere: sed in hoc tantum præcipue consolabatur,
 quando gratiam sentiebat pro aliquo orandi, quia tunc
 experientia simul, ac diuina inspiratione docta, certis-
 simum illud sciebat, pro quo orauerat, futurum ni-
 hilo feciū: atque eo tempore, quo dominus respon-
 dendo illi eam affecurabat. Si præterea consiliū
 consolationemve ab ea quispiam quaerebat, mox ad-
 huc dum præsens aderat, sentiebat sibi resolutionem
 consiliumve, quod illi responderet, infundicum tanta
 fide, securitate & certitudine, ut pro huiusmodi sic in-
 fusæ veritatis assertionem mortem ausa fuisset subire:
 quamuis ante de huiusmodi re & quomodo responde-
 dum foret, neque ab homine, neque a se ipse didicisset,
 imo ne minimum quid etiam fuisset præmeditatum. Si
 quando pro re aliqua oraret, in qua nihil cepti ei domi-
 nus reuelaret, consolabatur gaudebatque maximè, pro-
 pterea

pterea quod sentiebat Dei sapientiam inscrutabilem,
 inuestigabilemque etiam sibi abscondi: licet eam nō ig-
 noraret omnibus absque personarum acceptione ad-
 ministrari, ut pote charitati Dei perfectissimè coniun-
 ctam. Quare ut rem tutissimam & credebat & suade-
 bat, omnia eius providentiæ committere. Et hoc ipsa
 quoque hilarius atque libētius, quam si omnium secre-
 torum Dei abscondita peruestigasset.

LIBRI PRIMI FINIS.

INSINUATIONVM

DIVINAE PIETATIS LIBER SE- cundus, continens diuinæ bonitatis laudes, beneficiorumque Dei ac propriæ ingra- titudinīs, confessiones.

ARGUMENTVM IN LIBRVM Secundum.

LIBRVM hunc in ordine secun-
 dum virgo sancta ipsa conscripsit,
 impulsam nimirum ad hoc ab eo, qui
 spiritum eius habebat in manu sua.
 Est autem liber admodum pius &
 utilis omnibus: Tradit enim cuili-
 bet animæ Deo deuota in hac ipsa
 Gertrude eruditionem simul ac ex-
 plar quoddam diuini, iuxta spiritum viuendi in interiori
 homine: quomodo videlicet, unusquisque suos defectus, suūque
 imper-

imperfectiōne debeat agnoscere, & corā Deo plangere, quomodo seipsum propterea contemnere: & postremo, quomodo indies ad correctiorē se debeat vitā instituerē. Docet præterea ē diuerso Deū ac eiusdē beneficia prædicare, pro eis dē gratias agere, & omnia bona in suā, vnde emanarunt, originē referre. Discitur deinde hic quid anima à Deo tracta sentiat, quid Deo, quidve sibi, debeat ascribere, qua deniq; interdium & suum spiritū sit discretione vtendum, vt ad amorem Dei unionē pertingat. Porro hæc traduntur verbis quidem simplicibus, minusq; ad rei dignitatē accedentibus. Verū non iuxta stylum æstimāda est res nobilissima, qua hic animabus deuotis gratis cōparanda exponitur. Constat nāq; multa qua hic leguntur, posse quidem sentiri (idq; ab eo solo qui accipit ea) verū pro sua maiestate haud quaquam verbis dignē exprimi. Scripsit autē hunc librū (quod dixi) ipsa virgo Gertrudis sua manu, diuinitus ad hoc coacta. Si quidem anno post acceptā singulārē diuinæ familiaritatis gratiam nono, dum Dominica cœna dies esset, ipsaq; in cōuentu cum cæteris staret, expectās donec dominicum corpus infirmæ esset cuidā sorori apportatum: tunc vehemētissimo Spiritus sancti tractu impellente apprehendit tabulā in latere suo pendentem, & qua sentiebat in corde cū dilecto in absconditō silentio, hæc manu scribebat infortitudine gratitudinis ad Dei laudē, vt sequitur his verbis: Incipit memoriale abundantie diuinæ pietatis, sic denominatum à Domino maiestatis.

GRATIARVM ACTIO VISCEROSA

pro prima gratia, qua dominus animam ad se traxit.

CAPVT. I.

Abyssus increatæ sapientiæ inuocet abyssum admirabilis omnipotentia: ad laudem & extollentiam
tam

tam stupendæ beneuolentiæ; quæ per supereffluentia infinitæ misericordiæ tuæ, o dulcissime Deus vitæ meæ vnice dilecte animæ meæ, per deserta & inuia & iniquosa (hoc est, per multiplicia, quæ posui gratiæ tuæ obstacula) defluxit ad vallē miseræ meæ, dū anno ætatis meæ vigesimo sexto in illa mihi saluberrima secunda feria ante festū Purificationis castissimæ matris tuæ (quæ fuit sexto Kalēdas Februarij) hora satis optabili, post completorium in initio crepusculi, tu veritas Deus omni lucē serenior, sed omni secreto intimior (qui densitatē tenebrarum mearū fugare decreueras) conuersionem meam blandē leniterq; exorsus es, cum sedatione turbationis cuiusdā, quā ante mensē in corde meo excitaueras: qua quidem turbatione (vt credo) destruere nitēbaris turrim vanitatis & curiositatis meæ (quam superbia mea erexerat in me ipsa, licet inaniter nomen & vestē religionis gestarē) vt vel sic inuenires iter quo ostenderes mihi salutare tuū. Igitur dum hora, quæ dixi, stare in medio dormitorij nostri, & iuxta ordinis reuerentiā, obuianti mihi seniori, caput inclinatū erigerem, ecce video te dulcissimū amatorē & redemptorem meū præ filijs hominum forma speciosum, in specie quidem honesti & amabilis iuuenis quasi sedecim annorum, qualis vel exterioribus oculis meis saltē potuisset placuisse. (Ita enim dignabar immēsam gloriæ tuæ claritatem imbecillitati capacitatis meæ attēperare) mihi astantem, blandis lenibusq; verbis dicentem: Cito veniet salus tua: Quare mœrore consumeris? Nunquid consiliarius non est tibi, quia innouauit te dolor? Hoc cū dixisses, quamuis corporaliter me scire in loco quem prædixi, stare: videbar tamen mihi

esse in choro nostro, in angulo ubi tepidam orationem meam facere consuevi ibique audiui sequentia verba, videlicet: Saluabo te & liberabote, noli timere. Quæ cū audissem, vidi te tua prænobili & delicata dextera tenere dexteram meam, quasi hæc verba stipulando firmares. Et adiecisti, dicens: Cum inimicis meis terram lambisti & mel inter spinas linxisti, tandem reuertere ad me, & ego suscipiam te, ac torrente diuinę voluptatis meę inebriabo te. Quæ cū dixisses, liquefacta est in me anima mea, & cū tibi propinquare vellem, respiciens vidi inter te & me, videlicet ad dexterā tuā & sinistram meam, sepē tantę longitudinis, vt nec ante nec post me finis illius appareret vllus: quæ in sui summitate tanta spinarum densitate videbarur operta, vt prorsus nusquam mihi pateret transitus ad te vnicū animę meę solatiū reuertendi. Hinc dum pro defectibus & peccatis meis (quæ per sepem inter te & me diuidētem haud dubium signabantur) stare gemens, & præ desiderio tui æstuans, & quasi deficiens: tu pater pauperū (cuius miserationes sunt super omnia opera tua) apprehensa manu mea mox absq; vlla difficultate statuisti me iuxta te. Verū cū preciosam manum tuā, ex qua stipulationem prædictam recepi, aspicerem, recognoui in te dulcis Iesu vulnerum illorum præclara monilia, quibus omnium hostium irritantur chyrographa. His igitur & alijs dignantissimę vocationis tuę primitijs vana mentē meam illuminans & molliēs, ab amore inordinato literarū & omnium vanitatū mearum, tuā internā vnctione potenter abstraxisti: ita vt externa cuncta, quæ paulō ante malē placebāt, & omnia quæ tu ipse nō es, o Deus cordis mei, mihi protinus vilescerent,

vilescerent, & tu solus infecto palato animę meę sapere inciperes. Pro quibus laudo, benedico, adoro te, & gratias ago, quales possum, nō quales debeo, ex intimis medullis mentis meę sapienti misericordiæ, & misericordi sapientię tuę: quod tu creator & redemptor meus tam amabili modo duram cervicem meam suavi iugo tuo subdere conabar, conficiens temperatissimam potionem aduersę valetudini meę optime congruentem, qua spiritum meū nouę lucis infusione ad eō serenasti, vt ex tunc in odorem suauiter redolentium vnguentorum tuorum currere inciperem, & iugum tuum putarem suauē & onus leue: quod paulō ante videbatur mihi durum & quasi importabile.

Gratias agit S. Gertrudis Deo, ob interiorē illuminationē illi collatam, quando conuersa est ad Dominum.

Caput. II.

AVE salus & illuminatio animę meę. Gratias tibi referat, quidquid cœli ambitus terrarumq; circuitus & abyssi complectitur profundum, pro inuitata illa gratia qua introduxisti animam meam ad cognoscēda & consideranda interiora cordis mei: de quibus antea tam parua mihi cura erat, quanta de interioribus (si dici possit) manuum mearum vel pedum. Verū post tuā dulcissimę lacis infusionem, plura videre cœpi in corde meo, quæ tuam purissimam mundiciem ostenderent: inō omnia interiora mea vidi ad eō inordinata & incomposita, vt nullam omnino tibi inhabitare volenti præberent mansionē. Sed tamen nō ista sicut nec omnis vilitas mea repulit te, Iesu mi amantissime, quin frequentar

frequenter illis diebus quibus ad viuifica alimenta corporis & sanguinis tui accederem, visibili presentia tua me dignareris: licet te clarius non viderē, quā ca quæ videntur diluculo. Quæ quidem per benigna dignatione animam meā fategebas allicere, vt tibi familiarius viretur, te perspicacius intueretur, & liberius fruere-
tur. Et cū disponerē laborare ad hoc obtinendum, in festo Dominicæ Annunciationis sanctæ Marię, quādo humanam naturā in vtero virginali tibi despōsaucras, tu (qui antequā inuoceris, dicis: Ecce assum) anticipasti diem illū, præueniendo me indignissimam in benedictionibus dulcedinis tuę in: vigilia prædicti festi, dū propter diem Dominicū capitulum fieret post matutinas. Quali autē modo me tunc visitasti, o oriēs ex alto, per viscera pietatis & dulcedinis tuę, cū nullis literis valeā commendare, da dator munerum mihi proinde im molare hostiā iubilationis in ara cordis mei, vt obtineā ex voto me & omnes electos tuos frequenter experiri dulcē vnionem & vnientē dulcedinem tuam, quę mihi ante illam horā satis incognita fuit. Recognoscens nāq; qualitatem vitę meę, tā præcedentis, quā subsequen-
tis, in veritate profiteor merā esse gratiam, quę tā gratis mihi ad eō immeritę donata est. Donabas enim me ex tūc clariore luce cognitionis tuę. In qua semper magis alliciebat me suavis amor tuę amicitatis, quā vnquam me corrigere potuisset pœna mihi debita tuę seueritatis. Sed tamē non recordor me fruitionē talem habuisse alijs diebus extra dies prædictos, in quibus me ad delicias regalis mensę tuę vocaueras. Et vtrū hoc tua sapiens prouidentia ordinauerit, seu mea studiosa negligentia effecerit, mihi non liquido constat.

De

De amœna in habitatione Dei in anima iusti: & quantam mundiciem à nobis Deus exposulet.

Caput. III.

DVM sic gratiose mecum ageres, & animam meā à cunctis vanis introrsum ad te trahere non cessares, accidit die quadam inter Resurrectionē & Ascensionem Domini, cū ante primam, curiā intrassem, & prope piscinam sedens attenderem amœnitatē loci istius, qui mihi placebat ex aquæ præterfluentis lymphi rate, circūstantium arborū viriditate, circumuolantiū auium & specialiter columbarum libertate, & præcipuē ex absconsa sefsionis secreta quiete: animo reuoluere cœpi, quid in his adoptare vellem, quo sefsionis illius delectatio mihi videretur esse proficua. Cogitanti: quę mihi si adesset familiaris habilis & socialis consodalis, qui solitudinem meam solaretur, seu alijs redderet fructuosam, tu inæstimabilium torrens voluptatū domine Deus meus (qui, vt spero, initium præueniedo, aspiraueras, etiam finem meditationis huius tibi attraxisti) inspirabas, quod si influentiam gratiarum tuarū iugi & debita gratitudine in te suam scilicet originem, refunderem in modum aquę, & in studio virtutū crescens in modum arborum, bonorū operum viriditate florerem, insuper terrena dispiciendo, cœlestia libero volatu in modū columbę appeterem, & per hæc sensibus corporalibus à tumultu exteriorum alienata tota tibi mente vacarem, omni amœnitate præiucun-
tibi cor meum præberet in habitationem. Cumq; his rebus die illo memoriā haberem occupatam, ad vesperā dū dormitura flexis genibus me orationi inclinasset, subito

subito venit in memoriam locus ille Euangelicus : Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Inter quæ verba luteum cor meum sensit te prædulcissimum Deum meum vnicum cordis mei dilectum præsentialiter aduenisse. O vtinam & millies vtinam, totum mare versum in sanguinem ducere posset per caput meum: vt vel sac mundaretur sentina extremæ vilitatis mee, quam tu suis incogitabilis dignitatis inhabitare elegisti. Vel etiam ad horam cor meum extractum à corpore daretur mihi candentibus carbonibus frustratum adeò examinandum, vt decocta ad purum scoria eius, saltè, & si non dignam, ad tamen tam nituis indignam tibi præberet mansionem. Quia tu Deus meus ab illa hora exhibuisti te mihi quandoque sereniorem, quandoque seueriorè pro congruentia emendationis, seu negligentioris vitæ mee. Licet vt verum fatear, diligentissima emendatio, ad quam vel ad momentum perueni, si durasset per omne tempus vitæ mee, nequaquam condignè obtinuisset mihi vnicam vel seuerissimam gratiæ tuæ exhibitionem, quam vnquam post multiplicia crimina, & heu graua peccata, recepi. Quia nimia suauitas tua frequenter prætendit te meis commissis magis turbatum quam iratum: commendans, vt mihi videtur, maiorem virtutem paciendi tuæ, in eo, quòd tot defectus meos tam equanimiter supportare potuisti, quam cum tempore mortalitatis tuæ Iudam traitorum tuum benignè tolerares. Ego enim licet quantumcumque mente vagarer per transitorias res distracta & delectata, tamen post horas & heu post dies, & vt pro dolor timeo, post hebdomadas, rediès ad cor meum
semper

semper idipsum te inueni: vt nunquam causari possem vel ad ictum oculi te mihi subtractum à prædicta hora vsque in præsens tempus, quo ab accepta gratia iam voluitur nonus annus. Exceptis semel vndecim diebus ante festum Ioannis Baptistæ, quibus te mihi subtractum sensi: & hoc accidit ex sermocinatione quadam mundana, vt mihi videbatur, feria quinta: & durauit vsque in secundam feriam, quæ tunc erat vigilia Ioannis Baptistæ sub missa: Ne timeas Zacharia, &c. Tunc enim tua dulcis humilitas & stupenda tuæ miræ charitatis bonitas videns me tam deperditæ dementia, quod non attenderem me talem perdidisse thesaurum. (non enim recordor me pro ea doluisse, vel aliquo saltem paruo desiderio illum reopasse, vnde nunc valde miror quæ vesania mentem meam detinuerit.

SCHOL. Sanctissimi viri consuevere, quoties de peccatis suis incidit mentio, ea tam grauiter insectari, gemere, lacrymari, & exhorrere, atque semetipsum. (Cf. B. Gertrudis in hoc cap. & 23. rursus) desatos, amentes, ingratos, deperditosque docere. Arbitrabitur ergo fortasse quispiam imprudenter, eos in aliqua graui & aperta crimina incidisse, quos & peccati turpitudine, & veritas conscientia, ita cogit effari. A quibus tam absunt longe vt vel hoc sit eorum innocentia atque sanctitatis indicium, quod vel delicta leuia, tam immania indicant & graua, quippe quos ipsa peccati foeditas adeò insensos deterret. Cuius rei ea est ratio, quia quanto maiori lumine mentes eorum irradiantur, tanto clarius quantumcumque anime maculam perspicunt, & eius magnitudinem intuentur. Contra vero qui suis cupiditatibus inserviunt, & peccatis, ea leuissima indicant, & vt propria voluntatis sortus, sic amant, atque defendunt. Quomodo
modum

modum enim in luce solis positi, minutissimos etiam atomos in aëre cernimus volitare, aut in aqua intra vas aliquod vitreum contenta terræ puluiculus, quasi natare: quos tamen sub luce maligna, vel in tenebris non videmus: sic Viri sancti, solis iustitiæ radijs obiecti, minima etiam delicta intra sui animi sinus, non tantum vident; sed etiam quidquid terreni pulueris aut cupiditatis accesserit perpendunt: & nihil non magnum, & graue iudicant, quod viderint oculos diuinos offendere. Sic sancta Paula defectus suos leuissimos, ut magna scelera deplorabit. Grauiusimorum peccatorum ream esse putares: spiritus enim sanctus (ait Bernardus) scrutatur profunda pectorum, discretor est cogitationum cordis: qui nec minimam paleam intra cordis habitaculum, quod possidet, patitur residere: sed statim igne subtilissima circumspeditionis exurit. Qui ergo hac luce atque charitatis igne destituti sunt, non modo paleas, sed nec trabes etiam, & ingentia scelera planè cernere solent. Verè namque Gregorius dixit: Anima suis profectibus quatitur, & magis illuminata plus metuit. Sic sanctus Iob: Auditu auris audiui te: nunc autem oculus meus videt te: idcirco ipse me reprehendo, & ago poenitentiam in fauilla & cinere. Quo igitur vir sanctus clarius dominum agnouit, hoc apertius comparatione tantæ lucis, non modo vilitatem suam, sed etiam indignitatem, & vitæ deformitatem intellexit: ideoque tunc maximè se reprehendit, & poenitiæ durioris propositum arripit. Sancti enim viri (ait rursus Gregorius) quò propiores luci sunt, hoc magis quidquid impurum in eis latet, agnoscunt. Nam cum in magna mentis maturitate proficiunt, nonnunquam ad memoriam actionum suarum initium reducant: seque tantum de suis primordijs reprehendunt,

dunt, quantum ex grauitate mentis altius profecerunt. Qui ergo se indiscretos fuisse inueniunt, quò discretionis artem, postmodum plenius consequuntur.

Nisi forte, ut dares mihi in me metipsa experiri hoc quod dicit Bernardus: Fugiētes nos insequeris: dorsum vertimus, & in faciem recurris: supplicas, & despiceris: sed nulla te profus confusio, nulla auertere te potest despectio, quin indefesse semper agas ut ad illud nos attrahas, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.) Et sicut in initio mihi immeritæ (quia recidere deterius est quàm incidere) ita tunc etiam plusquam demeritæ reddere dignatus es lætitiã salutaris tuæ præsentia perseverantem vsque in hanc horam. Pro quo sit laus & gratiarum actio illa, quæ ab amore inerea to suaviter procedens omni creaturæ incomprehensibilis refluit in teipsum. Et ut hoc præstas donum salutaris præsentia tuæ in me custodire digneris, offero tibi excellentem illam orationem tuam, quæ præ in ortis angustia sanguinei sudoris testimoniū reddidit attentam, & innocentia puræ simplicitatis tuæ deuotam, & ardens amor diuinitatis tuæ efficacè: obsecrans, ut per virtutem eiusdem perfectissimæ orationis me totaliter in tui vnione perficias, & in intimis ad te trahas: ut quoties cõrigerit me exterioribus negocijs ad salutem proximi seruire, indiuisa & immutata ab illis permaneam: & postquam perfectissimo modo ad tui laudè illa impleuero, mox ad te in interiora mea integraliter reuertar: instar aquæ vento tempestatis commotæ, & ea cessante ad suam mox tranquillitatem redentis: quatenus me semper inuenias ita tibi deuotam, quemadmodum tu mihi te exhibes, præsentè, & per hoc ad

ad tantam me perducas perfectionem, ad quantam iustitia tua vnquam permittere potuit misericordiae tuae animam, mole carnis grauata, & tibi prorsus resistere non perducere. Et vt extremam meam expirationem striculis amplexibus & efficacissimo osculo tu ita excipias, quod sine dilatione se anima mea ibi inueniat, vbi tu illocalis & indiuisus in florida æternitate cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per immortalia secula seculorum. Amen.

De Stigmatibus cordi eius inscriptis, & exercitio ad quinque vulnera.

Caput. III.

IN horum principio, anno videlicet primo aut secundo, vt credo, tempore hyemali, inueni in quodam libro oratiunculam in hæc verba: Domine Iesu Christe, fili Dei viui, da mihi toto corde, pleno desiderio, sitienti anima, ad te aspirare, & in dulcissimo ac suavissimo respirare, ac totum spiritum meum & omnia interiora mea ad te qui es vera beatitudo, anhelare. Scribe misericordissime domine, vulnera tua in corde meo, pretioso sanguine tuo, vt in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, & vulnerum tuorum memoria iugiter in secreto cordis mei permaneat & dolor compassionis tuae in me exciteretur, & ardor dilectionis tuae in me accendatur. Da quoque, vt omnis mihi creatura vilescat, & tu solus in corde meo dulcescas. Quam orationem gratanter assumens crebrius frequentare studebam. Cui tu qui nunquam spernis vota humillimum, aderas, predictæ oratiunculæ præbiturus effectus. Nam post breue temporis

temporis intervallum in eadem hyeme ad collationis sedebam post vesperras in refectio ad latus cuiusdam personæ, cui in talibus secretum meum aliquantulum detexeram. Et hoc ipsum ad salutem legētis hic obiter interpono, videlicet quod multoties mihi sensi auctum feruorem deuotionis occasione huiusmodi detectionis. Sed vtrum hoc effecerit spiritus tuus domine Deus, seu affectio humanitatis, non mihi liquido constat: licet à quodam in talibus exercitato audierim talia secreta semper vtilius reuelanda, non passim omnibus, sed illi maxime qui non solum benignitate fidelitatis familiaris, verum etiam maioritatis reuerentia superior habetur. Sed tamen cum sicut prædixi, hoc ignorem tibi fidelissimo prouisorio meo totum commito, cuius spiritu (qui super mel dulcis est) omnis virtus cælorum consistit. Si verò ex humana affectione feruor ille prouenerat, eo dignius est vt me in abyssum gratitudinis demergam, quanto dignantius tu Deus meus limo vilitatis meae coniungere dignatus es aurum imprecia bilitatis tuae: vt vel sic gemmæ gratiarum mihi adhærent. In prædicta, inquam hora, cum (vt dixi) sedendo in refectorio memoriam circa huiusmodi haberem deuotius occupatam, sensi quasi diuinitus collata dona mihi ingignissimæ, quæ in antedicta oratione dudum petieram. Nam intus in corde meo quasi corporalibus locis per spiritum cognoui impressa collenda illa & adoranda sanctissimorum vulnerum tuorum stigmata, quibus vulneribus animæ meae medicaſti, necnon mihi poculum nectaris amoris propinasti. Sed adhuc indignitas mea abyssum pietatis tuae non exhaustum inuenit, quin ex superfluitate liberalissimæ largitatis tuae acciperem & illud me-

morabile donum, vt quotiens singulis diebus cū quinq; versibus: Benedic anima mea Domino, per spiritū signacula amatorix impressionis visitare intēderem, nūquam me speciali beneficio fraudatam causari possem. Accepi enim à te, vt ad primum: Benedic anima mea, ad vulnera beatorum pedum tuorū possem deponere omnē rubiginē peccatorū & mundanæ voluptatis vilitatē. Deinde per secundū versum: Benedic & noli obliuisci, in amatorio lauacro, vnde mihi profluxit sanguis & aqua, abluere possem omnē maculā carnalis & trāsitōrix delectationis. Per tertiū versum: Qui propiciatur, cum requie spiritus ad sinistrū vulnus ad pausandū properans, in eodē quasi colūba in petra nidificare. Inde per quartū versū: Qui redimit de interitu, ad dexterā accedēs, omnia quæ mihi in perfectione virtutum defunt, ibi mihi plenē reposita de tuis bonis fiducialiter appropriare, vt per hæc decēter ornata, quintū versum: Qui replet in bonis, &c. iā omni infamia peccatorum emundata, penuria meritorū suppleta, desideratissima & dulcissima præsentia tua, & si per me indigna esē, per te tamē satis digna inter castos amplexus tuos merear iucūdari. Cū quibus fateor mihi collata ea quæ intra orationē petuntur: scilicet, vt in eis legā dolorē tuū pariter & amorem. Sed heu paruo tempore hoc durauit: Licet non cauter te mihi hoc abstulisse, sed propria ingratitude & negligentia me querulor id perdidisse. Quod tamen dissimulans immensa misericordia & copiosa pietas tua, primum & maius donum, scilicet vulnerū impressionem, sine meritis meis mihi nimis indēbitē vsq; in præsens conseruas. Pro quo sit tibi decus & imperium, laus & iubilatio per æterna secula.

Exerc

Exercitium de vulnere amoris, ac lauacro, vnguento
& ligamine.

Caput. V.

POST hæc in septimo anno ante aduentum te auctore, totius boni ordinante, obligaueram quandam personam, vt singulis diebus ante imaginē crucifixi pro me orationi suæ infereret hæc verba: Per tuum transvulneratū cor, transfige amantissime Domine cor eiuſ iaculis amoris tui: in tantum, vt nihil terreni continere possit, sed à sola efficacia tuæ diuinitatis contineatur. Cuius precibus, vt cōfido, prouocatus in dominica quæ cantatur Gaudete in Domino, sub missa, cum ex copiosissima liberalitatis tuæ superfluentia misericordia tua, permetteret me ad tui sacratissimi corporis, & sanguinis accedere communionem, infudisti mihi in ipso accessu desiderium, quo cogente in hæc verba prorupi: Domine fateor, quod secundum merita mea non sum digna accipere minimam portiunculam donorum tuorum: sed tamen meritis & desiderio omnium astantiū supplico pietati tuæ, vt transfigas cor meum tui amoris sagitta. Cuius verbi virtutem mox sensi appropinquasse diuino cordi tuo, tam per interioris gratiæ infusionem, quam per eidentis signi in imagine crucifixionis tuæ demonstrationem. Igitur cum post suscepta viuifica sacramenta ad loca orationis reuerſa fuisset, videbatur mihi quasi de vulnere dextri lateris crucifixi in solio depicti prodire tamquam radius solis in modum sagittæ acutus, qui per ostentum extēsus contrahabatur, deinde extendebatur: & sic per moram durans affectum meum blande allexit. Sed nec sic quidē

G 2 satisfi-

fatisfactum est desiderio meo usque in feriam quartā dum post missam a fidelibus recolitur tuæ adorandæ Incarnationis, & Annunciationis dignatio: cui & ego, quamuis minus benè, intendebam. Et ecce tu aderas velut ex improviso, infligens vulnus cordi meo cum his verbis: Hic confluat tumor omnium affectionum tuarum. Verbi gratia: Summa delectationis, spei, gaudij doloris, timoris cæterarumq; affectionum tuarum stabiliantur in meo amore. Et statim incidit memorię meę, quod quandoq; audieram vulneribus necessario adhibendum, lauaerum, vnguentum, & ligamentū. Sed qualiter hæc perficere possem, non tunc finaliter edocui: sed postmodum plenius aperuisti per aliam personam, quæ (vt spero) ad laudem tam mentales aures suas multo stabilius magisq; tenuiter assuefecit venis amatorij susurrij tui, quam heu ego: Ipsa namq; consuluit, vt iugi deuotione recolens amorem cordis tui in cruce pendens, ex humore charitatis, quem produxit feruor tam ineffabilis amoris, caperem aquam deuotionis in abluionem totius offensionis. Et ex liquore pietatis, quem effecit dulcedo tam inæstimabilis amoris, haberem gratitudinem vnctionis contra omnem aduersitatem Atq; ex efficacia charitatis, quam fortitudo perfecit, tam incomprehensibilis amoris, adesset ligamen iustificationis, vt omnes cogitationes, verba, & opera mea, ex fortitudine amoris in te dirigerem: & sic tibi indissolubiter adhererem. Quidquid in his ex malitia & nequitia deprauaui, suppleat vis amoris, cuius plenitudo habitat in eo, qui sedens ad dexteram tuam factus est os expressibus meis, & caro de carne mea. Nā per eum in virtute Spiritus sancti cum ea nobilitate

compas-

compassionis, humilitatis, & reuerentiæ, sicut dedisti nobis posse, per eundem offero tibi querimoniam infelicitatum mearum nimium multarum, quibus præmor contra tam nobilem diuinam bonitatem tuam, quam cogitatu verbis & factis multimodè impugnaui: sed specialiter in eo, quod prædictis donis tuis tam infideliter, negligenter, & irreuerenter vsa sum. Si mihi tã indignæ filū de stuppa in memoriã tui tradidisses, iure studiosiori reuerentia respexissem, quam dona tua respexi. Tu scis occultorum meorū cognitor Deus meus, hanc esse causam quæ me nimis extra, imo contra placitum meum cogit hæc scriptis commendare, eo quod confidere me usq; adeo nihil in eis profecisse, quod nullo modo consentio credere mihi tantummodo ea data fuisse, cum tua æterna sapientia a nullo possit seduci. Ergo o dator munerū, qui tam gratuita & indèbita mihi dedisti, da etiam ista legenti, vt saltem compatiatur tibi, cor amici tui, & pro eo quod zelus animarum tot horis tam regalem gemmam continuit in limo sentinæ cordis mei, laudans & adorans, extollat misericordiam tuam verbis cordis & oris, dicēs. Te Deum patrem ex quo omnia, iure laudo, tibi decus benedictio & claritas, vt vel aliquo defectus meus suppleatur. *Hic distulit scribere usque in Octobrem.*

De puerulo Iesu cordi huius sponsæ intimè vnito.

Caput. VI.

O Inatingibilis altitudo præualentiæ admirabilis: O profunditas abyssi sapientiæ inscrutabilis. O immensa latitudo charitatis desiderabilis: quã valide

intumuerunt nectarei torrentes tuæ mellitæ diuinitatis; quæ adeo exuberanter inundauerunt super me extreme vilitatis vermiculum, reptantem in fabulo negligentiarum & defectuum meorum; vt liceat & libeat mihi etiam in exilio peregrinationis meæ pro modulo capacitatis retractare præludia iucundissimarum, deliciarum, & dulcissimarum suauitatum illarum: qua quis adhærens Deo vnus spiritus fit cum eo; cuius beatitudinis incontinentia tam supereffluenter diffusa mihi puluisculo ausum præstitit lambere qualescumq; guttulas eius per acceptorum donorum recordationem: quæ verbis, quibus possum, exprimere hoc modo conabor. In nocte ita q̄ sacratissima, quando dulcoranti rore diuinitatis per orbem mundum melliflui facti sunt coeli, velut animæ meæ in arca communitatis madefactum, attenuauit meditatio se ingerere, & per deuotionis exercitationem ministerium exhibere supercœlesti illi partui, qua sicut sydus radium protulit virgo filium verum Deum & hominem, cognouitque anima mea quasi in momentanea quadam ostensione porrigi sibi & recipi à se tanquam in parte cordis tenerum quendam puerulum velut sub ea hora natum (in quo certe latuit donum summæ perfectionis, ac vere optimum datum) quem cum intra se teneret anima mea repente rota mutata videbatur cum ipso in eundem colorem: si tamen color dici possit quod nulli visibili speciei valet comparari. Hinc percepit anima mea intellectum quendam ineffabilem verborum illorum suauifluorum: Erit Deus quilibet in omnibus, cum dilectum præcordijs suis immisum se continere sentiret, & cum iucundissimæ blanditatis sponsi gratam præsentiam sibi non deesse gaude-

ret.

ret. Vnde mellita pocula horum quæ sequuntur verborum diuinitus propinata, insatiabili auiditate imbebatur, videlicet: Sicut ego sum figura substantiæ Dei Patris in diuinitate: sic tu eris figura substantiæ meæ ex parte humanitatis, suscipiens in tuam Deificatam animam emissiones meæ diuinitatis: sicut aer suscipit radios solaris claritatis, vt hoc radio vnituo in medullis penetrata habiliteris ad familiariorem mei vnionem. O prænotabile balsamum diuinitatis, dilatans vndiq; riuos charitatis, vicens & flores in æternitate: sed in fine temporum diffusum circumquaq;. O vere virtus insuperabilis dexteræ excelli, cum vastâ fictile & proprio vitio deiectum in ignominiam, continuit immisionem tam preciosi liquoris. O veraciter euidentissimum testimonium supereffluentia pietatis diuinæ, dū à me tam longe aberrante in deuijs vitiolorum non recessit, sed illius beatissimæ vnionis suauitate pro modulo capacitatis meæ mihi impresit.

*De impressione diuinitatis in animam velut
sigilli in ceram.*

Caput. VII.

HInc in festo sacrosanctæ purificationis, dum post grauem infirmitatem lecto decumberem, & mane circa ortum diei mœsta intra me querularer, quod diuina visitatione qua frequentius fueram tali die consolata, corporali infirmitate detenta deberem frustrari, à matre mediatrice mediatoris Dei & hominum, talibus sum verbis consolata: Sicut non recolis te acerbiorum dolorem infirmitatum in corpore pertulisse:

G 4 ita

ita scias te nobilior donum à filio meo nunquam percipisse, quam quod modo accipies. Ad quod dignè percipiendum spiritum tuum roboravit infirmitas corporis præcedens. Vnde ex his alleuiata cum instanti hora processionsis sumpto viuifico alimēto, Deo & mihi intenderem, recognoui animam meam in similitudinem ceræ diligenter ad ignem emollitæ adesse quasi sigillo imprimendo dominico pectori: & subito videbatur illi circūposita & partim intracta ipsi thesaurario, in quo habitat corporaliter plenitudo diuinitatis insignita caractere fulgidæ semperq; tràquillæ trinitatis. O carbo desolatorius Deus meus continens & extrahens ac imprimens viuum ardorē, dum tam inextinguibiliter cōualuisti in humido lubricæ animæ meæ, desiccans primo in ea fluxum mūdane delationis, & postea etiā emolliens eam à rigore proprii sensus, in quo per tempus indurauerat tam vehementer. O vere ignis consumens, qui sic vim tuā exerces in vicia, vt vicem vnctiois suauis exhibeas in anima. In te & nō omnino in aliquo aliō, recipimus hanc virtutē, vt ad imaginē & similitudinē originis nostræ valeamus reformari. O inualefcens caminus, in iucunda visione veræ pacis, cuius operatione scoria vertitur in aurum probatum & electum, cū anima fatigata fallacijs tandem tota mētis auiditate perquirere cupit summū bonū: quod sibi inest & tu ipse es in veritate tuæ æternitatis.

De intimiori intractione animæ ipsius in Deum.

Caput. VIII.

Postea in dominica. Esto mihi, sub missa incitasti mentem meam & dilatasti desiderium meum ad nobiliora,

nobiliora, quæ mihi collaturus eras, dona specialius per duo verba, quorum ædificatiorem in anima præfensi effectum scilicet in versu primi Responsorij: Benedicens benedicam tibi, &c. Et in versu noni Responsorij: Tibi enim & semini tuo dabo has regiones. Inter quæ venerabili manu beatissimum pectus tuum tāgens demonstraisti mihi, quas regiones incontinentissima liberalitas tua polliceretur. O regio illa beata & beatificans affluentijs beatitudinum, ager deliciarū, cuius minutissimum granum sufficientissimè satisfacere potest auiditati omnium electorū in diuersis quæ humano cordi desiderabilia, amabilia, delectabilia, iucunda, & suauia poterunt excogitari. Dum verò intenderem his quibus intendendū erat, si non vt debui, tamen prout potui: ecce apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quibus ego indigna promereri possem, sed secundum ineffabilem misericordiam suam, ad optiuam regeneratione confortando & habilitando me extrema vilitate indignissimam ac merito execrandam & detestandam, ad suscipiendum in me adorandam supercælestem & superinestimabilem illam tui intimiorem vnionem. Sed quibus meis meritis Deus meus, quo ve tuo iudicio hoc inestimabile donum in me perficere potuisti? Certè amor dignitatis nescius, sed dignatione diues, amor inquam præceps, qui nec iudicium præstolatur, nec ratione comprehenditur, te dulcissime Deus meus, vt tam dissimilia coniūgeres, siue quod conuenientius dici valet, ingenita & connaturalis tibi benignitatis suauitas intrinsicus peracta dulcore charitatis (quo non modo amans, verum etiam totus amor es, cuius naturaliorē

effluxum direxisti in salutē generis humani) tibi persuasit, vt remotissimum hominutionem, tam fortuitis, quam gratuitis egentem, vita & moribus despiciabilem euocares á finibus extremæ vilitatis ad associationem regię, imo diuinę dignitatis vt inde potiorem confidentiam sumat omnis intra ecclesiam positus homo, quod de omni Christiano, ob reuerentiam Domini mei spero & exopto, vt nullus mihi inferior inueniatur in donorum Dei deprauatione & proximorum scandalizatione. Sed quia inuisibilia Dei per ea quę facta sunt, ad intellectum exteriorum vt cumq; exprimi possunt, vt suprā memini: apparuit dominus (quātum exprimere possum rem ineffabilem) in parte illa benedicti pectoris sui, in qua die purificationis recepit animam meam in similitudinem cęrę diligenter ad ignem emollitæ (vt suprā dixi) madens quasi guttulis sudoris valide erumpentis, ac si substantia præostensæ cęrę ex nimietate caloris intus latitantis, in talem, resolutionem fuisset liquefacta: quas tamē species guttularum illud diuinum gazophylacium virtute tam mirabili, sed ineffabili, imo inexcogitabili, sibi intrahebat, vt omnino nō lateret quā super prævalentem vim incontinentibilis amor ibi obtinuerit, vbi tale tantumq; ac tam impenetrabile intimum secretum tuum referatur. O æternale solstitium, mansio securæ, locus totum continens quod delectat, paradus perennium deliciarum, præterfluens riuus inæstimabilium voluptatum, alliciens florigera vernantia omnigenarum amœnitatum, demulcens suauis sono imo tuauiter afficienti melodia intellectualium musicorum, reficiens odorifero spiramine vitalium aromatum, inebrians resoluenti dulcedine

dine interiorum saporum, immutans mira blanditate secretorum amplexuum. O ter scelix quaterq; beatus, & si dici potest, centuplitem sanctus: qui gratia ductrice per motus, innocens manibus & mundo corde purisq; labijs illuc meruit appropinquare, vbi dilecto Deo suo intime valet vniri & incorporari. O quid videt, quid audit, quid olfacit, quid gustat, quid sentit? Sed quid inde balbutire conatur mea impeditior lingua, quę quāuis diuinā fauente beneuolentia sim admissa: calle tamen propriorum vitiorum, siue negligentiarum quasi denso corio vndiq; circūducta, nihil verisimile apprehendere valebam, cū et si omnis angelica, & humana potentia in vnā conferrentur scientiis, nequaquam ad plenum formare sufficeret vel vnicum verbum, quo tantę excellentiæ supereminentię, vel in minimo dignē attingere possit aut exprimere.

De inseparabili vnione animę ipsius cum Deo.

Caput. IX.

NON multo post tempore, videlicet in ieiunio, dum iterum graui infirmitate laborans lecto decumberem, & cæteris sororibus circa alia occupatis, quodā mane sola iacerē, Dominus qui deserere nescit, ab humanis solatijs desertos, aderat, verificās illud propheticū: Cum ipso sum in tribulatione. Prætendebat enim ex parte sinistri lateris quasi ex benedicti cordis sui intimo emissionem quandam fluuij crystallinę puritatis simul & soliditatis, quę progrediens venerabile pectus illud in mōdum monilis tegebat, & perspicua videbatur aureo colore & roseo, qui aliter natim inter se vario

vario modo ponuntur. Inter quæ Dominus subintulit: Infirmetas qua laboras, animam tuam in hoc sanctificat, ut quodcumque mei causa cogitationibus, verbis, vel factis alijs cõdescendis, tanquã longius à me progrediaris: quemadmodum ibi in fluuio isto demonstratũ est, tunc sicut color iste aureus & roseus nitet per crystalinam puritatem: sic cooperatio aureæ diuinitatis meæ & perfectio patientiæ roseæ humanitatis meæ facient omnia opera tua per intentionis tuæ puritatem mihi placere. O dignitatem minutissimi illius pulueris, quam illa principalis gemma cœlestium nobilitatũ de luto platearũ sibi ad superponendũ assumit. O excellentiã exigui illius flosculi, quẽ ipse etiam solaris radius de locis palustribus sibi attrahit, quasi ad collucẽdum. O beatitudinem beatæ illius & benedictæ animæ quã dominus maiestatis tãtæ dignitatis æstimat, quod quãuis ipse sit omnipotens in creando: tamen ita dulciter trahit & vnit eam secum beatificando: animam, inquam, licet imagine & similitudine illius decoratam, tantum tamẽ distantem à se: quantum distat creatura à creatore. Et ideo mille spes beata, cui datur persistere in tali statu, in quem heu ego (ut mihi timeo) nec ad momentum quidem vnquam perueni: sed exopto ut diuina clementia donum qualiscumque gratiæ mihi indulgeat meritis illorum quos per tam longa tempora (ut spero) in tali statu conseruauit. O donum quod est super omne donum, videlicet in illa apotheca ex aromatibus diuinitatis tam abundãter satiari, & in illo voluptuoso cellario mero diuinæ charitatis sic superfluẽter inebriari, imo ingurgitari, ut nec vel leuiter pedem mouere patiatur ad terminos illos, in quibus

tantæ

tantæ fragrantiafficaciam te pescere suspicatur. Insuper quocumque progredi necesse fuerit: charitate ducto te, tantæ repletionis secum deferre rictus, ut etiam diuinæ vbertatis opulentiam dulcedinemque odoris valeat alijs ministrare. Hoc donum domine Deus, quod electis tuis dare posses ex preualentia omnipotentiæ tuæ omnino confido. Etiam quod mihi hoc idem dare velis ex amorosa benignitate tua, minime diffido. Quomodo autem hoc mihi dare scires præ indignitate mea, inscrutabilem sapientiam tuam nequaquam valeo inuestigare. Sed nunc glorifico & magnifico sapientem & benignam omnipotentiã tuam. Laudo & adoro omnipotentem & benignam sapientiam tuam. Benedico & gratias ago omnipotenti & sapienti benignitati tuæ Deus meus: quia quidquid mihi vnquam impendi potuit à largitate tua, recepi semper inestimabiliter lãge supra condignum.

*Quomodo à Domino coacta est, & illuminata,
ut ista scriberet.*

Caput. X.

HÆC scripta cum tã incongruum iudicãre edere, quod nullatenus conscientie meæ in hac consentire possem: & ideo vsque ad exaltationem sanctæ crucis distuliffem, & ipso die sub Missa alijs exercitijs intendere decreuiffem: dominus intellectum meum reduxit ad hæc verba: Certo scias, te nunquam de carcere carnis exiturã, donec & illum quem adhuc retines, persoluas quadrantem. Et cum animo reuolueram, quod iam nominata Dei dona & si nõ per scripta, tamẽ per dicta

dicta ad vtilitatem proximorū reposuiffem: dominus obiecit verbum illud, quod ipsa nocte ad matutinas au dieram lectū: Si Dominus doctrinam suā præsentibus tantum dixisset, dicta tantum essent non scripta. Sed nūc etiam scripta sunt propter plurimorum salutē. Et addidit Dominus: Absq; contradictione certū diuinæ pietatis meæ testimonium volo habere in scriptis tuis his nouissimis tēporibus, in quibus dispono benefacere multis: Vnde grauata in me ipsa pertractare cœpi, quā difficile, vel etiam impossibile mihi foret, talem inuenire sensum siue verba, quibus sine scandalo ad humanum intellectum sæpē dicta produci possent. Tali pusillanimitati dominus præualenter consulens, copiosissimum quendā imbrem super animam meam effundere videbatur, ex cuius impetuoso descensu ego vilis homuncio tam nouella & tenera plātatio depressa succubens, nihil mihi imbibere potui ad profectum, exceptis quibusdam valde pōderosis verbis, ad quæ nequaquam sensuū intellectu pertingere præualebam. Vnde magis grauata requisivi quid ex talibus posset prouenire. Quod grauamē benigna pietas tua, Deus meus, assuetata tua blanditate alleuians, his verbis animā meam refecit: Ex quo inutilis tibi videtur fluctuum illorū inūdatio, ecce nunc diuino cordi meo te applico, vt verba ipsa leniter suauiterq; tibi alternatis vicibus influā pro modulo tuæ capacitatis. Quod promissum tuū ex certissima persolutione tua fateor domine Deus fore verissimū: cum singulis diebus manē conuenientissima hora per quatuor dies semper mihi partem præfati sermonis tam luculenter tamque suauiter influxisti, vt absque omni labore velut quod multo tempore memo

riter

riter retinuiffem, imprecogitata scribere potuiffem, cæ tamen moderatione, vt cum partem cōgruentem descriptuiffem, vltius omnium sensuum meorum exercitio vltra vnam dictionem inuestigare non valerem illorum, quæ mihi sequenti die tam effluenter absque omni difficultate præsto erant: instruens & refrenans quodammodo per hoc impetuositatem meā, sicut scriptura docet: Nullū adeo actioni debere inhærere, quod contemplationi non curet studium adhibere. Sic vbiq; zelans salutē meam, dum indulgēs moram qua Rachelis complexibus iucundis valeam gaudere, interim tamē Liæ gloriosa fecunditate nō finis me carero. Quod vtrūq; vt placidē perficias, tribuat sapiens amor tuus:

De insidijs diaboli, & modo resistendi.

Caput. XI.

Quotiens inter hæc mihi gustum salutaris præsentia tuæ variaueris, & quanta benedictione dulcedinis tuæ paruitatem meam assiduē præuenieris (specialiter prioribus tribus annis & specialius cum ad tui benedicti corporis & sanguinis admitterer participationem) cum nequaquam valeam respondere vnum promille illi æternæ, immensæ, & incommutabili gratitudini committo, quā tibi o fulgida semperq; tranquillatrinitas, ex te ipsa & per te ipsam, & in te ipsa omnē debitum plene suppletur, & huic me quasi puluis exiguus ingerens per eū qui in substantia mea tibi assistit, offero tibi gratiarum actiones, quales dedisti posse per eundem in Spiritu sancto pro vniuersis beneficijs tuis:

&

& specialiter pro eo, quod tam evidenti paradigmatē insipientiam in te formasti, ut viderem quali modo puritas donorum tuorum per me depranaretur. Vice igitur quadam dum cōmunicatura Missę interesse, & te mira dignatione adesse sentirem, hac similitudine usus es ad meam instructionem, ut scilicet ad instar sitientis, refectioem potus à me expeteres. Quod cum ego mihi deesse quærularet, & quod nec vel guttulam ab oculis meis extrahere possem, finaliter probassem: videbatur mihi quasi manibus tuis calix aureus porrigi. Quem cum accepissem, subita ex suavisflua liquefactione cordis mei erumpebat impetus feruentiū lachrymarum. Inter quę ad sinistram manum meam astitit quidam despicibilis, clam imponens manui meę quidam venenatum & amarum. Et ut illo iniecto merum calicis inficerem, compellere voluit me latenter. Sed vehementer & tam ingens motus vanę glorię secutus est, ut liquido daretur intelligi, qua fraude hostis antiquus donis tuis invidendo nobis aduersatur. Sed gratias fidelitatis tuę Deus, gratias protectioni tuę, vera vna divinitas, vna & trina veritas: trina & vna deitas: quę non permittis nos tentari supra id quod possumus, quia quandoque ad exercitationem nostri profectus concedis tentandi potestatem. Si nos videris fidenter tuo adiutorio innitentes, tu litem cōtra nos propositam, tuam facis, in tantum, ut ex copiosissima liberalitate tibi servans pugnam, nobis tribuas victoriā: sit tamen voluntatis bonę feruori inhęreamus. Et hoc precipue in donis tuis ad augmentum meriti, gratia tua nobis conseruat, quod liberum arbitrium sicut hosti nullatenus permittis, ita & tu ipse nullo modo vellis auferre nobis.

Alio

Alio autem tēpore, alia similitudine me docuisti, quod in eo in quo quis præstat aduersario faciliorem confesum, in illo etiam hosti præbet ausum, cum pulchritudo iustitię tuę exigat, te quandoque potentiam miserationis tuę aliquantulum occultare in his vicijis, quę propria negligentia nobis efficit viciniora: & ideo quo maturius, eò vtilius, fructuosius, & foelicius, cuilibet resistere possumus malo.

Quam benigne toleret Deus nostros defectus.

Caput. XII.

Supradictō etiam modo gratias tibi refero pro alia item similitudine, non minus vtili & accepta: quę scilicet notificasti mihi, quā benigna patientia defectus nostros supportares, ut vel sic emendatos non posses beatificare. Cum enim quodam vespere in iram commota fuisset, & sequenti die ante diluculum oradi opportunitas instaret, exhibuisti te mihi in tam peregrina specie, ut secundum formam iudicaret me tam rerum, quam virium solatio penitus destitutum. Tunc conscientia ex præcedenti lapsu emordente, quærulās coepi reuoluerē, quā indecens esset in summę puritatis & tranquillitatis authorem, stimulis viciōsę perturbationis inquietare, & dignius iudicavi imo deliberaui malle te potius abesse, quā adesse ea solummodo hora, qua negligere repugnare hosti ad ea quę tibi ad eō contraria sunt me impellēti. Ad hoc recepi respōsum tuum in hunc modum: Quomodo consolari potest eger, qui vix alienis greisibus obtinuit induci ad gratiam sibi splendorem solis, cum ingruit repentina tem-

H pestas,

pestas, nisi in spe reuersionis purioris serenitatis. Sic ego tuo deuictus amore tecum eligens habitare inter omnes procellas vitiorum inundantium, ad serenum tuæ emendationis & portum humilitatis intēdo. Quid abundantius in hac exhibitione per continuum illud triduum mihi præstiteris, cū ad hoc explanandum linguæ deficiat effectus: cordis (obsecro) proficiat affectus, & ex profundo humilitatis, ad quam tunc me potius allexit dignatio tuæ charitatis, doceat me dirigere gratitudinis effectum ad tuæ pietatis affectum erga nos tenerum nimis & stupendum.

De sedula affectionum nostrarum custodia.

Caput. XIII.

Item confiteor pietati tuæ benignissimē Deus, quod adhuc alio modo adiecisti inertiam meam prouocare. Et quamuis per interpositam personam inuitaeris, per te metipsum tamen non minus misericorditer quam etiam dignanter hoc consumasti: Quæ dum proponeret mihi secundum Euangelium, te in terris natū & à pastoribus inuentum, primò addidit, mihi hunc sermonem à te transmissum, vt si veraciter te vellem inuenire, tanquam pastores gregibus, sic sensibus meis inuigilare studerem. Quod minus gratāter acceptans & mihi valde incongruum iudicans: cū scirem te mentem meā aliter affectisse, quā vt deseruirem tibi sicut pastor mercenarius domino suo: & hoc à mane vsq; ad vesperum cum deiectione spiritus in pectore versans, post completorium cū in loco orationis me recollegissem,

gillum, hāc inductione tristitiam meam lenificasti. Quia si sponsa accipitribus sponsi quandoq; escā procurat, non ob hoc omnino ipsius amplexu frustratur. Sic nec ego, si causa tui, custodia affectionum mearum & sensuum studuerim, pro inde dulcedine gratiæ tuæ fraudarer. Et ad hoc sub specie viridis virgæ dedisti mihi spiritum timoris: quomodo apud te manens, nec ad modicum ab arctitudine amplexuum tuorum secedēs extendere possem per omnes fines iniuriam, in quibus affectiones humanæ solent aberrare. Et adiunxisti, vt quodocunque aliquid subintraret, quod attrahere conaretur: quamlibet affectionum mearum, siue ad dexteram, vt gaudium & spem; siue ad sinistram vt timorem & dolorem vel iram: statim virga timoris tui remouerem, & illam affectionem ex cohibitione sensuum in calore cordis decoctam, velut tenerum agniculum (qui nuper ortus sit) tibi ad epulandum ministrarem. Verū quoties (heu) malitia impellēte, hoc quod tibi prius obtuleram: cū se occasio præbuit, per leuitatem siue commotionem in verbis vel factis relaxabam, videbar mihi hoc quasi dentibus tuis extrahendo rapere & inimico tuo præbere. Et inter hæc videbaris me tam benigna serenitate respicere, quasi omnino doli inexpertus putares me hoc tibi blandiendo inferre: Vnde ex hoc ad tantam dulcedinem piæ commotionis multoties induxisti mentem meam, vt non credam quod aliquibus minis terrendo ad tantam affectū de cetero emendandi & cauendi me vnaquam potuisses inflexisse.

Quantum Deo placeant exercitia charitatis

& attentio sub diuinis.

DIE sacratissimæ Natiuitatis tuæ accepi te tene-
rum puerulum de præsepio pannis inuolutū, præ-
cordijs meis impressum : vt ex omnibus amaritudini-
bus infantilium necessitatum tuarum fasciculum myr-
rhæ mihi colligerem, inter vbera mea commoraturū,
vt ex eō botrus diuinæ suauitatis tuæ intimis meis ex-
pressius propinaretur. Et cum æstimarem me hoc do-
no nunquam maius posse accipere, tu qui frequenter
præuentum nobiliori dono subsequeris, etiam tali mo-
do superfluentiam salutaris gratiæ mihi dignatus es
variare. Sequenti namque anno eodē die sub missa:
Dominus dixit, accepi te sub specie tenerrimi & deli-
catisimi infantuli de gremio virgineę genitricis, quem
aliquandiu super pectore gestabā. Ad quod cooperari
mihi videbatur illa compassio, quam animum prædi-
ctum festum specialibus orationibus exhibueram cui-
dam afflictō. Sed fateor cum illud donum habui, heu
minus iusto colui deuotione: sed vtrum hoc tua iusti-
tia, vel mea negligentia exegerit, nescio: cum tamen
hinc sperem tuam iustitiam misericordia cooperante,
hoc disposuisse vt hinc mihi lymphidius innotesceret
indignitas mea, & illinc timeam propter negligentiam
meam, qua ab inutilibus cogitationibus segnus me re-
moui, hoc mihi euenisse. Sed vtrum illorum in causa
fuerit, tu responde pro me domine Deus meus. Cum
vero conatus meos aliquo modo recolligerem, vt amato-
ria te blanditate fouerem, parum me sensi profecisse,
donec pro pectoribus, animabus purgādis, vel alio mo-
do afflictis moui verba orationis, quorum mox sensi
effectum

effectum. Et specialius cum quodā sero proponerem,
quod in omni memoria animarum sicut hactenus, pa-
rentes meos præposuissē cum collecta: Deus qui nos
patrem & matrem: ita vterius imponerem tuos specia-
les cum collecta: Omnipotens sempiternus Deus, cui
nunquam sine spe. In hoc videbaris mihi amplius dele-
ctari. Insuper videbaris suauiter demulceri, quādo ex-
tensis viribus ad cantādum ita per singulas notas meā
intentionem in te defixi, sicut qui cantans, quod vsu nō
bene scit, diligenter respicit librum. Quanta tamen ne-
glexerim in his & in alijs, quæ tibi cognoui laudabilia,
confiteor tibi pater benignissime, in amaritudine pas-
sionis innocentissimi filij tui Iesu Christi. In quo tibi
summe complacere testatus es, dicēs: Hic est filius meus
dilectus, in quo mihi bene complacui. Et per ipsum ex-
hibeo tibi emendationem, qua per eūdem peto vt om-
nis negligentia mea suppleatur.

De inestimabili pietate Virginis gloriose erga nos.

Caput. XV.

Hinc die sacratissimæ Purificationis, cum celebra-
retur processio illa, qua tu salus nostra & redem-
ptio cum hostijs in templum portari dignatus es, sub
antiphona: Cum inducerent, virginea mater tua te fi-
liolum dilectum vteri sui, reddi sibi à me repetijt, vultu
seuero quasi minus ad placitū suum educaſsem te qui
es immaculatæ virginitatis ipsius honor & gaudium.
Et ego recolens, quod ob gratiam quam inuenit apud
te, peccatoribus in reconciliatricem & in spem despe-
ratis data esset, prorupi in hæc verba: O mater pieta-

tis, nonne ad hoc datus est tibi animæ fons in filium, vt omnibus gratia egentibus eam obtineas, & multitudinem peccatorū ac defectuum nostrorum operiat charitas tua copiosa. Inter quæ illa benigna serenum ac placabilem pretendens vultum ostendit, quod quamuis meis exigentibus malis, mihi seuera appareret, repleta tamen esset vsquē ad summū visceribus pietatis, & penetrata medullitus dulcedine diuinæ charitatis: quod certè mox enituit, dum ad tam exigua verbum seueritas prætenfa discessit, & naturaliter ingenta serena dulcedo resplenduit. Ipsius ergo matris pietas copiosa sit apud animam tuam pro omnibus defectibus meis interuentrix gratiosa. Denique quod supereffluentiam dulcedinis tuæ continere non possit, luce clarius patuit, dum sequenti anno, eodem sacratissimo natiuitatis tuæ festo gratiori dono, sed non dissimili modo me decoraueris, quasi deuotionis meæ magna diligentia hoc a te præcedenti anno meruerit: cum tamen nõ subsequens nouum donum, sed debitam pœnam perditæ præcedentis doni meruissem. Sub Euangelio enim dum legeretur: Peperit filium suum primogenitū, &c. immaculata mater tua immaculatis manibus suis porrexit mihi te virginalem paruulum, amabilem infantulum, quasi totis conatibus in amplexus meos nitentem. Et ego, licet heu indignissima, suscepi te tenerum paruulum delicatis brachijs tuis collum meum stringentē. Vnde ex afflatu suauifluis spiritus tui de benedictio ore exalantis, tam viuificam sensu refectionem vt merito proinde benedicat anima mea tibi domine Deus meus, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto tuo. Et cū beatissima mater tua te satageret inuoluere pannis infantia,

fantię, ego postulabam: me tecum simul inuolui, ne vel tenui panni medio mihi subtrahereris, cuius amplexus & oscula longē vincunt mellis pocula. Et sic videbaris inuolui candidissima syndone innocentia & stringi aurea fascia charitatis. Quibus si tecū inuolui & stringi cuperem, magis oporteret me insudare omnimodæ munditiæ cordis & operibus charitatis.

Quibus Iesum & matrem eius vestire debemus virtutibus.

Caput. XVI.

GRATIAS tibi creator syderum, vestitor cœlestium luminarium, diuersorumque vernantium florum, quod quamuis bonorum meorum non egeas, tamen ad instructionem meam post hæc, die sanctæ Purificationis poposcisti à me, vt vestirem te infantulum antequam in templum introducereris. Et hoc idē ex occulto thesaurario diuinæ aspirationis taliter persuasisti mihi perficiendum. Videlicet, cum omni quo possem studio extollere niterer mundissimæ humanitatis tuæ immaculatam innocentiam, tam integra & fideli deuotione, quod si ego in persona propria habere possem omnem gloriam debitam tuæ benignissimæ innocentia, eam libentissime abdicarem, vt te in tua innocentia redderem laudabiliorem. Vnde ex tali intentione mea tu (cuius omnipotentia vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt) videbaris veste candida in forma infantuli vestiri. Simili etiam deuotione cum abyssum tuæ humilitatis pertractarem, videbaris mihi desuper viridi tunica indui, in signum quod florida gratia tua

semper viret, nec aliquando arescet in valle humilitatis. Prædicto deinde modo, cum recolerem charitatis tuæ incendium (quod te ad omnia facta tua coegit) purpureo amictu circumdabaris, ad ostendendum quod vere regalis vestis sit charitas, sine qua nullus regnum intrat cœleste. Cum vero in gloriosa matre tua easdem supradictas virtutes pro meo modulo commendarem, ipsa etiam simili modo videbatur vestiri. Et cum eadē benedicta virgo florens rosa sine spina, candensque liliū sine macula, abundet, imo superabundet floribus omnigenarum virtutum, vt per ipsam nostra dicitur inopia, sit pro nobis quælo ipsa benigna mater apud te perpetua interuentrix.

Quam grata sint Deo opera charitatis, & orationis pro salute proximorum.

Caput. XVII.

Dominica ante Quadragesimam, dum tentaretur. Esto mihi, dedisti mihi intelligere, quod tu ò vnice cordis mei, à diuersis hominibus conuitia & persecutiones passus, per verba prædicti introitus expeteres à me domicilium cordis mei ad requiescendum in eo. Hinc per illos tres dies, quoties ad cor meum redij, videbaris mihi ad similitudinem languentis supra pectus meum decumbere. Per totos etiam illos tres dies nihil inuestigauī, quo tibi gratiorem refectionē possē ministrare: quam vt orationibus, silentio, & cæteris afflictionibus pro emendatione mundanorum hominum insudarem pro tuo honore. Item gratia tuæ pietatis illustrante intellectum meum, pluries reuelasti mihi, qualiter

qualiter anima manens in corpore humanæ fragilitatis, offuscatur ad instar vnus, qui stans in medio angustæ habitationis, vndique susciperet in se tã circa quã supra & infra se nebulam, quam habitatio illa immitteret: vellut olla coquens vaporem emittit. Et rursus cum contingit corpus per aliquam passionem affligi, ex parte membri patientis suscipit anima tanquã aere solari luce perfusum, & ex hoc miro modo clarificatur. Et quo vniuersalior, seu grauior est passio, eò puriorem clarificationem animæ præstat. Et specialius afflictio vel exercitatio cordis in humilitate, patientia & similibus, tanto magis animæ candorem colorant, quanto eam vicinius efficacius & propius tangunt. Maxime vero serenatur & fulgescit ex operibus charitatis. Gratias tibi amator hominum, quod hoc modo aliquoties me ad patientiam allexisti. Sed heu, & mille fies heu, quod parum & raro tibi consensī, imo nihil feci vt iure debuissē. Tu scis Domine super hoc dolorem & confusionem ac deiectionem spiritus mei, & desiderium cordis mei, vt defectus meus alias tibi vt cunq; suppleatur. Item cum mihi aliquando communicaturæ submissa copiam tui liberalius indulisses, & ego niterer inuestigare quid facere præualerem quo tibi qualemcunq; vicissitudinem tantæ dignationis salutem ex parte rependere possē: tu instructor sapientissime, proposuisti mihi illud Apostolicum: Optabam ego ipse anathema esse pro fratribus meis. Et cum vsque ad tempus te docente sciuissem, animæ mansionem in corde constare, ostendisti tunc etiam in cerebro mansionem ipsius: quod postea (fateor) scriptura testante cognoui, licet ante id nescirem. Et dixi illi, hoc esse magnã, si au-

ma

ma relicta dulcedine fruitionis cordis causa tui corporali-
bus sensibus regendis inuigilaret, ac operibus chari-
tatis insudaret ad proximorum salutem.

*Quomodo Deus condescendat infirmitatibus
nostris, & de humilitate.*

Caput. XVIII.

DIE quadam, dum post lotas manus ad mensam
inter conuentum in ambitu starem, & claritatem
solis in virtute sua lucentis attenderem, hæsitans cogi-
tationibus, dixi in animo meo: Si Dominus qui crea-
uit solem istum, & cuius pulchritudinem in se sol cum
luna dicitur mirari, qui etiam ignis consumens est tam
veraciter esset mecum, sicut se frequenter mihi præsen-
tem exhibet: quomodo possibile esset, vt tam frigidus
corde, tamque inhumanè, imo peruerse inter homines
conuersarer? Et ecce tu subito (cuius eloquium licet
semper sit dulce, tamen tunc tanto dulcius erat quanto
fluctuanti cordi meo plus necessarium) subintulisti,
dicens. In quo extolleretur omnipotentia mea, si hoc
non preualeret, vt quocunque loco fuero, me in me
metipso possẽm continere, ne sentiar vel appaream vlt-
tra quam aptissimè congruit pro loco & tempore, &
pro persona? Nam ab initio creationis cœli & terræ in
toto opere redemptionis magis vltus sum sapientia be-
nignitatis, quam potentia maiestatis. Cuius sapientiæ
bonitas maximè relucet in tollerando imperfectos,
quousque illos per liberum arbitrium ducam ad viam
perfectionis. Festiuo quodam die, dum ad sanctam
communionem accedere viderem plures, quæ se ora-
tionibus

tionibus meis commendauerunt: ego vero corporali
infirmitate impedita, imo indignitate mea (vt timeo)
diuinitus repulsa, recolerem plura erga me beneficia
Dei, timere cœpi mihi à vanæ gloriæ vento qui fluen-
tia diuinæ gratiæ posset exiccare: & desiderabam mihi
talem immitti intellectum, quo præmunirer in futurum.
vnde à paterna pietate tua taliter sum instructa, vt sci-
licet æstimarem affectum tuum erga me in similitudi-
ne patrisfamilias, qui gauderet de gratiosa elegantiâ
plurimorum natorum, quibus etiam applauderet nu-
merosa turba domesticorum & vicinorum, & inter quos
paruulum haberet, qui nondum ad elegantiam reli-
quorum peruenisset, quem paterno affectu miserans,
frequentius in sinum suum reciperet, verbisque ac mu-
nusculis illi præ cæteris blandirerur dulcius. Et adiun-
xisti, quod si sic certa estimatione me cæteris imperfe-
ctiorem reputarem, torrens melleæ diuinitatis tuæ nũ-
quam subsisteret defluere in animam meam. Gra-
tiarum actiones tibi offero amantissimè Deus meus a-
mator hominum, per mutuam gratitudinem colendæ
semper & adorandæ Trinitatis, pro isto & multis alijs
salutaribus documētis, quibus tu magistrorum optime
insipientiam meam pluries erudisti, & in amaritudine
passionis Iesu Christi filij tui moueo querimoniam, of-
ferens tibi pœnas & lachrymas eiusdem pro vniuersis
negligentijs meis, quibus suauifluum spiritum tuum in
me extinxi. Et peto in vnione efficacissimæ orationis
eiusdem dilecti filij tui, in virtute Spiritus sancti, om-
nium peccatorum meorum emmendationem, defe-
ctuumque meorum suppletionem. Quod mihi præsta-
re digneris per amorem illum, qui te cõtinuit cum tuæ
paternæ

paternæ delitiositatis amantissimus vnicus cum sceleratis reputaretur.

Solo diuinæ laudis desiderio donis Dei quomodo vtendum.

Caput. XIX.

CRatias ago benignæ misericordiæ, & misericordi benignitati tuæ amantissime Deus, pro reuelato testimonio dignantissimæ pietatis tuæ, quò fluctuantē & vacillantem animam meam solidasti, cum secundum assuetiorem mihi morem importuno desiderio expeterem absolui de carcere carnis miserę: nō ob hoc vt eius miseras amplius non sentirem: sed vt bonitas tua solueretur à debito gratiæ, ad quod mihi persoluentū causa salutis animæ meæ vehemens amor tuæ propriæ diuinitatis te intricauit: non quasi tua diuina omnipotentia & æterna sapientia aliqua coacta necessitate illud daret inuitus: sed quod illud ex superfluentissima liberalitate pietatis indignissimę impenderet & ingratę. Cum enim sic cuperem dissolui, videbaris tu deus & corona cœlestis glorię ab imperiali solio tuę maiestatis suauissima quadam, & lenissima declinatione demitti, & inclinare te ad peccatores. Et ex illa dimissione quasi quædam fluentia dulcissimi liquoris per totam cœli latitudinem diffundebantur, ad quæ singuli sanctorum gratanter acclinati, & velut torrentis illius nectarea voluptate iucundē potati, proruperunt in melos dulci sonum laudis diuinæ pro sua dignatione erga peccatores. Inter quæ etiam hæc verba recepi: Perpende, quā suauiter hæc laus penetraret aures meę
maiestatis,

maiestatis, & pertingat ad liquefacta intima mei amorosi cordis: & caue ne vltra tam importune desideres dissolui tali intentione, vt scilicet non sis in carne talis quale tibi nunc donum gratiæ pietatis impēdo, quia quanto ad indigniorem me inclinauero, tanto maiori reuerentia merito ab omni creatura extollor. Et cum hæc consolatio mihi præstita esset in illa hora, qua ad tua viuifica, accederem sacramenta, & inde circa illa (vt iustum erat) haberem versam intentionem addidisti iam dictæ reuelationi etiam & hunc intellectū, quod scilicet eo modo & intentione quilibet accedere deberet ad sacratissimam corporis & sanguinis tui vnionē vt amore amoris & gloriæ tuæ paruipenderet, etiam si possibile esset quod magnam damnationem sibi in sacramento sumeret, vt tantummodo diuina pietas tua magis claresceret per hoc quod se tam indigno non dedignaretur communicare. Ad hæc cum ego hæc excusationem subinferrem, quod quisquis respectu suæ indignitatis abstinet à communione, ea intentione abstinet ne præsumptuose irreuerentiam inferat sacramento tam prædigno: ad hæc benedictum responsum tuū accepi in hæc verba: Tali quā dixi, laudis scilicet meæ desiderio, intentione præsumens: nunquam aliquis irreuerenter accedere potest. Pro quo tibi laus sit & gloria per infinita seculorum secula.

De specialibus privilegijs sibi à Deo collatis, & de gratia seruantibus memoriam eius post mortem promissa.

Caput. XX.

COR meum & anima mea cū tota substantia carnis meę omnibusq; sensibus & viibus corporis & spiritus

spiritus mei cum vniuersitate totius creaturæ laudes & gratiarum actiones dicant tibi, dulcissime Deus, fidelissime amator humanæ salutis: pro dignantissima misericordia, qua non suffecit pietati tuæ dissimulare quod totiens indecenter parata, accedere non vereor ad sacratissimi corporis & sanguinis superexcellentiſsimū conuiuium nisi etiam abyſſalis supereffluentia tua mihi in instrumentorum tuorum vilissimo & inutilissimo hunc colorem dono tuo superaddere dignata sit. Secundò, quod ex gratia tua certitudinē accepi, quod omnis qui ad tantum sacramentum accedere desiderans, sed habens timorem conscientie trepidantis retrahitur, si humilitatē ductus à me famularum tuarum minima querit confortari pro hac ipsius humilitate, tua incontinentissima pietas dignum ipsum iudicat tantis sacramentis, quæ vere percipiet in fructum salutis æternæ. Adiungens, quod si quem iustitia tua non permitteret dignum à me iudicari, nunquam permittere velles illū ad meum consilium humiliari. O dominator excelsæ, qui in altis habitas & humilia respicis, quid diuina dictauit miseratio tua cum videres toties me indignē accedentem iustitia liberante iudicium promereri: tu volens alios dignos efficere per virtutem humilitatis, quāuis sine me hoc melius posses, indigentia tamen meæ consulens pietas tua, hoc per me perficere decreuit: vt vel sic participari possem meritis ipsorum, qui monitis meis fructu salutis potirentur. Sed cum heu nequam etiam vno tantum remedio contenta fuit miseratio tua, Deus benigne. Vnde & addidisti me indignissimam certificare, quod quicumque corde contrito & spiritu humiliato aliquæ defectum mihi querulā-

do

do exposuerit, secundum quod per verba mea defectum illum maiorem siue minorem audierit, secundum hoc tu misericors Deus velles iudicare eum culpabiliorem vel innocentiozem. Et quod gratia tua mediante post horam illam semper habere deberet tale releuamen, quod nunquam tam periculose premi posset ab illo defectu, sicut antea fuerat pressus. Et in hoc etiam meæ miserrimæ consulens indigentia, vtque per omnes dies vitæ meæ ita negligens exiti, quod heu nunquam vel minimum defectum debito modo superauis, saltem aliorum victoria mereret participari, cum tu Deus meus bone, dignaris me vilissimum instrumentum tuum ad hoc assumere, vt per verba oris mei alijs dignioribus amicis tuis gratiam victoria ministrares. Tertio etiam copiosa liberalitas gratia tuæ inopiam meritorum meorum ea certitudine ditauit, quod cuiusque aliquod beneficium, vel alicuius delicti indulgentiam ex confidentia diuine pietatis tuæ promiserim, hoc benignus amor tuus secundum verbum meum tam firmum tenere proponeret, quasi tu hoc ore tuo benedicto iuraueris in veritate. Et hoc veraciter fieret. Addens quia si videretur alicui, quod effectus tam salubris longe vltra placitum protraheretur, ille constanter ammonendo tibi proponere deberet, quod ego ex parte tui salutem ipsi promississem. In hoc taliter saluti meæ prouidens, secundum illud Euangelicum: Eadem mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis, vt cum ego heu non desistam in maioribus, sæpè culpis delinquere, saltem sic habes occasionem, culpas meas remissius iudicandi. ¶ Quarto ad benefaciendum necessitati meæ

meę & hoc addidisti inter cætera me certificâdo, quod quicumque humili ac deuota intentione se orationibus meis commendasset, proculdubio consecuturus esset omnem fructum, quem credere posset, aliquem hominem per alterius orationem obtinere posse. In hoc etiã meę consulens negligētia, qua cum omnino deficiam in persoluendo tam debitas, quam gratuitas pro ecclesia orationes, quibus ego ipsa lucrari possem (secundũ illud: Oratio tua in sinu tuo conuertatur) de fructibus electorum tuorum qui per me indignissimam postulât beneficia, tu mihi per participationem concederes aliquatulam portionem suppletionis. Quinto nec in hoc superfedisti salutem meam augere, quod quasi speciali dono contulisti mihi, vt omnis qui cum bona voluntate intentione recta & humili confidentia, de profectu animæ sermonem mihi moueret, nunquam à me discessurus esset sine ædificatione, siue consolatione spirituali: quasi hoc ipsum etiam congruum præuidens indigentię meę, quia cum sepē, heu per inutilia verba defluēs talentum facundię mihi indignę à tua largitate creditum, quasi per terras dispergo, saltem de alieno deposito aliquantulum fructum lucri spiritualis recolligam. Sexto liberalitas tua benigne Deus adauxit mihi donũ per omnia necessarium, certificans scilicet me pro eo, quod quicumq; in charitate pro me vilissima creaturarum Dei deuota fidelitate orauerit, vel etiam ad emendandum delicta & ignorantias iuuentutis: imo malitię & nequitię meę se verbis oratorijs seu operibus bonis tibi exhibuerit, hoc præmio à liberalissima pietate remuneraretur, quod nunquã exiet de hoc seculo antequam tali gratia donaretur, quod conuersatio ipsius in tantum

tantum tibi complacere quod alicuius specialis familiaritatis delectationem in anima ipsius possis habere: & hoc ex benignissima tua paternitate propter meam magnam necessitatem, cum non ignorares, quanta & quã multiplice emmendatione mihi opus esset pro tam innumeris delictis: seu negligentijs meis, quã amã misericordia tua nullatenus sineret me perire: & contra pulchritudo iustitię tuę nullo modo permitters posset me cum tam diuersis negligentijs meis saluari per hoc saltem mihi prouideretur, quod ex participatione plurimorum, lucrum cresceret singulorum. His ex incontinentia liberalitatis tuę benigne Deus superaddidisti, quod si quis post obitum meũ intelligēs quod paruitati meę dignãtius fuerit familiaritas tua in vita mea acclinata, & ob hoc vellet se orationibus meis licet indignis humiliter cõmendasse: illũ vellet dignanter exaudire, si cut aliquẽ exaudire posses per alterius orationẽ, si ad recuperãda neglecta cũ humili deuotione gratias tibi ageret, specialiter pro quinque beneficijs: videlicet primo pro amore, quo me gratuita pietas tua ab æterno prælegit. Quod, vt verum fatear, verẽ præ cæteris gratuitis donis per maxime gratuitum est: cum non ignorares, sed bene præuideres seriem peruersę conuersationis meę, & in singulis donis tuis malitiã & nequitiam atq; vitium ingrati tudinis meę, in tantũ quod iuste etiam inter paganos negasses mihi decus humanæ rationalitatis: cum tamen pietas tua longẽ superans mala nostra elegerit me præ cæteris Christianis sacra religione insigniendam. Secundo: quod me salubriter attraxisti. Et hoc ipsum cõfiteor esse tuę mansuetudinis & pietatis, quæ tibi naturaliter inest, quando tu

indomitum cor meum (cui ferrea vincula aure debentur) tam dulcibus blanditijs tibi attraxisti quasi collegam mansuetudinis tuæ in me inuenisses, & quasi mihi vniri esset tibi super omnia delectabile. Tertio, quod familiariter tibi vnisti. Et hoc idē (vt iustissimē debeo) assigno superfluentis, incontinentissimæ liberalitatis tuæ, quasi iustorum numerus non sufficeret ad excipiendam similitudinem pietatis tuæ, me extremam in meritis aduocare dignatus es, non vt habiliorem facilius iustificares, sed vt in minus habili clarius luceret miraculum tuæ dignationis. Quarto, quod iucunde habitare, & delicias habere dignatus es in anima mea. Et hoc ipsum (si ita loqui possum) de puro extático amori tuo quo minime dedignatus es etiam verbis testari dicens delicias tuas esse quod omnipotens sapientia tua se tam stupenda dignatione vnire potest illi, qua tibi tota dissimilis est & prorsus ingrata. Quinto quod feliciter consummare me dignaris. Quod beneficium à dulcissimâ pietate benignissimæ amoris tui me, quamuis indignissimam, accepturam secundum fidele promissum veritatis tuæ, humiliter firmiterque spero, & securissima charitate cum gratitudine complector, nullis omnino meritis meis, sed sola gratuita clemētia animæ tuæ, o meū summum, imò solum verum æternale bonum. Hæc singula cum sint tam stupendæ dignationis tamque omnino paruitati meæ indecentia, quod nullo modo sufficere possint gratiarum actiones à me tibi factæ: ideo etiam in hoc subuenisti indigētiae meæ quod benignis promissionibus ad gratiarum actiones, induxisti ceteros, quorum meritis defectus meus possit suppleri. Pro quo ad dignationi tuæ laus condigna, & gratiarum actio

actio ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum.

Gratiarum actio pro confirmatione prædictorum privilegiorum.

Caput. XXI.

Super hæc omnia adiecit inestimabilis virtus charitatis tuæ, Deus meus, hæc dona supradicta tali pacto dignantissime obfirmare. Nam cum die quodam mente reuoluerem ea & ex comparatione pietatis tuæ ad impietatem meam (quâ in infinitum superabundare gaudeo) vsque ad illam præsumptionem ducta fuisset, quod causerer te mihi ea more pollicitantium manu ad manum nō firmasse, tua tractabilissima suauitas his obiectionibus se benignè satisfacturam promisit, dicens: Ne hoc causeris, accede & suscipe pacti mei firmamentum. Et statim paruitas mea conspexit te quasi vtrisque manibus mihi pandere arcam illam diuinæ fidelitatis atque infallibilis veritatis, scilicet, edificatum cor tuum, & iubentem me peruersam more Iudaico signa quærentem, dexteram meam extendere. Et sic sacratissimum cor tuum mihi patefactum retrahens manu mea inclusa dixisti: Ecce dona tibi collata me tibi illibata seruaturum promitto. Id tamen, quod si ad tempus dispensatiuè ipsorum effectum subtraxero, obligome postmodum triplici lucro id perfoluturum ex parte omnipotentis sapientis & benignitatis virtuosæ Trinitatis, in cuius medio ego viuo & regno verus Deus per æterna secula seculorum. Post quæ suauissimæ pietatis tuæ verba cum manu meam retrahend

Septē annuli aurei apparuerunt in ea septem circuli aurei in modum septem annulorum, in quolibet digito vnus, & in annulari tres in testimonium fidele, quod predicta septem priuilegia mihi ad votum meum essent confirmata. Hinc etiam incontinentia pietatis tuæ adiecit hæc verba: Quoties tu indignitatem tuam recogitas te immeritam agnoscis donorum meorum, & insuper de pietate mea confidis: toties mihi offers debitum censum de bonis tuis. O quam subtiliter paternitas tua nouit providere filijs extrema vilitate degenerantibus, cum post expensionem substantiæ innocentie, & per consequens gratæ tibi deuotionis, acceptare dignaris hoc cuius cumulus latere non potest, scilicet cognitionem indignitatis meritorum meorum. Quam tibi laudabiliter, mihi que salubriter cognoscere in omnibus donis tuis tam minoribus, quam exterioribus, & insuper de pietate tua plenè tibi cōfidere, da dator munerum, à quo omne bonum procedit, & sine quo nihil validum, seu bonum poterit reputari.

Gratiarum actio pro visione Dei transfiguratiua, cuiusque osculis & amplexibus.

Caput. XXII.

I Niustum etiam omnino iudicauī, recolens gratuita beneficia tuæ amicabilem clementiæ erga me valde indignā, si etiam hoc quasi ingrata pertransirē, quod in quadam quadragesima accepi mira dignatione tuæ amicissimæ pietatis. In secunda enim illius Dominica, dum ad missam ante processionem cantaretur responsorium: Vidi Dominum facie ad faciem & cætera, mirabili

rabili quodam & inestimabili coruscamine illustrata, anima mea luce diuine reuelationis, apparuit mihi tanquam faciei meæ applicata facies quædam, secundum quod Bernardus dicit: Non formata sed formans, non perstringens oculos corporis, sed faciem letificans cordis grata amoris munere non colore. Ex hac melliflua visione cum solares oculi tui oculis meis directe oppositi viderentur, qualiter tu suavis dulcedo mea tunc affeceris, non solum animam meam, verumetiam cor meum cum omnibus viribus, cum tibi soli sit notum: proinde da, vt quoad vixero, tibi persoluam famulatum deuotum. Sed quamuis longè aliter placet rosa tempore vernali cum virens & florens dat odorem, quam tempore hyemali cum diu arefacta dicitur suauiter redoluissē: aliquantulum tamē excitare videtur delectationem recordatio prelibatorum. Vnde & ego quali possum similitudine proferre desidero, quid paruitas mea in illa preiucundissima visione tui senserit, ad laudem amoris tui: vt si quis legentium forte similia vel maiora acceperit, per recordationem ad gratiarum actionē excitetur. Et ego ipsa etiam sæpius recolendo caliginam negligentiarum mearum, aliquantulum illas reprimam per gratitudinem, hoc speculo solari vibrato. Cum igitur desideratissimam faciem tuam exhibentem copiam totius beatitudinis, vt prædixi, mihi immeritè applicuisses, ex Deificis oculis tuis sensi per oculos meos intrantem lucem quandam inestimabiliter suauificam: quæ transiens omnia interiora meæ, supra modum mirabilem virtutem in omnibus membris videbatur operari. Primo quidem quasi euacuans omnes medullas ossium meorum. Hinc etiam ipsa ossa simul cum car-

ne annihilans, in tantum, quòd tota mea substantia nihil aliud sentiebatur esse quàm splendor ille divinus, qui ultra quàm dici possit delectabili modo in seipso colludens, inæstimabilem animæ meæ exhibuit serenitatis iucunditatem. O quid amplius dicam de ista (vt ita dicam) dulcissima visione? quia, vt vnum fatear prout mihi videtur, omnium linguarum eloquentia per omnes dies vitæ meæ hunc præclaram modum videndi te etiam in cœlesti gloria nunquam persuasisset, si dignatio tua Deus meus vnica salus animæ meæ per experientiam me ad illam non induxisset. Hoc tantum dicere me delectat, quòd si est in diuinis, sicut in humanis, quòd sicut virtus osculi tui intantum excedit istã visionem sicut ego æstimo, verè dico, nisi diuina virtus tua contineret hominem nunquam permetteret animam in corpore permanere, cui hoc vel momentaliter gustare indultum foret. Quamuis non ignorem inscrutabilem omnipotentiam tuã ex abundantia pietatis, tam visionem, quàm etiam amplexum & osculum cum ceteris amatorijs exhibitionibus, pro loco, pro tempore, & pro persona solitam congruentissimè temperare, & sepius experta sum. (Pro quo tibi gratiarum actiones in vnione mutui amoris semper venerandæ Trinitatis offero) dignationem præsuauissimi osculi tui, intantum quòd quandoque sedenti mihi & intendenti tibi intimis & legenti horas canonicas seu vigilias pro defunctis, sæpe inter vnum Psalmum decies vel pluries prædulce osculum infixisti ori animæ meæ, osculum quod omne aromaticum excedit & mellis poculum. Et etiam multoties tuum amicissimum aduerterim in me respectum ac strictissimã persenserim amplexum in anima mea. Et

hæc

hæc omnia quauis mire fuerint suauitatis, nunquã tamen (vere fateor) in aliquo talè virtutis effectum sum experta, sicut in illo excellentissimo respectu, què prædixi. Pro quo & etiam pro alijs, quorum effectum tu solus nosti, sit tibi exhibitio suauitatis illius, quã in supercœlesti apotheca deitatis supra omnè sensum præiucundè, persona personæ cõmunicat. Item consimilis sit tibi gratiarum actio vel etiam maior, si fieri posset, pro dono quodã super excellentissimo tibi soli noto, cuius dignitatis magnitudo non finit me verbis hoc exponere; nec etiam intactum relinquere: ne forte si humana fragilitas aliquo modo quamuis omnino indebitè, hoc memoriæ meæ subtraheret (quod absit) saltem his scriptis ad memoriam & gratitudinem illius possim reuocari. Attamè tua benigna pietas, ò Deus meus, omnino auertat à me omnium creaturarum indignissima hanc peruersam insaniam, vt vnum istum oculi volutarie permittam abstrahi gratitudini tibi debitæ pro iucundissimo dono visitationis tuæ, quòd tam gratis ab incõtinentissima liberalitate tua percepi, & per tot annos absque meis meritis seruauit. Quia quamuis sim inter omnes indignissima, fateor tamè me in hoc dono maius accepisse, quàm vnquam vllus homo posset in hac vita promereri. Peto igitur à dulcedine pietatis tuæ, vt hoc donum, eadem dignatione qua illud mihi gratis & sine merito contulisti, etiam in me ad laudem tuã conferues, & per illud talem effectum in me percipemate opereris, pro quo ab omni creatura in infinitum laudaris: quia quãto manifestius patet indignitas mea, tanto magis claret gloria tuæ dignationis pietatis.

Epilogo quodam recenset divinæ bonitatis beneficia, & e regione sua ingritudinis vitia, quæ deplorat. Et hæc una cum precedentibus devotius quo potuit, statutis temporibus legere consuevit.

Caput. XXIII.

Benedicat tibi anima mea, domine Deus, creator meus. Benedicat tibi anima mea, & ex medullis intimarum mearum confiteamur tibi miserationes tuas, quibus incontinentissima pietas tua tam indebite circumfuit me, o dulcissime amator meus. Gratias ago vnde cumq; possum immensæ misericordiæ tuæ, cum qua laudans glorifico longanimum patientiam tuam, qua dissimulasti mecum, cum omnes annos infantia, pueritia, adolescentiæ & iuventutis, meæ pene usque ad finem vigesimi quinti anni, tam cæcata demerita pertransirem, vt cogitationibus, verbis & factis perficissem absque remorsu conscientia (vt mihi nunc videtur) omne quod subisset vbi cumq; licebat (sive illud, siue per naturaliter mihi insitam mali detestationem, & boni delectationem, siue per exteriorum proximorum redargutionem, aut alijs modis non precauissæ gratuita misericordia tua me præsaueras) ac si pagana inter paganos vixissem, & nunquam intellexissem, quod tu Deus meus, vel bonum remunerares, vel malum punires: cum tamen ab infantia, a quinto scilicet anno me inter deuotissimos amicos tuos in triclinio sanctæ religionis tibi elegeris habitari. Tua beatitudo Deus meus quâuis nec crescere, nec descere possit, cum bonorum nostrorum non egeas: tam culpabilis tamen, & tam negligens vita mea (si aliquo modo dici potest)

test) cessit in detrimentum laudis tuæ, quem sine intermissione singulis momentis tota substantia mea cum omni creatura merito laudare deberet. Quid super his sentiat vel etiam sentire possit cor meum ex dignantissima acclinatione tua ab ipsi etiam fundamentis commotum, tu solus nosti. Vnde in eadem commotione, o pater amantissime, pro emendatione omnium peccatorum meorum, offero tibi omnem passionem tui dilectissimi filij, quam ab illa hora, qua in præsepio super foetum reclinatus, vagitum dedit, & deinceps pertulit, per infantiles necessitates, pueriles defectus, adolescentiles aduersitates, & iuueniles passiones, vsque post horam illam, qua inclinato capite in cruce, cum clamore valido spiritum emisit. Item in suppletionem omnium negligentiarum mearum, tibi offero, Pater amantissime, omnem conuersationem in filij tui sanctissimam: quæ in omnibus cogitationibus, verbis & factis perfectissima fuit ab hora, qua missus ab arce throni introiit per aurem Virginis in regionem nostram tuus vnigenitus, vsque post illam horam, qua tuis paternis vultibus presentauit victicis carnis gloriam. Ac deinde cum iustis sic vt compatiatur tibi cor amici tui super omni aduerso, rogo per vnigenitum tuum in virtuti Spiritu sancti, vt quicumq; a me rogatus vel aliquo modo inductus, voluntate suam ad hoc inclinauerit, quod ad laudem tui defectum meum supplere voluerit, etiâ vno gemitu vel alio quantumuis paruo opere in vita mea, vel post mortem meam vt pro ipso etiam suscipias hanc oblationem passionis & conuersationis dilecti filij tui in emendationem, & suppletionem omnium peccatorum & negligentiarum ipsius. Ad quod obtinendum exoro,

vt apud te permaneat desiderium meum indefessum
 vsq; ad finem seculi, etiam adhuc, cum tibi per gratiā
 tuam conregnauero in cœlis. Item pro gratiarū actio-
 ne in profundissimam abyssum humiliatis me demer-
 gens cum superexcellenti misericordia tua, simul col-
 laudo & adoro illam dulcissimam benignitatem, qua
 me ad eò perditē viuente, tu Pater misericordiarum co-
 gitasti super me cogitationes pacis, & nō afflictionis,
 quomodo, scilicet me sic multitudine & magnitudine be-
 neficiorū tuorū exaltares, ac si præ cunctis mortalibus
 vitā angelicā in terris duxissēs. Et hoc inchoasti in aduē-
 tu illo, antequam in Epiphania tunc sequenti finirem
 vigesimum quintum annum, quadam turbatione, qua
 sic commotum est cor meū, quòd omnis iuuenilis lasci-
 uia mihi desipere cœpit, & per hoc præparatum est ti-
 bi aequaliter cor meum, Post inceptum vigesimum
 sextum annum, feria secunda ante festum Purificatio-
 nis, in crepusculo diei illius post completorium, cum
 nocte iam dictæ perturbationis, tu lumē verum lucens
 in tenebris, terminasti mihi etiam diem puellaris vani-
 tatis, obscuratum tenebris spiritualium ignoratarum.
 Nam in hora illa euidētissima dignatione mirabili-
 ter & supra modum delectabiliter aderas mihi, amica-
 bilissima reconciliatione me cognitioni & amorī tuo
 associans, & me ducens ad intima mea, mihi ante horā
 illam valde incognita: & mecum agere cœpisti miris
 & occultis modis, vt deinceps quasi in domo propria
 amicus cum amico, imò iponsus cum sponsa, in corde
 meo delicias tuas iugiter cum anima mea posses habe-
 re. Pro quo pietatis negotio diuersis horis diuersisque
 modis me visitans, sed specialius magisque dignanter in
 vigilia

vigilia sacre Annunciationis, tandem ante Ascensio-
 nem, die quodam mane affectuosius incipiens, & ves-
 perē post Completorium perficiens, hoc donum omni
 creaturæ stupendum & reuerendum contulisti, quòd
 scilicet ab illa hora vsque in præsens nunquam ad ocu-
 li ictum sensi vel cognoui te cordi meo alienatū: quin
 semper te mihi adesse sciebam, quando cūque ad mea
 interiora me verterē, exceptis semel vñdecim diebus.
 Quātis & quā plurimis omni acceptione dignis bo-
 nis inter hæc mihi salutarem præsentiam tuā gratiorē
 effeceris cum nullis possim verbis explicare, da dator
 munerum vt proinde dignam tibi offerā hostiam iubi-
 lationis in spiritu humilitatis. Et præcipuē pro eo, quòd
 tam amoenā secundum beneplacitum tuum atq; meū,
 in corde meo tibi præparasti in habitationē, quòd nec
 de templo Salomonis, nec de triclinio Assueri legi vel
 audiui, quòd mihi videbatur præferendū delitijs illis,
 quas cognosco gratia tua te ipsum præparasse in inti-
 mis meis, & quibus concessisti me indignissimā pariter
 tecum frui tanquā reginam cum rege. Inter quæ & illa
 duo specialius præfero, quòd scilicet impressisti cordi
 meo saluberrimorum vulnerū tuorū præclara monilia
 & ad hoc vulnus amoris tam euidenter & efficaciter
 etiam cordi meo infixisti, quòd si nunquam maiorem
 consolationem, nec interius, nec exterius mihi dedisses,
 in illis duobus solis tantam beatitudinem contulisti
 (mille annis viuere deberem) singulis horis plusquam
 fatis consolationis, eruditionis, & gratitudinis inde
 possem habere. Addidisti etiam mihi inter hæc inæ-
 stimabilem amicitie familiaritatem impendere di-
 uersis modis illam nobilissimam arcem deitatis, scilicet
 deificatū

defectuum cor tuum præbendo in copiam omnium delectationum mearum, nunc gratis dædo, nunc ad maius iudicium mutæ familiaritatis illud mihi pro meo commutando: cum quo & tam occulta secretorum iudiciorum simul & deliciarum tuarum mihi manifestasti ac tam amicissimis blanditatibus animam meam multoties liquefecisti, quod si ignorarem abyssalem supereffluentiam dignationis tuæ, mirarer si intelligerem te præ omni creatura soli digne matri tuæ benignissimæ tecum regnanti in cælo tam dignantissimæ blanditatis exhibuisse affectum. Inter hæc tam leni blanditate quandoque perduxisti me ad salubrem cogitationem defectuum meorum, tanq; amicabiliter in his percipisti rubori meo, ac si tu (quod etiam nefas est dicere) dimidiam partem regni tui exinde amississes, si perniciem, yerecundiam vel immodicò cōmouisses. Ita velut astuta quadam inuolutione reuelasti mihi aliquorum defectus tibi non placere. In quibus defectibus ad me rediens culpabiliorem inueni me, quam aliquem illorum quos mihi ostendebas: cum tamen nec minimo nutu mihi vnquā notificaues, quod defectus tales, in me vel saltè modicè vnquā aduertisses. Insuper tam fidelibus promissionibus allexisti animam meam, qualiter mihi in morte & post mortē velles benefacere, quod iure etiam si nullū aliud donum à te haberē, pro hoc solo iugiter via spe anhelaret ad te cor meū. Nec sic quidem exhaustum est pelagus tuæ incontinentissimæ pietatis, quin orantem me frequenter exaudiret tā incredibilibus beneficijs, siue pro peccatoribus, siue pro animabus, siue pro alijs causis: quod nunquam inueni amicū, cui sine hæsitatione auderem illorum

magnitu-

magnitudinem notificare, sicut ego ea cognoui, propter pusillanimitatem cordis humani tardi ad credendum. Ad compulsum ergo beneficiorum hoc addidisti, quod mihi dulcissimam matrem tuam beatissimā Virginem Mariam in procuratricē tribuisti, & me sæpius affectui ipsius amicabiliter commendasti, sicut vnquā diligentius fidelis sponsus dilectam sponsam propriæ matri potuit commendare. Insuper in speciale ministerium deputasti mihi sæpius nobilissimos palatij tui Principes, non solūm de choris angelorum & archangelorum, sed etiam altiorum, secūdum quod pietas tuā benignissime Deus mihi magis congruere iudicabat, vt ad cōuenientiora sibi obsequia in spiritualibus exercitijs me promoueret. Sed cū ego indignissima per degenerem ingratitude meam (quando tu dispensatiuè ad maiorem salutem meā, saporem delectationis ex parte subtraheres) statim dona tua quasi nihil valētia obliuioni traderem, si post tempus, gratia tua, contigit me resipiscere, & hoc quod amiserā siue quæcunque donum à te repetere: in ipso momento illud mihi illibatum resignasti, ac si ego diligentissima curā illud in tuum sinum mihi referuandum reposuissem. super hæc omnia, quod miro modo præferendum est, multoties, sed specialius in festo sacratissimæ Natiuitatis tuæ, & in vna Dominica, scilicet, Esto mihi, &c. alia etiam Dominica post Pētecostes, induxisti, imò rapuisti me ad talem tui vnionem, quod suprà miraculū mirror, quod post illas horas potui amplius viuere sicut homo inter homines: & quod magis stupendum, imò horrendum in me est, quod heu defectus meos postea, vt iure debuissē, non emmendauī. Sed in his omnibus

fons

fontis misericordiae tuæ non est exiccatas, o Iesu omnium amantium amantissimè, imò solus amas veraciter gratis & indignos. Nam cum pro lapsu temporis mihi vilissimæ, indignissimæ, & ob hoc ingratisimæ desipere inciperent talia (quæ merito sine intermissione cælum cum terra inestimabili extolleret tripudio, maximè vel ob id quòd se tam indefinitè summus Deus tam infinitæ extremæ vilitatis vermiculo acci nare dignatus est) tu dator, renouator, & conseruator omnis boni, per hoc me torpentem ad gratitudinè reexcitasti, quòd scilicet quibusdam personis, quas noui magis tibi deuotas & familiares, hoc de donis tuis mihi datis reuelasti, quod certissimè sciuì quòd ab homine haberi non poterant, cum ego hoc nulli hominum reuelassem, & tamen ex eorum ore audiui verba quæ ego in secreto cordis mei cognoui. Cum his verbis & cæteris quæ inter hæc se memoriæ meæ ingerunt, tibi quod tuum est reddo, & per organū illud dulcisonum, scilicet diuinū cor tuum, per virtutem spiritus paraclitici resonans decantato, tibi domine Deus pater colende, laudes & gratiarū actiones ex parte omnium cœlestiū, terrestrium & infernorum, omnium quæ sunt, fuerunt, quæque post futura sunt. Cum igitur aurum distinctionibus colorum magis rutilo & inter cæteros colores nigredo notabiliorem faciat distinctionem, propter sui ab auro dissimilitudinem: addo etiam quod meum est, scilicet ingratissimè conuersationis meæ nigredinem contra tam diuinitus splendentem erga me beneficiorum numerositatem. Nam cum tu dare non posses alia dona quæ te decebant, secundum tibi ingenitam regiam, imò diuinam liberalitatem, ego etiam pro ingenita mihi rusticitate

ertate, hoc aliter nõ suscepi, quàm sicut decet vilissimam deprauatricem. Et hoc idem naturalis tibi regia mansuetudo dissimulabat, sic quòd ideo nõquam minus mihi benefacere videbaris. Cum igitur tu (cui in supercœlesti palatio paternæ benignitatis, suavis accubitus est) reclinatorium eligeres ad hospitandū in meæ paupertatis domicilio, ego degenerissima & incurialissima hospita tā negligētī studio inuigilare beneplacito tuo curauì, quod ex naturali humanitate merito diligentiori cura respicere deberem aliquem leprosum, qui post multas illatas mihi iniurias & molestias, ex necessitate ad hospitium meum declinasset. Item contra beneficium illud, quod tu vestitor syderum mihi impendisti, in amœnosa intimarum mearum dispositione, sanctissimorum vulnerum tuorum impressione, secretorum tuorum reuelatione & familiarum ac amicissimarum blanditatum exhibitione (in quibus dedisti mihi suauiores delectationes in spiritualibus experiri, quam, ut credo, si ab Oriente, vsq; ad Occidentem mundū circūuissem, incorporalibus potuissim inuenisse) ego ingratisissima contumeliam tibi inferens eā vilipendi, & exteriorem delectationem quærens, cepe & allia nimis irreuerenter tuo cœlesti manna pretuli. Promissionibus tuis authenticis o Deus verax diffidendo, spei affectum auerti, ac si homo mendax esses qui nunquam promissum persoluisses. Item contra hoc, quod indignis orationibus meis benignè acclinatus es, ego heu sepius induraui cor meum contra voluntatem tuā, in tantum (quod cum lachrymis dicendum esset) quādoq; dissimulaui intelligere voluntatē tuam, ne cogerer instigante conscientie perficere illam. Item contra hoc quod

quod mihi suffragia gloriosæ Matris tuæ & beatissimorum Spirituum tuorum dignatus es præbere, ego miserabilis exteriorum amicorū suffragia quærens sæpius eos impediui, cum tibi soli iure intendere debuisssem. Cùm etiam iustum esset, ut proinde quod tua suauitas dona tua inter negligentias meas, mihi illibata conseruat, ego maiorem gratitudinem conciperem & negligentiarum cautelam: è contra tyrannicos, imò diabolico more, malum reddens pro bono, magis assumo aulum viuere sine cautela. Super his omnibus maxima culpa mea est, quod post talem tamque incredibilem, tibi que soli cognitam tecum vnionem non pertinui animam meam rursus maculare defectibus illis, quos mihi inhæere ad hoc permiseras, ut tuo adiutorio certando eos deuincerem, & inde maiorem gloriam tecum in cœlis æternaliter possiderem. Næc in hoc defuit mihi culpa, quod cum ad excitandâ in me gratitudinem, amicis meis secreta mea detegeres: ego omisso eo quod tu intendeabas, quandoque plus ex hoc humano modo gaudento, debita gratitudine tibi respondere neglexi. Et tunc ò benignissime conditor cordis mei, super istis & alijs quæ horum occasione menti meæ incidere possunt, ascendat ad te gemitus cordis mei, & suscipe quam tibi offero querimoniam infelicitatum mearum nimium multarum, contra tam diuinitus nobilem bonitatem tuam, cum ea nobilitate cõmpassionis & reuerentię, quam nobis dedisti offerre posse per amantissimum Filium tuum in Spiritu sancto ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum. Ergo ego cum omnino sim insufficiens ad promerendos dignos emendationū fructus, exoro pietatem tuam,

tuam, dulcissime amator meus, ut quorum corda noueris tibi, tam deuota fidelitate astricta, quod ex eo holocaustum emendationis te placare potuerit, ipsis inspirares, ut defectum meum, ultra modum ingentem, & inconuenientem, talibus donis tuis velint supplere gemitibus, siue orationibus, vel etiã aliquibus bonis operibus, tibi soli domino Deo ad laudem debitam. (Quia ut tu inspector cordis mei liquido cognoscis) ad hæc scribenda nihil omnino aliud cogit me, nisi purus amor laudis tuæ, quod post mortem meam plures ista legentes compatiantur benignissimæ clementiæ tuæ, quod causa humanæ salutis amor tuus vnquam ad imma tantū debuit inclinari, quod talia tam magna, tamque innumera dona permitteres sic vilipendi, sicut ego heu omnia dona tua in me depræuaui. Sed gratias, qualescunq; possum, persoluo clementi misericordiæ tuæ domine Deus creator & recreator meus, pro eo, quod de superfluenti abyfso pietatis tuæ me certificasti verissimè, quod quicumque etiam peccator cum supra scripta intentione voluntatem suam ad hoc deflexerit, quod ad tui laudem mei memoriam facere voluerit, siue orans pro peccatoribus, siue gratias agens pro electis, siue etiam in quacūque re benefaciens, quò deuotius potest, nunquam præsentem vitam terminabit antequam tu cum tali speciali gratia remuneres, quod tibi conuersatio ipsius placeat, & etiam in corde eius habeas aliquã familiarem delectationem. Pro quo tibi sit laus illa æterna, quæ de increato amore procedens iugiter refluit in te ipsum.

(.?)

K

Commen-

Commendatio conscriptorum.

Caput. XIII.

ECCE, amantissime Domine, talentum tuæ dignā-
tissimæ familiaritatis mihi extremæ vilitatis indi-
gnæ creaturæ creditū, amore amoris tui ad lucrū lau-
distuæ, tam in præscriptis, quam in postpositis expo-
no. Quia (vt certo spero) de gratia tuâ securè profiteri
audeo; quòd nunquam vlla causa me compulit talia
scribere vel dicere, nisi tantummodo tuo consensu volūta-
tis tuæ, & desiderium laudis tuæ, ac zelus animarum.
Te ipso igitur recte, verè desidero te laudari & gratias
tibi referri, eo quòd in continentissima pietas tuâ se me
indignitati non subtrahit. Et etiam per hoc desidero te
laudari, quòd scilicet aliqui ista legentes in dulcedine
pietatis tuæ delectentur, & inde tracti in intimis suis
ampliora experiantur. Sicut per alphabetū ad Logicā
perueniunt quandoq; stulentes, sic per istas velut per
depictas imaginationes, ducantur ad gustandum intra
se mannā illud absconditum, quòd nulla corporearum
imaginationum admixtione valet partiri: sed solus qui
edit, adhuc esurit. Quo nos, omnipotens omnium ho-
norum largitor Deus sufficientissime pascere digneris
per totam huius exilij viam, quoad usque reuelata sa-
cie gloriā Domini speculantes in eandem imaginem
transformemur, à claritate in claritatem, tanquā à sua-
uissimo tuo spiritu. Sed interim secundum tuum in de-
promissum & intentionis mee humile desiderium, præ-
stita omnibus hæc scripta causa humilitatis legentibus,
congratulationem tuæ dignationis, compulsionē meæ
indignitatis, compunctionē ad sui ipsorum profectū:

quo

quò ex aureis thuribus charitativorum cordium ipso-
rum tam suavis redolentia ascendat ad te: vnde tibi
omnis defectus ingratitude & negligentie mee co-
piose suppleatur, Amen.

LIBRI SECVNDI FINIS.

INSINUATIONVM

DIVINÆ PIETATIS LIBER

tertius, Pias admodum habes instructio-
nes diuinæ dulcedinis exube-
rantiam redolentes.

ARGVMENTVM IN LIBRVM

Tertium.

*Propter excellentem humilitatē, hæc
virgo sancta Gertrudis hunc tertium
librū & sequentes reliquos non ipsa
scripsit, sed dictasse potius dici potest;
quandoquidem alteri cuidam doctæ
virgini, quæ scribenda erant, diuina
iussione compulsæ reuelauit. Arbi-
trabatur namque ad hæc non se sa-
tis dignam, vt pote, quæ Dei dona in se (vt aestimabat) de-
strueret negligenterq; idcirco per aliam præclara si-
mā voluit Dei donū commendari, iustiq; laudem & gratiarū
actionū cultus, per eos quibus eiusdem archæ tam ob rem
solā manifestabat, honorari Deū. Putabat enim tunc lenatā*

k 2 ex

ex sumi squalore preciosam gemmam auroq; ornatam, si Dei dona preciosa alijs reuclasset, unde gloria, gratiarumq; actio ad Deum redderet, cuiusmodi, ex se provenire desperabat. Accessit nihilominus superiorum autoritas, hanc, ut reuelaret, alterā, ut scriberet, cōpellēs. Est autē tertius hic liber eruditionē copiosā atq; cōsolatione totus refertus, tradēs exercitia & multa & pia, quibus pro sui status conditione unusquisq; instruat, quomodo Deo seruire ac placere, quomodo viduus merita passioniq; fructū in subrum expiationē, peccatorum, atque defectum Deo patri offerre, sibiq; vindicare: quomodo denique Deum toto debeat corde diligere, ad extremum, quā dēuotissimē sacramenta suscipere, quāq; ut diuino conformetur beneplacito, paratam se iugiter debeat exhibere. Hæc aliāq; id genus multa in his libris tradita, quid aliud (quæso) quā inestimabilem diuinæ pietatis ergo suos electos redolent exuberantiam: qua his diebus nouissimis infirmitati adeo compatitur humana, ut non minus profuse (si ita dici liceat) quā misericorditer & sua dona, & sanctos suos, atque adeo seipsum totum nobis vltro se offerat: modo bona inueniamur voluntate parati ad recipiendam. Perge igitur, tu lector, quia legisse hæc quaquam te paruitebit.

DE SPECIALI CURA, QUAM MATER DOMINI HANC SUSCEPIT IN FILIAM.

Caput. I.

EX Spirituali quadam reuelatione, dum intellexisset hæc sancta virgo Gettrudis, sibi in augmentū meriti aliquid aduersitatis imminere, & inde ex humana fragilitate trepidaret, pius Dominus ipsius pusillanimitati

mitati condescendens, misericordem matrem suam inclutam cælorum imperatricem illi dedit in matrem benignamque dispensatricem, ut quantumcumque nimietate aduersitatis supra vires grauaretur, semper ad ipsam matrem misericordiæ securum haberet recursum, cuius interuentu se sciret alleuiandam. Post hæc breui interuallo temporis elapso, cum valde grauaretur, pro eo quod à quadam Deo deuota persona cogere retur detegere, quicquid sibi Dominus specialis donum in antecedenti festo contulisset (quia propter aliquas causas hoc faceret, tūc difficillimū iudicabat: & tamē si omnino reniteretur, timeret diuinæ voluntati contraire) recurrit ad desolatorum consolatricem, cupiēs ab ea doceri quid in ea re magis expediret? Vnde ab ipsa tale accepit responsum: Ex pede quod habes, quia filius meus prædiues est ad rependendum quicquid in laudem eius expendis. Sed cum illa secretum suum tot adinventionum suarum clausulis obumbrasset, quod nequaquam cedere posset ad ædificationē aliorū, hæc ipsa de causa etiam ad pedes Domini se prouoluit supplicans ut intimaret, quid sibi magis placitum esset, & ad hoc perficiendū etiam valentem præstaret. Vnde & à diuina benignitate per tale meruit responsum certificari: Da pecuniā meā ad mensam, ut & ego veniens cum vsuris exigā illā. Et sic edocta est causas illas, quas putabat rationabiles; & à spiritu Dei sibi immisas, veraciter ex radice humani & proprii sensus ortum traxisse. Vnde & ex tunc rigorem propositi sui cœpit relaxare. Et hoc quidē merito, quia teste Salomone: Gloria regum est celare verbum: gloria autem Dei est, inuestigare sermonem.

CAPVT. II.

DVm in quadam oratiuncula offerret domino omnem tolerantiam, qua tam in corpore quam in spiritu grauabatur, & omnem delectationem qua tam spiritu quam carne frustrabatur. Apparuit Dominus, illa duo quæ sibi obtulerat, scilicet, delectationem & tolerantiam in specie gemmarum annulorum quasi pro ornamento utriusque manibus ferens. Quod cum intellexisset: præfatam orationem sæpius iterans, post aliquantulum temporis cum eadem recitaret, præsensit dominum Iesum annulo sinistrae manus (quæ intellexerat corporale grauaminis tolerantiam esse) sinistram oculum eius linere. Et extunc eundem oculum (quem Dominus visus est in spiritu tangere) doluit in corpore. in tantum, quod postea nunquam plenè conualuit ad priorem sanitatem.

Not. Hinc intellexit, quod sicut annulus signum est dispensationis, sic aduersitas tam corporalis quam spiritualis, verissimum signum est electionis diuinæ, & quasi dispensatio animæ cum Deo: intantum, quod grauatus quisque veraciter, imò confidenter, dicere possit illud: An nullo suo subarrauit me Dominus meus Iesus Christus. Et si inter aduersa etiã hoc dono non caret: quod, scilicet, animam per gratitudinem in laudem & gratiarum actionem valet ad Deum dirigere, consequenter cum iueunditate subsequi potest & illud: Et tanquam sponsam decorauit me corona. Quia gratitudo in aduersis est ornatisima gloriæ corona super aurum & topazion incomparabiliter preciosa.

Consolatio

CAPVT. III.

Quod contrarietas seu priuatio delectationis in pena sit augmentum gloriæ, valde euidens accepit testimonium: quod ipsa tamen nondum intellexit. Igitur cum die quodam circa festum Pentecostes tam in tolerabili lateris torqueretur dolore, quod astantes facilius iudicassent eam ipso die morituram quam euisuram: si non sciissent eam à simili dolore sæpius conualuisse, benignus amator & verus animæ consolator hanc sibi vicem reddebat: quod quodocunque seruitium negligentia egens iacebat, ipse pius dominus benignus illi aderat, cuius suauiflua præsentia dolorem eius temperabat. Cum vero obsequentium cura diligentior adesset: domino se subtrahente, dolor ingruescebat, ut per hoc manifestè daretur intelligi, quod quanto quis ab humanis solatijs derelinquitur, tanto magis a diuina misericordia respicitur. Et cum vergente die ad vespèram illa nimietate cruciatus afflicta obtinere nitèretur à Domino, ut dolor ipsius leniretur Dominus subleuans brachia sua, ostendit se quasi pro ornamento in pectore suo gestare dolorem, quem illa tolerauerat per diem. Cum autem vidèret ornamentum illud quasi perfectum nec ex aliqua parte habere defectum, exhilarata sperabat, quod ex tunc etiam dolor ipsius cessare deberet. Vnde dominus subiunxit: Hoc quod deinceps patieris: huic ornamento splendorem addet. Videbatur enim quauis gemmatum: tantum minus fulgens ornamentum, tanquam aurum obscuratum. Illa vero sequens tollerantia (quæ tunc incidit) fuit pestis, non

adeo grauis quin plus fatigaretur in ea contrarietate
delectationis, quam acerbitate doloris.

Quam vilis & fœda omnis transitoria delectatio.

CAPVT. IIII.

Circa festum beati Bartholomei ex inordinata qua
dam tristitia simul & impatientia tantas incurrit
tenebras, quod ex magna parte iucunditatem diuinæ
præsentie sibi videbatur amisisse, vsque dū in sabbato
has sibi réperatas gauderet per interuentum virginæ
Dei genetricis: quando in honore ipsius cantabatur
Anti. Stella Maria maris. Sequenti vero die dominico,
cum se ex benignitate Dei blandiis confoueri gratu-
lareretur, & recoleret præcedentem suam impatientiam
cæterosque defectus: valde coepit sibi displicere & pro
sui emendatione domino supplicare cum tanta spiri-
tus deiectione, quod præ multiplicitate & nimietate de-
fectuum quos ipsa in se deprehendebat quasi despera-
rius diceret domino: Ecce misericordissime domine
fac finem malis meis quibus nec ego finē nec modum
impono. Libera me & pone me iuxta te & cuiusvis
manus sit cōtra me. Cuius desolationi benignus domi-
nus compatiens demonstrauit illi hortulum valde par-
uum nimisque angustum, qui diuersorum florum ver-
nantia plenus spinis erat circumseptus: & modicū mel-
lis erat fluens in ipso. Dixitque ad eam: Velles ne mihi
præeligere delectationem illam quam in amœnitate
florum istorum posses habere? Ad quod illa: Nequa-
quam domine Deus. Hinc demonstrauit illi lutosum
quendam hortulum, sed tamen vili quadam visiditate
super

superductum, interspersos habentem paruulos quos-
dam flores nullius valoris, sed modici coloris, de quo
similiter requisuit Dominus: Num & ista mihi præ-
legeris? A quibus illa se quasi cum indignatione auer-
tēs, dixit: Absit hoc ab anima mea vt tibi soli vero, sum-
mo, stabili, & æterno bono præligam aliquid fictum
& vile, nō dico bonum sed malum. Et Dominus: Qua-
re tunc disfidis quasi non sis in charitate, in qua quisq;
esse persuaderi potest, qui tot bonis abundat. Et cur des-
peratiuē loqueris propter peccata tua, cū teste Scriptu-
ra: charitas operiat multitudinem peccatorum, cū
etiam voluntati meæ nō confidis voluntatem tuā,
qua commodē & honestē sine omni aduersitate viue-
re posses, habens fauorem hominum & præconiū san-
ctitatis. (Nam & hanc tibi exhibui in similitudine hor-
ti florigeri) Et delectationem carnalis vitæ prætendi
tibi in viriditate loci lutosi. Ad quod illa: O vtinam &
millesies vtinam in vilipensione hortuli florigeri mi-
hi exhibiti abdicassē omnino propriā voluntatē; sed
timeo ne forte angustia illius induxerit me, vt facilius
respuerē eā. Et Dominus: Sic abundantia pietatis meæ
solet omnibus electis temporalia cōmoda angustare per
cōscientiæ formidinē, vt sic facilius ea paruipendāt.
Tunc illa omni tā cœlesti, quā terrestri delectationi
constantissimē abrenuntians, supra pectus dilecti tam
valida impressione & tam firma inhæsiōe se reclina-
uit, quod videbatur sibi vniuersæ creaturæ vires non
tantū præualere, quod vel ad modicum eam ab illo ac-
cubitu possent amouere, vbi sibi præstitū gaudebat ex
Dominici corporis latere longē supra ballamifruauica
item, viuicam saporem haurire.

De eo quod Dominus inclinavit se animæ doctæ:

CAPVT.V.

DIE Sancti Matthæi Apostoli cū Dominus Deus larga benedictione dulcedinis præuenisset eam, & ad elevationem calicis, eundem calicem pro gratiarum actione Domino offerret, recolere cœpit in corde suo quod parū aliquid profecisset in oblatione prædicti calicis, nisi se ipsam opponeret tribulationibus omnibus libet̄ pro Christo præferendis. Et sic in impetu virtutis se eleuās de sinu Domini in quo delitari videbatur, deiecit se ipsam in pavementum quasi vile quoddā cadauer cū his verbis: Ego Domine expono me ad omnia tolleranda quæ tibi poterūt fore laudabiliora. Vnde Dominus protinūs festine consurgens iuxta illā in pavemento recubuit quasi illam ad se recolligēs & dicēs: Hoc est meū. Ex cuius virtutis potentia illa animata erexit se ad Dñm, & dixit: Ita Dñe mi Opus manū tuarū ego sum. Et Dñs: Hoc etiam superadditum est tibi, quod amor meus in te tantus est, quod sine te viuere nolo. Cuius verbi nimiam dignationem illa admirans dixit: Cur domine mi sic loqueris cū postquam dignatus es in creatura tua delitari, infinitos habeas tam in terris quam in cœlis amicos cum quibus beatē viuere posses, etiam si ego creata nunquam fuisset, ad quod dominus, Qui semper caruit aliquo membro, nullq̄ dolore cruciatur, vt ille cui adulto abscinderetur. Sic ego ex quo amorem meum in te constitui, nūquam paterer nos ab inuicem separari.

Schol-

SCHOL. *Incredibilia forte quispiam arbitrabitur hæc D. Virgini exhibita ingentis amoris diuini argumenta, & verbi, nisi perpendat iustos filios Dei fieri, quibus cum parentum more, Deum oblectari, non est indignū eius maiestate. Maxima enim & pretiosa nobis promissa donauit, vt per hæc efficiamur consortes diuinæ naturæ: inquit sanctus Petrus: Magna sunt (ait sanctus Thomas). dona natura, maior gratia, maxima gloria. Consortium namque diuinæ naturæ (vt Theologi docent) per gratiam nobis collatam, non est tantū consortium morale (vt vocant) quia non tantū diuina gratia reddit nos consortes naturæ diuinæ, eo quod perse, & per virtutes sui ordinis, atq; auxilia quæ ipsi correspondent, sanat nos à peccatis: & dat vires vt in actionibus nostris, & affectibus, conformemur Deo & eius volūtati: sed etiā intelligūt hoc de cōsortio phisico, id est, de participatione quadā formali naturæ diuinæ, quantū ad id quod habet ipsa in ordine ad nostros cōceptus: modum, scilicet, naturæ & primæ & essentialis rationis: ita vt gratia iustificās sit secundū suā entitatē intrinsecā huiusmodi participatio formalis naturæ diuinæ. Hinc fit vt efficiamur per eā filij Dei adoptiui, & à peccato mūdati, & dilecti amore amicitie, accepti ad eternā vitā, vt ipse S. Tho. dixit. Cōsortes efficiamur diuinæ naturæ, nō cōsortio equalitatis quod est triū personarū solū: sed cōsortio participationis, quod est omnīū fidelīū per gratiā in presenti & gloriā in futuro. Accedit multorū autoritas sanctorū (qui iustorū filiationē à filiatione verbi diuini discernūt: eō quod hominū filiatib; est adoptionis: Verbi verò naturalis: Nostra, potestatis: illa, proprietatis. Deum enim nos filios habere potestatis est, quia voluit facere: at habere Verbum filium, est proprietatis, & naturæ ipsius Dei.*

Dei. Quibus omnibus illud Gregorius Magnus addidit, quod maxime ad rem f. cit. Qui cum (inquit) receperunt, sed eis potestatem filios & ei fieri: Quid h. c. potestate fortius? Quid hac nobilitate sublimius dici potest: in qua creatus homo efficitur filius Cre. toris? Quid ergo mirum, aut incredibile si Deus filijs suis tam aperta amoris signa ostendat: si tam suavia verba proferat? Nā quid leone ferocius: quid horribilius? Is tamen qui & animantia cuncta deterret, cum suis catulis colludit: illis blanditur, & paterni amoris à natura d. ti occultare iudicia nō potest: quāto magis Deus, cuius natura bonitas, & amor? Tum insuper electos in gratia existentes, vocat Paulus, Christi membr.: quid ergo est absouum, si dicat Dominus hic: Qui semper caruit aliquo membro, nullo dolore cruciatur: ut ille cui adultero abscinditur: quandoquidem hāc virginem ut filiam sponsam, & ut Christi mysticum mēbrum Dominus adamabat?

De cooperatione animæ ad effectum missæ.

CAPVT. VI.

IN Die verò sancti Mauricij cum missa celebrata esset, vsque ad secretum quo hostia consecratur illa dixit ad Dominum: tam inestimabiliter, tamque excellenter reuerendum est opus istud Domine, quod nunc operaberis quod paruitas mea nequaquā audet ad hoc vel respicere. Vnde demergens me iacebo in profundissima alle humilitatis quā potero inuestigare, expectās ibidē portionē meā, quia omnibus electis inde salus prouenit. Ad quod Dñs: Cū mater aliqua artificiosa operari voluerit, d. serico vel margaritis, quando

quandoque paruum suum in eminentiori loco ponit, ut sibi filium, vel margaritas teneat, vel aliquod tale adiuuamen impendat. Sic ego te in gradu eminentiori statuens, Missæ huic interesse disposui. Tu verò, si extenderis voluntatem tuam ad hoc, quod libenter, quantumcūq; difficili labore ad hoc seruire velles, ut hæc oblatio (quæ omnibus Christianis, tam viuis, quā defunctis prodest) secundum dignitatem suam, plenum sortiretur affectum, tunc optimè pro modulo tuo mi adiuuisti ad opus meum.

Confidentia vulnerat cor Dei.

Caput. VII.

DIE Sanctorum Innocentium, dum in præparatione ad communionem, tum multibus cogitationū impediretur, & diuinum super hoc auxilium postularet, tale à dignissima Dei miseratione accepit responsum: Si quis humana tentatione impugnatus, firma spe sub protectionem meam confugerit, inter cæteros est, de quo possum dicere, Vna est columba mea, tanquam electa ex millibus, quæ in vno oculorum suorum transiit neruic cor meum diuinum: in tantum, quod si scirem, me non posse subuenire illi, hoc tam molesta esset desolatio cordi meo, quod eam omnes cœlestes delitiæ non possent alleuare: quia in corpore meo, quod diuinitati coniunctum est, electi semper habent aduocatum, qui cogit me compati ipsi in diuersis indigentijs suis. Et illa: Domine mi, quali modo immaculatum corpus tuum, in quo nunquam habuisti aliquam contradictionem, poterit te cogere ad compatiendum nobis in dicitur

bus

bus nostris tam diuersis? Ad quod Dominus: Intelligenti facile persuasum est. Nam Apostolus dicit de me: Debit per omnia fratribus assimilari, ut misericors fieret: & subiunxit vnum oculorū electæ meæ quo transfulerat cor meum, secura confidentia est: quam habere debet de me, quod vere possim, sciam, & velim tibi in omnibus fideliter adesse: quæ confidentia tantā vim facit pietati meæ, quod nullatenus possim ipsi abesse. Et illa: Domine mi, cum confidentia tam securū sit bonum, quod nullus ipsam absq; dono tuo habere possit, quid demereri potest, qui ea caret? Cui Dominus: Quilibet tamen pusillanimitatē suam aliquantulum deinceps potest saltem testimonio scripturarum. Et si non integro corde, tamen ore dicere potest mihi illud Iob. Et sicut profundum inferni demersus fuero, inde me tulerabis: & illud: Etiam si occideris me, tamen in te sperabo, & similia.

Modus audiendi Missam spiritualiter.

Caput VIII.

DEcumbens die quodam cum missæ interesse nequirit, & esset communicatura, turbato corde dixit ad Dominum: Ecce mi amantissime, cui nunc nisi diuinæ præordinationi tuæ ascribere possum, quod hodie impedita sum à missarū solennijs: & qualiter nūc possum præparari ad tui sacratissimi corporis & sanguinis perceptionē, cum ut mihi videtur, summa semper præparatio mea soleat esse intentio missæ? Ad quod dominus respondit: Ex quo mihi hanc imponis causam, intende mihi: & dulcisona & amatoria decantabo tibi epithalamia. Audi ergo à me, quod sanguine meo es redempta

empta & perpende, quod totum tēpus trigintā trium annorum quo in hoc exilio laboravi pro te, nihil aliud extitit quam legatio desponsationis tuæ. Et hoc sit tibi pro prima parte missæ. Audi à me, quod spiritu meo sis dotata, & discere, quod sicut in legatione illa totos triginta tres annos (ut dixi) corpore laboravi: sic in spiritu celebravi iucundissimas exoptabilissimasq; nuptias pro tui coniunctione. Et hoc sit tibi pro secūda parte missæ. Audi etiā à me, quod sis diuinitate mea adimpleta, & agnosce quod diuinitas mea præualet inter exterioris corporis molestias interiores suauissimas gratissimasq; spirituales ministrare delicias. Et hoc tibi pro tertia parte missæ. Audi insuper à me, quod sis amore meo sanctificata, & agnosce quod nihil omnino ex te, sed solū habes ex me, vnde placere potes. Et hoc sit tibi pro quarta parte missæ. Audi postremo à me, quod conglutinatione mea sis sublimata, & agnosce, quia cum data sit mihi omnis potestas in cælo & in terra, impediri nō possum, te pro beneplacito meo mecum exaltare: sicut coniunctam regis thalamo decet reginam nominari, & per consequens digne venerari. Ergo his intendendo delectare, nec amodo causeris te missa caruisse.

SCHOL. Huic modo audiendi missam spiritualiter, affinis est modus communicandi spiritualiter: quem D. Bernardus dicit esse, si vna saltem aliqua diei hora, per passionis & redemptionis Christi attentius recolimus beneficia ad fruendū suauiter in cōsciētia, & recōdendū fideliter in memoria: quod est spiritualiter māducare corpus Christi & bibere eius sanguinē in memoriā eius. Alij, hoc aliter exponūt: sed ad rei huius intelligētiā: & eorū quæ infra dicuntur in hoc lib. 3. c. 38. audiamus Conciliū Tridentinum, cuius hæc sunt

Bern. ad fratres de mōte Dei.

Conc. Tri. sess. 13. c. 8.

verba

Verba. *Spiritualiter communicant, qui voto cœlestem panem edunt, fide viua que per dilectionem operatur: fructum eius & utilitatem sentiant. Vbi communionem spirituales vobis est propositum atque desiderium. sacramenti Eucharistiæ: quia in actibus humanis solum propositum & desiderium inefficax censetur aliquomodo æquivalere actibus externis, quando non possunt exerceri. Ne tamen qui spiam falsus crederet, quodcumque propositum ac desiderium huius sacramenti esse spirituales communionem, addidit, scilicet ex fide viua proficiscitur, qui non ideo dicitur communicatio spiritualis, quia sit modo spirituali, & intellectuali: sed insuper præcipue, quia parit fructum spirituales maioris unionis cum Christo: quem fructum, nisi ex charitate desiderium nascitur, non percipietur. Si quis enim in peccato existens mortali, desideraret in eo statu Eucharistiam sumere, peccavit graviter. Tam abest ut spiritualiter manducet. Si tamen adhuc desideret percipere in meliori statu, non peccabit: sed neque communionem spirituales attingit. Qui denique vere communicat spiritualiter, panem istam cœlestem desiderat percipere, motus fide viua, que per charitatem operatur. Quod tandem addidit Concilium, eos nempe, qui sic communicent spiritualiter fructum eius, & utilitatem sentire; exponimus infra cap. 38.*

Cur Deus interdum gratiæ dona, vel subtrahit, vel occultat: & de virtute orationis pro alijs facta.

Caput. IX.

DVM cuidam personæ diuinitus reuelatum fuisset, quod Dominus magnam multitudinem animarum per orationes cōgregationis relaxare dignaretur à pœnis.

nis. Et ad hoc obtinendum toti cōgregationi cœtio esset iniuncta: ista de qua hic liber conscriptus est, quemamodum & cætera, orationem sibi iniunctam complens die dominico, quo prædicta multitudo animarum à pœnis esset absolunda, quāto deuotius poterat, ipsa domino pro animarum offerebat salute. Cumque Domino proprius accessisset, & ipsum tāquam regem donantem præmia in sua cerneret gloria. Nec perspicue posset inuestigare circa quam Dominus tātopere occupatus videretur, dixit ad eum: Cū tu benignissime Deus transacto anno in festo Beatæ Mariæ Magdalenæ intimaucris mihi indignæ, quod propria pietate coactus esses totam benignitatem tuam pedibus tuis acclinare, eò quod exemplo beatæ peccatrici, sed tuæ veræ amatricis tam multi ipso die se pedibus tuis humiliter aduoluerent: dignare etiam nunc præsens factum tuum oculis mei intellectus absconditum mihi clemēter adaperire. Ad quod dominus: Dona distribu. His verbis intellexit ipsa Dominū orationes cōgregationis distribuere in remedium animarum: & tamē ipsas animas quamuis præsentis, minimē videre poterat. Tunc adidit Dominus dicens: Nunquid & tu lucrū meriti tui mihi offerre vis in augmentum huius meæ donationis? Ex quibus verbis illa suauiter emolita, nesciens quod hoc ipsum tota faciebat cōgregatio ex sua, & prædictæ personæ, ad quam promissio facta fuerat de animabus liberandis, magna gratitudine acceptauit, quod dominus quasi aliquid specialius ab ea exigeret hilarique spiritu respondit. Etiam Domine, nō solū mea quæ penē nulla sunt, sed etiam totius cōgregationis bona, ex communirate quam habeo cum eis per

L gratiam

gratiam tuam vniuersaliter mihi vsurpans, in vñ
 nione perfectionis tuę cum ingenti gaudio tibi offero
 libera voluntate. Quod Dominus benignę multū ac-
 ceptauit. Hęc Dominus, velut exoccupatus extendit
 quasi nubę quadā desuper se & ipsam solā, declinans
 que eā blandę ad se dixit: Intende mihi soli & frueri
 dulcedine gratię meę. ¶ Tunc illa: Cur dulcedo mea
 Deus meus dono illo quod prænominatę personę
 tā euidenter contulisti, scilicet, in reuelatione anima-
 rū, me tā penitus priuas: cū tamē plura de secretis tuis
 mihi manifestare pie digneris? Ad quod Dominus:
 Recole te frequētius tibi metipsi vilificari ex eo, quod
 reputas te tanquam indignam dono gratię meę, quod
 magis iudices illud collatum tibi, quasi mercenario,
 qui mercede conducitur ad seruiendum, & quasi absq;
 illo dono nullam mihi fidelitatem impenderes, & ex
 hoc alio tibi pręfers, qui nullo tali dono sunt condu-
 cti, in omnibus tamen mihi fideles apparent, quibus te
 isto similem feci, vt dū prę alijs nihil intelligis de ani-
 mabus, & tamen pro eis fideliter laboras, etiam digni-
 tate illa non careas, quā in alijs extollis. Inter hæc qua-
 si in excessu mentis effecta, recognouit quā mira &
 ineffabili dignatione diuina pietas quandoque condes-
 cendat homini, copiose gratiam suam infundendo, &
 quandoque minora denegat ad conseruandum humi-
 litatem, quę est fundamentum & conseruatorium gra-
 tiarum: & qualiter vtrumque hoc Dominus amanti
 animę facit cooperari in bonum. Et prę nimia grati-
 tudine & admiratione tā infinitę bonitatis Dei erga
 se, quasi extra se effecta & penę in se ipsa annihilata
 deficiens, irruit supra pectus Dominicū cū his verbis:

Do-

Dñe mi pōdus istud sufferre nō potest paruitas mea.
 Tūc minuebat Dñs magnitudinē cogitationis illius.
 Sicq; resumptis viribus dixit ad Dominū: Ex quo be-
 nignissimē Deus, tā incōprehensibilis & inexplicabi-
 lis sapiētia prouidentię tuę exigit hoc dono me care-
 re, de cætero illud nunquam ampliūs desiderare vo-
 lo. Et subiunxit: Nūquid Dñe tamē exaudis me orantē
 pro quibuslibet amicis meis? Quod Dñs affeueratio-
 ne magna cōfirmās, ait: Per diuinā virtutē meā hoc vti
 que facio. Et illa: Ergo iā oro pro illa persona mihi se-
 pius cōmissa. Statimq; vidit de pectore Domini pro-
 dire ceu riuulū quendam crystallinę puritatis, & in-
 fluere in intima illius pro qua orabat. Tūc interroga-
 uit Dominū dicēs: Dñe, quid huic personę prodest il-
 lud, cū ipsa hunc non sentiat influxū? Cui Dñs: Cū
 medicus alicui ægroto propinat poculū medicinale
 nō illicō vt potū illū biberet, circumflātes vident infir-
 mū sanitati restitutū. Nec etiam ipse infirmus se mox
 sentit curatum. Et tamē medicus qui virtutē medica-
 lis agnoscit poculi, bene nouit qualiter debeat infirmo
 prodesse. Et illa: Cur Dñe non aufers ab ea mores in-
 ordinatos & defectus alios, pro quib⁹ sæpius supplica-
 ui? Ad quod Dñs: De me puero Iesu dictū est: Proficie-
 bat etate & sapiētia corā Deo & hominibus. Sic per-
 sona illa de hora in horā proficiēs, de vitio faciet virtu-
 tē; & ego dimittā ei omnia quę sunt hominis, vt post
 hęc vitā percipiat etiā omnia quę pręparauit homini;
 quę disposui super Angelos exaltare. Hinc appropin-
 quāte hora qua erat comunicatura, corauit Dominū,
 vt quot animas per pręces ipsius nominatę perso-
 nę ipso die à pœnis absolutas cœlestibus adiunxisset
 choris, tot etiam peccatoribus qui saluandi essent,

L 2

(quo-

(quoniam pro damnandis intercedere non præsumebat) tempus gratiæ suæ dignaretur anticipare. Cuius pusillanimitatē Dominus corrigens, ait: Nonne hoc meretur dignitas præsentis immaculati corporis & sanguinis mei pretiosi, ut etiam hi qui sunt in statu damnationis, reuocentur ad statum vitæ melioris? Cuius largam benignitatem illa in his dictis perpendēs, ait: Ex quo dignatur inæstimabilis pietas tua tantopere indignis precibus meis condescendere, supplico maiestati tuæ in vnione amoris & desiderij totius creaturæ tuæ: quatenus secundum numerum animarū etiā mihi cōcedas numerum peccatorū uiuentium, qui iā sunt in statu peccati mortalis, ut ad tuā gratiā perueniant, quicumque vel vbicumque sint locorū, pro quibus tu maximē dignaris orari. Nec quemquam eligo meorum, siue amicorum, vel consanguineorum, aut propinquorum. Quod Dominus benignē acceptans, ipsam super hoc certificauit. ¶ Hinc illa: Scire, inquit, vellem Domine, quid tibi placeret me pro his orationibus supplere. Ad quod nullum accipiens responsum dixit: Æstimo Domine, quod infidelitas mea nō mereatur ad hæc interrogata responsum accipere, quonia n tu, qui corda nosti omnium, me tam negligentē agnoscis, quod forte iniuncta non supplerem. Tunc Dominus sereno vultu piē respondit: Vera confidentia omnia facillē potest obtinere, sed si deuotio tua non desistit aliqua superaddere, persoluas cccxv. Laudate Dominum omnes gentes, in suppletionem laudis aeternæ diuinæ ab ipsis neglectæ.

Quā efficitur oratio in sacrificio missæ. dicitur corpus Christi offertur.

De perfecta suppletionem laudis Dei, & de miraculo eius sacrae communionis.

CAPVT. X.

FESTO S. Matthiæ, cū pluribus de causis impedita cōmunionem sanctam omittere decreuisset, & inter primam Missam Deo sibi que intendere: exhibebat se illi. Dominus tanto amicitatis affectu, quanto vnquam amicus amico se blandiori affectu impendere potest. Quo tamen illa minimē contenta (ut potest quæ potioribus bonis potiori modo erat assuetata) tota à se ipsa alienari & in dilectum (qui ignis consumens dicitur) transferri, ipsiusque charitatis ardore liquefacta, intima sibi cōglutinatione desiderabat vniri. Cū que hoc nullatenus sibi elaborare posset illa vice, diuertens ab his ad laudem Dei, conuertit se ad alium morem sibi consuetum, colaudando videlicet, primo immensam bonitatem & dignationem semper venerandæ Trinitatis pro omni gratia, quæ ex superfluentia abyssali ipsius vnquam defluxit in salutem omnium beatificatorum. Secundò, pro omni gratia facta matri Dei dignissimæ. Tertiò, pro omni gratia infusa sanctissimæ humanitati Iesu Christi. Supplicans omnibus communiter & singulis singulariter, quantum qualibet ipsorum ad sacrificium fulgidæ semper que tranquillæ Trinitatis in supplementum negligentiarum ipsius, offerre dignaretur omne studium & præparationem, qua die Assumptionis suæ perfectissimē consummati conspectui gloriæ Domini astiterūt. æternis præmijs remunerandi. Et hoc cū tribus: Lau-

date Dominū omnes gētes, &c. Primū, omnibus sanctis. Secundū, beatæ Virginī. Terriū, filio Dei. Ad hæc Dñs: Et qualiter à te sunt recōpentandi sancti mei, qui tanta pro te offerunt, cū tu oblationē illā quā in gratiarum oblationē pro eis reofferre consueuisti, disponas intermittere? Ad quod illa conticuit. ¶ Hinc circa oblationē hostiæ magno desiderio desiderauit inuenire oblationē, quam dignē Deo Patri offerre posset in laudē æternam. Ad quod à Domino tale accepit responsum: Si te adaptrares hodie ad suscipiendū viuifici corporis & sanguinis mei Sacramentū, certissimè cōsequi posses triplex illud beneficiū, quod in hac Missa exoptasti, scilicet, vt amicissima dulcedine mea frueris, & ex feruore diuinitatis meæ liquefacta in me flueres, sicut auro conflatur argentū: & inde haberes pretiosissimum electrum, quod Deo Patri dignissimè offerre posses in laudem æternā, & inde omnes sancti haberent plenissimè sibi suppletam suam remunerationem. Ex quibus verbis illa conuicta, tanto desiderio inflamabatur, quod etiam per medios enses ad tām saluberrima Sacramenta conuolare sibi difficilè non videretur. Post sumptū verò Dominicū corpus, cū gratias deuotas ageret Deo, ipse amator hominum sic eā alloquebatur: Tu hodie propria deliberatione disposuisti cū ceteris deseruire mihi in palea, luto & late re: sed ego elegi te inter illos, qui regalis mensæ delictijs suauissimè satiatur. Et cū eodē die alia quzdam persona à sancta comunione abstinuisset: ista dixit ad Dominū: Cur misericordissime Deus permisisti illam taliter tētari? Ad quod Dñs: Quid causer ego pro eo, q̄

ipsa

ipsa opertonū indignitatis lux tām longè ante oculos suos traxit.

DE INDULGENTIA PECCATORUM
 & desiderio conformandi se voluntati diuinae.

CAPVT. XI.

A Videns aliquando indulgentiam plurimorum annorum prædicari, vt fieri consuevit pro oblationibus, corde deuoto dixit ad Dominū: Si nūc Domine abundantem magnis diuitijs, multa pondera auri, argenteique libentissimè offerre, vt per indulgentiam istam à peccatis absoluerer ad laudem & gloriam nominis tui. Ad quod Dominus benignè respondit: Ergo ex autoritate mea habeto plenā remissionem omnium peccatorū & negligentiarū tuarū: Statimque conspexit animā suā absque omni macula niueo candore nitentē. Deinde post aliquot dies, dū rediret in seipsam & inueniret animā suam eodē adhuc, quo prius agnouerat, candore micantē, timere cœpit se in tali offensione innocentiae animæ fore deceptam, estimās apud se, quod nimirum præmonstrata puritas si vera esset, offuscata, tamē aliquantulum appareret ex continuo lapsu negligentiarū & leuitatū, quas humana fragilitate sæpius incurrisset. Cuius desolationem Dñs piè cōsolatus est, his verbis: Nūquid non ego mihi metipsum maiore seruo virtutē, quā creaturis meis cōtulerim? Nā soli materiali talē virtutem dedi, q̄ si pānus dealbatus

aliquam maculam contraxerit, repente ex virtute cæloris ipsius ac splendoris eadem macula annihilata priori, in b̄ micantiori, restitatur albedini: quāto magis animam, quam ego (qui sum creator Solis) respectu misericordie m̄e direxero, ab omni nota peccati seu negligentiarum incontaminatam potero conseruare, deputans in ea vi candentis amoris mei omnē quod in ea est maculatum. Hinc alia quadam vice dū ex consideratione indignitatis & pusillanimitatis lux in tātum deficeret, quod nullo modo posset se in laude Dei exercere, seu ad fruitionem contemplationis anhelare solito modo: tandem gratuita misericordie Domini per communionem sanctissimæ conuersationis Iesu Christi promota est sic, quod ipsa sibi videbatur procedere promodulo desiderij sui, & regi regū Domino assistere in ea forma, qua Hester æstunatur assistisse regi Assuero. Quam benignā dignatio Saluatoris alloquitur his verbis: Quid vis domina regina? Ad quod illa: Peto domine & toto corde desidero, vt laudabilissima voluntas tua, secundū optimum beneplacitum tuum in me perficiatur. Tunc Dominus omnes illas personas quę se orationibus eius commendauerant, sigillatim nominans dicebat: Quid tu oras nūc pro illa & illa & item illa, quę se specialius hac die cōmendantur orationibus tuis? Et illa: Nihil aliud dominē placet mihi pro eis petere, quā vt placidissima voluntas tua in omnibus illis perficiatur. Posthæc iterū dominas: Et quid vis vt faciam tibi? Ad hoc illa: Pro omnibus delictis exopto, vt tā in me quā in omni creatura tua placidissima & laudabilissima voluntas tua perficiatur. Et ad hoc perficiendum quodlibet mē

brorum

brorum meorum sigillatim cuilibet poenę exponere paratissima inuenirer. Cuius verbis benignissima pietas Dei, quę aspirando preuenerat, sublequendo remunerans, sic respondit: Ex quo tanto deuotionis affectu voluntatē meam promouere studuisti, ecce secundū assuetam mihi beneuolentiam remunerō conatū tuum, hoc dono, tibi prestans, vt ita placita appareas oculis meis, quasi nunquam vel in minimo meā precorieris voluntatem.

Qualiter anima quatuor modis Deum querit, & in Deum transfiguratur.

CAPVT. XII.

Antiphona: In lectulo meo, &c. dū cantaretur inter alia etiam verbum, quod quater in ipsa Antiphona reperitur, scilicet, Quę diligit anima mea: intelligebat quatuor modos quibus Deus queri potest ab anima fidei, per primū, scilicet: In lectulo meo per noctē quę sui, intellexit primā viam qua in lectulo contemplationis per laudis extollentiā queritur Deus. Vnde sequitur: Quę sui illū, & non inueni: quia anima mortali carne circumdata, nunquam ad plenum potest extendi in laudē Dei. Per secundū quo sequitur: Surgam & circuibo ciuitatē, per vicos, & plateas quęram quę diligit anima mea: intellexit studiū gratiarū actionis, quo animā per vicos & plateas, id est, diuersos modos, Dei dona quibus benefacit creature suę, pertractat. Ibi etiā nequaquā ad condignū laudes persoluerē potest. Et hic bene etiā sequitur: Quę sui illū, & nō inueni.

ni.

ni. Per tertiū, quo sequitur: Inuenerunt me vigilēs, &c. Intellexit iusticiam & misericordiā Dei, quibus admonita anima ad se ipsam redit, & respectu beneficiorū Dei considerans indignitatē suam per querimoniam & poenitentiam malefactorū suorum, Domini misericordiam incipit quærere, dicens: Num quē diligit anima mea vidistis? Et sic cū de suis meritis diffidēs, humili confidētia ad diuinam se conuertit pietatē, per deuotam orationē quandoq; per gratiæ inspirationem, inuenit quem diligit anima fidelis. Finita Antiphona, cū de his & alijs quæ impossibilia essent scripto exarari, quæ sibi diuina pietas per illā Antiph. Prægustare concessit: sensit cor suum tā efficaci virtute cōmotum, quod etiam singula membra sua commota fuerant, quod videbatur omnium mēbrorum vires amississe. Tunc ait ad Dominū: Nunc videtur mihi quod veraciter dicere possum: Ecce dilecte mi, non solū viscera, sed etiā omnia mēbra mea cōmota sunt super te. Ad quod Dñs: Quod ā me fluxit, & in me refluxit, ego optime sentio & scio. Sed tu adhuc mortali carne circundata, nunquā nosse poteris qualiter ē conuerso dulcedo meæ diuinitatis est tibi cōmunicata. Et subdit: Hoc tamē scito, quod ex huius gratiæ cōmunicatiōe tu apud me suscepisti talē glorificatiōē, qualē perfectius corpus meū suscepit in monte Thabor corā tribus dilectis discipulis meis, vt ego dulcore charitatis illectus, gratulabundē de te dicere possim. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Nā & hoc semper conuenit taligratiæ: vt per dānam corpus quā animā nro modo in præfulgenti gloria clarificetur.

De emendatione Deo pro negligentia graui offerenda.

CAPVT. XIII.

Accidit aliquando, quod quædam hostia cecidit de præparamento duplicaretur, de qua dubium fuit: vtrū esset consecrata, an non? Qua de re cū ista consuleret Dominū, & ab eo edocta intelligeret hostiam illam non fuisse consecratam, gauisa quidē multum (vt decuit) pro eo quod talis negligentia non erat cōmissa, sed tamen lucro laudis diuinæ inhians, dixit ad Dominū: Licet immensa pietas tua præcauerit, quod in loco isto tibi talis contumelia per Sacramentū altaris non sit exhibita: tamen quia toriens tu Domine vniuersorum tam indebitē ā tuis, non solū dico inimicis, scilicet, Paganis & Iudæis, verūm heu & ab amicissimis, scilicet, fidelibus pretioso sanguine tuo redemptis, & (quod flens dico) etiam quandoquæ sacerdotibus & religiosis simili contumelia afficeris, ego non pandā quod hæc hostia non sit consecrata, ne forte per me qualicūque defrauderis emēda. Et adiecit: Da mihi Domine Deus intelligere, quā emendationē maxime acceptares pro qualibet offensa: quia hoc, etiam si omnes vires meas deberem expendere, ob tui amoris laudem & gloriam libentissimē studebo perficere. Tunc intellexit Dominum acceptare, si in honorem sanctissimorum suorum membrorum dicerentur ccxxv. Pater noster, & totidem opera charitatis proximis exhiberentur, ob reuerentiā illius qui dixit: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. In vnione illius

amoris

amoris, quo Deus homo factus est pro nobis. Et etiã totidem continentie inanium & inutilium delectationum ipsius, diuine delectationi offerrentur. O quantã & quã ineffabilis est misericordia & pietas Dei amatoris nostri, qui talia à nobis tantopere acceptat, imò & remunerat oblata: quæ si non offerrentur, vltio poenę condigna iuste sequeretur.

Corporea imagine ostensum est illi, quomodo recta confessio fieri debeat & anime mundicies.

CAPVT. XIII.

Zelans vbique Dominus salutem electorum suorũ, affolet quandoque eis agrauare in tantũ etiam res modicas, quod non modicẽ cumulus meritorum ipsis exinde accrescat. Sic & isti vice quadã aggrauauit cõfessionẽ faciendam, quod sibi videbatur propria industria nullatenus præualere ad perficiendum illam. Vnde quali potuit deuotione ipsam in oratione Domino commendabat. Et ad hoc tale ab ipso accepit responsum. Nũtã plena fiducia istã confessionẽ mihi cõmittis, quod nullo conatu disponis amplius laborare ad perficiendũ eã? Ad quod illa: Ita verẽ planẽ & superplenisimẽ cõfido de omnipotẽtia & benignitate tua amãtissimẽ Dñe mi. Sed indicẽs estimo, quod tibi peccatis meis iniuriã irrogauis, si non laboratis recogitando illam in amaritudine animæ meę, aliquam iude tibi exhibuero emendationem. Hęc cùm Dominus gratanter acceptaret, & illa se ad collectionem peccatorum suorum toram contulisset, apparuit ipsa sibi cute aliquantulum discissa, quasi quæ spinolis stipulis

esset vulnerata. Et cùm hanc suam miseriam patri misericordiarum, tanquam probatissimo & fideli medico curandam detegeret: ipse piẽ acclinans se dixit ad eam: Ego diuino afflatu meo calefaciam tibi balneũ confessionis. Quo cum lota fueris ad placitum, mihi præsentaberis immaculata. Ad quod balneum illa se exuere gestiens, dixit ad Dominum: In tantum Domine mi, ob honorem amoris tui omnem humanum pauorem depono, quod etiam si deberem omnia mala mea toti mundo manifestare, parata inueniret. Tunc Dominus quasi exutam eam veste sua contexit: & eã in sinu suo reponens vsque dum post balnei præparationem fecit expectare. Appropinquante autem hora confessionis, dum magis grauaretur à contradicentibus, dixit ad Dominum: Cum tuæ paternæ misericordiæ piũ cor non ignoret quam grauis sit mihi ista cõfessio faciẽda: quare permittis me, benignissime Deus, à contradicentibus supergruari? Ad quod Dominus: Homines balneantes solent aliorum manibus adiuuari, vt amplius mundentur: sic tu contradicentium molestia promoueris. Et inde cum a sinistris Domini pateret illi quasi balneum nimium calorem euaporans, exhibuit etiam ipsi ad dexteram suam Dominus hortum quendam amœnissimarum deliciarum, floribus diuersis vernantem. Sed ramentum specialius erant in eodem horto, sine spinis rosæ pulcherrimæ, quæ viuido vigore suæ florentis efficacitæ viuificantem spirantes suauitatem appropinquantes mirifica allicentia attrahebant. Innuebat ergo Dominus illi, vt amœnitatem horfi illius intraret si eam præligeret balneo, quod si bi tam immoderatum causabatur. Ad quod illa: Nequa-

quāquam Domine, sed balneum quod mihi diuino afflatu tuo calefecisti, incunctanter intrabo. Et Dominus: Hoc sit, inquit, tua perpetua salus. Intellexit igitur hortum prædictum significare gratiæ diuinæ internam suauitatē, quæ suauiter flante leni austro amoris fidelē animā nectario rore amatoriarū lachrymarum perfundit, & subito super niuē reddit candidatam, & plenissimē securā, non solum de indulgentia peccatorum, verum etiam de cumulo superabundantium meritorum: vnde gratissimum Domino esse sciebat, quod ob amorem ipsius, id quod grauius erat eligeret relicto suauiori. Et cum post confessionem adisset locum orationis, sensit sibi Dominum valdē dignanter adesse, quo tamen ordinante, illa confessio ingrauescebat, in tantū quod nimis difficulter laborabat in proferendis illis, quæ etiam quidam quasi iactando coram multitudine dicere non verecundantur. ¶ Sciendum etiam, quod maxime duobus modis anima mundatur ab omni peccato: Primè, per amaritudinem pœnitentiæ & eius conditiones, quæ per balneum notatur. Secundò, per suauem concremationem diuini amoris & conditiones, quæ per amœnum hortum significantur. Post confessionem verò statuebatur in contemplatione vulneris sinistri manus Domini, vt quasi post balneum in sudore requiesceret quoad vsque pœnitentiam iniuriam à sacerdote expleffet. Sed cum pœnitentia talis esset, quod differri deberet per tempus, valdē grauabatur si ante expletionem illam dulcissimo, & amantissimo Domino suo familiarius & liberius sibi non concederetur adesse. Vnde sub Missa cum hostia sacrosancta totius hu-

Duobus modis anima mundatur à peccatis.

manæ

manæ culpe verissima & efficacissima reconciliatio immolaretur à sacerdote: ipsa eandem obtulit Domino in gratiarum actionem pro beneficio balnei & in emendationē placabilem omnium culparum suarum. Quæ recepta, & ipsa recepta est in sinum benignissimi patris, experiens ibi quod verè visitauerit canones ex alto per viscera misericordiæ suæ & veritatis

De arbore diuini amoris & de floribus, folijs & fructibus eius.

CAPVT. XV.

Sequenti verò die intra Missam in hora eleuationis hostiæ, velut sopita deuotioni minus intēdebat. Ad sonitum verò campanæ tanquam raptim expergesta, vidit Regem Dominum Iesum vtriusque manibus tenere quandam arborem tanquam iuxta terram abscissam, sed pulcherrimo fructu refertam, & ex singulis folijs instar stellarum mirificandoris radios emittentem: quam arborem dum toti cœlesti curiæ quassaret, mirifice ex eius fructu iucundabantur. Post paululum verò Dominus ipsam arborem demittens, tanquam in medio horto cordis illius deposuit, vt ipsa studeret fructus eius ampliare, & sub ea pausaret, ac inde reficeretur. Quam cum sibi repositam suscepisset, mox in ampliationem fructuum illius orare cepit pro quadam persona, quæ se nuperrimè molestauerat, proponens, quod acerbam dolorē quem proximè persenserat, iterum perferre eligeret ad hoc, vt tribulanti se copiosior Dei gratia redderetur. Inter hæc subito in summo arboris, florē gratissimi coloris recog-

nouit;

nouit, qui foret maturefcendus in fructum ſi bonam voluntatem produceret ad effectum. Nam per arborem illam notabatur charitas, quæ non ſolū abundat fructibus bonorum operum, ſed etiam floribus bonarum voluntatum, imò radiantibus folijs ſuauiſſimus. Vnde cœleſtes ciues mihi iucundantur, cū homo homini condeſcendens indigentias proximorum pro ſuo poſſe niti ut ſubleuare. In ipſa etiam hora eleuationis hoſtiæ accepit aureæ varietatis mirū ornamētum ſuper roſeū colorem, quem heſterno die acceperat pectore Dominico acclinata. Ipſa die ſub Nona apparuit illi Dominus in ſpecie cuiuſdam florentis & delicati iuuenis, expoſtulans ab ea ut ſibi de prædicta arbore nuceſ carpendo porrigeret: Ad quod illa: O dulciſſime iuuenis, quare hæc poſcis à me, quæ ſum te vera tam virtutibus quàm ſexu: cū magis deceret te mihi illas porrigere? Non, ait: Sed ſponſa in domo propria inter parentes tāquam domeſtica ſiducialiùs agere poteſt, quàm verecundus ſponſus, qui gratia viſitandi ad eam quandoque declinat. Sed tamen ſi ſponſa in aliquo conſuluerit verecundiæ ſponſi cum eam in ſua receperit, gratiam ei per omnia viceſ reſpondere non tardabit. Per hoc dans intelligi, quod irrationabilis eſt illa excuſatio, qua quidam dicunt: Si Deus vellet, quod ego illa & illa facerem: ipſe bene daret mihi ad hoc gratiam: cū iuſtū ſit in hac vita, ut homo in omnibus mentem ſuam qualiſi frangat propter Deum, nec in aliquo proprio commodo conſentiat ſuæ propriæ voluntati. Et hoc in futuro illi gratiſſimè reſpondetur. Illa vero cū nuceſ porrigere vellet, iuuenis acceſſit ad eam, & aſſidèſ monuit, ut etiam nuceſ illas decorticando &

cutem

cutem extrahendo: ad manducādum ſibi aptaret. De hoc per hoc intelligi, non ſufficere, quod homo mentem frangat ad benefaciendum inimico, niſi etiā ipſe quaeratur occaſionem quomodo hoc perficiat. Nam hoc totum ſignificabatur per hoc, quod hoſ fructus nucum colligere & parare monebatur, ut, ſcilicet, beneficeret ſe perfequentibus. Et ideò Dominus nuceſ quæ amaræ & duri ſunt corticis, in vna arbore cū pomis demonſtrauit. Quia charitas inimicorum intermiſceri debet dulcedini ſuauiſſimæ Dei, qua quis etiā paratus ſit mortem ſubire pro Chriſto.

De fructu afflictionis propter anathema iniuſtum perpeſſum & de ſpirituali communicatione.

CAPVT. XVI.

CVM Congregatio cantaret Miſſam: Salue ſancta parens, ob reuerentiam matris Dei, vltimo die illo quo propter interdictum eccleſiaſticum diuina erant omittenda, inter verba orationis dixit ad Dominum: Qualiter conſolaberis nos benigniſſimè Deus, de tribulatione præſenti? Ad quod Dominus: Delitias meas ampliabo in vobis: ſuſpiria & deſolationes veſtræ erūt delitiæ meæ. In vobis verò augebitur, profectus amoris mei: ſicut clauſus ignis latiùs ſerpit. In ſuper in augmentum vtrorumque, ſicut aqua, exereſcens cum impetu erumpit: ſic delitiæ meæ in vobis & amor veſter in me erumpet. Tūc illa: Et quandiū durabit illa ſuſpenſio? Ad quod Dominus: Interim quod durat, durabunt & iſta. At illa ſubiunxit: Magnis principibus graue eſt ſi

M

quif-

quisquam de infimis personis extremè vililitatis ipsorum secretioribus admitteretur. Similiter tibi regum regi indecens videri posset, si mihi omnium creaturarum peripsam & vili aperientur tuæ diuinæ dispositionis arcana: propter quod me credo finali responso non certificari, cum tamen ante initium omnium rerum terminis pateat tibi. Et Dominus: Non sic, sed ex magna dispensatione salutis tuæ hoc facio. Quia: cum te aliquando admittendo ad mea secreta per contemplationem eleuo, etiam (ad custodiam humilitatis) quandoque excludo: ut accipiens inuenias quis sis ex me: & rursum carens, agnoscas quid sis ex temetipsa. Dum verò inter offertorium, scilicet: Recordare virgo mater, in illo verbo, Ut loquaris pro nobis bona, illa intenderet matri omnis gratiæ, Dominus subiunxit: Et si nullus bona loqueretur modò pro vobis, tamen ego per memetipsum totus iam placatus sum vobis. Illa verò recolens plures defectus tam suos quam etiam aliarum quarundam, & hæsitans qualiter Dominus hoc afferre posset, quod totus placatus esset: intellexit Dominum blandè dicentem: Mea naturalis bonitas inflectit me, ut meliorem partem respiciam. Et eam tota diuinitate mea complector, imperfectiores perfectioribus subducens.

¶ Tunc illa: O largiflue Domine, quomodo potuisti mihi tam indignæ & imparatæ nunc tanta & tam consolatoria gratiæ tuæ dona impertiri. Cui Dominus: Amor coëgit me, & illa: Vbi nam sunt maculæ illæ quas contraxi ex impatientia cordis, quam paulò ante incurri & aliquantulum verbis ostendi? Ad quod Dominus: Ignis diuinitatis meæ totaliter consum-

sumpsit eas, secundum quod in qualibet anima, atque quam benignitate mea me gratis accino, omnem maculam deformitatis consumo. Tunc illa: O clementissime Deus, cum totiens gratia tua præueniat indignitatem meam, vellem scire si talia, ut ex prædicta impatientia & similia, post mortem in anima mea sint purganda. Quod cum Dominus benignè dissimularet, illa subiunxit: Verè Domine si exigit decor iustitiæ tuæ, sponte & libens descenderem etiam ad infernum, ut eo dignius tibi emendarem. Si verò magis extollit tuam naturalem bonitatem & misericordiam, ut amore tuo omnia sint consumpta, omnimoda libertate exigam ut amor tuus longè supra condignum, omnes maculas animæ meæ expurget. Quod etiam Dominus secundum affluentiam bonitatis & pietatis suæ benignè acceptauit. ¶ Sequenti verò die dum celebraretur Missa ciuibus in Ecclesia parochiali, circa horam communionis, dixit ad Dominum: Non misereris clementissime Pater, quod nunc propter bona illa, quibus in seruitio tuo sustentari deberemus, tam pretioso bono corporis & sanguinis tui frustramur? Ad quod Dominus: Et quomodo tāto perere misereri possem, cum sponsam meam ducerem ad florigera & amœna loca conuiuij, si ante introitum conuiuij videns eam vestibus incompositam, nonne prius traherem eam seorsum ad aridiora loca, & deformia etiam propria manu componerem, ut eo decentius eam introducerem? Tunc illa: Quomodo Domine mi, gratiam tuam habere possunt, qui nobis grauam prædictam intulerunt? Et Dominus: Sine eos, quia de hoc ego tractabo cum ipsis.

¶ Hinc circa horam oblationis hostiæ salutaris, cū illa eandem hostiam offerret Domino in laudem æternam & salutem totius conuentus, Dominus ipsam hostiā in semetipso suscipiens, & ex intimis suis viuificā suauitatem aspirans, dixit: Ex hac aspiratione, diuina refectione saginabo eas. Hinc illa dixit ad Dominum: Num Domine mi, nunc cōmunicas omnem congregationem? Qui respondit: Non sed tantummodo desiderium habentes & eas quæ vellent habere desiderium: Cæteræ verò, quia ad conuentum pertinent, tantū profectum inde habebunt, quòd adhuc validum desiderium dabitur eis, ad similitudinem illius, cui parua cura est de cibo: sed cū per suauem odorem diutius trahitur, incipit delectari ad ipsum sumendum. ¶ In die verò Assumptionis dūm ad eleuationem hostiæ intelligeret Dominum dicentem: Ego venio, vt me Deo Patri pro membris meis immolem: Illa respondit: Num amantissimè Domine mi permittes nos membra tuā tibi abscindi per anathema, quod nobis minantur, qui nobis bona nostra auferre conantur? Ad quod Dominus: Si quis apprehendere potest medullam intimarum mearum, per quam vos mihi adheretis, ille vos mihi abscindat. Et subiunxit Dominus: Anathema pro causa illa vobis impositum, nō plus vobis nocet, quā si aliquid cum ligneo cultello incidere tentetur: quod omnino non possit penetrari, sed tantūm parum pressum vestigium cultello relinqueret. Hinc illa dixit: O Domine Deus tu qui es veritas infallibilis, mihi licet indignissimæ intima ueras, te proposuisse delicias tuas in nobis ampliare, & amorem nostrum in te augere: quomodo nunc quædam causantur se in amore tuo magis

gis refrigeratas? Ad quod dominus: Ego sum qui continuo in me omne bonum, & vnicuique tempore statuto partem dono sibi congruentem.

Quomodo Dominus spiritualiter communicat suos, & dat gratiam etiam absentibus.

CAPVT XVII.

Dominica quam incidebat celebritas S. Laurentij simul & memorialis dies dedicationis Capellæ, sub prima Missa cū oraret pro quibusdam quæ se orationibus ipsius deuotè commiserant, vidit de cælesti folio vsque ad terram procedere lignum vitis viridis, per cuius emissiones foliorum dabatur ascensus ab imis ad summa. Quem ascensum intellexit esse fidem, per quam electi ad cælestia eleuantur. Et cū in superioribus quasi ad sinistram partem folij cognosce et plures de congregatione adesse, & filium Dei quasi in præsentia cælestis patris cum reuerentia decenti astare hora qua conuentus erat communicaturus, si interdictum non impedisset, instante: ista multum desiderauit, vt tam sibi quā cæteris præsentibus viuificū sacramentum spiritualiter præberetur ex diuina clementia, cui nulla humana potentia potest obflare. Vnde videre sibi videbatur Dominum Iesum hostiā quā manu tenebat, quasi in corde Dei Patris intingere, quā roseam extraxit, velut sanguine rubricatam. Ex qua illa multum hæsitans intra se reuoluebat, quidnam hoc sibi veller, cū rubor passionem signet, & Deus Pater nulla vnquam passionis nota possit rubricari. Et

cū in his occuparetur, neglexit prædicti desiderij
sui sentire effectum. Excepto quòd post moram intel-
lexit Dominum in cordibus & animabus singularum
& quas ante in superioribus eleuatas cognouerat pla-
cidam sibi pausationis requiem perfecisse. Qualiter ta-
men actum sit, nihil omninò recognouit. ¶ Inter hæc
memor cuiusdam personæ, quæ se etiam ante Missam
humiliter & deuotè precibus ipsius commendauerat
orauit pro ea, vt Dominus iam dictæ dignationis face-
ret eam participem. Et ad hoc tale accepit responsum
Per præmonstratum fidei ascensum nullus hucusque
venire valet: nisi per confidentiam subleuetur: cuius il-
la pro qua nunc oras, minus habet. Quæ respondit: Do-
mine mi, videtur quòd confidentiam eius minuat hu-
militas, cui tu etiam solitus es gratiam infunderè vber-
riorem. Ad quod Dominus: Ego descendam: & tam ip-
si quàm ceteris in valle constitutis dona mea commu-
nicabo. Hinc videbatur Dominus virtutum descende-
re, quasi per scalam rubricatam, & post paululum ap-
paruit in medio altaris capellæ pontificalibus præpa-
ramentis adornatus: & manibus tenens pixidem, ad si-
militudinem illarum, in quibus consecrata hostia so-
let conseruari. Et per totā Missam illā versus sacerdo-
tem vsque ad præfationem sedens permansit. Et in ob-
sequium ipsius tanta multitudo angelorum aderat,
quod tota capella in dextra parte Domini: scilicet, ad
Septentrionem, plena videbatur: qui speciale gaudium
pretendebant ex eo, quod quasi nimio affectu circum-
ibant loca illa, in quibus à conciuibus suis, scilicet, à
congregatione, sæpius deuotæ orationes oblatæ fuis-
sent. Ad sinistram verò partem Domini, scilicet, ad Me-
ridiem,

ridiem, vnus tantum astitit chorus Angelorum, quibus
seorsum aderat chorus Apostolorum, & seorsum ab
his martyrum, hinc chorus confessorū: post quos chor-
us & virginum. Quod cum illa cerneret, & admiras
recoletet, quòd incorruptio secundum Scripturam pro-
ximum facit esse Deo: intellexit: quòd inter Dominum,
& beatas virgines specialis radiabat splendor niui
candoris, qui præ cæteris sanctis virgines Domino
quadam suauissima blanditate & mirè iucunditatis
familiaritate coniunxit. Intellexit etiam aliquos ra-
dios miri splendoris ad personas de congregatione
protentos, tanquam inter Dominum & illas nul-
lum esset obstaculum: quamuis plures materiales
parietes ipsas à capella, in qua videbatur, segrega-
rent. ¶ Et cum ista his miro modo delectaretur,
pro alijs etiam sollicita de congregatione, dixit ad
Dominum: Cum me Domine largiflua pietas tua
nunc tam incredibilis suauitatis donauerit gratia,
quid etiam das his, qui fortè nunc exterioribus in-
cumbentes donis istis minus perfruuntur? Ad quod
Dominus: Ego eos balsamo perungo, quamuis
quasi dormitantes. Cuius virtutem cum illa exami-
naret, & multum miraretur, quomodo tam æqua-
lem fructum habere possent se in spiritualibus exerci-
tantes & non exercitantes. Quia balsamum quod
imputribilia reddit corpora peruncta, parū differt, utrū
eo dormientes siue vigilantes perungantur. Etiam
hanc intelligibiliorem similitudinem accepit in exem-
plum; scilicet, cum homo comedit, a quo omne
corpus in singulis membris confortatur: solum
tamen os in sapore cibi delectatur: sic cum electis spe-
cialis

cialis gratia donatur, ex incontinerenti pietate Dei omnibus membris, & specialiter ad eandem congregationem pertinentibus, etiam meritum augmentatur, exceptis illis qui se ipsis vel per invidiam, vel malam defraudant voluntatem. Inter hæc dum imponeretur Gloria in excelsis, Dominus Iesus Summus Pontifex diuinum afflatum ad instar ardentis flammæ ad cœlestia direxit in gloriam patris. Et in illo verbo: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis, eundem afflatum in specie niuei splendoris ad præsentem emisit. Deinde ad Sursum corda, filius Dei exurgens quasi per efficacem attractum omnium præsentium desideria in se traxit. Hinc versus orientem ministerio innumerabilium Angelorum vndique circumuallatus, eleuatis manibus stetit, & per verba præfationis Deo Patri obrulit fidelium vota. Posthæc dum inciperetur Agnus Dei, Dominus se ad altare cum tota potentia sua eleuans, ad secundum Agnus Dei, in intima singularum præsentium inscrutabili sapientia sua influxit. Et ad tertium Agnus Dei, sese ad summa colligens, omnium vota & desideria in se ipso Deo Patri offerendo præsentauit. Et sic ex abundantia suauitatis omnibus sanctis præsentibus benedicto ore suo dâs pacem, præ cæteris hoc privilegium præstans cœtui virginum, ut post osculum oris, etiam pectori earum infigeret osculum prædulce. Et post hæc Dominus, se ipsam præbuit congregationi cum his verbis: Totus sum vester proprius. Ergo fruimini me quilibet vestrum, pro desiderio suo. Posthæc ista dixit ad Dominum: Quæuis Domine nunc incredibili dulcedine firmata: tamen tu in altare residens mihi remotiores vi-

sus.

sus. Vnde pro benedictione istius Missæ talem in me operare effectum, ut anima mea sentiat se tibi coniunctam. Quod Dominus tali modo perfecit, ut illa sentiret se per diuinam vnionem, Deo magis adhæsisse.

[De digna præparatione ad sumendum corpus Christi.

CAPVT. XVIII.

Accedens quoque ad sumendum viuificum Sacramentum, dum in Antiphona Gaude & lætare, cantaretur: Sanctus, sanctus, sanctus, proiciens ad terram in humilitate cordis exorabat Dominum, ut ipsam præparare dignaretur, quoad laudem suam & profectum vniuersitatis, cœlestibus epulis dignè posset participare. Ad quam filius Dei tanquam dulcis amator se repente æclinans, & osculum suauissimum animæ ipsius imprimens, dum cantaretur, Sanctus: Ecce in hoc, inquit, osculo cum isto Sanctus quod attribuitur personæ meæ, do tibi sanctitatem, ut cum illa satis dignè præparata accedas. Sequenti verò proximo die Dominico, eum pro iam dicto dono gratias Deo persolueret: Ecce filius Dei, præmillibus Angelorum forma speciosius, suscipiens in brachia sua, quasi glorians de ea, ipsam Deo Patri in perfectione sanctitatis illius, quâ ipse sibi donauerat, ex persona sui iucundè præsentabat. Vnde & Deus Pater per vnigenitum suum intantum sibi complacuit in anima eius, quod etiã ipse, cum Spiritu sancto suum sibi Sanctus, largitus est, ad obtinendum plenam benedictionem sanctitatis, etiam omnipotentiæ, quàm etiam sapientiæ & benignitatis.

Altera

¶ Altera vice dūm communicatura videret plures propter diuersa motiua impeditas à communionē, gaudens in spiritu ex intimo cordis affectu, dixit ad Dominum: Gratias tibi ago dulcissimē amator Deus meus, pro eo quod ad talem me statum perduxisti, quod neque parentes mei; neque aliæ causæ me à tui iucundissimi conuiuij participatione possunt impedire. Ad quod Dominus secundū assuetam benignitatis suæ dulcedinem sic respondit: Sicut tu nihil esse fateris, quod te impediāt à me, sic scias nihil omnino nec in cœlis, nec in terris esse, imò neque iudicium neque iustitiam præualere, vt impediāt ab hoc, quod secundū diuini cordis mei delectamentum summum non benefaciam tibi. ¶ Item alia vice ad cōmunionem accedens, dum multum desideraret à Domino dignè præparari, dulcis & pius Dominus his verbis ipsi blandiebatur: Ecce iam induo te ad hoc, vt delicatam manum meam illæsam extendere possim inter hispido peccatores, ad benefaciendum eis: & vestio te metipso ad hoc, vt omnes quos in tua memoria ad meam ducis præsentiam, vt eis secundū meam regalem munificentiam benefacere possim.

¶ Die quoque alia diuinis participatura, dūm recoleret Dei beneficia erga se, venit illi in mentem illud libri Regum: Quis ego sum, aut quæ domus patris mei? Vnde reiiciens illud quæ domus patris mei, quasi illi fuissent homines qui secundū Dei ordinationem vixerunt tempore suo, se ipsam considerabat quasi plantulam paruam, quæ ex proximitate inextinguibilis ignis diuini cordis recipiens beneficia velut

nata-

Naturaliter in se ipsa ignoscens, & ex culpis negligentiarum suarum de hora in horam quasi incinerando deficiens, & iam quasi in nihilum redacta, iaceret similiis minimo carboni extincto; hinc eūm ad benignissimum propitiorem Iesum Dei Filium conuerteretur, orans, vt ipse eam qualemcumque Deo Patri reconciliatam præsentare dignaretur: ipse amantiſſimus Iesus per vaporem amoris sui vulnerati cordis eam sibi attrahere videbatur, & ablueret in aqua inde profluente, deinde irrigare ipsam in sanguine viuificante sui cordis. Ad quod illa ex minutissimo carbone conualeſcens, creuit in viriditatem arboris, cuius rami in tres partes ad modum lilij diuidebantur: quam arborem Filius Dei assumens cum gratitudine & gloria semper venerandę Trinitati præsentauit. Qua præsentata, tota beata Trinitas tanta dignatione se ipsi acclinauit, quod Deus Pater in superiori ramo, similiter filius Dei, atque Spiritus sanctus in cæteras duas partes ramorum videbantur ponere fructus sapientiæ & benignitatis. Posthæc dum illa corpus Christi sumpsisset, & (vt supra dictum est) animam suam in similitudine arboris conspiceret radicē habere fixam in vulnere lateris Iesu Christi, per ipsum vulnus, tanquam per radicē, nouo quodam mirabili modo sentit se quasi per singulos ramos simul & fructus, atque folia penetrari à virtute humanitatis & diuinitatis, intantum, quod fructus totius conuersationis ipsius per ipsam nouum reddidit splendorem, sicut aurum lucet per crystallum. Vnde non solum beata Trinitas, verū omnes sancti miræ iucunditatis susceperunt delectamentum.

la

In cuius reuerentiam omnes surgentes, & quasi genua flectentes, singuli obtulerunt merita sua in specie coronarum, pendentes ea super ramos arboris prædictæ, ad laudem & gloriam illius, qui per ipsam resurgens nouo delectamento eos dignabatur iucundare. Ipsa verò eū oraret Dominum, vt omnibus in cœlo & in terrâ, atque in purgatorio (qui omnes iure habuissent profectū operum suorum, si ipsa non neglexisset) saltem nunc daret profectum ex fructibus diuina benignitate sibi collatis, cœperunt singula opera (in quorum specie apparuit arboris fructus) efficacissimum liquorem desudare, cuius pars defluens in superiores, ipsis gaudium cumulauit, pars verò defluens in purgatorium poenas eorum mitigauit, pars autem defluens in terras, iustis dulcedinem gratiæ, & peccatoribus amaritudinem poenitentiae augmentauit. Tanta est virtus sanctissimi Sacramenti altaris.

¶ Hora quadam elevationis hostiæ sub Missa dū eandem hostiam sacrosanctam offerret Deo Patri in emendationem dignam omnium peccatorum, & in suppletionem omnium negligentiarum suarum, cognouit animam suam conspectu diuinæ Maiestatis præsentatam in beneplacito illo, quo Christus Iesus splendor & imago paternæ gloriæ Agnus Dei sine macula seipsum eadem hora obtulit Deo Patri pro salute vniuersitatis in altari. Quia per innocentissimam Iesu Christi humanitatem respiciebat eam Deus Pater ab omni peccato puram & immaculatam. Et per excellentissimam ipsius diuinitatem ditatam, & ornatam omnigena virtute, qua ipsa gloriosa diuinitas

flo-

floruit per sanctissimam ipsius humanitatem. Cū verò gratiarum actiones pro posse suo domino persolueret, delectata in tam mira diuinæ pietatis dignatione, hunc ab ipso percepit intellectum, quod quotiescunq; aliquis cum deuotione interest Missæ, intédens Deo qui seipsum offert in sacramento pro communi salute vniuersitatis: ille veraciter respicitur à Deo patre pro beneplacito hostiæ sacrosanctæ sibi oblatae. Tunc illa requisituit à Domino, dicēs: Nunquid Domine mi, statim vt quis in peccatū labitur, amittit etiam istam beatitudinem sicut qui de lumine solis redit in tenebras perdit gratiam lucis claritatem? Respondit Dominus. Licet peccās amittit meam gratiam, peccati umbra: pietas tamen mea semper in eo vestigium illius beatitudinis homini conseruat in vitam æternam: quam rotiens sibi multiplicando accumulatur, quotiens cū deuotione studet Missæ interesse & sacramētis, dignè susceptis bona deperdita recuperat.

Post sumptam communionem, die quodam dū reuolueret quanta diligētia os esset obseruandū, quod præcipue inter alia membra est receptaculum preciosum Christi mysteriorum, hac similitudine edocta est: Videlicet, si quis non obseruans os suum a verbis vanis, falsis, turpibus, detractorijs, & similibus, impoenitens ad sanctā accedit communionē, tali modo suscipit Christum (quantum in se est) sicut qui hospitem in ipso ingressu lapidibus in se per liminari congregatis obrueret, vel veste duro e caput eius obrunderet. Hęc legens altō compassionis singultu consideret, quæ conuentio tantæ feritati cum tanta benignitate, vt ille qui

qui cum tanta mansuetudine venit ad humanam salutem, à saluandis tam crudeliter persequitur. Et hoc idem sentiri potest de quibuslibet peccatis mortalibus.

¶ Die quodam cōmunicatura, cūm se minùs præparatam consideraret, & tempus communicandi iā iustaret, taliter animam suam alloquitur: Ecce sponsus iam vocat te, & quomodo procedes illi obuiam nullis, vt dignum esset, ornamentis meritorum præparata? Tunc illa magis indignitatem suam retractas, & ex se ipsa omninò diffidens, ac spem suam in Dei pietate ponens, dixit intra se: Quid valet retardare, cū etiam si mille anni studio meo relinquerentur, nequaquam tamen me decenter præpararem, cūm ex me nihil omninò habere queam, quod aliquo modo valeat ad tam sumptuosam præparationem. Sed cum humilitate & fiducia procedam illi obuiam: & cūm me de longe Dominus meus viderit, amore proprio commotus potens est mihi, in occursum mittere, quo præparata dignè valeam ipsi præsentari. Eaque intentione progrediens, oculos cordis defixos tenuit in suam deformitatem & in compositionem. Et cū paululum processisset, apparuit Dominus intuitu misericordiationis, imò dilectionis eam respiciens, & obuiam mittens illi ad decenter præparandam eam innocentiam suam, qua ipsam pro camisia candida & molle vestiuit. Et humilitatem suam, qua ipse dignatur tam indignis sociari, vt eam pro tunica violatica indueret. Spem quoque suam, qua ipse anhelat & æstuat in amplexus animæ, vt eam viridi colore decoraret. Amorem suum, quo in se afficitur circa au-

mam,

mam, vt eam auri coloris amictu amiceret. Gaudium suum quo ipse delectatur in anima, vt ipsi gemmatam coronam imponeret. Postremò, confidentiam suam, qua ipse dignatur vili figmento fragilis humanitatis inniti, ponens delicias suas esse cum filiis hominum, & sic dignè sibi præsentaretur.

¶ Post sumptam communionem, dūm ad intima se recollegisset, exhibuit se illi Dominus in specie pellicani: sicut depingi solet, rostro transfodiens cor suū. Quod cū illa admirans diceret: Quid mihi Domine mi per hanc similitudinem niteris persuadere? Dominus respondit: Vt consideres, quā inestimabilibus amoris stimulis propulsus hoc tam prænobile donum porrigo: Insuper etiam consideres, quā excellenti modo anima tua sumpto hoc dono viuificatur in vitam æternaliter permanentem: sicut pulliculus pellicani viuificatur ex sanguine cordis paterni.

ITEM, Cūm die quodam in prædicatione sermo de diuina iustitia protenderetur: illa eo modo intendebat, quòd expauescens trepidaret accedere ad diuina Sacramenta. Vnde a benignitate Dei his verbis est animata: Si negligis interioribus oculis benignitatem meam attendere tibi multiplicibus modis exhibitam, respice saltem corporalibus oculis. Intuere quam parua pixide conclusus tibi obuiam procedo: & scito pro certo, quòd rigor iustitiæ meæ ita plenè circumclusus est mansuetudine misericordiae meæ, quam in exhibitione huius Sacramenti erga genus humanum dignanter prætendo. ¶ Item, vice alia hora simili nec dissimili inductione, ad degustandam suam

sua-

suavitatis dulcedinem diuina pietas allexit eam his verbis: Atte, de mioutam formulam substantiæ illius, in qua totam deitatem & humanitarem meam tibi exhibeo, & confer quantitatem illius cum quantitate humani corporis: & inde æstima dignationem benignitatis meæ. Quia sicut humanum corpus excedit in quantitate corpus meum, id est, quantitatem speciei panis, sub qua est corpus meum, sic misericordia & charitas mea trahit me in hoc Sacramento, vt sinam me recipi & manducari. ¶ Die alio, dùm porrigeretur salutaris hostia, Dominus iterum adiecit commendare nimiam dignationem suam cum his verbis: Num consideras sacerdotem illum, qui porrigit hostiam, ornatū illum quem ob reuerenciam tractandi Sacramenti gestat retinere circa brachia & nudis manibus corpus meum tractare. Vnde intelligas, quòd quamuis (vt dignū est) pie respicio quæ in gloriā meā exercentur, vt sunt orationes, ieiunia, vigiliæ & similia: tamē (licet minū intelligentibus non videatur) maiori compulsionis affectu adsum electis meis, quando stimulis humane fragilitatis impulsus, ad misericordiam meā confugiunt: sicut ibi vides carneam manum sacerdotis propriorem Sacramento, quàm ornatum.

¶ Alia vice eūm ad communionem campana pulsaretur & cantus imponeretur, ista se sentiens minū paratam in isto, dixit ad Dominum: Ecce iam Domine mi venis ad me, & cur non vt benē prauales, pramissisti mihi ornamenta deuotionis, quibus præparata tibi decentiū obuiam procedere possem? Ad quod Dominus: Sponsus quandoque magis delectatur intueri col-

lum purū & candens suæ Sponsæ, quæ torquere illum, ac tornatiles manus illius mundas, quæ chirothecis eas videre ornatas: Sic ego quandoque plus delector in virtute humilitatis, quàm in gratia deuotionis. ¶ Quadā vicidūm plures de congregatione impeditæ abstinerēt à cōmunionē, & illa post suscepta mysteria deuotionis proinde gratias Domino persolueret, dicens: Inuita ta ad conuiuium tuum veni gratias agens, Dominus blandissimis & super mel & fauum suauissimis verbis subiunxit, dicens: Scias, quòd ego ex toto corde meo desiderabam te, Tunc illa: Et quid Domine diuinitas tua inde gloriæ consequi delectatur, quod indignis detibus meis tua immaculata contero Sacramenta. Ad quod Dominus: Amor proprii cordis facit quòd amici verba sint suauia, sic ego ex meo proprio amore habeo quod in illis delector, quæ quandoque electis meis parum sapiunt, & ob suam humilitatem sibi displicent.

¶ Alia vice, dū inter distributionem Sacramenti valde desideraret hostiam videre, & inde à frequentia accedentium impeditur: intellexit Dominum blande se inuitantem & dicentem: Suaue secretum quod inter nos agitur, illis incognitum esse oportet, qui se à me elongant: sed tu si scire delectaris, accede, & non vidēdo, sed gustando experire, quid sapiat illud absconditum manna.

¶ Cūm videret vnā ex fororibus nimis trepidantem accedere ad Sacramenta viuifica sumenda, & ab ea se præ tædio quasi cum indignatione auerteret: Dominus hoc pie in ea redarguit, dicens: Nonne consideras, quod non minū digne mihi debetur reuerentia

honoris, quā dulcedo amoris: Sed cum defectus humane fragilitatis vni affectu nequeat vtrumque perficere, cum vos alterutrum adinuicem sitis membra: dignum est, vt quod per se qualibet minus habet, recuperet per aliā. Verbi gratia: Qui minus dulci amore affectus reuerentiæ minus obsequitur, pro se suppletum gaudeat ab illo qui magis intendit reuerentiæ & vicissim desideret illum obtinere solatia vñctionis diuinæ.

¶ Alia etiam vice, dum simili de causa alteram ex pauciscentem videret & pro ea oraret, Dominus respondit: Vellem vt electi mei me tam crudelem non æstimarent, sed crederēt, quia pro bono, imò pro optimo acceptarent, si super expensis suis mihi aliquod seruitiū exhiberent. Verbi gratia: Super expensis proprijs Deo sacrificium persoluit, qui cum non habet saporem deuotionis, nihil tamen minus seruit Deo in orationibus, genuflexionibus & similibus, & super his confidit de benigna pietate Dei, quod tamen placite illud acceptet.

¶ Item, orans pro quadam, quæ causabatur sibi patius infundi gratiam deuotionis illo die quo esset comunicatura, quam quibusdam etiam priuatis diebus Dominus respondit: Non casu fit hoc, sed dispensatiue: quia quando priuatis diebus & etiam improuis horis infundo gratiā deuotionis, per hoc cor hominis ad me nitor eleuare, quod tunc fortè remaneret in suo corpore. Cum verò in diebus festis seu hora communionis gratiam subtraho, electorum corda magis exercitantur per voluntatem desideriorum, siue per humilitatem. Vnde tale studium, talisque contritio,

tritio, magis lucratur ad eorum salutem, quā quandoque gratia deuotionis.

¶ Oras etiam pro quadam quæ Sacramenta Domini corporis leui de causa intermiserat suscipere, scilicet, ne aliqui videntes possent scandalizari, talis similitudinis accepit responsum: Sicut homo qui manifestam maculam deprehendit in manu sua, statim manus suas lauat: sed post lauationem mundatur non solū a manifesta macula, verum etiam totæ manus ipsius redduntur mundiores: Sic contingit cadere in aliquā leuem culpam, vt inde pœnitentes mihi ex humilitate magis placiti fiant. Sed quidam pro beneficio tali mihi contrariantur, dum internā suam pulchritudinem, quam ego post pœnitentiam approbo, negligentes, student exteriori quæ in hominem iudicio pēdet, scilicet, quando non curant omittere gratiam meam, quam de susceptione Sacramenti consequi possent, ne apud homines infamiores reputentur, pro eo quod minus caute se ad susceptionem Sacramenti videntur præparare.

¶ Alia quoque die comunicatura, dum etiam ad hoc in interioribus suis a Domino inuitaretur, eodem modo quasi esset in cœlesti palatio, Deo Patri in regno gloriæ suæ assessor, & ad tabulam mentis eius cum ipso comestura, & ad hoc ipsa se valde imparatam, & nimis incompositā videret, anxia se subtrahere nitentur. Cui obuians Filius Dei ad præparandam eā ad secretiora videbatur deducere. Et primò, quasi lauens ei manus in remissionē peccatorū, suæ passionis tradidit ei emundationē. Deinde ornamenta sua, scilicet, torquem, armillas, & annulos, quibus

ipse ornatus apparuit, solvens eidem appēdit, prēmō nens eam, vt cū eis decenter procederet, & non sicut fatua quæ ex indecentia & inconfuetudine incedere nesciens, magis per ridiculum contemptum sibi acquirit, quàm ex verecundia honorem. Vnde per hæc verba intellexit, quòd illi quasi fatui incedunt cum ornamentis Domini, qui attendentes suam imperfectiōnem Filium Dei exorant, vt pro ipsis suppleat: sed post acceptum beneficium adhuc tā pauidi remanēt, sicut priùs, eo quòd plenam confidentiam non habent de Domini sufficientissima suppletionē.

¶ Die alia communicatura, dū hostiam Dominici corporis offerret Domino pro remedio omnium purgandorum, cognouit exinde maximum releuamē animabus fidelium prouenire. Tunc multum admirans dixit ad Dominum: Cū tu benignissimē Domine mi, (quod ob gratiam tuam dico) licet hea si m valde indigna, semper tamen me tua dignaris præsentiā inuisere, imò inhabitare. Vnde est hoc, quòd non semper per me talem operaris effectum, qualem nunc experior post susceptionem sacratissimi corporis tui? Ad quod Dominus: Sicut cū rex aliquis habitat in palatio suo non omnibus facilis ad ipsum tribuitur ingressus, sed cum a morē reginæ propē habitantis deuictus ad ipsam visendam declinare dignatur, omnes ciues & incolæ ciuitatis illius ob gratiam reginæ liberalitate reginæ ipsius magnificentiæ facilius ac liberaliùs perfunguntur & ope lætantur: Sic ego cum propria benignitate & dulcedine cordis mei deuictus, per viuificum altaris Sacramentum me cuiquam fidei (qui sine peccato mortali est) inclino, omnibus cœliginis simul

arque

atque terriginis ac purgandis inæstimabilibus beneficijs præsto augmentum.

¶ Die altero communicaturę incidit desiderium, vt se demergeret in profundissimam vallem humilitatis, vt in ea lateret ob reuerentiā dignationis illius, qua Dominus pretiosum corpus & sanguinem suum communicat electis. Vnde patuit illi profundissima illa humiliatio, qua Filius Dei descendit ad Lymbū, vt ipsum euacuaret. Vnde in vnione descensionis illius nitens, videbatur sibi ad profundū purgatorij descendisse. Et ibidem, in quantum potuit, se deprimens, intellexit Dominū sibi dicentem: In susceptione Sacramenti te mihi sic intraham, vt tecum pertrahas omnes ad quoscūque peruenerit odor desideriorum tuorum, qui inæstimabilis est in vestimentis tuis. Post hoc verò promissum cū ad sumptum Sacramentum desideraret, vt sibi Dominus de purgatorio tot animas præstaret, in quot partibus hostia in ore ipsius diuideretur, & idē conaretur illam in plures partes diuidere: Dominus dixit ad eam: Vt intelligas quoniā miserationes meæ sunt super omnia opera mea: & quia non sit qui abyssum pietatis meæ possit exhaurire: ecce præsto sum, vt per pretium istius viuifici Sacramenti multo plures accipias quam orare præsumis. ¶ Aliaque die communicatura, cūm frequentiore quàm solebat more propter indignitatem suam se subduceret, exorabat Dominum, quatenus ipse se hostiam ipsam sacrosanctam in persona sua susciperet, & sibi incorporaret. Hinc, cū per morā in sinu Domini quasi sub vmbra brachiorū ipsius requieuisset, ita quòd latus suū sinistro benedicto lateri Domini dextro

N 3

tro

tro applicatū videretur, post modicū erigens se cogno-
uit ex amatorio vulnere sanctissimi lateris Domini, se
in sinistra, quasi rosā cicatricem contraxisse.

DE ORATIONE DEVOTA AD
matrem Domini, & promptissimo gloriosa
Virginis patrocinio.

CAPVT. XIX.

HOra quadam orationis, dūm se Deo exhibendo
perquireret quid ei magis placeret, cui rei ab ea
hora intenderet. Dominus respondit: Matri meæ, quæ
ad latus meum residet, asta & eam stude collaudare.
Tunc ista deuote Reginam cœli salutabat per hunc
Versum: Paradysus voluptatis, &c. collaudans eam,
quod ipsa fuit amœnissima in habitatio, quam Dei ins-
crutabilis sapientia (cui omnis creatura est cognita)
inter delectationes paternarum deliciarum elegit ad
inhabitandum, orans vt obtineret sibi cor tā amœ-
num varietate virtutum, vt Deus etiam in ipso de-
lectaretur habitare. Ad quod beata Virgo videbatur
inclinari, quasi ad plantandum in corde hæc oran-
tis varios flores virtutum, scilicet, rosam charitatis, li-
lium castitatis, violam humilitatis, obsequium obedi-
entiæ, & similia. Per hoc dans intelligi, quā parata sit
precibus eorum, qui inuocant eam assistere. Dumque
procedendo iterū saluaret eam per versum: Gaude
morum disciplina, &c. collaudans in ea, quod præ om-
nibus hominibus, familiam, affectionum, morum,
as sensuum cæterorūque motuum suorum tanta di-
ligen-

gentia rexisset, quod Domino in ea hospitanti de-
tissimum obsequium impendebatur, intantū, quod nū-
quam cogitatu, verbo, siue factu, aliquod indecens cō-
miserit, orans, vt etiam sibi simile obtineret: ad hoc Vir-
ginea mater videbatur affectiones suas emittere in spē-
cie delicatarum puellarum, quasi mandans eis, vt sin-
gulæ se singulis affectionibus hæc orantis adiungerēt,
& ad obsequendum Domino cum ipsis excitaren-
tur, ac supplere studerent, si quid illæ minū ex-
querentur. Per hoc etiam dans Virgo beata intellegi,
quā prompta sit iuuare se inuocantes. Cū ve-
rò mora hæc interromperetur, illa dixit ad Domi-
num: Quoniam ad hoc factus es homo, vt omnes
defectus humanos suppleas: nunc etiam pro me dig-
nare matrituæ beatissimæ supplere, si quid ego mi-
nū dignè in laudibus eius perfolui. Ad quæ verba Fi-
lius Dei reuerendissimè assurgens & procedens corā
matre sua, motu capitis eam decentissime & amicabi-
lissime salutauit, quod sibi merito gratum esse decet
obsequium, cuius imperfectio per amantissimum filium
tā copiosè suppletur.

¶ Sequenti die cū similiter oraret, apparuit e-
dem Virginea mater in præsentia, semper venerandæ
Trinitatis, in similitudine candidi lilij, quod fieri so-
let cum tribus folijs vno crecto & duobus deniis Per
quod dabatur intellegi quod ipsa beata Dei genitrix
inde merito dicitur candidum lilium Trinitatis, quia
præ omni creatura plenissime & dignissime in se sus-
cepit virtutes collæ Trinitatis, quas nunquam vel mi-
nimo puluere peccati venialis cōmaculauit. Per crectū

enim foliū notabatur Dei Patris omnipotentia. Per
 duo verò demissa sapientia, & benignitas Filij & Spi-
 ritus sancti, quibus ipsa similima inuenitur. Vnde etiā
 intellexit à beata Virgine, quòd si quis eā salutās deu-
 tē diceret: Candidum liliū Trinitatis, & cœlicæ amœ-
 nitatis rosam præfulgidam: in ipso per maximē osten-
 dere vellet, quid præualeret ex omnipotentia Patris,
 & quantas ad inuentiones sciret ad salutē generis hu-
 mani, ex sapientia Filij, quaque inæstimabiliter exu-
 beret visceribus pietatis ex benignitate Spiritu sancti.
 Adiecitque beata Virgo ad hæc: Etiā in exitu animæ
 suæ fauebo illi, qui taliter me salutatur, in florentia tā
 ita venustatis, quòd ad mirā consolationem sui, cœli-
 cam amœnitatem illi ministrabo. Vnde post decre-
 uit, beatam virginem, siue etiam imaginem eius, his
 verbis salutare.

Oratio breuis ad beatam Virginem.

A Ve candidū liliū fulgidæ semperque tranquillæ
 Trinitatis, rosaque præfulgida cœlicæ amœnita-
 tis, de qua nasci, & de cuius lacte palci rex cœlorū vo-
 luit: diuinis influxionibus animas nostras pascere.

*De priuilegiali affectu ad Deum, cum salutatione ima-
 ginis beate Virginis Mariae.*

CAPVT. XX.

Moris erat sibi, sicut amantiū est, totū quod placet
 & sapit retorquere in amatū. Vnde quando cū-
 que

que aliquid audiebat legi vel cantari in laudē siue sala-
 tationem beatæ Virginis, aut aliorū sanctorum, quod
 suauitūs mouere potuit affectum: per hoc semper ma-
 gis intēdebat ipsi Regi regū Domino sibi præ omni-
 bus (vt iustissimū erat) vnice dilecto & electo, quā ipsis
 sanctis, quorū festum vel memoria reolebatur. Vnde
 & in festo Dominicæ annuntiationis, dūm beata Vir-
 go sapiūs in prædicatione extolleretur, & nulla fieret
 mentio de opere saluberrimo Incarnationis Domini:
 illa hoc molestē ferens, & à prædicatione rediens, dū
 pertransiret coram altari generosæ Virginis ipsam-
 que salutando sentiret se non plene suauit affectu er-
 ga ipsam matrem omnis gratiæ commoueri, sed po-
 tiūs in omni salutatione ipsius ac laude semper ad Ie-
 sum benedictū fructam ventris sui affectuosiū inten-
 dere: formidare cepit, se ex hoc indignationem tam
 præpotentis reginæ incursum. Cuius trepidationem
 benignus consolator blandē remouit, dicens: Ne ti-
 meas charissima, quia talis salutaris vel laus dilectæ ge-
 nitricis meæ, qua plus mihi intendis, quā optimē sa-
 pit sibi. Sed tamen, quia conscientia tua te ex hoc gra-
 uat: studeas de cætero corā altari imaginem intemera-
 tē matris meæ salutare deuotiūs.

Quod infirmitas negligentias nostras supplet.

CAPVT XXI.

Vice quadam a rigore ordinis causa infirmitatis im-
 pedita, cū ad audiendas vespèras confedisset, ex
 desiderio simul & mœrore cordis dixit ad Dominū:

Nonne

Nonne Dominus tibi laudabilis foret, quod nunc inter conuentum in choro esse in, ac orationibus vacarem, ceterisque regularibus exercitijs intenderem: quã quod nunc ista debilitate detenta, tantũ tempus consumo negligenter? Ad quod Dominus: Num tibi sponsus videtur minũs delectari in sponsa, quando familiari eius conuersatione potitur in domo, quã cum gloriatur ipsam ornata procedere ad spectaculum vulgi? Inter hæc illa intellexit, quod tunc anima quasi ornata procedit ad publicum, cum in studio bonorũ operum exercetur ad gloriam Dei. Sed tunc quasi in conclauicula cum sponso quiescit, quando a talibus studijs corporali molestia impeditur. Quia tunc delectamentis priorum sensuum priuata, soli diuinæ relinquuntur voluntati. Et inde Dominus in homine tanto magis delectatur, quanto minũs homo ipse sibi in se inuenit, vnde possit vanè delectari vel gloriari.

De triplici benedictione sub kyrie eleison petendã.

CAPVT. XXII.

CUm die quadam prout deuotius potuit, Missæ interesset, & peruentum esset ad Kyrie eleison, videbatur Angelus sibi custos à Deo positus ipsam in vlnas suas quasi paruulam suscipere, & ad benedicendum Deo Patri præsentare, dicens: Benedic Domine Deus Pater filiolæ tuæ. Ad quod cum Deus Pater per moram conticesceret, quasi indignũ duceret quod tantillæ benediceret: ipsa ad se reuersa cum rubore cepit vililitatem & indignitatem suam retractare. Vnde filius Dei

Dei assurgens totam sanctissimæ vitæ suæ conuersationem illi tradidit in supplementum. Et inde videbatur tanquam splendidis & valde ornatis vestibus præparata creuisse in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Vnde & Deus Pater benignissima placabilitate ei inclinatus, triplicem dedit illi benedictionem cum triplici remissione omnium peccatorum, quibus cogitatu, locutione, opere contra omnipotentiam suam deliquit. Hinc & illa pro gratiarum actione obtulit Deo Patri omnem sanctissimam conuersationem vniuersi sui. Tunc singulæ gemmæ, quibus vestimenta sua videbantur ornata, inuicem commotæ suavissimum ac delectabilissimum melos resonare videbantur in Dei Patris laudem æternam. Per quod dabatur intelligi, quã gratissimum sit Deo Patri, cum quis sibi offert perfectissimam filij sui conuersationem. Post hæc iã dictus Angelus simili modo eam præsentauit filio Dei, dicēs: Benedic fili regis sorori. A quo & triplici benedictione accepta in remissionem omnium quæ commisit contra Dei sapientiã. Vltimo præsentauit eã Spiritui sancto: dicens: Benedic, o amator hominum, subarratæ tuæ. A quo etiam triplici benedictione est donata in remissionem peccatorum omnium, quibus contra bonitatem Dei deliquit. Ergo cui libuerit, his nouè benedictionibus ad Kyrie eleison intendere potest.

De effectu intentionis in psallendo.

CAPVT. XXIII.

IN festo cuiusdam sancti, dũ intenderet horas Canonicas in laudem Dei, eiusdemque sancti deuotius de-

decantare, apparuerunt omnia verba illa quæ canebat, in modum lanceæ præacutæ de corde suo ad cor Iesu Christi, procedere, illudque medullitus penetrando inæstimabiliter suauissima delectatione commouere: De ipsa enim lancea & Christi corde, videbantur spargiradij ad modum lucidissimè rutilantium stellarum, qui ad singulos sanctorum pertingentes miro eos nouæ gloriæ decore perornabant. Sed specialiter ille sanctus, cuius agebatur festum, mirabili gloria singulari splendoris apparebat ex hilaratus. Ex inferiori vero latere eiusdem lanceæ videbatur etiam omnibus viuentibus specialis gratia, ac purgandis refrigerij subsidium in modum guttularum repentinè profluentium largiflue ministrari.

Diuini cordis bonitas supplet nostros defectus.

CAPVT. XXIII.

ALia vice, dum studeret singulas notas & verba cum intentione proferre, & in hoc ex humana fragilitate sæpius impediretur, mœsta ex hoc dixit intra se: Et quis ex tali studio prouenire poterit profectus, cui tanta inest instabilitas? Cuius mœstitiæ mederi vultes Dominus presentauit illi quasi proprijs manibus suis cor suum deificatum in similitudine lapidis ardentis, dicens: Ecce cor meum dulcissimum semper venerandæ Trinitatis organum oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia quæ per te minus supplere sufficis, fiducialiter pro te supplenda cõmendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summe perfecta. Quam inauditam dignationem Domini ista ex paucescèdo admiras, quod

quod ad supplendas negligentias suas dignaretur astare. Cuius pusillanimitati Dominus benignè obuians, hac ipsam similitudine dignatus est animare: Quæ admodum, ait, si tu haberes vocem multum sonoram & valde flexibilem: & insuper maximam haberes delectationem ad cantandum, si astares alicui malè cantanti, qui valde grauem & dissonam haberet vocem, intantum quod vix cum magno labore aliquid posset proferre, certè indignaretis quod tibi hoc optimè prævalenti & promptissimo ad cantandum non cõmitteret, quod ipse tam difficulter proferret. Sic proculdubio diuinum cor meum humanam recognoscens fragilitatem similiter & instabilitatem, cum inæstimabili semper desiderio expectando optat, quousque tu si non verbis saltem aliquo nutu cõmittas sibi supplendum pro te, ac perficiendum quidquid per te minus perficere potest. Illud autem sicut ex omnipotenti virtute facillimè præualet, & inscrutabili sapientia optimè scit: sic ex naturaliter mihi insita benignitatis dulcedine beneuolentissima hilaritate persolvere summo opere concupiscit.

De abundantia animæ ex corde Dei.

CAPVT. XXV.

Post hæc die quadam, cum dictum donum tam magnificum per gratitudinem recolendo reuolueret, cum desiderio requisitum à Domino, quoadusque id sibi dignaretur conseruare? Cui Dominus: Interim quod tu illud desideras reseruare, nunquam à me tibi subtractum dolebis. Tunc illa: Qualiter, inquit, o inæstimabilem effector

fecto operum Deus, fieri potest, quod cor tuū deficiat in similitudine lapidis: cognoscat in medio cordis mei, licet heu indignissima: & tamen quancumque gratia tua fauente tibi appropinquare meruero, illud etiā intra te omnium deliciarum mihi præbentem copiam me gaudeam inuenisse? Ad quod Dominus: Quemadmodum tu volens apprehendere aliquā rē, extendis manū tuam: & tamen apprehenso illo quod volebas, retrahis eā ad te. Sic ego, cū tu ad exteriora conuerteris, ego cor meum ad attrahendū te mihi extendo. Et iterum, cū tu mihi consentiendo in intimis ad intendēdū mihi te recolis, ego denuo cor meum tecum in me retrahendo ex ipso præbeo tibi omnigenarum virtutum oblectamentum. Tunc illa tā gratuitam benignitatem Dei erga se cum admiratione nimia simul & gratitudine retractando suorumque defectuū multimodam vtilitatem cōsiderando, cū maxima deiectione sui ipsius demersit se in profundissimam vallem sibi agnitæ humilitatis, ac omni gratia indignissimam se reputabat. Vbi cum per moram se occultando latuisset, Dominus (qui quauis in altissimis habitat, humilibus tamen largifluē delectatur gratiam suam impartiri) demittere videbatur quasi auream quandam fistulam de corde suo, quæ in similitudine lampadis apparuit dependere super animam illam sic in valle humilitatis sese deprimentem: per quam fistulam mirabili modo influxit ei omnium mirabilium affluentia. Verbi gratia: Si illa recolendo defectus suos humiliabatur, Dominus protinus misertus illius influebat ei de corde suo beatissimo diuinarum virtutum suarū florigeram venantiā: quæ omnes defectus eius annihilat,

hilans, nusquā eos corā oculis pietatis suæ diuinæ sinebat cōparere. Similiter si desiderabat quietē ornatū, siue quæcūque humano cordi desiderabilia & amoenā possunt excogitari, statim vniuersa sibi suauissimē ac iucundissimē per fistulā prædictam influebant. Dū verò per aliquod tempus in talibus delitijs faisset suauiter delectata, necnon cooperante sibi gratia Dei omnibus virtutibus, non tamen suis, sed domini sui, cōpareret decenter per ornata summeque perfectā, audiuit (sicut auditur in corde) quandā vocē dulcissimam tanquā cytharistæ suauiter demulcenti melodia cytharizantis in cythara sua hæc verba: Veni mea ad me: & sic inuenit se foeliciter in intimis sponsi & domini sui. Vbi quid senserit, quid videri t, quid audierit, quid gustauerit, quidve contrectauerit de verbo vitæ, ipsi soli notum est, ac illi, qui eam ad tā superexcellenter sublimem sui vnionē admittere dignatus est, Iesus sponsus animæ amantis: qui est super omnia Deus benedictus in secula.

De sepultura Domini in anima.

CAPVT. XXVI.

IN Parasceue, dū post officium sepultura Domini ea celebraretur, & ista exoraret Dominum, vt ipse in anima eius dignaretur ad perpetuam inhabitationem sepeliri: Dominus benignē annuens dixit: Ego ipse, qui dicor petra, ero lapis ad ostia omnium sententiarum tuorum: Et pro custodia ponam milites, scilicet, ipsas affectiones meas, quæ de cætero custodiāt cor tuū

Ab omnibus a duersis affectionibus, & operabuntur in te secundum meam virtutem mihi in laudem æternam. Post hæc, die quadam dum videret quoddam factum de vna persona, quod durius iudicauerat (vt ipsa sibi timebat) & inde compuncta diceret ad Dominum: Domine tu locū cordis mei munieras militibus: sed heu (vt timeo) locus vacat illis absentibus, cū tam dure iudicauerim hoc proximi mei factum. Dominus respondit: Et quomodo potes dicere quod locus vacet illis absentibus, cū iam in isto facto ipsorum persenseris virtutem? Qui enim mihi vult adherere, quod mihi displicet, iure ipsi non debet placere.

Quam utile sit, Christum frequenter pie & amanter salutare.

CAPVT XXVII.

Recolens vice quadam diuersos casus instabilitatis, conuersa ad Dominum dixit: Mihi adherere tibi soli, dilecte mi, bonum est. Tunc Dominus acclinatus circumplectebatur eam dicens: Et mihi adherere tibi semper suauis est dilecta mea, quod cū diceret, sancti affurgentes obtulerunt merita sua ante thronū obreuerentiam Domini, vt inde tribueret animæ istius, vt vel sic dignior sibi habitatio fieret in ea. Vnde intellexit, quia faciliter Dominus inclinatur ad animam, & quam libenter sanctorum cœtus ipsi ad hoc famulantur, quo ex ipsorum meritis indignitas animæ suppleatur. Hinc, cū ex affectu desideriorum diceret: Ego vilis hominatio, saluto te amantissime Domine. Tale à dul-

dulcissima pietate Dei accepit responsum: Et ego resaluto te meam amantissimam. Per quod intellexit, quod quotiescumque aliquis dicit Deo: Dilecte mi, vel dulcissime, vel amantissime, & similia, cū intenta deuotione, frequenter ab ipso tale accepit responsum, ex quo ipse quasi priuilegium specialis gratiæ habebit in cœlis: sicut Iohannes Euangelista specialem habet gloriam in terris, ex eo quod vocatur discipulus quem diligebat Iesus.

De utilitate bonæ voluntatis, & oblatione cordis: & de nonnullis locis Scripturæ quæ meditatione intellexit.

CAPVT. XXVIII.

Svb Missa Veni & ostende, apparuit Dominus quasi totus melleus dulcedine diuinæ gratiæ, viuificum atque diuinum de se dans spiramentum dimittensque de sublimi folio imperialis gloriæ suæ influxum perfectam dulcissimi sui natalis. Tūc illa pro sibi cōmissis, orauit, vt Dominus singulos dotaret gratia potiori, & tale accepit responsum: Ego cui libet donauit fistulā auream talis virtutis, vt cum ea cui libet sibi attingere possit de intus mei deificati cordis, quæcumque desiderat. Quam fistulam illa intellexit, bonam esse voluntatem, per quam homo omne bonum spirituale, tã cœlestium, quã terrestrius sibi potest proprie vendicare. Verbi gratia: Cū homo desiderio accensus vellet tantū posse exhibere Deo laudis gratiarum actionis obsequij & fidelitatis, quantum aliquis sanctorum sibi

exhibuit: hanc talem voluntatē acceptat in mēsa Dei bonitas quasi perfectam. Sed fistula ex inde aureo colore nobilitatur, cū homo regratiatur Deo, quōd tā nobilem sibi donavit voluntatem cum qua in infinitū plus lucrari potest, quam vniuersus mundus totis viribus perficere possit. Hinc intellexit singulas de congregatione Domino circumstantes, quasi per fistulas sibi collatas pro posse suo gratiam diuinam intrahere sibi. Et alij quidem directē de intimis diuini cordistra here videbantur, alijs verò per manus Domini procedebat quōd accipiebant. Et ideo quāto remotius à cor detrahebant, tanto difficilius obtinebant desiderata. Et quanto proprius cordi Dominico extrahere conati sunt, tanto facilius dulciūsq̄ & abundantius hauriebant. Vnde per has, quę directē & proximē de corde Dominico hauriebant, notabantur hęc quę se totas diuinę voluntati conformant & subdunt, super omnia desiderantes, vt laudabilissima voluntas Dei circa se plenissimē perficiatur, tam in spiritualibus, quā in corporalibus. Et in tanta efficacia cor diuinum medullius commouens erga se, quod tēpore à Domino præordinato tāto copiosius suauiusque suscipient in se torrentem diuinę suauitatis, quanto plenius se totos commiserant ipsius voluntati. Per illos verò qui per alia membra Domini intrahere conabātur, significabantur hi qui pro desiderio suo quęlibet dona gratiarum, siue studia virtutum, secundum dispositionem beneplaciti proprii conantur obtinere. Et hi tanto difficilius laborant pro desideratis, quanto amplius proprię innitentes voluntati, diuinę se providentię minus committunt.

Obla-

Oblatio cordis & oratio.

ET cum ista offerret Domino cor suum per hæc verba: Ecce Domine cor meum abstractum ab omni creatura integra voluntate offero tibi, orās vt abluas illud in virtuosa aqua sanctissimi lateris tui, & decen- tissimē exornes illud in pretioso sanguine dulcissimi cordis tui, ac tibi conuenientissimē coaptēs illud in aromatico vapore diuini amoris tui Filius Dei, offerēs illud Deo Patri vnitum cordi suo diuino. Nam ex tūc intellexit Domino complacere, quod talia conscribi faceret ad plurimorum vtilitatem.

¶ In aduentum per responsum: Ecce venit Dominus protector noster sanctus Israel, intellexit, quod si quis integra voluntate disponderet in corde suo desiderare, vt omnis modus vitę suę, tā in prosperis quā in aduersis, secundum laudabilissimam Dei voluntatem regatur, cum tali cogitatione mediante gratia Dei verum honorem defert, sicut honorem defert Imperatori, qui coronam regni capiti suo imponit.

¶ Item per verbum quod legitur in Isaia: Eleuare, eleuare, confurge Ierusalem, intellexit profectum qui militanti Ecclesię prouenit ex deuotione electorum. Quia videlicet, cū vna amans anima toto corde cōuertitur ad Dominum cū integra voluntate quod si præualeret libentissimē persoluerat Domino Deo omnem dampnum in quo est detrimentum sui honoris, & sic inter orandū facibus amoris inardescens, placet Deo in tantū, vt quandoque reconciliatus parcat multis alijs. Et hoc est, quod dicitur: Vsq̄ ad fundū calicis bibisti

O 2

Quia

Quia per talem modum iustitiæ severitas plene cōmū-
tatur in se civitatē. Sed quod additur: Potasti vsque ad
fœces, subintelligitur quod damnatis, quibus fœces iusti-
tiæ debetur, nulla rēdemptio fieri potest.

¶ Item per verbum illud Isaie: Glorificaberis, dū non
facis vias tuas, &c. intellexit, quia qui præmeditando
disponit facta vel verba sua, & cū nullam confide-
rat in eis utilitatem, continet se ab his quæ scilicet,
triplex consequitur inde beneficium. Primum est, quod
darur sibi suavius delectari in Deo, sicut dicitur: De-
lectaberis in Domino. Secundum, quod nocivæ cogi-
tationes minus præualebunt contra illum, sicut dici-
tur: Sustollam te super altitudinem terræ. Tertium,
quod in æterna vita Filius Dei plenius præ cæteris cō-
municat ipsi fructum sanctissimæ conversationis suæ,
quia ipse nobili victoria omni tentationi resistit & glo-
riose vicit, sicut dicitur: Et cibabo te hæreditate Ia-
cob patris tui. Item in illo verbo: Ecce merces eius cū
eo, intellexit quomodo Dominus ipse in amore suo
est præmium electorum, tā suaviter se ingerens, quod
animus amanti verissimè asserere potest, se longè su-
pra omne meritum dignissimè remuneratū. Et opus
illius eorum illo, id est, cū se totum divinæ providē-
tiæ committens, voluntatem Dei in omni facto suo
desiderat, iam per gratiam Dei perfectus apparet co-
ram Deo.

¶ Item per verbum illud: Sanctificamini filij Israel,
intellexit, quod si quis poenitendo vel ceteris de omni-
bus peccatis suis & omnis cum integro corde se in-
clinet ad obedientiam præceptorum Dei, tam vera-
citer

citer coram Deo sanctificatur & paratus invenitur, si-
cut leprosus ille mundatus est, cui dixit dominus: Vo-
lo: mundare. ¶ Item per verbum illud: Cantate Domi-
no canticum novum, intellexit quod canticum novū
cantat Domino omnis, qui cantat cum intentione de-
votionis, quia ex eo quod a Deo accipit gratiam, qua
illi intendere potest, iam novus effectus erit Deo accep-
tus.

¶ Item per verbum illud: Spiritus Domini super me.
Et infra: Ut mederer cōtritis corde, intellexit, quod
filius Dei cum missus sit a patre ut medeatur contritis
corde, electos suos soleat aliquo grauiamine conterere
quandoque paruo etiam de exterioribus, ut inde ha-
beat occasionem medendi eis. Sed cum hac occasione
diuerterit ad animam, grauiamen illud quo forte cor
contritum est, non medetur, quia minus nocivum est
sed quicquid in anima inuenerit damnolum, hoc ma-
gis medetur. ¶ Item per verbum illud: In splendori-
bus sanctorum, intellexit, quod tanta & tam incom-
præhensibilis est lux diuinitatis, quod quilibet sancto-
rum ab Adam vsque ad nouissimum hominē, si singu-
lus eorum singularem perciperet cognitionem tam lu-
cidam, altam & dilatatam, quam aliqua creatura ma-
gis capere potuit, ita quod nullus alij in sua cogniti-
one participaret: etiā si millies numerosior esset turba
sanctorum: tamen adhuc in infinitum supra omnem
intellectum remaneret diuinitas in exhausta. Et hoc
est quod non dicitur, in splendore sed in splendoribus
sanctorum, ex utero ante luciferum genuite.

Item dum de vno martyre cantaretur: Qui vult venire post me, respexit dominum iter. quoddam trāseuntem amœnolum quidem viriditate ac florum vœnu stare, sed angustum & asperum spinarum densitate. Cui conspexit præcedere similitudinem crucis, diuisione spinarum ab inuicemiter commodose dilatātem: retroque versum sereno vultu suos post se inuitātem ac dicentem: Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucē suam, & sequatur me &c. Inter quæ intellexit cuique tentationem suam esse crucem suam. Verbi causa: Aliquibus erat crux, quod per obedientiæ stimulos ad aliqua sibi contraria compellebantur. Alijs vero quod per graua mina infirmatū à libitis impediēbātur. Et sic alia alijs. Quā crucē sic quilibet, tollere debēt q̄ adhibeat voluntatē libenter patien di sibi contraria, & tamen quantumcunque potest perficere, nihil negligat eorū quæ scit laudabilia Deo.

Cum in Psalmo cantaretur versus: Verba iniquorū &c. intellexit quod cum aliquis ex humana fragilitate culpabilis effectus, pro culpa sua corrigeretur, si quid amplius, verborum additur, misericordiam, Dei prouocant, & cedunt in augmentum meriti ipsi culpabili homini.

Cum cantaretur: Salue regina, & per verbum illud: Misericordes oculos, optaret sibi tribui corporis sanitatem, Dominus quasi blande subridens dixit: An nescis, quia meo misericordissimo intuitu te respicio, quando corpore castigaris, vel mente turbaris? ¶ Item in natali quorundam martyrum, dum cantaretur Gloriosum sanguinem, intellexit quia quemadmodū sanguis (qui in se est abominabilis) ex eo quod pro Christi

efflo funditur in scriptura collaudatur: Sic illa negligentia religiosorum, quæ provenit ex obedientia vel ex fraterna charitate, in tantum complacet Deo, quod digne appellari potest gloriosa. ¶ Vice quadam intellexit, quod Deus occulto iudicio suo quandoque permittit quod cum peruersus quisque dolose tentando ab electis quærit alicuius secreti notitiā, tale quandoq; accepit responsum quo magis in peruersitate erroris fit obstinatus. Et hoc in malum suum, in prouationem vero: provenit electorum. Vnde in Ezech. Qui posuerit immunditias in corde suo & scandalum iniquitatis suæ contra faciem suam, & venerit ad prophetam, interrogans eum per me. Ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum, vt capiatur in corde suo.

Per verba etiam quibus canitur de sancto Iohanne. Haurit virus hic lethale: intellexit quod sicut virtus fidei seruauit illi salutem Ioh. à veneno. sic consensus voluntatis contra peccata & suggestiones renitentis conseruat animam immaculatam, quantumcunque sit venenosum quod cordi ingeritur contra voluntatem. ¶ Per versiculum: Dignare Domine deus iste, intellexit quod in quocunque se homo commendat Deo, orans ipsum à peccato custodiat etiā si occulto Dei iudicio homini videatur, quod grauer deliquerit in aliquo, nunquam tamen sic delinquet, sed gratia Dei velut baculus sustentet eum, vt semper facilius ad præcedentia redeat.

Cum cantaretur Responsum: Benedicens, ipsa quasi in persona Noe astitit Domino, expostulans benedictionem. Quam cum esset consecuta, Dominus

vice versa, licet modo ab ea videbatur benedictionē postulare. Per quod intellexit, quod homo tūc benedicit Domino, quādo in cogitatione se dicit pœnitere, quod nunquā creatorē suū offendit, & eius auxiliū expostulat ut de cætero peccata caueat. Ad quā benedictionē Dominus cœlorū gratanter auit, & acceptauit eā. ¶ Item per verbū illud: Vbi est Abel frater tuus? intellexit, quod Dominus à quolibet religioso requirit quodlibet factū a proximo suo contra religionem, cuius caurelam ipse aliquomodo præuenire posset, siue ipsum admonendo, siue prælatis suggerendo. Et quod illa excusatio qua quidam dicunt (mihi non est mandatum, ut alios corrigā: in super quā ille: Ego ipse sum pœior quā ille) tā parū prodest apud Deum, sicut Cayn profuit, qui dixit: Numquid custos fratris mei sum ego? Vnusquisque enim tenetur coram Deo fratrem suum à malis retrahere, & ad bonum promouere. Et quādo cunq; contra conscientiam hoc negligit, contra Deum delinquit. Nec prodest ei quod sibi non commissum præterdit, quia veraciter à Deo hoc sibi commissum est secundum quod ei conscientia sua ostendit. Et si negligit, hoc Deus ab anima eius requiret, quādoque etiam magis quā ab anima prælati qui non adest, vel si forsan præsens est, non aduertit. Vnde Scriptura comminatur, dicens: Væ facienti, væ consentienti. Consentiens culpam incurrit, qui dissimulat, cum manifestando posset laudem Dei promouere.

*Iustitiam propugnans propter religionem,
Deum vestit.*

PER Resp. Induit me Dominus, intellexit quod ille qui laborat verbo vel facto ad promouendam religionem, & rationabiliter propugnando iustitiam, quasi vestit Dominum vestimento salutari, simul & ornatisimo: & Dominus remunerabit eum in vita æterna secundum liberalitatem suæ regalis munificentiæ, circumdando eum vestimentis lætitiæ, & pro augmento præmij corona gloriæ spiritualis decorabit. Sed singulariter intellexit, quod ille qui promouens bona vel religionem, aduersa patitur, tanto gratior est Deo: sicut acceptius est pauperi vestimentum, quo calefit simul & vestitur. Et si nihil profecerit ille qui promouet religionem, impediens alijs, omnino tamen non minuitur merces illius coram Deo. ¶ Cū cantaretur Respons. Vocauit angelus Domini, intellexit quomodo agmina angelorum, quorum subsidia plenè sufficere possunt, circumdant electos ad protegendum eos. Sed Dominus paterna prouidentia quādoque suspendit eandem protectionem, ut permittat electos in aliquo tentari. Quos tamen ipse non deserit: sed probat ut maiori præmio coronet.

Obedientiæ meritum.

ITEM per consequens Respons. quo canitur: Vocauit angelus Domini Abraham, intellexit, quia sicut Abraham extento brachio ad obedientiam perficiendam, vocari meruit ab angelo: sic electus cū ad aliquod

quod opus sibi difficile propter Deum mentem fleat integram adiungendo voluntatem, statim in instanti arridenti sibi suavitatem divinæ gratiæ, testimonio propriæ conscientiæ meretur consolari. Et hoc est donativum: quo incontinentissima liberalitas Dei prævenit æternam mercedem, quo unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. ¶ Cum quædam vicet reuolueret aduersitates præteritorum temporum suorum requisivit a Domino, cur tunc illam permisit a quibusdam molestari? respondit Dominus: Cùm paterna manus vult filium corrigere, virga recte flere non valet. Vnde vellem quod electi mei nunquam impetarent hominibus per quos purgantur, sed semper respicerent meum paternum affectum, qui nequam pateret vel tenuissimam auram contra eos flare, si non aspicerem eorum salutem æternam, quam recipient in remuneratione. Ideo compaterentur illis, qui quandoque pro ipsorum purgatione maculantur.

Oblationis modus quis sit magis acceptus?

Alia vice dum propter difficultatem cuiusdam operis diceret Deo patri: Domine, hoc opus offero tibi per unicum filium tuum in virtute Spiritu Sancti in laudem æternam: per intellectum sensit virtutem verbi illius, quod scilicet ad talem intentionem misericorditer per humanam æstimationem nobilitaretur, & gratum sit Deo patri, quicquid offertur. Ad similitudinem, sicut viridè appareat, quicquid per viridè videtur: Et rufum apparet, quicquid per rufum videtur. Et sic de similibus?

similibus: Sed per omnia placidissimum & acceptissimum est Deo patri, quicquid per unigenitum suum offertur.

Desiderium non ex auditum, plus valet ex auditu.

Cum in oratione sua perquireret à Domino: quid proficeret amicis suis, quod totiens pro eis oraret dum orationis nullum in eis videret profectum: hac similitudine instructa est a Domino: Dum paruulus reducitur ab Imperatore ditatus immensis prædijs possessionum, quis intuentium statim in forma pueri illius donationis videt aliquem fructum, cum tamen testes non lateat qualis & quantus sit futurus ex concessis diuitijs? Ergo non mireris, quod corporaliter non cernis fructum orationum tuarum, quem ego secundum æternam sapientiam dispono ad vtiliorem profectum. Et quanto sæpius pro aliquo oratur, tanto magis beatificatur, quia nulla fidelis oratio manebit sine fructu quamuis homines eius lateat modus.

Santæ cogitationes ornât animam.

Scire desiderans, quis fructus esset in eo quod cogitationes dirigantur ad Deum, taliter instructa est, quod cum homo meditatio siue intèdèdo cogitationes suas in Deum dirigit, ante thronum gloriæ præsentat Deo quasi speculum miræ splendoris, in quo Dominus suipius amaginem iucundissime speculatur, quia ipse immissor est & director omnium bonorum. Cùm homo propter impedimenta quandoque dif-

ficilius

scilicet in talibus laborat, quāto grauius laborat, tanto delectabilius speculum illud in conspectu semper venerandæ trinitatis, omniumque sanctorum ornatum apparet. Et hoc manebit æternaliter in gloria Dei, & animæ ipsius perennem exultationem.

Impedimenta quare permitantur festiuis diebus:

IN festo quodam, dum vitio capitis in cantu impeditur, requisitit à Domino, cur sapius in festis sineret hoc ei euenire? Et super hoc tale accepit responsum: Ne forte per delectationem modulationis eleuata, gratiæ minus idonea inueniaris. Et illa: Gratia tua Domine posset in me hunc casum præcauere. Et Dominus: Ad meliorem profectum cedit homini, quod sibi occasio casus tollitur per depressione grauaminis: quia inde duplex illi meritum crescit, scilicet, patientiæ & humiliatis.

Voluntatis bonæ effectus bonus.

Affectu nimio ducta die quodā, cum diceret ad Dominum: O vtiāam Domine haberem talem ignē, quo anima mea ad similitudinem liquidissimæ substantiæ liquefieri posset, quo subtilius eam totam tibi infundere possem. Dominus respondit: Voluntas tua talis tibi ignis est. Ex quibus verbis intellexit: quod homo per voluntatem suam plenum effectum habet omnium desideriorum illorum, quæ spectant ad Deum: si vera illa sit, & beneplacens, & perfecta,

Tentacionis

Tentacionis bonus effectus.

Cum sapius niteretur à Domino precibus obtinere extirpationem vitiorum, tā in se quā in alijs, frequenter videbatur sibi, quod pleniùs id impetrari non posset, quā ut pietas Dei relaxare necessitatem illam, quæ fit ex peruersa consuetudine: scilicet, ut tā facile faceret illam resistere vitio, quasi nihil accreuisset difficultatis ex consuetudine, quæ dicitur altera natura. Nam & in hoc recognouit admirabile consilium diuinæ pietatis super salutem generis humani, quæ ut amplius homini accrescat cumulus glorificationis æternæ, permittit eum pluribus vitijs grauius impugnari, ut eo felicius de triumpho valeat exultare.

Absque amore Dei nemo saluatur.

IN prædicatione quadam cum audisset recitatum sermonem illum, quod nullus hominum saluaretur sine amore Dei, quin ad minus aliquid de eo habere deberet, ut ex amore Dei pœniteret & abstineret à peccato: ipsa reuoluit in corde suo, quod multi migrarent à seculo, qui plus viderentur pœnitere timore gehennæ quā Dei amore. Respondit Dominus, dicens: Cum videro illos agonizantes qui mei sunt dulciter recordati, vel qui aliquid meritorij operis peregerunt, in ipso amoris confinio exhibeo me eis benigna pietate ita amabilem, quod ex intimis medullis cordis pœnitent eos me vnquam offendisse: vnde & per talē pœnitentiā tūc saluatur. Ergo pro dignatione illa vellē ab electis

electis meis glorificari, ut scilicet, inter generalia beneficia etiam pro isto mihi agerent gratias.

Amor complacentiam facit.

Meditando quâdoque cognoscere cœpit interiorē deformitatem suam, & in ea tantum sibi metipsi displicere, quod quasi anxie vacillans, cogitabat quomodo vnquam Deo placere posset, qui tot maculas in ipsâ conspiceret. Quia vbi ipsa vnâ perpenderet, ibi penetrans oculus diuinitatis conspiceret infinitas. Super quotali responso diuinitus est consolata: Amor facit placentiam. Vnde intellexit, quod si in terrenis hominibus amor tantum præualeat, quod quâdoque deformes propter dilectionem placent eis, à quibus diliguntur, & etiam interdum tantum placent, quod amatores per vim dilectionis desiderēt similari amatis: quomodo tunc diffidendum est de eo, qui Deus charitas est. quod ex vi amoris non possit placitos facere quos amat?

Desiderium dissolucendi propter Deum, quid mereatur.

Item cum valde desideraret (secundum Apostolū) dissolui & esse cum Christo, & super hoc multos de profundo cordis emitteret gemitus ad Deum: vice quadam hoc responso est consolata, quod quouens cū integro corde desiderium suum transmitteret, pro eo quod vellet absolui de carcere mortis huius, & tamen insuper voluntatem suam in hoc stabiliret, quod in corpore manere vellet quâdiu Deo placere, toties

Filius

Filius Dei adderet totam sanctissimam conuersationem suam conuersationi ipsius, & inde miro modo perfecta apparet in conspectu Dei Patris.

Gratiarum actio non sufficit pro donis datis a Deo.

Reuoluens die quadam diuersitatē multiplicium gratiarum, sibi ex largiflua Dei pietate infusarū, miseram se, ac omni bono indignam reputauit pro eo, quod tam innumerabilia dona à Deo accepta, adeo negligenter deperdidisset, quod nullum omnino fructum ex eis videretur reportasse, nec in seipsa per fruitionem seu per gratiarum actionē, nec in alijs, quibus si notū fuisset, posset ædificationis extitisse causa, vel diuinæ cognitionis promotio. Vnde & super hoc tali est intellectu consolata: Quia Dominus quâdoque tali modo diffundit electis dona gratiarum, quod exigat à singulis dignos fructus reportare, sed cum humana fragilitas hoc sæpè impediatur, & cū supereffluens Dei largitias se continere non vult, quâuis hominem sciat in singulis non posse exerceri, tamen assidue superauget cumulum gratiarum, ut vel sic appropriet homini cumulum beatitudinis in futuro: Sicut solet fieri per hæc terrena, quæ quâdoque conceduntur paruulo, qui nullam indoleat sperare vtilitatē, & postmodum adultis bonis abundet. Sic Dominus cum electis suis confert gratiam in hac vita, eis præparat & appropriat, de quorum æterna fruitione beatificabuntur in cœlis.

Sanctus

Sancta desideria velle habere, quàm placitum sit Deo.

Vice quadã dñ querularetur in corde suo, quòd tantum desiderium habere non posset quantum expediret ad laudem Dei, diuinitus edocta est, quòd Deo peroptime sufficit in homine cū plus habere non potest, quòd cum voluntate haberet, magnum desiderium & quã magnum vellet habere, tam magnum habet coram Deo: Et quando cor continet tale desiderium, scilicet, voluntatem habendi desiderium in hoc Deus magis delectatur habitare, quã vnquam homo habitare posset in floribus vernalis amoenitatis. ¶ Corporali impediẽte infirmitate, dñ vice quadã legnius Deo intendisset, tandem rediens ad se prægrauata conscientia humili deuotione hñc suum defectum studuit Domino confiteri. Et cū timeret se per longam moram laboraturam, antequam suauitatem diuinæ gratiæ reperaret, subito in instanti per sensit ad se benignitatem Dei per blandissimum amplexum acclinatam & dicentem: Filia, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. In quibus verbis intellexit, quòd quamuis homo quandoque ex humana fragilitate intentionem suam negligit ad Deum dirigere: pia tamen misericordia Dei non negligit omnia opera nostra æterna remuneratione reputare digna, si solummodo voluntas nõ auertatur a Deo, & homo frequẽtius poeniteat ab omnibus quæ conscientia remordet. ¶ Cū ante festum quoddam sentiret infirmitatem, desiderauit a Domino, vt eam vsque post festum sanam seruaret, vel saltem infirmitatẽ sic temperaret, ne a celebritate ipsius festi

festi impediretur, sed tamen in super se totam diuinam voluntati commisit. Super quo à Domino tale accepit responsum: Per hoc quod à me ista quæris, & insuper voluntati meæ committis: ducis me ad hortum deliciarum areolis florum confutum & mihi valde amcenũ. Sed scias, quod si te exaudiero in hoc quod non impedieris à meo seruitio: tunc ego te sequor ad areolam in qua tu magis delectaris. Si verò te non exaudiero, & tu in patientia perseueraueris, tunc tu sequeris me ad areolam in qua ego magis delector, quia plus amoenitatis inuenio in te, si habueris desiderium cum grauiamine, quã si habueris cum delectatione deuotionem.

Delectatio sensualis euacuat diuinam.

Petractans aliquando, quo iudicio aliqui tanta spiritus pinguedine in seruitio Dei abundarent, alij tam aridis remanentibus, hunc a Deo accepit intellectũ: Quòd cor a Deo creatũ est ad continẽdas delectationes, sicut vas quod continet aquã. Si verò vas continet aquam eã emitteret per minuta foramina, vas tandẽ euacuari posset, in tantũ quòd etiam vas siccum remaneret: Sic cor humanum continens delectationem si eã emittit per sensus corporis, videndo, scilicet & audiẽdo, vel etiam per alios sensus corporis perficiendo quæ libent, tantum emittere potest, quod cor vacuum remanebit ad delectandum in Deo. Vnde & hoc quilibet in se poterit experiri. Cum liberit videre vel loqui verbum vnum, in quo paruus vel nullus est profectus, si hoc statim perficit, pro nihilo reputat, quia sicut a qua per

fluit. Si verò propter Deū cōtinere proponit, tantū cre-
 scit in corde quod vix superare praualet. Vndē cū in-
 talibus didicerit homo se superare, assuescit in Deo de-
 lectari, & quanto grauiori labore hoc perfecerit, tanto
 fructuosius in Deo incipit delectari. In semetipsa de
 quadā re parua intolerabiliter grauata, talē suā desola-
 tionē ad eleuationē hostiæ obtulit Deo in laudē eter-
 nam. Vndē Dñs videbatur animā eius per hostiā illam
 sacrosanctā attrahere sibi quasi per quendā cancellū,
 & super Dominicum pectus suū suauiter reclinare, &
 blāde alloqui his verbis: Ecce in hoc reclinatorio res-
 pirabis ab omni molestia, sed quotiens declinaueris, a-
 maritudo cordis te rursus apprehendet pro antido-
 to salutari.

Blanditur Deus anima.

Dūm ex defectu viriū fatigata, quadā vice diceret
 ad Dominū: Quid, Domine mi de me fieri debet,
 vel quid proponis facere mecum? Dñs respondit: Sicut
 mater consolatur filios suos, & ego consolabor te. Et
 adiecit Dñs: Nū vidisti aliquā matrē blandientem filio
 suo? Ad quod cū illā reticeret, hoc non recordans, Do-
 minus proposuit illi quod pene ante dimidiū annū vi-
 derat matrē quandā blandientē paruulo suo, & quasi
 trium cōmune fecit eā, quod tunc videndo nō aduerte-
 rat. Primò quod mater sæpius osculū a paruulo postu-
 lauit. Ad quod paruulus propter teneritudinē mēbro-
 rū surgere est conatus. Subiungens, quod sic eā cū mag-
 no labore oporteret eleuari per contēplationē ad frui-
 tionē sui suauissimi amoris. Secundò, quod mater ten-
 tauit paruuli voluntatē, dicens: Vis hoc & vis illud. &
 neutrum perficit: Sic Deus tentat hominē quandoque
 immit-

immittens sibi grauam iua præuidere, quæ nunquam
 imminet: & tamen ex hoc quod homo ex voluntate
 consentit, Deo optimè sufficit, & facit eū dignū eter-
 na remuneratione. Tertiò, quod omnium præsentium
 nullus intellexit loquelā pueri, nondū verba formare
 valetis, excepta sola genetrice: Sic solus Deus intelligit
 intentionē hominis, & secundū hanc ipsum iudicat, lō-
 gē aliter quā homines, qui tantūmodo respiciūt exte-
 riora. Vice quadā dū memoria præteritorū peccatorū
 in tantū eam deiecit, quod latere omnino satagebat.
 Dñs respōdit: Sequar eā, quæ tā efficacibus humilitatis
 tractibus cor meum diuinum intrahit sibi.

¶ Requirens a Domino, quid sibi placcret cui illa
 hora intendere deberet? Dominus respondit: Volo vt
 addiscas patientiam. Erat enim pro aliqua causā val-
 dē turbata. Ad quod illa: Et quomodo, aut per quid
 addiscere possem? Tunc Dominus assumens eā ad se:
 Sicut benignus magister tenellū discipulū suū in sinu
 suo, quasi per tres literas proposuit sibi tria quæ ip-
 sam ad patientiam deberent animare, dicens: Ad pri-
 mum perpende, quanta familiaritate noetur a Re-
 ge, qui sibi in omnibus præ alijs maximè assimilatur.
 Et inde æstima, quantum affectus meus crescat erga
 te, ex eo quod propter me similem mihi contume-
 liam pateris. Ad secundum verò dixit: Item perpen-
 de, quid familiarissimus Regis, & in omnibus sibi si-
 millimus reuerentiæ obtineat a familia. Et inde æsti-
 ma, quid tibi gloriæ in coelis pro patientia præpare-
 tur. Ad tertium autem dixit: Considera, quid amico-
 conferat solatij fidelissimi amici blandiēs compas-
 sio: Et inde æstima, quā suauissima blanditate
 P 2 ego

ego ipse te sim leniturus in cœlo pro minimis etiam cogitationibus quæ te hic grauant:

De processione, & placatione patris cum imagine Crucis.

CAPVT. XXIX.

CVM processio illa fieret, quæ statuta fuit pro necessitate tempestat, & reuertente conuentu in choro imago Crucifixi præferretur, intellexit ex eadē imagine filium Dei dicentem: Ecce cum exercitu meo aduenio supplicaturus tibi Deo patri in ea forma, qua omnem humanam creaturam reconciliaui. Vnde etiā videbatur Deus pater imaginem Crucis prædictæ in nubibus exaltare, cum his verbis: Hoc erit signum foderis inter me & terram. ¶ Item, alia vice dum auræ in temperies populum nimis affligeret, & ipsa cum alia sæpius super hoc misericordiam Dei inuocaret, nec alium sentiret effectum: tandem dixit ad Dominum: Et quomodo benignissime amator tam diu protrahere potes plurimorum desideria, cum ego quamuis indigna de tua pietate in tantum confisa sim, quod sola misericordiam tuam inflectere possem ad maiora? Et Dominus: Non esset mirandum, quod pater permitteret filium à se petere nummum: si totiens haberet filio reponere centum marcas: Sic non mireris, quod protrahio in hac causa vos exaudire, quia quotiens pro eam inuocatis, etiam minimis verbis vel cogitationibus totiens de æternis bonis vobis longe supra centū marcas repono.

Defre-

De frequenti desiderio bono & molestia somniorum ex probationeque demonis.

CAPVT. XXX.

IN Missa pro defunctis dū cantaretur tractus: Sicut ceruus. Et ista in illo verbo: Sities anima mea, excita ret tepeditatē suam, dixit ad Dominū: Heu Domine quoddam tam tepida sunt desideria mea ad te verum bonum meum, vnde tam raro conuenit mihi dicere tibi: Sitiuit anima mea ad te. Et Dominus: Non raro, sed frequentius dicas mihi, quod me siciat anima tua, quia pietas amoris, qua humanam diligo salutem, compellit me vt quæcumque bona desideret electus, semper reputem illū me desiderasse, cū in me lateat & ex me proficiat omne bonum. Verbi gratia: Si homo desiderat sanitatem, securitatem, cōmodum, sapientiam & similia, vt magis queam cumulare meritum retributionis, frequenter reputo eum desiderasse me: Excepto si deliberatiuē declinaret à me, vt scilicet, ita desideraret sapientiam habere, vt inde possit superbire: siue sanitatem, vt malū perficere posset. Et adiecit Dominus: Vnde speciales meos valdē sæpē soleo aggrauare infirmitate corporis & desolatione mentis, & similibus, vt dūm desiderant contraria bona obtinere, zelans amor cordis mei valeat eos secundū beneplacitum liberalitatis meę copiosius remunerare. Simile huic etiā alia vice diuinitus inspirata dixit: Intellexit, scilicet, quod Dominus cuius delitię sunt esse cum filiis hominum, quandoque cū nihil inueniat in homine quo placita sibi dignatione cum adesse deceat, etiam tribu-

P 3

lationes,

lationes, siue molestias tam corporales quam spirituales immittat, ut intimius inaneat cum ipso, quia veritas Scriptura dicit: Iuxta est Dominus his, qui tribulatio sunt corde. Item: Cum ipso sum in tribulatione. Super horum similitumque consideratione diligens gratitudo humanæ exiguitatis totis precordiorum affectibus clamare cōpellitur illud Apostoli: O altitudo diuitiarū sapiētiae & sciētiae Dei, quā incōprehēlibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius (quas inuenit pro salutē generis humani) Nocte quadam sopori dedita per somnum à Domino suauis visitabatur, in tantum, quod ex consortio presentiae Domini, velut delicatioribus epulis sibi refecti videretur: Vnde euigilās Domino gratis persoluit, dicens: Quid Domine Deus, ego indignissima præ alijs merui qui sæpius per somnia intantum grauantur, quod etiam per clamores cæteris quandoque incutiunt terrorem? Ad quod Dominus respondit: Quos mea paterna providentia disponit per tolerantias sanctificare, si vigilantes corpori suo student commoda procurare, vnde se occasionebus meritorum priuant: Ego illis ex diuina pietate per somnia ingero grauamen, ut saltem sic aliqua mereantur. Et illa: Num Domine illis hoc poterit proficere ad meritum, quod sine intentione & quasi contra voluntatem patiuntur? Tunc Dominus: Benignitas mea hoc perficit. Nam ut in secularibus viderat, quidam se nitro ac cupro componentes ornati cernuntur, sed qui auro & gemmis redimuntur, multo ditiores reputantur. Similiter etiam in illis fit.

Horas

Horas Canonicas, dum vice quadam legendo minus intentē persolueret, adesse sibi nouit humani generis antiquum hostem, qui quasi insultando profectus est consequentia Psalmi: Mirabilia testimo. &c. singula velut pro festinatione syncopando: & cum cōpleisset versiculum, addidit: Bene expendit Creator tuus, Saluator tuus, & amator, quod dedit tibi tam expeditam loquelam, quod tam decenter præuales facere sermonem, quæcumque volueris, cum sibi loquedo tam abruptē proferas, quod iam in Psalmo isto tot literas, tot syllabas, & tot verba subtraxeris. Vnde intellexit, quod si callidus hostis in Psalmo illo tam subtiliter numerauerat sigillatim literas & syllabas, post mortem magnam accusationem afferre potest aduersus eos, qui festinanter & sine intentione horas dicere consueuerunt. Item, dum susando festinās, paruos pilos lanæ proieceret a se, & inter hæc opus suum deuota intentione Deo commendaret: vidit dæmonem ipsos pilos recolligentem, quasi in testimonium culpæ ipsius. Super quo dum Dominum inuocaret, ipse dæmonem expellens increpauit quod operi sibi in principio commisso se ingerere præsumpisset.

Deus interdum non concedit quæ petimus in oratione, sed meliora.

CAPVT. XXXI.

MAiori quadam vice erga Dominum æsuans desiderio, dixit ad Dominum: Eia Domine mihi possum nunc drare? Cui benignissimus Dñs. respondit

blando: Ita regina, tu optimè potes exorare, quia voluntati tuæ ac desiderio in omnibus promptius adero, & fauebo. Et ista: Saluum per omnia verbum pijsimæ dignationis tuæ benignissimè Deus. Attamen cū tam promptum exhibere digneris te mihi indignissimæ, cur quæso totiens effectū caret oratio mea? Respondit Dominus: Cū regina dicit ministro suo: Porrige mihi filum quod dependet retrorsum super sinistram scapulam meam, purans ita esse cū non possit retrò se respicere, & ille quærens quod iussus est, cū videt filum non super sinistram, sed super dexteram dependere, tollit profecto quod comperit & porrigit dominæ suæ, consultius existimans hoc quàm ut extraheret filum vnum de tunica sua ex parte sinistra, ut sic præceptum adimpleret. Similiter ego qui sum sapientia inscrutabilis, si quandoque non exaudio preces tuas ad vota, proculdubio semper pro eis dispono vttiliora, cū tu humana fragilitate impedita non possis discernere meliora.

Quomodo Dominus ac sancti nos preparant ad communionem.

CAPVT. XXXII.

Christi corpus sumptura vice quadam dū se nimis imparatam doleret, orauit beatam Virginem & omnes sanctos, vt Domino pro se offerrent omnē dignitatem, qua quilibet ipsorum paratus fuisset ad quamlibet gratiam recipiendam. Orauit super Dominum Iesum Christum, vt ipse pro ea offerre dignare-

naretur perfectionem illam qua in hora ascensionis paratus assistit Deo Patri ad suscipiendam glorificationem. Et post paululum dū inuestigare niteretur quid per hanc orationem lucrata esset, Dominus respondit: Hoc lucrata es, quòd iam verè omnibus coelicolis appares in eo ornatu quem tibi petisti: Et adiecit Dominus: Quare diffidere velles de me omnipotenti & benignissimo Deo, quod perficere potest quilibet homo in terris, vt scilicet, habens vestimentum vel ornatum illo vel simili sibi induere possit amicū suum, & inde præstare vt amicus suus appareat gloriosus eodem ornatu quo ipse fulgebat.

¶ Deinde cū recoleret quod aliquibus deuocerat se ipso die pro ipsis communicuram, & deuorè oraret, vt Dominus etiam ipsis iam dictum donum impertiretur, tale accepit respòsum: Ego illud do eis, & qualicumque hora posthæc purum cor, & integrā voluntatem ad me vertentes: gratiam meam etiam minimo verbo vel gemitu inuocant, statim mihi apparent in ornatu eodem, quem eis in orationibus tuis impetraſti.

De utilitate sæpius communicandi.

CAPVT. XXXIII.

Alia etiam vice communicatura, dixit ad Dominum: O Domine, quid mihi daturus es? Dominus respondit: Me ipsum totum cum omni diuina mea virtute: Tunc ista: Quid inde amplius habebō præ-

præ illis, qui hesternæ die te mecum susceperunt, & hodie omittunt, cum te totum des semper. Ad quod Dominus: Si apud seculares qui bis consolatum obtinisset, in honore præcederet illum qui semel accepisset, quomodo non multo maiori gloria excelleret in æterna vita, qui sæpius suscepit me in terris: Tunc ista ingemiscens, dicebat: O quanta gloria tunc me præcedent sacerdotes, qui ex officio quotidie communicant? Et Dominus: Gloria quidem magna fulgebunt qui digne accedunt: sed tamen longè aliter sentitur affectio delectantis quàm gloria apparentis. Unde est alia remuneratio his qui ex desiderio & amore accedunt. Alia verò illis, qui cum timore & reuerentia sumunt. Atque alia etiam illis, qui cum studio exercitationum ad sumendum præparantur. Quartam recipiet ille qui ex usu tantum celebrat.

Quomodo Dominus emendavit negligentias animæ.

CAP V T. XXXIII.

IN festo quodam beatæ virginis, dum post suscepta specialia & mirifica dona ad se rediret, atque ingratitude & negligentiam suam considerans cum dilectione spiritus in animo reuolueret, quod ut sibi videbatur tam parum reuerentiæ matri Domini exhibisset, simulque cæteris sanctis Dei, quos tamen pro suscepto speciali dono merito magis ipso die glorificasset: Dominus solita benignitate ipsam demulcens, ait matri suæ beatissimæ, cæterisque sanctis: Num vide-

videretur vobis me satis pro ista satisfecisse vobis, cum me ipsum in meæ diuinitatis suaviflua delectatione communicauero ipsi in præsentia vestri? Ad quod illi responderunt: Verè longè supra cõdignum. Tunc Dominus blandè conuersus ad animam, dixit: Sufficit ne tibi? Et illa: Optimè mi Domine sufficeret mihi, si hoc vnum non deesset, quod cum emendaueris præteritas negligentias, ego statim eo super adderem futuras, cum non ignorem propitatem meam ad lapsum. Cui Dominus: Ego tali modo me tibi dabo, quod non solum præteritas, verum etiam futuras negligentias pro te plenè emendabo, tu autem tantummodo stude, vt post susceptum sacramentum à maculis peccatorum te conserues illæssam. Et cum ista diceret: Heu Domine, timeo quod hoc ipsum non perficiam sicut deceret. Unde rogo, doceas me magistrorum benignissimè, quomodo maculas abstergere possim cum contraxero. Dominus respondit: Nunquam per tempus sinas eas durare in te, sed cum primò cognoscis te maculatam, statim deuoto corde dic veriam: **M**iserere mei Deus, vel illum: O vnica salus mea Christe Iesu, da, vt per saluberrimam mortem tuam deleantur omnia mea delicta. Hinc accedens dum sumpsisset corpus Christi, recognouit animam suam, velut chrystillum niueo splendore perlucidam, & susceptam in se Christi diuinitatem, tanquam aurum miraculose inclusam, per chrystillum splendore, quæ in se ipsa tam mirabiles, & supra quam æstimari potest, delectabiles exercitabat opera-

operationes, quæ sic venerandæ Trinitati omnibusque sanctis tam amoenas exhibebant delitias, quòd ista intellexit hoc esse quod legitur: Quia omnis spiritualis deperditio possit per dignam susceptionem corporis Christi recuperari. Nam tam excellenter iucunda videbatur illa diuinitatis operatio, quòd tota celestis curia visa est attestari gaudiū illi esse, aspiceret animam in qua hæc operabantur. Quod etiam supra scriptum est Dominum promississe, quòd futuras negligētias ipsius vellet emendare, ita intelligēdum est. Quia sicut per chrystallum tam ex vna parte, quam ex altera parte, apparet quod inclusum est, sic per istam animam apparet iam dicta operatio diuina, tã illa intendente studio bonorum operum, quàm non intendente ex humana fragilitate, excepto dùm peccatorum nebulis obscuratur, quia hoc solum impedit in anima hanc saluberrimam & verè dignissimam operationem.

*De effectu respectus diuini, & spirituali
communicatione.*

CAP. XXXV.

HAbere solet hæc sponsa deuotionem & desiderium frequens suscipiendi corpus Christi, & dùm se vice quadam deuotius quàm præcedentibus diebus ad communionem præparasset, & nocte Dominica tantum virium sentiret defectum, quod videbatur sibi non posse communicare, more sibi solito consuluit Dominum, quid sibi magis complaceret faciendum?

Cui

Cui Dominus benigne respondit: Sicut sponsus diuersis epulis satiatus plus delectatur quiete pascere cum sponsa quam cum ea sedere ad mensam: Sic ego delector hac vice vt propter discretionem omittas communionem quàm vt accedas. Dum vero venisset ad missam debilis multum, & ad spirituales communionem anharet, accidit vt rediret sacerdos de villa, qui deulerat infirmo cuidã corpus Christi, quod ista pulsu Campanæ intelligens vehementi succensa desiderio dixit ad Dominum. O quam libentissime te nunc o vita animæ meæ saltem spiritualiter susciperem si tempus habuisssem aliquoties me præparandi. Cui Dominus respondit: Respectus diuinæ pietatis meæ te decētissime preparabit. Quo facto videbatur Dominus respectum suum tanquam solares radios in animam illius dirigere dicens: Firmabo super te oculos meos. In quibus verbis ista intellexit triplicem effectum, quem respectus operatur in anima ad similitudinem solis, & etiam triplicem modum quo ad illam obtinendam anima debeat preparari. Primo, enim respectus diuinæ pietatis, ad instar solis candidam reddit animam: & ab omnibus maculis purgatam, velut super niuem dealbatam. Et ille effectus acquiritur per humilem propriorum defectuum recognitionem. Secundo, respectus diuinæ pietatis, molliat animam & coaptat ad suscipienda dona spiritualia, quemadmodum cera molliatur a calore solis & aptatur ad imprimendum coilibet sigillo. Et hunc effectum obtinet anima per deuotam intentionem. Tertio, respectus diuinæ pietatis fecundat animam vario flore virtutum, sicut sol fructifera efficit terram, ad producendum diuersorum generum:

nerum fructus. Et hinc effectus obtinetur per fidelem confidentiam, quæ se homo totum Deo committens, fideliter confidit de supereffluentia pietatis eius, quod omnia tam aduersa quam prospera sibi coeperentur in bonum. Hinc ad vtrasque Missas, dum conuentus communicaret, exhibuit se Dominus tanta dignatione adesse, quod videbatur singulis manu sua veneranda hostiam porrigere salutarem, sacerdote tamen quaslibet hostias signo crucis consignate. Dominus autem Iesus de qualibet hostia quam alicui porrigebat, videbatur huic effectiuam valde donare benedictionem. At illa de hoc admirans, ait: Nunquid Domine maiorem effectum habent quæ te iam sacramentaliter susceperunt, aut ego quæ tot diuinis benedictionibus tuis gratuito sum preuentus? Respondit Dominus: Nunquid ditior reputatur ille qui gemmis & monilibus decoratur, siue ille qui aurum obrizum multum in abscondito habet reconditum? In quibus verbis Domini dabatur intelligi, quod ille qui dignè & sacramentaliter communicat indubitanter effectum salutis consequitur copiosum, tam in corpore quam in anima, secundum fidem Ecclesiæ. Ille tamen qui purè ad laudem Dei ex virtute obedientiæ simul & discretionis omittit sacramentaliter corpus Christi suscipere, & desiderio ac amore maiori Dei inflammatos spiritualiter communicat, talem meretur diuinæ dignationis benedictionem accipere, qualem ipsa tunc accipit.

SCHOL. *Duplicem esse modum communicandi, & percipiendi Eucharistiam, nempe, sacramentalem seu realem*

realem, & spiritualem, qui sit per desiderium & prepositum huius Sacramenti: ex Ecclesiæ doctrina liquet. Eum qui digne suscipit in re Sacramentum simul cum fructum eius percipere, nullus catholicus, dubitat: quem tamen fructum percipiat, qui spiritualiter communicat, non omnes una ratione intelligunt. Existimant non nulli hoc Sacramentum esse adeo efficax ut non solum in re susceptum, sed solo etiam animo & desiderio applicatum (saltem in extrema necessitate quando aegrotus non potest sacramentaliter sumere, tunc præsertim quando petit, adorat, adueneratur illud) habere sacramentalem efficaciam. Alij dixerunt, Sacramentum hoc modo susceptum conferre aliqualem gratiam: non quidem tantam quantum conferret sacramentaliter susceptum: maiorem tamen quam pro merito operantis. Quæ tamen non ita se habent: quia promissio effectuum huius Sacramenti, non est facta ijs qui desiderant, sed ijs qui vere atque digne illud suscipiunt. Cumque sacrum concilium Tridentinum doceret eos qui voto cælestem panem edunt fide viuam quæ per dilectionem operatur, fructum eius & utilitatem sentire, loquitur de merito operantis: qui dicitur fructus huius Sacramenti non quidem ex opere operato, sed quia ex illius desiderio & amore percipitur. Aut ea forte modo quo vnio omnis per gratiam cum Christo, dici solet effectus huius Sacramenti, eo quod est effectus Christi, qui in hoc Sacramento continetur. Et ut B. Gertrudis meritum virtutis obedientia extolleret, ac discretionis, quod tam gratissimum est holocaustum Deo, dixit: cum qui ex obedientia ab huius celestis panis manducatione abstinet: non pati suæ virtutis & meriti iacturam, sed si desiderio & amore spiritualiter suscipiat, & comunicet, mereri diuinæ dignationis copiosam benedictionem.

Quando

Quomodo filius Dei placat Deum Patrem.

CAPVT. XL

Vice alia dūm eligere conaretur quid inter diuersa, quæ sibi Dominus largiflua pietate ex donis suis dignatus est impartiri, vtilissimum esset hominibus manifestari ad suum profectum: Dominus ingerens se cogitationibus ac desiderijs ipsius tale dedit responsum: Valde vtile est hominibus notificari quod vtilissimum foret eis semper memorari hoc, scilicet, quod ego Virginis Filius pro salute generis humani asto ante Deum Patrem, & quodcumque ipsi ex humana fragilitate delinquit corde suo: ego immaculatum cor meum pro ipsis Deo Patri offero in emendationem. Cū verò delinquant opere, ego perforatas manus meas exhibeo, & sic in similibus in quibuscumque deliquerint, statim innocentia mea placat Deum Patrem, vt pœnitentes semper facilem obtineant indulgentiam. Vnde vellem vt electi mei quotiescumque petitam indulgentiam peccatorum obtinuerint, semper mihi gratias agerent pro eo, quod eis tam facilem obtentum impetraui.

De respectu Crucifixi.

CAPAT. XLI.

Feria sexta quadam cū dies iam declinaret ad vespereum, ista respiciens in imaginem Crucifixi inde compuncta dixit ad Dominum: Eia dulcissime crea-

tor

tor meus & amator, quanta & qualia tu pro salute mea hodie pertulisti, quod ego infidelissima heu vilipendens sic diē istam alijs occupata præteriuui, quod hac die cū deuotione ad memoriam non reuocaui, quid tu æterna salus pro me sis passus singulis horis, & tu vita viuificans omnia amore salutis meæ sis mortuus. Ad quod Dominus de cruce illi respōdit: quod tu neglexisti hoc ego pro te suppleui. Nam singulis horis ego collegi in cor meum quod tu debuisti recoluisse in corde tuo, & exinde tā nimia plenitudine intumuit cor meū, quod cū magno desiderio expectaui horam istam vt mihi fieret hæc intentio de te. Et cum illa iam offerre volo Deo patri meo totum quod ego per diem pro te suppleui, quia sine tua intentione non posset tibi tam salutariferum esse. In hoc igitur, notari potest fidelissimus amor Dei erga hominem, qui per illam intentionem qua homo cogitat sibi esse molestum quod neglexit, astat Deo patri & supplet omnem defectum eius altissimo modo pro quo iure laudet cum omnis homo. Item cum tractaret imaginem Crucifixi cum deuota intentione, intellexit quod si quis inspicit imaginem crucis Christi cum deuota intentione, ille tam benigna misericordia respicitur a Domino, quod anima ipsius tanquam lucidum speculū suscipit in se ex diuino amore valde delectabilem imaginem, vnde tota cœlestis curia delectatur in eo.

Alia vice hanc percepit instructionem quod cum homo dirigit se ad crucifixum, æstimet in corde suo domino Iesum blanda sibi voce dicentem: Ecce quomodo causa tui amoris pependi in Cruce nudus & despectus, & toto corpore vulneratus, nec non per singula

Q

mem-

membra distentus. Et iam tali dulcore charitatis afficitur cor meum erga te, quod si saluti tuæ expediret & aliter saluari non posses, iam pro te vellem omnia tolerare, quæ vnquam æstimare posses me tolerasse. Ergo sine culpa esse non potest, quod Christianus tam sumptuosum salutis suæ pretium quasi ingratus vilipendit, quia nunquam est sine fructu, quod quis intentione inspicit Crucifixum. ¶ Item alia vice circa passionem Dominicam mentem gerens occupatam, intellexit, quod quando aliquis ruminat orationes, vel lectiones de Dominica in Passione, hoc maioris virtutis esse, quàm in cæteris exercitijs contemplationis. Quia sicut impossibile est aliquè tractare farinã & puluerem nullum contrahere: sic esse non potest, vt aliquis cum deuotione etiam parua Dominicæ intendat Passioni, & nullum fructum inde percipiat. Et etiam cum aliquis legit aliqua de Passione, ad minus habilitat animam ad suscipiendum fructum, in tantum, quod magis fructuosus est intentio talis hominis, qui frequentat memoriam Passionis Christi, quam plures intentiones alterius rei, cui nulla cura est de Dominica in Passione. Ergo studeamus frequentius aliqua de Christi Passione ruminare, vt ipsa efficiatur nobis mel in ore, melos in aure, iubilus in corde.

De fasciculo myrrhæ.

CAP V T. XLII.

QVADAM nocte, dum secus lectum fuim quamdam Crucis Christi imaginem haberet, & eadem

dem imago quasi casura ad ipsam esset inclinata: illa imaginem erigens sic blandiendo alloquebatur: O dulcissime Iesu, cur inclinas te? Cui ille protinus respondit: Amor diuini cordis mei attrahit me tibi. Tunc ista assumens imaginem istam, & cordi suo imposuit dulciter constringens eam amplexibus & osculis blandiendo, dixit: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Cui consequentia Dominus quasi ab ore sumens adiunxit, dicens: Inter vbera hæc mea commorabitur. Per quod tali eam intellectu donauit, quod, scilicet, quilibet homo omnia aduersa & grauamina, tam cordis quam corporis, diligenter inuoluere deberet suæ sanctissimæ Passioni. Verbi gratia: Cum homo grauatus aduersis prouocatur ad impatientiam, recolat filij Dei admirandam patientiam, qui tanquam agnus mansuetissimus immolandum pro nostra salute deductus, non aperuit os suum, vel ad vnicum impatientiæ verbum. Cum verò accidit homini, quod grauamina sua in aliquo posset vindicare verbo vel facto, retractare studeat ex quanta cordis dulcedine amator suus nequaquam malum pro malo restituens, se in nullo vindicauit verbo: sed omnia quæ pertulit cum optimo recompensauit, cum ipsos à quibus vsque ad mortem persecutus est, ipsa sua Passione & morte redemit. Et sic exemplo Domini studeat semper bona restituere pro malis. Item si aliquis accenditur odio aduersus eos qui eum læserunt, recordetur suauitatis illius excelsi, qua amantissimus filius Dei inter ipsos etiam indicibiles passionis dolores & pœnas mortis pro crucifixoribus suis rogauit,

Q. 2

dicens:

dicens: Pater ignosce illis, &c. Et in vnione amoris illius orare studeat pro aduersarijs suis. Et addidit Dominus: Quicumque aduersa & grauamina sua fasciculo passionis meæ inferendo inuoluerit, & exemplis passionis meæ inferendo per studium imitationis se vndique cōstipauerit: ille est qui vere inter vbera mea commorabitur: ita quod ego speciali affectu omne quod per patientiam & cæteras virtutes meas promerui, illi in augmentum meritorum suorum donabo. Tunc illa: Qualiter domine mi, acceptas quod quidam tanto affectu erga Crucis tuæ afficiuntur imaginem? Dominus respondit, Gratanter accepto: Sed tamen qui circa meam afficiuntur imaginem & passionis meæ exempla per imitationem non sequuntur, hoc respicio ad similitudinem sicut adolescentula à matre sua posset acceptare, quod eam diuersimode vestibus exornaret, secundum proprium placitum suum & honorem: nec tamen hoc quod filia maxime desideraret, perficeret, imo etiam quandoque durius denegaret. Quousque enim mater differt quod filia desiderat, cætera sibi impensa minus acceptat, quia cogitat quod mater alia ornamenta pro captu propriæ gloriæ sibi imponat, & non ex dulci affectu sui. Similiter omnis affectus, honor & reuerentia imagini Crucis meæ exhibita, nunquam mihi plene sapere possunt, interim quod homo non studet exempla passionis meæ imitari.

De imagine Crucifixi.

CAPVT XLIII.

Multum quidem sollicitabatur pro acquirenda imagine sanctæ Crucis, quâ crebrius ob amorem Domini

mini sui posset reuereri. Sed & retrahebatur à sua conscientia, quia timebat quod per talem occupationem à fruitione interiorum bonorum Dei posset impedi. Vnde & saper hoc tale à Domino accepit responsam: Noli timere charissima, quia nequaquam ob hoc poteris in spiritualibus impedi, cum ego sum solus causa tuæ occupationis. Et etiam non mediocriter gratam mihi fateor studium deuotionis, qua quis afficitur circa imaginem meæ crucifixionis. Et sicut contingere solet, quod rex aliquis habens sponsam tenere sibi dilectam, cum qua quia frequenter commorari non potest, quandoque charissimum cognatum suum sibi relinquit loco sui: cui quidquid sponsa blanditatis & amicitie exhibuerit, sponus sibi reputat impensum, cum sciat sponus hoc facere non ex illicita amicitia illius alieni, sed casto zelo propter amorem suum. Similiter ego delector in exhibitione venerationis meæ Crucis, quæ pure fit causa mei amoris. Nisi homo tantummodo delectetur in possessione Crucis, & nō studeat per hoc recolere amorem & fidelitatem, qua propter eum subire dignatus sum amaritudinem passionis, vel alio modo plus propriæ dilectioni intendendo, quàm passionis meæ colenda exempla imitari studendo.

Quomo diuina suauitas trahit animam.

CAPVT XLIIII.

Cvm quadam nocte circa Dominicam Passionem memoriam haberet deuotius occupatam, & inde in abyssum desideriorum ageretur, sensit recursum

præ nimio æstu desideriorum valdè succensum, & dixit ad Dominum: Mi amator dulcissimè, si istud quod nunc sentioscirent homines, dicerent quòd iure à tali feruore abstinere deberem propter recuperandam corporis sanitatem: cum tamen tibi occultorum meorum cognitori perspicuè pateat, quòd omni conatu virium, & sensuum meorum non possem me modò continuis se à tuæ suauitatis pertransitiua cōmotione. Ad quod Dominus respondit: Quis nisi sensu carens nesciat, quòd inæstimabiliter efficax dulcedo diuinitatis meæ incomprehensibiliter longè excedat omnem humanam & carnalem delectationem, cum omnis dulcedo corporea diuinæ dulcedini coæquata, sit quasi stilla roris exigua ad immensum pelagustotius maris. Cum tamen sæpius homines tam efficaciter humana delectatione trahantur, quòd nullatenus se possunt continere ab aliquibus, vnde non solum corporis, sed etiam animæ se sciunt periculum incursum æternum: quanto minus anima meæ diuinitatis dulcedine penetrata se potest ab amore meo continere, vnde sibi scit æternam felicitatem prouenire? Et illa: Dicerent fortasse, quòd cum in ordine cœnobitali fecerim professionem, tenerer certè sic feruorem deuotionis temperare, vt rigori ordinis regularis valerem deseruire. Ad quod Dominus hac similitudine ipsam dignatus est docere: Sicut, inquit, si ordinarentur aliqui camerarij coram mensa regis sedulo seruituri ob reuerentiam regis, Rex verò senio confectus siue debilitatus, aduocaret vnum de astantibus, in cuius sinum delectaretur sustentari per tempus paufaturus: valdè indecens esset, si camerarius ille super quem rex eligeret repaufari, repente surgens ipsum

sum cadere permetteret, eo quòd ad standum coram mensa ipsius quondam ordinatus fuisset: similiter, imò multo magis, incongruum est, vt ipse quem ego gratuita pietate me attraho ad fruitionem contemplationis, se ab illa retrahat propter sequendum rigorem ordinis cuiuscunque professionis, cum ego creator & reformator vniuersitatis in infinitum magis delecter in vna amante anima, quàm in omni labore & exercicio corporali, quod vnquam ab aliquo peragi potest sine amore & pura intentione. Et adiecit Dominus: Siquis autem certitudinaliter non trahitur à spiritu meo ad quietem contemplationis, & tamen negligit ordinem ob studium concupiscendæ contemplationis: ille quasi non vocatus cum rege videtur se ad mensam ponere, cum ante mensam ordinatus sit regi ministrare. Vnde sicut minister qui se mensæ regis apponit non inuitatus, parum consequitur honoris, sed magis contemptum suæ irreuerentiæ acquirit: Sic ille, qui ordinem negligens, suo conamine nititur fruitionem diuinæ contemplationis obtinere, quam nullus sine dono meo speciali valet habere: quandoque magis ex hoc damnum consequitur, quàm profectus, dum nec in illo proficit, & tamen in eo ad quod tenetur, tepescit. Qui verò propter commoda corporis (dum sentit non adesse necessitatem) negligit ordinem, quærendo delectationes exteriores: ille facit quodammodo sicut faceret aliquis, qui cum esset coram mensa regis ad seruiendum ipsi ordinatus, abiret ad stabulum equi sui purgando se turpiter inquinaret.

Quomodo Dominus acceptas reverentiam imaginis crucifixi exhibitam.

CAP V T XLV.

Feria quadam sexta, dum totam noctem meditationibus & desiderijs incensa duxisset in somnem, memor quo affectu clavos ferreos de quadam imagine crucifixi, quæ prope se semper habebat, extraxerit, & pro ipsis gariohlos redolentes infixerit, dixit ad Dominum: O dulcissime amator, qualiter acceptas, quod clavos ferreos dulcifluis vulneribus manuum pedumque tuorum extrahendo gariohlos benè olentes cum affectu imposui? Respondit Dominus: Ego affectum illum in tantum acceptavi, quod pro eo omnibus vulneribus peccatorum tuorum balsamum nobilissimum mæ divinitatis infudi. Tunc ista: Nūquid Domine mi, similiter omnibus factururus es, qui idem faciunt? Respondit Dominus: Nō omnibus, sed illis qui simili affectu hoc faciūt, ego similiter benefaciā. Qui verò tuo exemplo incitati, idem faciunt devotione qua possunt, illos secū dario sufficienter remunerabo. ¶ Hinc ista imaginem crucifixi accipiens, ipsam sitaibus osculis, artisque amplexibus demulcens, multimode blâdic batur: post moram verò dum sentiret defectum cordis ex vigilâtia, deponens crucem, ait: Vale dilecte mi, & habe bonam noctē, & permitte me dormire ad recuperandas vires, quas in meditatione recū penè totaliter expendi. His dictis aperit se ab imagine volēs dormire. Cumq; sic repausaret, visus est illi Dominus dexteram suam quasi de cruce super collum eius, tamquam ad amplexandum

cam,

eam osque suum roseum auri eius applicans blando furrrio ait illi: Audi mi dilecta mea, quia tibi nunc pro Fescenninis amatoria decantabo, & inchoans dulcisona voce sub modulatione qua cantatur hymnus: Rex Christe factor omnium, hunc versiculum decantabat: Amor meus continuus, tibi languor assiduus, amor tuus suavissimus, mihi sapor grauisissimus. Vnde ipsa in somno suavius recreata, euigilavit recuperata vires, atque devotas Deo gratias referebat.

De vigiliis Passionis Domini cum laude Beatæ Virginis.

CAP V T XLVI.

Pervigilans nocte quadam, ac in memoria Domine Passionis laborans affectu cum multum ex hoc lassata esset, & matutinas nondum dixisset, sentiretque se viribus nimis defecisse, dixit ad Dominum: Eia mi Dñe, cum scis quod humana fragilitas mea nullatenus possit nunc pausatione carere, doce me nunquid possim Beatissimæ matri tuæ honoris vel obsequij exhibere, dum non valeam debitas horas ipsius persolvere. Cui dominus: Lauda me, per cor meum dulcisonum in innocentia integerrimæ virginitatis illius, qua ipsa me virgo concepit, virgo peperit, & post partum virgo inuiolata permansit: & imitata est meam innocentiam, qua ego hora matutina pro redemptione generis humani captus, ligatus, alapis & fustibus cæsus, diversisque contumelijs & opprobrijs immisericorditer sum affectus. Quod cum ista faceret, videbatur Domi-

Q 5

nus

Aus cor suum defecum in similitudine aurei cyphi matri suæ virginæ ad potandum prebere. Ex cuius mellea dulcedine illa suaviter potata & dulciter satiata, inò abundanter inebriata, medullitusque penetrata, visa est delitiosè iucundari. Tunc ista collaudans etiam Virginem, dicebat: ¶ Laudo & saluto te mater beatitudinum, dignissimum Spiritus Sancti Sacramenti, per dulcissimum cor Iesu Christi Dei Patris tuique amantissimi filij, orans vt in omnibus indigentis & in hora mortis nobis succurras, Amen. Vnde etiam intellexit, quòd quancumque aliquis secundum quod præscriptum est, laudaret Dominum, & in super collaudando. Beatam Virginem adijceret hunc versum: Laudo & saluto te mater, vt suprâ. totiens eidem Virginæ matri videretur cor dulcissimum Iesu Christi sui amantissimi filij ad potandum prebere: quod regia virgo magnoperè acceptaret, & secundum liberalitatem maternæ pietatis suæ benignè quemlibet remuneraret. ¶ Et adiecit Dominus: Lauda me, inquit, pro Prima, per cor meum dulcissimum in humilitate illa placidissima, qua intemerata Virgo magis magisque habilitabatur ad me suscipiendum, & imitata est meam humilitatem: qua ego iudex viuorum & mortuorum hora prima coram gentili homine iudicandus astare humiliter sum dignatus pro redemptione generis humani. ¶ Ad Tertiam. Lauda me in desiderio illo feruentissimo, quo me filium Dei de sinu patris summi traxit in uterum suum virginalem, & imitata est me in illo desiderio feruentissimo, quo ego salutem humanam desideravi, cum duris flagellis cæsus, spinis coronatus. Et hora Ter-

ta Tertia Crucem ignominiosissimam meo fessis cruciatifque humeris cum summa mansuetudine & patientia dignatus sum baiulare. ¶ Ad Sextam: Lauda me in spe illa securissima, qua cælica Virgo per bonam voluntatem & sanctam intentionem semper ad laudem meam aspirabat. Et imitata est me, qui in alta Crucis arbore suspensus, inter ipsas amarissimas mortis accerbitates totis viribus anhelabam ad humani generis redemptionem, vnde & clamabam: Sitio. In tantum, scilicet, salutem animæ humanæ; quod si necesse fuisset, adhuc duriora & amariora supplicia pertulisset, meque ad vniuersa pro redimendo homine gratis paratum obtulisset. ¶ Ad Nonam; Lauda me in ardentissimo amore illo mutuo, scilicet, diuini cordis ac intemeratæ Virginis, quæ diuinitatem excellentissimam tenerrimè cõiunxit, ac inseparabiliter cõiunxit, humanitati in utero virginali. Et imitata est me vitam viuentium; hora nona in Cruce præ amoris magnitudine morti amarissimæ succumbentem ob humanam redemptionem. ¶ Ad Vesperam: Lauda me in fide illa constantissima, qua Beata Virgo sola tempore mortis meæ, recedentibus Apostolis in vera fide persistit immobilis. Et imitata est me in fidelitate illa, qua iam mortuus de Cruce positus subsequutus sum hominè, etiam vsque ad limbum Inferni. Vnde ipsum omnipotentem manu misericordie meæ eripiens, transexi ad gaudia Paradisi. ¶ Ad Completorium: Lauda me in perseverantia illa laudabilissima, qua mater mea dulcissima in omnibus bonis & virtutibus perseverauit vsque in finem. Et imitata est me tanta diligentia opus humanæ redèptionis peragentè, quòd etiam post obtentam amarissimam

amurissima morte veram hominis liberationem, nec-
dum omisi corpus meum incorruptibile humano mo-
re tradere sepulturæ, vt demōstrarem nihil omnino ef-
fectam vile, quod pro saluatione hominis recusarem.

*Qualiter ab occupationibus reuerentes Domino
blandiamur.*

CAPVT XLVII.

EX confortio hominum dum sapius magno graua-
retur tædio, vt asolet (quia amanti Deum, omne
quod citra Deum reperitur, in consolabilis dolor esse vi-
detur) læpissimè repente confurgens in feruore spiri-
tus repetebat locum orationis, dicens: Ecce Domine
mi nunc tædet me omnium creaturarum & tui solius
mihi liber frui consortio & alloquio. Ergo omni crea-
turæ valedicens, conuertor ad te vnicum & totum bo-
num ac gaudium cordis & animæ meæ. Sicque de oscu-
lans quinque vulnera Domini rosea, quinquies legebat
hunc versiculum.

*SCOL. Non est mirum si tam grauiter hæc sacra vir-
go res ferret humanas, quæ secum tantam animi ægritudi-
nem semper afferunt. Quemadmodum enim inter strepitus
& frigores nemo attente cogitare potest: contra vero, in
noctis silentio, vel in deserto loco, silentium & ipsa solitu-
do quodammodo ad contemplationem inuitat, sic hu-
mana curæ animum interturbant, & angunt, con-
tra verò iuge silentium (vt Bernardus ait) & ab om-
ni strepitu secularium perpetua quies, cogit ex-
lestia*

*lestia meditari: Tamen quanuis hæc vera sint, oporteat que
nos semper orare, itque nunquam deficere, sicut præcepit
Dominus: ita tamen prudenter & sapienter hæc agenda
sunt, vt nec à vitæ huius curis, nec ab oratione abstinamus,
sed teneamus quasi medium & rectum ad patriam celestē
cursum. Quod ita fiet, si cuncta humana & temporalia
negotia sic tractentur, vt ea à fide, spe & charitate videan-
tur imperata. Id quod miro modo & ordine meditatio, &
oratio recta præscribit iuxta verba Pauli, quæ sic Augusti-
nus exposuit. Sine intermissione orate, quid est aliud, quam
beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui eam so-
lus dare potest, sine intermissione desiderate? semper ergo
hanc à Domino desideremus, & oramus semper. Sed ideo
ab alijs curis atque negotijs (quibus ipsum desiderium qua-
dammodo tepescit) certis horis, ad negotium orandi, men-
tem reuocamus, verbis orationis nos ipsos admonentes in
id quod desideramus intendere: ne quod tepescere cæperit,
originino frigescat, & penitus extinguatur, nisi crebrius in-
flametur. Vnde & illud quod idem Apostolus ait: Peti-
tionēs vestræ innotescant apud Deum, non sic accipiendum
est, tanquam Deo innotescant, qui eas & antequam essent
vtique nouerat: sed nobis innotescant apud Deum per tole-
rantia, nō apud homines per iactantiam. Quæ cum ita sint
etiam cum diu orare vacat, id est, cum alia bonarum & ne-
cessariarum actionum, nō impediunt officia, quancis & in-
cis (vt dixi) desiderio illo semper orandum sit, non est im-
probum, nec inutile. Hucusque D. Augustinus docet, neque
humanis curis, neque diuinis colloquijs desuturos, sed pra-
denter vtrique rei, & orationi & actioni debere iustum vi-
rum se se accommodare.*

¶ Auc.

Ad Probā vi-
duam episto.
121.
1 Thesal. 5.

Coloss. 4.

¶ Aue Iesu sponse floride, cum delectamento diuinitatis tuæ ex affectu totius vniuersitatis salutans amplector te, & sic in vulnus amoris deoscolor te. Vt quasi cum ipso versu ad vulnera Domini omne tædium suum euaporando per delectamenta deuotionis recreatur. Quod dum sæpius faceret, die quadam requisitum à Domino, qualiter hoc acceptaret, cum tamen quandoque modico tempore eisdem intenderet. Respondit Dominus. Quotiescunque tali intentione ad me conuerteris, ego taliter accepto sicut amicus ab amico suo acceptaret, quod ipsum per diem vnum hospitaretur, & omnem amicitiam, quam tam verbis quam factis & etiam exemplis exhibere posset, alacri benignitate ac mira impenderet blanditate. Vnde, sicut inter tales exhibitiones blanditatum hospes sæpius mente retractaret, quomodo amico suo condignam vicem rependere posset, cum eum apud se hospitari contingeret: sic ego sine intermissione in corde meo diuino dulciter retracto, & diligenter dispono, qualiter tibi singulas res quibus mihi blandiris in terris, in æterna vita secundum regalem liberalitatem omnipotentis & benignitatis meæ centupliciter milleplicata blanditate & amicitia recompensem.

De effectu tribulationis & orationis.

CAPVT XLVIII.

¶ CVM Conuentus timeret à facie inimicorum, qui dicebatur fortiter armati prope cœnobium aduenturi, & pro tali necessitate in communi perfoluerentur

sentur psalterium distinctum cum versu: O lux beatissima, & Antipho. Veni Sancte Spiritus: & ista deuote cum alijs orationi intenderet: intellexit in spiritu quod Dominus per talem orationem compungeret corda quorundam Spiritu Sancto, ad cognoscendum proprias negligentias & poenitendum cum voluntate libenter emendandi & de cætero pro posse eas cauendi. Cumque sic compungerentur, vidit de cordibus singularum taliter per spiritum compunctarum, quasi vaporem quendam efflare, qui claustrum & viciniam circumdans, procul ab eis pellebat omnes aduersarios: & secundum quod cuiuslibet cor erat magis compunctum, & ad bonam voluntatem acclinatum, eo efficacior vapor ex illo efflans omnem contrariam potestatem remotius propellebat. Vnde & intellexit quod Dominus per talem timorem & grauamen aduersariorum maxime intendebat ad se retrahere corda sibi electæ congregationis, vt dum tribulationibus quasi sata, & ab omnibus negligentijs purgata, ad paternam ipsius defensionem confugerent, diuinæ consolationis subsidium effectuosius inuenirent. Hæc dum perceperisset, dixit ad Dominum: Cur amantissime Domine, frequentius ea, quæ tua pietate tua mihi dignaris reuelare, ab aliorum reuelationibus sunt tam differentia, quod ex hoc sæpius conuenit ea ab aliquibus discerni, cum ego malim ea celari, quam manifestari? Dominus respondit: Sicut si magister aliquis interrogaretur à pluribus diuersarum linguarum hominibus, & omnibus responderet vnius tantum lingue interpretatione: non expediret quidem nec acceptaretur à quoquam, sed si cuilibet secundum interpretationem lingue

linguæ suæ responderet, scilicet, Latino Latinè, Græco Græcè: tanto eius sapientia elegantior probaretur, quanto cuilibet secundum linguam suam conuenientius responderet. Similiter quanto ego differentius dona mea cuilibet communico, eo clarius patet profunditas inuestigabilis sapientiæ meæ, quæ secundum conuenientiam intellectus sui cuilibet respondeo, & quæ volo reuelo secundum capacitatem sensus cuiuslibet, quæ ipsis donauit, scilicet, simplicioribus per magis corporeas similitudines quæque demonstrando: capacioribus vero intellectus occultiores & obscuriores adumbrationes proponendo.

¶ Alia vice, cum pro eadem necessitate à conuentu legeretur Psalm. Benedicite omnia opera, cum orationibus per singulos versus ad hoc deputatis, & ista cum alijs deuotius interesset: apparuit ei Dominus quasi totus floridus & amœnus, qui ad quemlibet versus cum conuentus veniam peteret super terram, velut in obuiam huic eleuato brachio sinistro præbuit dulcissimū vulnus sanctissimi lateris sui, ad osculandum, quod dum crebrius ipsa deoscularetur, Dominus se hoc ab ea mirifice demonstrauit acceptare. Tunc illa dixit ad Dominum: Cum te amantissimum Dominum meum sentiam ista valde affectuè gratificantem, peto vt aliquam breuem orationem me doceas, quam simili dignatione pietas acceptet, à quocunque homine cum deuotione proferatur. Tunc diuinitus inspirata, intellexit, quod quicumque deuota intentione quinquies diceret hos versus, scilicet: ¶ Iesu saluator mundi. Qui per Crucem tuam mundum redemisti, Christe audi nos. Et: Aue Iesu sponse mellifluæ cum delectamento diuinitatis tuæ,

tis tuæ, ex effectu totius vniuersitatis salutans amplector te, & sic in vulnus amoris deosculor te. Et: Fortitudo & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem, &c. in honorem quinque vulnerum Domini, & eadem rosea vulnera Domini deuotius deosculando, adiungeret quascumque vellet collectas, vel orationes: & hoc per Iesu Christi cor dulcissimum sanctæ Trinitatis organum commendaret, hoc Dominus acceptare dignaretur pro oratione quantumuis laboriosè perfecta. ¶ Item alia vice dum idem psalmus repetèretur, apparuit Dominus Iesus quasi de vulneribus imaginis Crucifixi cuiusdam, qui more solito eleuabatur coram congregatione, tanquam flammæ ardentes emittere ad Deum Patrem pro congregatione, demonstrans vim ardentissimi desiderij & amoris, quo cor eius afficiebatur erga Deum Patrem, pro salute congregationis.

De delectatione sensuum Domini in anima.

CAPVT. L.

PRæoccupata infirmitate, dum die quodam communicatura sentiret magnum virium defectum, ac ex indè minorem habere posset deuotionem, dixit ad Dominum: O dulcor animæ meæ, cum (heu) nimis sciam me indignam ad tuissacratissimi corporis & sanguinis susceptionem, si in aliqua creatura extrate possem, cuius delectationis inuenire alleviationem, ommitterem hæc vice communionem sanctam. Sed quia ab Orientem vsque ad Occidentem, à Meridie vsque ad Septem-

trionem, nihil omnino reconoscere possum, in quo delectando aliquod sentiam refrigeriū, tam corporisquā animæ, præterquā in te. Ergo æstuans & anhelans currens in siti desideriorum, venio ad te fontem viuum. Quod Dominus secundum benignitatem suam dignanter acceptans, talem ipsi vicissitudinem amatoriæ blanditatis recompensans, respondit: Sicut tu certe affirmas, te in nulla creatura delectari posse extra me sic & ego in diuina vertute mea complaceo in te. Illa vero in corde suo reuolvente, quod quamuis Dominus ex benignitate sua id dicere dignaretur, se tamen id aliquando mutare posse: Dominus se ingerens cogitationibus ipsius, respondit: Velle meum idem est quod posse, & ideo quod volo potero. Et illa: Et quid ò amator dignatissime, inuenire potes in me omnium creaturarum Peripsemate, in quo vtcunque delectaris? Respondit Dominus: Visus diuinitatis meæ inæstimabili modo delectatur inspicere te, quam mihi tam acceptabilem per omnia in tam diuersis & multis donis gratiarum creauī. Auditus etiam meus, quasi quibusdam suauissimis musicis instrumentis afficitur in omnibus & ex omnibus verbis oris tui, quibus mihi blandiris, siue pro peccatoribus, siue pro animabus purgandis orando, siue aliquos corripiendo, aut instruendo: aut qualicunque modo ad laudem meam verbum aliquod proferendo. Ex quo licet etiam nulla vtilitas in aliquo homine, vel causa sequatur, tamen hoc ex bona voluntate & ad me directa intentione tua suauissime insonat auribus meis, ac medullitus attingit intima cordis mei diuini. Spes quoque tua, qua iugiter ad me, anhelas, aspirat, olfactui meo suauissimi odoris delectamentū. Omnes quoque gemitus & desideria tua dulciter sapiunt mihi

mihī super omnia aromata Amor quoque tuus præstat mihi delectamentum suauissimi amplexus. Tunc illa desiderare cœpit, vt Dominus eam quantotius restituere dignaretur pristinæ sanitati, ad hoc ut rigori ordinis deuotius posset insistere. Cui Dominus benigne respondit: Et quare, inquires, vellet mihi sponsa mea molesta esse, si voluntati meæ cōtra veniret? Ad quod Domine hoc desiderium meum iudicas tibi contrariū, in quo (vt mihi videtur) pure laudē tuam quæro? Respondit Dominus: Quod sermonem de hoc moues, quasi puellarem morem dissimulo, sed si importunis instares, hoc vtique non acceptarem. In quibus verbis Domini intellexit, quod qui desiderat esse sanus ad hoc tantum vt Deo seruiat, bene quidē facit. Sed longe perfectus est, vt homo se totum diuinæ voluntati committens, credat Deo, quod quicquid circa ipsum ordinet, siue prosperum, siue aduersum, hoc sibi saluberrimum esse.

*De pulsibus cordis Domini
Iesu.*

CAPVT. LI.

CVM Videret cæteros ad sermonem properare, querula mente dixit ad Dominum: Tu scis amantissime, quod nunc ex corde libenter audirem prædicationem, si infirmitate non detinerer. Cui Dominus: Visne charissima vt ego tibi predicem? At illa: Libentissime, Tunc reclinauit eam Dominus super cor suū, ita

R 2 quod

quod animæ cor suo diuino applicabatur. Cumque ibi anima per moram dulciter requieuisset, sensit in corde Domini duos mirabiles & valde suaves pulsus. Et ait Dominus ad eam: Quilibet istorum duorum pulsuum, tribus modis salutem hominis operatur. Primus quidem pulsus operatur salutem peccatorum. Secundus iustorum. Per primum enim pulsuum primo modo sine intermissione alloquor Deum Patrem, ipsum peccatoribus digne placando, & ad misericordiam inclinando. Secundo, alloquor omnes sanctos nicos, corâ ipsis peccatores fraterna fidelitate excusando, & eos ad orandum pro peccatoribus instigando. Tertio, alloquor ipsum peccatorem, cum misericorditer ad pœnitentiam reuocando, ac cum ineffabili desiderio conuersionem ipsius expectando. Per secundum pulsuum, primo modo alloquor Deum Patrem ad congratulandum mihi, pro eo quod pretium sanguinis mei tam utiliter expendi pro redemptione iustorum, in quorû cordibus nunc delector tam diuersas habere delicias. Secundo, alloquor totam cœlestem militiam ad collaudandum laudabilem conuersionem iustorum, ut regratentur mihi pro omnibus beneficijs illis impensis, ac deinceps impendendis. Tertio, alloquor ipsos iustos diuersimode ipsis salubriter blandiendo: & ut de die in diem, de hora in horam proficiant, fideliter admonendo. Et sicut pulsus humani cordis non impeditur ex visu & auditu, aut quocumque opere manuum, quin semper suum motum habere possit, ita nec cœli, nec terræ, nec totius vniuersitatis gubernatio aut dispositio, hos duos pulsus in corde meo diuino vnquam vel ad modicum poterit vltus in finem seculi sedare, aut temperare, aut aliquatenus impedire.

Post-

Post hæc noctem quâdam pene totam duxit in somnium, ex quo dum intantum debilitaretur, quod iam omnibus viribus destitueretur: hunc defectum virium suarum more sibi solito, obtulit Domino in laudē æternam, ad salutem totius vniuersitatis. Cui Dominus benigne compatiens docuit eam, ut his verbis cum inuocaret. ¶ Per tranquillissimam suauitatem, qua ab æterno in sinu Dei patris accubuisti: & per amenissimam paulationem in utero virginali, qua nouem mensibus quieuisti: & per iucundissimam delectationem, qua vnquam in aliqua amante anima dignatus es delitari: rogo te misericordissime Deus: ut non ad meum commodum, sed ad æternam laudem tuam, mihi cōcedere digneris aliquam quietem, qua lassata membra corporis vsui exercitationis restituatur: tunc ostendit illi Dominus ad dextram quandam valde amœnosam sessionem præparatam, dicens illi: Veni electa mea repausa super cor meum & proba vtrum quietus amor meus te quietere sinat. Cunque sic super cor Domini melifluum reclinasset, & suauissimos pulsus eiusdem efficacius perferret, dixit ad Dominum: O amator dulcissime, quid modo pulsus isti loquuntur michi? Respondit Dominus: Hoc inquam, quando cunque aliquis per vigilantiam lassatus & viribus destitutus, rogat me quæ modo tibi inspiravi dicenda, ut ipsi ad laudem meam & ad reparandas vires quietem concedam: & ego ipsum tunc non exaudiero, si tunc patientiam amplectendo humiliter talem suum supportat mihi defectum: hæc diuina suauitas mea & benignitas tanto suauius acceptat ab illo quia acceptius est mihi, cum quis infirmitate sua post consumptas per vigilantiam vires defe-

R 3

ctum

Quam illum humiliter & patienter sufferendo mihi offert : quam cum alius sanus corpore totam noctem in oratione peruigilaret cum bene posset uigilare.

*De perfecta resignatione sui in diuinam
voluntatem*

CAPVT. LIII.

Infirmirate detenta, quandoque post sudorem febris inualecebat, quandoque decrecebat. Vnde cum nocte quadam sudore madesceret, anxia cœpit cogitare, vtrum ex ipso infirmitas in peius, siue in melius mutari deberet. Et apparuit illi Dominus Iesus totus ad instar floris amœnus in dextra sua ferens sanitatem & in sinistra infirmitatem, præbuitque ei vtrasque manus, vt eligeret quicquid magis optaret. Illa vero vtrasque respuens, ac inter vtrasque manus Domini procedens in feruore spiritus, accedebat ad cor illud dulcissimum, in quo sciebat reconditam totius boni copiam, ipsius laudabilissimam inquirens voluntatem. Quam Dominus blandè suscipiens & leniter circumplectens, ipsam super cor suum pausaturam reclinauit. At faciem suam protinus auertens à Domino, & à tergo caput reclinans super pectus Domini, ait: Ecce nunc Domine faciem meam auerto à te, toto corde desiderans, vt non meam respicias voluntatem, sed tuam in omnibus circa me laudabilissimam placentemque perficias. Per quod notari potest, quod fidelis anima, tam secura confidentia

se totam

se totam & omnia sua diuinæ committere debet dispositioni, quod etiam delectatur nescire, quid circa ipsam Dominus agat, vt eo purius diuinæ voluntatis placitum in se sciat esse perfectum. Tunc Dominus ex vtrâque parte dulcissimi cordis sui, dixit: Ex quo omnino propriæ renunciando voluntati, sic auertisti faciem tuam à me, ego omnem dulcedinem & delectationem diuini cordis mei emittendo, dirigo ad te. Ad quod ista: Cū tu amator meus dulcissime, totiens mihi deificum cor tuum donaueris diuersis modis, vellē nunc scire quem fructum inde consequi debeam, quod iterum illud mihi tam libere concedis? Qui respondit: Nonne fides habet Catholica, quod qui semel communicat, huic ego me ipsum tribuam ad salutem cum omnibus bonis quæ continentur in thesauris meæ diuinitatis pariter & humanitatis. Et quanto tamen hominē pius communicauerit, tanto magis cumulus eius beatitudinis multiplicatur & augetur, si modo dignè communicet.

De sensuali delectatione in Deo.

CAPVT. LIIII.

Cum sibi à pluribus consuleretur, vt se contemplationi subtraheret, quousque pristinæ restitueretur sanitati: ipsa secundum morem suum, quo semper sensui aliorum magis quam suo credebat, etiam istorum monitionibus acquiescendo, talem præbuit consensum, quod admittebat exteriores delectationes in exornandis imaginibus crucis Christi, vt cū talibus quasi ladendo

R 4

abstra-

abstraheretur quidam ab interiori studio contemplationis, & tamen per exteriorem imaginis Christi representationem iugem posset habere memoriam sui vicini amatoris. Vnde nocte quadam cum occuparetur, cogitando qualiter Crucifixo sepulchrum delectabile de palijs præpararet, in quo eum feria sexta ad vesperam reconderet in memoriam Dominicæ passionis: benignus Dominus. (qui potius intentionem respicit, quam opus amantis) tali occupationi se ingerens, dixit ad eam: Delectare in Domino charissima, & dedit tibi petitiones cordis tui. In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis propter Deum quærit delectationes in rebus confimilibus, tunc Dominus delectatur in corde ipsius: sicut aliquis paterfamilias delectatur in habilitate lusoris conuiuiarum suorum cum ipse in lusu suo delectatur. Et hæc est petitio cordis, quæ datur homini sic propter Deum in exterioribus innocenter delectanti: quia cor hominis naturaliter petit, id est, desiderat, vt Deus delectetur in ipso. Tunc ista dixit: Et quid amantissime Deus ex tali delectatione poteris habere, quæ magis sensualitati deseruit, quam spiritui? Respondit Dominus: Sicut vsurarius avarus, inuitus negligeret, si saltem vnum denarium lucrari posset: sic ego qui delicias meas statui habere in te, multo inuitius permitterem mihi vnum cogitatum siue motum extremi digiti tui propter me factum sic perire, quod ipsum non in summam laudem meam conuerterem, ad tuam salutem æternam. Et ista Si immensa bonitas tua tantum delectari dignatur in istis, quantum tunc delectaris in carmine illo, quod ex dictis sanctorum composui ad laudem tuam, in quo

tota

tota tua commemoratur passio veneranda? Respondit Dominus: Sicut aliquis delectaretur in eo, quod amicus suus inter suaues amplexus deduceret eum in hortum quendam amenissimum, quo asperaret eum odor suauissimus auræ lenioris, ac mirifice delectaretur ingrata vernantia florum diuersorum, & alliceretur de mulcenti harmonia suauissimi soni, necnon reficeretur dulcissimo sapore optimi fructus. Et hanc delectationem recompensabo tibi, & etiam idem carmen cum deuotione frequentanti in via illa angusta, quæ ducit ad vitam æternam.

De languore amoris.

CAPVT. LV.

POst hæc paruo temporis interuallo, dum septima vice decumbens, nocte quadam Domino intendere: ipse dignantissima blanditate se ad eam inclinans, dixit: Indica mihi amica mea, quod amore mei langueas. Ad quod ista: Et qualiter ego indigna hoc dicere præsummerem, quod scilicet amore tuo languerem? Dominus respondit: Omnis qui voluntatem suam ad aliquod grauamen causa mei perferendum sponte mihi offert, ille veraciter potest gloriari, & gloriando nunciare quod amore mei langueat, dum in grauamine patiens & mihi intendens perseuerat. Tunc ista: Et quid (inquit) tu amantissime ex tali nuncio lucrari poteris? Respondit Dominus: Talis nuncius est delectatio meæ diuinitatis, honor humanitatis, amœnitas oculorum, & laus aurium mearum. Et adiecit Dominus: Nū

R 5.

cuis ille:

cuius ille cuiusque fecerit legationem, copiosam recipiet consolationem. Insuper vinctio amoris mei tam efficaciter commouetur, quod me mederi contritis corde, id est, qui desiderant gratiam prædicare captiuis, id est, peccatoribus indulgentiam: clausis apertionem, id est, animabus purgandis redemptionem. ¶ Hinc ista dixit ad Dominum: Nunquid pater misericordiarum, tandem post hanc septimam infirmitatem pristinae me restituere dignaris sanitati? Respondit Dominus: Si in prima infirmitate intima sem tibi, quod septies decumbere debuisses, forsitan ex humana infirmitate expauescens ad impatientiam lapsa fuisses. Similiter si modo promitterem tibi, quod ex hac infirmitate nunc ultimo laborare deberes, certe cum spe ad finem illius tenderes, & inde meritum tuum minueretur. Itaque paterna providentia increatae sapientiae meae vtiliter disponit, te vtrunque ignorare, vt semper cogaris ad me toto corde anhelare: & omnia tam interiora quam exteriora grauamina tua fiducialiter mihi commendare, qui tam dulciter respicio fidelitate, & sollicitus sum pro te, quod nullatenus permitto te grauari supra quam possis sustinere. cum bene nouerim tenacitatem delicatae patientiae tuae. Quod liquidè perpendere potes in hoc, quod grauiorem post primam infirmitatem sensisti debilitatem, quam nunc in hac septima perferentias.

Quamuis hoc velut impossibile iudicet ratio humana, sed tamen praeualet omni-

potentia mea diuina.

De eo

De eo quod pro eodem sibi fuerit viuere

& mori.

CAPVT. LVI.

NOcte quadam dum multis modis Domino blandiretur, inter alia requisivit ab eo, vnde hoc esset, quod quauis iam longo tempore ægrotasset, omnino tamen scire non desiderasset, an infirmitas ipsius morte aut sanitate terminari deberet: sed potius pro eodem sibi esset mors & vita. Respondit Dominus: Cū sponsus deducit spōsam ad rosetū vnde colligat flores rosarū ad cōnectendum sibi fertum, sponsa tantoperè delectatur indulci cōfabulatione sponsi, q̄ nūquā perquirat qualē spōsus velit carpere rosam: sed cū ad rosetū peruenerit, tunc quamcunque rosam sponsus decerpserit, & sponsa ad annectendum fertum porrexit, illam spōsa sine omni dijudicatione alacri prōptitudine connectit: similiter anima fidelis, cuius summa iucunditas est voluntas mea & in ea delectatur quasi in roseto, illa certe pro eodem acceptat, si mihi placet ipsam restituere sanitati, siue vitam finire præsentem. Quia nimirum plena fidelitate, se meae committit paternitati.

¶ Alia quoque nocte, cum ex multimoda consolatione præsentiae Domini & spiritualium intellectu exercitatione nimis esset debilitata, accipiens suas recreauit se tali intentione, quod ipsum Dominum in semetipsa reficeret. Quod Dominus magnifice acceptans, ait: Modo fateor mihi gratam amaritudinem illam, quam de spongia in Cruce pro amore tuo tibi, quo-

niam

niam pro ipsa iam de corde tuo indicibilem dulcedinem fugo. Et quāto tu purius ad laudem meam corpus tuum recreaueris, eo suauius ego me profiteor in anima tua refectum. Hinc cum ista pelliculas & acinos uuarum in manu congregatas, in medium domus proieceret, affuit & Satā omnis boni persecutor, qui hoc quod ista adiecerat, recolligere conabatur quasi ad testificandam culpam infirmæ, quia ante matutinas contra religionem comēdisset. Cumque vnā de eisdem pelliculis velut duobus digitis vix atrigisset, ilicō intolerabilis cruciatus ardore combustus, terribiles emittendo latratus de domo concitus profiliijt: diligentissime obseruare studens, ne aliquam ultra pede contingeret, ex cuius tactu cruciatum perfererat tam intolerabilis poenæ.

De utilitate defectuum cognitorum.

CAPVT. LVIII.

QVadam etiam nocte cor suum apud se discutiens, & illum in se defectū recognoscens, quod scilicet, ex usu sæpius dicere solebat, Deus scit, sine intentione vel necessitate, & se ipsam pro hoc reprehendens, desiderauit à Domino, vt hunc defectum in ea penitus emendaret, & hoc sibi dono donaret, ne vnquam melifluum nomen suum in vanum nominaret. Cui benignus Dominus blandē respondit: Et quare velles, vt ego priuaret honore illo, & tu infinito fraudareris præmio, quod lucraris quotiescunque illum defectum vel similem recognoscens, de cætero cauendum

uendum proponis? Nam quādo cumque aliquis fluat pro amore meo defectus suos deuincere, tantū mihi exhibet honoris & fidelitatis, quantum miles aliquis Domino suo exhiberet, si strenue in bello contra inimicos opponens, omnes manu forti viriliter expugneret, ac prosterneret. Hinc cum videretur sibi in sinu Domini repausare, & sentiret magnū cordis defectū, dixit ad Dominum: Ecce amantissime Domine, offero tibi debile cor meum, cum omnibus affectionibus & voluntatibus meis ad delectandum in eo secundū omnē beneplacitū tuum. Cui Dominus respōdit: Tuū debile cor tali affectu mihi oblatum, tanto gratius accepto, quā alterius cor forte: sicut magis acceptatur bestia multa venatione agitata, quā domestica, eo quod carnes illius teneriores sunt, ac suauiores ad vescendum.

De obsequio per infirmam Domino impenso.

CAPVT. LIX.

CVm ex infirmitate chorū frequentare non posset, sæpius tamen ibat ad horas audiendas, vt vel sic in seruitio Dei corpus suum exerceret. Et cum perenderet se Deo tam studiosa deuotione non intendere, vt desiderabat, frequenter hoc Domino conquerebatur, cum deiectione spiritus, dicens: Quid amantissime Domine mi, tu nūc habes honoris ex eo, quod ego negligens & inutilis hic sedens, vix in vno vel duobus verbis, vel notis tibi intendo? Ad quod Dominus tandē

vice

vice quadam sic respondit: Et quid tu haberes ex eo, quod amicus tuus vna vice vel bis porrigeret tibi haustum dulcissimi & recentissimi cibi, de quo sperares te multum confortari. Multo ergo maiorem delectationem scias me habere de verbis singulis & neumis, quibus vnquam laudi meæ intendis. Sub Missa verò, cum deficientibus viribus eam ad Euāgelium surgere pigeret, & pro hoc semetipsam argueret, quia nesciret qualis profectus in tali discretionem esset, si ab hoc labore sibi parceret, cum nō speraret pristinam se recepturam sanitatem: more solito requisivit a Domino, quid sibi laudabile foret. Dominus respondit: Quando cum difficultate supra posse tuum aliquid facis ad laudem meam: ego accepto illud a te, ac si indignissem eo ad profectum honoris mei. Cum vero alia omittens commoda corporis, admittis cum intentione ad me directa: hoc ego accepto ac si ego ipse infirmus commodo illo non possem caruisse. Sicque vtrunque pro gloria meæ diuinæ magnificentiæ, in te remunerabo.

*De renouatione Sacramentorum
in anima.*

CAPVT. LX.

Discutiens die quodam cor suum, & reperiens aliqua quæ libenter fuisset confessa. Et dum confesorem habere non posset, confugit more solito ad vnicum solatium. Dominum Iesum Christum & querulando exposuit ei tale suum impedimentum. Cui Dominus

minus respondit, dicens: Quid turbaris dilecta? Nam quotiescūque id a me desideras, ego ipse summus sacerdos & verus Pontifex, tibi adero & singulis vicibus simul septem sacramenta miro modo conferā. Ego enim te pretioso sanguine meo baptizabo, in virtute victoriæ meæ te confirmabo, in fide amoris mei te mihi desponsabo, in perfectione sanctissimæ conuersationis meæ te consecrabo, in pietate misericordiæ meæ te ab omni vinculo peccatorum absoluam, in superfluetiam charitatis meæ te me ipso cibabo, teq; fruendo satiabor. Et in suauitate spiritus mei omnia interiora tuatam efficaciter vnctione penetrabo, quod per omnes sensus & motus tuos stillabit adeps deuotionis, vnde sine intermissione habitaberis & sanctificaberis ad vitam æternam.

De effectu Charitatis fraternæ.

CAPVT. LXI.

ALia vice, dum valde debilis ad matutinas confurgens, iam vnū compleisset nocturnum, & superueniente alia infirma iterato in charitate, cum illa matutinas relegisset valde religiose, inter Missam dum deuotius intenderet Domino, recognouit animam suam valde mirandis ornantibus, & miro modo corruscantibus gemmis pretiosis honorificè decoratā. Intellexit que diuinitus instructa, se talem ornatum inde meruisse, quod in charitate humiliter cum iuniore iterato legerat partem matutarum ante lectam, vnde & tot ornatibus præfulgebat, quot verba relegerat. Tunc me-

mor quarundam negligentiarum, quas nondum cōfessi fuerat absentia confessoris impediēte, hoc voce quæ rēla Domino proponebat: Cui Dominus respondit: Et quid accularis pro tuis negligentijs, quæ veste charitatis (quæ multitudinem peccatorum operit) tam gloriose circumdaris? Ad quod illa: Et quomodo ex hoc consolari possum, quod charitas operit culpas meas, quibus tamen recognosco me maculatam? Ad quod Dominus: Charitas, inquit, non solum peccata operit, imò etiam instar solaris calor in se consumit, & annihilat omnes negligentias peccatorum venialium, & insuper confert cumulum meritorum.

¶ Videns aliquando vnā personam in quibusdam obseruantijs regularibus negligentius agentem, cum timeret se coram Deo culpam incurrere, si ipsam cum sciret negligeret ad meliora promouere, simulque ex humana fragilitate metueret, quod quædam blandiores dicturæ essent, quod se plusquam necesse esset, occuparet minora promouendo: more sibi solito obtulit hoc in laudem æternam Domino. Quod benignus Dominus multum gratanter se acceptare demonstrans, ait: Quotiescumque hoc verbum vel simile pro amore meo supportaueris, totiens ego te firmissime circummuniā, & vndique circumuallabo ab omnibus occupationibus, quæ te in aliquo à me possent impedire: ad similitudinem sicut vrbs præmunitur vallibus & muro: & insuper ad cumulum meritorū tuorū superaddam omnē meritum, quod quilibet lucrari posset, si humiliter monitis tuis ad laudem meam deuotis studijs obaudierit.

De

De fidelitate in solo Deo quaerenda, & fructu patientia.

CAPVT. LXIII.

Sicut euenire solet, quod quis grauius tolerat iniurias sibi ab amico suo illatas, quam ab inimico, secundum illud: Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique &c. Cum ista intellexisset, quod quædam persona ad cuius salutē animæ plus studij & fidelitatis adhibuerat, non responderet sibi debita fidelitate, imò etiam quædam sibi ab ipsa impensa quasi contemnendo inuenteret: turbata ex hoc confugit ad Dominum. Quam Dominus benigne consolando ait: Noli contristari filia, quia ego permisi ista ad tuā summā salutem. Nimiū enim consortio ac commanione tua sedula delector, vt ea crebrius frui possem: quemamodū mater habens puerulum tenerrime sibi dilectum, quem semper sibi desiderans adesse, cum puer ad contubernalēs gratia collusionis vult discurrere, circa quælibet vicina lauras vel aliqua apponit horrenda, vnde puer territus currat in sinum suum: Sic ego desiderans te lateri meo nunquam deesse, permitto, vt amici tui tibi in aliquo contrarientur, vt dum in nulla creatura plenam fidelitatem reperis, eo ardentius ad me recurras, quanto apud me omnium delectationum & fidelitatum abundantiam stabiliorem recognoscis: Hinc assumpsit eam Dominus in sinum suum, quasi tenellum infantulum & multis modis ipsi blandiebatur, apponensque os suum dēficum auri eius, & diuersimode ipsam demulcens, ait: Sicut mater benigna

S tenello

tenello infantulo per oscula lenire solet. quæque sibi aduersa: sic ego per blandissimum susurrum lenire tibi desidero vniuersa grauamina tua, & contrarietates. Cumque sic per moram in sinu Domini diuinarū consolationū blanditijs multipliciter fuisset delectata prebuit ipsi Dominus cor suum, dicens. Perspice nunc dilecta mea omnia cordis mei interiora, & perpende diligenter quā fideliter omnia, in quibus mihi vnquā intendisti, disposui & ornaui ad vtilissimū & saluberrimum animæ tuæ profectū: & considera, si vel saltē vnus verbi contra me causari potes in fidelitatē. Quod cum ista fecisset, videbatur eam Dominus eodem grauamine de quo prædictum est, quasi aurēis floribus mirifice splendentibus perornare. Tunc ista memor quarundam personarum, quas sciebat alijs grauaminibus oppressas, dixit ad Dominum: O quanto dignioribus præmijs merentur recompensari, & pretiosioribus ornamentis decorari a pietate tua misericors pater, quæ tam ponderosa sufferentes grauamina, nullis talibus aut similibus alleuiantur consolationibus, qualibus ego, licet (heu valde indigna) frequentius subleuor, nec tamē digna patientia quæcunque mihi euenientia supporto. Ad quod Dominus: In his sicut & in omnibus delicatā curam, tenerrimæ dilectionis erga te demostro, tanquam mater tenellū manus infantulū, cum ipsum libenter ornaret argento & auro, & tamen sciat ipsum non posse pondus ornamenti ferre tenuioribus floribus ipsum perornat, qui pendere non grauantes, splendorem tamen administrent: Sic & ego tempero grauamina tuæ eorum pondere succumbas, & tamen patientiæ merito non careas. Hinc illa considerans altitudinem diuinæ:

diuinæ pietatis erga salutē suam, ex nimia gratitudine deuotas laudes prorupit. Tunc intellexit, quod ornamenta illa quæ sibi pro grauamine suo preostensa erant in similitudine florum tenuium, sed splendentium, per gratitudinem illam qua Deo pro aduersitate suā laudes decatabat quasi spissiores tedebantur. Et inde etiā intellexit, quod gratia illa, qua Deo donante in aduersis ipsum laudare potuit, nobiliori modo suppleat pondus grauaminum ad similitudinem, sicut pretiosius est ornamentum ex puro auro, quam ornamentum argenteum, quod tantum in superficie deauratur.

De fructu bonæ voluntatis.

CAPVT. LXIII.

Legatio Domini cum peruenisset ad cōuentum pro assumendis quibusdam personis ex congregatione nostra ad instituendum religionem in alio quodam monasterio, & idem sermo deuenisset ad istā, ipsa secundū quod erat optimæ voluntatis & semper prompta ad omne beneplacum Dei: licet viribus corporis esset destituta: zelo tamen laudis diuinæ instigata, coram quadam imagine Crucifixi in feruore SPIRITVS obtulit Deo cor suum in laudem æternam, ad perficiendum corpore & anima omne beneplacitum eius. Ad quam oblationem Dominus tam medullitus complacatus videbatur, quod quasi ingenti gaudio & amicissima blanditate se de patibulo Crucis demittens in amplexus suauissimos, eam suscepit, ineffabiliter exultans: sicut infirmus iam penē desperatus, lætatur

ad oblationem medicamenti diu desiderati & optati, unde sperat ad plenum se pristinam recepturam sanita-
tem, eamque blande vulnere lateris suis sanctissimi ap-
plicans ait: Bene venias mihi charissima, vulnerum meo-
rum emplastrum lenissimum, omniumque dolorum meorum
releuamen suavissimum. ¶ In quibus verbis intellexit,
quod quando aliquis offert integram voluntatem suam
ad omne beneplacitum Dei, quantumvis etiam sciret
sibi aduersitates imminere: hoc Dominus tali modo ac-
ceptat, quasi homo ille tempore passionis eius omnibus
vulneribus suis lenissima adhibuisset emplastra. Hinc
orationi insistens, dum disponderet plura in corde suo, in
quibus si eam proficisci contingeret, laudem Dei & aug-
mentum religionis pro posse suo promouere vellet, ac te-
nere: & inter hæc diuersæ cogitationes se cordi eius inge-
rerent: tandem ad se reuersa semetipsam de his redarguit,
quasi inutiliter talia cogitando tempus contereret, de
quibus fortasse nullus sequitur effectus, cum ipsa
tam debilis esset, quod potius mori quam perfectioni
videatur approximare. Et insuper, si proficisci deberet,
adhuc satis temporis de talibus disponendi superesset.
Tunc apparuit ei Dominus Iesus, quasi in medio
animæ eius, in magna gloria, circumdatus vernantibus
floribus rosarum & liliorum, & ait ad eam: Attende,
qualiter glorificor ex dispositione bonæ voluntatis tuæ
tanquam splendoribus rutilantium stellarum & candela-
brorum aureorum, secundum quod Iohan. in Apoca-
lyp. legitur similem vidisse filium hominis in medio can-
delabrorum aureorum, habentem in dextra sua septem
stellas. Et ex reliquis cogitationum diuersarum se cor-
di tuo

Capitulum

di tuo ingredientium afficior tanquam amœnitate simul
& dulcedine viuarum rosarum & liliorum. Tunc illa
dixit: Eia Deus cordis mei, quid tam diuersis volunta-
tibus intricas mentem meam sine effectu? Nam præte-
ritis paucorum dierum curriculis, induxisti mentem
meam & incitasti desiderium meum, ad accelerandum vn-
ctionis sacramentum. Circa quod dum diuersimode occu-
parer, multis me consolationibus super hoc lætificasti.
Et nunc eccontrario prouocas desiderium meum ad insti-
tutionem religionis alterius loci, cum tamen adhuc tam in-
ualida sim viribus, quod vix vias necessarias perambu-
lare possim? Respondit Dominus: Ideo inquam, quo-
niam secundum quod in principio huius libri prædixi,
ponere te disposui in lucem gentium, id est, multorum
illuminationem, oportet ut in libro tuo diuersi, di-
uersa sibi competentia inueniant ad eruditionem &
consolationem sui. Delectat etiam sæpe amicos ad in-
uicem confabulari de multis, ex quibus nullus sequi-
tur effectus, & etiam amicus sæpe disponit cum amico
quæque difficilia, ut per hoc amici sui erga se quodam-
modo probet fidelitatem, & magnopere acceptat bonæ
voluntatis eius erga se benignitatem. ¶ Similiter & ego
delector cum electis meis disponere de diuersis, quæ nun-
quam eueniunt: ut ipsorum erga me comprobent dilectio-
nem ac fidelitatem. Et ut pro multis meritis ipsos re-
munerem, quæ nunquam opere perficere possent, quia
omnem eorum voluntatem respicio quasi perfectam. Ego
enim quodammodo prouocaui mentem tuam ad desi-
derium mortis, & hinc ad accelerationem vnctionis. Vn-
de & omnia quæ deuotio tua tam voluntate quam
opere in præparatione talium perfecit, ego adhuc

in intimis cordis mei diuini referuavi tibi in salutem æternam. Vnde qui scriptum est: Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit, si contingeret te qualicunque interueniente occasione repentina præoccupari morte, & sacramento priuari, aut sine intellectu & sensu vnctionis sacramentum suscipere (quod plerumque valde electis accidere solet) non ideo salutis detrimentum habebis: cum omnia quibus ante aliquos annos te ad mortem præparaueras, in immarcesibili æternitate mea vernantia ex virtute diuinæ cooperationis meæ vireant, floreat & fructum tibi salutis æternæ producant.

Quibus studijs obtinere possumus merita aliorum.

CAPVT. LXV.

Rogata à quadam persona, dum offerret Domino cuncta quæ grauita sua pietate in ea dignatus esset operari, vt in salutem cederent se rogantis, statim apparuit illi personi pro qua orabat. stans coram Domino, qui sedens in throno gloriæ habebat in sinu suo vestem quãdam valde mirabiliter ornatam, quam præterdit coram persona illa. Nec tamen ipsam vestimuit ea. Quod ista multum mirans dixit ad Dominum: Cum ante paucos dies ad similem oblationem meam animã pauperulæ cuiusdam personæ, pro qua tunc orabam, ad tam sublimia cœli gaudia prouexeris sine mora: cur modo benignissimè Deus, de eisdem beneficijs tuis mihi indignissimæ collatis, etiam istam quæ vehementer deside-

desiderat, veste hac quam ipsi præterdis, non exornas? Respondit Dominus: Cum in charitate offertur mihi aliquid pro animabus fidelium defunctorum, ego ex ingenta mihi pietate, qua proprium est mihi misereri semper & parcere, cum sciam quod se vltimus in nullo possint ipsi iam merito proprio iuuare, eorum inopiã miserus, statim id quod pro eis offertur, do eis in remedium absolutionis vel alleviationis. Cum vero pro uiuentibus similia mihi offeruntur, seruo ipsis certe ad salutem. Sed quomodo adhuc ipsi possunt iustis operibus desiderio & bona voluntate propriam augere salutem, decet, vt ea quæ ex aliorum meritis consistunt desiderant, proprijs laboribus studeant promereri. Vnde si ista pro qua oras veste beneficiorum à me tibi collatorum exornari desiderat, spiritualiter ad tria studeat. Primo inclinet se humilitate & gratitudine ad accipiendam vestem, id est, fateatur humiliter se aliorum meritis indigere, & gratias mihi cum effectu referat pro eo, quod indigentiam ipsius per aliorum abundantiam dignor supplere. Secundo, leuet ipsam vestem cum spe & fiducia, id est, sperando de bonitate mea, confidat se ex hoc apud me magnum profectum salutis consecuturam in anima. Tertio, induat eandem in charitate, ceterisque virtutibus se exercitando. Similiter etiam faciat quicumque desiderat aliorum beneficijs & virtutum meritis participare, tunc exinde poterit profectum consequi.

(16.)

Oratio

*Oratio deuota, qua ipsa Dominum laudauit, & eam
Dominus approbauit.*

CAPVT. LXVI.

CVM quodam tempore ante ieiunium venam incidisset, verbis ipsius sæpius interciderunt hæc verba: O regum rex excellentissime, princeps illustrissime & cætera huiusmodi. Et cum quodam mane loco orationis se recollegisset, dixit ad Dominum: O amantissime Domine, quid de verbis illis, quæ tã crebros mēti & ori meo ingerunt fieri vis? At ille tenēs manu monile aureū ex quatuor partibus cōpactū, ostendit illi. Qua hæsitante, quid per quatuor partes notaretur: diuinitus inspiratum est ei quod per primam partem signaretur diuinitas Christi, per alteram vero partem anima Christi, per tertiam autem partem anima cuiuslibet fidelis, quã sibi proprio sanguine desponsauit, atque per quartã partē corpus Christi immaculatū. Per hoc etiã, quod in hoc monili anima fidelis animæ & corpori Christi interposita videbatur, dabatur intelligi indissolubilis conglutinatio amoris, qua Dominus fidelem animã etiã proprio corpori & animæ suæ conferret. Et ecce subito ex respectu præfati monilis efficaci impetuositate infusa sunt ei hæc verba: Tu animæ meæ vita tecum fit affectio cordis mei vnita, vi amatorij ardoris conflata. In omni ad quod sine te tēdit, reddatur examinata. Quia tu es amœnitas omnium colorum, dulcor omnium saporum, fragantia omnium odorum, delectatio omnium sonorum, suavis amenitas amplexuū
inti-

int morum. In te voluptas delitiosa, ex te superfluentia copiosa, ad te allicientia amœnosa, per te influentia affectuosa. Tu superfluens abyssus diuinitatis. O regum rex dignissime, Imperator excelētissime, Princeps illustrissime, Dominator mitissime, Tutor validissime. Tu viuificans gēma humanæ nobilitatis. Opifex artificiosissime, instructor mansuetissime, consultor sapientissime, adiutor benignissime, amice fidelissime. Tu sapientia vnio intimæ suauitatis. O bláditor delicatissime, affector lenissime, amator ardentissime, spōse dulcissime, zelator castissime. Tu vernans flōs ingenuæ venustatis. O frater amabilissime, iuuenis floridissime, comes iuendissime, hospes liberalissime, ministrator curialissime. Te omni creaturæ præeligo, propter te omni delectationi abrenuncio, pro te omni aduersitati obuio. In his omnibus te vnicum laudatorem requiro. Te vegetatorē horum omniumque bonorum corde & ore confessor. In virtute tui feruoris adiungo intentionem meæ deuotionis efficaciam tuæ orationis, vt per integritatem diuinæ vnionis ducar ad appicem summæ perfectionis, consumpto omni motu rebelionis. Quæ singula distinctim quasi gemmæ præclaræ auro monilis rutilabant intexta. Sequenti vero proximē die Dominico, dum Missæ communicatura interesset & prædicta verba deuotius recitaret, & Dominum in ipsis quodammodo delectari conspiceret, dixit ad eū: O amatissime Deus, ex quo sentio tantum te delectari in his verbis, consulere etiam volo alijs quibus possum, vt eadē in orationibus suis tibi offerant, quasi pro monili. Ad quod Dominus: Quicumque illa deuote recitauerit cognitionis meæ gratia in eo augeā & recipiet in se splendorem

dorem diuinitatis meæ, quem dirigit in se per efficaciam prædictorum verborum: sicut qui purum aurum tenens contra radiantem solem, in eo quod est auro oppositum videt lucis refulgorem. Quorum verborum illa mox sensit effectum, & cum prædictam orationem persoluisset, facies animæ suæ apparuit diuinæ lucis radio clarius illustrata, & (vt sibi videbatur) saporosius suscepit gustum cognitionis diuinæ.

Hic subiur gere placet aliquæ, quæ vtilior videntur ex his, quæ huic virginiorant pro aliquibus personis. Deus reuelauit quomodo Dominus peccata fluenti gratiarum multis infuderit.

CAPVT. LXVII.

Apparuit illi vice quadam Dominus Iesus, exposcens ab ea cor suum, dicens: Prebe dilecta cor tuum mihi. Quod eū illa gratanter faceret, videbatur sibi quod Dominus illud in similitudine carnis cuiusdam cordis suo diuino applicaret, & sic vsque ad terram demittere: per quod emissionem suæ incontinentis pietatis largè diffundebat, dicens: Ecce corde tuo deinceps semper vti delector, quasi pro carnali, per quod omnibus se ad suscipiendum nisum illius infusionis coaptantibus, id est cum humilitate & fiducia à te quærentibus diuinæ consolationis larga fluuenta de torrente melissai cordis mei profundam. Quorum verborum gratiosus effectus in sequentibus ex parte patebit.

¶ Orans itaque die quadam pro quibusdam qui cœnobium deprædando læserunt, & insuper nimis grauabant,

bant, ostendit se illi pius & misericors Dominus in tali forma, quasi dolebat brachium vnum intantum retrorsum recuruatum, quod penè videretur neruis solutum. Et ait Dominus: Perpende quod dolore me cruciat, si quis me nunc pugnis super brachium istud impeteret, & simili modo æstima me grauari ab omnibus qui nequiter sine compassione damni animarum (quod incurrunr hi qui vos infestant) sæpius recitant defectus eorum, & iniurias sibi illatas: non recordantes, quoniam & ipsi sint membra mea. Omnes verò qui pia compassione commoti clementiam meam implorant, vt eos misericorditer ab errore conuertam ad vitam meliorem: hi quasi quibusdam lenissimis vnguentis, brachium meum deliniunt. Qui autem benigne consilijs & admonitionibus suis eos ad reconciliationem & emendationem inducunt: hi profecto tanquam medici probatissimi, brachium meum blande contrectando in locum debitum reinflectunt. Tunc illa ineffabilem benignitatem Domini admirans, ait: Ergo quo iudicio pijsime Deus brachium tuum dici possunt tam indigni? Et Dominus: Quia sunt, inquit, de corpore Ecclesiæ, cuius ego me caput esse glorior. At illa: Domine mi, ecce iam separati sunt à corpore Ecclesiæ per excommunicationem, quia propter illatas cœnobio meo iniurias excommunicati publicè denunciantur. Ad quod Dominus: Tamen quoniam adhuc possunt per absolutionem Ecclesiæ reconciliari, ego propria pietate motus, curam ipsorum agens cum incredibili desiderio eos per poenitentiam ad me conuerti exopto. Tunc ista orauit, vt congregationem ab insidijs eorum paterna protectione sua custodire dignaretur. Cui Dominus: Si, inquit, sub potenti manu

manu mea humiliamini recognoscentes coram me in cordibus vestris, quoniam exigentibus negligentibus vestris, mereamini castigari, paterna misericordia mea vos ab omni incurfu inimicorum cōseruabit illæfos. Si autem per superbiam nequiter contra eos, qui vos infestant eleuamini, optantes vel imprecantes illis malum pro malo: iustitia mea iusto iudicio permittente, ipsi aduersum vos præualebunt in pluribus vos lædendo molestantes.

¶ Anno quodam, dum congregatio esset multum grauata quodam debito, ista deuotius instabat, Dominum deprecando, ut sua pietate prouisores claustrum promoueret, ut persoluere possent, quod debebant. Dominus leniter blandiendo respondit: Et quid inde ego lucrarer, si ipsos in hoc iuarem? Et illa, ut studiosius & deuotius post hoc in spiritualibus exercitijs vacarent. Et Dominus: Et quem ego fructum inde consequar, cum ego bonorum uestrorum non egeam, & pro eodem mihi sit, vos vacare spiritualibus & exterioribus laboribus vacare, cum tantummodo voluntas libera intentione pro me dirigatur? Nam si solummodo in spiritualibus exercitijs delectarer, utique naturam humanam post lapsum denuo reformassem, non indigentem victu, vel vestitu, alijsque pro quibus humana desudat industria conquirendis & conficiendis vitæ necessarijs. Sed sicut Imperator aliquis præpotens, non solum delectatur in palatio suo habere puellas delicatas & ornatas, sed etiam ordinat principes, duces & milites, aliosque diuersis operibus aptos ministros, quos singulos in palatio suo semper habeat ad diuersa negotia paratos: ita & ego non solum delector in interioribus de-

litijs

litijs contemplatiuorum, sed etiam diuersis exercitijs vtilium negotiorum, quæ fiunt causa mei honoris & amoris, allicior ad commanendum & delitescere conuandam cum filijs hominum, quia talibus magis excercentur in charitate, patientia, & humilitate, cæterisque virtutibus. Hinc vidit illum, cui maior cura incumbabat coram Domino residentem, quasi sinistro latere initem, qui sæpius incommodose erigens se Domino cum manu sinistra, cui incumbebat, aureum nummum gemma pretiosa insignitum offerebat. ¶ Et ait Dominus ad eam: Ecce si ego huic grauamen pro quo oras alleuiarem, tunc ego tam nobili gemma quæ mihi placet, innummis istis carerem, & ipse eam remuneratione fraudaretur, quia tunc cum dextra manu tantummodo nummum offert mihi sine gema, ille enim offert quasi simplicem nummum, qui sine aduersitate, & tamen de voluntate diuina in omnibus operibus suis Deo intendit: sed ille qui in singulis operibus suis præmitur aduersitate, & tamen de diuina voluntate non discordat, ille offert Deo aureum nummum cum probatissima gemma. Cum verò illa non desisteret, sed instantius Dominum exoraret, ut prouisoribus claustrum prædictum grauamen alleuiaret. Dominus respondit: Cur tibi durum videtur, si aliquis causa mei grauamini suffert, cum ego sim solus ille verus amicus, in quo fidelitas nunquam veterascit? Nam cum homo omni humano in destitutus auxilio & solatio vergit ad extrema si quis tunc alicuius fidelitatis ab ipso exhibitæ meminerit, cum ingenti amaritudine hoc facit. Sed ego solus verus amicus in illa anxia necessitate venio ad desolatam animam, cum vernanti florentia omnium operum

operum

operum bonorum, quibus vnquam cogitavi, verbo vel opere se exercitavit homo ille in hac vita, quæ omnia ad instar rosarum & liliorum in vestimentis meis florerent. Et ex illa viuida vernantia meæ diuinæ præsentis reuerſeſcit anima in ſpem vitæ æternæ; ad quam ſe agnoſcit inuitari, & pro ſingulis operibus ſuis remunerari. Et inde per delectamentum ſuſcipit anima mea habitatem, qua ſoluta carne, poſſit etiam recipere æternam felicitatem, vt gaudens veraciter & in laudes prorumpens poſſit dicere illud Genef. Ecce odor filij mei, ſicut odor agri pleni. Nam ſicut corpus conſtat compoſitum diuerſis membris, ſic anima conſtat ex affectionibus, quæ ſunt timor, dolor, gaudium, amor, ſpes, odiũ & pudor. In quibus ſingulis in quantum ſe homo exercuit ad laudem meam, tantum tunc in me inueniet inæſtimabilis & ineffabilis iucunditatis & ſecuritatis delectamentum, vnde præparata coaptatur æternæ beatitudi ni. In reſurrectione futura enim quãdo corpus hoc mortale induet incorruptionem, tunc ſingula mēbra humana recipient ſingula præmia meritorum pro ſingulis laboribus & exercitationibus in meo nomine & pro amore mei peractis. Sed anima accipiet incomparabiliter dignioris excellentiæ nobilitatem pro ſingulis exercitationibus affectionum ſanctarum, quibus vnquam cauſa amoris mei eſt commota, vel compuncta, vel etiam corpus vegetauit. ¶ Hinc iterũ fidelior prouifori Clauſtri compatiens, dum multum oraret Dominum, vt ſcilicet difficiles labores, quos ſæpẽ in negotijs congregationis perferret, ipſi piẽ reſtitueret. Dominus reſpõdit. Corpus illius quod totiens talibus laboribus pro me laſatur, eſt mihi quaſi quoddam theſaurariũ, in quo tot dragmas

dragmas argenteas repono, quotiens ipſa aliquod membrum cominuit ad neceſſaria ſibi communis acquirenda, & cor ipſius eſt mihi quaſi arca, in qua tot aureas dragmas reconditas mihi habere gaudeo, quot ipſe cogitationibus inſtigatur, ſubditis ſolicité providere ad laudem meam. Tunc illa cum admiratione dixit ad Dominum: Domine non videtur mihi homo iſte tam perfectus eſſe, quod omnia opera ſua ita purẽ aggrediatur ad laudem tuam: ſed credo quod ſæpẽ etiam alia cauſa inſtigent eũ, vt eſt lucrum temporale & per conſequentia commodum corporale. Et quomodo tunc tu impermixta dulcedo Deus tales, vt aſſeris, in corde & corpore eius poteris habere delicias? Ad quod Dominus valde dignanter reſpondit: Quoniam voluntas eius ſic adaptata eſt meæ diuinæ volũtati, quod ego ſemper ſum ſumma cauſa omnium operum eius. Ergo in ſingulis cogitationibus verbis & operibus ſuis, in æſtimabilem fructum lucratur. Attamen ſi puriori & deuotiori ſtuderet intentioni in ſingulis negotijs, tunc tanto amplius omnia negotia ſua & opera nobilitaret, quanto aurum præponderat argento. Item ſi cogitationes & ſollicitudines etiam puriori deuotiori que intentione ad me dirigere ſtuderet inde etiam tantum nobilitarentur, quantum aurum optimum ad purum examinatum præualet auro vetuſto & obſcurato.

De merito patientiæ.

CAPVT. LXX.

Accidit quadam vice vnã perſonam in quodam labore improviſe lædi. & magno dolore cruciari.

Cuiſta

Cui ista compatiens cum oraret pro ea Dominum, ne membrum iusto laborare læsum periclitari permitteret, Dominus benigne respondit: Nequaquam periclitabitur, sed pro dolore illo incomparabile præmium merçabitur. Omnia etiam membra quæ mota sunt ad obsequendum illi membro ad hoc vt dolorem ipsius alleuient & sanent, similiter ex hoc præmium perpetuũ obtinebunt. Ad similitudinem, sicut cum intingitur pannus vnus in croco, si quid aliud inciderit, similiter cum eo colorabitur: Sic cum patitur vnũ membrum cætera omnia membra quæ illi obsequuntur, simul cũ illo æterna gloria remunerabuntur. Tunc illa: Domine mi, inquit, quomodo tantum promereri possunt membra inuicem sibi seruentia, cum hoc non ideo faciant vt membrum læsum pro tuo amore amplius aut patientius sustineat, sed tantummodo ad hoc vt dolorem suum alleuient. Ad quod Dominus inæstimabilis consolationis dedit responsum, dicens: Illam passionem qua homo post adhibitum dolori suo remedium, patienter tolerat pro amore meo, hoc quod nequit lenire studio suo, ego sic sanctificauit in verbo illo, quo in extrema necessitatis meæ articulo Patrem orauit, dicens: Pater si fieri potest, transeat à me calix iste, quod homo incomparabile præmium & meritum per illam lucratur. ¶ Et illa: Nõne magis tibi placet, Deus meus, quod aliquis patienter sufferat quodcũque sibi euenerit, quã quod tunc patiens est, cum nullo potest modo euadere. Respondit Dominus. Hoc in abyssu diuinorum iudiciorum meorum latet & excedit omnem humanum intellectum, sed secundũ quod humano iudicio discerni potest, inter illa duo est sicut inter duos elegantes colores, qui

qui vtrique tantæ venustatis ab hominibus iudicentur, quod difficulter possit discerni quis eorum alteri dignè præferatur? Tunc ista desiderauit à Domino, vt personæ illi daret effectiuam consolationem in his verbis, cũ ipsi panderentur. Ad quod Dominus: Non, sed scias me occulta dispensatione diuinæ sapientiæ meæ hoc omittere, vt scilicet ipsa persona amplius probetur, & specialiter in tribus virtutibus cõmendetur, scilicet, patientia, fide & humilitate. In patientia, quia si ipsa talem effectum consolationis sentiret ex his verbis, qualem tu iam sentis, omne grauamen eius leniretur. In fide, vt scilicet, magis alteri credat quod ipsa non sentit. Quia fides non habet meritum, cui humana ratio prebet experimentum: In humilitate, vt credat alium in hoc se præcellere, quod ille per diuinam inspirationem cognoscit, quod ipsa cognoscere non meretur.

¶ Cum oraret pro quadam persona, miserans quod eam audisset verbum quoddam impatienter loqui, scilicet, quare sibi Deus tales molestias immitteret, quæ ipsi non conuenirent. Dominus dixit ad eam: Interroga illam personam, quales molestiæ sibi conueniant. Et dic illi: Ex quo sine aliqua saltem molestia non possit obtinere regnum cæleste, quod ipsa nũc sibi eligat quæ sibi videatur inter molestias congruere. Et cũ hæc sibi euenerint, quod nunc conseruet patientiam. In quibus verbis Domini intellexit periculosissimum genus impatientiæ hoc esse, cum alicui videtur, quod in alijs causis vellet bene patiens esse, sed in his quæ sibi Deus immittit, non possit cum e contrario homo semper confiderare debet, hoc sibi magis vtile esse quod Deus immittit, & quando in hoc negligeret patientiam conseruare

inde beberet humiliari. ¶ Et subiunxit Dominus quasi amatoriè blandiendo : Et quid tibi videtur de te? Num etiam incongruentia grauamina tibi inmitto? Ad quod illa: Nequaquam Domine mi: Sed fateor verè & fatebor quousque spiritum trahere valeo, quod tam in corpore quàm in anima, & in omnibus tam prosperis quàm aduersis, ita congruentissimo modo mihi prouidisti, quod hoc nulla vnquam sapientia ab initio seculi vsq; ad finè præualuisset, nisi tu sola sapientia increata, dulcissime Deus meus, attingens à fine vsq; ad finem, fortiter & suauiter disponès omnia. Tunc filius blà de assumès eam, duxit ad Deum patrem, requirès ab ea quid ei profiteretur. Tunc illa: Gratias tibi ago sancte pater, ut cunque præualeo, per eum qui sedet ad dextrà tuà, quod tam præmagna dona à tua largitate accipi: quod certè recognosco nullam vnquã potentiã hoc præualuissè, nisi solummodo tuam diuinã potetiã, quæ omnia creata sua vegetat virtute. Hinc duxit eam ad Spiritum Sanctum, ut etiam profiteretur ipsius bonitati. Tunc illa: Gratias ago tibi Spiritus alme paraclete, per eum qui te cooperante humanatus est in vtero virginati: quod ita suauiter in benedictionibus tuæ gratuitæ dulcedinis, in omnibus me indignam præuenisti, quod certa sum, nullam hoc vnquam benignitatem perfecisse, nisi solummodo tuam ineffabilem dulcedinè, in qua daret, à qua procedit, & cum qua simul accipitur omne bonum. Tunc filius Dei dixit: Ergo post hanc professionem ego suscipiam in specialem curam meam iure creationis, & iure redemptionis, ac iure specialis electionis. Hinc intellexit, quod quando aliquis similiter proficitur bonitati diuinæ, confidens & cum gratitudi-

dine

dine se prouidentia ipsius comittens: tunc Dominus in specialem curam suscipit eum: Sicut aliquis prælatus tenetur amplius post professionem subdito suo prouidere.

De affectu petitionis pro alijs.

CAPVT. LXXII.

Vice alia oràs pro sibi commendatis, & memor præcæteris maiori affectu vnus personæ, dixit ad Dominum: Exaudi me benignissime Domine secundum dulcedinem paterni affectus tui pro ea orantem. Cui Dominus respondit: Ego frequenter exaudio, quacumque oras pro ea. Et illa: Quare tunc toriens inelamat me cum tam dubijs verbis, quasi nunquam aliquã consolationem à te recipiat, semper recolens vilitatem suã. Ad quod Dñs: Hic est delicatissimus gestus in sponsa mea cū quo per maxime comouet affectum meum erga se, & convenientissimus ornatus, in quo mihi placet quia ipsa sibi in suo statu displicet. Et hoc sibi tãto plus augmētatur, quãto plus oras pro ea. ¶ Item altera vice cum oraret pro ea adiuncta sibi altera quadã persona, Dominus respondit: Proprius mihi eam attraxi. Vnde magis expedit eã grauaminibus purgari ad similitudinè delicatioris filia, quæ ob teneriorè dilectionè matris suæ vult assidere super sede matris adæquata, quam incommodosius oportet sedere, quam reliquas filias, quæ sibi propè matrem proprias eligunt sedes. Nec etiam in ipsam tam directe dirigi poterit maternæ blanditatis affectus, quam in eas, quæ sedent ex aduerso.

¶ Oratura quadam vice pro pluribus personis, diuersisque causis sibi comissis, ad pedes Domini Iesu deuotè

T 2

te se pro

te se prostravit, & illis saluberrimis vulneribus prout deuotissime potuit, efficacissima oscula cum feruenti desiderio imprimens, personas & causas sibi commissas Domino commendabit. Quod cum faceret, vidit quasi riuulum erumpentem de corde ipsius filij Dei, & totum in circuitu locum copiose infundentem. Vnde intellexit, quod Dominus per riuulum istum effudit sibi omnes effectus petitionum, quas ipsi ad pedes commendauerat, & dixit ad Dominum: Quid tunc Domine mi prodest illis, pro quibus orauit: cum ipsi non sentiant effectum petitionum mearum, & ideo non credant, nec aliquam inde consolationem recipiant? Ad quod Dominus hanc similitudinē audiuit: Cum rex (inquit) post longum bellum pacem incidit, hoc statim longe manentibus non potest esse notum, vsque dum opportuno tempore eis nuncietur: Sic hi qui longius mihi manent per diffidentiam, seu alios defectus, non possunt sentire, cum pro eis oratur. At illa: Domine, sunt aliqui inter istos, pro quibus nunc orauit, quos, te teste, scio tibi non longe manere. Ad quod Dominus: Verum habes sed tamen cui rex non per nuucium, sed per se ipsum statuta sua notificare, illū oportet expectare quousque regi opportunū tēpus videatur: Sic per me metipsum dispono notificare effectum orationum tuarum tēpore eis magis opportuno. Hinc orauit specialius pro quadam persona, quæ ipsam aliquando molestauerat. Ad quod tale accepit responsum: Sicut impossibile est alicuius pedes transuulnerari sine compassione proprij cordis: sic omnino impossibile est paternæ pietati meæ effectibus misericordiæ non respicere eū, qui quamuis proprijs grauatus excessibus, recognoscit sediuinæ indulgentiæ

gentiæ medicamento indigere, cum affectu charitatis ductus pro salute proximorum non desinit supplicare. ¶ Cum humanum sit, pro infirmis sepius orare, quādoque oratura pro quo iam infirmo, requisitū à Domino quid sibi magis placeret vt oraret pro ipso. Ad quod Dominus: Duo tantū verba deuoto corde dic pro illo. Primo ora, vt conseruē illi paciētiā. Secundo ora, vt singula momenta per quæ passurus est, perducā ad gratiorē laudē meam & ad vtiliorem profectū infirmi, secū dū quod charitas ab æterno præordinauit in corde meo paterno ad salutem ipsius infirmi. Et adiunxit Dominus: Quotiens hæc verba replicaueris, toties augebitur meritum tam tuū quam infirmi. Sicut cum pictor iteratō linit picturam, eo clarius lucet color superlinitus. ¶ Item orans pro quibusdam ministris, intellexit sepius hoc Domino magis placere in ministris illis quibus adest dignitas prælaturæ, vt scilicet, habentes sint quasi non habētes, id est, vt potestate prælationis vtantur velut re ad diē vel ad horam cōcessa, semper parati singulis horis eā resignare: & tamē frequenter solliciti sint pro vtilitate operū, quomodo laudem Dei nimis pro posse suo lucentur, quasi semper dicentes in corde suo: Eia festina, vt hoc in laudem Dei promouere non negligas, & tunc libere onus officij deponas, cum pro posse tuo omnia perfeceris, quæ Deo laudabilia & proximo vtilia noueris.

¶ Orans etiam pro quodam, qui se orationibus suis tam per internuncios, quam etiam per seipsum nimis humiliter commendauerat & deuote, vidit Dominum se ad ipsum dignantissimē inclinātem, cumque totum quodam cœlestis hominis splendore circundantem,

in ipso lumine gratiose infundētem sibi omnia quæ ipse sperabat se posse per merita orationum illius obtinere. Sicque edocta est a Domino, quod quandoquē aliquis se alterius orationi committit, plene cōfines quod per eius merita diuinam possit obtinere gratiā, pius Dominus secundum desiderium & fidem suam beneficit ipsi, etiam si ille cui se committit, neglexerit deuote orare pro ipso.

*Instructionis pro diuersis statibus quomodo quilibet in sua
vocatione Deo placere potest & saluus fieri.*

CAPVT. LXXIII.

CVM oraret pro quodam magnum desiderium habente, tale accepit responsum: Dicas ei ex parte mea quod si desideret mihi familiaris amoris vniōne coniūgi, studeat ad similitudinem nobilis auis ad pedes meos construere sibi nidum ex racemis propriæ vilitatis & palmitibus meæ dignitatis. In quo quiescat per iugem memoriā suæ vilitatis, quia homo mortalis per se semper pronus est ad malum, & tardus ad bonum, nisi gratia præueniatur. Misericordiam quoque meam crebrius pertractat, recolendo, quam paterne paratus sum suscipere post lapsum ad me per poenitentiā reuertentē. Cū vero a nido ad pasqua libuerit euolare, in sinū meū progrediatur, vbi per gratitudinem amatoriam recolat diuersa beneficia quæ sibi ex superabundantiā pietatis meæ gratis impendo. Si vero adhuc longius spaciando pennas desideriorum ad altiora extendere delectatus fuerit, eleuet se tanquam velox aquila supra se. per con-
templa-

templationem cælestium, volitando contra faciē meā, alisque Seraphim, ausu charitatis subleuatus, regem in decore suo speculetur claris obtutibus mēis. Sed quoniam non est præsentis temporis diu posse persistere in acutissime contemplationis, quæ hic vix adipiscitur, rara hora, parua mora, pressis iterum alis per recordationem propriæ vilitatis continuo se demittat in nidum suum, ibique moretur paufans, quousque rursus euolare per gratiarū actionem ad pasqua delectetur amœna, & per cōsequens tanquam in excessu mentis culmen attingat diuinæ contemplationis. Et sic crebro his vicibus alternatis, siue ingrediatur per considerationem propriæ fragilitatis, siue egrediatur per beneficiorum acceptationem, siue etiam subleuetur per cælestium contemplationem: semper delectationes inueniat cælestium gaudiorum.

Memor etiam cuiusdam sibi deuotius commendati, qui post consumptum primæ iuuentutis florem, tanquam seculo abrenuntians, se deinceps deuouerat Domino sub religionis habitu seruiturum: conuersa ad Dominum exhibuit illi cor suum, desiderans, vt per amorem quod illi promiserat, sicut in præcedentibus patet, quod beneficia diuinarum consolationum suarum, quibuslibet ab ea humiliter quærētibus, etiam hoc nūc dignaretur perficere ad sui metipsum summam laudem & prædictæ personæ consolationem & vtilitatem. Statimque conspexit cor suum in specie cuiusdam canalis erigi & apponi melifluis cordi amantissimi Iesu filij Dei, qui apparuit ei sedens in suo regali. Tunc vidit illam personam, pro qua orabat, aduenientem corā Domino reuerenter genua flectentem. Ad quā Dominus benigne manū sinistram extendens ait: Ego suscipiam

illum in meam incomprehensibilem omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam, dulcissimamque benignitatem. Per hoc dans intellegi tres modos, per quos sæpe dicta persona conuersationem suam componere studere deberet. Primo, vt quancunq; aliquod opus aggredi vellet, semper cū humilitate cordis diuinæ omnipotentia aptado applicaret profitendo se seruū inutile: vt pote qui iuuentutis suę vigorē inutiliter cōsumpsisset, ipsi Domino Deo creatori minus intendēdo, desiderans & orans, vt ex diuina omnipotentia ministraretur sibi virtus ad bene operandum. Secundo, vt inscrutabili sapientia Dei protestetur se indignū esse ad suscipiendū diuinæ cognitionis influxū, eo quod a pueritia sensus suos nō exercuit circa diuina studendo, sed sæpius ipsis vsus est pro vanitate humana, seu pro inani gloria, sicque in profundissimam vallem humilitatis se demergēdo, summo studio intendat ab omnibus terrenis exoccupatus diuinæ vacare contemplationi. Et de his quibus superabundauerit diuinæ liberalitatis superfluis studeat pro loco & tēpore congruēti proximis in charitate cōmunicare. Tertio, vt cū maxima gratiarū actiois accep- tet, quod Dominus illi ex gratuita pietate sua bonā donauit voluntatem, per quam duo præcedentia perficiūtur. Videbatur etiam Dominus in annulari manus suæ sinistrae habere anulum vilis quidem materiae, qui habebat gemmam quādā nobilissimam quasi ignei ruboris. Vnde intellexit q̄ per anulum notabatur vilis conuersatio prædictæ personæ, quā ipsa obtulerat Deo dī- sculo abrenunciavit, & Domino se militaturum deuotuit: Per gemmam vero pietas diuinæ liberalitatis, quæ Dominum ad hoc inclinat vt ei ex gratuita pietate di- uinæ

uinæ liberalitatis suæ bonam infundat voluntatem; vt omnia opera sua coram Deo efficiantur perfecta. Idcoque vox, id est, intētio personæ illius nihil aliud deberet esse, quam laus & gratiarum actio pro tam dignissimo diuinæ liberalitatis dono. Intellexit etiam quod ties illa persona Domino cooperāte aliquam perficeret bonam voluntatem, statim Dominus illam in specie annuli preciosi imponeret manus suæ dextræ, ostēdens illum quasi ex hoc gloriando, omni militiæ suæ cælesti, quod tale xenium a sponsa sua, id est, a personæ illius anima recepit.

¶ Item, pro alia deuotius exorans persona, hanc percepit instructionem, secundum quam totam suam componere deberet conuersationem, vt scilicet, nidificaret in cauerna maceræ sanctissimi lateris Domini Iesu; & in summo foraminis repaulando suggeret mel de petra, id est, dulcedinē intētionis de corde Iesu deificato, Siq; secundum quod diligentissime in scripturis sacris conuersationem Christi perpendere posset, eius per omnia exēpla imitari studeret, & specialiter in tribus. Quorū primū est, quod Dominus sæpius pernōctabat in orationibus: vnde & ipse in omnibus tribulationibus suis & aduersis ad orationis semper subsidiū confugere deberet. Secundo, in hoc; quod sicut Dominus prædicando circumibat ciuitates & Castella: sic ipse studeat, nō solū verbo sed etiā in omni opere, gestu, vel quocunq; motu corporis sui proximū per bonū ædificare exēplū. Tertio, vt sicut Christus Dominus beneficia diuersa indigentibus impedit: sic ipse verbis & factis proximis hoc impendat beneficium, vt quancunq; aliquid agere vel loqui dispoat, semper tali præueniat intētionē, vt

in vno-

in vnione perfectissimorum operum Dominum illud commendat ipsi secundum suam laudabilissimā voluntatem regēdum ad salutē vniuersitatis. Et post cōsumptionē iterum in eadem vnione offerat illud filio Dei ad emendandū, ac Deo patri digne præsentiandum in laudem aeternā. ¶ Intellexit etiam, quod quādoque per sona illa, vellet egredi à nido isto, vti deberet tribus palis, super quorū vno gradiendo, altero à dextris, alteroque à sinistris sustentaretur. Palus itaq; primus esse debet charitas deuota, vt, scilicet, omnes homines in charitate Dei pro posse suo libenter trahere ad Deū, & omni homini libenter prodesset ad laudē Dei in vnione illius amoris, quo Dominus operatus est communem salutem totius generis, humani. Secundus palus, quo, scilicet, vti debet à dextris, sit humilis subiectio, qua omni homini propter Deum sit subiectus humiliter, & summo opere præcaueat, ne quisquā siue superior, siue inferior, in factis aut verbis eius scandalizetur. Tertius verò palus, quo sustentetur à sinistris, debet esse diligens custodia, vt, scilicet, summo conamine seipsum sic omnino immunē custodiat, ne vnquam aliquam maculam cogitationibus, verbis, siue factis contrahat, vnde aliquam vel minimam notam offensæ diuinæ incurrat.

¶ Orante etiam ea pro quadam alia persona, demonstratus est sibi etiam status conuersationis eius in hunc modum: Apparuit enim coram throno Dei ædificans sibi thronum ægregium ex gemmis quadratis, vtebaturque quasi auro puro pro cæmento, & quandoque sedens repausabat super thronum quem ædificabat. Aliquando vero exurgens iterum ipsum altius ædificare studebat. Vnde ista intellexit, quod per gem-

mas significarentur diuersa grauamina, quibus deuotus Dei conseruaretur & nobilitaretur in anima hominis illius, quia electis suis iter asperum in hac vita facit Dominus, ne dum delectantur in via, obliuiscatur corū quæ sunt in patria. Per aurum vero, quo gemmæ compaginabantur, notabatur gratia spiritualis, quam habebat, cum quæ semper omnia aduersa & grauamina, tam interiora quam exteriora, plena & secura confidentia compaginare deberet ad profectum salutis. Per hoc quoque, quod aliquando in ipso throno sedendo paulabat, demonstrabatur quod quandoque in fruitione diuinæ cōsolationis delectaretur. Ac per hoc quod iterum exurgens ædificabat, notabatur repetitum continuum exercitium operum bonorum, per quod ille de die in diem proficit & subleuatur ad profectum.

¶ Oranti quoque pro altera, status ipsius hec modo sibi reuelatus est. Vidit enim arborem quandam valde venustam ante thronum gloriæ diuinæ maiestatis, cuius stirps & rami rotunda viriditate vernabant, sed folia ipsius aureo splendore rutilabant, quæ arborem persona illa pro qua orabat, ascendens quasi quodam instrumento præscindebat quosdam ramusculos iam arefcere incipientes, quibus præscisis protinus de throno Dei eiusdem coloris ramus vndique constipatus apparebat & ipsi porrigebatur, quem loco præscissorum interferebat. Qui statim vt apponebatur conualescens, producere videbatur fructum rubei coloris, quem illa persona decerpens obtulit Domino, & Dominus miro modo delectabatur in ipso. Per arborem siquidem illum notabatur religio, quam eadem pro qua orauit iutruerat ad seruen-

seruiendum Deo. Per folia aurea notabantur opera bona, quæ in ordine perficiebat; quæ ex meritis cuiusdam propinqui sui, qui ipsam ad ordinem duxerat & deuotis desiderijs & orationibus suis Domino commenda- uerat, tanto reputabatur digniora, quanto aurum alijs præualet metallis. Per instrumentum autem quo arcescentes ramos præscindebat, notabatur consideratio defectuum suorum, quos recognoscens per dignam penitentiam præscindebat. Per ramum quoque, qui sibi porrigebatur de throno Dei ad iter reditum præscisi rami, significabatur perfectio sanctissimæ conuersationis Iesu Christi, quæ suffragantibus meritis prædicti propinqui sui, semper paratius quouslibet ipsius supplet defectus. Per fructum insuper quem carpens offerrebat Domino, significabatur bona voluntas, quæ ad emendandum defectus suos habebat. In qua Dominus magnopore delectatur, quia multo magis acceptat bonam voluntatem sinceri cordis, quam opera magna sine intentione pura.

¶ Post hæc orans pro duabus personis sibi deuotè commissis (de quarum statu tamen nihil sciebat) dixit ad Dominum: Tu Domine, qui corda nosti omnium, dignare mihi multum indignæ de his duabus aliqua reuelare quæ tuæ sint placita voluntati, & ipsorum congruent salutari. Tunc Dominus benignè multum proposuit sibi duas reuelationes de duabus alijs personis, pro quibus tunc orauerat, quarum vna literata, altera verò fuerat illiterata, sed tamen conuersa sicut & prior. ¶ Reuelatio itaque de statu personæ, quæ fuerat literata, talis erat. Nam cum oraret pro ea, Dominus respondit: Ego assumpsi eam cum Apostolis in montem noui luminis. Unde secundum interpretationem nominum apostolorum

in mon-

in monte assumptorum persona ista studeat componere suam conuersationem. Petrus itaque interpretatur agnoscens, ergo studeat ipsa in omni scriptura quam legit, diligenti consideratione inuestigare, ut agnoscat seipsam. Verbi gratia: Cum legit aliquid de vitijs vel virtutibus, diligenter perpendat, si quid adhuc in se de vitijs reperiatur, aut quantum in virtutibus illis profecerit. Sicque seipsam perfectius agnoscendo studeat etiam secundum interpretationem nominis Iacobi, qui dicitur supplantator, in se viriliter luctando omne vincere vitium, & ad virtutum quæ sibi defuerint, fideliter conari profectum. Quia verò Iohannes interpretatur, in quo est gratia: studeat quotidie vna saltè hora inter diem & noctem, mane aut vesperè, vel quando cunque magis sibi viderit expedire, se ab omnibus exterioribus abstractam recolligere intra se ad vacandum mihi & videndum quæ sit voluntas mea. Et quicquid tunc inspirauerit illi, siue ut me laudet vel gratias agat pro beneficijs, tam, sibi quam vniuersitati collatis, vel ut pro peccatoribus siue animabus purgandis exoret, in hoc tunc summa deuotione se exerceat pro modulo suo, per moram quam statuerat sibi: & alios Apostolos similiter imitari studeat semper.

¶ Reuelatio verò de persona illiterata hæc erat. Illa itaque grauabatur pro eo, quod sibi videbatur habere impedimentum ab oratione ex diuersis curis officij sibi commissi. Unde cum oraret pro ea, tale à Domino accepit responsum: Ego non elegi eam ad hoc, ut tantum vna hora diei mihi seruiat, sed magis ad hoc ut tota die sine vlla intermissione mihi adsit, id est, ut omnia opera sua continuè ad laudem meam periciat, ea intentione

tionem, ut scilicet, in omnibus operibus, quibus in officio suo laborat, semper desideret quod omnes qui utuntur laboribus suis, non solum reficiatur in corpore sed etiam attrahantur in spiritu ad amorē meū & confortentur in omni bono. Et hoc quotiescunque facit, toties quasi singula fercula operum & laborum suorum quadam saporosissima salsa mihi bene condire videtur.

Quod Ecclesia figuratur per membra Christi, & quomodo infirma membra debemus sanare?

CAPVT. LXXV.

Item orante ea pro quadam persona, apparuit illi rex gloriæ Dominus Iesus: qui in forma corporis sui præmonstrabat sibi mysticum corpus Ecclesiæ, cuius ipse sponsus & caput dignatur vocari & esse. Nam videbatur in corporis sui parte dextra regalibus vestibus in diuinis solenniter insignitus. In sinistra verò parte corporis, nudus & quasi totus vlceribus plenus. Vnde ista intellexit, per dextrā partē Domini electos quosq; in Ecclesia designari, qui specialis gratiæ dono, & virtutum meritis à Domino præuētisunt in benedictionibus dulcedinis. Per sinistrā vero imperfectos quosque, qui adhuc laborāt vitij & defectibus, figurari. Per ornamenta quoque, quibus dextra Domini apparebat ornata, notabantur obsequia & beneficia illa, quæ quidem ex speciali deuotione impendere student illis, quos agnoscūt speciali priuilegio virtutum, sive diuinæ familiaritatis gratia, ceteris præstantiores. Quia quotiescunque aliquis

quis beneficiat electis Dei propter gratiam ipsi a Deo collatā toties nouo ornatu videtur dextrā Domini perornare. Sed sunt quidam, qui libenter propter Deū benefaciunt hominibus bonis, sed defectus malorum siue imperfectorū durius arguendo, quandoque per impatientiā magis lacerant, quā emendent. Et hi videntur vlcera Domini quasi pugnis impetere furiose, de quibus sanies repētino impetu expressa resilire videtur in facies eorum, id est, arguentiū, inficiens & deturbans eos. Sed benignus Dominus propria pietate deuiētus, amicorumque suorum specialium quibus beneficiūt: amore prouocatus, hæc quasi dissimulans, respicit ad ornamenta beneficiorum specialibus suis impensorum, & cum veste sua dextra, id est, propter electorum merita maculas illas detergit. Et adiūxit Dominus: Vtinā quidam saltem per expressionem vlcera amicorū suorū dignarentur addiscere, qualiter vlcera corporis mei, scilicet, Ecclesiæ, hoc est, defectus proximorum possent curari, ut scilicet primo leniter tangendo, id est, lenibus admonitionibus in charitate proximorū defectus fruderēt emēdare. Dū autem perpēderent, se sic non posse proficere, processu temporis studerent durius corripiedo sanare. Sed sunt quidam, qui de vlceribus meis, nullam videntur habere curam. Videlicet, hi, qui defectus proximorum agnoscetes, ipsos quidem ex hoc vilipēdunt. Nec tamen eos corrigere aliquatenus vnico verbo satagunt, ne forte ipsi aliquid grauaminis incurrant inducentes sibi exultationem, dicendo cum Cain: Nunquid custos fratris mei sum ego? isti videntur vlceribus meis tanquam quoddā imponere emplastrum non quod sanat, sed quod potius cōputrescere faciat vul-

nus meum & quasi vermibus scaturire, dum sua taciturnitate defectus proximorum sinunt excrescere, quos forte aliquibus verbis potuissent emendasse. ¶ Sunt & aliqui, qui dum defectus proximorum causa correctionis produnt si non vident statim secundum suam complacentiam eos corripi, seu iudicari, protinus exasperantur & cum indignatione proponunt in corde suo de cæteris se nil prodituros, nec aliquem correcturos, dum videtur eis quod eorum verba minus attendantur: sed non omittunt tamen proximos suos in corde suo durius arguere, & aliquando detractionibus obfuscare. Nec tamen pro admonitione, vel emendatione proferunt aliquid verbum: & illi videntur vlceribus meis imponere emplastrum quoddam, quod foris quodammodo tumorem contegat, sed intus quasi igneo tridente vlceram meam pœnaliter dilacerando torqueat. ¶ Qui verò quod emendare possent, quamuis non malitiose, sed tamen pertranscunt incuratè: hi videntur quasi pedes meos conculcare. Qui autem voluntatem propriam secundum placitum suum perficientes, non curant quis de electis meis scandalicetur, dum tantummodo suæ satisfactioni delectationi: hi videntur quasi contrectando manus meas igneis subulis dirè transpungere. ¶ Item sunt & alij, qui praelatos, perfectos & religiosos sincero affectu diligunt, & ut iustum est, tam verbis quam factis reuerentur & extollunt. Discipulos verò praelatos & imperfectos quodammodo vilipendunt, & omnia eorum facta cum impatienti corde grauius iudicando despiciunt. Et hi partem capitis mei dextram, velut gemmis & margaritis decenter ornare, partem vero capitis mei sinistram & vlcerosam (quam super eos ad pausandum

reclinare

reclinare desiderabam) videntur nequiter abijcere & pugnis insuper inimitibus impetere. Sunt etiam & alij, qui adulantur malefactis Prælatorum siue superiorum, vt vel sic amicitias eorum acquirendo liberius propriè permittantur deseruire voluntati. Et hi profecto videtur caput meum retrorsum pœnaliter recurrare, ac dolori meo contumeliose insultando in vermibus & vulneribus capitis mei quodammodo delectari.

¶ Cum ergo Dominus Iesus per iam dictam reuelationem videatur sibi Ecclesiam sic appropriare, quasi boni sint dextra pars corporis sui, deteriores vero pars sinistra: quilibet Christianus summopere inuigilare debet, qualiter congruum ministerium sano, siue infirmo membro Christi exhibeat. Valde enim abominabiliter videretur facere, si quis vlceram amici sui pugnis contorqueret, siue venenatis emplastris foueret, aut caput suum super se inclinatum deijceret vel deorsum torqueret. Similiter quilibet abhorrescat in animo suo, si Domino Deo creatori & Redemptori suo tam inhumana crudelitate se considerat aduersari magis quam deseruire, & elaboraret sic mores suos temperare, vt fidelissimo remuneratori suo in omnibus pro modulo suo videatur magis prodesse quam obesse, vt, scilicet, perfectioribus ad laudem Dei beneficia quæcunque possit, impendat, quibus in bonis promoueantur. Et imperfectioribus omnem quam possit exhibeat curam, quo emendentur. Et insuper praelatis suis deuoto affectu subiectus sit omnibus bonis obediendo & obsequendo, & defectus eorum digne supportando. Nec tamen illis in factis culpabilibus aduletur. Et quæ non potest

V verbis

verbis corrigere, continuis desiderijs & orationibus intimis ad Deum fufis conetur pro posse suo fideliter emendare.

*Sanctorum communio & spiritualis participatio
quid conferat?*

CAPVT. LXXVI.

CVM alia quædam persona sibi deuotius esset commendata ipsa more sibi solito dum venit primo ad orationem suam, desiderabat obtinere à Domino, vt eadem participè faceret omnium quæ per se (licet indignâ) ipse Dominus dignaretur operari in vigilijs, ieiunijs, crationibus, cæterisque operibus pietatis. Cui respondit Dominus: Ego certè cōmunicabo illi omnia beneficia, quæ incontinens diuinitatis meæ dignatio in te gratuito operatur, & operabitur vsque in finem. Ad quod illa: Cū vniuersa Ecclesia tua sancta particeps sit omnium, quæ tã in me & per me, quã etiam per alios electos tuos operari dignaris, quid tūc ista persona specialius ex hoc à pietate tua debet recipere, quod ego eam speciali affectu participem desidero fieri beneficiorum omnium à te mihi collatorum? Respondit Dominus: Ad similitudinem, sicut cum aliqua puella nobilis quæ ex margaritis, & gemmis artificiosè componere scit ornamenta diuersa, quibus tam se, quam sororem suam exornat, ipsa patri suo, ac matri, omnibusque domesticis gloriam acquirit, & honorem: attamen ipsa, quæ semet monilibus, & armillis exornat, quæ sibi præparauit, maximum obtinet vulgi fauorem & laudem, & per consequens

quæ etiam soror ipsius prædilecta quã sibi similibus ornamentis decorauit, etiam si non tam per cinnia acquisitis: maiorem habet gloriam quam ceteræ sorores ipsius, quæ similiter non sunt ornata. Similiter etiã licet Ecclesia participet singulis beneficijs cuiuslibet fidelium impensis, tamen ille qui accipit illa, maximū profectum habet, & consequenter ille, cui ipse speciali affectu desiderat cōmunicare, etiam maiorem exinde consequitur fructum & profectum. ¶ Tunc illa proposuit Domino quod hæc eadem persona, quæ sepius piæ memoriæ D. Mechtildem in sua infirmitate recreauerat de suis expensis, tamen mœsta querularetur, se minus osequiij ipsi impendisse. & insuper etiã doleret pro eo quod rarius cum ea locuta fuisset de salute animæ suæ, eo quod semper timebat eam impedire. Ad quod Dominus respondit: Ex bona voluntate qua sæpius hilari liberalitate benefecit electæ meæ, & libenter fecisset plus, ipsa adhuc quotidie seruit mihi ad mensam: sicut princeps illustris Domino suo imperatori. Ego enim delector in omnibus quibus ipsa electæ meæ seruiuit, ministrando illi vires per beneficia quæ illi impedit in cibo, potu & similibus, nec non in omnibus cogitationibus, verbis & factis, quibus vnquam se ad promouendam ipsam electam meam in quibuscunque necessarijs commouit. Sed defectum illum quem se habere querulatur ex hoc, quod rarius cū ea loquebatur, ego ipse suplebo illi. Insuper, propter cōgratulationē qua deuoto corde congaudet electæ meæ in omnibus beneficijs à me sibi collatis anima ipsius eternaliter in se recipiet in cœlis cum inæstimabili delectatione, resplendorem omnium beneficiorum meorum ab anima illius sponsæ meæ, quam incomprehensibilis

bilis fulgor diuinæ claritatis meæ dirigit in illā. Quia sicut sol fulgens in aquā dat splendore in pariete: sic splendor beneficiorum meorum refulgens in animabus eorum, quos specialibus beneficijs præveni in terris, in benedictionibus meæ diuinæ dulcedinis æternaliter splendorem dabit in animas eorum qui spiritali congratulatione congaudent ipsis, imo tanto differentius, sicut purum speculum distinctius imaginem oppositi sui repræsentat.

De profectu tentationis, & consuetudine frequenter communicandi.

CAPVT. LXXVII.

PRO quadam persona tentata Dominum exorans, tale accepit responsum. Ego tentationem illam immisi & permitto ei ad hoc vt talem defectū suū recognoscēs & dolens, dolendoque deuincere studens, nec præualet, humilietur: & per hoc alij eius defectus quos nō recognoscit, coram oculis meis ex parte deleantur: sicut contingere solet hominibus, qui dum vnā maculā euidentiorem in manibus suis considerant, manus totas abluunt, sicque & ab alijs sordibus mundantur, quas nequaquam abluissent, si per illam euidentiorem compulsi non fuissent.

¶ Quædam persona, exigente zelo iustitiæ, quandoque commouebatur aduersus quasdam alias, quas ipsa apud se iudicabat minus paratas vel deuotas, sæpius tamen ad cōmunionē accedere. Et hoc quādoque palā ipsis opponens, quasdam vrbis suis fecit pusillanimes

miores ad communicandum. Pro qua dum ista orans Dominum interrogaret, qualiter ipse hoc in ea reputaret, Dominus respondit: Cum delitiæ meæ sint esse eum filijs hominum, & ego hoc sacramentum ex magno affectu in meā cōmemorationem retractandū & sedulo suscipiendum reliquerem: insuper hoc me cum fidelibus remansurum vsque ad consummationem seculi obligauerim. Quicūque aliquem (qui non sit in mortali peccato) sed communicat digne verbis vel suasionibus retraxerit, ille quodāmodo meas delicias (quas in his habere possem) impedire videtur ex se, ad similitudinem cuiusdam seuerioris pædagogi, qui filium Regis durius compesceret vel retraheret à consortio, & colloquutione inferiorū suorū ignobiliorum vel pauperiorū (de quorū consortio filius Regis multum delectaretur) eo quod iudicaret iuenculo suo magis congruere quod regali frueretur honore, quam cum pila, vel consimilibus luderet in platea. Tūc illa: Domine si homo ille proponeret istud de cætero cauere, nunquid tu illi ignosceres, quicquid hucusque in illa causa deliquit? Respondit Dominus: Non solum ipsi dimitterem, sed etiā intantum hoc ab eo acceptarem, sicut filius Regis acceptaret à pedagogo suo, si cum serena blanditate reduceret sibi coætaneos suos prædilectos ad secum ludendum, quos paulo antea cum dura repulerat seueritate.

De modo zelum exercendi: & de oratione.

CAPVT. LXXIX.

CVM oraret pro quadam persona, quæ inde grauabatur, quod timebat se culpam quandoque incurrere

coram Deo, ex eo quod molestius ferret negligentias quorundam, quorum exemplo timebat minui religionis & disciplinæ profectum: his verbis à magistrorum optimo est instructa: Si quis desiderat vt zelus ipsius mihi sit laudabilissimum sacrificium, & animæ suæ vtilissimus profectus, tria debet summopere curare. Primum est, vt personæ illi, cuius negligentias persequitur cum humanitas seu indigentia exigit, sereniorem exhibeat vultû, & secundum suam exigiã verba & opera charitatiua. Secundû est, vt caueat ne in aliquo loco recitet illas negligẽtias, vbi nullam sperat emendationem, siue illius personæ quæ culpabilis est, siue aliarum audientium cautelam. Tertium est, vt si quid conscientia sua sibi dicit emendandû in aliquo, hoc nullo amore humano reticeat: sed purè ad laudem Dei, & animarû salutẽ quærat occasiones, quomodo charitatiue & proficue defectus possit deponere. Et tunc certe remunerabitur secundum laborem non secundum profectum. Quoniã si nullus sequitur profectus, hoc profecto non suum, sed aliorû sibi non consentientium, sed contradictorium erit damnû. ¶ Item orans pro duabus personis verbis adinuicẽ contendẽtibus, quarum vni videbatur quod ipsa iustitiam defenderet: alteri vero videbatur, quod charitatẽ proximorum promoueret. Respondit Dominus: Cum benignus Pater videt paruulos suos corã se ludentes & iocose cõtendentes adinuicẽ, quandoq; dissimulat, & ridet: si autẽ vnum aduersus alterû durius insurgere cõspexerit, repẽte consurgens acius corripit delinquentẽ: Sic ego pater misericordiarû interim quod eas bona intentione leuius video contendere, dissimulo quidem, licet magis acceptarem, quod integra pace

cordis

cordis ambæ fruuntur. Sed si aliqua earum contra alteram durius egerit, certe virgam paternæ iustitiæ se corripientem effugere non valebit.

¶ Alia quædam persona frequentius causabatur, se nullum sentire profectum ex oratione prose orantium. Quod ista proponens Domino, requisit causam ab eo. Cui respondit Dominus: Interroga ipsam quid vtilius iudicet fratrueli suo, vel alteri cuique parentum suorum cui multum desideraret beneficium alicuius Ecclesiæ concedi: vtrum hoc quod Ecclesia concederetur ipsi, aut quod pretium Ecclesiæ totum insimul puerulo adhuc studẽti presentaretur, & quid cû argento ageret si proprio arbitrio pueri relinqueretur. Et cum secundum humanã opinionem non possit aliter responderi, quia vtilius sit puero concessum beneficium Ecclesiæ, ex qua cû ad annos discretionis suæ peruenerit, potest multis bonis abundare, quam pretium quod more pueruli inutiliter expenderet, & postea sicut & antea miser & inops egeret. Ergo confidat de mea pietate diuina & sapientia (qui sum pater, frater, & amator ipsius) quod multo sollicitius & fidelius procuro & dispono omnem profectum animæ & corporis ipsius, quã ipsa alicuius consanguineisui vtilitatem, & quo certe fructum omnium orationum & desideriorum ad me pro salute sua, suorunq; diligentissima fidelitate conferuam ipsi vsque ad tempus idoneum & prædestinatû & tunc omnia simul infundam ei, cum nullius poterunt importunitate infici vel minorari. Et hoc longe sibi salubrius credat, quam si statim post alicuius orationem pro ea factam infunderem ipsi aliquam suauitatem, quam forte vana gloria obfuscaret, vel superbia

V 4

exicca-

exicaret, vel etiam quod prosperitatem ipsi concederem terrenam, quæ posset ipse occasio fieri diuersorum peccatorum.

¶ Dum hebdomadaria ad Matutinas capitulum legeret, corde tenus reuelatum est illi, quod illa hoc faceret propter præceptum regulæ suæ, quæ dicit quod lectio illa memoriter sit recitanda & ideo tale meritum per hoc acquireret, quasi tot personæ pro ea orantes starent in conspectu Dei, in quot verbis ipsa laborauerat cātando. Hinc intellexit, quod in extremis secundum Bernardū homini anxio quasi opera sua dicūt: Tu nos egisti, opera tua summus: nos te nō deseremus, sed semper tecum erimus, & tecum ad iudicium pergemus. Tunc Deo propitio omnia opera obedientiæ in similitudine personarum honorabilium, consolabuntur eum & interuenient pro eo ad Deum, ita, quod quodlibet bonū opus ex obedientia recta intentione perfectum, obtinebit homini indulgentiam alicuius negligentia. Et hoc erit magnum releuamen homini agonizanti.

¶ Item aila hebdomadaria lectura psalterium statutum pro congregatione: rogauerat istam pro se orare. Quod cum faceret, vidit in spiritu filij Dei hebdomadariam illam secum assumentem ante thronum Dei patris & orantem patrem suum cœlestem, vt intētionem fidelitatis amoris illius quo ipse filius Dei desiderauerat laudem Dei patris & salutem humani generis, daret illi personæ in adiutorium & obtentum omnium desideriorum horū. Et cū hoc orasset Filius summi patris, vidēbatur illi eo personā eadē pro qua orauerat, similibus quibus ipse, vestibus decorata. Vnde sicut filius Dei dicitur stare coram patre, ipsū placando pro ecclesia: sic & ista

S. Bened. & us
in regul. ca.
13. & c.

& ista personā in similitudine Hester reginæ stabit coram Domino Deo patre cum Filio suo pro populo, id est, pro congregatione sua supplicatura, Cunque in tali statu debita psalterij sui persolueret, pater cœlestis singula verba duplici modo acceptabat ab ea: Videlicet, sicut Dominus aliquis acceptat à fideiussore quod pro debitoribus ipse persoluit debita, & sicut à procuratore suo gratificat, quod defert ei nūmos amicis suis charissimis distribuēdos. Videbatur etiam Dominus sæpe dictæ personæ præstare omnia quæ ipsa desiderabat congregationi orationibus suis obtinere, & eandem etiam statuere coram se ad porrigendum cæteris de congregatione, quando cunque aliqua accederet pro eiusdem petita.

De utilitate subiectionis, & cur Deus defectus permittat in nobis?

CAPVT. LXXXIII.

¶ CVM oraret pro vno defectu cuiusdam magistratus sui, vt Dominus ipsum emendaret, tale accepit responsura: An nescis quod non solum illa persona, sed omnes qui præsunt huic mihi dilectæ congregationi, non carent aliquibus defectibus: cū nullus homo possit esse in hoc seculo, qui omnino careat defectu, hoc me permittente ex abundantia meæ diuinæ pietatis & dulcedinis, & dilectionis, qua congregationem hanc elegi, vt inde meritū ipsius iusticie adaugeatur? Nā multo maioris virtutis est subijci ei cuius defectus cognoscuntur, quā alteri cuius opera per omnia probata videntur. Ad hæc cum ista diceret: Quamuis Domine mi, congaudere

subditorum meritis, desiderio tamen etiam prælatos culpa carere, quam timeo eos quandoque contrahere ex defectu. Respondit Dominus: Ego cum cognoscerem in eis omnem defectum, permitto, quod ex ciuesitate curarum, quandoque maculantur: alias fortè nunquã deuenirent ad tantã humilitatem. Vnde sicut subditorum meritum crescit ex ipsorum tam defectibus quam profectibus: sic etiam prælatorum meritum crescit ex subditorum tam profectibus, quã defectibus: quemadmodum in vno corpore diuersa se membra promouent ad omnem profectum. In quibus verbis intellexit superfluentem diuinæ sapientiæ pietatem, quæ tam subtiliter disponit salutem electorum, cum permittit inesse defectus, vt ad maiores ducat profectus, in tantum quod videbatur sibi quod si bonitas Dei nunquam in aliqua re amplius claruisset, quam in hac pietate, omnis creatura ipsum dignè laudare non posset.

¶ Item orans pro quadam persona grauata, tale accepit responsum: Noli diffidere, nullo modo permitto electos meos grauari supra id quod possunt, & semper adsum eis modum ponderado: & sicut mater cum paruulum suũ calefacere vult ad ignem, semper tenet manum inter ignem & paruulum, sic ego cum scio congruere, vt electos meos purgem per tribulationem, nõ facio hoc ad eorũ consumptionem, sed potius ad probationẽ & salutem. Hinc orans pro quadam persona, quã vidit in defectu, ex desiderio, inter cætera dixit: Domine cum ego, licet minima creaturarũ tuarum, tamẽ ad laudem tuam orem pro homine isto, & cum tu sis tam omnipotens, quod omnia præualeas, quare non exaudis me? Respondit Dominus: Sicut ex omnipotentia omnia præualeo: sic

ualeo: sic ex inscrutabili sapientia mea omnia discerno. Nec aliquid perficio, quod nõ deceat: Sicut rex terrenus habens potentia tã virium quam voluntatũ, quando habere, libenter vellet stabulũ equorũ suorũ purgatũ, ipse tamen hoc nullo modo manibus suis facit, quia nõ decreet: Sic ego nullũ cõuerto á malo in quod propria voluntate incidit, nisi ipse sibimet vim inferens, voluntatem mutet, & exhibeat se mihi amabilem & decentem. ¶ Considerans quandoque vnã personam sub Martinis circuire chorũ, & commouere alias ad aliqua obseruanda, in quibus aliquando ex obliuione fiebat confusio in diuino officio, requisit a Domino qualiter tale studium á quoquam acceptaret? Cui respondit Dominus: Quicũque ad laudem meam studet in diuinis negligentias præcauere, & alios etiam ad idẽ præmonere, pro illo ego suppleo, quod ipse neglexerit in deuotione & intentione perfecta.

De oblatione grauium, & afflictionum.

CAPVT. LXXXVI.

Cum oraret pro quadam persona, quæ grauabatur propter infirmitatem cuiusdam familiaris suæ, quam timebat in breui amissurã, his verbis instructa est á Domino: Cum homo timet amittere, vel amisit aliquem amicum dilectum, in quo habuit non solũ amicitiæ consolationem, sed etiã exhortationem ad animę profectũ: si illud grauamẽ quod cor suũ inde sentit, offert mihi cum integra voluntate, ita quod etiam si bene posset amicum illum retinere, sponte valet eo carere ad laudem

meam, eligens magis vt voluntas mea in hoc perficiatur, quod amicum perdat, quam quod voluntas sua in hoc perficeretur, vt amicum referuaret, certus debet esse, qui cor suum flectere potest ad talem voluntatē, quod post illam horam semper benignitas mea conseruat illā oblationē in ea nobilitate & perfectione, & omne grauumen quod post ea ex humana fragilitate sustinet, cooperatur illi in profectum æternæ salutis: intantum quod singulæ cogitationes cor ipsius grauantēs, vt scilicet, dum cogitat illam & illam consolationē, vel adiutorium, vel alleuationem, nunc habere posse in illo homine, quo nunc te oporteret carere. Tales, inquam, & consimiles cogitationes ex humana fragilitate hominem aggrauantes, post supra dictam oblationem talem habent effectum in anima, quod in ea præparant locum diuinæ consolationi: quia ego veraciter volo animæ ipsius tot consolationes infundere, quot cogitationes grauantēs se post oblationem supra dictam permittit in cor suum venire. Et hoc propria coactus bonitate volo facere, sicut artifex operi suo (quod ex auro argento ve facit) tot gemmas tenetur imponere quot cistellas ad modum gemmarum in ipso prius adaptauit. Similiter quibus diuina consolatio quam homo comparat trāsitorio grauamine, tantæ virtutis est, quod nullus vquam homo tam magnum in hac vita potuit dimittere cui diuina consolatio mea centuplum non restituēret in hac vita, & milleplicatum in vita futura.

¶ Altera vice orans pro quadam, quæ nimis desiderabat meritum virginittatis habere coram Domino: & tamen timebat se ex humana fragilitate aliquo modo quædoque neuum incurrisse: apparuit eadem persona inter
 amplexus

amplexus Domini niueis vestibus induta, quæ decentibus erant compositæ plicis. Vnde & his verbis à Domino est instructa: Cum ex humana fragilitate virginittas aliquem neuum cōtrahit, & inde homo ad verā penitentiā peruenit, benignitas mea hoc animæ quasi ad compositionem tribuit, quod maculæ illæ in virginittate compositæ apparent, sicut plicæ in vestimento. At tamen cum solui non possit scripturā quæ dicit: In corruptio proxinū facit esse Deo, hæc eadem maculæ ex tam magnis peccatis contrahi possent, vt suauitatem diuini amoris impedirent.

De impedimento proprii sensus: & de merito bonæ voluntatis.

CAPVT: LXXXVIII.

ITEM dum oraret pro quadam, quæ desiderabat gratiam diuinæ consolationis adipisci, tale à Domino accepit responsum: Ista sibi ipsi impedimentum est, quod non potest suauitatem gratiæ meæ suscipere. Quia cū ego electos meos atraham mihi quasi per vaporem amoris intimi saporis, obstinatus quisque in sensu proprio tale sibi impedimentum facit, quale fecerat ille qui veste nasum obstrueret, ne caperet aromatum fragrantiam suauem. Sed qui causa amoris mei proprio sensui abdicādo, alienum sequitur sensum, eius meritum tanto magis cumulatur, quanto grauius contra seipsum facit: quia in hoc non solum est humilitas, sed etiam victoriæ virtus. Vnde dicit Apostolus: Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certauerit.

¶ Orans etiā pro quadā, quæ multū grauabatur ex quō

dam labore sibi iniuncto, hoc à Domino est edocta responso: Si quis propter me aggredi voluerit aliquem laborem graue, in quo tale timet incurrere impedimentum, quo deuotionis consequeretur detrimentum, & tamen postponit propriæ animæ aliquā vtilitatē, vt meā perficiat voluntatem: huius piam intentionem ego tantum reputo, quod ipsam suscipio quasi pro opere perfecto, quamuis forte nūquā ad hoc veniat, vt hoc opus saltem incipiat: quod tamen habet coram me talem fructum, ac si omnem laborem perfecit, & nullam vquam negligentiam interea contraxerit, si tamen voluntati meæ se conformat in iustitia & veritate.

Quod exteriora non debent præferri interioribus.

CAPVT. XC.

Hinc pro alia persona exorans, quæ sæpius grauabatur ex quibusdam causis suo consilio dispositis, tale accepit responsum: Ego per grauamina expurgo negligentiam illam, qua causa illa humanius sentiendo, aliquantulum exteriorum vtilitatem prætulit profectui interiorum. Ad quod ista: Cū non possimus subsistere absque subsidijs exteriorum bonorum, quid hæc commisit, illa prouidendo ad quam specialiùs hoc respicit. Respondit Dominus: Puellæ nobilis honor & decor est, pelles varias habere sub palio: quæ si eas verteret exterius, quod prius cesserat honori eius & decori, hoc tunc cederet e conuerso in dedecus & cōfusione. Vnde mater filię non sufferens derisionē, si non posset aliter, sal-

ter, saltem alio desuper eam contegeret amictu ne reputaretur in sana: sic & ego diligens tenerē hanc filiam meam talem eius contego defectum per diuersa grauamina, quæ sæpius ex eadem causa permitto ei euenire sine sua culpa. Et insuper, patientiam speciali eam ornatu perorno. Nam primo (id est, principaliter) in Euangelio querendum esse mandauit regnum Dei & iustitiam eius, id est, profectum interioris hominis. Et hinc exteriora, non quidē secundariō querenda, sed adijcienda potius repromisi. Ponderus verbi istius magnopere perpendat quilibet religiosus, qui specialis Dei desiderat esse amicus, vt interiora animi bona, exterioribus anteponat.

LIBRI TERTII FINIS.

INSINATIONVM

DIVINAE PIETATIS LIBER

QUARTVS, SALVTIFERAS
continens eruditiones & exercitia
totius anni sacris diebus
applicabilia.

ARGVMENTVM IN LIBRO VMO
quartum.

Virtus hic Liber reuelationes habet aliquot salutiferas, quæ legentem ad Christianam eradiant perfectionem. Habet præterea, quibus modis, quibus de exercitijs tam Christi quam eius sanctos, præcipue suis in se

uitatibus iuxta modum Ecclesiæ orthodoxæ (quæ easdem
 ferias instituit) colere debemus, ac honorare. Quomodo
 item per ipsum mediatorum nostrum dulcissimam, quicquid
 sine pro nobis sine pro alijs, per eundem est, facile obtinere, quicquid
 quid nobis desuerit, copiose supplere, atque ex eiusdem vitæ pas-
 sio nisque diuitijs nostram inopiam valeamus ditare. Potest
 autem his exercitijs non modo infestis ipsis, quibus inue-
 niuntur ascripta, verum etiam indifferenter omni tempore
 uti anima deuota pro sua aliorum que salute. Ex quibus
 etiam facile potest aduerti, ceremoniarum vsus atque cul-
 tus ecclesiasticus vniuersus quam sit Deo acceptus. Quod
 vero quadam hic per similitudines describuntur & imagi-
 nes, inde est, quod licet ipsa virgo sancta plene fuerit luce
 cognitionis diuinitus illustrata, non potuit tamen eadem-
 que ipsa intellexit (ut pote spiritualia) aliter exprimere aut
 nostro intellectui ut caperentur, congrue monstrare: nisi per
 parabolas & rerum corporearum imagines & enigmata:
 quemadmodum & in Sacra scriptura factum esse constat. Nam
 de his quæ in excessu mentis constituta absque cuiusvis simi-
 litudinis inuolucro non raro fuit experta, dixit aliquid potuit
 verbis explicare. Exhibet autem hic liber, quemadmodum
 reliqui omnes, miram diuinam dulcedinis fragrantiam, qua ele-
 ctos suos adeo tenere diligit Deus, adeo sapienter gubernat,
 adeoque clementer euocat errantes, redeuntes denique ad
 se trahit & suscipit, ostendens electorum suorum vo-
 eis nunquam diuinam suam deesse providentiam,
 imò que desunt eis, ex meritorum etiam
 suorum thesauro sup-
 plere.

QVA

QVA DEVOTIONE NOS AD FES-
 ta præparare debemus, & Dei dulcedinem
 commouere.

CAPVT. I.

IN nocte quadam vigiliam sacratissimæ
 Natiuitatis Domini præcedente, dum
 hæc sponsa bonam noctis partem ante
 Matutinas duxisset infornem & ru-
 minando verba Responsorij illius, scili-
 cet: De illa oeculta, &c. multum delectaretur, raptâ
 in spiritu recognouit Dominum Iesum in sinu Dei Pa-
 tris suauissima quadam tranquillitate quietissime accu-
 bantem. Ad quem omnium personarum festum infan-
 tans, cum deuotione percolere intendentium in simili-
 tudine cuiusdam vaporis, dirigebantur desideria. Do-
 minus autem Iesus totus floridus & delicatus, de cor-
 de suo diuino in omnes vapores illos splendorem mirifi-
 cum immittebat, quo quidem splendore parabatur ip-
 sis via ad ipsum veniendi. Per quam dum singulæ ac-
 cederent ad Deum, intellexit quod illi, qui se aliorum
 orationibus humiliter commendauerant, quasi quibus-
 dam manibus ducentium subuecti, ac ex vtraque parte
 vallati, sine omni errore recto tramite ad Dominum in
 splendore cordis sui diuini properabant. Illi vero, qui
 proprijs studijs & orationibus suis confisi, festum de-
 uotè percolere nitebantur, quandoque extra viam cal-
 cantes errore itineris impediabantur: quandoque ve-
 ro ad viam reuertentes accedebant ad Deum in lumi-
 ne sibi diuinitus ministrato. ¶ Cumque illa multum

X

scire

scire desideraret, qualiter pietas diuina dignaretur se inclinare ad sorores singulas, recognouit subito omnes in ipsum paternæ suauitatis accubitus translatis ad Dei filium, & quamlibet pro desiderio suo & capacitate in ipso delectari. Nec quæquam ab altera poterat impedi, sed quælibet tam pleno affectu fruēbatur Deo pro desiderio suo, tāquam si Dñs ipsi soli se præberet. Quædam enim ipsum complectebantur velut tenellum infantulum pro nobis incarnatum. Aliæ tanquam amicum fidelissimum, cui omnia secreta cordis securissimè pandere possent, se ad ipsum habebant. Aliæ verò tanquam sponso florido vnitæ ex millenis millibus electo secundum omne cordis sui delectamētum ipsi blandiebantur. Et sic singulis pro delectamento proprii affectus dabatur in ipso feliciter iucundari. ¶ Tunc ista accedens more sibi solito humiliter præcidit ad pedes Domini sui, dicens: Et quæ nunc amantissime Dñe mi, esse poterit præparatio mea, vel quid potero beatissimæ matri tuæ in festo isto sanctissimi partus exhibere obsequij, quæ etiam horas eius (ad quas voto religionis affecta sum) ex infirmitate corporis persolvere omisi? Tunc Dominus benignus inopiæ suæ misertus, videbatur, singula verba quæ ipsa ad laudem Dei & lucrum animarum alicui siue dicendo siue expediendo per Aduentū fuerat locuta, blande offerre suæ dulcissimæ matri, sibi mirifice assidētī in gloria in supplemētum omnium, quibus ista neglexisset. eā debitis honoribus & obsequijs reuereri. Quod mater Dñi multū gratanter acceptans, miro modo exinde est perornata. Quam accedens anima deuote, orabat, vt vnigenitū suū pro se dignaretur exorare. At illa protinus materna benignitate

serenata,

serenata, se ad ipsam inclinabat, & deinde suauibus amplexibus & osculis Vnicosuo blandiens, his verbis pro ea orabat, dicens: Tuus affectus mi fili predilecte, affectui meo vnitus te efficacissime precibus huius tuæ dilectricis inclinet. Post hæc ista dilecto suo blandiens, his verbis ipsum alloquebatur: O dulcor animæ meæ Iesu amantissime ac desiderantissime omnium charorum charissime. Cumque hæc & his similia multiplicasset amatoria, dixit ad Dominum: Et quem fructum hæc verba ferre possunt, quæ vtilitas mea tibi efficere potest insipida? Respondit Dominus: Quid refert cuius generis sit stirps, vel lignum quo aromata vel pixides vnguentariæ circummouentur, cum eundem spirant odorem? Similiter cum aliquis me alloquens dicit: Dulcissime Domine, &c. quanuis ipse qui loquitur indignum se reputet propria vilitate: dulcedo tamen ingenta diuinitatis meæ in semetipsa medullitus commota, fragrantiam miræ delectationis mihi metipso aspirat & etiam in ipsum qui dulcedinem meam talibus verbis affectuose instigat, odorem salutis æternæ profundit.

In vigilia dulciss. Natiuitatis Domini. Quomodo ad instans festum anima purgatur: & quam gratanter acceptet Dominus ceremonias ordinis?

CAPVT. II.

Sequenti vero die ante Matutinas aliquanto tempore peruigilans, in amaritudine cordis retractabat coram Dño defectum impatientiæ suæ, quam vespere

incurrerat ex quadam negligentia sibi seruentium. Cumque audiret primum signum ad Matutinas pulsari, exhilarata spiritum laudabat Dominum in sonitu illius primi signi, quo prenucciabatur sibi instans festum prædulcissimi natalis Dñi sui. Et ecce pater cœlestis blâde eam alloquens, ait: Ecce immitto animæ tuæ affectum illum, quem præmisi ante faciem Vnigeniti mei ad purgandum mundum à peccatis suis, quo & tu ab omni peccati macula, negligentiarum nœuo plene purgata digne ad festum instans prepareris. Illa vero tali dono accepto, adhuc reuoluebat in corde defectum suum cum in cœrore, reputans se omnium donorum Dei valde indignam, qua ex tam parua sibi seruentium negligentia ad tantam impatientiam foret delapsa. Super quo diuina misericordia eâ tali instruxit intelligentia: quod, scilicet, omnes cogitationes quibus homo cum in cœrore suum retractat defectum post digne peractam penitentiam (de qua scriptura dixit: In quacumque hora conuersus fuerit peccator & ingemuerit, omnium peccatorum suorum non recordabitur amplius) nihil aliud sunt quam quedam habilitatio ad gratiam Dei recipiendam. Ad hunc dum vero signum campanæ dum similiter per illud intederet laudare Dominum, Deus pater ait: Ecce iterum immitto animæ tuæ eundem affectum quem præmisi ante conspectum filij mei ad omnes humanæ fragilitatis emendandos defectus: qui similiter emendabit omnes defectus tuos, in quibus non est profectus. Verbi gratia: Sunt quidam defectus, quos homo in se recognoscens humiliatur & cõpugitur: & in his est profectus humanæ salutis. Et tales defectus permitto quandoque etiam amicissimis meis, vt per ipsos in virtutibus exerceantur.

ceantur. Sunt & alij defectus, quos homo recognoscens vilipendit, & quod peius est, quandoque etiâ defendit, nec ab his corrigi consentit. Et talibus defectibus homo maximè incurrit periculū, à quibus animam tuam nūc penitus est purgata. Ad tertium deinde signum campanæ, dum similiter per illius sonitum collaudare studeret Dñm, donauit ei pater cœlestis omnes virtutes, quas promiserat ante natalē vnigeniti sui in eorda veterū patrū, scilicet, patriarcharū, prophetarū, aliorūque fidelium suorū ad exoptandū aduentū eius desiderabilē. scilicet, humilitatē, desiderium, cognitionē, amorē, spēs, & similia quibus & ipsa digne preparata præsens percoleret festum. Sicque his & alijs virtutibus Dñs ipsam decenter cõponens velut stellis mirifice radiatibus perornauit. Habebat. n. duos modos diuinæ fruitionis. Vnū videlicet, quo ita totaliter per excessum mentis ferebatur in Deum, quod de illa fruitione per pauca respectu veritatis ad vtilitatem proximorum enarrare potuit. Aliū vero inobdum, quo sensus per scripturarum exercitationē exacuēs Dño cooperatē spiritualis intellectus fruebatur mirabili sapore & delectatione, tãquã præsentatim facie ad faciem colluderet Dño (sicut amicus amicissimo suo.) At illa nõ quærēs quæ sua sunt, sed quæ Iesum Dñi sui, potius elegit cum labore ministrare alijs ad laudem ipsius, quã vacando & gustando quam suavis est Dñs proprię satisfacere delectationi. Quod Dñs miro modo videbatur acceptare. Cũque inchoaretur Matutine, ista per (Deus in adiutorium) diuinum implorauit auxilium. Per (Domine labia mea, &c.) qui versus, ter canitur immensam Dei Patris omnipotentiam, ac inscrutabilem Filij Dei sapientiam, dulcissimamque Spiritus Sacti

benevolentiam salutando toto corde, tota anima, totif
que viribus vnum Deū in Trinitate, & Trinitatem in
vnitate supplex adorabat. Deinde per quinque versus
Psalm. (Domine quid multiplicati sunt) ad floridavul
nera Iesu accedens, suaviter ea deosculabatur. Per sex-
tū etiam versum eiusdem Psalmi ad pedes Dñi proci-
dens adorabat, gratiasque agebat deuotas pro plena re-
missione omnium peccatorum suorum. Per septimum
quoque ad manus Domini gratias agebat pro vniuer-
sis beneficijs sibi vnquam gratuita pietate Dei colla-
tis. Per octauum, amatorium vulnus sanctissimi lateris
Domini deuotissime salutabat. Per se cum omni crea-
tura ad laudandum fulgidam semperque tranquillam
Trinitatem reuerenter inclinabat. Et ad cor Iesu acce-
dens, Illudque intimo affectu salutans, Dominum ex-
tollebat pro eo quod in ipso plenissime latent quasi
reconditæ omnes incomprehensibilis diuinitatis opu-
lentia. Quod post hæc ad primum versum Psalm.
(venite.) iterum ad vulnus sinistri pedis Domini
se prosteruens, plenam indulgentiam omnium pec-
catorum, quæ commisit in cogitationibus & verbis im-
petrauit. Ad vulnus vero pedis dextri per secundum
versum obtinuit suppletionem omnium, quæ omisit
imperfectiōe sanctarum cogitationum & verborum.
Ad sinistrum quoque vulnus Domini benedictæ ma-
nus per tertium versum accepit remissionem omnium
peccatorum, quæ commisit in operibus. Ad dexterā
deinde vulnus manus Dominicæ per quartum ver-
sum recepit suppletionem dignam omnium quæ omi-
serat in operibus bonis. Postremo, per quintum ver-
sum accedens ad vulnus lateris sacrosanctum sui dulcif

simi

simi amatoris (quod abundat & superabundat omni-
bus bonis) illudque deuote exosculās in aqua illa rosea
quam exinde produxit militaris hasta, ab omnibus ma-
culis purgata, super niuem reddebatur cādidata, & ex-
pretioso sanguine omnigenis est virtutibus decorata &
ex aromatico vapore exinde prodeunte intracta est ip-
si fonti totius boni. Sicque (Gloria patri) vt supra ad
laudem & gloriam super venerandæ Trinitatis decan-
tans. (Sicut erat) per Iesu cor terminabat, quod totius
diuinæ influxionis est contentium Per Inuitator.
Etiam, scilicet, hodie scietis (quod quinquies cum veni-
te canitur & postea bis repetitur) accepit à Deo patre
purgationem septem affectionum suarum, qua ex ad-
iunctione sanctissimarum affectionum Iesu Christi mi-
ro modo nobilitabantur. Sub Psal. vero reliquis, astitit
coram Domino in vestitu splendore virtutum quasi
stellis corruscantibus perornato. ¶ Et hic cum desi-
derium suum extenderet in Deum, orans vt in gloria
dulcissimi natalis Iesu omnia quæ tam in corporalibus
quam in spiritualibus exerceret, summam laudem sem-
per venerandæ Trinitatis resonarent, dum laudes pul-
sarentur, Dominus dixit ad eam: Sicut per sonum cam-
panarum istarum prænūciatur festum natalis mei: sic
do tibi quod in omnibus quæ in isto festo perfece-
ris cantando, legendo, orando, meditando, sic etiam
in exterioribus laborando, comedendo, dormien-
do & similibus resonabunt sanctæ Trinitati laudes in
vnione desiderij mei & amoris, quo nunquam dis-
cordaui à Dei patris voluntate. Dum vero septem cā-
delæ ascēderentur Dominus tribuit animæ ipsius or-
natum semptē bonorū Spiritus Sancti quātum capere

X 4

potuit.

potuit. Dum post hæc Dñm oraret, vt pro dignatione qua in diuersorio est natus: etiã cor suũ velit sibi placite õponere, vt in eo nasci dignetur, clementissimus Dominus iterum benigne anuens, quasi pro tecto & muris disposuit in ea omnipotentiam, sapientiam & benignitatem suam. Inter quæ ista quasi in diuersorio miro modo iucundabatur in intimis suis. Cum videret, quasi per omne tectum & muros ad modum delectabilium tintinabulorum dependere: omnia opera, quæ per adiutorium omnipotentis, & benignitatis Dei in aliquo homine perfecta sunt, quasi data sibi in adiumentum, quo Deo laudabilius hoc festum posset celebrare. Cũ que tali delitiositate velut cœlestibus delitijs fruere- tur: apparuit Dominus Iesus noua dona superaddens, & amabilissima dignatione se ibi collocavit cum ministerio cœlestium principum. Hinc, cum vice omniũ membrorum. s. c. xxv. vicibus legeret: Laudo, adoro, &c. videbatur ipsa sibi quasi ad singulas oratiunculas suas introducere singula obsequia membrorum suorũ in laudem Dei. Hinc etiam videbatur, quòd Dominus per quendam amplexum lenissimum, omnes sensus ipsius, tam interiores quam exteriores, miro modo purificaret, purificandoq; renouaret, & renouando in vnione sanctissimorũ sensu suorũ effectus se sanctificaret. Cũ vero pulsaretur ad Capitulũ ista iterum in sonitu cãpanæ illius collaudabat Dñm, gratias agens pro eo quòd ipse personaliter dignaretur illi cap. præesse, sicut etiam felicitis memoriæ D. Mechtildi dignatus est reuelare. Vnde cognouit in spiritu Dominum (ex deuotione, qua quamplures de congregatione habebant ad illud cap. desiderium, propter iam dictam reuelatio-

nem

nem D. Mechtildi factam) á Deo prouocatum, quòd quasi cum ingenti gaudio aduentum congregationis nostrę videbatur præstolari, sedes in loco dominę Abbatissæ, in cuius persona mirabiliter quodammodo videbatur dominari, & super ipsam mirabilius regnare in gloria diuinæ maiestatis suæ, vallatus multitudinis omnium ordinum spirituum beatorum sustentatus in solio imperiali per ministerium ordinis Thronorũ. Cũ que congregatio sedisset, Dominus tanquam præ gaudio, ait cum serena illaritate: Ecce aduenerunt amiciissimi mei. Hinc, cum puella legeret (Domine iube) & alia responderet (In viam mandatorum suorum, &c.) Dominus extensa venerabili manu benedixit conuentum, dicens: Ego ex omnipotentia Dei patris mei his assensum prebeo. Puella vero prosequente (Iesus Christus Filius Dei viui in Bethlehem Iudá nascitur) omnes chori Angelorum sanctorum audientes dulcissimam Natiuitatem Dñi Dei regis sui prænunciari in estimabili gaudio repleti, ob reuerentiam ipsius se in terram prosternerentes adorauerunt. Cumque conuentus se ad legendum Miserere mei Deus, &c. more solito prosterneret, singuli Angelorum corda sibi commissarum personarum e congregatione, Domino cum gaudio penetrabant. De quibus singulis ad vnũquodq; Miserere mei Deus, videbatur Dñs accipere nexum quendam conuolutum & reponere in sinum suum. Et cum offerbantur corda Domino feruentius amantium, tũc Angeli de choro Seraphim ministrabant Domino & aptantes corda earũ Dño. Cum verò penetrabãtur ipsi corda magis in cognitione Dei illuminata, tunc obsequabantur Angeli Domino de choro Cherubim. Quãdo autem

autem corda penetrabantur se plus in virtutibus exercitantium, ad hoc seruiert Angeli de choro virtutum. Et sic singuli Angelorum chori ministrabāt Domino, quando corda sibi similia in virtutum meritis offerebantur. Illarum verò corda quæ ob prædictam reuelationem ad specialem deuotionem non erant incitata, deferebantur Domino per Angelorum ministrariū : sed in corporibus proprijs apparebāt in terra prostrata. ¶ Tunc ista in humilitate spiritus accessit ad Dominum, offerens ei primum (Miserere mei Deus) quòd pro persona propria solet legi, dicens: Ecce mi sponse floride, ego libere abdicēs portioni partis meæ: offero tibi hoc primum, Miserere, in eternam laudem, vt exinde benefacias tuis, meisque specialibus amicis secundum beneplacitum tuæ diuinæ pietatis. Quod munus sibi oblatū Dominus in similitudine gemmæ cuiusdam nobilissimæ vitæ ac perlucidæ accipiens, ipsam in medio monilis (quod coram pectore suo habebat miro modo gemmis corruscantibus, aureisque floribus diuersimoda varietata vermiculatum) ponebat dicens illi: Ecce hanc amoris gemmam à te modo mihi oblatam ad hoc in medio monilis illius exaltaui, vt qui se tuis commendant orationibus, vel saltem aliquo cogitatu perfecto interuentum tuum exoptant, exinde consequantur salutem sicut adepti sunt Iudei à serpentibus percussis, ex aspectu serpentis ænei, quem per mysteriū Moyse fecit in eremo exaltari. ¶ Cum vero finis Psalmis conuentus de venijs surgeret, aduenerunt duo præclari proceres, ferentes quandā auream tabulam, quam tenentes extendebāt coram Domino. Tūc soluente Domino nexus in sinu suo congregatos, ecce subito

subito in eadem tabula apparuerunt omnia verba psalmi & orationum, quæ conuentus dixerat, in similitudine viuarum gemmarum mira varietate mirabiliter distincta: & quælibet gemmula prætendebat splendorem miræ claritatis, cum clangore soni prædulcis. Per splendorem enim quodam amatorio aspectu alludens à Domino blandiebatur, & per sonum commouebat ipsum, vt omnem fructum qui ex quolibet verbo vniuersali forte Ecclesiæ prouenturus, illis restitueret duplicatū, quæ eadē persoluissent. Et hæc omnia intellexit Dñm operantem propter deuotionē specialem, quæ cōuentus ad hoc habebat, quod intellexerat Dominum ipso die semper cap. præfessurum. ¶ Cum vero legeretur tabula, in qua prænunciabantur nomina earum quæ ad Matutinas erant cantaturæ vel lecturæ, Dominus singulas personas, quæ studiose intendebāt audire, quid eis foret præscriptum tam serena blanditate videbatur respicere ac nutu capitis deuotè resalutare, quod hoc humana lingua non sufficit enarrare. Sed quæ cum mœrore retractabat, cur eis similiter illa vel illa responsoria non essent præscripta, illarum meritū Dominus blandè contrectans, ipsas benignè demulcèdo consolabatur. Tunc ista hoc intelligens in spiritu, dixit ad Dominum: O Domine, si congregatio sciret hunc tam benignæ blanditatis tuæ in eas respectum, valde mœrentes fierent, quæ nomen suum legi non audirent. Ad quod Dominus: Quæcunque libenter legeret vel cātaret, si posset, & doleret pro eo quod perficere non potest: hanc ego simili blanditate consolabor, & bonam ipsius voluntatem pro perfecta remunero. ¶ Hinc, dum conuentus secundum statuta ordinis negli-

negligentias suas (proloquente Priorissa) profiteretur coram domina Abbatissa, & per ipsam absolutè inclinarant se, Dominus blanda serenitate adiunxit: Et ego absoluo vos autoritate meæ diuinitatis ab omnibus negligentijs, modò cū bona intentione in mea præsentia professis: Ita quod, quondocūque ex humana fragilitate eadem iteraueritis, semper me super eis misericordem inuenietis, & ad remittendum promptiorem. Cū verò more solito septem Psalmi Pœnitentiales pro peccatis & negligentijs legerentur, apparuerunt protinus omnia verba illa in specie margaritarum, sed obscurarum, in tabula prædicta circa illas viuentes, & splendentes gemmas (de quibus præscriptum est) ordinata. Intellexitque per spiritum, ideo illos Psalmos in specie tenebrarum margaritarum apparere, quia cōuentus ipsos tantum modo persoluebat ex vsu, & non cū deuotione speciali. Vnde aduertendum est, quòd quāuis debita ex vsu suppleta Domino præsententur ad accumulū meritorum nostrorum: moximè tamen excellentius nobilitatur & gratificatur, quicquid cum intenta perficitur deuotione. ¶ Sub Vesperis verò dum cantaretur in Hymno: Gloria tibi Domine, vidit copiosam multitudinem Angelorum circa conuentum volitātium, & cum ipso eandē versiculum sonoris vocibus iubilando resonantium. Tunc requisit a Domino, quem profectū homines ex hoc haberent, quòd Angeli sancti se ipsorum laudibus adiungendo, vna cū illis psallerent. Super quo dum nullum à Domino responsum acciperet, & diligentius in illo perquirendolaboraret, tandem diuinitus inspirata intellexit, quòd quando Angeli sancti nostris in terris interfant solem-

nijs,

nijs, exorant Dominum, vt eos qui se ipsis conformare student in deuotione, etiam ad æquare dignentur in vera cordis & corporis puritate. Hinc timere cepit (vt moris est humani) hunc se intellectum non ex diuino spiritu, sed ex proprio hauisse sensu. Ad quòd diuinæ consolationis accepit responsum: Noli timere, quia eo quòd voluntas tua tam plenè diuinæ voluntati meæ est vnita, quòd nihil vult quam quòd ego volo, & per consequens in omnibus laudem meam summe desiderans, omnes spiritus angelici sic tuæ conformisunt piæ voluntati, quòd si antea nō orassent pro vobis, secundum quòd eos facere per spiritum intellexisti, ex eo quòd tibi hoc ipsos facere complacere amodò id absque dubio studiosissime vellent adimplere. ¶ Post Vesperas dum ex more circumferrentur reliquæ cum Beatæ Virginis imagine, ista cū more reuoluens in corde suo, quòd infirmitate præpedita nihil obsequij aut orationum persoluisset per Aduentum ad offerendū virginæ matri in solemnitate sua, tam prædulci vnctione Spiritus Sancti edocta, obtulit intemeratæ matri prænobilissimum, ac prædulcissimum cor Iesu Christi pro supplementatione totius sui neglecti. Quòd Benedicta Virgo maximo cum gaudio & gratitudine suscipiens, in aspectu illius omnis obsequij, & honoris sufficiens comperit delectamentum, quia cor illud vnice prædignissimum, ac totius boni contentium exhibebat matri Virginæ omnium desiderabilium summam, quæ vnquam ex alicuius deuotione vel orationum studio possent honori ipsius materno exhiberi.

De mel-

*De melissua Natiuitate Domini: Quomodo puerulum le-
sum intra nos nascipere & fouere debemus, no-
stris & nos illi offerre.*

CAPVT. III.

IN nocte quadam Natiuitatis Domini ad Matutinas, dum eisdem conaretur exercitijs intendere, quibus in præcedenti nocte, quæ supra habentur, Dñs ipsi vi eē reddens fidelis seruitij sui, totaliter sibi eā intraxit; ita quod per quendam suauissimum suæ diuinitatis influxum in animam huius Virginis, & e diuerso animæ eius cum gratitudine refluxum in Deum per singula quæ cantabantur, tam in Psalmis, quàm in Responsorijs, inenarrabilis & inæstimabilis suauitatis eam pasceret intellectu. Cùmque in his delitijs miro modo delectaretur, vidit conuentum regi regum Domino in imperiali folio diuinæ maiestatis suæ sublimato reuerenter circumstantem, & Matutinas ad laudem & gloriã ipsius cū deuotione magna persoluentē. Tunc memor plurimorū, qui se orationibus suis deuotē commiserāt, in humilitate spiritus dixit ad Dominum: O quomodo decet me indignam pro istis orare, quæ cum labore & deuotione tibi astant psallentes & laudātes: cū ego heu infirmitate detēta nequaquam similia vt illæ perficere possim? Cui Dñs respondit: Optime potes pro ipsis orare, quia ego te ab eis assumptā in sinū paternæ benignitatis meæ collocaui ad impetrādū & obtinendū omnia quæcūque desiderat anima tua. At illa: Domine, si tibi placet, vt orem pro eis, peto, vt ad hoc perficiendum talem mihi horam constitutas, qua id fideli-

ter

ter, tibiq; laudabiliter ac ipsis vtiliter perficiā. Nec tamē à fruitione cœlestium epularū, quibus me modò pascerere dignaris, aliquatenus impediat. Ad quod Dñs: Commenda singulas cognitioni meæ diuinę & amori, quorū ductu de sinu Dei patris ad terras propter saluādum hominem descendi. Cumq; illa hoc faciendo singulas personas sibi cōmissas tantummodo nominaret; benignus Dñs dulcore diuini amoris sui commotus, & cuiuslibet necessitatem in lumine diuinæ cognitionis suæ rememorans, amatoriam compassionem singulis condescendit. Apparuit etiam Virgo mater inclyta in cœlesti gloria filio suo assidere honorificē sublimata. Cūque cantaretur Responsorium (Descendit de cœlis) Dominus in verbis illis quasi commonefactus amantissimæ dignationis illius, qua de sinu Patris descēdens per vterū inuiolatæ Virginis, nostræ miserię exiliū introiuit: & inde tanquam amore liquefactus suauissima quadam blanditate arridētibus oculis matrē suā Virgineā aspexit. Ex cuius amicitatis afficientia; omnia interiora eius dulciter poterāt cōmoueri. Per quod omnia gaudia, quibus de sanctissima sua humanitate gauisa fuerat in terris, ipsi quodāmodo velut duplicata, renouauit. Apparuit quoq; immaculatus vterus Virginis gloriose ad instar purissimi crystalli perspicuus, per quem omnia viscera eius diuinitatis radijs medullitus penetrata & repleta, refulgebant velut aurū diuersi coloris serico cōaolutū, elucere solet per crystalū. Videbatur etiā puerulus ille floridus summi Patris vnicus ad cor matris Virginis auida delectatione fugere. Per quod intellexit, qd sicut humanitas Christi lacte pascebatur virginali: sic diuinitas delectabatur perfrui puritate ipsius in

sius innocentissimi & amantissimi cordis. ¶ Dum verò ad Responsor: Verbum caro factum est, profunde Cōuentus inclinaret se, ob reuerentiam Dominicæ incarnationis: intellexit Dominum dicentem: Quotiescunque aliquis cum deuota gratitudine se inclinat in verbo isto, gratias agens mihi, quod pro amore ipsius dignatus sum homo fieri, toties ego stimulis propriæ mansuetudinis meæ instigatus, me ipsi dignantissime inclino, & ex intimo cordis affectu Deo Patri omnem fructum beatissimæ humanitatis meæ offero dupliciter in augmentum beatitudinis eternæ hominis illius. ¶ In fine verò Responsorij illius in illo verbo. (Et veritate) procedens Virgo, Maria gemino decore virginitatis ac maternitatis mirabiliter adornata: primo processit ad superiorem sororem dextri chori, circumponensque brachium suum dextrum humero eius, & suauiter eam constringens, impressit animæ eius generosum infantulum præ filijs hominum forma speciosum. Sicque procedens per totum chorum ad Conuentum, simili modo puerum amabilem & delicatum singularum animabus per blandum impressit amplexum. Omnibus vero puerum illum tenerimū in vlnis animæ tenentibus, quædam videbantur caput illius cautissime & satis commodè, sustentare: quædã verò minus cautè caput tenelli infantuli sustentantes, sinebant illud incommode cadere. Per quod intellexit, quod illæ personæ quæ voluntatem suam præbebant Deo liberè ad omne beneplacitum suum, hec nimirum caput amantissimi Iesu, tanquam molli cussino, id est, bona voluntate sua commodè sustentabāt. Illæ autem quarum voluntas in aliquo erat inflexibili,

lis, & imperfecta, hæc caput pueruli permittebant incommode cadere. Ergo euacuemus charissimi corda & conscientias nostras ab omni proprio sensu, & offeramus corda nostra Dño libera & integra voluntate, ad omne beneplacitum suū, qui in omnibus desiderat perfectum nostrum, ne vnquam videamur inquietare saltem ad morulam vnus ictus oculi commodū tam prædulcis & delicati pueruli intimis nostris dignatissime inclinati & impressi. ¶ Sub Missa verò quæ incipit: Dominus dixit, pius Dominus iterum eam per singula illa verba inæstimabilis dulcedinis intellectu repleuit. Hinc sub Gloria in excelsis, dum cantaretur (Primogenitus Mariæ Virginis matris) ista cogitauit quòd Dñs magis congruè diceretur Vnigenitus, quàm Primogenitus, eo quòd intemerata Virgo genuerit nullū alium quàm illum vnicum, què de Spiritu Sancto meruit cōcipere. Vnde B. Virgo blanda serenitate ipsi respondit, dicens: Non tantū vnigenitus, sed congruentissimè dicitur primogenitus meus dulcissimus Iesus, què primo clauso vtero procreauit, & post ipsum imo per ipsum vo: omnes, ipsi in fratres, & mihi in filios, maternæ charitatis visceribus adoptando generauit.

SCHOL. Concord omnium interpretum Sacre Scripturæ sententia est, Primogenitū & Vnigenitū sapius idem significare, ex Hebraicæ linguæ, atque Sacre Scripturæ proprio idiomate. Vtroque autem nomine Christum appellari, frequens est, tum in scriptura tum in Sanctorum scriptis: ac ne sit longum eos per censere, vnus Cyrillus Hierosolymitanus sit instar omnium, cuius hæc sunt verba. Quando ergo Vnigenitus Filius, qui Patri contemporante om-

Cyrl lib. de fide ad Theodosium, circa medium.

nia secula extitit nouissimis temporibus homo s. Etus, & ex muliere natus, & filius declaratus, & primogenitus appellatus & inter multos fratres numeratus (s. Et in hom. li. de occurſu Domini, tit: Christus solus ex solo unigenitus, cum virginales portas non aperuisset, non est san. Etus Domino, scilicet Sanctus Sanctorum: Dominus Dominorum: Deus Deorum: & Primogenitus Progenitorum vocabitur, & credetur, & predicabitur.

Dicitur autem Primogenitus, tum quod multos fratres adduxit in gloriam, tum quod ante cum nullus fuit, nam ille primus, unde Primogenitus: non quod ibi secunda genitura cogitanda sit: quod suspicari scelus, dicere, blasphemus est.

¶ Circa Offertorium verò cognouit in spiritu, quòd singulæ de congregatione offerrent Domino munera orationum, quas persoluerant per aduentum, quarum quædam sua offerebant in sinum pueri animabus earum impressi. Ad quas Beata Virgo sigillarim in locis suis accedens obsequabatur cuiuslibet, affectuose coaptando sinum ac manus sui prædilecti Filij ad recipiendum munera sibi oblata. Quædam verò personæ videbantur ad altare in medio chori accedere, & ibi orationes suas offerre Virgini matri, puerum in gremio gestanti. Ad quarum orationes suscipiendas dum puer tenellus non coaptaretur, exhibebat se quasi præ sui teneritudine non posset recipere. Unde intellexit, quòd quæ offerebant in sinum pueri Iesu, erant illæ quæ deuotè intendebant Domino in intimis suis, quasi spiritualiter nato, quibus obsequi & cooperari videbatur Beata Virgo,

Virgo, ipsarum congaudens deuotioni & saluti. Sed illæ personæ, quæ tantummodo secundum representationem Ecclesiæ cogitabant Dominum tempore suo in Bethlehem natum, hæc visæ sunt in medio chori accedere ad altare, ibidem offerentes sua Virgini matri. Tunc ista accedens ad Regem gloriæ, obtulit illi, prout rogauerat, quarundam personarum bonam voluntatem, quæ libenter similia perfecissent; si impedire ab aliquibus causis etiam vtilibus non fuissent. Unde edocta per spiritum, intellexit quòd illæ orationes quæ erant deuotè peractæ, ordinabantur in tabulam prædictam in specie pretiosarum margaritarum: & bona voluntas earum quæ libenter similia perfecissent, si vtilioribus non fuissent impeditæ, & insuper negligentiam suam dolebant & per consequens humiliabantur, videbatur ordinari in monile illud ornatissimum, quo pectus Dominicum videbatur decoratum, & exinde illæ tantum fructum obtinebant ad accessum diuini cordis: sicut aliquis per clauem potest arcam aperire, ex qua diuersa sumat delectamenta.

In festo Sancti Ioannis Euangelista. De modo contemplandi, & de præconio Virginitatis, eiusque custodia.

CAPVT IIII.

Iohannes Apostolus & Euangelista apparuit huic Virgini oranti die quadam in aduentu flauis vestibus indutus, quæ aureis vndiq; aquilis erant intextæ. Per

quod figurabatur, quod quantumvis Beatus Ioannes eleuabatur supra se per excessum mentis in contemplatione, dum adhuc viueret in corpore: semper tamē conabatur se in vallē humilitatis, per propriæ vilitatis recognitionem deprimere. Cumque ornatum ipsius diligentius consideraret, videbatur sub aquilis illis aureis quidam color rubeus apparere, qui ex omni parte circa aquilas parum pernicabat, figurans quod Beatus Ioannes contemplationis suæ ordinem semper inchoare studebat à memoria Dominicæ Passionis, quam nimirum oculis conspexerat & corde medullitus per intimationem compassionem persenserat: sicque paulatim procedens vsque ad celsitudinem diuinæ maiestatis subuolabat, quam irreuerberatis oculis mētis, quantum mortali homini fas erat, perspicacius contemplabatur. Habebat etiam duo aurea lilia, vnum in dextro, & vnum in sinistro humero, eratque in dextro mirabilis cultura scriptum: Discipulus quem diligebat Iesus. In sinistro vero: Ille custos Virginis, &c. ob insigne istorum priuilegiorum specialium, quo ipse solus præ cæteris Apostolis discipulus quem diligebat Iesus, nominari & esse meruit, & quod ipsi etiam Dominus candidum illud liliam, hoc est, matrem suam virginēam in Cruce moriturus commendandam dignum censuit. Habebat quoque coram pectore suo Rationale quoddam mirificum, ob prærogatiuam illam, qua super melifluum pectus Domini Iesu in cœna recubuit. In quo aureis literis viuentibus erat scriptum: In principio erat Verbum. Per quod significabatur vna virtus dignissimorum verborum illorum, quæ in hoc Evangelio continentur. Tunc ista dixit ad Dominum. Ob quam causam

aman-

amantissime Domine, hunc prædilectū tuum mihi indignæ modo presentasti? Respondit Dominus: Ideo, feci, vt ipsum speciali tibi adiungam amicitia: & ego tibi assigno istum quem semper apud me habeas patronum in cœlis fidelissimum. Et illa: Doce me, inquit, dulcissime Domine quid ipsi possim obsequij exhibere. Respondit Dominus: Quilibet homo quotidie vnū Pater noster suo legere poterit Apostolo, proponendo ei prædulcem fidelitatem quam cor eius sensit, cum ego docerem ipsos hanc orationem. Ipsumque orabit, vt obtinere sibi dignetur quo secuta mihi semper perseverantia mereatur vsque in finem vitæ suæ fideliter adherere. ¶ In festo vero eiusdem Apostoli sub Matutinis more sibi solito deuotius intendenti affuit idem dilectus discipulus quem diligebat Iesus. (Vnde & ab omnibus amantibus merito & diligendus) multis modis ipsi blandiens. Cui dum plures de congregatione sibi commissas fideliter commédasset, & ille omnium vota blande acceptasset, dicens: Ego in hoc assimilor Domino meo, quod diligentes me diligo. Ista dixit ad eum: Et quid ego tantilla gratiæ potero adipisci in hoc tuo festo prædulci? Qui respondit: Veni mecum tu electa Domini mei. Et assumens eam in spiritu, duxit secum ad melifluam Saluatoris nostri presentiam, statuitque eam ad dexteram, & ipse declinauit repauescitur ad sinistram. Cumque ambo in sinu Domini Iesu recumberent, Beatus Ioannes indice pectus Dominicum reuerendissima blanditate contingens, dixit: Ecce hoc est Sanctum Sanctorum attrahens sibi totum cœli terræque bonum Tunc ista requisit à Beato Ioanne, cur ipse leuam partem pectoris Do-

mini præligens eã ad dextrã collocasset. Cui illi respondit. Quoniam ego iam deuici omnia & vnus spiritus cum Deo effectus, penetrare possum subtiliter, quò caro non pertingit. Ergo ego elegi solida, tu vero cum adhuc viuens in corpore non possis pari mihi modo solidiora penetrando inuestigare: ego te ad ostium diuini cordis locaui, vt tu liberius exinde haustus dulcedinis & consolationis extrahere possis, quos sine intermissione omnibus desiderantibus ebulliens impetus diuini amoris large profundit. Illa vero cum ex motu sanctissimorum pulsuum (quibus sine intermissione quasi mouebatur cor diuinum) ineffabili delectatione afficeretur, dixit ad beatum Ioannem: Nunquid & tu dilecte Dei, horum suauissimorum pulsuum non sensisti delectamentum dum in cœna super idem suauissimum pectus recubuisti; quorum delectatione ego nunc tantum afficior? Respondit: Etiam fateor, veraciter sensi & persensi, quia suauitas illorum medullitùs animam meam pertransiuit. Insuper ex ipsis spiritus meus tam efficaciter est succensus, sicut coquens olla ex nimio ardore ignis feruentius quo potest, succenditur. Tunc illa: Et cur hoc ita penitus conticuisti, quod nec quicquam vel modice saltem exinde nostris profectibus intelligendum conscripsisti? Respondit: Meum profecto erat nouellæ adhuc Ecclesiæ de increato Dei Patris Verbo, vnum describere Verbum, de quo vsque in finem mundi sufficienter carpere possent intellectus totius generis humani, quanuis à nullo tamen vnquam plene possit comprehendi. Eloquentia autem suauitatis pulsuum istorum reseruata est moderno tempori, vt

ex talium audientia, recalescat iam senescens & amore Dei torpescens mundus. Cumque ista miraretur venustatem Sancti Ioannis, qui apparebat recubens super pectus Domini: ipse respondens, dixit ei: Vtique modo apparui tibi in ea forma, qua in terris supra pectus Domini amatoris mei & amici vnici in cœna recubui. Sed nunc delectat, & obtinebo tibi vt conspicias me in ea forma, qua iam delitijs diuinitatis fruor in cœlis. Et cum hoc illa desideraret adipisci, statim vidit immensum pelagus diuinitatis introrsus in pectore Iesu, & in eo beatum Ioannem. Intellexitque, quod vbi diuinitatis impetus efficacissime influxit humanitatem, ibi frequentior esset inhabitatio eius. Ex cuius suauissimis torrentibus auidissime potatus & inebriatus videbatur de corde suo, quasi venam quandam emittere, & ex illa per vniuersum mundi ambitum largiter dispergere stillicidia diuinæ suauitatis, quæ erant saluberrima monita doctrinæ suæ salutaris, & specialiter Euangelij sui. In principio erat Verbum. ¶ Item alia vice in eodem festo, dum multum delectaretur in eo quod ipso die toties tantæ nectareis verbis audiuit in beato Ioanne integritatem virginitalis extolli, tandem conuersa ad ipsum specialem amicum Dei, orauit, vt precibus suis nobis obtinere dignaretur, quatenus Dei auxiliante gratia tam diligenti castitatis custodiæ studeremus, quo in æterna vita in gloria Dei etiam tam suauis sonantium laudum præconia cum ipso pro modulo nostro participaremus. Ad quod tale à beato Ioanne accepit responsum: Qui mecum in beatitudine desiderat participare victoriæ brauium, studeat mihi similem modum cur-

rendi tenere in via. Et adiunxit: Ego per omne tempus vitæ meæ frequentius recolens, quam suavi familiaritatis amicitia amantissimus magister meus & Dominus Iesus in me respexerit, imò remuneraverit: postea semper in omnibus verbis & factis meis hoc studium adhibui, vt diligenter cauerē, ne mihi ipsi, vel alijs aliquomodo darem occasionem, vnde illa magistro meo grata virtus, scilicet, castitas aliquo modo macularetur. Et adiunxit. Nam cum cæteri Apostoli suspecta omnia cauerent, & non suspecta liberius admitterent, vt in Actibus Apostolorum legitur, quod erant cum mulieribus & Maria matre Iesu, &c. ego inter illos semper me sic cautè gerebam, vt cum aliqua necessitas corporis vel salus animæ exigebat, nunquam viderer sexum refugere nec tamen vnquam omisi diligentem mihi custodiam adhibere. Habebam enim in more, vt vbicunque aliqua se occasio præbere potuit humanitatis, semper inuocabam auxilium diuinæ pietatis. Et hoc est quod canitur de me: In tribulatione inuocasti me, & exaudiui te, &c. Quia Dominus nunquam permisit, vt aliquis ex affectu meo aliquatenus macularetur. Vnde & à dilectissimo magistro meo hoc accepi in remunerationem, quod præ cæteris omnibus electis castitas in me collaudatur. Nec hoc solum, sed accepi etiam in cælo locum speciali dignitate præmientem, vbi in gloria & præutilanti fulgore assistens directius cum dulcore voluptatis suscipior radios amoris illius, qui est speculum sine macula & candor lucis æternæ. Quotiens enim in Ecclesia per aliquod verbum recitatur memoria castitatis meæ, toties ipse Dominus amator meus delicatissimo blandimen-

mento gestus sui me salutans omnia interiora mea ineffabili replet suauitatis iucunditate: quæ velut efficacissima potio, penetrat omnes medullas animæ meæ. Et hoc est, quod canitur in laude mea: Ponam te sicut signaculum in conspectu meo, id est, quasi receptaculum ad suscipiendum omnes emissiones meæ ardentissimæ, imo suauissimæ charitatis. ¶ Post hæc ipsa ducta in altiore cognitionem, intellexit, ex eo quod Dominus dicit in Euangelio: In domo Patris mei mansiones multæ sunt, specialius fore tres mansiones, in quibus beatificantur triplici modo integritatem virginalis pudicitie sectantes. Prima mansio est illorum, qui, sicut prædictum est de Apostolis, suspecta omnino fugiunt, & non suspecta rationabiliter admittunt: & si quid inter hæc mentem pulsando tentauerit, viriliter certando deuincunt. Si quædo vero ex humana fragilitate aliqui qualiter succumbunt, hoc dignis pœnitentiæ fructibus delent. Secunda autem mansio est illorum, qui tam in non suspectis, quam in suspectis cautius agentes, omnino elongantur ab omni quod posset esse occasio alicuius rætationis. Castigant carnem suam & in seruitutem redigunt, in tantum quod quasi impossibile sit illi contra spiritum rebellare. De quorum numero videtur esse Sanctus Ioannes Baptista, & cæteri spirituales viri, qui omnes in hac secunda mansione beatificantur, secundum hoc ex vna parte quod pietas Dei eos gratuito sanctificauit: Ex altera parte, secundum quod ipsi gratiæ Dei præcipue sunt cooperati, seipsos à malis retrahentes, & in bonis exercentes. Tertia verò mansio est illorum, qui præuenti à Domino in benedictionibus dulcedinis, omne malum quasi natu-

naturaliter abhorrent: & tamen inter diuersitates accidentium quandoque cum malis, quandoque cum bonis conuertantur pro diuersitate causarum, semper tamen immutabili proposito malum detestantes & bono adherentes: sicque tam se, quam alios homines student immaculatos custodire. Tales homines ex humano affectu, qui eis non deest, miro modo lucrum reportant: dum etiam pium erga alios affectum pertimescentes, humiliantur, & inde diligentius ad sui custodiam animantur: sicut dicit Gregorius: Bonarum mentium est, ibi culpam timere, vbi culpa non est. Inter istos beatus Ioannes Euangelista obtinet priuilegium victoriæ principalis. Vnde & in festo ipsius canitur: Qui vicerit, faciam illum, & cetera: verbi gratia, qui vicerit humanum, scilicet, affectum (faciam illum columnam in templo meo) id est, quasi firmum receptaculum, super quo quasi sustentaturus exuberantia diuinæ delectationis meæ repauesem (Et scribā super eū nomen meum) id est, manifesta apparentia imprimam illi diuinæ familiaritatis meæ suauitatem. Et nomē ciuitatis nouæ Hierusalem, id est, tam interius quam exterius etiam accipiet specialem remunerationē pro singulis personis, quarum salutem quæsiuit in terris. Huic concordat, quod cum altera quadam vice mente reuolueret, qua de causa B. Ioann. Euang. tantum extollere tur pro integritate virginitatis, B. vero Ioan. Baptista omnino immunis ab omni carnalitate, minus tamen pro tali virtute collaudaretur: Dñs qui est discretor cogitationum & distributor meritorum, in visione monstrauit illi vtrūque, scilicet, Ioan. Bapt. quasi sedentem in folio eleuato & ab omnibus remoto supra mare:

Euan-

Euangelistam vero stantem in medio camini, qui tam terribiliter, succensus videbatur quod flamma ipsum totum inuolabat, tam supra quam infra & circumquaque. Quod cum videret & admiraretur, Dominus instruxit eam dicens: Quid magis videtur tibi laudabile, quod Euangelista non audiret, siue quod Baptista non comburitur? Hinc intellexit quod valde dissimilis est præmij, virtus impugnata & virtus in pace seruata. ¶ Itē cum in nocte orationi insisteret & speciali deuotione niteretur Domino appropinquare, vidit beatum Ioann. innixum illi, & suauissimis eum amplexibus confortantem, diuersisque modis dulciter blandientem: tunc ipsa se ad pedes Domini proprios ducit, & defectus humiliter prostravit: quam beatus Ioann. blande alloquens, ait: Non meo consortio absterrearis. Inter Matutinas vero, dum cantaretur (Mulier ecce filius tuus) vidit de corde Dei mirificum quendam splendorem procedentem super beatum Ioan. qui omnium Sanctorū intuitū eū reuerenda admiratione in ipsum prouocabat. Visa est etiā B. mater Virgo speciali alacritate blandiri ipsi, cum ipsa nominaretur ipse. Vnde etiam ipse præelectus discipulus speciali blanditate dulcioris affectus, ipsam resalutabat. Similiter cum singula priuilegia specialis amicitiae sibi à Domino impensa recitabantur, vt est (iste est Ioann. qui supra petrus Domini in cœna recubuit: Iste est discipulus quem diligebat Iesus, & similia) semper simili noui splendoris gloria B. Ioannes omnibus sanctis declarabatur. Et ex hoc omnes sancti in laudem Dei pro tam dilecti discipuli gloria, inæstimabili congratulatione prouocabantur. In quo etiam beatus Ioannes mira delectatione

statione

statione afficiebatur. In illo autem verbo (apparuit charo suo) intellexit, quòd in illa forma qua Dominus tunc visitavit beatum Ioanē renouabatur ei omnis suauitas mutuae familiaritatis, quā in omni vita sua unquam fuerat expertus. Unde beatus Ioannes velut in virum alterum mutatus, aliquantulum iam prægustavit delicias æternarum epularum, specialiter in tribus, de quibus in transitu egit gratias Deo. Primo enim ait: Vidi faciem tuā & quasi de sepulchro excitatus sum. De secundo: Odor tuus Domine Iesu in me concupiscentias excitavit æternas. De tertio: Vox tua plena suauitate meliflua, &c. Acceperat enim ex virtute dulcissimæ præsentiae ipsius quandam immortalitatis viuificationem, & ex virtute diuinæ vocationis spem suauissimæ consolationis, & ex blanditate verborum eius summæ delectationis iucunditatem. In eo autem quod legitur, quòd ad vocationem Domini surgens, cœpit ire quasi volens gressu Dominum sequi in cœlum: intellexit beatum Iohannem tantam & tam securam habuisse confidentiam de pijsima benignitate Domini & magistri sui, vt speraret, quòd Dominus indignum se non dedignaretur assumere absque dolore mortis. Et quia hoc ausu amoris præsumpsit, profecto etiam accipere meruit. Tunc ista secum mirari cœpit, quia dicitur ideo Ioannem absque dolore mortis transiisse, quia iuxta Crucem Christi passus est mente, & etiam propter incorruptionem carnis. Quomodo ergo nunc dicitur propter cōfidentiam hoc obtinuisse? Ad quod Dominus respondit: Integritatem virginitatis & compassionem meæ mortis electo meo in æterna vita præcellenti gloria retribui: sed illam securam fiduciam, qua

qua de meæ suauitatis superabundantia nihil à me sibi denegari posse intellexit, tali modo complacuit mihi in presenti vita remunerare, quòd eū ab omni dolore mortis illæsum, quasi in iubilo de corpore assumpsi.

SCHOL. Abolendū duximus in hoc capite, quod *Antor* huius libri (non n. fuit B. Gertrudis) vulgari errore dicitur, addidit: Nēp. Ioannē Euangelistā de nuptijs ad Apostolatū, vocatū: & coniugē reliquisse, vt Christiū sequeretur. Nec referā quæ nonnulli Auctores infima classis, partim ridicule, partim blasphemis in hanc sententiam somniant: quod nec Iouinianus Hærestarch. obiecit Hieronymo, quoniam probare conatur Ioannem Virginem non fuisse: neque Manichæi hæc sunt optata vsi occasione, qui & apocrypha congerere soliti sunt aduersus nuptias.

¶ Itaque de cœlibatu Ioannis, quod nunquam contraxerit nuptias, non tantum Hieronymus aduersus Iouinianū agens: sed & Ignatius (eiusdē S. Ioānis discipulus) vir grauisimus assertor est. Ad ipsum, non tantum de Ioanne, sed & Iacobo quoque Epiphanius testatur, quibus Augustinus consentire, nemo sanæ mentis non viderit, dum ait, ea de causa Ioannem à Christophorus cæteris amatum, quod neque uxorem duxerit, & ab ineunte pueritia castissimus vixerit. Verum ne nimium leuiter res graves attingere videamur: dicimus vnde commentum illud de Ioannis nuptijs sit deductum, vt intelligatur quam parum iudicio valeant, qui talia fingunt. Augustinus in præfatione in Ioannem Euangelistam, dicit hæc, Iste siquidem est Ioannes quem Dominus de fluctinaga nuptiarum tempestate vocauit, & cui matrem Virginem Virgini comendauit. Hæc Augustini verba in eum sensum accipiunt isti, quasi

Ioannes obligatus nuptijs, à Christo vocatus fuerit: non animaduertentes sic Augustinum dixisse, vocatum à nuptijs, non quod cum uxorem duxisset, eam reliquerit, sed quod eam prorsus non acceperit: prout idem ipse Augustinus in fine eiusdem operis aperte testatur, cum utitur his verbis. Plus amatum, quod neque uxorem duxerit, & ab ineunte pueritia, castissimus vixerit. Nec aliud ab his de Ioanne Augustinum sensisse exploratissimum est: nam Euangeliam de nuptijs explicans (quod in primis dicendum fuisse) nullam prorsus mentionem de Ioanne habuit. Sed hæc satis ad refellendam ridiculam de nuptijs Ioannis sententiam.

In festo Circumcisionis. De nomine Iesu, deque renouatione propositi boni cum nouo Anno.

CAPVT V.

Diesancto Circumcisionis obtulit Domino salutatiunculas dulcissimi nominis Iesu, quas quædam personæ legerant in laudem Domini. Quæ statim apparuerunt coram Domino dependentia, tamquam in quodam firmamento in specie candidarum rosarum, & de qualibet rosa dependebat aureum tintinnabulum miræ sonoritatis, quod sine intermissione mouebat cor diuinum ineffabili delectatione propriæ dulcedinis & bonitatis, cæterarumque quæ per adiectiua nomina replicauerant, videlicet: Aue Iesu amantissime, benignissime, desiderantissime, & similia. Hinc desiderabat tam intimè dulcia nomina Iesu inuenire adiectiua, quæ omnes prædictas salutationes præcellentia diuinum cor eius medullitus penetrando, suauiter afficerent.

Cum-

Cumque in horum scrutinio affectuosius laborando iam viribus deficeret, Dominus affectu pietatis ductus, imo, vt ita dicam, deuictus, blandè se & quasi in impetu diuini amoris ad eam inclinans, dixit: Ecce in presenti tui nomen meum dignissimum, quod palam portabis coram omnibus, & quotiescunque ad illud præferendum labia tua moueris, melos suauissimum clangoris mihi resonabis. His dictis comperit in superiori labio animæ suæ aureis & viuis literis, crebris ictibus, vt astra micantia, rutilantibus delectabiliter inscriptum Iesus. Inferiori verò labio similiter aureis & viuis literis scriptum, Iustus. Vnde per inscriptionem Iesus (quod habebat in supremo labio & interpretatur Saluator) intellexit, quod omnibus à se cupientibus, salutem & misericordiam diuinæ pietatis pronunciare deberet. Per inscriptionem vero Iustus (quod gestabat in inferiori labio) cognouit, quod in his qui durioris essent mentis & blandis monitis non consentirent, diuinæ iustitiæ districtam ultionem proponere deberet, vt vel sic minis durius terrendo corrigeret, quos suauibus monitis alliciendo ad Deum trahere non valeret. ¶ Post hæc dixit ad Dominum: O amator dulcissime, dignare congregationi nostræ semper tibi dilectæ, more sponsi amorosi nouum dare annum. Respondit Dominus: Renouamini spiritu mentis vestræ. Et illa: Nec obliuiscatur pietas tua Pater misericordissime, hoc sanctissimæ Circumcisionis tuæ die omnium nostrorum defectus circumcidere. Respondit Dominus: Circumcidimini per considerationem regulæ vestræ. Tunc illa: O amantissime Domine, cur respondes mihi ad hæc

ad hæc tam serio & severe, quasi nullum nobis ad ea gratiæ tuæ auxilium dignareris porrigere, sed nos proprio studio in his velis laborare, cum tamen, ut ipse testaris, sine te nihil possimus facere? Ad hæc verba placatus, & quasi mea suavitate Dominus delinitus, eam blandè demulcens, dixit: Ego ipse indubitanter volo vobis in his tam euidenter cooperari, quod si quis propter laudem & amorem meum hoc die, hoc est, anni initio, per veram cordis compunctionem animo retractare studuerit, quid in quibusque regulæ suæ articulis deliquerit, & studium de cætero cauendi proposuerit: huic ego adesse volo tanquam magister benignissimus, qui prædilecto sibi & delicato discipulo ad discendas literas posito in sinu suo iuncta cuncta ostendens, incorrecta delet, & omnia rescribit: sic ego omnes eius defectus misericorditer emendabo, & negligentias quasque paternè supplebo. Et cum ipse more pueruli mente vagando aliqua transilit inconsiderata, ego interim pro eorum intelligentissima consideratione sua supplebo neglecta. Et adiecit Dominus: Si quis etiam voluntatem suam ab omni quod nouit mihi esse contrarium, viriliter retrahere, & ad omnem beneplacitum meum studuerit dirigere: huic ego de splendore divini cordis mei lumen cognitionis ministrabo, & ad hoc omnes articulos digitorum eius ordinare volo, ut componere possit mihi laudabilissimum, & decentissimum sibi que saluberrimum & utilissimum xenium, quod singulis annis more sponsæ amantis, mihi sponso suo florido condigné ad instar sponsalis arrhæ possit offerre. Hinc ipsa orate pro quadam persona, quæ multum desiderabat impetrare sibi à Domino, ut

no, ut quasi pro xenio quod ad nouum annum seculares solent sibi inuicem dare, hoc ipsi præstaret, ut ex integro corde esset fidelis tam in aduersis quam in prosperis. Dominus benigne respondit: In eo quod voluntatem desiderij habet talia à me postulandi, ego ab ea accepi xenium, mihi miro modo acceptum. Sed quia decet me xenium reddere, sicut postulat: hoc idem sit inter me & illam, tam sibi in profectum, quam mihi in oblectamentum, ut, scilicet, pars mea fulgeat in gloriam meam, & ipsa partem suam de hora in horam exornet me cooperante. Quia sicut mater filiam docendo manu filiæ componit opus, sed sua scientia: sic ego æterna sapientia mea persona illa mediante componam hoc xenium. Intellexit etiam, quod margaritæ & gemmæ quibus xenium debet exornari, sint studia & desideria sancta, & cogitationes variæ ad Deum tendentes, puta de timore & amore Dei, de spe & gaudio, & similibus: quorum vnum Deus non negligit, quin operetur de eo animæ salutem æternam. Tunc ista orauit pro pluribus, & specialiter pro vna persona quæ nuper grauata fuerat turbatione quadam, cui ista improuise causam dederat. Ad quod Dominus respondit: Ego per præcedentem turbationem dilataui sinum eius & coaptaui manum, ut abundantius & decentius suscipere possit dona mea. Tunc illa: Heu Domine, quod in purgatione illius amicæ meæ, ego misera extiti tibi flagellum. Et Dominus: Cur dicis, heu, cum omnis qui electos meos sic purgat, quod nunquam intendit eis molestiam inferre, sed ex corde condolet eis, ille est leue flagellum in manu mea, cuius meritum augetur alterius purgatione.

*In festo Epiphaniae. Oblationes quaedam deuota, Deo
valde grata.*

CAPVT. VI.

Solenni festo Epiphaniæ, dum exemplo regalium oblationum offerret Deo quasi pro myrrha corpus Christi cū omnibus suis passionibus & meritis, quibus optabat Deo emendare peccata hominum vniuersa ab Adam vsque ad nouissimum hominem. Item pro thure, deuotissimam animam Christi cum omnibus spiritualibus exercitijs, in suppletionem vniuersalium negligentiarum. Item pro auro super excellentissimam deitatem Christi cum delectatione fruitionis eiusdem in suppletionem defectuū omnium creaturarum. Apparuit Dominus Iesus ipsam oblationem in similitudine cuiusdam dignissimi xenij, semper colendæ Trinitati representans. Cumque videretur Dominus per medium cœli transitum facere, tota cœlestis militia ob reuerentiam ipsius oblationis, visa est genua flectendo inclinare caput ad ima: sicut deuotiores homines solent facere, quando corpus Dominicum illis presentibus defertur. Hinc recolens, quod quædam personæ ex humilitate sibi commiserant, vt oratiunculas suas (quas ante idem festum Domino persoluerant) ad memoriam ante dictarum oblationum regaliam pro ipsis Deo offerret. Et cum hoc qua posset deuotione faceret, apparuit iterum Dominus Iesus, illam etiam oblationem velut ad presentandam Deo patri, per cœlum deferens. Cui occurrens militia cœlestis, oblationem illam velut valde decentia xenia laudibus extollebat. Vnde intellexit quod

quod quando cūque aliquis offerret Deo orationes suas seu alia studia, hæc tota cœli curia extollit tanquam grata Deo xenia. Cum vero aliquis suis non contentus, Filij Dei perfectiora suis addit: hoc (vt prædictum est) sancti eo modo reuerentur quasi ad dignitatem illius nullum deceat aspirare. ¶ Alia vice in eodem festo, dum in Euangelio legeretur: (Et procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis) ista iterum exemplo beatorum Magorum prouocata in feruore spiritus exurgens, humilima deuotione coram sanctissimis pedibus Domini Iesu se prostravit, adorans ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum. Et cum nihil inueniret quod ipsi digne posset offerre, anxio cœpit desiderio per vniuersum discurrere mundum, quærens in omni creatura si vel aliqua posset inuestigare vnice dilecto suo condigne offerenda. Cumque sic æstuans & anhelās curreret in siti feruētis desiderij reperit quædam abiecta & ab omni creatura merito despicienda, tanquam in laudem & gloriam saluatoris non cedentia: quæ ipsa sibi auidè vsurpans reuocare curabat ad illum, cui soli seruire tenetur omne quod creatum est. Vnde intravit cordi suo per feruens desiderium omnem pœnam, dolorem, timorem & anxietatem, Et hæc obtulit Domino, quasi pro myrrha probata. Quæ omnia simul in corde suo per ardorem amantis desiderij (quo vniuersa reducere videbantur in obsequium sui amatoris) tanquam aurum in camino probatum, omnis scoria ad plenū decocta, & miro modo nobilitata, videbantur Domino præsentata. In quorum omni modo placencia Dominus tanquam in rarissimis xenijs inæstimabiliter delectatus, recolligebat ea in specie gemmarum

marum preciosarum: imponensque diademati suo regali dixit: Ecce has gemmas á te mihi modo oblatas, pro suæ raritatis dignitate tam gratanter & dignanter acceptavi, quod ipsas in memoriale singularis amoris indiademate capitis mei iugiter portabo, sicut Imperator terrestris lapidē preciosum, qui vulgari lingua Germanica vocatur, & in Besant, gestat in corona regni pro singulari raritate sua, quia non inuenitur cōpar illi in totius sui amplitudine regni. ¶ Tunc memor personæ cuiusdam quæ sæpius rogauerat eam, vt ipso die offerret aliquid Domino pro se, requisivit á Domino, quid sibi pro ea vellet offerri? Cui Dominus: Offer mihi pedes eius, manus, & cor. Per pedes signantur desideria: Vnde, quia persona hæc feruenter desiderat recompensare mihi passionem meam, studeat omnia grauamina tam cordi, quam corpori suo aduersantia patienter in vnione passionis meæ tolerare, ad laudē & gloriā nominis mei, ac totius Ecclesiæ sponsæ meæ utilitatem. Et hoc mihi pro myrrha electa oblatum acceptabo. Quia vero permanus signatur operatio, studeat etiam omnia opera, tam corporalia quā spiritualia persicere in vnione perfectissimorum operum meæ sanctissime humanitatis. Vnde miro modo nobilitata sanctificabuntur vniuersa. Hocque pro immolatione thuris suauiter redolentis gratificabo. Similiter, quia per cor signatur voluntas, in omnibus agendis semper ab aliquo homine humiliter meam requirat voluntatem. Et quicquid tunc ab illo sibi consultum fuerit licitum & honestum, hoc confidenter suscipiat pro summo beneplacito meo, quod pro auri purissimi oblatione ab eo acceptabo, sciatque quod pro illa humilitate

litate & confidentiā, qua meam voluntatem requirit ab alio, voluntas ipsius in tantum vnita fiet meæ diuinae voluntati, sicut ex auro argentoque in igne conflato preciosum fit electram indissolubiliter conglutinatum. Hinc dum vellet offerre Domino quarundam personarum orationes sibi deuotē commissas, confixit Dominum in latere sinistro velut sub brachio habere marsupium quoddam occultum manusuæ dextræ conuenientissimē adaptatum. In quo videbatur habere orationes ab illis personis sibi persolutas. Vnde frequenter specialibus suis benefaciebat, quodcumque libebat. Cumque ipsa offerret pro eis, vt rogata erat, apparebant eadem orationes dispositæ coram Domino in specie diuersorum xeniorum & ornamentorū de quibus Dominus omnes qui ad se veniebant minus parati & ornati, magnifice decorabat. Ex hoc quoque quod Dominus has orationes duplici modo se habere demonstrabat, intellexit illas personas hoc obtinuisse per fidelitatem illam, qua tam liberaliter eas sibi commiserant Domino offerendas, ita vt pro eodem reputarent, vtrum ipsa offerret easdem ex parte propria, siue ex parte earum, dummodo benignus Dominus illas sibi gratē dignaretur acceptare.

De reuerentia faciei Dominicæ de satisfactione plenariam indulgentiam conferente: Et de sacra communionē.

GAP V T. VII.

Dominicæ Omnis terra, dum de sero more fidelium Romæ imaginem amantissimæ faciei Domini

ni videre desiderantium per confessionem spiritualem se præparet, & inde ex recordatione peccatorum suorum sibi deformata videretur, processit ad pedes Domini Iesu eandem deformitatem depositura, petens à Domino remissionem omnium peccatorum. Qui eleuata venerabili manu, dedit illi benedictionem in hæc verba: Indulgentiam & remissionem omnium peccatorum tribuo tibi ex visceribus meæ gratuita pietatis. Et adiecit Dominus: In verâ emendationem omnium delictorum tuorum suscipe à me hanc tibi iniunctam satisfactionem, vt, scilicet, per circulum totius anni illius, diebus singulis semper perficias aliquod opus bonum in vnione pietatis illius, qua ego remisi tibi omnia peccata tua. Quod cum illa gratanter susceperet, hæsitans tamen aliquântulum ex humana fragilitate, dixit: Et quid faciam Domine, si hoc aliquomodo neglexero, cum occasio se præberet? Ad quod Dominus: Quare velles hoc negligere, quod tam leuiter potes perficere? Nam benignitas mea acceptabit, si vnum vestigium tali intentione calcaueris, seu calamum de terra leuaueris, vel verbum vnum locuta fueris, vel alicui gestum amicabilem exhibueris, vel etiam si requiem æternam pro defunctis, siue quodcunque verbum pro peccatoribus vel etiam iustis dixeris. Et in his illa nimium consolata, orare cœpit pro amicis suis specialibus, vt ipsi etiam à diuina misericordia talem acciperent consolationem. Cuius precibus Dominus anuens, sic ait: Omnes qui volunt tecum persolvere satisfactionem tibi iniunctam simul tecum habeant remissionem omnium peccatorum suorum ex hac mea benedictione: & sic iterum longe extensa venerabili manu, dedit benedictionem. Deinde

subiunxit

subiunxit Dominus: O quam vberimæ benedictionis affectu suscipere vellem illum, qui post circulum anni reuertetur ad me, reportâs mihi talē fructum, quod per totum annū sic studisset operibus charitatis quod opera illa excederent numerum omnium peccatorum suorum, in quibus eodem anno deliquit. Ad quod cum illa, quasi diffidens diceret: Quomodo hoc fieri posset cum sensus hominū sint prouisi ad malum, intantū, quod homo singulis horis multipliciter delinquere possit? Dominus respondit: Et quare videtur hoc tibi ta difficilē, cum ego Deus tantum delecter in ea re, vt si homo vellet aliquântulum studij adhibere, ego Deus omnipotens paratus sim illi cooperari, adeo, vt mea diuina sapientia deberet præualere. Et cum illa diceret: Quid tūc Domine proponis illi dare qui hoc ipsum tuo auxilio perfecit? Dominus respondit: Hoc tibi aptius non potest dici, quam his verbis: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: O quam felix esset, qui ante exitum suum, vel vnum perfecit annum in tali studio pietatis, vel ad minus vnum mensem, quia certe & ipse posset sperare se similia de manu Domini benignissimi accepturum. ¶ Sequenti die orans pro his quæ ad monita sua communicabant, videbatur Dominus ipse vestire eas veste quadâ candidissima, scilicet, sua innocentia, quæ ornata vndique erat gemmis preciosis, habentibus tam formam quam redolentiam violarum. Per quas notabatur humilitas illa, qua monitis eius consentiebant. Deinde dabatur eis etiam vestis rosea, floribus aureis intexta. Per quam figurabatur passio Domini in amore perfecto per quam quilibet homo obtinet meritum dignæ preparationis. Et ait Do-

Z 4

minus:

minus: Ponantur his sedilia prope me, vt cognoscant omnes quod non casu, sed de industria seruata est eis pars prima, id est, ab æterno prædestinatū es eis, quod hodie per virtutē humilitatis potiora apud me (sed te interueniente) percipiāt dona gratiæ. Illis vero quæ non huius monitis, sed per se gratia Dei sibi cooperante de bonitate Dei cōfidentes, licet inconfessæ, cōmunicabāt dabatur tantūmodo vestis rosea aureis floribus intexta & hæc quoq; cum Domino ad mensam confedebāt: Ille vero quæ cū humilitate & mœrore omittebant cōmunionē, videbantur stare coram mensa, & abundantia deliciarum illius multum delectari. Hinc benignissimus Dominus propria dulcedine placatus, benedicta manu sua dabat benedictionē cum his verbis: Omnes qui desiderio amoris attracti, frequentant memoriā visionis faciei mee: illius ego ex virtute meæ humanitatis imprimò viuificum splendore meæ Diuinitatis, cuius claritas eos interius iugiter perlustrabit, & faciet in æterna gloria præ cæteris in speciali similitudine faciei mee omnem coelestem curiam irradiare, Amen.

In festo sanctæ Agnetis. De virtute verborum quas sancta Agnes protulit mortis sue tempore.

CAPVT. VIII.

Agnetis Deo dilectæ virginis sancta nocte, dum plurimum desideraretur in se, quod Dominum amoris illius suauitate illaque laude gloriari contempserit, quæ tota celsis curiæ extollebat verba predictæ virginis, quæ tunc in Ecclesia replicabantur, recolens infirmitatem

tatem suam cum mœrore, dixit ad Dominum: Heu Domine quantæ delectationis suauitas in fluxisse potuisset animam meam occasione tam dulcium verborum, si infirmitas mea non impedisset? Ad quod Dominus: Seruatum est tibi in memetipso, & adhuc hauries hic vel in futuro eo dulcius, quanto minus mixtum insipiditate propriæ voluntatis. Vnde intellexit, quod nullius hominis salus minuitur per tale impedimentum, quod propria culpa non incurritur: Et cum in sexta lectione legeretur (Quidam dixit beatam Agnetem ab infantia Christianam & ita magicis artibus occupatam, vt diceret Christum sponsum suum) ista dolenter subiūxit: Heu Dñe. Deus, quid tua principalis maiestas patitur ab homine? Eiusmodi (inquit) contumeliam in me pro latam, supplet Agnetis charitas. Ad quod illa: Eia benignissime Deus, da omnibus electis tuis tibi tantæ fidelitatis blanditate adhærere, quo nihili reputes omnes iniurias tibi a contradicentibus irrogatas. **¶** In die vero translationis Sancti Augustini, dum plurimorum sanctorum merita sibi monstrarentur, desiderabat etiam aliqua de meritis delicatæ istius virgunculæ sibi ab infantia tenere dilectæ reuelari. Cuius petitioni Dominus mox anuens, eleuato brachio demonstrauit ei ipsam beatam Agnetem in specie multum amabili & delicata cordi suo diuino applicatam, ad ostendendum & confirmandum eximiam innocentiam eiusdem, de qua dicitur: Incorruptio proximum facit esse Deo. Apparuit enim hæc inclita proles Deo tam vicina, quasi vix aliquis in cælo posset eius innocentiam simulque delicatæ amicitiam familiari, intellexitque illa, quod Dominus singulis momentis intrahit sibi omnē deuotionem &

nem & delectationem qua vnquam alicuius cor affectum est, & adhuc afficitur & ad amorem Dei ac deuotionem excitatur ex melifluis verbis eiusdem beatæ virginis, quæ adhuc crebrius in Ecclesia recitantur. Et hæc omnia in corde suo miro modo nobilitata in similitudine suauissimi nectaris cordi beatæ Agnetis tam delicate cordi suo diuino adaptatæ instillat: & ex hoc eadem beatissima virgo quasi diuersis nouis ornamentis mirifice decoratur, singulis horis splendorem reddēs in animas eorum, quorum deuotione lætantur.

In festo Purificationis. Quæ prompte Iesus & mater sua exaudiant preces nostras.

CAPVT. IX.

Purificationis Beatæ virginis festo deuoto, dum ad Matutinas audiret primum signum pulsari, gaudēs in spiritu, ait ad Dominum: Ecce cor meum & anima mea salutant te amantissimum Dominum meum in sonitu istius signi, quo prænunciatur festum Purificationis tuæ sanctissimæ matris. Cui Dominus dignantissime respondit: Et omnia viscera pietatis meæ pulsant pro te ad ianuam diuinæ misericordiæ meæ, obtinendo tibi plenam remissionem omnium peccatorum. Ad cōpulsationem vero Matutinarum Christus animæ vicem prioris salutationis recompensans milleplicatam dixit ei: Tota diuinitas mea salutatur te delectamētū, animæ meæ, mittens tibi obuiam fructum sanctissimæ humanitatis meæ, quo placitissimo mihi modo præpareris in festo præfenti. Post moram vero, dum audire desideraret

ret quid cantaretur in choro, sed lectio decumbens nequiret intelligere, mœsta dixit ad Dominum: O si nūc Domine mi, locorum distantia non impediret, posset cor meum saltem per aliqua verba cantus ad delectandum in te prouocari. Ad quod Dominus: Si ignoras charissima, quid modo cantetur in choro, conuertere ad me & diligentius considera quid agatur in me, qui sum continuus omnium quæ vnquam possunt delectare te. Et statim illa cognouit in spiritu, quod quemadmodum aliquis ex nimia lassitudine concito anhelitu hiat, sic singula membra Domini sine intermissione, velut anhelando, intrahunt sibi omnia opera bona quæ a quoquam homine peraguntur in Ecclesia, & illa in se purificata & nobilitata offert semper venerandæ Trinitati in laudem æternam. Sed opera quæ sunt cum intentione ad laudem Dei, illa intrahit sibi cor diuinum, miro quodam & ineffabili modo ea in se nobilitando, & perficiendo. Et quamuis quælibet opera bona ex intractu sanctissimorum membrorum Domini inestimabilem & omnem humanam capacitatem supergredientem operentur salutem animæ, illa tamen opera, quæ cor deificum suo attractu dignatur nobilitare & ad summam perfectionem in vnione sui perducere, tanto sunt digniora & per consequens etiam salubriora, quanto homo siue animal viuens mortuo caduere dignior & acceptior æstimatur. ¶ Post hæc dum audiret cantari secundum Responsorium, & doleret se primū, scilicet (A dorna) non auduisse, dixit ad Dominum: Doce me amantissime Domine, qualiter thalamum cordis mei tibi placitissime debeam exornare. Cui Dominus ex pade cor tuum, sicut olim aperiebantur tabulæ deauratæ in templis idolorum, vt

rum, vt prouocarent populum ad sacrificandum in diebus festis paganorum : & fac me videre imagines depictas in eo, in quibus delectatur anima mea miro & ineffabili modo. In quibus verbis Domini intellexit, quod Dominus in æstimabiliter delectatur in corde illius, qui sibi hoc expandit per iugem commemorationem malorum suorum, & Dei beneficiorum gratuitorum. Cum vero in secundo nocturno cantaretur (Post partum virgo) in illo verbo (Intercede pro nobis) vidit beatam virginem pallio suo maculas cordis & animæ totius congregationis detergere, & quasi in angulo quodam reponere, seque eidem præponere, ne coram oculis diuinæ iustitiæ compararent. Et cum cantaretur Anti. (Beata Mater) iterum in illo verbo (Intercede) videbatur virgo gratiosa regi regum filio suo, cui honorifice sublimata ascendere videbatur in gloria, per quodam osculum suauissimum totius conuentus deuotionem, in vnione suæ purissimæ deuotionis miro modo gratificatam offerre. ¶ **I**sta vero, quæ hæc vidit, rursus sua impedimenta causante, dixit illi Dominus: Si, inquit, impediunt te Simeon & Anna in templo, hoc est, infirmitatis defectus, à diuino officio: egredere ad me in montem caluarie. Quo cum peruenisset in spiritu & per morâ in sua uisua memoria Dominicæ passionis multiplici delectatione affecta fuisset, videbatur sibi progredi se per portam quandam in parte Septentrionis & venire in templum gloriosum, in quo vidit beatum senem Simeonem secus altare stantem, & hæc verba deuote orantem: Quando veniet? Quando videbo? Putas durabo? Putas me hic inueniet? Hæc & his similia cum multiplicaret verba, exhilaratus spiritu, & quasi in impetu conuersus vidit

sus vidit Beatam Virginem coram altari stantē & puerum Iesum præ omnibus filiis hominum forma, speciosum suis vlnis gestantem. Quem vt aspexit, statim spiritu sancto illustratus recognouit ipsum esse redemptorem seculi. Vnde cum ingenti gaudio suscipiens eum in vlnas suas exclamauit & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c. Sicque in illo verbo: Quia viderunt oculi mei, &c. ipsum suauiter osculabatur. In illo quoque verbo: Quod paraisti, &c. eleuauit eum coram arca altaris offerens eum Deo Patri in veram salutem populorum. Tunc arca quasi speculum perlucidū illico resplenduit, & in ea cum luce se inuoluens imago delicatesissimi & amabilissimi pueri Iesu apparuit, significans & palam protestans, se ipsum esse per quem omnis oblatio veteris & noui testamenti est perfecta. Quod videns Simeon ardentissimo affectu exclamauit: Lumen ad reuelationem gentium. Sicque redidit eum matri dicens. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. ¶ **M**ater vero virginea imponens eum altari obtulit pro eoduo pullos columbarum candidissimos, quos puer regius manu tenera, quasi vltius protrudebat. Per has columbas significabatur simplex & innocens fidelium conuersatio, quæ tamen continue more columbino discreta consideratione remurmurat omni malo & colligit grana pura, id est, exempla sanctorum probabiliora studet imitari. ¶ **C**ū vero cantaretur versus octauæ Responsorij, scilicet, Ora pro nobis, &c. procedens Virginum regina, flexis reuerenter genibus se mediatricem Dei & congregationis exhibuit, deuotissime oras pro singulis. Quæ filius Imperialis reuerentissime subleuās & penes se in thono gloriæ suæ colloans potesta-

potestatem ipsi tribuit liberalem quęcunque vellet imperandi. At illa protinus mandavit ordini potestatum, ut velocius circumdantes Conuentum manu forti ā mil dies mille antiqui hostis fraudibus defensaret. Qui protinus mandato reginę cęlorum parentes, scutis suis singulis alterutrum iunctis, vndique Conuentum circumvallabant. Tunc ista dixit ad Beatam virginem: Nunquid Mater misericordię hac firmissima tutela non proteguntur, qui modo non sunt in choro? Respondit pia virgo: Hac protectione non modo munitur congregatio, quę apparet in choro, sed per illam designatur congregatio omnium qui toto cordis desiderio exoptant religionem veram in loco isto vel vbicunque perpetuo conseruari & augeri, & ad hoc consequendum summo studio pro posse suo laborant. Si qui vero minus curant de religionis conseruatione, nec studium adhibent eam in semetipsis tenendi, siue in alijs promouendi: hi nimirum hac sanctorum angelorum protectione minimę fulciuntur. Hinc adiecit Dominus: Si quis desiderat tali munimine defendi, studeat ad modum scutorum istorum inferius, id est, in semetipso, esse paruus per humilitatem, & superius, hoc est, in me, latus esse per securam confidentiam de mea pręsumendo largiflua benignitate. Cumque ad processionem in capella cantaretur versus: Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix, videbatur Mater gloriosi deponere filium delicatum super altare, & se coram illo deuote prosternere, quasi pro tota egregatione supplicatura. Cui regalis puer se versa vice inclinauit, in signum quod non solum preces eius benigne susciperet, sed etiam omnem voluntatem tam dilectę matris libentissimę impleret.

In festo

In festo sancti Gregorij. De gloria maxima eorum qui alios docent viam vitę.

CAPVT. X.

Celsi meriti beatissimi Papę Gregorij incomparabilis die pręclaro, dum hęc virgo sub Missa intenderet venerationi illius, apparuit idem Deo dignus Pontifex inęstimabili gloria & honore cęlesti circumfulsus. Nam videbatur omnium sanctorum meritis pro sui dignitate singulariter coęquatus. Par enim erat Patriarchis in paterna prouisione & diligenti cura, qua nocte dieque sollicitabatur pro vtilitate Ecclesię sibi commissę. Cōpar etiam videbatur Prophetis, eo quod ipse in scriptis suis saluberrimis diuersas machinationes inimici quibus infestaturus erat genus humanum, pręnunciauit, & ad resistendum illi vtilia monita & documenta adianxit. Ex quibus ipse maiori glorię lætabatur dotatus quam aliquis sanctorum Prophetarum pro sua prophetia. Œqui pollebat quoque meritis sanctorum Apostolorū, aliquo modo per fidelem adhæsionem quia tota deuotione tam in aduersis quam in prosperis. Deo fideliter adhærebat, & verbi Dei semina vniuersę Ecclesię liberaliter distribuebat. Assimilabatur insuper meritis Martyrum & Confessorum, per districtā corporis castigationem, deuotamque religionis & totius sanctitatis perfectionem. Prępollebat insuper in eo virginalis castitatis dignitas, & pro qualibet cogitatione, verbo & opere quo vnquam pro conseruanda integritate cordis vel corporis inuigilauerat, siue alios scriptis vel monitis suis inuigilare docuerat, inęstima-

bilis dignitas

bilis dignitatis gloria lætabatur. Tunc ait Dominus ad animam: Perpende nunc, quam pulchre huic electo meo illud Psalmi conueniat, quo dicitur: Quod secundum multitudinem dolorum in corde hominis, consolationes diuinæ lætificent animam fidem: cum pro quolibet verbo, facto, vel etiam cogitatione se grauante tantæ estimabilibus delitijs sit remuneratus. Nam instante die transitus sui naturalis (qui hodie recolitur) nequaquam lætabatur corpore, ut pote, qui torrentem mortis pertransiens in corporali erat angustia constitutus. Omnes etiam circumstantes, imo tota Ecclesia, tanto, talique patre, ac prouisore destituta, diem illum lugubri dolore plagebat, quem nunc annua reuolutione insigni veneratione & præconio laudum recolit solennem & iucundum. ¶ Tunc ista dixit ad Dominum: Et quid Domine mi, ex hoc consecutus est, quod tam salubribus scriptis Ecclesiam ditauit & illuminauit? Respon- dit Dominus: Hoc, inquã, quod tota diuinitas mea in singulis scriptis suis miro modo cõplacet, & omnes sensus humanitatis meæ suaui fruitione in eisdem dictorum & scriptorum eius delitijs pascuntur. Et iste quoque hac iucunditate fruitur mecum, quotiescunque aliqua de dictis suis recitantur in Ecclesia, seu quisquã ex eorum lectione vel audientia salubriter compungitur, seu ad deuotionem incitatur, aut inflamatur ad amorẽ. Et ex hoc ipse coram omni militia cœlesti tantum consequitur dignitatis & honoris, quãtum miles vel princeps terrenus ex hoc consequitur, quod Domino suo regi cõsimili veste amictus honoratur, siue quod ad mensam regis sedens de exquisitissimis ferculis (quibus rex ipse vescitur) quotidie cum ipso pascitur. Et adiecit Dominus: Hac

nus: Hac speciali prærogatiua dignitatis donantur etiam tibi specialiter dilecti Augustinus & Bernardus, cæterique alij Doctores Ecclesiæ, quilibet secundum multiplicatam & vtilitatem doctrinæ suæ. Dum verò cantaretur XII. Respons. scilicet: O Pastor, exurgens beatus Gregorius flexis genibus eleuatisque manibus videbatur pro Ecclesia Domino deuote supplicare. Cui Dominus cum miræ serenitatis blanditate cor suum deificum totum exposuit, ad hoc, ut ex ipso quodcumque Ecclesiæ necessariũ cognosceret, libere exiret large que distribueret. Cũque beatus Gregorius velut ambabus manibus gratiam diuinæ consolationis de corde Dominico hauistam in totam terræ latitudinem diffundere vellet, videbatur eũ Dominus circumcingere quasi zonã quadam splendida ex auro purissimo. Per quod notabatur diuina iustitia, quæ eum continuit, ne dimitteretur plene vsque ad terram, sed velut in aere detineretur, id est, ne gratiam vsque ad indignos vel ingratos diffunderet, sed si quis eam obtinere vellet, desiderio cordis sursum nitens accipere mereretur.

In festo Sancti Benedicti: Quam beati sint, qui regularem vitam bene seruant.

CAPVT. XI.

Benedicti Patris nostri sanctissimi festo præclaro, dum sub Matutinis Deo intenderet deuotius ob honorem & reuerentiã tanti patris, vidit in spiritu ipsum Patrem gloriosum in conspectu fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis honorabiliter stantem, venu-

stum forma, decorumque aspectu. Ex cuius singulis articulis membrorum videbantur mirabiliter germinando prodire rosæ pulcherrimæ, miræ virtutis & vernantiæ fragrantiaeq; singularis sicque quodlibet mēbro rū ipsius vernabat, velut amœnissimū rosetū, quia quilibet rosa de medio sui producebat aliam rosam, & illa vltra aliam, sicque plurimæ prodibant de qualibet, quarum quælibet alteri venustate, virtute & vernantia sua præpollebat, & diuersæ diuersas amœnitatis suæ odorifero virore præcellebant: sicque totus floridus & amœnus sanctissimus pater, gratia & nomine Benedictus, semper venerandæ Trinitati, omnique militiæ cœlesti, miræ & inæstimabilis delectationis incitamentum ministrabat, & ad tantæ beatitudinis suæ congratulationem prouocabat. Itaque per flores rosarum, quæ de singulis membris eius efflorebant, notabantur singulæ exercitia, quibus ipse carnem suam domando spiritui subiugauerat & omnia opera virtutum, quæ peregerat per omnem conuersationem suam sanctissimam, & etiam opera omnium imitatorum suorum, qui eius exemplo, & doctrina prouocati seculo abrenunciantes sub regularis discretionis tramite, viâ regia ipsum sequentes, iam ad portū patriæ cœlestis peruenerunt, & adhuc vsque ad cōsummationē seculi peruēturi sunt. De quibus singulis idē venerabilis pater singularem obtinet dignitatem. Pro qua vniuersitas omnium sanctorum ipsius claritati & felicitati cōgaudens, Dominum sine fine collaudat. Gestabat quoque beatus Benedictus velut pro baculo sceptrum quoddam decentissimum, gemmis preciosissimis mirē coruscantibus, ex ytraque parte mirabiliter perornatū.

Quod

Quod cum manu teneret, à Patre ad se versa ex gemmis sceptri aridebat ei fœlicitas omnium, qui per regularem discretionem ordinis sui, vnquam sunt correcti & emendati, ex qua etiam inæstimabili delectatione diuinæ pietatis afficiebatur. A parte vero altera, quæ, scilicet, versa videbatur ad Dominum, respondebat decor diuinæ iustitiæ in hoc quod illos, quos ad tanti ordinis dignitatem gratuita sublimauerat dignatione culpæ corū exigentibus iusto iudicio condemnando supplicijs deputauit æternis. Quia quanto quis ad digniorem ordinem à Domino sublimatur, eo iustius indignè viuens condemnatur. Cum vero offerret ipsi beato patri ex parte congregationis psalterium vnum in honore ipsius completum, exurgens hilari vultu obtulit Domino vernantiam omnium membrorum suorum, qua (vt prædictum est) videbatur efflorescere pro salute omnium qui suum patrociniū deuoto corde inuocant, ac etiam omnium qui vestigia eius sequi per obseruantiam regulæ suæ sanctæ præoptant. Dum vero cantaretur responsum (Grandi pater fiducia morte stetit preciosa, &c.) ista dixit ad eum: Quid pater sancte obtines dignitatis, quod tam glorioso fine ab hoc trāsisti seculo? Respondit: Hoc, inquam, quod adhuc ex eo quod vltimum spiritum inter verba orationis efflavi, tam suauiter spiro præ alijs sanctis, quod omnes in afflatu meo mirificè delectantur. Tunc orabat vt propter gloriam preciosæ mortis suæ dignaretur cuilibet de cōgregatione in hora mortis suæ fideliter adesse. Cui venerabilis pater respondit. Quicumque me admonere studuerit illius dignitatis, qua me Dominus meus tam glorioso fine dignus est honorare ac beatificare, huic ego

in hora mortis suæ tali fidelitate volo adesse, quod certe opponam me illi ex omni parte, qua video insidias inimicorum nociuius contra ipsum sæuire, vt mea præsentia munitus, laqueos inimicorum euadat securus, ac cœli gaudia petat sine fine beatus.

De Annuntiatione Dominica. De exercitijs pijs ad gloriosam Virginem.

CAPVT. XII.

IN vigilia Annuntiationis Dominicæ, dum pulsaretur ad capitulum, & ista intendere studeret Dominus: recognouit in spiritu Dominum Iesum, vnâ cū matre sua Virgine in Capitulo loco superiorum sedentes, & quasi cum magna tranquillitate aduentum congregationis præstolantes, aduenientesque cū inerrabili blâditatis serenitate suscipientes. Et cū in Calendario legeretur (Annunciatio Dominica) conuersus Iesus ad Matrē blandissima capitis inclinatione ipsam salutauit & quodammodo per hoc in ipsa illam inæstimabilem suauitatem & delectationem innouauit, quā olim persensit, dum in vtero virginali incomprehensibilis diuinitas carnem ab ea sumens, dignata est se humanæ naturæ nostræ conuine. Cū autem Conuentus dedisset se in orationem legendo Psalmum: Miserere mei Deus, &cæt. Dominus obtulit omnia verba in manus suæ Virgineæ matris in specie margaritarum diuersi coloris. Videbaturque regia Virgo habere diuersa olfactoriola, in sinu suo congregata, quæ exornabat cum mar-

garitis,

garitis, id est, cum orationibus congregationis sibi à filio suo ad hoc porrectis. Intellexitque per olfactoriola designari grauamen Congregationis, quod præcedenti die, ex quadam inspirata acciderat causa: & hoc sine illius culpa. Cūque miraretur & perquireret, quare hoc grauamen in specie olfactoriorum ostenderetur, Dominus respondit: Idcirco, quia sicut delicatæ fæminæ magis delectantur penes se gestare olfactoriola delectabilia, quàm alia xenia, quod in eorum fragrantia delectentur: sic ego valdè delector in cordibus eorum, qui grauamina sua cum humilitate, patientia, & gratitudine fiducialiter committunt meæ paternæ pietati, quæ diligentibus se vniuersa tam prospera, quàm aduersa commutat in bonum. ¶ Illa vero cogitante, cur eam Dominus visione ad eò corporea illa vice & etiam sæpius instrueret, proposuit ei Dominus illud, quod in eodem festo canitur, de porta clausa quam quondam in spiritu præuiderat propheta Ezechiel, & ait ad eam: Si cut olim incarnationis, passionis & resurrectionis meæ, modus & ordo à Prophetis per mysticam rerum species & similitudines, est præsignatus: sic & modò spiritualia & inuisibilia non aliter quàm per rerum cognitarum similitudines possunt ad intellectum hominū exprimi. Et ideo à nullo debet vilipèdi, quicquid per imaginationes rerū corporalium demonstratur, sed studere debet quilibet, vt per corporalium rerum similitudinē spiritualium delectationum suaues intelligentias degustare mereatur. ¶ Sub Matutinis verò, dum cantaretur (Aue Maria) vidit tres riuulos efficacissimos procedentes à Patre & Filio & Spiritu sancto cor Virginis Matris suauissimo impetu penetrare, & de corde ipsius

rursus efficaci impetuositate suam originem repetere & ex illo influxu sanctæ Trinitatis hoc Beatæ Virgini donatum fore, quod ipsa est potentissima post Patrē, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritū sanctum. Cognouit etiam quod quotiescunque illa saluatio angelica, scilicet (Aue Maria) cum deuotione recitatur a fidelibus in terris, prædicti riuuli efficaciori impetu superabundantes circumfluunt beatissimam Virginem. Et ex altero latere reinfluunt cor ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa redundatione venæ quædam gaudij delectationis & æternæ salutis resperguntur in omnes personas sanctorum & angelorum, & insuper illorum qui in terris commemorant eandem salutationem, per quas renouatur omne bonum in singulis, quod vnquā per salutiferam in carnationem Filij Dei sunt adepti. Quandoque etiam aliqua recitabantur de beatæ Virginis castitate, vt (Hæc est quæ nesciuit thorum: Domus pudici pectoris: Clausi parentis viscera, &c.) omnes sancti Dei assurgentes, speciali reuerentia imperiale virginem & Dominam suam venerabantur, gratias deuotas Domino referentes pro omnibus beneficijs beatissimæ matri vnquam ad vniuersitatis salutem impensis. Sanctus quoque Gabriel Archangelus toties nouo splendore diuini luminis visus est irradiari, quoties recitabatur annunciatio facta per ipsum. Et cum nominabatur beatus Ioseph (cui desponsata erat mater virginæ) omnes sancti capita sua reuerenter ob honorē eiusdem inclinant, & nutu oculorum amabiliter blandiebantur ipsius dignitati congaudentes. Sub Missa vero quæ erat communicaturā, vidit matrem Domini gloriosam

gloriosam omnium virtutum decore mirabiliter adornatam, ad cuius pedes anima humiliter procidens, orabat vt eam ad perceptionem venerabilis sacramenti corporis & sanguinis Filij sui dignareretur præparare. Tunc beata virgo imposuit pectori eius monile quoddam splendidissimū, quod habebat quasi cornua septē, & in quo libet cornu gemmam quædam pretiosissimam, per quæ significabantur præcipuè virtutes quibus beata Virgo Domino placuerat. Per primam itaque gemmam figurabatur alliciens puritas. Per secundam fructificans humilitas. Per tertiam feruens desiderium. Per quartam luminosa cognitio. Per quintam inextinguibilis amor. Per sextam eminens delectatio in Deo. Per septimam pacata tranquillitas. Cumque anima hoc monili decorata diuinis conspectibus appareret, Dominus in ornatu virtutum illarum tantopere delectatus & allectus est, quod, ipsam totam mirabiliter sibi intraxit, & in sinu suo delicatē confouens, amabiliter ipsi blandiebatur. Dum vero ad Magnificat, cantaretur Antiph. (Arte mirabili) Spiritus sanctus tāquam Auster lenissimus afflare videbatur de corde Domini, qui suo præsuauissimospiramine septem gemmas monilis illius, quod anima gestabat coram se dulciter circūuoluens, quasi per musicum instrumentum ipsam Antiph. decantabat in laudem summæ Trinitatis. Hinc, dum in Euangelio legeretur (Ecce ancilla Domini) ista deuota mentis intentione salutabat Matrem Dei, admonēs eam illius ineffabilis gaudij, quod perferret quando in verbo illo se totam & omnia circa se agenda cum plena fiducia diuine voluntati commisit. Cui beata Virgo bladisima seruitate respondit: Quicumque me istius gaudij deuotē ad-

monuerit, huic veraciter ego demonstrabo illud quod petitur in hymno præsentis festi, scilicet (Monstrate esse Matrem me) exhibendo et vera Matrem regis gloriæ & supplicantis hominis. Regis per potentiam, qua homini illi succurrat: Supplicantis quoque per viscerum misericordiæ affluentiam sibi salutarem. ¶ Dum vero ad Vesperas in Anti. (Hæc est dies) cantaretur: Hodie Deus homo factus, & Conuentus ob reuerentiam dignissimæ incarnationis Domini prosterneretur in terrâ quasi commotus in verbo illo Filius Dei regis summi reduceret ad memoriam amorem, quod cogere pro nobis foret homo factus. concite de solio suo regali surrexit, & corâ Deo Patre reuerenter stans ait illi. Fratres mei venerunt ad me. O quam longe suauiori affectu Deus Pater ex illo verbo Filij sui prædilecti, sibi complacuit ad præstandum in infinitum potiora bona confratribus Vnigeniti sui: quam Pharaos, qui cōgratulans Ioseph ad se venientibus fratribus suis beneficia larga impendit, vt scribitur in Genesi. ¶ Desideras vero inuestigare, quid orationis beata virgo acceptaret specialius in hoc festo, edocta est ab eo, quod si quis per octauam quotidie legeret. XLV. Ave Maria cum deuotione in memoriam illorum dierum, quibus Dominus Iesus creuit in vtero suo: valde illi placeret. Ave Maria sic intellexit legendum, quod, scilicet, ad illud verbum (Ave Maria) desideraret alleuiari omnes afflictos. Per illud (Gratia plena) omnibus quibus non sapit gratia, præstari saporem. Per (Dominus tecum) omnibus peccatoribus indulgentiam. Per (Benedicta tu in mulieribus) omnibus incipientibus perficere bonâ voluntatē. Per (Benedictus fructus ventris tui) omnibus electis perfectionem. Per

nem. Per (Iesus splendor paternæ claritatis) veram cognitionem. Per (Et figura substantiæ eius) diuinum amorem, ad quodlibet enim Ave Maria, ista verba, scilicet; Iesus splendor paternæ claritatis, & figura substantiæ eius, debent adiungi in fine.

*Dominica in septuagesima. De fructuosa abstinentia sacra-
communione: deque meritoria refectioe cor-
poris Christi.*

CAPVT. XIII.

Dominica Circundederunt, dum adhuc valde esset debilis, & multum desideraret diuina percipere sacramenta: quamuis se ad ea pro posse suo studuisset præparare, tamen ex consilio Matris spiritualis propter bonum discretionis intermittere consensit communio- nem. Et cum hoc Domino in laudem æternam offerret, videbatur sibi stare se coram Domino. & Dominus se benigne acclinās, suscepit eam in sinum paternæ benignitatis suæ, dulciterque quasi mater vnico blandiens infantulo, dixit: Ex quo deliberaſti me omittere pure propter me, ego in gremio meo confouebo te, ne forte aliquo post me fatigeris exteriori labore. Cūque sic in sinu Domini quiesceret dixit ad eam: O amator dulcissime, cum mundus (qui totus in maligno positus est) tempore isto magis per crapulam & ebrietatem gloriæ tuæ soleat aduersari: ego ex toto corde desidero ecōtra in emendationē illius, tuā laudē in nostra congregatio- ne promouere. Vnde si dignaris me ancillā tuam, licet heu indignissimam, tuo seruitio mancipare, & in nūcium acceptare: ego libentissime propter amorem tuum cæ-

Steris vellem exercitium aliquod annunciare, in quo ti
 bi isto tempore speciali deuotione obsequendo super
 diuersis mundanorum infestationibus te placare pos-
 sem & lenire. Cui Dominus: Si quis est nuncius meus,
 illum tali remunero præmio, vt omne quod ipse mihi
 acquifierit, totaliter cedat suæ ditioni. Per quod intel-
 lexit, quod quodocunque aliquis scribit, vel alios do-
 cet, ea intentione vt laus Dei per hoc promoueatur:
 & profectus animarum: tunc omnis profectus, quem
 aliquis vnquam ex illa scriptura, siue doctrina etiam
 per mille annorum millia consequitur, totaliter cedit in
 illius salutem, qui sua intentione hoc Domino primitus
 prælibauit. Post hæc adiecit Dominus: Quicumque
 studuerit singula commodâ sua in bibendo, comedendo,
 dormiendo & similibus (quæ ex natura cogitur sus-
 cipere) ea sumere intentione, vt dicat corde vel ore: Do-
 mine hunc cibum, vel aliud quodcumque suscipio in il-
 lo amore, quo tu ipsum eundem sanctificasti: cum in
 tua sanctissima humanitate consimili vtereris ad laudē
 Dei patris & salutem totius generis humani, orans vt
 in vnione diuini amoris tui cedat in augmentum salu-
 tis omnibus cœlestibus, terrestribus, & purgandis. Ille
 singulis vicibus (quibus tali intentione aliquod suscipit
 commodum) prætendit coram me quasi scutum quod-
 dam firmissimum, quo contra diuersas molestationes
 quibus à mundanis infestor, quasi protectus defendor
 ¶ Hinc sub Missa, dum Conuentus communicaret, re-
 clinauit eam Dominus, mira blanditate ad vulnus ama-
 torium sanctissimi lateris sui, dicens: Ex quo hodie cau-
 sa discretionis me corporaliter in sacramento altaris sus-
 cipere omittis: bibe nunc de corde meo spiritualiter sua-
 uissime

uissimę diuinitatis meæ efficacem influxum. Cumque
 detorrente voluptatis diuinæ suauiter potata, Dominus
 deuotas gratias offerret, conspexit in spiritu omnes qui
 illo die communicabant: stantes in conspectu Domini.
 Quibus singulis Dominicis de præparatione illa, qua
 ipsa se præparare studuerat, ad cõmunionem donabat
 quasi singulas vestes miri decoris & ad illarum quamli-
 bet pertinebat donū quoddam speciale pietatis diuinæ,
 quo digne præparentur omnes ad cõmunicandum. Cum
 que omnes essent consimili beneficii meritis istius à di-
 uina liberalitate ditati, accedentes omnes communiter
 obtulerunt Domino vniuersa omnia sibi ex meritis ele-
 ctæ suæ donata in laudem æternam & cumulum meri-
 torum ac beatitudinem huius virginis sempiternā. Vnde
 de per hoc intellexit, quod quodocunque aliquis se
 præparat ad cõmunionem specialibus orationibus, de-
 uotionibus, & similibus: & tamen omittit communi-
 care causa discretionis, vel humilitatis, aut obedientiæ:
 tunc Dominus eundem satiat ex torrente sui diuini in-
 fluxus. Et ex præparatione illius quam alijs participat,
 magis alios reddit paratos ad communicandum. Et om-
 ne bonum quod quilibet ex hoc consequitur, totaliter
 cedit in meritum eius: qui licet non communicans, ta-
 men pro posse suo se studuit præparare. Tunc ista dixit:
 O Domine si tantum consequitur bonum qui omittit
 cõmunionem sacram: ergo ne melius est omittere quã
 sumere cõmunionem? Ad quod Dominus: Nequa-
 quam. Nam qui amore laudis meæ diuina percipit sa-
 cramenta, habet profecto cibum saluberrimum deifi-
 cati corporis mei cum nectare balsami deliciosissimi di-
 uinitatis, & insuper incomparabilem splendorem ex or-
 namentis

nammentis virtutum diuinarum. Tunc illa : Quid tunc Domine mi consequuntur hi, qui dū pro suis negligentijs omittunt communionem liberius ipso die leuitatibus & negligentijs inferuiunt? Dominus respondit: Si quis negligit, se ad communionem preparare & dum communionem omittit, liberius suā perficit voluntatē, ille se magis indignum efficit, & quodammodo se priuat fructu tanti sacramenti, quod eo die per totam Ecclesiam communicatur. Et illa: Eia mi Domine, vnde est hoc quod quidam quamuis videantur sibi indigni, & etiam minus studeant præparationi, tanto tamen de fiderio attrahuntur ad percipiendum tuum salutiferum sacramentum, quod nunquam sine grauamine statutis diebus abstinent? Respondit Dominus: Hoc revera prouenit ex eo, quod speciali gratia ditati suauiori spiritu meo aguntur: Sicut rex qui assuetus est regalibus, naturaliter magis delectatur in assuetā sibi gloria delictiari.

*De salute promissa sequentibus doctrinam huius libri.
De arca Deo in corde faciendā, deque probatione in-
sinctus boni.*

CAPVT. XIV.

Dominica: Exurge, iterum lecto decumbens, dum ad Matutinas audiret cantari: Benedicens ergo, me mor delectationis, & deuotionis quam sepius in eodem habuerat responsorio, dixit ad Dominum: Eia Domine sicut ego sepius responsorium istud & etiam alia cum tanto feruore decantaui, vt viderer mihi assumpta sta-
re ante

re ante thronum gloriæ tuæ, & in cor tuum quasi in organum quoddam dulcissimum, singula verba & notas intonare: sic (heu) nunc infirmitate præpedita multa negligo. Cui Dominus: Ex quo dilecta mea dicis & ego verum esse testor, te sæpius per organum cordis mei diuini suauifone decantasse: ergo vicem condignā tibi recompenfando ipse tibi modo suauiter decantabo. Et adiecit: Sicut per me metipsum quōdam iuravi seruo meo Noe, quod non adducerem vltra aquas diluuii super terram ad delendum eam: sic nullus eorum qui audit verba tua cum humilitate, & dirigitur secundum eapia intentione, vnquam poterit perire: sed via tuta directoque tramite absq; omni errore securus perueniet ad me, qui sum via, veritas & vita. Et hoc iuramentum meum confirmo cum sigillo meæ sanctissimæ humanitatis, quo tunc carui, eo quod nondum esset homo factus. Et illa: Cum tu, inquit, æterna sapientia præscires omnia, quibus te mundus infestaturus esset et mala, tanquam præterita & præsentia, quid voluisti benignissime hoc pactum tuum iuramento stabilire, quod non vltra deleres vniuersum orbem aquis diluuii? Respondit Dominus: Ad exemplum hominum perutile hoc feci, vt per hoc discant tempore tranquillitatis sic componere & pacto confirmare quælibet sibi vtilia, vt in tempore aduersitatis cogantur, suum liberum arbitriū cohibere. ¶ Tunc illa: O Domine Deus multum acceptarem, si modo dignareris me ancillam tuam instruere, qualiter perfectissimam hanc fabricando arcam possim digne tibi deferuire. Respondit Dominus: Arcam mihi acceptabilissimam in corde tuo fabricabis. Ideo hoc summo opere pensare stude, quod Arca Noe dicitur

dicitur tricamerata fuisse, ita quod in summo eius habitabant volucres, in medio homines, in infimo pecora. Ad cuius similitudinē distingue & tu singulos dies, hoc modo, vt, scilicet, à primo mane vsque ad nonā ex parte totius Ecclesiæ persoluas mihi laudes & gratiarum actiones ex intimo cordis affectu, pro vniuersis beneficijs, ab initio seculi vsque in præsens vlli vnquam hominum impensis, & specialiter pro illo digne colendo beneficio, quo quotidie ab ortu diei vsque ad nouā sine intermissione immolor Deo patri in altari pro salute humana. Quod tamē homines paruipedētes gulæ & ebrietati inferuūt, quasi omnino beneficijs meis ingrati. Pro quorum defectu, dum tuam gratitudinem cum affectu quasi ex parte eorum offerre mihi studueris, quasi aues in superiori parte arcæ mihi videris congregare. Hinc ab hora diei nona vsque ad vesperam, quotidie studeas in bonis operibus te deuote exercere in vnione illa sanctissima qua ego omnia opera humanitatis meæ perfeci in suppletionem negligentia illius vniuersalis, qua totus mundus pro tantis beneficijs debitis bonorū operum obsequijs mihi negligit respondere. Et hoc cū feceris, homines congregare in medio arcæ comprobaris. Ad vesperum autem in amaritudine cordis retracta impietatem humanam, qua non solum negligunt homines pro infinitis acceptis à me beneficijs, debitum restituere pensum seruitutis: quin insuper adijciunt diuersorum peccatorum generibus me quotidie ad iracundiam prouocare, pro quorum emendatione offeras mihi pœnas, & amaritudines meæ innocentissimæ passionis, & mortis. Et sic pecora mihi in extrema parte arcæ concludis. ¶ Tunc illa dixit ad Dominum: Cum hanc in-

structio-

structionem desiderauerim à te studio sensuum meorum obtinere, non præsumo secure affirmare, quod tu doctorū optime per te ipsum hæc me docueris. Ad quod Dominus: Cur inquit, ob hoc debet donum meum parui pendij, si cum sensibus tuis (quos ad seruiendum mihi creau) diligentiori studio illud perfeci, cum tamen magis commendetur & acceptetur, quod facturus hominem consilio deliberato dixi: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, quam quod alia creando dixi: Fiat lux, fiat firmamentum, &c. Et illa: Si ego hanc introducerem authoritatem, possent & alij sensu proprio laborantes ad inuentiones diuersas introducere, & eas quasi per authoritatem defendere, quamuis ea non percepissent per efficacem instinctum & gratiæ tuæ influxum. Ad quod Dominus. Adijunge hanc discretionem. Si quis hoc finaliter in corde suo experitur, quod voluntas eius ita per omnia meæ diuinæ sit vnita voluntati, quod nec in minimo vnquam prospere vel aduerso casu possit à meo beneplacito aliquatenus discordare, & insuper in illo quod agit vel patitur, ita purè laudem vel gloriam mei solum desiderat, quod in omnibus propriæ renunciat totaliter vtilitati & mercedi: ille secure potest affirmare quod quicquid boni sensuum suorum exercitis apprehenderit eum interno sapore (quod tamen scripturæ sacræ testimonio non videatur carere, sed proximorum saluti conducere) hoc ex me venisse. Tunc dixit ad Dominum: Dignare nunc pater misericordissimè mihi ancillæ tuæ saltem paruam somni quietem præstare post sumpta ob nimium cordis defectum aromata, vt possim hodie tua viuifica percipere sacramenta. Ad quod Dominus: Ista vnio
qua mo-

qua modo anima tua mihi est vnita, multo magis te reddi sobriam, quam vllus somnus corporalis efficere posset. Hinc sub Missa qua erat communicaturā, videbamur sibi astare Domino querulans, quod propter infirmitatem oporteret eā Missā carere. Cui Dominus ait: Lege Confiteor, quod dum illa humili deuotione compleisset, adiūxit Dominus: Miseretur tui diuinitas mea, & dimittit tibi omnia peccata tua: extensa que venerabili dextera sua, dedit illi benedictionem suam. Ad quam dum anima inclinaretur, suscepit eam Dominus in sinum suum, sicque inter strictos amplexus suauiter illi blandiens, decantauit: Ad imaginem quippe Dei factus est homo. Sicque oculos ipsius & aures, os quoque & cor, manus & pedes conflagrans, & eadem verba repetens, per ipsa in anima diuinam suam imaginem & similitudinem dignantissime innouabat.

SCHOL. Ecce quantum interest inter curam, & sollicitudinem eorum, qui cibis preparandis inuigilant, ut vtri inserviant, quos Paulus vocat inimicos Crucis Christi, quorum Deus venter est: ac eorum, qui, ut optimam valetudinem & corporis vires conseruent, ut vitam in Dei obsequium transigant. Hinc D. Augustinus non semel Probam diuitem viduā de tuenda sanitate admonet, ut corpus inserviat spiritui, & spiritualibus exercitijs. Neque D. Bernardus eam curam de cibis parandis, aut inutilem, aut noxiam iudicat, neque penitus abscindendam, sed in Dei honorem, & animæ utilitatem ordinandam edocuit. Cupiditas, inquit, tunc recte à superueniente charitate ordinatur, cum mala quidem penitus respuuntur: bonis vero meliora preferuntur: nec bona nisi propter meliora appetuntur. Quod cum pie-

Aug. epist.
121.

Ber. de dilige
do Deum.

cum plene per Dei gratiam assequutum fuerit, diligeretur corpus, & vniuersa corporis bona tantum propter animam anima propter Deū, Deus autem propter seipsum. Verum tamen quia carnales sumus, & de carnis concupiscentia nescimus, necesse est, ut cupiditas nostra, vel amor noster à carne incipiat: quæ si recto ordine dirigitur, quibusdam suis gradibus, duce gratia, proficiens: spiritum tandem cōsumabitur: quia non prius quod spirituale sed quod animale, deinde quod spirituale: Quibus Bernardi verbis accedunt illa Pauli, siue comedatis, siue bibatis, siue quid aliud facitis, omnia in gloriā Dei facite.

¶ Hinc feria quinta qua mundani magis in crapula & ebrietate solent sæuire, dum manē post Matutinas in coquina pulsaretur feruis laboraturis ad prælibandum ista ingemiscens, dixit ad Dominum: Heu me, mi Domine, quam mane insurgunt homines ad infestandū te cibo. Ad quod Dominus blande quasi subridens dixit: Noli ingemiscere charissima, quia hi quibus modo pulsatur, non sunt de numero illorum qui contra me crapula sæuiunt, quia per hanc prælibationem ipsi vocantur & incitantur ad laborem. Vnde & ego delector in eorū cibo, quemadmodū quis delectatur in refectione sui iumenti, quod pabulo pascit administrandum sibi.

Sabbatho ante Dominicam in quinquagesima, quibus Dominum placemus pro alijs, tempore, quo magis offenditur.

CAPVT. XV.

¶ Abbato præcedente Dominicam. Esto mihi: dum se ex omnibus exterioribus abstracta, interioribus recollectisset, suscepta est in sinum diuinæ benignitatis.

ubi in tāta spiritus tranquillitate fruebatur influxionibus diuinarum delectationū, quod videbatur sibi cum Domino quasi disponere omnia regna cœli & terras. Cumque sic totam diem illam gaudiis spirituali duxisset solennem, accidit ad vesperum, vt ex quodam euentu in tantū turbata grauetur, quod ex hoc impedimentum incurreret præcedentium fruitionum. Pro quo remouendo, dum multū laborasset, & luce clarius cognosceret illud grauamen nullius esse valoris, nec tamen omnino mentem suam ab illo excutere posset, ac per hoc quodammodo serenitate prioris tranquillitatis priuaretur. Tandem ante Matutinas, cum pene totam noctē in tali labore duxisset in somnem, exorabat Dominum vt tale impedimentum à corde suo dignaretur remouere: quatenus ad laudem & gloriam nominis sui in priorum delectationum fruitionibus mereretur gaudere. Qui respondit Dominus: Si desideras placere mihi, oportet te grauamen habere, & sic directe respicio in cor tuum, & in clangore delectabili suauisonantium desideriorum tuorum, me continue demulces, & arridet mihi grata amenitas variarum affectationum tuarum quibus erga me afficeris, & aspirat mihi secunda confidentia, qua in omnibus moribus cordis tui ad me anhelas, & dulciter afficit me effluxus pietatis cordis tui, qua vniuersis hominibus bonum exoptas æternę salutis. Et insuper patet mihi thesaurarium nobilissimum cordis tui, vnde sufficienter distribuere potero vniuersis de tua bona voluntate, qua omnibus indigentibus benefacis. Tunc desiderauit aliqua sibi donaria Dominus, quibus per tres dies illos continuos, quibus mundani insolentius delinquant, acceptius Deo obsequium posset exhibere.

hibere. Cui respondit Dñs: In nullo poteris mihi gratius obsequi, quā in eo, quod patienter in memoriā meā passionis sufferas quæcumq; tibi eueniant grauamina, siue interiora siue exteriora, & cogas te ad faciēda quæ tibi magis sunt contraria. Et hoc saluberrime in cūstodia sensuū exteriorū & refrenatione ipsorum perficere poteris. Nā quicumque se in memoriā meā passionis in his studuerit exercere, absq; dubio largā remunerationē à pietate mea se speret accepturū. Hinc ista dixit. Velle Doctor amantissime, etiā nunc edoceri à tua benignitate, quibus orationibus specialiter his tribus diebus te à mundanis ad iracundiā prouocatum, & blandius possē placādo delinire. Respondit Dñs: Non mediocriter acceptarem, si quisquā legendo iij. Pater noster, vel Laudate Dominū omnes gētes, ad primū offerat Deo Patri omne exercitiū sanctissimi cordis mei (quo vnquam satisfatus sum in terris pro salute generis humani in laude, gratiarum actione, querimonia, actione, desiderio & amore) in emendationem omnium terrenarum & carnalium delectationum ac peruersarum voluntatū, quibus nunc aliquod cor implicatur humanum. Ad secundum offerat Deo Patri omne exercitiū innocentissimi oris mei in abstinentia & temperantia, tā ciborum quam verborum, in prædicatione & oratione cōtinua (quibus pro salute humana insudauit) in emendatione omnium peccatorum in vniuersa Ecclesia commissorum in gula & ebrietate, ac nociuorum inutiliumque verborū multiplicatione. Ad tertium vero Patri meo cœlesti offerat omne exercitiū sanctissimi corporis mei, cū omnibus moribus singulorum membrorum, ac totam seriē meā perfectissimæ conuersationis, cū omni amaritudi-

ne meæ innocentissimæ passionis & mortis (quam per-
tuli pro redemptione generis humani in emendatione
omnium peccatorum, quæ tempore isto quocunqu
motu vel modo singulorum membrorum mundus cõ-
tra propriam salutem sæuendo cõmittit. Circa tertiam
vero apparuit ei Dominus Iesus in tali dispositione,
quo ad colūnam est flagellatus, stans inter duos licto-
res vinctus: quorum vnus videbatur eum cædere spinis:
alter vero flagello nodoso. Vterque vero cædebat eum
in faciē. Vnde faciē eius tam miserabilis videbatur as-
pectus, quod corde liquefacto omnia interiora viscera
conspicientis eum commouebantur ad compassionem
intantū, quod per diem illum quotiēs illi in memoriā ve-
nit forma illa, lacrymas cõtinere non potuit. Quia nū-
quam æstimauerat in corde suo, quod homo tā misera-
bilis aspectus visus esset in terris, sicut illa hora Domi-
nus Iesus ei apparuit. Nā pars illa faciē, quæ spinis cæ-
di videbatur, intantū apparuit dilacerata, quod etiā pu-
pilla oculi interius erat vulnerata, insuper & liuida ex
tumore flagelli nodosi. Videbatur etiā ex amaritudine
passionis subtrahere faciē, quā dū vnus subtraheret alter
acrius insurgebat in illū. Tunc conuersus ad illā, dixit:
Nonne legisti scriptū de me: Vidimus eū tanquā lepro-
sum, &c. Ad quod illa: Eia Domine, vnde nunc leniri
posset tā acerbus dolor tenerrimæ faciē tuæ? Cui Do-
minus: Siquis pertractans passionem meā, deuoto corde
per amorem compungeretur, & in tali charitate oraret
pro peccatoribus, illius cor esset mihi emplastrum sua-
uissimum. Per duos etiā cædētes intellexit, notari lai-
cos, qui aperte delinquentes velut spinis Dominum
cædunt: & aliquos religiosos, qui quanto magis contra
religio-

religionem delinquent, eo quasi nodosioribus flagellis
Dominum cædunt. Sed vterque in faciē, quia quan-
tum in se est, regnantis in cælo intuitum non ve-
rentur dehonestare. Hinc etiā intellexit, quod ideo
ex Euangelio passio Domini recitatur, vt à specialibus
Dei amicis ipsa passio tunc deuotius recolatur, tam in
honorem Domini, quam etiam in emendationem pro
Ecclesia. Sed specialiter Domini flagellatio bis memō-
ratur, quæ ipso die huic fuit tam miserabiliter ostensa.
In epistola etiā charitas commendatur, vt in chari-
tate tam Dei, quam proximi magis exerceamur, Deo
scilicet, toto corde compatiētes pro indebita contume-
lia: proximisque cõpatiamur pro eo, quod tam districtū
iudicem contra se prouocant. Vnde pro vtrisque emen-
dandis fit in nobis precipua memoriā Dominicæ passio-
nis. Pro qua Domino deuotas dicamus gratiarū actiones
Et oremus vt parcat ipsius miseratus, pro quibus est
passus. ¶ Ad Missā vero, dum per Introitū inuocaret
Dominum, Dominus hoc ipsum sibi vsurpās) eo quod
quasi propter instātis tēporis exarcebtionem hoc sibi
magis cõgruere videretur) dixit ad eam: Sis mihi tu dile-
cta in protectricem, proponendo quod si tu præualeres
libēter me præmunire velles ab iniurijs, quibus specia-
liter isto tēpore infestor: quia nūcā ceteris fugatus pau-
sare desiderans, ad te confugi. Tunc illa circumplectēs
eū totis viribus, nitebatur ipsum ad intima sua perduce-
re. Et ecce subito intantū corporalibus abstrahitur sensi-
bus ac Deo vnitur interius, quod in stando & sedendo
Conuentui negligeret se conformare. Vnde cõmoni-
tā à quadam, intellexit se moribus ab alijs discrepare.
Ideoque precabatur Dominum quatenus sic corpus

suoiuamine regere posset, ne aliqua singularitate notaretur: Cui Dominus respondit: Dimitte me cum illa affectione tua quæ dicitur amor, vt vicem tui suppleat penes me, & tu regimini corporis intende. Ad quod illa: O antiquissime Deus, si aliqua affectionum mearum potest supplere vicem meam, magis exopto vt regimen corporis rationi committatur, vt ego tibi liberius vacem. Quod ex tunc dono singulari à Deo obtinuit, vt nunquam tantum absorberetur in Deum interius, quin semper recto moderamine ritum Conuentus sequeretur exterius.

*Dominica in Quinquagesima de amore Dei: & passione
Chr. J.*

CAPVT. XVI.

IN nocte Dominicæ (Esto mihi) apparuit Dominus Iesus sedens in throno gloriæ suæ. Et sanctus Ioânes Euangelista sedebat secus pedes Domini scribens. Tunc ista interrogauit eum, quid scriberet: Cui respondit Dominus: Ego singula obsequia hesternæ die à congregatione ista mihi impensa, & adhuc per duos dies subsequentes impendenda, in hac facio carta diligenter annotari, vt cura ego (cui pater omne iudiciû dedit) vnique post mortem suam fideliter reddidero mensuram bonam pro singulis laboribus, operum suorum bonorum, & insuper addidero mensuram confertam ex fructu meæ saluberrimæ passionis & mortis (Vnde omne humanum meritum mirifice nobilitatur) ducam eos cum hac carta ad patrem, vt & ipse ex omnipotentia

tætia paternæ benignitatis suæ superaddat eis. mensuram cogitatam & supereffluentem pro officijs istis mihi in hac persecutione (qua nunc à mûdanis infestor) benigne impensis, qui cum ego sim fidelissimus omnium, multo minus possum omittere, quin recompensem bonam: quam Rex David, qui, quanuis omni tempore vite suæ non pretermisit benefacientibus sibi congruis beneficijs respondere: tamen cum appropinquasset dies mortis eius, & commisisset regnum in manu filij sui Salomonis, dixit ei: Filijs Berzellai Galaaditis facies gratiam, eruntque comedentes in mensa tua, quia occurrerunt mihi cum fugerem à facie fratris tui Absalonis. Quia sicut à quolibet magis acceptatur beneficium exhibitum in aduersitate, quam in prosperitate: sic & ego magis accepto fidelitatem illam, quæ mihi exhibetur tempore isto, quo mundus plus peccando me infestat. Beatus itaque Ioannes sedens & scribens, videbatur quâdoq; calamum intingere in atramento, quod manu tenebat, & ex eo literas nigras cõscribere. Quandoque vero intingens calamum in vulnus amatoriû lateris Iesu, quod coram se apertum patebat, & exinde roseas literas faciebat, distinguens eadem rubra scripta partim nigro colore, partim vero aureo. Intellexitque ista per eam quæ nigro colore erant scripta, designari opera illa quæ ex vsu faciunt quique religiosi, vt est ieiunium, quod ab omnibus religiosis communiter in hac secunda feria inchoatur, & similia. Per illa vero quæ roseo colore erant conscripta, designari opera illa, quæ fiunt in memoriam passionis Iesu Christi pro emendatione Ecclesiæ affectu speciali. Per hoc vero, quod affectu eadẽ rosea scripta partim erant nigro colore, partim aureo di-

distincta, intellexit quod illa quæ in memoriam passionis Dominicæ fiunt tali intentione, quod ille qui ea facit, desideravit per ea gratiâ Dei obtinere, vel similia, quæ propriæ cedunt salutem, ab alijs describuntur colore nigro. Illa quoque quæ fiunt ita pure ad laudem Dei in vnione passionis Christi, & salutem vniuersitatis, quæ omnino abrenunciat quis omni merito, præmio & gratiæ, vt saltem possit Deo laudem & amoris exhibitionem offerre, describuntur aureo colore, quia quauis prædicta opera copiosam apud Deum obtineant remunerationem: illa tamen quæ pure fiunt pro amore laudis Dei multo maioris sunt meriti ac dignitatis & insuper conferunt homini in infinitum maius augmentum salutis æternæ. Recognouit quoque post binas distinctiones vbique locum vacantem. Et cum perquireret à Domino, quid per hoc notaretur, respondit: Cū moris sit apud vos mihi tempore isto deuotis semper desiderijs & orationibus in memoriâ meæ passionis adesse, singulas cogitationes, & verba quibus mihi deseruistis, diligenter feci conscribi. Locus vero vacans, designat quod opera bona quæ facitis: facere in memoriam passionis meæ, non habetis in usu. Tūc illa: Et quomodo, inquit amantiſsime Deus hoc possemus tibi laudabiliter perficere? Respondit Dominus: Vt omnia quæ facitis in ieiunijs, vigilijs, cæterisque regularibus disciplinis, faceretis in vnione meæ passionis. Et quandoquæ ab aliqua re abstineretis in visu, auditu, verbo, aut similibus, semper illud offerretis mihi in vnione illius amoris, quo ego omnes sensus meos continui in passione mea, licet enim vel vnico intuitu potuissim, terruisse omnes mihi aduersantes, vel vnico verbo cõuicisse falsi omnes mihi

contra-

contra dicentes: ego tamen tanquã ouis quæ portatur ad victimã, inclinato humiliter capite, oculisque depressis in terram, corã iudice non aperui os meum ad respondendum vel vnicum excusationis verbum contra tot falsas querimonias mihi obiectas. Tūc ista: Eia doce me doctor optime vnum saltem factum, quod specialiter in memoriam passionis tuæ possumus perficere? Respondit Dominus: Hoc ergo accipe, vt orantes expansis manibus formam meæ passionis Deo Patri prætendatis, pro emendatione vniuersalis Ecclesiæ, in vnione illius amoris quo ego in cruce manus expandi. Et illa: Si quis hoc facere vellet, oporteret eum angulos quærere, eo quod iste modus non habetur in usu. Ad quod Dominus: Hoc ipsum studium quærendi angulos mihi cõplaceret, & opus illud exornaret, velut gemmæ monile perornant. Et adiecit Dominus: Si quis hoc in usum duceret, quod palã expansis manibus orans nullius in hoc contradictionem: ille tantum mihi honoris exhiberet, quantum ille Regi defert honoris, qui ipsam solenniter intrahonizat. Deinde ad quælibet scripta intentionum siue orationum per Conuentum Deo exhibitarum videbatur adnotata etiã illa persona quæ facientes ad monitionibus suis siue exemplis instigauerat. Per quod clare patebat supereffluës bonitas diuinę liberalitatis: quę etiã gaudens de salute nostra exoptat dupliciter remunerare, si quid sibi paruitas conditionis humanæ simpliciter conatur offerre. Hinc ista dixit: O Domine cur ad ista describenda non potius Beatum Benedictũ (cuius ordinis est cœnobium nostrum) elegisti aut quẽcũque alium, quam beatũ Ioannẽ? Respondit Dominus: Quoniã ipse electus discipulus meus maxime cõscripsit

Bb 5

de dile-

de dilectione Dei & proximi. Ergo ipsam in hoc ministerium deputavi, vt scriberet præmia quæ sunt à me reseruata charitatis operibus. ¶ Post feriam quartam, dum in persona Ecclesiæ quasi cum ea & pro ea veniret ad Dominum, præbens se ad emendationem quadragesimalis pœnitentiæ, tanta serenitatis blanditate ab ipso inter iucundos amplexus suscepta est, quod indubie per propriam experientiam didicit Christum sponsum vere nimio affectu duci erga sponsam suam, scilicet, Ecclesiam, in cuius persona ipsa tunc eum adire videbatur.

Dominica prima quadragesimæ, de tentationibus.

CAPVT. XVII.

Dominica Inuocauit dum seminus paratam sentiret ad sumendum corpus Dominicum, exorabat Dominum deuoto corde, vt ieiunium suum sanctissimum (quo quadraginta diebus & totidem noctibus se pro salute nostra maceravit in terris) sibi conferre dignaretur in suppletionem illius defectus, quo ipsa corporali infirmitate detenta, quadragesimale ieiunium soluere cogebatur. Ad cuius petitionem Filius Dei alacri vultu festius confurgens & coram Deo Patre reuerenter genua flectens, ait. Secundum quod ego vnicus tuus tibi coæternus & consubstantialis, ex inscrutabili sapientia mea perspicacius cognosco defectum humanæ fragilitatis, quam vel ista quisquam hominum cognoscere possit: ideo ipsius multiplici fragilitati multipliciter compassus, vniuersalem ipsius desiderans sup-

rans supplere defectum, offero tibi pater sancte abstinentiam dignissimam sanctissimi oris mei in veram emendationem & suppletionem omnium, quæ vnquam per inutilem sermocinationem deliquit aut omisit. Offero tibi etiam pater iuste, abstinentiam sanctissimarum aurium mearum, pro omnibus delictis aurium ipsius. Abstinentiam quoque oculorum meorum offero tibi pro cunctis maculis, quæ aliquo illicito visa contraxit. Nec non abstinentiam manuum pedumque meorum, pro omnibus delictis operum gressumque suorum. Postremo maiestati tuæ pater amantissime offero dedicatum cor meum, pro vniuersis delictis quæ vnquam cogitatione, desiderio, siue voluntate commisit. Tunc animatus coram Deo Patre videbatur indumentis candidis rubisque vestita diuersisque ornamentis, velut inclitya proles mirabiliter decorata. Per candidam vestem figurabatur innocentia quæ per abstinentiam Christi animæ donatur. Per rubea vero labor abstinentiæ. Per ornamenta quoque multiplices exercitationes singulorum membrorum Domini, quibus nobis salutem mercatus est sempiternam. Hinc Deus Pater assumens animam sic & ornamentis filij sui dilecti satis placite perornatam, statuit eam inter se & vnigenitum suum quasi ad mensam quandam delitiosam, circumfulsitque eam ex vna parte splendor diuinæ omnipotentis Dei patris, vt eam ad tantæ dignitatis excellentiam sublimaret. Ex altera vero parte lux inscrutabilis sapientiæ Filij Dei, quæ tam præcipua ornamenta perfectissimorum operum virtutumque suarum animæ nonit adaptare. In medio quoque diuersorum splendorum, quibus à dextris & à sinistris anima videbatur ornata, apparebat quasi

quasi tenuis quædam rima ipsos splendores abinuicem
 fecernēs, per quam ipsius animæ inter patebat propriæ
 vilitatis enormitas. Vnde humiliata ex rubore gratæ
 & verecundiæ Deo magis placens, animum Regis in sui cō
 cupiscentiam efficacius inflamavit. ¶ Tunc filius Dei
 apposuit coram ea in specie trium ferculorum, tres vi
 ctorias suas, quæ ipso die in Euangelio recitabantur, de
 quibus tanquam quoddam saluberrimum antidotum
 sumeret contra tria illa vitia, quibus omne genus huma
 num magis delinquit, scilicet, delectatione, consensu, &
 concupiscentia. Et primo, vt de illa gloriosa victoria,
 qua suggerenti diabolo cibi delectationem & dicenti:
 Dic vt lapides isti panes fiant, sapienter rebellauit, di
 cens (non in solo pane viuit homo) sumeret emendatio
 nem omnium, quibus vnquam male delectando deli
 quit, & vires de cætero resistendi cuiuslibet delectationi.
 Nam cum quis impugnatur aliqua delectatione, quan
 to magis sequitur impetum delectationis, tanto inuali
 diore efficitur ad resistendum. Vnde quilibet potest ean
 dem victoriam Filij Dei offerre Deo Patri in emenda
 tionem omnium quibus vnquam in aliqua creatura sen
 sualiter vel carnaliter delectado peccauit, orans vt do
 nentur sibi vires de cætero illis restendi. De secunda ve
 ro victoria Domini datum est animæ vt sumeret indul
 gentiam omnium, quæ vnquam per consensum contra
 xit, & vires de cætero resistendi, quam victoriam etiã
 quilibet offerre potest Deo Patri pro emendatione
 omnium cogitationum, verborum, & operum, quibus
 conscientiam læsit & impetrare vires de cætero resistē
 di. De tertia vero victoria Domini dabatur animæ, vt
 sumeret veram emendationem omnium quæ contra

xit ex

xit ex cōcupiscentia eorum, quæ nō habens affectu aliter
 habere, & vires omni concupiscentiæ resistēdi. Quod
 etiã quilibet potest similiter à Deo impetrare. Sub Mis
 sa intendens epistolæ, vt ex virtutibus, quæ in ea reci
 tantur, aliquas vtiliores colligeret ad imitandum alios
 que docendum, dum nullo super hoc spiritali intelle
 ctu donaretur, dixit ad Dominum: Doce me amator be
 nignissime, quibus ex his præcipue virtutibus tibi pos
 sim placite deseruire, quia (heu) nequeo singulis quoti
 die proficere. Respondit Dominus: Perpende, quod in
 medio cæterarum virtutum inseritur in Spiritu sancto.
 Et quia Spiritus sanctus est bona voluntas, studeas su
 per omnia, vt habcas bonam voluntatem & sic omniū
 virtutum specialem poteris habere decorem & profes
 ctum: quia sola voluntas plus lucratur, quam vnquam
 aliquis posset operibus perficere aut obtinere absque il
 la. Qui enim habet integram voluntatem, quod liben
 tissime super omnem creaturam me vellet laudare, ama
 re, mihi gratias agere, condolere & in omni virtute se
 perfectissimo modo exercere si posset: ille indubitan
 ter à diuina liberalitate mea remunerabitur quando
 que copiosius, quam vnquam vllus hominum opere
 potuisset obtinuisse. Hinc Spiritus sanctus paracletus
 procedens in medium, & stans coram anima splendo
 re suo diuino medietatem animæ (per quam ipsi pro
 priæ vilitatis enormitas patebat, vt præscriptum est)
 mirabiliter perlustrando irradiabat: sicque ex virtute
 diuinæ claritatis, anima illa omni sua vilitate totali
 ter exuta ipsi viuo fonti luminis sempiterni fœliciter
 est immersa.

Idem tradit:
 Ber lib. de vi
 talohtaria.

Opera

Opera misericordiae quomodo spiritualiter adimplentur.

CAPVT. XVIII.

Secunda feria post Dominicam Inuocauit, dum legitur in Euāgelio (Venite benedicti Patris mei. Esuri enim &c.) ista dixit ad Dominum: Eia mi Domine, cum nobis nō congruat corporaliter esurientes cibare, sitientes potare, & cætera opera misericordiae perficere, eo quod (te ordināte) sub regulari professione cōuersantes, nihil nobis proprij liceat possidere: doce me quo studio possimus & nos illam dulcissimam benedictionis tuæ vocem consequi, quam pro operibus misericordiae hoc loco Euāgelij promisisti. Respondit Dominus. Cū ego vera salus & vita animæ sine intermissione, in quolibet homine esuriam & sitiam sui ipsius salutem, si quis omni die studeret aliqua ædicatoria verba sacrae scripture recitare, ille certe meā esuriam suauissima refectio ne releuaret. Si vero lectioni ipsi hanc etiam intentionem adiungeret, quod scilicet ex ea compunctionis vel deuotionis gratiam obtinere desideraret: tunc etiam sitim meam dulcissimo poculo refocillaret. Si quis etiam saltē vna hora quotidie mihi vacare studeret, tota meīs intentione: ille valde gratū hospitium mihi exhiberet. Et qui singulis diebus in aliqua virtute exercitari studeret ab illo me decenter coopertum acceptarem. Similiter qui alieni vitio vel tentationi viriliter resistendo, deuinceret eam, ab illo me infirmum diligenti cura visitatum reputarem. Qui autem pro peccatoribus, & animabus purgandis deuote orauerit, hoc tam dignanter acceptabo, ac si ad me incarceratū crebrius veniendo, blandis

blandis consolationibus suis desolationem meā subleuasset. Adiecitque Dominus. Si quis in prædictis se quotidie pro amore meo exercitauerit, & specialiter tēpore quadragesimali, hunc indubitanter cum tota diuina suauitate mea regali gloria nec non amabili fidelitate dignanter remunerabo: sicut hoc incomprehensibile omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam dulcissimamque beneuolentiam meam vnquam liberalius decet adimplere.

Dominica secunda quadrag. Oblatio meritorum Christi ad satisfactionem pro peccatis Ecclesiae.

CAPVT. XIX.

Dominica Reminiscere dum ista quasi introducta in thalamum sponsi potioribus bonis illius nobiliori modo frueretur, & vehementer delectaretur in superabundantibus delitijs diuinæ dulcedinis, & pietatis (de quibus tamen nihil ad humanam exprimerē potuit capacitatem) exorabat Dominum vt aliqua sibi donare dignaretur, in quibus homines per septimanam illam possent vtiliter exerceri. Cui respondit Dominus. Affer mihi duos hædos optimos, id est, corpus & animam totius generis humani, in quibus verbis intellexit, quod Dñs exigeret ab ea emendationem pro vniuersitate totius Ecclesie. Tūc Spiritu sancto instigatē legit quinq; Pater noster in honore quinq; vulnerū Domini pro emendatione omnium peccatorum quinq; sensuum a toto genere humano commissorum, & iij. Pater noster, in emendationē omnium peccatorū tribus viribus animæ id est, rationali, irascibili, & concupiscibili per totius vniuersitatis

fitatis homines commissorum & bonorum omisso-
rum, offerens ea Domino in vnione illius perfectissimæ
intentionis, qua eadem oratio in corde ipsius dulcissimo
sanctificata ad nostram salutem est edita in emendatio-
nem omnium commissorum & insuppletionem negli-
gentiarum, quæ vnquam ex humana fragilitate, igno-
rantia, seu malitia sunt contracta contra suam insupera-
bilem omnipotentiam, inscrutabilem sapientiam, ac su-
pereffluentiam gratuitæ bonitatis. Hæc cum offerret,
benignus Dominus quasi in eorum complacentia, vltra
quam dici possit, placatus, extendens manum suam a
vertice capitis vsque ad plantam pedis, signam Crucis
ducens, eam satis affectuose benedixit. Sicque inter sua-
ues amplexus amicabiliter ad Deum Patrem gratiosius
benedicendam deduxit. Qui eam benigne respiciens,
& dignantissime suscipiens, ineffabiliter benedixit, do-
nans illi benedictionem totius generis humani, tali mo-
do, quod eam solam, tot benedictionibus super additis,
beatificauit, quot vniuersitati totius mundi deberen-
tur, si quilibet se simili modo diuinæ gratiæ adaptasset
Vnde quilibet per hanc septimanam studeat per quin-
que Pater noster satisfacere Domino pro delictis totius
humani corporis: & per tria Pater noster commissa
animarum totius Ecclesiæ sanctæ Dei, vt & ipse

tam saluberrimæ benedictionis effectum me-
reatur obtinere per Iesum Christum Fi-
lium Dei: qui se caput & sponsum
Ecclesiæ dignatur exhi-

beret.

Dominus

Dominica tertia quadragesima.

CAPVT. XX.

Dominica Oculi, vt huius virginis deuotio concor-
daret cum officijs Ecclesiæ, more sibi solito deside-
rauit edoceri a Domino, in quo per illam deberet heb-
domadam specialius exerceri. Cui repondit Dominus:
Quoniam nunc in officijs Ecclesiæ recitatur, quod Io-
seph pro xxx. denarijs est venditus, tali exemplo pro-
uocata legendo xxxiiij. Pater noster, eme a me conuer-
sationem meam sanctissimam, qua triginta tribus an-
nis operatus sum salutem in medio terræ. Et hunc fru-
ctum cōmunica toti Ecclesiæ in veram salutem ad lau-
dem meam æternam. Quod cum fecisset, recognouit
in spiritu totam Ecclesiam velut sponsam ornatam &
compositam, ex fructu perfectissimæ conuersationis
Christi mirifice decoratam.

*Dominica quarta. De exercitio ad quinque vulnera, ad pas-
cendum totam Ecclesiam.*

CAPVT. XXI.

Dominica Lætare, dum iterum peteret instrui a
Domino, in quo sibi laudabilius in illa hebdomada
posset exercitari: respondit Dominus: Introduc mihi il-
los, quos ante septem dies conuersationis mee decore præ-
parasti, quia comesturi sunt mecum. Ad quod illa: Et
quomodo hoc perficere poterō? Ego certe licet indig-
na, si posses tibi Domino meo introducere omnes homi-
nes, cum

Cc

nes, cum

nes, cum quibus dignaris delicias tuas habere, ob hoc a die isto vsque in diem iudicij libentissime vellem nudis pedibus circuire totum mundum & quemlibet eorum (in quibus tu dulcor animæ meæ habitando dignareris delectari) vlnis meis gestando tibi præsentare: vt vel sic desiderio infinito dulcedinis tui diuini amoris aliqua liter satisfacere possem. Insuper (si possibile esset) cor meum in tot partes diuidere vellem quot homines viuunt, vt ex eo cuiuslibet corū partiri possem bonā voluntatem ad obsequendum tibi secundum tui diuini cordis summū oblectamentum. Ad quod Dñs: Talis voluntas tua beneplacens & perfecta per omnia sufficit. Et statim cognouit vniuersam Ecclesiā miro modo decoratā ante cōspectum Dñi præsentatā. Et ait Dominus: Huic multitudini tu hodie ministrabis. At illa mox diuinitus inspirata, procidit ad pedes Dñi, & vulnus sinistri pedis Domini deosculabatur in emendationem omnium peccatorum ab vniuersali Ecclesia vnquam cogitationibus, desiderijs seu voluntatibus peruersis commissorū, orans Dominū vt dignissimā emēdationē (qua ipse totius mūdi peccata purgauit) ipsi donaret, in emēdationē verā. Et ecce statim dabatur animę effectus orationis suæ in similitudine panis vnius, quē ipsa statim cū gratitudine porrexit Dño. Dñs autem ipsam benigne suscipiens, & subleuatis oculis Deo Patri gratias deuotitas agēs, benedixit; ac deinde reddidit illi ad distribuēdam toti Ecclesiæ. Hinc illa vulnus dextri pedis Domini deosculans, in suppletionem omnium quæ tota Ecclesia omisit in exercitatione vtilium cogitationū, desiderio rem bonorū ac sanctorū voluntatum, orabat Dominū, vt dignissimā suppletionē illam, qua ipse vniuersam de-

bitum.

bitum humani generis perfoluit, toti donaret Ecclesiæ in negligentia suæ supplementū. Hinc vulnus sinistri manus cum deuotissima intentione exosculans, in emendationem omnium peccatorum, tam verbis quam factis totius mundi commissorum, deprecabatur Dominum, vt illam dignissimam emendationem (qua omnium nostrorum tam verborum quam operum delicta expiauit) Ecclesiæ largiretur in verā emendam. Deinde etiam vulnus Dñi dextræ manus exosculans pro suppletionem negligentiarū totius Ecclesiæ, quæ ex omissione vtilium verborum operumque bonorū contraxit, rogauit Dominū, vt suam dignissimam perfectionem largiri dignaretur, in totius Ecclesiæ supplementū. Cū vero ad singula hæc vulnera accepisset singulos panes, eosque Domino porrexisset, eosdem Dñs illi reddidit benedictos ad distribuendum Ecclesiæ. Postremo accessit ad vulnus amatorium lateris Iesu Christi, illudque ex intimo corde deosculans exorabat Dominū, vt ex abundantia diuinæ pietatis suæ post dignam peccatorum emendationem, & sufficientem negligentiarum suppletionem, etiam nunc merita sanctissimæ conuersationis suæ (quibus in seipso dignissime resplendet in cōspectu Dei Patris) ad cumulum beatitudinis æternæ dignaretur se peraddere Ecclesiæ sponsæ suæ sanctæ. Quod cum se ex benignissima liberalitate Dei gauderet obtinuisse, quasi pro quinto pane distribuit gaudens, sicut solent nobilibus iam diuersis ferculis abūde satiatis aromatha vel poma alia, aut palatum delectatā pro solo appetitu postremo superaddi, Et dixit ad Dominū: Eia mi Domine; quid pro piscibus, qui etiam hodie recitantur in Euangelio, dignaris mihi ad ministrandum Ecclesiæ

Cc 2

sponsæ

ponsæ tuæ donare? Respondit Dominus: Sanctissimam exercitationem omnium membrorum immaculati corporis mei do tibi, administrandum eis pro omni negligentia, qua neglexerunt totis mihi viribus & sensibus corporis sui famulari. Et exercitationē nobilissimæ animæ meæ, pro omni negligentia, qua me ex omnibus virtutibus & affectionibus sine animæ intermissione laudare & gratias mihi agere pro singulis beneficijs, neglexerunt. Per hoc quod supra dictū est, Dominū panes accipientem gratias agere Deo Patri, intellexit quod quā docūque aliquis ad laudē Dei perficit aliquid opus bonum, quantumvis paruum, vel legit saltē vnum Pater noster, vel Ave Maria, vel aliā quamcunq; orationem vel psal. ex parte siue pro salute totius Ecclesiæ. Filius Dei mox illud tanquam fructum suæ perfectissimæ humanitatis gratissimè acceptans, pro ipso gratias agens Deo Patri, benedicit, & ex illa benedictione multiplicatum distribuit vniuersæ Ecclesiæ ad profectum salutis æternæ. ¶ Quilibet etiam per hanc septimanā legere potest quinque Pater noster, in honorē suauifluorum vulnorum Domini, & quolibet deuotius osculando orare, vt præscriptum est pro emendatione peccatorum totius Ecclesiæ & negligentiarum eius suppletionē, & confidere quod similem per Dei misericordiam fructum obtinebit.

Dominica in Passione.

C A P V T. XXII.

Dominica vero Iudica, dum in honorem Domini cæ passionis, quæ specialius ipso die recoli incipitur: se

moriam saluberrimæ prædicationis, qua tu hodie laborasti in templo tota die, auerto me ab omni creatura, & tibi soli amatori meo intendens, desidero vt tu loquaris animæ meæ. Cui Dominus. Sicut diuinitas requieuit in humanitate mea: sic delectatio diuinitatis meæ pausat in lassitudine. Et cū ista aduerteret, quod homines parcerent, ne eā inquietarent, putātes eam dormire, requisit a Domino vtrum eis docere deberet quod non dormiret, ne impedirentur facere quicquid vellent. Respondit Dominus. Non. Sed permitte eos charitatis exercitationibus promereri remunerationē charitatis, quam ego tantopere delector persolvere. Et adiecit Dominus Ecce modo proposui tibi duo thesauri, in quibus per meditationem te exercendo perpende, quod nihil vtilius possit homo in hac vita perficere, quam quod in talibus laboribus lassetur, in quibus diuinitas delectetur pausare, & sic se extendat erga proximum in operibus charitatis. ¶ Vespere autem facto in memoriam Domini, qui ipso die de fero dicitur iuisse ad Martham & Mariam in Bethaniam, ista desiderio hospitandi Dominum vehementer succensa, iuit ad quandam imaginem Crucifixi, & intimo affectu vulnus sanctissimi lateris deosculans intraxit sibi omne desiderium amantissimi cordis Filij Dei, orans cum affectu, vt ad hospitolum indignissimi cordis sui dignaretur declinare. Cui benignus Dominus (qui semper præsto omnibus inuocantibus eum est) desideratā præsentiam suam exhibens, serena blanditate ait, Ecce adsum: Quid mihi datura es? Et illa: Optime veniat vnica salus mea, & totum, inio solum verum bonum meum. Et adiecit: Heu Domine mi, ego indigna nihil quod tuam diuinam possit con-

fit condecere magnificentiam, præparauis sed totam substantiam meam offero pietati tuæ, desiderans & orans, vt tu ipse tibi met digneris in me præparare, quicquid tuam diuinam in me summe delectare possit, benignitatem. Cui Dominus: Si vis, inquit, mihi hanc in te præstare libertatem, da mihi clauem, qua omnia libere possim accipere & reponere, quæcunque mihi tam ad commodum quam ad refectionem placet. Ad quod illa: Et quæ est clauis? Respondit Dominus: Voluntas tua propria: In quo verbo intellexit, quod si quis desiderat Dominum hospitio recipere, debet ipse clauem proprietatis suæ resignare, se plene laudabilissimo beneplacito ipsius commendando & indubitanter de benignissima pietate sua confidendo, quod in omnibus suam operetur salutem. Tunc Dominus intrat & perficit in corde & anima eius omnem diuinæ delectationis suæ voluntatem. Ea propter diuinitus inspirata, legit ex parte omnium membrorum suorum, cccxv. vicibus illud Euangelicum: Non mea sed tua voluntas fiat, amantissimi me Iesu. Quod Domino multum sensit complacere. Hinc requisit a Domino, qualiter acceptaret a quolibet homine, qui festum instans celebraret ea deuotione, qua ipsa conscripserat celebrandum, sumens materiam de Hester, & sermonem sic incipientem: Egredimi filia Ierusalem, &c. Respondit Dominus: Ego celebrationem illam sic in corde meo diuino gratifico & accepto, quod si quis deuota intentione ipsum ita percolere studuerit huius ego æterna vita (præter omnem remunerationem quam ipsi persoluant pro singulis operibus suis bonis) præparabo etiam conuiuium, nuptiarum secundum regalis munificentiam meæ liberalitatem: qua tantum

habebit

habebit dignitatis, gaudij, & delectationis, præ alijs quantum sponsa in conuiuio nuptiarum suarum habet præ cæteris, quibus Rex ob honorem & amorem ipsius pro liberalitate sua largitur munera larga.

Feria quarta hebdomadæ sanctæ de trina genuflexione, & sancto Latrone.

CAPVT. XXIV.

Feria deinde quarta post **Palmarum**, dum incipetur Missa. In nomine, &c. ista ex intimo affectu cordis in honore nominis ipsius dignissimi genua flectebat in suppletionem omnium, quibus ipsa vnquam neglexerat Dominum debita reuerentia honorare. Quod cum sensisset Dominum benigne acceptare, flexit secundo genua in illo verbo (cælestium) pro suppletionem omnium quæ sancti iam in cælo Domino conregnantes vnquam neglexerunt dum viuerent in Dei laudem tunc omnes sancti orabant pro ea. Tertio in illo verbo (terrestrium) iterum flexit genua pro suppletionem omnium quæ vniuersalis Ecclesia neglexit, & negligit in laude diuina. Tunc Filius Dei cum benigna hilaritate redidit illi fructum totius deuotionis, quæ sibi ab vniuersa Ecclesia offerebatur. Quarto illo verbo (& inferorum) similiter genua flexit pro suppletionem omnium, quæ neglexerunt, qui sunt dånati in inferno. Tunc Filius Dei exurgens & stans coram Deo Patre, ait. Hoc meum est, quia cum pater omne iudicium mihi dederit, ego eos iusto iudicio æquissimæ veritatis meæ damnatos, cruciatibus deputari æternis. Ideoq; & hæc suppletionem tãtopere gratifico ab ista, quod illius re-

munera-

munerationem humanus non capit intellectus, sed in futurum ipsi referuatur, donec capax æternæ beatitudinis efficiatur. ¶ Dum vero in passione legeretur (Pater ignosce illis) ista ex intimo affectu orabat Dominū vt illo amore, quo ipse in passione pro crucifixoribus suis orauit, dignaretur dimittere omnibus, qui vnquā in aliquo contra ipsam deliquissent. Ad quod omnes sancti cum magna admiratione surgentes orabant Dominū, vt indulgeret ei quicquid ipsa deliquisset contra quemlibet eorum, festa ipsorum debita deuotione nō celebrando, vel alio modo eos non satis digne venerando. Filius etiam Dei procidens coram Deo Patre, obtulit pro ea fructum totius sanctissimæ conuersationis suæ in emendationem dignissimam omnium, quibus vnquam cogitationibus, verbis, & factis contra ipsum deliquisset. ¶ Cum autem legeretur (Hodie mecum eris in paradiso) intellexit per spiritum, quod nemo consequitur dignum fructum pœnitentiæ in vltimo suo fine, nisi ad hoc habilitetur ex gratia & Deo cooperante: Latro ille qui tan salubrem adeptus est fructum pœnitentiæ, vt ipso die gauderet cum Domino in paradisi amœnitate, ad illam fuit habilitatus, per hoc, quod gratia diuina præuentus in Cruce fecit, socium de conuicijs Domino maiestatis irrogatis arguendo, seque culpabilem & iuste damnatum confitendo.

In die Cœnæ. De modo obtinendi veniam ex merito Christi pro Ecclesia. Et de amore Christi in sacramento.

CAPVT. XXV.

IN festo autem cœnæ Dominicæ, dum ad Matutinas cantarentur Lamentationes Ieremiæ, ista corā Deo Patre

Patre stans cōquerebatur ipsi in amaritudine cordis ex parte totius vniuersitatis omnia peccata, ex humana fragilitate contra suam diuinam omnipotentiam vnquam commissa. Ad secundam vero lamentationem affuit Filio Dei similiter querimoniā mouens de omnibus peccatis contra inscrutabilem sapientiam Dei ex humana ignorantia cōmissis. Ad tertiam autē conquerebatur Spiritui sancto omnia peccata quæ vnquam contra benignitatem ipsius malitiose sunt cōmissa. Hinc dū ad versum illū Iesu Christe, &c. puellę cātarent Kyrie eleison, per primum accessit ad cor Iesu dulcissimum illudque deuote exosculans, ex parte totius Ecclesię, petijt remissionem omnium peccatorum, quæ vnquam cogitationibus, desiderijs & affectionibus, ac voluntatibus peruersis sunt contracta. Per Christe eleison deosculans os Domini benedictum, petijt remissionem omnium peccatorum, quæ vnquam ore sunt commissa. Iterū per Kyrie eleison venerandas manus Domini deosculans, petijt indulgentiam omnium peccatorum a quoquam in Ecclesia per opera commissorum. Deinde per illa quinque Kyrie eleison, quæ populus canebat ad hymnum, Rex Christe, per singulos versus ipsa quinque vulnera Domini rosea deosculabatur pro indulgentia omnium peccatorum quinque sensibus hominum commissorum. Quod dum faceret, protinus de ipsis quinque vulneribus copioso impetu emanare cœperunt quinque riuuli salutaris gratiæ. Cum vero ad laudes cantaretur Antiphona: Oblatus est, ait Dominus: Si credis me in cruce Deo Patri oblatū, eo quod ipse volui tali modo sibi offerri: crede etiam indubitanter, quod adhuc quot die desidero eodem amore pro quolibet peccatore. Deo Patri offerri, quo me in cruce pro salute totius mundi obtu-

li. Vnde quicumque (quamlibet graui pondere peccatorum se senserit depresso) respirare poterit in spem veniæ, offerendo Deo Patri meam innocentissimam passionem & mortem. Et credat, se per hoc saluberrimum fructum indulgentiæ obtinere, quia nullum tam efficax remediū contra peccata poterit in terris haberi, quā deuota memoria meæ passionis, cum vera pœnitentiā & fide viuā. Et cum in Euangelio (Ante diem festum) legeretur (cœpit lauare pedes discipulorum) dixit ad Dominum: Eia Domine, cum ego indigna sim vt abluar à te, vt inam saltem ab aliquo beatissimorū apostolorum tuorum (quos tu Dominus vniuersitatis abluere dignatus es) merear ab omni macula peccatorū lauari, vt hodie digne accederem ad tuifacratissimi corporis & sanguinis mysteriū? Respondit Dominus. Ego certe hodie tuas & etiā omnium illorum maculas abluī & exersi, qui secundum doctrinam tuam affectiones suas petierunt mundari à me. Tunc illa. Heu Domine mi, licet ego alios hoc docuerim, & idem etiam facere proposuerim: tamen alijs intendens, in his negligens fui. Respondit Dominus. Ego bonam voluntatem tuam pro opere suscepi, quia gratuita bonitas mea hec exigit, quod quicumque integravoluntate proponit aliquod bonū opus perficere, aut intendere alicui deuotioni, si ex humana fragilitate vel necessitate hoc nō potest, ego pro facto voluntatē illius respiciā simul & remunerabo copiose. Cū autē esset cōmunicatura dixit ad Dñm: Ecce Dñe, offero tibi vota omnium personarū, quæ se indignis orationibus meis cōmiserūt. Cui Dñs: Tot facibus amoris cor meū diuinū succendisti, per quot mihi personas astat. Tūc illa: Eia, inquit, docē me Dñe, quomodo tibi pro personis

personis totius Ecclesiæ digne astatō, & tot facibus amoris deificum cor tuum accendam, quot homines sunt in Ecclesia vniuersa: Respondit Dominus: Hoc si desideras perficere his quatuor modis potest, vt, scilicet, primo laudes me pro creatione eorum omnium quos ad imaginem & similitudinem meam creauī. Secundo, vt gratias agas mihi pro omnibus beneficijs eis vnquam impensis siue impendendis. Tertio, vt doleas pœnitendo pro omnibus modis quibus vnquam gratijs meis obicem posuerunt. Quarto, vt ores pro omnibus quo singuli iuxta meam diuinam ordinationem in omni beneficio perficiantur ad laudem & gloriam meam. Item alia vice dum in festo cœnæ Domini se totam re collegisset intra se ad intendendum & vacandum Deo, exhibuit se illi Dominus sub ea forma & modo quo ipse moriturus eodem die se habuit interris. Videbatur enim totam diem illam velut in summa mortis angustia ducere grauissimam: quoniam ipse qui est æterna Dei Patris sapientia, omnia quæ ventura erant super eum & vniuersa quæ passurus erat, tanquam præsentiā iam præsentiū. Vnde cum esset delicatæ Virginis delicatissimus filius, pauēs & tremēs per singulas horas tā varios prætēdebat horrores mortis: ac per singula momenta ipsam mortis retractaret amaritudinem. Quod cum ista in spiritu sentiret, ad tantam compassionem prouocabatur, quod si mille cordium vires habuisset, omnes ipso die ex compassione tam amabilis & prædulcis amatoris sui consumere potuisset. Persensit itaque pulsus quosdam vehementissimos cordis sui ex desiderio, & amore simulque anxietate mortis alternatis vicibus cor illud suauifluum, & omni beatitudine plenum lacēs-

centes, ex quorum impetu prævalenti ista pene tota defecit in seipsa. Et ait Dominus ad eam. per hanc compassionem (qua mihi per diem illum compassa es) do tibi fructum meæ venerandæ passionis, & preciosæ mortis, in augmentum tuæ beatitudinis sempiternæ. Et hunc honorem cordi tuo sic mihi compassio superaddo, quod ubicunque adoratur lignum crucis quod mihi ad supplicium seruiuit, simul cum illo anima tua suscipiet fructum intimæ compassionis quam mihi per diem istum exhibuit. Hoc etiam superaddo, quod pro quacunque causa oraueris, non contra beneplacitum meum causa illa stabit, sed bono fine terminabitur. Adiecitque Dominus: Quodcumque pro aliqua causa orare volueris, cor meum (quod tibi insigni mutua familiaritatis sæpius donavi) applica mihi in unione amoris illius, quod illud humanum suscepi pro salute humana, & illud tibi sæpius dedi in specialis amicitia prerogatiua, ut inde benefaciam illis pro quibus oras, sicut diuiti præsentatur arca, vnde sumat, quo benefaciat suis amicis. Sub Missa antequam Cõuetus esset communicaturus, tẽpore secreti apparuit ei Dominus Iesus nõ sedens, sed iacens velut in extremo spiramine omnibus viribus adeo penitus destitutus, quod intuẽtis se viscerata omnia cõmota sunt pene vsque ad defectũ spiritus. Et dũ sic velut in vltima miseria iaceret vsque ad horã qua congregatio erat cõmunicatura, vidit quadã mirabili visione, quod sacerdos ipsum leuaret, qui multo maior erat se mensura corporis, & portabat eum, a quo nõ solum portabatur ipse, verũ etiam a quo omnia portantur verbo virtutis sue. Vnde & ista hæc videns dulcissimo quodam suaui cõpassionis affectu, intellexit quod

illa inua-

illa inualetudo præostensa in filio Dei omnipotentis, exprimebat illam super suauißimi amoris prævalentißimã virtutem, qua nõster Benjamin amabilis adolescentulus in excessu mentis factus dulcis Iesus in delitijs exprostationũ illarum, tam dilectis sibi animabus desiderabat vniri per communionem sacram. ¶ Item intellexit alia vice, quod quotiens homo cum desiderio & deuotione inspexit hostiam, in qua latet corpus Christi sacramentaliter, toties meritum suum auget in cœlo, quia æternaliter in futura visione Dei, tot sibi speciales delectationes alludent, quoties in terris cum deuotione & desiderio inspexit corpus Christi, vel etiã vellet videre si posset, cum rationabiliter impeditur.

In die S. Parasceues. De purioribus animæ raptibus, de lachrymis & memoria passionis Christi, & quomodo in eius unione orare, eique vicem reddere debemus.

CAPVT. XXVI.

Licet ex præscriptis satis euidenter appareat, hanc Christi sponsam tam festiuis quam ferialibus diebus tota cordis deuotione Domino intendisse: hoc tamẽ singulariter adiiciendum puto, quod dulcissimæ passionis Christi memoriam visceribus animæ suæ adeo profunde gestare solebat infixam tamque ardenti deuotione ruminare, ut ipsa passio esset ei quasi mel in ore, melos in aure, iubilus in corde. Qua propter instante sacratissimo die parasceues, cum ad completorium audiret sonitum tabulæ, totis viribus cordis medullitus cõ-

mota tanquam si vnici fidelissimi & charissimi amici sui agonem sibi præsentiret intimari, ad cuius exitum anhelans festinaret, sic toto conatu ad intima sua se retrahebat ad recolendam diuinam passionem eius, vt per amatoriam compassionem dilecto pro se passo, amoris fidelissimi qualemcunque redderet vicem. Idcirco tota illa die & etiam sacratissimo Sabbato sequente habebat animam suam conglutinatam animæ dilecti sui, intantum quod sibi difficilimum videbatur ad aliqua per exteriores sensus declinare, excepto quod ad illa opera duntaxat quæ ductu charitatis ad laudem Dei proximo potuit impendere, si sine omni hæsitatione vbicunque occasio dabatur, libere exhibebat, manifeste per hoc insinuans, se veraciter in hospitio intimorum suorum illum tenere amplexatum, de quo Ioanes: Deus charitas est. Si diligimus inuicem, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Vnde per maximam partem huius diei sacratissime & etiam Sabbati sequentis quasi sine humano sensu transiit, insuper sæpius vsque adeo in Deum rapta mansit, quod nullis imaginationibus ad humanum intellectum exprimere potuit, quod sibi insinuatam fuit ex mutua familiaritate dilecti sui fortissima inhæsiōe sibi dulciter conglutinati, & propter amatoriam compassionem tã inseparabiliter cū ea liquefacti. Et hoc quidem non imperfectionis sed summæ perfectionis esse testatur Bernardus super illud in Canticis murenulas aureas faciemus tibi, sic dicens: Cum diuinitus & veluti in velocitate corusca luminis aliquid raptim interluserit menti spiritu excedenti, siue ad temperantiam nimij splendoris, siue ad doctrinæ vsum continuo (nescio

vnde)

vnde) assunt imaginariæ quædam rerum inferiorum similitudines infusæ diuinitus sensibus conuenienter accommodatæ, & quibus quodammodo adumbratus purissimus ille ac splendidissimus veritatis radius & ipsi animæ tolerabilior fiat, & quibus communicare illum voluerit capacior. Aestimo tamen ipsas similitudines formari in nobis sanctorum suggestionibus Angelorū, quibus id ministerij est. Vnde sentiamus Dei esse quod omnino purum est absque omni phantasia corporearum imaginum & elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne vestitum apparuit, ministerio deputemus angelico. Hæc Bernardus: Nec est iudicandum inferioris illud esse dignitatis, quod Deus per seipsum dignatur influere in animam, & inter ipsam & se solum quasi sub sigillo amicitioris familiaritatis conseruare secretum suum purum absque omni phantasia corporearum imaginum. Nam & propter hanc causam plura in hoc libro sunt silentio tecta, quæ magnificè relatione forent digna. ¶ Veruntamen ne prorsus hoc celeberrimum festum sine aliqua deuotionis danda occasione præterire videamur, adiungam aliquas scintillulas, quæ de camino illo in memoriam passionis Christi fortiter succenso exilierunt. Die enim quodam Parasceues, cum circa primam gratias deuotas Deo persolueret, pro eo quod iudicandus gentili homini astare voluit, vidit ipsum filium Dei serenum in lætitia perfecta Deo Patri assidentem in throno Imperiali, & pro quibuslibet opprobrijs & blasphemijs pro redemptione nostra percipis, à Patre mira blanditijs suauitate demulceri, singulosque sanctorum flexis genibus cum permaxima gratitudine reuerentiam ipsi filio Dei exhibere pro

Dd 4

eo quod

eo quod ipsos iudicio suæ dolorosæ mortis ab æterna damnatione dignatus sit liberare. Cū vero in passione legeretur (Satio) apparuit Dominus quasi aureum calicem porrigere ad capiendas lachrymas ex compassione mortis suæ effusas. Ista vero cum sentiret cor suū velut liquefactum ad effundendas lachrymas, & tamē eas cōtineret, tum propter discretionē, tum etiam propter secretam deuotionē, requisit a Domino, quomodo hoc acceptaret? Tunc videbatur riuulus purissimus de corde ipsius animæ Domini cū os influere; & interim recepit responsum Domini in hæc verba: Sic mihi intrabo lachrymas deuotionis, quæ tam pura intentione propter merentur. Hinc circa Tertiam, cum ex memoria illius quod Dominus hora illa spinis coronatus, ad columnā dirē flagellatus, suis fessissimis cruentisque humeris crucē dignatus est baiulare, vehemētius fuisset succensa, dixit ad Dominū: Ecce amator mi dulcissime ad respondendum amoris tuo pro tam indebita amaritudine tuæ innocentissimæ passionis, exhibeo tibi cor meum, desiderans omnem amaritudinem & dolorem dulcissimi cordis & immaculati corporis tui perferre ab hora ista vsque in horam extremi exitus mei, orans vt quodcumque ex humana fragilitate horum recordatio à mea labitur memoria, facias me corporalem dolorem cordis sentire, qui digne respondeat amaritudini tuæ passionis? Respondit Dominus: Talis voluntas & fidelitas cordis tui satis sufficienter respondet mihi. Sed vt plenam in corde tuo possim habere delectationē, da mihi libertatem faciendi & continendi in eo quæcumque volo, non disponens vtrum dulcedinem siue amaritudinem tibi infundam. ¶ Dum vero in passione legeretur, quod

tur, quod Ioseph tulit corpus Iesu, dixit ad Dominum: Ioseph illi beato datū est sanctissimū corpus tuum Domine, quid autē mihi, licet indignæ dabitur? Cui rōx præbuit Dominus cor suū dulcissimū in specie cuiusdā aurei thuribuli, de quo tot virgulæ fumi ex aromathibus suauiter redolentibus, ascendebant ad patrem, pro quot generibus hominū Dominus mortem sustinuit. Et secundum ritum Ecclesiæ post passionē fierent orationes pro singularibus ordinibus Ecclesiæ cum genuflexionibus dicente sacerdote: Oremus dilectissimi, &c. videbatur singulæ orationes totius Ecclesiæ permisceri & simul ascendere, cū fumo illo fragrantissimo, qui ascendebat de thuribulo cordis diuini, ex cuius vnione singulæ orationes Ecclesiæ assumebāt splendorē quendā mirificū ac suauissimū spiramentum. Vnde & quislibet studeat ipso die in vnione passionis Christi pro Ecclesia deuotius exorare, quo passio ipsa efficacius cōsuevit orationibus nostris apud Deum Patrē suffragari. ¶ Item alia vice dum in die sancto parasceues circa memoriā Dominicæ passionis suauius afficeretur, vicem quæ amoris dilecto ex intimo cordis affectu repēdere desideraret, dixit ad Dominum. Eia doce me o vnica spes & salus anime meæ quomodo tibi pro tua amarissima mihiq; saluberrima passione saltē aliquā possim reddere vicē? Ad quod Dñs: Si quis alienū sensum sequitur & nō suū, illē mihi captiuitatē qua hora matutinali captus ligatus, multaque iniurijs affectus sum p̄ salute humana, repēdit. Qui vero humiliter culpabilē se reddit, iudiciū qua hora p̄ prima multis falsisque rebus accusatus & mortis adiudicatus sum, mihi recompensat. ¶ Qui autē sensus conuenet à delectabilibus, flagella quæ sustinui hora tertia mihi repēdit. Et qui se subicit discolis prælatis,

Spinam coronam mihi alleviat. Qui vero læsus primus ad pacem humiliatur, crucis mihi baiulationem restituit. Si quis etiam supra posse se extendit ad charitatis erga proximum extensionem, qua hora sexta in cruce acriter distentus sum, mihi rependit. Qui etiam non fugit grauamen contumeliæ vel tribulationis, vt proximum retrahat à culpa, mortem meam mihi rependit, quam pertuli hora nona pro salute humana. Qui autē conuiciatus humiliter respondet, me quasi de cruce deponit. Qui vero proximum sibi præfert, reputans ipsum maiori honore, vel cō modo, aut alio bono se digniorem: ille sepulturam mihi rependit. ¶ Alio quoque die Parasceues, dum communicatura oraret Dominum vt se digne præpararet, tale accepit responsum: Ego cum tam magno desiderio festino ad te, cum iam in sinum meum congregauerim vniuersa quæ hodie per totam Ecclesiam in memoriam meæ passionis, per cogitationes, verbā & opera sunt perfecta: vt omnia simul tibi in sacramento corporis mei infundam ad æternam salutem tuam. Ad quod illa: Gratias ago tibi benedictæ Domine mi, sed vellem tamē donum illud sic mihi dari, vt ego vltra possem illud dare pluribus quibuscunque mihi placeret. Tunc Dominus tanquam subridens, dixi: Et quid tu mihi dilecta, cum vis tale donum à me tibi tam liberaliter donari? Heu Domine mi (inquit ista) nihil habeo quod possit tuam dignitatem concedere: sed tandem illam voluntatem habeo, quod si ego haberem omnia quæ tu habes, omnibus vellem abdicare & tam liberaliter omnia tibi dare, quod tu ea posses dare cuiusque velles. Ad quod Dominus benigne respondit. Si tu hoc inuenis in corde tuo, quod sic velles mihi fa-

cere:

cere: certissime scire debes, quod similiter tibi volo facere, & tantum supra hoc quantum pietas mea & amor meus præponderat tuo. Et ista. Et quali dignitati obuiabo tibi, cum tam largifluus dignaris venire ad me? Respondit Dominus. Nihil aliud requiro à te, quam quod euacuata venias ad recipiendū. Quia omne quod mihi placuerit in te, hoc per donum meum totum accipies. Hinc intellexit, quod euacuatio illa sit humilitas, qua se reputaret omnino nihil habere de meritis: nec etiam aliquid posse, nisi ex gratuito dono Dei. Et vt omne quod facere potest, pro nihilo æstimaret.

In festo Pasche. De liberatione animarum à pœnis, de bona voluntate: de laude Dei per Alleluia.

CAPVT. XXVII.

IN nocte beatissima gloriosissimæ Resurrectionis Domini dum ante Matutinas deuotius orationi incumberet: apparuit ei Dominus Iesus, florens & amœnus in gloria diuinæ maiestatis & decore perpetuæ immortalitatis. Ad cuius pedes ista prociēs cum humiliter ac deuotissime adorauit dicēs. Cū tu Sponse floride decus angelorum & gloria, me omnium creaturarum extremā tibi eligere dignatus sis in sponsam & ego solius tui laudem & gloriam ex intimis cordis & animæ medullis desiderem & sitiam, & tuos amicos meos propinquissimos reputem: ergo peto Iesu amantissime, vt hac hora ob reuerentiam iucundissimæ Resurrectionis tuæ absolueres digneris animas omnium spiritalium tuorum. ad quod citius obtinendum in vnione innocentissimæ passionis

passionis tuæ offero tibi simul omnem tollerantiam cordis & corporis mei, quam pertuli continuis infirmitatibus meis. Tunc Dominus cum mira blanditate ostēdit illi, multitudinem animarum à pœnis absolutam dicens: Ecce prodote sponsali has omnes assigno tuæ dilectioni, quia æternaliter apparebit in cœlis, quod tuis sint precibus liberatæ: & hoc coram omnibus sanctis meis, cedit tibi iugiter in honorem. Tunc illa: Et quantus est earū numerus? Respondit Dominus. Numerum earum solius diuinitatis meæ scientia complectitur, ac videtur sibi. Tunc placatus Dominus. Hinc post modum grauem sentiret laterum dolorem, & coram quadam imagine crucis genua flecteret, Dominus tunc laboris & doloris eius meritum contulit prædictis animabus in augmentum gaudiorum suorum, dicens. Hoc munus deuotionis mihi ex tanto affectu à sponsa mea oblatū, exhibeo vobis in cumulū gaudiorū, vosque ipsam honore condigno propterea rehonorare studete, precum ipsi xenia remittentes. ¶ Post hoc iterum, feruore amoris implente, ista se exhibuit Domino dicens: Ecce amator vnice, ego indignissima tibi regi regum Domino cum affectu alto, præbens tibi totam substantiam corporis & animæ, ad seruiendum tibi quoad vixero pro gloria tuæ colendæ resurrectionis. Respondit Dominus: Et ego hoc munere tuæ bonæ volūtatē vtar quasi pro regio sceptro diuinæ magnificentie meæ, & de eo in conspectu sanctæ Trinitatis omniumque sanctorum in perpetuum gloriabor tanquā à dilecta mea mihi donato. Ad quod illa. Licet Domine mi, te donante hanc voluntatem tibi vouerim: vereor tamen quod ex humana instabilitate eandem cito tradam obliuioni. Cui

ni. Cui Dominus: Et quid hoc refert, cum ego semel mihi oblatum sceptrum nunquam de manu mea dimittam: sed representationem & memoriam tuæ dilectionis erga me iugiter referuabo? Et quotiescunque tu mihi hanc intentionem renouaueris, toties idem sceptrū amœnissimis floribus in manu mea efflorescit, ac gemmis exornabitur preciosis. ¶ Dum vero deuotione hac & intentione omnes vires & sensus, tam interiores quam exteriores, extenderet, & se ad cantandum Matutinas in gloriam Dominicæ resurrectionis præpararet, & in choaretur inuitatorium (Alleluia) dixit ad Dominū. Doce me instinctor benignissime, quali deuotione te laudare possim per (Alleluia) quod toties in festo isto repetitur? Respondit Dominus. Conuenientissime poteris me per (Alleluia) collaudare in vnione laudis super cœlestium ciuium, qui per idem iugiter collaudant in cœlis. Et adiecit Dominus. Nota ergo quod in illa dictione (Alleluia) omnes vocales inueniuntur preter solā vocalem. ò: quæ dolorē significat & pro illa duplicatur prima vocalis, scilicet, à Vnde per. a. lauda me in vnione illius excellentissimæ laudis, qua omnes sancti cōiubilantes extollūt per suauissimā delectationē diuini influxus mei in meam deificam humanitatem, iam immortalitatis glōria sublimatam pro multifaria amaritudine passionis & mortis, quā sustinui ppter humanā salutem. Per. e. lauda amœnissimā delectationem qua occulti humanitatis meæ delectantur in floridis pascuis totius summæ & indiuiduæ Trinitatis per. v. quoque lauda suauissimam delectationem illam, qua de mulcentur aures meæ deificatæ humanitatis insuauisonis blāditijs semper venerandę Trinitatis omniumque angelorum

angelorum & sanctorum laudibus indefectis. Per, i, est extolle delitiosissimam fragrantiam auræ gratioris, qua per suavissimum sanctæ Trinitatis spiramentum nares iam immortalis sanctæ humanitatis meæ gratissimè recreantur. Per, a, deinde, quæ pro, o, adiungitur, collauda magnificū, incomprehensibilem, & inæstimabilem totius diuinitatis influxum in meam Deificam humanitatem, quæ iam immortalis & impalsibilis effecta pro sensu actus corporei mortalis (quo caret) duplici fruitur diuinæ influxionis delectamento. Post hæc, dum procederet in cantando matutinas, ex singulis Psalmis responsorijs, & lectionibus suavissimos & conuenientissimos spiritualium deliciarum percepit intellectus aptissime congruentes solennitati iucundissimæ Resurrectionis, simulq; mutux dilectioni ac fruitioni spiritualis unionis Dei cum anima: qui multum delectare possent animum deuotilectoris: quos tamen omnes, sicut & alia plura, causa breuitatis omitto, ne forte prolixitas fastidium generet, & ea diuinæ gratitudini committo, à quo processerunt hæc, & vniuersa beneficia electæ suæ largiter impensa.

Quam exactè discretæ sint omnia merita nostra coram Deo, & quomodo orrentur per merita Christi.

CAPVT. XXVIII.

Feria secunda Paschæ, dum communicatura oraret Dominum, vt per illud dignissimum Sacramentum supplere dignaretur omne quod ipsa vnquam neglexerat in ordine religionis, suscipiens eam Filius Dei, præsentauit

sentauit Deo Patri indutam tunica religionis: quæ tunica videbatur ex tot partibus distinctim composita, quot annos vixerat in religione: ita quod inferior pars tunicæ reputabatur pro primo anno, secunda pro secundo anno, & sic deinceps vsque ad annum in quo tunc erat. Videbaturque tunica illa ita expansa & extensa, quod nullius omnino plicæ umbra quicquam in ea cõtegere poterat, sed in quolibet anno distinctim apparebant annotati omnes dies & horæ & insuper singulæ cogitationes, verba, & opera, tam bona quam mala, quæ in illo anno peregerat de die in diem, de hora in horam, de cogitatione in cogitationem de verbo ad verbum, de opere ad opus: & quid singulis verbis & factis suis intenderat, vtrum, scilicet, Dei laudem, & animæ suæ profectum, aut humanum fauorem vel alicuius dandum: quid etiam in quolibet commodo vel abstinentia vel quocunq; opere ex pura obedientia quidve ex propria deliberatione perfecerat. Vbi autem in aliquo opere sibi blandita fuerat, quasi ex obedientia illud fecisset, quod magis ex propria deliberatione sibi à magistratu obtinuerat permitti, aut per aliquam calidam occasionem extorserat sibi mandari: talia nimirum opera obedientiæ apparebant in tunica illa, velut quædam gemmulæ luto fragili infixæ, quæ nutantes & quasi casuræ vix poterant hære. Orante autem pro ea Filio Dei & suam innocentissimam ac perfectissimam conuersationem Deo Patri offerente videbatur tunica illa veluti quadam aurea lamina splendidissima & perspicacissima obtecta: per quam omnia prædicta cogitationum, verborum & operum, nec non intentionum, necessitatum vel simulationum (quæ vel scienter vel negligenter, spon-

ter sponte vel coacte quolibet tēpore vel hora peregrat) merita adeo clare permitabāt & distincte: quemadmodum per purum crySTALLUM quilibet color suppositus potest discerni. Nec aliquis saltem minimus pulvis aut punctus latere poterat, qui in luce cognitionis infallibilis veritatis, tam Deo quam etiam omnibus cœlicolis, eidentissime non appareret. Vnde diuinitus intellexit, quod cuiuslibet hominis status similiter pater Deo & omnibus sanctis per æterna secula. Quod autem Dominus dixit per Prophetam: In quacunq; hora conuersus fuerit peccator, &c. sic intelligenđū est, quod non recordabitur Dominus vltra peccatorum condigna penitentia delectorum ad iudicandum. Veruntamen iugiter apparebunt in nobis singulæ notæ peccatorum nostrorum ad laudem & gloriā dulcissimæ misericordiæ eius, qua tā benigne pœnitētibus peccat, dimisit & insuper tam multis modis beneficijs suæ diuinæ pietatis nos circumuenit, ac si nunquam contra ipsū in aliquo deliquissemus. Singula etiam opera nostra bona, cogitationes, verba, & voluntates, quas vnquam pro amore & laude Dei perfecimus, similiter in sempiternum efflorebunt ad laudem ipsius (cuius dono & cooperatione omnia perfecimus) & ad cumulum gaudiorū nostrorum sicque semper proinvicem laudabimus & amabimus Deū, qui in Trinitate perfectaviuens & regnans operatur omnia in omnibus nobis.

Feria tertia Paschæ De renouatione matrimonij spiritualis.

CAPVT. XXIX.

Feria tertia Paschæ, dum communicatura, desideraret a Domino, vt per idem sacramentum viuificum renouare

renouare dignaretur in anima eius matrimonium spirituale, quo ipsi in spiritu erat desponsata per fidem & religionem, necnō per virginalis pudicitia integritatem: Dominus blanda serenitate respondit. Hoc, inquit, dubitanter faciam: Sicque dignantissime inclinatus ad eam blandissimo affectu eam ad se stringens osculum prædulce animæ eius infixit: per osculum renouans in ea interiorē spiritus exercitationem per amplexum autem imprimere videbatur pectori eius monile quoddam splendidissimum gemmis preciosis miraque vermiculatione exornatum. Per quod reformauit in ea, quicquid neglexerat in exercitijs spiritualibus quibus potuisset proficere

*Quod solius Domini virtute possumus fructum
facere,*

CAPVT. XXX.

Feria deinde quarta desiderauit a Domino, vt dignis eam virtutum fructibus per effectum corporis sui faceret foecundari. Respondit Dominus. Certē faciam te in me metipso fructificare, & per te plurimos mihi attraham: At illa? Domine quomodo poteris tibi aliquos per me indignam attrahere, cum ego iam ex magna parte perdiderim gratiam loquendi & alios instruendi, qua aliquando abundaui? Respondit Dominus: Si gratiā haberes loquēdi, estimares fortasse quod ex tua eloquentia hoc præualeres, ut homines ad me traheres: ergo hoc tibi ex parte subtraxi, vt non ex te sed ex gratia mea speciali cognoscas te hoc præualere,

Ec sic om;

fic omnes qui cum deuotione & affectu propter me deuouerint se tibi eo reuera atraham mihi, faciam que eos de die in diem proficere ad meliora.

Feria quinta Pasche: Quam utile sit omnia opera nostra Deo commendare.

CAPVT. XXXI.

Feria quinta Paschæ, dum de beata Maria Magdale-
na legeretur Euangelium, inclinauit se & prospexit
in monumentum & uidit duos Angelos, &c. dixit ad
Dominum: Vbi est Domine monumentum: in quod
ego prospiciens inuenire possim consolationem spi-
ritus mei? Tunc Dominus vulnus lateris sui ipsi offen-
dit. Ad quod dum se acclinaret deuote, quasi vice duo-
rum angelorum, intellexit hæc duò sibi dici. Quorum
primum erat: Tu nunquam poteris à mea societate dis-
iungi. Secundum verò fuit istud: Omnia opera tua
mihi perfectissimo modo placent. Ad quod illa stu-
pefacta, cum hæsitans perquireret, quomodo hoc esse
posset, cum ipsa in omnibus sic imperfecta existeret,
quod nulli homini in terra opera eius omnia placere
possent propter occultum defectum quem in eis quan-
doque deprehenderet: quomodo tunc lucidissimæ
cognitioni diuinæ possent placere, quæ ibi mille defe-
ctus recognoscit, vbi humana cæcitas vix vnum de-
prehendit? Dominus respondit: Sicut tu tenens rem
aliquam in manu tua, quam leuiter posses & benè sci-
ras sic emendare, quod omnibus placita fieret, si bo-
nam ad hoc voluntatem haberes, nequaquam ne-
gligeres:

gligeres: sic ego ex eo quod habes de more opera tua
mihi sæpius commendare, ea quasi in manu mea teneo
& eum ex mea omnipotentia præualeam, & ex in-
scrutabili sapientia optime sciam: certè ex benignita-
te delector, omnia opera tua sic emendare, vt tam mi-
hi quam omnibus celestibus possint perfectissime com-
placere.

*In octauo die Pasche: Quomodo ad susceptionem Spiritus
sancti nos præparemus.*

CAPVT. XXXII.

Octauo die Dominicæ Resurrectionis, dum in Eua-
gelio legeretur, quòd Dominus discipulis suis per
insufflationem dedit Spiritum sanctum: ista deuota
intentione Dominum orabat, vt etiam sibi suauissimū
spiritum largiri dignaretur. Cui respondit Dominus: Si
desideras spiritum sanctum accipere, oportet te ad mo-
dum discipulorum meorum prius latus & manus meas
contrectare. In quibus verbis intellexit, quòd quicūq;
Spiritum sanctum desiderat suscipere, debet cōtrectare
manus Domini, id est, cum gratitudine perpèdere amo-
rem cordis diuini, quo nos ab æterno prædistinguit in fi-
lios & hæredes regni sui, & quomodo tam infinitis bo-
nis continuè nos indignos præuenit, & ingratos subse-
quitur gratis. Manus etiam Domini debet contrectare,
hoc est, cum gratitudine recolere singula opera redemp-
tionis, quibus Dominus xxxiiij. annis pro amore nostro
laborauit, & specialiter in sua passione & morte. Cum-
que ex horum memoria & gratitudine incaluerit,
offerat Deo cor suum in vnione illius amoris, quo
Ec 2 ipse dixit:

ipse dixit: Sicut misit me viuens Pater, & ego mitto vos, &c. ad omne beneplacitum diuinæ voluntatis; ita quod homo in nullo quicquā velit vel desideret, quam summum beneplacitum Dei: & insuper se ad omnia faciendā & sufferēda præbeat quæcunq; Dominus sibi iniungit. Quod cum quis fecerit, indubitanter Spiritum sanctum paraclētum suscipit eo affectu, quo discipuli hoc die susceperunt eum per insufflationem Filij Dei. Hinc insufflauit Dominus, & dedit etiam huic Spiritum sanctum, dicens: Accipe Spiritum sanctum.

In die Sancti Marci: De affectu Litanie & inuocatione sanctorum.

CAPVT. XXXIII.

IN die Sancti Marci Euangelistæ, dum conuentus processionem faceret cum Litaniam, apparuit huic Dominus Iesus in throno maiestatis suæ, exornatus tot monilibus præciosis in modum speculorum lucidorum; quot sancti sibi iam conregnant in cœlis. Cumque in Litaniam fieret inuocatio sanctorum, quam cito nomen alicuius sancti inuocabatur, statim ille sanctus cum ingenti lætitia reuerenter exurgens, flexis deuotè coram Domino genibus, extensisque manibus videbatur contingere monile illud in veste Domini: per quod ipsemet figurabatur. Quod cum faceret, apparebant sub manibus eius scripta nomina omnium qui ipsius sancti auxilium inuocabant. Et quæ cum intentione, & deuotione hoc faciebant, earum nomina velut

velut aureis literis videbantur ascripta. Quæ autem tantum ex usu hoc faciebant, earum nomina nigris literis apparebant assignata. Sed quæ cum tædio & diuagatione cordis hoc faciebant, illarum nomina ita tenebrosa apparebant, quod vix poterant discerni. Vnde per hoc, quod nomina personarum auxilium sanctorum inuocantium apparuerunt in veste Domini, intellexit, notari, quod quodocunque à nobis inuocati sancti orant pro nobis, illa oratio statim quasi memoriale misericordiæ nobis impetratæ relucet in Deo; ipsum continuè admones & instigans, vt nobis misereatur. Quodocunque etiam aliquis sanctorum speciali affectu & deuotione inuocabatur ab aliquo, statim ille sanctus recipit in se splendorem monilis in veste Domini ipsum figurantis, cum ascriptione personarum ipsum speciali deuotione venerantium in memoriam sempiternam, qua semper prouocetur ad obtinendum se inuocantibus vtriusque vitæ salutem.

In die S. Ioannis ante Portam Latinam: De dulci memoria S. Ioannis & Gertrudis.

CAPVT. XXXIII.

IN festo S. Ioannis ante Portam Latinam apparuit B. Ioannes huic Virgini, & mira blâditate consolabatur eam, dicens: Ne graueris electa sponsi Domini mei, pro defectu virium corporalium: quia modicum & quasi momentaneum est omne, quod in præsentī seculo tolleratur, respectu æternarū deliciarum illarum, quibus nos iâ beatificati fruimur in cœlis, quas & tu post modi

cum temporis nobiscum possidebis, quasi vna ex nobis: cum, scilicet, ingressa fu eris thalamum sponsi tam amantissimo tanto tempore expectati, tot desideriorum suspirijs aduocati, & tandem pro votis adepti. Et subiunxit: Recordare, inquam, quod ego dilectus ille discipulus (quē diligebat Iesus) multo plus defeceram viribus & sensibus corporalibus, quam tu, cum essem adhuc viuens in terris: & tamen vix aliquis fidelium inuenitur, qui in memoria mei speciali deuotione non afficiatur. Vnde & memoria tua similiter post mortem tuam in multorum cordibus refloreat, ac plurimorum mentes attrahet ad delectandum in Deo. Tunc ipsa conquerēbatur sancto Ioanni, quod timeret se ex hoc aliquod impedimentum incurrere, quod quandoque aliqua, quamuis modica, ex obliuione omittere confiteri, eo quod interdum copiam cōfessoris non haberet, & ex debilitate ea retinere nequiret. Super quo beatus Ioannes blandē eam consolabatur, dicens: Noli timere filia, quia quādoque tu integram voluntatem tuam disponis ad confitendum singula peccata tua: & requirens confesorem, nō potest habere ipsius facultatem: omnia quę tunc ex obliuione omittis confiteri, coram pio Domino in anima tua affulgebunt in specie gemmarum preciosarum. Hinc dum sub Missa retractaret eū gratitudine scripta illa, quę speciali beneficio familiaritatis à Domino acceptat, & ad sequentiam illam (Verbū Dei Deo natum) ea ipsa deponeret, vt liberius intenderet verbis illis quę ad honorem beati Ioannis decantabatur, affuit illi iam dictus beatus Euangelista, & quasi affidens ad dexteram eius prohibebat, ne assumpta ex recitata deponeret: & obtinuit ei mirabili modo, quod in

tendens.

tendens scriptis istis nullum impedimentum sentiret; quin in singulis versibus sequentię specialem perciperet intellectum. Cum vero cantaretur (Audit in gyro sedis) dixit beato Ioanni: O quali iucunditate tūc fruebaris, cum taliter effes sublimatus. Ad quod ille: Verū dicis. Sed hoc scias, quod non minori delectatione iucundor ex illis, quę tu modò retractas, congratulans benignę dignationi amantissimi Domini mei. Sicque cū ea quasi idem sentiens, amicabiliter absidebat, donec cantaretur versus (Iste custos virginis) Sub quo videbatur subleuari vsque ad thronum glorię Dei: vbi admirabili præfulgens decore, ab omnibus cœlicolis inæstimabili extollebatur affectu. Vnde incredibilibus delitijs perfruebatur ex prædulcibus verbis, quę sequebantur, scilicet) Cœli cui palatium.

In Ascensione Domini: De saluatione omnium vulnerum Iesu, & quam meritorium sit infirmis seruire.

CAPVT. XXXV.

ANte festum celeberrimę Ascensionis Domini, dū in saluationem celeberrimorum vulnerum totius corporis Domini Iesu legeret quinque milibus quadringentis L X V I. vicibus hunc versiculum (Gloria tibi suabissima, dulcissima, benignissima, nobilissima, Imperialis, excelentissima, fulgida, semperque trāquilla Trinitas pro roseis vulneribus mei vnice electi amatoris) apparuit ei vice quadam Dominus Iesus præ vultibus Angelorum formosus, super quodlibet vulnus suum habens flores aureo splendore coruscantes, vultu

Ee 4 sereno,

sereno, blandissimoque affatu ipsam resalutans, & dicens inter alia: Ecce in hac præutilanti forma & gloria (quam modo tibi exhibeo) etiam in hora mortis tuæ tibi totus florens & amœnus apparebo: & tali decore, quali nunc vulnera mea ex salutatione orationum tuarum sunt adornata, ego omnes maculas peccatorum & negligentiarum tuarum contegens, adornabo, & etiam omnium, qui simili studio & deuotione singula vulnera mea salutant cum eadem vel simili oratione.

¶ Dominica verò proxima ante Ascensionem, dum ad Matutinas festinanter consurgens, legeret Matutinas, vt postea longiorem moram orandi haberet, & Domino (quem ipsa per quatuor dies præcedentes Ascensionem in corde suo affectuosius desiderabat hospitari) liberius & suauius posset blandiri, & iam vsque ad quintam lectionem Matutinas compleisset: videns aliam infirmam non habentem quæ coram ea legeret Matutinas: ipsa, vt plena erat visceribus charitatis, misericordia mota super illam, dixit ad Dominum Cùm tibi Domino meo pateat, quam supra vires meas laborauerim sola legendo has Matutinas: tamen quia te Dominum charitatis per hos dies desidero hospitari, & (Heu) per hebdomadam parum me præparavi orationum studio, & exercitio virtutum ad præbendam tibi dignam mansionem: modò ad laudem tuam æternam & in suppletionem omnium, quæ tibi amicabilissimo hospiti meo debebam preparasse, in charitate quæ tu ipse es, legam iterum Matutinas. Cùmque fieri inciperet, Dominus verificans illud (Infirmus fui, & visitastis me) & illud (Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis) exhibuit se illi in tantæ benignitatis

nitatis ac blanditatis serenitatis, quod hoc nullis verbis explicari seu etiam humanis sensibus potest comprehendendi. Vt tamen pauca de multis vtrunque tangam: videbatur sibi quod Dominus Iesus in gloria sublimi ineffabilia & inæstimabilia dona gratiarum, gaudiorum & præmiorum æternorum distribuere omnibus cœlestibus, terrestribus, & animabus purgandis. Interlucet etiam ei ex singulis verbis psalmorum, lectionum, ac Responsorium inexplicabilis suauitas diuinitatis cognitionis, ac influebat animam eius medullitus efficacax delectatio intellectuum spiritualium: de quibus tum præ multiplicitate vix pauca retinuit ad enarrandum alijs: licet ad delectandum in prægustatis abundaret in intimis. Cùm enim in psalmo: Ad te Domine clamo, in illo versu: saluum fac populum tuum Domine, & benedic hæreditati tuæ, desideraret vt Dominus largam benedictionis gratiam porrigeret super vniuersam Ecclesiam, Dominus respondit. Quid vis dilecta mea, vt faciam. Ergo quæcunque desideras, ex virtute diuinitatis meæ tu cui libet distribue largè. His & similibus cùm per totas Matutinas frueretur diuinæ blanditatis delectationibus, tandem finitis Matutinis, cùm se pausatam in lectum recollectisset, blandissima serenitate ait ad eam Dominus: Qui lassatur ex operibus charitatis, iustissimè requiescet in tranquillo thalamo charitatis. Et his dictis supra pectus suum quasi super quendam quietissimum thalamum reclinauit.

¶ Hinc sub Missa, qua erat communicatura, exposuit Deo omnem defectum animæ suæ: sicut amicus amico suo, quem sciret sibi prouisurum vt omnibus bonis abundaret: oras vt in die delitiosissime Ascensionis suæ si

bi apud Deum Patrem omnium negligentiarum ac defectum suorum obtineret emendationem. Ad quod Dominus hoc per benignum illi dedit responsum: Tu es illa amabilis Hester, quæ incredibili pulchritudine oculis meis es gratiosa, pete ergo quod vis, & dabitur tibi. Cumque illa cœpisset orare pro sibi commissis, & etiam pro omnibus qui aliqua sibi impenderet beneficia, Dominus consolatus est eam. Tunc illa recognovit, se præcedenti die contraxisse aliquam maculam ex hoc, quod humano affectu acceptauerat quoddam beneficium à quadam persona sibi impensum. Et dixit ad Dominum: Eia cur permittis Domine, vt aliquis respiciat me aut reueretur vt sanctam, cum tu Dominus omnium in terris voluisti esse nouissimus virorum, & tibi sit summè laudabile quod electi tui despecti & velipè si habeantur in hoc mundo, quia eo magis cœquantur tibi in gloria, quo contemptibiliores æstimantur in terra? Respondit Dominus: Verbum meum est per Prophetam: Iubilate Deo omnis terra. Et infra: Date gloriam laudi eius. Permitte ergo, vt nonnulli in spiritu subtilius de te sentientes tibi dulciter afficiantur, teque benignius respiciant, vt illos per hoc sanctificem & gratiæ meæ coaptem, necnon mihi magis gratos efficiam. Ad quod illa: Domine, quid de me fiet, si illos per hoc sanctificas, per quod ego defectum contraho? Respondit Dominus: Ego aureum ornatum tuum, id est, gratiam, quam in te posui, delector fusco nitentique colore vermiculare. Vnde per hoc verbum (fusco) intellexit signari, quod cum homo aliqua sibi impensa beneficia recolit, se humano affectu acceptasse, & inde dolens humiliatur, per talem humilitatem tanto magis placet

Deo: si-

Deo: sicut niger color euidentius aurum distinguit. Per hoc autem quod Dominus ait (ac nitenti colore) recognouit, quod gratitudo illa qua quis acceptat beneficia tam à Deo quam ab hominibus propter Deum sibi impensa, magis habilitat animam ad quælibet dona Dei suscipienda & conseruanda.

¶ Feria secunda ante Ascensionē, dum ea, qua dictū est, deuotione intendere exponere Domino defectum omnium peccatorum mundi, & ante Matutinas iterū in charitate prædictam accedens infirmam, supra vires suas eidem ministraret, obtulit etiam hoc Domino in laudem æternam pro emendatione omnium peccatorum quæ in vniuerso mundo contra ipsius diuinam fiunt voluntatem. Quod cum faceret, videbatur sibi quod infinitam quandam multitudinem diuersi sexus velut fune quodam aureo (per quem figurabatur charitas) circuncingeret, ac perduceret ad Dominum. Vnde misericors & pius Dominus mira blanditate serenatus, hoc ab ea multum acceptabat: ad similitudinem, si cut rex aliquis acceptaret à dilecto principe suo, si omnes aduersarios suos captiuos adduceret ad pacem faciendam, ac pro placito suo deinceps eidem famulandum. Feria quoque tertia, dū sub missa simili modo, exponeret Domino defectum & imperfectionē omnium iustorum, orans, vt eos dignaretur sibi placitissimo modo perficere in omni sanctitate, Dominus extensa manu sua signo victoriæ crucis omnes pariter consignans, benedixit. Ex cuius salutifera benedictione ros quidam suauissimus respergebatur in corde omnium iustorum: vnde omnes resflorere videbantur: quemadmodum rosa & flores vigent ad solis splendorem. ¶ Feria deinde quarta,

quarta, cum iterum eodem modo ad elevationem hostiæ Dominum exoraret pro animabus omnium fidelium defunctorum, ut earum miseras etiam per gaudiū suę iucundę Ascensionis dignaretur releuare: visus est Dominus demittere quasi virgam quādam auream in medium purgatorij, & extrahebantur aliquę animę de locis pœnarum ad amœna prata quietis. Hinc cum vice omnium membrorum suorū salutando Dominum legeret ccxxv. vicibus hunc versiculum (Aue Iesu spō se floride in iubilo, quo ascendisti saluto & collaudo te) videbatur quod quilibet versiculus præsentaretur Domino in specie cuiusdā suauiter sonātis instrumenti musici, quod delectabat Dñm & collaudabat ac ludebat coram eo: Quod & Dñs ostendit multum benigne acceptare. Recognouit etiā illos versiculos, quos cum deuota legerat intentione, suauisonos Domino reddere concentus. Illos vero quos legerat incurate, mœstiores & submissiores voces personabant.

¶ Die autem solenni præiucundę Ascensionis, dū mane tota intentione sua in hoc laboraret, ut, scilicet, Domino in hora Ascensionis suę, videlicet in meridie, suauissimo modo blandiretur, Dominus subintulit. Quicquid blanditatis mihi volueris in hora præcellę Ascensionis meę mihi iam exhibe, quia iucundissima gaudia Ascensionis meę mihi per hoc renouātur. Tūc illa: Eia doce me amator meus vnice qualiter tibi laudabilem peragere possim processione ob reuerentiā celeberrimę processions illius, quā tu ad Patrem iturus discipulos tuos eduxisti foras in Bethaniam? Respōdit Dominus: Cū Bethania interpretetur domus obedientię, ille per omnia placitissimam mihi ac laudabilis-

simam

sima celebra processione (quę me ducit ad intima sua) qui offert mihi integram voluntatem suam, reuoluēscā diligentius, in quibus magis propria quam meam animā perfecit voluntatē, dolet & digne pœnitet, proponens deinceps in omnibus meā requirere, desiderare, ac perficere voluntatem. Cumque deferretur ei communicatę corpus Dominicum, ait ad eam Dominus. Ecce ad te nunc sponsam meam venio, non quasi tibi vale ditorus: imo etiam te iam mecum assumpturus, ac Deo Patri meo præsentaturus: In quibus verbis intellexit, quōd Dominus per sacramentū corporis & sanguinis sui veniens ad animam, desiderium & bonam voluntatem eius sibi intrahi animāque in se Deo Patri representat, eumque pro illo placans obtinet beneficia gratiarum. ¶ Tunc obtulit Domino suas & etiam quarundam aliarum personarum oratiunculas quas persoluerant filij Dei, quasi pro diuersis ornamentis super vulnera & mēbra sua sanctissima, quibus præfulgeret in gloriam suę præcellentissimę Ascensionis. Tunc apparuit Dominus Iesus, velut his omnibus decentissime perornatus, astans conspectui Dei Patris: Dominus autem Pater cęlestis videbatur cum omnipotentī virtute diuinitatis suę intrahere sibi omnem ornatum illum vnigeniti sui ex bona voluntate electorum sibi oblatum, ac de ipso, remittere quendam splendorem mirificum ad sedes glorię his, quę easdem orationes persoluerant, ab æterno præparatas, ex quō (cum post hoc exilium peruenirent ad regnum) magnifice glorificarentur. ¶ Hora vero nona cum intenderet Domino, tanquam ea hora cum gloria cęlos ascenduro apparuit iterum Dominus Iesus præ aatis hominum forma speciosus,

cius, amictus tunica viridi & palio roseo. Et notabatur per tunicam viridem omnium virtutum virorum quorum summa perfectio in sanctissima humanitate Christi floruit. Per pallium verò roseum figurabatur amor ille fortissimus, qui Dominum instigauerat, ut tam immania pro nobis pateretur, quasi nullum habuisset ius ad regnum, quam quod per patientiam passionis obtinisset. His indumentis insignitus rex gloriæ Dominus virtutum concomitante se infinita multitudine angelorum, processit per chorum & quamlibet personam de congregatione, quæ ipso die communionem acceperat, dextro brachio suo sancto blande circumplectens, dixit: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. ¶ Quibusdam vero personis videbatur etiã annulum porrigere aureum gemma preciosissima insignitum, dicens: Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Quod ista videns & admirans, dixit ad Dominum. Et quid amantissime Deus iste præ cæteris meruerunt, quas insignum specialis amicitiae annulis subarrasti; Respondit Dominus. Istæ, inter prandendum memoriam deuotam habuerunt illius dignationis, quæ ego ascensurus cum discipulis edebam & bibebam, cū memoria illius versiculi (Virtus tui diuini amoris me totam tibi benignissime Iesu in corpore) Cū vero cantaretur Antiphona (Eleuatis manibus) virtute sua diuina subleuatus Dominus, concomitante se multitudine angelorum reuerenter sibi ministrantium, quasi in aere desursum signo crucis communem Conuentum benedixit, dicens. Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Quo intellexit, quod per illam benedictionem Dominus tam efficaciter cordibus omnium speciali deu-

li deuotione diem Ascensionis celebrantium pacem suam diuinam infudisset, quod nunquam deinceps deberent perturbationibus adeo distrahi, quin semper vestigium pacis illius in cordibus eorum latere deberet: quemadmodum scintilla ignis sub cinere latet.

In 8. die Pentecostes præparatio ad susceptionem Spiritus sancti.

CAP V T. XXXVI.

IN vigilia sacrosancta, dum sub officio diuino deuotius oraret se præparari ad aduentum Spiritus sancti, audiuit in spiritu Dominum suauissima blanditate sibi dicentem. Accipietis virtutem superuenietis Spiritus sancti in vos. Ex quibus verbis Domini dum miram sentiret suauitatem cepit, quoque suam deiectione retractare indignitatem. Vnde videbatur sibi quod recordatione indignitatis suæ faceret quasi fundum quandam in corde suo, tanto profundiore quanto se reputabat viliorum. Hinc de corde melifluo Dei distillabat vena quedam purissima in similitudine faui mellis, quæ paulatim fundum cordis eius instillans usque ad summum replebat. Per quod pensit designari suauitatem spiritus paraleti, qui per cor Filij Dei suauiter influit corda electorum. Tunc Filius Dei manu sua deificata repletionem fundi illius benedixit ad similitudinem fontis baptismi: ut quandoeunque anima illum intraret, ab omni macula purificata sibi redderetur accepta: hac salubri benedictionis gratia, dum se gauderet donatam dixit ad Dominum. Ecce Domine mi ego indigna peccatrix.

catrix fateor cum dolore, heu, ex humana firgilitate me contra tuam diuinam omnipotentiam multipliciter deliquisse, ac contra tuam diuinam sapientiam per ignorantiam diuersimode peccasse, necnō tuam inextimabilem benignitatem me multis modis malitiose irritasse. Ergo Pater misericordiarum miserere mei, & da mihi de tua omnipotentia vires resistendi omnibus quæ tibi sunt contraria: & de tua inscrutabili sapientia da mihi cautē præuenire omnia, quæ oculos tuæ puritatis in me offendere possent. Atque ex superabundantia pietatis tuæ concede mihi tam stabili fidelitate tibi adherere, vt nunquam vel in minimo à tua voluntate discordem. Et cūm hæc verba diceret, videbatur per eadem fundo illi velut regeneranda immersa. Indeque post moram rediens, apparuit ab omni macula peccati super niuem candidata. Sicque conspectui diuinæ maiestatis assistens, commendabat se omnium sanctorum patrocinis: sicut baptizati solent commendari patris, desiderans & exorans omnes pro se orare. Tunc sancti cum gaudio surgentes obtulerunt Dño merita sua in suppletionem omnium negligentiarum eius ac indigentiarum. Ex quibus cūm mirabiliter fuisset decorata, Dominus blandē assumens eam, statuit ita directē coram se, quōd diuinus afflatus ipsius animam suauiter aspirabat, ac vniuersa efficaciter intrahēbat sibi flatū, id est, voluntatem animæ. Et ait Dominus ad eam: Hæc sunt delitiæ meæ, in quibus esse delector cūm filiis hominū. Per flatū enim animæ notabatur voluntas eius bonā. Per afflatum verō Dñi dignatio diuinæ pietatis qua dignatur bonā voluntatem animæ acceptare. Sicq; anima inter amplexus Domini suauiter repauians, ve-

lut in

lut in quadam expectatione, debebat ad susceptionem Spiritus sancti decensius præparari. ¶ Cūm verō per orationes speciales obtinere studeret à Domino vij. dona Spiritus sancti, & oraret primo pro dono timoris, quo retraheretur ab omnibus malis, apparuit illico Dominus quasi in medio cordis sui, statuere arborem quādam elegantis staturæ, quæ dilatans ramos suos totum habitaculum cordis ipsius contegere videbatur. Habebatque quosdā aculeos deflexos, de quibus flores pulcherrimi procedebant sursum erecti. Vnde per arborem illam intellexit, significari timorem Domini sanctum, qui quasi quibusdā aculeis compūgit animam, & retrahit ab omnibus malis. Per flores verō voluntatem illam, qua homo desiderat per timorem Domini contra omne peccatum præmuniri. Cūmque homo sic per timorem Domini aliquod bonum opus perficit siue mala dimittit, tunc arbor illa fructus pulcherrimos producit. Similiter cūm pro singulis donis Dominum deuotius exoraret, apparuerunt singula dona in specie venustarum arborum florentia singulos fructus secundum suas virtutes producere. De arboribus enim scientiæ & pietatis videbatur velut ros quidam distillare. Quo intellexit, quod hi qui student in virtutibus scientiæ & pietatis, quasi fore quodā suauissimo resperfi florent: & vigēt. De arboribus cōsiliij & fortitudinis vili sunt funiculi quidam aurei dependere. Quo figurabatur, quōd per spiritum consiliij & fortitudinis anima trahitur ad spiritualia capiendā. De arboribus quoque sapientiæ & intellectus riuli quidam nectaris fluebant, signantes quōd per spiritum sapientiæ & intellectus animam efficaciter influit & suauiter satiat diuinæ fruitionis dul-

F f cedo.

cedo. In nocte verò sancta, dum ad Matutinas tantam sentiret debilitatē, quòd illis diutius interesse non posset, dixit ad Dominum: Et quid tu Domine mi, poteris ex eo habere glorię & laudis, quòd ego indigna diuinis officijs tā parua intersum mora? Respondit Dominus: Ecce vt per exteriorum similitudinem ducaris ad intellectum spiritualem, perpende quid sponsus cōsequatur ex hoc, quod sponsa suę blanditur pro delectamento cordis sui. Sed sponsus nunquam tantū affectū habere potuit in sponsa suę blanditijs, quantum ego habeo in quantavis breui hora: qua electi mei pura mihi præbent corda ad delectandū in eis. Cū verò accederet ad cōmunionē, videbatur Dñs veluti de omnibus mēbris suis sanctissimis suauissimospiramine animā eius refocillare, vnde mirabilē & ineffabilē quādā sensit delectationē, quā recognouit se per hoc meruisse, quòd studiose orauerat pro donis Spiritus sancti. Hinc cōmunicata obtulit Deo Patri totā sanctissimam Iesu Christi conuersationē profuppletionē, quòd ab hora qua in baptismo renata Spiritū sanctū suscepit nunquam dignissimo hospitii illi cōdignā in corde & anima sua exhibuerat mansionē. Ad quam oblationē suauissimus spiritus prouocatus quasi equiæ celerrimo quodam impetu aduolauit in specie columbæ super viuificum sacramentum: & requirens cor Iesu dulcissimum illudque ingressus se mansionē ipsius pectoris sanctissimi optimē contentam demonstrauit. Cū verò ad tertiam cantaretur Hymnus (Veni creator Spiritus) apparuit ei Dominus Iesus tanquam ambabus manibus aperiens versus eam, cor suum omni dulcedine plenum. Tunc ipsa flexis genibus cecidit in suam faciem, ita quod caput in medio cordis Do-

mini

mini reclinabat, Dominus verò caput eius suscipiens, sibi que applicans, per hoc voluntatem ipsius (animæ dicitur) sibi vniuit & in seipso sanctificabit. Hinc per secundū versum (Qui paraclētus diceris) ipsa edocta à Dño manus animæ, id est, opera cordi diuino immittens, obtinuit diuinæ consolationi subsidium in omnibus operibus suis, ita vt ipsa vniuersa essent Domino perfectissimo modo deinceps placitura. Posthæc ad tertium versum (Tu septiformis gratia) ipsa pedes animæ, id est desideria sua similiter cordi imponens, promeruit omnium desideriorum suorum sanctificationem. Deinde per quartum versum (Accende lumem sensibus) sensus suos Dño commendā, hoc accepit in promissis, quòd sensus sui sic deberent illuminari, quod etiam alij per eam essent illuminandi in cognitione & succendendi in amore Dei. Ad quartum autem versum (Hostem repellas) Dominus acclinans se blandissimē ad animam, osculum persuaue ipsi indulxit: Per quod quasi quodam firmissimo scuto omnes insidias inimici ab ea potēter propulsauit.

¶ Celebrifesto Pētecostes instante, dum Dominica præcedente communicatura oraret ad susceptionē Spiritus sancti, specialiter his quatuor virtutibus, scilicet, cordis puritate, humilitate, tranquillitate, & concordia se dignē à Domino præparari in illo verbo, quo pro cordis orabat puritate, cognouit protinus cor suum niueo candore dealbatum. Cumque precaretur pro virtute humilitatis, videbatur Dominus quasi fundum quendam præparare in anima eius ad dona sua suscipienda. Dum vero oraret sibi donari tranquillitatē, visus est Dominus cor eius velut circulo aureo ambire contra infest-

stanciam inimicorum. Tunc ista dixit ad Dominum. Heu Domine mi, timo certè, me hoc tranquillitatis munimentum citius dirupturam, eo quòd cum aliqua video tibi contraria, nequaquam dissimulare scio, quin cum vehementia contradicam. Ad quòd Dominus. Per talem commotionem nequaquam distrahitur tranquillitatis bonum, sed potius velut cancellis quibusdam varijs mirabiliter perornatur, per quos inextinguibilis ardor Spiritus sancti efficacius animam aspirando suavius refrigerat. Hinc dum oraret pro concordia charitatis, Dominus virtute illa velut quodam operitorio cætera dona Spiritus sancti conservanda in anima eius contegens, firmiter communiuit. Cùmque ipsa iterum timeret se hoc operitorium concordia amissuram per duriores contradictiones aliquarum contra religionem sentientium, Dominus Respondit. Virtus concordia non distrahitur, quando homo resistit iniustitiæ. Imo ego me ipsum impono scissuris cordis zelo mei distracti, atque tutius in eo obfirmo & conservo in habitationem & operationes Spiritus mei divini. Intellexit quique quod quicumque devote oraret prædictis virtutibus ad susceptionem Spiritus sancti se à Domino preparari, & in ipsis proficere studeret, similem certe consequeretur effectum.

Feria 2. 3 Pentecostes: De suppletionem spiritualis habitus, & exercitio ad Agnus Dei.

CAPUT. XXXVII

Feria secunda. Dum ad elevationem hostiæ offerret eandem pro suppletionem omnium quæ unquam in habitu

habitu spirituali non sequendo aut etiam extinguendo tractum spiritus neglexit, videbatur eadem hostia salutaris, ramos pulcherrimos ex omni parte sui producere quos Spiritus sanctus colligens cum ipsis seipere videbatur thronum semper venerandæ Trinitatis. Vnde per hoc, quòd hostia ramos emittebat, intellexit signari, quòd omnis negligentia ipsius per dignitatem Sacramenti plenissimè foret suppleta. Ecce facta ex vox de throno, dicens: Confidenter accedat ad thalamum unionis, quæ sponsum pascere facit per hos flores amœnitatis. In quibus verbis intellexit, quòd Dominus per oblationem illius Sacramenti dignabatur eam suscipere, ut perfectam in habitu spirituali. ¶ Hinc dum more sibi solito ad primum Agnus Dei oraret pro tota Ecclesia, ut Dominus eam in omnibus paternè gubernaret: & ad secundum Agnus Dei peteret pro animabus omnium fidelium defunctorum, ut Dominus eas misericorditer à pœnis releuaret: ac per tertium Agnus Dei desideraret, ut Dñs gloriã omnium sanctorum & electorum addaugeret: Dominus in verbo illo (dona nobis pacem) blandè illi acclinatus, illud concessit. ¶ Deinde cùm procederet ad communionem, omnes sancti cum gaudio ipsi aridebant: quorum omnium merita de fulgore diuinæ claritatis irradiata mirificè refulerunt (quemadmodum clypei auricæ solari radio illustrati refulgent, & ex illo splendore singulorum sanctorum merita amœnam resplendentiam reddebant in animam eius. Cùmque sic assisteret Domino velut in quadam expectatione, & necdum amitteretur familiari eius frui unionem, tandem cùm percepisset viuificum Sacramentum, anima ipsius plena fruitione (quantum possibile est in habitu suo

7 vita) suo amatori est vnita. Sic que rami prædicti, quibus Spiritus Sanctus circumseperat thronum beatissimæ Trinitatis, repente cœperunt reuivere ac florere: sicut herba marta da refloweret ad inundationem pluvie salutaris. Et ex hoc sancta semperque tranquilla Trinitas ineffabili modo delectata in omnibus sanctis novæ iucunditatis gaudia conferebat.

8 Feria deinde tertia, dum hostiam Dominici corporis Domino offerret pro suppletionē, quod speciali gratia vnionis ac familiaritatis (qua eam Dominus præ multis alijs suavius in spiritu sibi attraxerat) nunquam debita gratitudine vsa fuisset, nec se ad vacandum & intendendum illi, sicut dignum fuisset, ab omnibus exterioribus exoccupasset: & hoc faceret ea fidelitate, vt ipsa desideraret in se semper pœnam negligentiarum suarum perferre, quo tantammodò suppleret Domino quicquid sibi subtraxisset condecens gloriæ & honoris, per negligentias suas: benignus Dominus (qui bonam voluntatem acceptat) videbatur per hostiam illam perfectissimo modo implere omne desiderium ipsius. Hinc benignissimus spiritus recolligens in se omnem perfectionem illam, se ipsum cum illa demisit ad animam, seque per eadem hostiam dum communicaret, animæ illi beatæ veluti quo-

dam tenacissimo glutino felicissima vnione in sperabiliter congluti-

navit.

In festo

In festo gloriosæ Trinitatis: De modo sanctissimam Trinitatem per cor Iesu deuotè laudandi, Et de humani offitii impedimento.

CAP V T. XXXVIII.

Celebri festo fulgidæ semperque tràquillæ Trinitatis, dum ob reuerentiam ipsius legisset hunc versiculum (Gloria tibi imperialis, excellentissima, gloriosissima, nobilissima, dulcissima, benignissima, semperque, tranquilla, & ineffabilis Trinitas, æqualis vna Deitas, & ante omnia secula, & nunc & in perpetuum) & hoc offerret Domino, apparuit Filius Dei in humanitate (in qua minor est Patre) stans in conspectu Trinitatis venerandæ in florentissimæ iuuentutis gratia vernantia, super quolibet mēbro habēs florē tantæ venustatis ac splendoris, quod nulli visibili materiei poterat comparari. Per quod notabatur, quod cū humana paruitas nostra nequaquam superessentialem laudem excellentissimæ Trinitatis possit vel attingere, Christus Iesus in humanitate sua exiguum nostrum suscipit studium: & hoc in se nobilitando dignum efficit holocaustum summæ & indiuiduæ Trinitati. Cū verò inchoarentur vesperę, Filius Dei cor suum benignissimum & dignissimū offerēs in specie cuiusdam citharæ, conspetui gloriosæ Trinitatis præsentabat. Per quod omnis deuotio & omnia verba quæ cantabantur per totum festum illud, suauiter coram Deo resonabant. Illorum autem cantus, qui sine speciali deuotione duntaxat ex vsu vel humana delectatione psaliebant, tāquam spissę chorde gravissoni sub murmurabant.

bant. Sed qui cum deuotione venerandam Trinitatem laudare intendebant, hi per cor Iesu Christi sanctissimum velut in acutis altifona modulatione ac suauissimo clangore personabant melos. Hinc dum cantaretur Antiph. (Osculetur me) facta est vox de throno, dicens: Accedat filius meus dilectus, in quo mihi per omnia optimè complacui. Post hæc filius Dei blandissimè ad matrem suam Virginem (in cuius honore eadem cantabatur Antiph.) dixit: Accede & tu mater mea dulcissima, & hæc dignitatè Filius Dei cōtulit matrisuæ pro eo, quod ex ipsa samplerat humanæ naturæ formam, cuius membra sanctissima nostrarum deuotionum & orationum licet exiguarum oblatione apparebant decorata. Intellexit etiam, quod quoties in festo illo nominabatur persona Filij, toties Deus Pater ineffabili & inæstimabili modo ipsi Filio suo amantissimo blâdiebatur. Et ex illa blanditate humanitas Iesu Christi miro modo clarificabatur, & ex illa clarificatione humanitatis Christi omnes sancti percipiebant nouam cognitionem incomprehensibilis Trinitatis. ¶ In matutinis vero dum ad laudes cantaretur Antiph. (Te iure laudant) & ista ex totis viribus per eandem Antiph. collaudaret semper venerandam Trinitatem, ea intentione, vt si possibile esset, quod in agone suo tanta deuotione ipsam Antiphonam decantare posset, videbatur tota fulgida semperque tranquilla Trinitas benignissima dignatione ad cor Iesu dignissimū (quod in modum citharæ in conspectu Sanctissimæ Trinitatis mirabiliter tangebatur ac dulciter resonabat) inclinari: & in eo nectere tres chordas, quæ sine intermissione secundum insuperabilem Dei Patris omnipotentiam ac

tiam ac Filij Dei sapientiam, necnon Spiritus sancti beneuolentiam omnem ipsius defectum ad plenum beatissimæ Trinitati persoluere deberent. ¶ Cum que totas Matutinas deuota intentione persoluisset, secum pertractare cœpit, ne forte per aliquam negligentiam aut culpam demeruisset, quòd tam excellentes non suscepisset illuminationes intellectus, quales solita erat suscipere, ex illis quibus simili deuotione intendere consuevit. Vnde diuinitus edocta est his verbis: Quâuis iustitia librante interna suauitate spiritualis intellectus carueris pro eo quod propriæ voluntati consentiens in modulatione sonori cantus es humanè delectata: tamen scis tibi meritum futuræ retributionis addauitum ex eo, quod in seruitio meo laborem commodo prætulisti. Eas autem, quas ante & post hæc in hoc præclaro sibi que specialiter gratissimo festo à diuina largitate accepit gratias & reuelationes spirituales (Cum desint verba, quibus ad humanum intellectum possint proferri) ideo pro eis sicut & pro cæteris soli Deo notis sit datori omnis laus & gratiarum actio illa, quæ specialiter in ecclesiarum officijs isto die Deo replicatur.

In festo S. Ioannis Baptista. De eius gloria pro sua bonâ voluntate: Et de eius intercessione.

CAPVT. XXXIX.

De Sancti Ioannis Baptista, dum illa deuotius quopotuit, intenderet matutinali officio, apparuit eidè Beatus Ioannes, astans in conspectu throni gloriæ Re-

gis cælorum miro modo amabilis in flore vernatissimæ iuuentutis gloriosæ præfulgens specialium privilegiorum dignitate, videlicet, quòd dignus fuit esse Baptista Christi, & præcursor atque demonstrator, &c. Cumque ipsum considerando recoleret, quòd valde dissimili forma pictura eum ostenderet, quia senex & despicibilis ubique pingeretur: Beatus Ioannes eam docuit, quòd hoc ipsum culmen gloriæ suæ non desinit augmentare. Nam Deo disponente idcirco eum pictura proeclatæ ætatis ostendit, quia constantem animum habebat pro diuino amore vsque in senectam & senium ac consumptionem omnium viriū sensuumque suorum fideliter in omnibus contra omnem iniustitiam decertare, & in omni vita sua ad summam perfectionem tendere. Vnde quia in tali voluntate simul & opere vitam suam finiuit, talibus præmijs remuneratur. Cū vero ista perquireret, si etiam meritū ipsius ex eo adductum esset, quòd iustos & honestos parentes habuit, ille respondit: Quod iustos parentes habui, & ideo magis nutritus sum ad iustitiam, hoc me sublimat ad similitudinem throni qui columnis artificiose compositis sublimatur. Quod autem honesti erant secundum seculum aut pulchri vel diuites, aut nobiles, inde non plus exaltor, nisi quantum ego ea vilipendendo me ad cœlestia erexi. Ex hoc enim tanto maiorem gloriam consequor, quanto miles cū victoria rediens de prælio, tanto magis gaudet, quanto plures inimicorum laqueos se cognoscit euasisse. Ad missā vero, dum Conuentus communicaret, apparuit iterum beatus Ioannes Baptista, totis vestibus valde compositus: quæ tot aureis agniculis erant exornatæ, quod personæ

in tota

in tota Ecclesia in memoriam naturalis sui corporis Dominicum susceperunt. Videbatur etiam idem Baptista orare pro omnibus qui venerationi eius intererant, & hoc obtinere vt suo interuentu Deum conuerteret corda populorum.

De sancto Leone Papa. Modus vincendi tentationes.

CAPVT. XI.

Sancti Leonis Papæ festum dum euenisset in Dominica, & ista orationi deuotius insistens, conspiceret eundem venerabilem antistitem in valde mirabili gloriæ memor quòd idem legitur sibi manum propriam abscidisse pro diuincenda tentatione, collaudabat intentiùs Dominum pro constanti victoria, qua ipsum tam gloriose fecit triumphare: orans, vt per ipsius merita donare dignaretur cuidam personæ, vt in omnibus tentationibus, Deo laudabiliter sibi que vtiliter posset triumphare. Tunc edocta est à Sancto Leone Papa, vt instrueret illam personam (pro qua orabat) quòd quandocunque accedere debet ad aliquem locum vel opus, in quò suscipiatur occasio tentationis, semper dicat versum (fiat Domine cor meum & corpus meum immaculatum) & post perfectum opus, collaudet Dominum pro his à quibus eum custodiuit. Quia nullus homo adeo grauiter cadit, quin grauius & periculosius eecidisset, si ipsum misericordia Dei non custodisset. Porro quam cito senserit se aliquam contraxisse culpam, pro illius emendatione offerre debet Deo Patri innocentissimam Iesu Christi passionem & mortem:

SCHOL.

SCHOL. Fertur, sanctum Leonem Pontificem sanctissimum cum formosa mulier eius manum esset exosculata persumi quid oblectationis humana: & ob eam causam in se ipsum ultorem ad excindendam de xtram ferro armis se sinistram: sed oranti ipsi ad Dei genitricis imaginem, ab eadem fuisse restitutam manum sectam.

Sed hæc fabella indigna Christianis auribus irrepsit sine ulla maiorum autoritate. Ideo imago picta nostris diebus iussu Clementis Octavi, consultis viris doctis, abradi, iussa est, quod nulla sit reperta veritate subnixæ, vel saltem veri similitudine colorata, sed leuissimè in vulgus sparsa. Non tamen ideo beata huius Virginis pietas damnanda, sed laudanda potius, quæ vel ex hoc animæ suæ lucrū parere didicit.

Hinc dum ista accederet ad communionem ad se sibi intellexit sanctum Leonem deuote pro ea Domino supplicantem vt ipsa per susceptionem eiusdem Sacramenti mereatur suauitatem diuini influxus sentire. Et hoc propterea benignus perfecit Dominus, quia ista ex humilitate (qua specialius præpollebat) cum sciret, quia virtus non impugnata, in cælis apparet minus gloriosius, semper timebat se carere præmio castitatis, cum ex nimia puritate cordis nullis carnalibus tentationibus à Domino permitteretur impugnari. Quod ipsa tamen suæ ascribebat fragilitati, quia æstimabat Dominum idcirco eam à carnalibus tentationibus misericorditer custodire, quia presciret eam ad deo fragilem & infidelem, vt si ab illis infestaretur, potius succumberet quam resisteret. Sicque talem defectum suum quem cauebatur, Dominus illi ex meritis huius sancti resupplebat. Insuper addidit ei Dominus omne meritum, quod illa persona, pro qua orauerat, adhuc esset adeptura

adeptura, si secundam instructionem suam tentationes viriliter superaret. Vnde & per hoc intellexit, quod quando cunque aliquis regretatur Deo pro victoria, siue pro alio beneficio cuiquam collato, vel instruit aliquem vnde proficiat, ille profecto meritum vtriusque lucratur.

In festo sanctorum Apostolorum Petri & Pauli: Quomodo oues Christi in anima nostra piscantur.

CAPVT. XLI.

PRincipium Apostolorum Petri & Pauli festo præclaro, dum ad Maternas cantaretur secundum Rebus pont. Si diligis me. Ista requirit à Domino quas oues ipsa pacere possent, per quod luminam dilectionem in opere sibi demonstrare valeret. Respondit Dominus: Pisce mihi quinque agnos tenerrime mihi electos, scilicet, cor tuum pascere diuinis meditationibus: os tuum salutaribus locutionibus: oculos tuos sacris lectionibus: aures tuas vtilibus admonitionibus: manus tuas continuis exercitationibus. Nam quoties horum vnicuique studueris, hoc semper suscipiam pro summa exhibitione dilectionis. Per diuinas meditationes cordis intellexit notari omne quod cogitari potest ad laudem Dei & propriam proximique salutem. Similiter de salutaribus locutionibus sentiendum est. Per sacras vero lectiones, omne quod est saluiferum ad videndum, vt imago Christi crucifixi, infirmorum indigentia, & exempla iustorum. Inter vtilis admonitiones intellexit salubritas pasci aures ad placitum Domini, quando patienter re-

ter recipiuntur correptiones. De continua vero ex-
citatione manuum, dum cogitaret quod non posset si-
mul fieri cura lectione, inflexit quod Dominus quas-
si pro opere acceptat studium vel intentionem legen-
di vel etiam quod liber manibus tenetur, & similia.

¶ Post hæc dum sub Missa laudibus extolleret bea-
tum Petrum pro specialibus suis priuilegijs, & inter
cætera præco quod audiuit à Domino. Quodeūque li-
gaueris, &c. apparuit idem Apostolus in Papali gloria
sacerdotalibus indutus: & extensa super eam manu,
benedictionem dedit ad perficiendum in anima ipsius
omnem salutem. Cū vero progredetur ad susceptio-
nem corporis Christi, & suā indignitatē recolens trepi-
daret, videbantur accedere prædicti principes, vnus à
dextris & alius à sinistris, quasi eam cū magna gloria
adducentes. Et cū peruenisset Filius Dei assurgens &
vtrisque brachijs eam circumplectēs, dixit. Ecce eisdē
brachijs, quibus te suscipio, eisdem etiā te adduxi: sed
malui hoc perficere per meos Apostolos, vt deuotio
tua inde cumuletur. Tunc ista reddens se culpabilem
quod elapsus à memoria beatum Paulum speciali de-
uotione non extulerat, orauit Dominum, vt ipse per se
metipsum suam negligentiam dignaretur supplere.
Post susceptionem autem Sacramenti, cum se in ora-
tionem dedisset: Tali est edocta similitudine. Quan-
uis regina satis ex hoc habeat honoris, quod regi est
coniuncta: tamen multum gloriatur & delectatur in

filia in festo nuptiarum ipsius: sic omnes san-

cti congratulantur animæ, quæ sacramen-

tum alteris suscipit cum deuo-

tionem.

In festo

In festo S. Margarete. De ineffabili gloria sancto-
rum pro modico labore vite
huius.

CAPVT. XLII.

Virginis inelytæ beatissimæ Margarete festo, dum
sub vesperis ista intenderet deuotioni: apparuit ei
eadem Virgo gloriosa tota florens & virens vernan-
tia immarcescibilis æternitatis, incomparabilibusque
ornamentis gloriæ mirabiliter decorata, stans ante thro-
num diuinæ maiestatis. Et dum inciperetur Respons.
(Virgo ueranda) videbatur Rex gloriæ Dominus Ie-
sus ex integerrima puritate suæ innocentissimæ & vir-
ginæ humanitatis emittere splendorem quendam clari-
ssimum, & illo perlustrare virginali decus Beatæ
Margarete, quasi ad renouandum & duplicandum in
anima eius meritum castæ virginittatis: ad similitudi-
nem, sicut pictor imaginem pulchre ornatam ferni-
sio liniens, facit eam amplius nitere. In illo verbo (In
magna stans constantia) Filius Dei in augmentum glo-
riæ cumulumque meritorum passionis sponsæ suæ
iterum emisit splendorem quendam mirificum in-
comparabili gloria suæ innocentissimæ & amarissimæ
passionis in animam eiusdem Virginis, ex quo ineffa-
biliter decorabatur. Deinde dum in hymno cantare-
tur (Sponsisque reddens præmia) Dominus quasi-
blandiendo alloquens sponsam suam beatam Margare-
tam dixit. Nunquid, ô filia, non satis sufficienter addau-
xi tibi præmia meritorum, quia modo admoncor de præ-
mijs? Sicque amicaliter illi blandiens, Dominus intra-
xit sibi

xī sibi deuotionem omnium per vniuersum mundum
 felium Beatæ Margarietæ colentium, & ex illa ipsam
 Beatam Margarietam gloriosam virginem & inestimabilibus
 premijs meritorū honorificè sublimauit. Hinc
 Beata Margarieta conuersa ad ipsā dixit. Gaude & læta
 re specialis electa Domini mei, quia certè post modicū
 tēpus (quo in hoc seculo diuersis infirmitatibus & ad-
 uersitatibus grauatis) in æterna gloria perpetuo lætaberis,
 vbi pro singulis momentis grauaminum corporeo-
 rum remetientur millies mille anni cœlestium conso-
 lationū à sponso & amatore tuo, quia omnia quæ per-
 fers in corde vel corpore ex speciali tibi immittis amo-
 re: vnde ineffabili modo de die in diem, de hora in ho-
 rā sanctificeris & æternæ beatitudini magis habilitaris,
 perpende, quia die illo, quo ego hęc (in qua modo exul-
 to) gloriā sum adeptā, nequaquā ita honorabar, vt nūc
 glorificor ab vniuersis, sed potius despiciebar & ab om-
 nibus penē miserabilis reputabar. Et ideo cōfide quia &
 tu indubitanter post huius vitę fœlicē terminū iucun-
 dis amplexibus sponsi immortalis sine fine perfrueris
 gloria delitiositatum illarū super cœlestium, quę nec
 oculus vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis ascēde-
 runt, quę preparata sunt his, qui diligunt Deum.

*De S. Maria Magdalena. De pœnitentia vera, vnguen-
 to, bonaque voluntate.*

CAPV T. XLIII.

A Matricis Christi Iesu beatissimæ Mariæ Magdale-
 nę festo sub primis vesperis apparuit dilectrix Chri-
 sti vene-

sti veneranda tot aureis floribus inestimabiliter splen-
 dentibus, gemmisque preciosis perornata, quot pecca-
 torum maculis quondam fuit deturbata. Stansque à
 dextris filij Dei splendore gloriæ suæ totam cœlestem
 patriam videbatur mirifice perlustrare. Dominus autē
 Iesus suauissimis illi blandiebatur verbis. Vnde dimi-
 tus edocta est ista per flores aureos pietatē clementiæ
 figurari, qua Deus ipsi iam misericorditer peccata dimi-
 sit. Per gemmas autem dignam pœnitentiam, qua
 gratia Dei cooperante peccatorum suorum maculas
 absterfit. Sub Matutinis vero, dum verbis & neumis
 quæ cantabantur ad honorem beatæ Marię Magdale-
 nę: deuotius intenderet ad laudem Dei, exorabat
 ipsam beatam, vt tam pro se quam etiam pro sibi com-
 missis intercederet. At illa progrediēs prociuit ad pedes
 Domini, suauiter illos deosculans, & postmodum eos-
 dem manibus suis eleuans omnibus per veram pœni-
 tentiam ipsos adire cupientibus meritis suis coapta-
 bat. ¶ Tunc ista etiam deuote accedens, eosdem pe-
 des sanctissimos blandissime deosculatur dicens: Ec-
 ce nunc amantissime Domine mi, offero tibi grauami-
 na famularum tuarum mihi commissarum, & cum
 illis abluo pedes tuos beatissimos, ad quod Dominus
 Optime & decentissime ex parte illarum pedes meos
 lauasti, & nunc dicito illis, pro quibus oras, vt & ipsi cri-
 nibus suis eos detergāt, osculētur & vngētis deliniāt. In
 quibus verbis intellexit, tria, ad quę studere debēt. Pri-
 mo vt, scilicet, quasi crinibus pedes Dominicos tergēdo
 diligenter considerent & numerent, si aliquid in grau-
 aminibus suis inueniant, quod esset cōtra Deū, vel quod
 eos impediret à Deo: & in hoc intentionem dirigant
 G g ad Deum

ad Deum tali modo, quod pro emendatione illorum libenter seiplos exponerent ad quæque aduersa toleranda. Secundo, vt velut pro osculis eorundem pedum sanctissimorum plene & secure confidant de fidelissima pietate Dei, quod ipsis omnia facillime dimittet de quibus pure pœnituerit. Tertio, vt quasi pro vnguētis integra voluntate proponant omnia Deo contraria pro posse suo libenter precauere. Et adiunxit Dominus: Si placet etiam illud mihi vnguentum adhibete, quod eadem deuota mulier alabastro legitur super caput meum effudisse (vnde domus impleta est ex odore vnguēti) scito te amando veritatem illud decentius habituram. Nam qui amans veritatem pro illa defendenda quandoque amicos amittit, vel alia grauamina incurrit, aut laboribus se spontē ingerit: ille reuera fracto alabastro vnguentum preciosum capiti meo superfundit, vnde & domus repletur odore bono: quia ipse efficitur causa exempli boni, dum qui alios corrigere studet ipse efficitur à vitijs emēdatior, adhibendo sibi maiore cautelam eorum quæ in alijs corripuit. Sicque fit odor bonus in omniloc, dum & se emendat, & alios suo exemplo ædificat. Si verò amans veritatem, pro illa defendenda in aliquibus delinquit, durioribus verbis zelo impellente aliquos corripiendo, aut alio quocunque modo, siue negligentius, siue districtius agendo: hunc ego certē apud Deum Patrem & omnes cæli ciues fideliter excusabo: quemadmodum Mariam excusavi, imo pro ipso vniuersa emendabo. ¶ Et ista: O Domine cū Maria dicatur hoc preciosissimum vnguentum emisse, vnde possem ego tibi tam gratum obsequium exhibere quasi simile tibi comparassem? Respondit Do-

mi-

minus: Quicumque offert mihi bonam voluntatem suam in quacunque causa, quam deliberat pro amore meo perficere, quantuncunque etiam ipsum in hoc oporteret laborare, vt tantummodo laudem meam posset promouere: ille veraciter preciosissimum mihi que acceptissimum vnguentum comparat, dum commodosuo honorem meum præponendo suo se voluntariē quibuslibet exponit in commodis: etiam si impeditus voluntatem bonam nunquam perducere posset ad effectum.

*De S. Iacobo. De merito peregrinationis ad Compostellam
Et quomodo honorantur sancti per sacram
communione;*

CAPVT. XLVIII.

GLoriosi Apostoli Iacobi maioris festo, apparuit huic idem Apostolus honorabiliter nimis exornatus meritis omnium peregrinorum corporis ipsius sanctas reliquias venerantium. Vnde ista multum admiras requisit à Domino, cur ipsum præcæteris Apostolis tali honore extulisset, vt, scilicet, de longinquis regionibus populus ad eius reliquias colendas concurrat deuotiori studio, quàm ad tumbas principum Apostolorum Petri & Pauli, aut aliorum Apostolorum & sanctorum? Respondit Dominus: Ego hūc dilectum mihi Apostolum hoc speciali priuilegio inter cæteros sublimavi, propter feruidum zelum quo incitabatur amore mei ad salutem animarum. Vnde quia æterna præddestinatione mea ordinante tam citò sublatu est à corpore, quòd non præualuit tantam multitudinem populorum ad

G g 2

rum ad fidem conuertere, sicut ad laudem meam desiderabat. Idecirco voluntas eius bona in conspectu meo semper vigens & viuens, mihi que per omnia placens hoc promeruit, vt quod morte præoccupante, in hac vita omisit, hoc nunc post mortem suam vsque in finem mundi per hoc suppleatur, quod tam multi signorum miraculis ad tumbam eius crebrescentibus, moti deuota peregrinatione ipsum visitantes à peccatis absoluuntur, & infide catholica roborantur. ¶ Vnde ista etiam desiderans per merita eiusdem Apostoli à peccatis suis absolui, proposuit vice peregrinationis faciendæ in honorem ipsius eodem die Dominicum suscipere sacramentum. Quod cū fecisset, videbatur sibi quasi ad mælam quandam diuersis epulis sumptuose ditatam cum Domino maiestatis residere. Et cum ipsa susceptum corpus Christi obtulisset Domino in laudem æternam & in augmentum beatitudinis & gloriæ Apostoli Iacobi, statim adueniens idem Apostolus in specie præclari principis, apposuit se mensæ illi reuerenter coram Domino, gratias immensas referens pro tam magnifica oblatione sibi per viuificum sacramentum Christi collata. Hinc orabat Dominum deuotè, vt omnem effectum salutis, quem ipse pius Dominus per merita sua vnquam in aliquo homine dignaretur operari: hunc totum in anima eius (quæ ob honorem sui hoc prænobile obtulerat sacramentum) gloriosè operaretur.

In festo

In festo Assumptionis gloriose Virginis: De modo eam fructuose salutandi & honorandi; Et quam prompte inuocet se inuocantes, etiam sacre communioni eos preparans: Necnon de gloria eius ineffabili; Et de modo canendi, Te Deum.

CAP V T. XLIX

Appropinquante festo dulcissimæ Assumptionis in temeratae Virginis, dum ista iterum decumberet lecto, nec possit iuxta desiderium suum ob honorem beatissimæ Virginis legere (Aue Maria) secundum numerum annorum eius, quibus vixerat in terris: conabatur tamen eundem numerum complere deuotè per has tres distinctiones: Aue Maria: Gratia plena: Dominus tecum. Et cū hæc cum diuersis orationibus ab alijs sibi ad offerendum beatissimæ virgini commissis simul deuotè offerret: apparuit eadem virgo gratiosa circumamicta pallio viridi, quod fulgebat vndique circumpositum aureis floribus in modum trifoliorum, & dixit: Ecce quot verba quælibet earum (ex quarum parte hæc mihi offers) orauit, tot mihi flores ad ornatum apposuit: quorum quilibet magis aut minus vernat secundum quod quilibet orando intentionem suam magis aut minus purè adhibuit. Et ego resplendentiam florum istorum reddo in animas singularum personarum, quæ mihi ea perfoluerunt, vt exinde filio meo totique cœlesti exercitui possint complacere. Videbatur quoque beata virgo inter prædicta trifolia intermixtas habere quoddam rosas sexfoliorum, valde præfulgentes: quorum foliorum tria videbantur esse quasi aurea diuersis gemmis mirabiliter personata.

tria folia his interposita videbantur aliorum quorundam inæstimabiliū colorum varietate distincta. Unde per tria aurea folia intellexit designari prædictas tres distinctiones, quibus ipsa in infirmitate sua cum labore gloriosam Virginem salutauerat. Quibus Dominus ex benignitate sua tres alios indicibiles colores addiderat aliorum trium foliorum. Vnum pro affectu, quæ habuerat ad salutandum & laudandum dulcissimam matrem suam. Secundum, pro discretione, qua (dum sensit se non præualere) tantum tres legit distinctiones. Tertium, pro plena fiducia, qua confidebat tam Dominum quam benignam matrem eius acceptare id ipsum quod præualebat. ¶ Hinc sub prima, (postquam cantanda erat Missa de vigilia Assumptionis) dum ex intimo cordis affectu deprecaretur ad Dominum, ut sibi apud dulcissimam matrem suam dignaretur gratiam & fauorem obtinere, cui ipsa sibi videbatur, nunquam debitum obsequium exhibuisset: Dominus se cum summa blanditate in amplexus matris amicissimos declinans, exhibuit ipsi omnem filialem dilectionem, quam nunquam erga eam affectus fuerat, dicens: Recole Domina mater amantissima, quod peccatoribus ego propter te sim propiciatus, & respice hanc electam meam eo affectu, ac si omnibus diebus vitæ suæ tibi placita, summaque deuotione seruiuisset. Ad quod Virginea mater se totam huic cum beatitudine sua ob amorem filij videbatur impendere. ¶ Dehinc sub Missa (Vultum tuum) dum legeretur collecta (Deus qui virgineam aulam) exhibuit se Dominus Iesus Matri suæ beatissimæ in tanta tamque inæstimabili blanditate ac amicitate, quasi ea hora renouaret ei multipliciter omnia gaudia

quæ ha-

quæ habuerat in eius sanctissima conceptione, natiuitate, aliisque gaudijs suæ humanitatis. Et cum ista deuotius intenderet verbis illis, scilicet (vt sua nos defensione munitos iucundos faciat &c.) videbatur delicatam mater benignè expandere pallium suum, quasi ad suscipiendum omnes ad se confugientes in speciale patrociniū. Tunc aduenientes sancti angeli, adducebant coram ea omnes personas, quæ se speciali deuotione vel orationibus ad idem festum deuotè præparauerant in specie iuencularum speciosarum: quæ reuerenter sedentes ante eam sicut filia coram matre, sanctorum angelorum ministerio vndique fulciebantur, & ab insidijs malignorum spirituum defensabatur, & ad quæque bona promouebantur. Intellexitque talem protectionem angelorum obtentam per antedicta verba Collectæ, scilicet: vt sua defensione munitos: quia ad imperium eius multitudo angelorum vndique defendendo protegit omnes gloriosam Virginem inuocantes. ¶ Post hæc videbantur quasi sub pallium eius accurrere quædam diuersi generis Bestiæ, per quas notabantur omnes peccatores ad ipsam specialem deuotionem habentes. Quas omnes mater misericordiæ benignè suscipiens, & quasi pallio suo protegens, delicata manu sua singulas contrectando, & deliniendo, ipsis amicabiliter blandiebatur. Per hoc manifestè insinuans, quam misericorditer suscipit omnes se inuocantes, & quam materna pietate defendit & protegit etiam adhuc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo reconciliet veraciter poenitentes. ¶ Ad elevationem verbò salutaris hostiæ videbatur Dominus Iesus seipsum cum omni beatitudine diuinitatis suæ & humanitatis in specie sacramenta-

is hostiæ præbere omnibus, quæ cum deuotione intererant Missæ ob honorem dulcissimæ matris suæ: desiderantes ipsi in festo Assumptionis suæ deuotè famulari, vt ex viuacitate diuinæ virtutis omnes dulciter allecti & suauiter recreati, confortarentur in sua bona voluntate: sicut aliquis recreatus confortatur ex cibo diuersis aromatum speciebus & cōdimento temperato. ¶ Cū autem post missam conuentus secundum statuta ordinis procederet ad capitulum, vidit Dominum Iesum cum infinita multitudine angelorum ad cōuentum venire, congregationem cum magno gaudio præstolando. Quod ipsa multum admirans, dixit ad Dominum. Vt quid amande mi Domine ad istud capitulum cum tanta dignatione & multitudine angelorum aduenisti, ad quod nos tamen nullam specialem deuotionem habemus, qualem habuimus in vigilia tuæ sacratissimæ natiuitatis & incarnationis? Respondit Dominus: Ego idcirco adueni, quemadmodum pater familias hospites ad conuiuium suum inuitatos benignè suscipit. Hodie verò ob reuerentiam dulcissimæ matris meæ ad prænunciationem solennitatis eius præcellæ Assumptionis, speciali affectu suscipiam omnes idem festum deuotè percolere desiderantes. Et insuper ex autoritate diuinitatis mei absoluam omnes cum humilitate & deuotione ordinis sui negligentias profitentes. Et adiecit Dominus: Simili modo inter sum capitulo vestro in omnibus festis, & insuper omnia, quæ ibi agitis, accepto eo modo sicut præmonstravi tibi in vigilia natiuitatis meæ. ¶ Hinc dum speciali deuotione intenderet Nonnæ, qua secundum statuta nostra inchoatur festum Assumptionis, diuinitus illustrata intellexit, quòd beatis-

ma Virgo

ma virgo Maria præcedenti die suæ foelicissimæ assumptionis circa horam nonam ita penitens aborta est in Deum quòd omni humanitate exuta, iam in præludio cælestium deliciarum solo spiritu Dei vegetabatur usque ad horam illam iucundissimam, qua circa noctis horam tertiam aduenienti Domino in omni perfectione virtutum summè præparata exiuit obuiam cum ingenti lætitia, nulla omnino remordente conscientia: sicque in vlnas eius aduolans, vnus spiritus cum eo effecta, introiuit in potentias totius beatitudinis ipsius diuinitatis. ¶ Sub vespere verò cū cantarentur psalms, videbatur Dñs omnia in quibus ipse per psalmos extollebatur, intrahere cordi suo diuino, & de corde suo dirigere in beatam virginem tanquam impetus quosdam validissimè inundaantes. Ex quibus virgo mater inclyta tot suscepit in luxus, quot prædita erat dignitatibus meritorum. Et dum intonaretur Antiph. Tot pulchra es, ista irruens in amplexus Domini per cordis eius organum singula verba illa intonare nitēbatur in memoriam suauissimarum blanditatum illarum, quibus per eadem vel similia verba blanditus esse creditur filius altissimi suæ beatissimæ matri. Et ecce ex tali deuotione, illius diuini cordis impetus efficacius superfluentes tam magnificè in animam virginis inundauerunt, quòd ex nimia impetuositate influxus videbantur reflire, quasi stellæ materiales mira claritate præfulgentes: quæ vndique reginam cæli circundantes, ineffabili decore perornando letificabāt. Quædam verò quasi præ multitudinem in pavementum cadere videbantur: quos omnes sancti recolligentes, & coram Domino cum gaudio presentantes, in admiratione illarum

G g 5

inexpli-

inexplicabili modo delectabantur. Per quod figurabatur, quod omnes sancti de superabundantia dignitatum & meritorum beatissimæ Virginis copiose hauriunt gaudium, gloriam, & beatitudinem indeficientem. Sicque in tali exultationis iubilo adiungentes se omnes angeli deuotioni congregationis, consona voce in simul cum ea dulciter resonabant Responsorium: Quæ ista. Quo finito, Filius Dei altisonè inchoauit versum: Ista est speciosa. Cuius diuini cordis plectrum Spiritus sanctus mouere videbantur ad laudandū & glorificandū benedictā virginem matrem supra omnem creaturam. ¶ Sub hymno (Quem terra, pontus) Virgo beata quasi præ delitijs affluentibus reclinauit se supra pectus filij sui amantissimi, & quasi in iubilo cœlestium amœnitatum requieuit vsque ad versum (O gloriosa Domina) Tunc enim quasi à deuotione fidelium prouocata, erigens se, porrexit omnibus manum suæ benignæ defensionis, ac maternæ consolationis. Ad illū verò versum (Deo Patri) consurgens, videbatur tres genuflexiones cum maxima reuerentiā, ob honorem & gloriam semper venerandæ Trinitatis. Sicque perstitit sub Magnificat orans pro Ecclesia. Ad Antiphonam autem (Virgo prudentissima) demisit lucem quandam cœlestem ad omnes se deuotè inuocantes. Alia vice eodem gloriosæ Assumptionis festo, dum valde deficientibus viribus ista vix duci potuisset ad locum orationis vbi Matutinas audiret, & ibi fessa sederet: tandem visitauit eam oriens ex alto Dominus per viscera misericordie suæ. Et videbatur illi in sexto Responso, quasi ad esset in spiritu iucundissimæ illifestiuatati qua virginea Mater Dei debitū carnis exolues cœlestia regna peribat. De iam dicto ergo Responso,

scilicet,

scilicet. Super salutē, vsq; post Te Deū laudamus (quo tempore ad seipsam redijt) nihil cantabatur, in quo specialē mirabilis delectationis intellectum non perciperet. Vnde de pluribus pauca exponam, prout ad exteriorem intellectum possunt deflecti. Illud enim Responsorium (Super salutem) videbatur congregatus totus cætus tam angelorum quàm Apostolorum decantare, quasi congratulans Domine suæ pro suis singularibus priuilegijs dignitatum. Cum que interim virgo gloriosa inæstimabili suauitate attracta, quasi claustra carnis egrediens inter dulcissimos filij amplexus susciperetur: ipse benignissimus Iesus Pater orphanorum Ecclesie sponsæ suæ dilectæ personam assumens, & eius indigentiam (quæ cordi suo tam profundè est infixæ) suæ matri quasi commendare volens, in eius persona deprompsit vij. Responso. scilicet (Sancta Deo dilecta). Hinc cum quasi pararet procedere, filius qui teneriori affectu erga matrē afficiebatur, etiam frequentiori laude ipsam extollere videbatur. Vnde & eam salutauit cum per viij. Resp. (Salue Maria) Cui succedens cætus sanctorum, subiunxit (Salue pia mater Christianorum). Deinde prosequens Iesus in persona sponsæ suæ Ecclesie, adiunxit clara voce (Virgo solamen desolatorum). ¶ Hinc cum beata Virgo inæstimabili tripudio cœlestia intrare videretur ad cantica (Audite me diuini fructus) tota cœlestis curia ad tantæ exultationis nouitatem ita commoueri videbatur, quod nullis hominum linguis possit explicari. Apparuit enim quasi intrare prætium supra omnem capacitatem amœnissimum, quod plenum esset omni generis floribus. Vnde cum cantaretur versus ille (Et frondete in gratiam) omnes flores in-

suscep-

susceptionem reginæ singularis, ex singulis folijs spe-
 cialem emittebant splendoris innocentiam, ac dulcissi-
 mi saporis suavitatem, ac insuper clarissimi sonoris iucun-
 ditatem: quasi totius mundi sonus musicus in simul dul-
 cissimum melos decantare niteretur. Hinc beata virgo,
 quasi de incomparabili beatitudine sua exultans & Deo
 congratulans psalebatur (Gaudens gaudebo in Domino)
 Deinde Deus Pater quasi placatus in omnimoda perfe-
 ctione tam elegantis virginis ex abundantia dulcedinis
 militanti Ecclesie benedixit, dicens (Non vocaberis vi-
 tra derelicta &c.) Post hæc in laudem Virginis Matris
 omnis chorus angelorum prorupit alte intonans (Sexa-
 ginta fuit reginæ) Denotans quod supra ordines ipso-
 rum Virgo Maria esset elevata. Hinc chorus sanctorum,
 subiunxit (Et octoginta cubicinæ) etiam supra se Virgi-
 nem matrem privilegatam proclamans. Deinde utri-
 que chori, scilicet, angelorum & sanctorum in persona
 militantis Ecclesie decantabant, Et adolescentularum
 non erat numerus, per hoc etiam Matrem Dei, ut dig-
 nissimum est, supra se extollentes, Hinc spiritus paracl-
 etus suavissima modulatione subiunxit, Vna est colum-
 ba mea, quasi diceret: Istam vnicuique mihi reperi similitudinem
 in qua placere requiescere potui. Tunc Filius Dei addi-
 dit, perfecta mea, quasi diceret. Omne quod tam in di-
 vinitate quam in humanitate in homine inuenire opta-
 rem, in ista inueni perfectissime. Cui Dominus Pater
 annectebat, (Vna est matri suæ electa ge. suæ) quasi
 praeferentia affectus reticere volens, quod ipse in ea
 sentiret, hoc solum quod matris suæ, scilicet, Ecclesie ef-
 fectus electa, ex præbit. Deinde in tuba tantum resonan-
 te tota celestis curia cum responso (Salve nobilis)
 in thro-

in throno gloriae à dextris filij cum decenti reuerentia
 collocatur. Et post omnes cœli ciues ante solium regni
 ipsius decenter coadunati, ex abundantia benignissimi
 fauoris extollentes laudabilem conuersationem vitæ
 eius, cum ineffabili iubilo decantabant responsum
 (Beata es virgo Maria) cui versum, scilicet (Aue Ma-
 ria) tota Trinitas subiunxit, renouans in ea suauitatem an-
 gelicæ illius salutationis quæ totius salutis saluberrimum
 extitit exordium. Cui sanctorum chorus annectebat
 (Ecce exaltata es) commendans ei, ut pro Ecclesia mi-
 litante intercederet. Post hæc Deus Pater specialiori
 laude eam extollere delectatus, in cuius forma sibi ple-
 ne complacuit, sonore decantabat Respon. (Aue spe-
 ciosa) Cui filius subiunxit (Sanamitis secundum cor-
 summi Regis) Et Spiritus sanctus addit (Aue mater
 Maria) Cui filius iterum addidit (Spiritu sancto teste)
 Tunc omnis cœtus sanctorum addidit (Tu olim Ma-
 for. egip.) Hinc angelorum chorus sub intulit (Tu Do-
 mina Angelorum) Tunc omnes sancti simul in perso-
 na Ecclesie militantis genua coram beata virgine fle-
 ctentes, canebat. O sancta, o celsa, &c. Post hæc xij. Res-
 pons. Quæ est ista. Tota Trinitas ex abyssali super ef-
 fluentia fauorabilis iucunditatis erumpens, tanquam
 omnibus notificans merita beatæ virginis. Postremo
 intellexit, quod ipsa beata virgo cum omni cœlesti cu-
 ria & militia pro beatificatione sua decantaret. Te Deum
 laudamus. In gloriam semper venerandæ Trinitatis. In
 primo ergo versu extollebatur simul tota Trinitas san-
 cta. Per secundum versum (Te æternum Patrem) spe-
 cialiter extollebatur Deus Pater. Per tertium. Tibi
 omnes angeli, filij Dei. Per quartum tibi cherubim,
 Spiritus

Spiritus sanctus. Et sic per singulos versus singulas per
sonas intellexit extolli. Exceptis illis, vij. versibus Tu
rex gloriæ Christe, & cætera, quæ specialiter referebã-
tur ad Filiũ Dei, laudantes illum pro singulis affectio-
nibus beatæ Virginis, quod eas cum suo adiutorio sem-
per direxerat ad laudem diuinã, nec vnquã eas ad transi-
toria flecti permiserat. Per sequentes autẽ versiculos, sci-
licet. Æterna fac. iterum alternatim extollebantur sin-
gulæ personæ. Post hoc cũ ad seipsam B. Gertrudis redi-
ret ex hac iucundissima solẽnitate; cui tam mirabili de-
lectatione per spiritum interfuerat, sensit etiam corpus
suum intantum recreatum, quod omnes sibi assistentes
ad deducendum se tanta velocitate præcessit, quod om-
nino nullum sensit defectum. Et hæc valitudo duravit
vsque dum post missarum solennia corporali cibo est
refecta. ¶ Post hæc nauoluris trium annorum curriculis
dum iterum lecto decumberet ægrotans, & in sancti vi-
gilia Assumptionis gloriôsæ Virginis Mariæ, primo di-
luculo mêtẽ suam deuotioni adaptare studeret, vidit
in spiritu ipsam beatissimam Virginem quasi in horto
quodam amœnissimo diuersi coloris floribus odorifera
que vernantia delitiose confito, tanquam in tranquil-
lissimo quodam iubilo suauissimæ contemplationis iam
agonizare incipientem: quæ amabilissimi vultus sui se-
renitate, ac gestus amicitate omni se gratia plenam
demonstrabat. Apparebant quippe in ipso horto rosæ
pulcherrimæ, sine spinis lilia candidissima & violæ
fragrantissimæ, cæteri que flores omnigeni sine herbis.
Qui etiam singuli (flores quod dictu est mirabile) quan-
to remotiores erant à beata Virgine, tanto maioris vi-
debantur esse decoris, fragrantia & vigoris. Ex qui-
bus sin-

bus singulis generosa Virgo singulariter, quasi flatum
intrahendo omnem cuiuslibet floris virtutem in-
estimabili quadam cœlesti auiditate sibi totaliter in-
trahebat, ac quodammodo ineffabili delectatione
respirando eadem in cor deificum amantissimi filij
sui, quod verus eam apparebat apertum, alacriter
remittebat. Apparuit etiam innumerabilis multitudo
angelorum, qua ab eo beatæ virgis circa flatum quem
intrahebat vsque ad flores erant occupati, ad obsequen-
dum tantæ Imperatrici Dominum collaudantes. Vidit
etiam ibi beatum Ioannem Euangelistam quasi ad ca-
put Virginis matris orationi deuotius incumbentem, à
quo etiam Mater Domini videbatur quasi gaudium
quoddam mirificum intrahere sibi. Cũ vero in his om-
nibus: ista plurimum delectaretur, mirari cœpit, quid
per hæc significaretur. Vnde edocta est à Domino,
quod per hortum præostensum signaretur Virginis in-
tactæ corpus, per flores verò diuersæ virtutes quibus ip-
sa beatissima Virgo deceter erat ornata. Per rosas autem
quæ remotiores cæteris apparebant & venustiores, ac
maiori reuerentia spiritum beatorum colebantur, ope-
ra charitatis tam Dei quam proximi: In quibus quanto
se latius extendere studuit, tãto digniorẽ fructum Deo
attulit. Per lilia vero, quæ efficaciorẽ odorem red-
dũt & candorem gratiorẽ, notabatur puritas sanctæ
conuersationis ipsius, quam electi sunt imitati. Per hoc
etiam, quod beata Virgo visa est de corde beati Ioannis
vaporem trahere, perpendit quod regalis virgo specia-
lem gloriam ex parte beati Ioannis attulerit pro sin-
gulis bonis, quibus ipso prouidente liberius potuit va-
care in omni vita sua. Et cum ista inquireret, quem
profectum

profectum beatus Ioannes ex talibus haberet, Dominus respondit? Quasi tot gradibus affectuum cor meum ipsi est dulcius acclinatum, quot obsequijs matris mee virtutibus ipsius sollicitudine sensi affuisse. Per personam deinde beatę virginis quę in iplo horto videbatur, intellexit significari preciosam animam gloriosę virginis quę fructu singularum virtutum suarum mirifice delectata, eas cum maxima gratitudine quasi de corpore suo trahens, in se omnes refudit in Deum. ¶ Et sic per diem illum visa est in tali iubilo recumbere vsque ad Matutinas. Tunc ista iterum facta in excessu mentis sub primo Respon. vidit ipsam prę omni creatura beatissimam matrem supra pectus dilecti sui filij eadem tranquillissima pausatione reclinatam, cui filius versa vice de corde suo dulcissimo cum inestimabili delectatione reinfudit omnem illum fructum virtutum, quem ipsa prius per gratitudinem in ipsum retulerat, tanto digniorem, quanto in corde suo diuino excellentius nobilitatum. Quę circundabant eam tanquam flores rosarum lilia conuallium ineffabiliter graciosa vernantia ipsam venustantes. Ipsum vero primum Respon. videbatur ipse Deus Pater omnipotens suavissima modulatione de promere, dicens, Vide speciosam &c. quasi per illa cœlicolis notificans qualem ipse eam cognouerit in terris, scilicet, columbam sine macula per innocentiam: ascendentem desuper riuos aquarum: per desiderium: cuius inestimabilis odor sanctitatis erat nimis in vestimentis, id est, in conseruatione eius: & sicut dies verni circum flores ros. & lilia conuallium, id est, diuersę virtutes. Hinc persona Spiritus sancti annectens secundum Respon. in persona beatę virginis sanctissimę conuer-

sationis

sationis ipsius dignitatem elucidas suauiter decantabat. Sicut cedrus &c. Tunc omnes sancti tantę laudis instigati et commoti, quasi prę admiratione decantabāt tertium Respon. Quę est ista, Per quorum omnium singula verba super ista infirma singularem percepit intellectum: sed propter defectum virium omnia retinere nequibat. Sicque omnes sancti reuerenda processione ante thronum virgineum matris gloriosę sollemniter conuenientes, dulcissimo concentu ipsam per quartum Respon. Gaude regina, extollebant in hoc quę ipsa esset illa prępotens regina, per quã iam æternę lucis claritas resulgere eis quę non solum terrarum, sed etiam cœlorum foret Domina digna mox futura: quę vere omnium virginum pulcherrima in omni decore virtutum & perfectione gratiarum appareret, & quę de plenitudine misericordię suę omnium indigentis materna pietate subueniret, essetque eis perennis glorię augmentum, dum suis meritis omnium sanctorum gaudia cumularet. Tunc honorifice procedentes chori angelorum clara voce resonabant versum Fac nos letari, &c. quasi per hæc verba prouocantes eam ad gloriam resolutionis. Post hæc omnes sancti resonabant Gloria patri pro omni gratia beatę Virginis tam in corpore quam in anima collata. De hinc omnes Antiph. & psal. sequentes, cœlię laudem Dei & virginis matris concinentes, mirificum dabant intellectum. Sub quinto ergo Respon. Virgo generosa cum maxima gratitudine se erigens in iubilo laudis & gratiarum actionis dulciter hæc verba decantabat: Beatam me dicet omnes generationes. Et sanctissima anima illa prę omni creatura inestimabiliter beatissima a carne absoluta inter amplexus

H h

xus spon-

xus sponsi vni filij delicatissime innixa ipsi fōti totius
 beatitudinis incomparabiliter foelicissima cōiunçãoe
 est immersa, nunquam amplius emergenda. Tunc tota
 cœlestis curia tam præcellentis Regiæ gratissima
 præsentia mirabiliter illustrata & iucundata intuens
 animam virgunculæ iucundis amplexibus regis, tam
 familiaria usq̃ circumdatam super omnes choros ange-
 lorum & sanctorum exaltari, & proximam semper
 venerandæ TRINITATI locari cum miræ iucun-
 ditatis tripudio cōgratulantēs, in laudem ipsius proxi-
 mune cum. vj. Rēspō. (Super salutem) Et sic viuo illa
 terminata est. Ecce quam euidenter Pater ex prescrip-
 tis, quanta pietate benignus Deus per dona gratiarū,
 quæ largiter vni homini plurimorum intendat prode-
 se salutē: dum hæc vice ibi visionem terminauit, vbi an-
 te tres annos eam inchoauerat: vt dum propria negli-
 gentia, nobis intercludit, spirituales influxum gratia-
 rum videntes amcenum hortum nobis præparatum, in
 de saltem aliquos flores deuotionum carpere non omit-
 tamus. ¶ Alia iterum vice in eodem festo, dum deuota
 matutinis interesset, tres nocturnos distinguens in tres
 speciales deuotiones, in primo nocturno per singula ver-
 ba & notas admonēbat gloriosam virginem ineffabiliū
 consolationū illarum, quas creditur in expectatione
 beatissimi transitus sui tam a filio quam etiam ab om-
 nibus sanctis percepisse. Vnde ad singula verba, qui-
 bus tam ab ista quam ab aliquo fidelium in toto mun-
 do consolationum prædictarum admonēbatur, circun-
 dari videbatur ipsa intemerata virgo floribus rosa-
 rum & lilijs conuallium. In secundo nocturno admonē-
 bat eam suauissimarum delitiositatum illarum, qui-
 bus

bus fruebatur intranſita de hoc mundo ad cœli pala-
 tium innixa delicate super dilectum suum. De quibus
 singulis tot ornamentis decorabatur inclyta vir-
 go, quot verbis earundem delitiositatum apponēbatur
 in vniuerso mundo. In tertio quoque nocturno admo-
 nebat reginam cœli illius ineffabilis & omnem huma-
 nam capacitatem, longe transcendentis gloriæ quare-
 cepta est in introitu regni & sublimata supra omnem
 dignitatem cœli. Ad quæ singula verba administra-
 bant ipsi innumerabiles splendores & dulcissimi sa-
 pores, quales per diuersorum odorum fragrantiam
 attrahuntur. Sub missa verò, dum legendo tribus vici-
 bus. Laudate Dominum omnes gentes, &c. ad primum,
 more sibi solito oraret omnes sanctos, vt merita dignita-
 tum suarum pro se offerret Domino, quo per illa dignè
 preparata accederet ad susceptionem viuifici sacramen-
 ti. Et ad secundum Laudate, similiter oraret beatā Vir-
 ginem, & ad tertium Dominum Iesum, beata Virgo ad
 inuocationem sui exurgens, stetit in conspectu fulgidæ
 sempeque tranquille Trinitatis, offerens pro ea merita
 placidissimarum dignitatum illarum, quibus ipsa in die
 Assumptionis suæ supra omnem humanam imo angeli-
 cam dignitatem præparata, ipsi sumimè complacuit.
 Sicque cum maxima blanditate, quasi cedens loco in-
 nuit animæ, dicens: Veni electa & sta in loco meo cum
 omni perfectione virtutum, quibus ego aspectum sem-
 per venerandæ Trinitatis in mei placentiam inclinau-
 i, vt & tu similiter, quantum est tibi possibile, compla-
 ceas ipsi beatissimæ Trinitati. Ad quod ista stupefacta,
 cum maxima deuotione sui respondit. Et quibus, in-
 quit, o regina gloriæ, hoc meritis potero? Quæ respon-
 dit: Cum

dit: Cum tribus utique ad hoc habitaberis. Primo ut orēs, per illam innocentissimam puritatem, qua Filio Dei in utero meo virginali placitam mansionem præparavi, emundari meis precibus ab omni macula. Secundo orabis per profundissimam illam humilitatem, quā super omnes choros angelorum & sanctorum merui exaltari, ut suppleantur omnes negligentiae tuæ. Tertio deprecare per amorem illum inestimabilem, qui me inseparabiliter Deo conglutinavit, ut præstetur tibi copia diversorum meritōrum. Quod cum ista devotē faceret, subito translata est in spiritu usque ad celestium gloriæ sibi tam dignanter meritis cœlorum imperatricis concessæ. Cumque sic quasi loco eius cum meritōrum ipsius prerogativa honorabiliter appareret Domino, complacuit sibi in ea ultra quā dici potest, Dominus maiestatis. Omnes quoque angeli & sancti advenientes conabantur ipsi reuerentiam exhibere.

¶ Hinc dum conventus accederet ad communionem, astitit regina gloriæ a dextris cuiuslibet accedentis, cōtegens illam una parte vestimento suo floribus orationum suarum adornato, dicens: Sub cultu memoriæ meæ hanc respice, dulcissime fili. Ad cuius petitionem Dñs miro modo placatus, porrexit ipsi hostiam salutarem. Cumque & ista similiter communicata offerret idem sacramentum Domino in laudem æternam ad augmentum gaudij, gloriæ & beatitudinis ipsius beatissimæ matris (quasi pro recompensa oblationis meritōrum suorum, qua subleuauerat inopiam eius) Dominus Iesus qua porrigenz xenium quoddam matri suæ dulcissimæ, ait: Ecce mater tibi tunc restituo duplicatum. Nec tamen huic aufero, quia amore nominis mei hoc

mei hoc impendere dignaberis. Post processionem verò dum conventus rediens in chorum, cantaret Antiph. Ave Domina mundi Maria: videbatur illi præhinc mietate suauissimi concentus super cœlestium agminū, quod quasi totum cœlum in nouæ exultationis tripudio commoueretur. Et statim apparuit gloriosa Virgo, stans coram altari a dextris filij sui versus conuentum in gloria præcellenti. In illo autem verbo, Ave cœlorum regina: omnes sancti coram ea genua flectentes, ipsam ut Domini sui matrem decentissimè venerabatur. In illo quoque verbo: Ave virgo virginum: ipsa virgo veneranda manū sua delicatā prætendit quoddam candidissimum liliam ad omnes præsentēs, alliciens eas quodammodo, & confortans ad imitandum sanctissimæ virginitatis exemplum. Cumque cantaretur: Per te venit redemptio nostra: tam medullitus commota sunt omnia viscera maternæ pietatis eius, quod præsuperabundantibus delitijs delectationū illarum, quas per sensit in eodē verbo: ut reclinauit se delitiosissima blanditate super pectus filij sui. In illo deinde verbo (Pro nobis rogamus, rogata) constringens collum filij sui dulciter diversis delectationibus ipse Regi regum Domino blandiebatur nutibus, ostendens illi serores quaslibet præsentēs & pro singulis orans. Cumque inchoaretur Anti. (Hodie beata Virgo) ipsa immela circum data gloria inter blados amplexus filij visa est ad cœlestia subleuari, concomitantibus se & complaudendū iubilantibus vniuersis ordinibus cœli. Cumque sic in gloria subleuaretur cœlesti, benedixit omni congregationi. Ex qua benedictione desuper quamlibet personam videbatur forma crucis aureæ cum viridi zo-

na dependere. Per quod intellexit notari, quod quælibet posset effectum benedictionis illius fructuosius consequi cum visenti fide & fiducia bona ad misericordiam matrem.

In festo S. Bernardi; Quomodo merita sanctorum fiant nostra, & de acquisita retributione Dei;

CAP V T. L.

Bernardi festum die præcedente, dum ista sub Missa retractaret merita eiusdem sanctissimi patris (ad quem speciem habebat deuotionem, propter mellifluorum verborum ipsius prærogatiuam) apparuit idem deuotissimus Abbas ineffabili gloria, & (vt ita dicam) cælesti decore venerabiliter adornatus, ita vt intuenti se in vno aspectu triplex color vestimentorum eius latissimè & perspicue representaretur. Nā in simul micabant in eo liliosus candor purissimæ integritatis virginalis innocentiam ipsius, cum violaceo nitore ipsius sanctissimæ religionis, perfectissimæque conuersationis. Nec non rosea rutilantia feruentissimi amoris. Qui tres elegantissimi colores adinuicem in anima tati patris colludentes, omnibus sanctis amoenissimū quoddam præbebant delectamentum. Pectus quoque eius sanctissimum, collum & manus videbatur aureis quibusdam laminis gemmisque rosei coloris valde rutilantibus intextis honorabiliter circumamicta. Vnde & per laminas aureas notabatur præcipua elegantia doctrinæ eius salutaris, quæ corde deuoto sedulo retractas per gutturis

turis sacri ministerium, ore sacro edidit, & manibus sanctis fideliter conscripsit, omnibus in eis proficere volentibus ad salutem. Per gemmas verò figurabantur illa dicta, quæ specialius redolent diuinum amorem eadem gemmæ videbatur quosdam radios præclarissimos extendere ad intima diuini cordis penetralia, & eius diuinitati ministrare specialia quædam delectamenta. Dominus autem de cordibus omnium, tam cælestium quam terrestrium, intrahens cordi suo omnem profectum & deuotionem, quæ aliquis eorum ex dictis & scriptis dicti patris vnquam hausit, ea omnia totaliter cum radijs prænominatis ex ornatibus sancti Bernardi cordi suo diuino immisis vice versa ipsi reinfudit. Quæ cor eius mirabiliter quasi plectrum quoddam mouentes, & cum suauissima delectatione penetrantes, dulcissimū quedam virtutum suarū personabāt sonum, & specialiter innocentiam & amoris sui. Gestabat insuper in capite suo coronam splendidissimam mirabili varietate radiantem, in qua relucebat omnis profectus, quem idem egregius pater desiderauerat ex scriptis & dictis suis ad laudem Dei cuiuslibet homini prouenire. Hinc cœpit sponsa ista legere ducentis viginti quinque vicibus: Laudate Dominum omnes gentes, in honorem eiusdem sancti, gratias agens Deo pro omnibus virtutibus eius & gratijs ipsi collatis. Tunc cœperunt protinus omnia illa quæ legebat, in vestimentis sanctissimi Patris ad modum scuteolorum refulgere. In quibus velut sculptæ videbantur singule virtutes eius, quibus claruerat in terris, quæ etiam con similibus formæ resplendentiam reddebant in animam pro eo gratias Domino persoluentis. In die verò sancto ipsius, dum deuotè interesset Missæ in honorem

ipſius decantata, orans ſpecialius pro ſibi commiſſis, & etiam pro quibusdam alijs ad beatum Bernardum ſpecialem deuotionem habentibus (licet ſe orationibus ſuis non commendaffent) vidit iterum eundem Patrem venerandum in gloria cœleſti fulgentem. De cuius ſacri pectoris ornatu progrediens ſplendor quidam mirificus ad pectora omnium, qui per merita & interceſſiones eius ſeruenter amorem Dei obtinere deſiderabant, formabat coram pectore cuiuslibet ſpeciem moniſ admirandi operis, in quo apparebat omnis exercitatio diuini amoris, qua beatus Bernardus vnquam laborauit in terris, tanquam à qualibet earum ſimiliter eſſet peracta. Quod iſta multū admirans, ait ad ſinētum: Quid pater in clyte, iſte perſonę ex hoc habet ſalutis, quòd meritis tuis videntur decorari: cū tamen ipſe nequaquā ſimilia perfecit opera? Ad quod ille: Quid inquit, minus habet pulchritudinis puella, quę decoratur ornamentis alienis, quàm illa quę ornatur proprijs: dummodo ſint eiufdem ſpecioſitatis & decore operis? Sic etiam virtutes ſanctorum deuotione fidelium, quando pro his Deum laudant, à ſanctis obtentę tanto ad eos diriguntur affectu, quod ipſi æternaliter de illis gaudebunt, & quodammodo gloriabuntur in fructu eorum. Videbantur quoque eadē monilia diuerſimoda claritate & varietate vermiculata, ſecundum cuiuſque deſiderium, deuotionē ac etiā cognitionem, qua quælibet magis aut minus laborabat amorem Dei obtinere. In moniſ etiam earum quę hanc Dei ſponſam orare pro ſe humilibus rogauerant verbis, hæc ipſa rogatio pro augmento ornata vt apparebat euidentius. Et quanuis aliarum quarundam magis

amorem

amorem Dei deſiderantium monilia plus reſplenderent illo tamen augmento carebant. Per quod notabatur, quòd homo nullum tam paruum opus facit bona intentione, ex quo ſpeciale non conſequatur profectum. Nec etiam quicquam negligit tam paruum, vnde non incurrat meriti detrimentum.

*De S. Auguſtini pœnitentia & amoris ſeruore
& gloria.*

CAPVT. LI.

IN die prædicto, dum memor præclari antiftitis Auguſtini (erga quem iſta ab ineunte ætate ſua in ſemper ducebatur affectu) gratias deuotas ageret Deo pro vniuerſis beneficijs illi collatis: apparuit ei idem glorioſus Pontifex iuxta ſanctum Bernardum, compar nimirum ipſi in cœleſti gloria, cui non impar extiterat, tam in ſanctiſſimæ conuerſationis eminentiâ, quam etiam in ſaluberrimæ doctrinæ ſuaui effluentiâ. Stabat itaque hic Deo dignus Epifcopus coram throno diuinæ maieltatis cœleſtis, pulchritudinis gloria ineffabiliter decoratus: emittens ſimiliter, vt beatus Bernardus, de cordis ſui intimis igniferos ſplendores ad penetralia cordis diuini. Per quod notabatur ignita eloquentia ſua, qua ipſe ſpecialiter corda hominum ad amorem Dei inflamabat. Spargebat quę ab ore ſuo, quaſi quofdam ſolares radios per totam amplitudinem cœli diſfuſos, ſignantes affluentiam ſacrę doctrinæ eius, quantā largè ſparſit in totâ latitudine Eccleſiæ: Apparebat quę ſupra cœdē radios arcuatus

Hh 5

tiones

tionem quædam mirabilis claritatis, quasi cuiusdam novæ lucis, quæ aspicientibus multum alliciens exhibebant delectamentum. In quorum omnium delectabili aspectu dum ista multum miraretur, edocta est à beato Bernardo, quod radij eloquiorum beatissimi præsulis Augustini idcirco talis arcuati ædificij resplenderent delectamento, quoniam ipse doctor incomparabilis in omnibus scriptis & dictis suis catholicam fidem sumopere intendebat extollere: utpotè qui ad laudem Domini (qui ipsum post multos circuitus errorum de tenebris ignorantie ad lumen gratuito reuocavit summum veritatis) omnibus hominibus viam erroribus & ignorantie desiderabat præcludere, & viam fidei salutaris ostendere. Tunc ista dixit ad beatum Bernardum: Nōne & tu similibus interdixisti pater sancte in scriptis tuis? Respondit sanctus Bernardus: Ego in omnibus factis, dictis & scriptis meis solo impetu ferebar amoris Dei. Hic autè illustrissimus doctor impellebatur efficaci amore Dei, simulq; propriæ miserie exprimento in salutem proximorum. Cumque Dominus omnem profectum fidei, & cōsolationis, eruditionis illuminationis, & amoris, de cordibus tã cœlestiũ quã terrestriũ ex dictis sancti Augustini natũ, cordi suo diuino intractũ, eiusque vniuersi inestimabiliter nobilitatum, cordi eiusdem reinfunderet: influxus ille suauifluus animam eius medullitus innundans, innundandoque penetrans, ac penetrando cor eius in modum liræ circumuoluens, suauissimum cōsonum Deo reddebat concentum. Et sicut in corde beati Bernardi Abbatis præcipua suauitate sonuerat innocentia virginalis cum suauitatis amore Dei: sic in corde sanctissimi præsulis Augustini suauiori modulamine resonabat

nabat pœnitentia amorosa, cum igniti amoris Dei fervore. In corde nanque vtriusque tantæ suauitatis modulatio resonabat, quod difficile discerni potuit, vtra earum auditoris animum amplius oblectaret. Hinc beatus Bernardus ait ad eam: Hæ sunt, inquit, modulationes, de quibus scriptura loquitur, dicens (Omnis illa Deo sacrata & dilecta ciuitas plena modulamine in lau. &c.) quia cor cuiuslibet sancti iuxta differentiam virtutum suarum suauifonas Domino iugiter concinit laudes.

De gloria maxima illorum, qui se totos expendunt in laudem Dei & salutem nimirum, exemplo Augustini, Dominici, Fr. noisii, &c.

CAPVT. LII.

IN festo igitur eiusdem gloriosissimi Pontificis Augustini, dum ad vesperas cantaretur Respons. (Vulnerauerat charitas) apparuit idem præclarus antistes in magna gloria stans & quasi ambabus manibus cor suum sanctissimum, quod sæpius amore Dei vulneratum erat, expandens illud Domino ad laudem suam præsentabat in modum rosæ pulcherrimæ, quæ odoris sui miræ fragrantia omnes cœlestes incolas ineffabiliter delectando reficiebat. Ista verò deuotè salutis ipsum Patrem reuerendum, exorabat pro omnibus sibi commissis, & etiam pro habentibus specialem deuotionem ad eundem sanctum. At ille precibus deuotissimis videbatur supplicare Domino, ut omnium corda, quæ per merita sua diuini amoris sui feruorem adipisci desiderarent, eodem modo quo cor eius efflorebat, in conspectu diuinæ maiestatis

maiestatis perenniter vernando & florendo redolērent, ad laudem & gloriam fulgidæ semper quæ colēndæ Trinitatis. ¶ Sub Matutinis verò, dum pro posse suo intenderet deuotioni, desiderabat scire quo præmio Deo dignus præsul Augustinus remuneratur pro eo, quod (vt ipse in libro confessionum testatur) etiam viuens in corpore non satiabatur dulcedine mirabili cōsiderare altitudinem consilij diuini super salutem generis humani. Et statim demonstratus est ei idem venerabilis Pater in gloria inexplicabili. Et secundum illud Isaïæ: Lætitia sempiterna super capita eorum: apparebat super caput eius globus quidā tā mirabilis, quæ etiā totus in semetipso ineffabiliter delectabilis, qui celerissimo impetu sine vlla intermissione in seipso circumuoluebatur ex infinitis colorum distinctionibus, ministrans singulis momentis alternatim noas spiritualium gaudiorum delectationes ipsi beatissimo præsuli, omnibusque sensibus ipsius specialem exhibens amoenitatem. Nam alliciebat aspectum eius mirabilis claritas innumerabilium stellarum delectabiliter rutilantium, quæ de circumuolutione globi illius sine intermissione spargebantur. Et per hoc remunerabantur omnes cogitationes eius, quibus delectatus fuerat in Deo in terris. Exhilarabatur quoque auditus eius ineffabiliter in prædicti globi circumuolutione. Per quod remunerabatur acutissimus intellectus eius, quæ maximo studio direxerat ad diuina. Aspirabat etiam ipsum viuificans quædam fragrantia lenissimæ auræ, remunerans eum pro auida delectatione, qua totus intentus Deo, omnem transitoriam contempserat delectationem. Reficiebantur insuper suavissimo quodam

sapore

sapere fauces eius, pro eo quod ipse in seipso delectationem exhiberat Domino Deo, qui tantopere desiderat delectari in corde hominis in quo secundum verbum sapientis, delicias suas statuit. Respergebatur postremo ex dicti globi crebra reuolutione imbre quodā gratissimo, totam substantiam eius lenissima delectatione afficiente. Per quod remunerabatur omnia exercitia corporis sui, quibus laborauerat totis viribus se in laude & amore Dei ac vtilitate Ecclesiæ fideliter exercitando per dicta scripta omniumque virtutum clara exempla. In istis enim tam mirabilibus huius præclari patris delectationibus tota cœlestis curia tanta gaudiorum copia ditabatur, quod sola horum abundantia sufficere omnibus videretur. Et ait Dominus ad animam: Pende nunc qualiter iste dilectus meus illustratur & perlustratur niuea puritate, grata humilitate, & feruenti claritate. Ad quod ista cum admiratione ait: O Domine qualiter hunc afferis illustrari niuea puritate, qui licet omni reuerentia dignus sit pro sua sanctissima conuersatione tanto tamen tempore aberrauit à fide quod haud dubium aliquas contraxit maculas? Respondit Dominus: Quod ipsum tanto tempore deuiare permisi, per hoc quodammodo splendet in eo mea diuina dispensatio, qua dilatata conuersionem eius tam patienter & misericorditer expectaui: & benigna miseratio, qua eum tā dignanter reuocaui: gratuitaq; pietas mea, qua ipsum tam excellenter gratificaui. Post hæc verba, dum ista ornatum tanti præsulis diligentius consideraret, apparuit in vestitu eius quasi crystallina puritas sub qua hæc tria, scilicet, puritas, humilitas, charitas, quasi diuersis coloribus mirabili delectamento

contecta

contecta nitere videbantur: sicut aurum lucet crystallo. Tunc ista dixit ad Dominum: Nunquid Domine mi, amator tuus Bernardus beatissimus non tantum delectari studuit in te, sicut hic deuotissimus Augustinus cuius cum nuper gloriam conspicerem, non tamen agnoui similibus delectamenti iucundantem? Respondit Dñs: Electus meus Bernardus, pro singulis quæ promeruit superabundantem remunerationem suscepit: sed paruitas capacitatis tuæ non finit te vel etiam minimi sanctorum meorum gloriam ad plenum perspicere: quāto minus gloriam tantorum sanctorum? Attamen desiderio deuotionis tuæ aliquatenus satisfaciendo, diuersa tibi sanctorum quorumlibet merita ostēdi, vt in illis delectando amplius in amore meo succendaris: & etiam, vt euidentius experiaris, quod in domo Patris mei mansiones multæ sunt, nec non vt intelligas, quid sit quod in laudem dicitur cuiuscunque sancti (Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi). Qui reuera nullus sanctorum alteri sic per omnia æquiparatur in gloria, qui non in aliquo merito ab eo discernatur. Cū hoc ita sit (ait illa) Domine Deus veritatis, dignare etiam mihi indignæ aliqua de meritis mihi ab infantia dilectarum virginum, scilicet, delicatæ Agnetis & gloriosæ Katharinæ reuelare: quod dum obtinuiset, secundum quod in festis vtriusque conscriptum est, desiderauit etiam cognoscere aliqua de meritis sanctorum patrum, Dominici videlicet, & Francisci: qui duces extiterant duorum ordinum, quorum studijs Ecclesia Dei mirabiliter reformata est. Apparuerunt quæ iam dicti venerabiles patres, in præfulgenti gloria, non similes in meritis glorioso patri Benedicto amicitate

nitate florentium rosarum ac rutilantis sceptri venustate decorati. Pro studijs tamen doctrinæ, quæ prædicationibus infestebant ad laudem Dei pro lacro animarum, apparebat eis similitudo meritorum beatorum patrum Augustini & Bernardi: sicut in hac vita similitudinem virtutum illorum studuerat exercere. In hoc tamen discernebantur, quod beati patris Francisci merita præcipue ornata erant eximia humilitate. Gloriosi vero patris Dominici merita per maxime splendebat feruētibus desiderijs sublimata. Sub Missa vero, dum tota qua posuit deuotione Deo intenderet, & his quæ cātabantur, & inciperetur sequentia: iterū raptā in spiritu translata est ante thronum diuinæ maiestatis. Tunc omnes sancti in memoriam & ob reuerentiā spiritalium deliciarum illarum (quarum fruitione per noctem præcedentem in contemplatione gloriæ tanti pontificis Augustini cæterorum quæ, de quibus præhabitu est, lætata fuerat) dulciter decantabant huius virginis (quæ hæc vidit) animæ sex priores versus sequentiæ, scilicet, interni festi gaudia nostra sonat harmonia, & alios quinque subsequentes. Ex quibus singulis verbis anima miro intellectu & delectatione fruebatur. Finiato autem sexto versu, omnes sancti conticuerunt, innuētes animæ, vt ipsa vj. cōsequētes versus decantaret versa vice in laudē eorū: sicut ipsi præcedētes versus in honore eius decātaissent. Tunc ipsa more sibi solito per organum dulcissimum cordis Iesu Christi suauiter intonas resonabat in laudem totius cœlestis Ierusalem, dicens, (Beata illa patria) & cæteros v. versus sequentes. Ad quorum singula verba videbantur omnibus sanctis inq̄ effabilia gaudia resonari. His finitis, Dominus Iesus sp̄s

Ius delicatus dulciter illi blandiens suavifone resonabat hos duos versus, scilicet (Hoc in hac valle misera) & Quo mundi post exilia, &c. Et inter hæc velut benignus magister imo tanquam piissimus pater instruebat filiam suam, qualiter frequentius diuini intendendo in hoc seculo æterna promereri gaudia deberet. Hinc omnes angelorum chori, vota Ecclesiæ repræsentantes cōcinebant. Harum laudum præconia, &c. Quorum laudibus adiungētes se omnes sancti in gloriam Dei laudes altifonas dabant tanto præfuli reliquos versus coniubilado adiungētes. Interea beatissimus pater Augustinus, ineffabilibus imo inæstimabilibus cœlestis gloriæ splendoribus, totum cœli ambitum mirabiliter in adiando nouis gaudiorum delitijs lætificabat. Precibus vero eiusdem ad vltimos duos versus, scilicet, Cuius sequi vestigia: Dominus quasi verbis illius effectū præbiturus, eleuata manu sua largam benedictionem dedit super omnes sæpe dictum Pontificem deuotis laudibus extollentes.

In festo natiuitatis gloriosæ Virginis, Exercitia ad ipsam deuote; Et de potentissimo eius patrocinio super omnes ipsam inuocantes; Et quam gratum sit Deo; quod matrem suam honoramus,

CAPVT. LIII.

Natiuitatis gloriosæ Virginis festo præclaro, dum ista perfoluisset tota Virgo Maria quot diebus ipsa præclaræ maris stella creuit in uero matris, & hæc deuote offerret eadem, requirit ab ea, quid erga benignitatem ipsius

tem ipsius merentur, qui simili deuotione ad honorem eius eundem numerum perfoluerent cum salutatione angelica. Cui benignissima Virgo respōdit: Hoc, inquit, merentur, quod æternaliter in cælis, speciali iucunditate participabunt mecum foelicius omnia gaudia quæ recepi, & adhuc sine intermissione renouata recipio, eo singulis virtutibus, ad quas beata & gloriosa Trinitas animam meam singulis diebus secundum optimum beneplacitum suum, decenter habilitauit. ¶ Hinc sub Antipho. Aue decus, videbatur cœlum aperiri, & per ministerium sanctorum Angelorum demitti thronus quidam valde sublimis in medium chori: super quem in summâ gloria & honore residebat in clyta cœlorum Imperatrix: quæ mira blâditate & amicitate sui exhibebat se per festum illud vota congregationis dignanter suscepturam. Angeli vero sancti thronum illum reuerenter circundantes, sustentabant ac solenne obsequium cum gaudio exhibebat Domini Dei sui dignissime matri. Adiugebat quoque se beatorum spirituum exercitus utriusque psallentium choris, collaudans cum ipsis Reginâ gloriæ per singula verba, quæ cantabatur. Videbatur etiam coram qualibet persona stare vnus Angelus, ferentes singuli ramos vernanti virore venustos in manibus suis: qui rami ad singulas delati, diuersorum colorum flores ac fructus producebant, secundum differentiam deuotionis vniuscuiusque. Finitis vero omnibus, quilibet Angelus ramum suum cum ingenti lætitia deferebat Virgini matri, circumponens cum reuerentia throno, in quo residebat, ad augmentum singularis gloriæ & ornatus sui.

Tunc ista ait ad matrem Domini. Heu me mater pia, quod ego indigna non mereor his beatis psallentium choris interesse. Cui benigna veror espondit. Bona voluntas tua plene supplet vniuersa. Et illa deuota intentio, qua per organum suauisonum cordis dulcissimi filij mei more tibi solito his vesperis intendisti ad honorem meum longe precellit omne exercitium corporale. Ad quod comprobandum ego propria manu ramum tibi assignatum venustissimis floribus ac fructibus suauissimis bonæ voluntatis tuæ per amœnum, præsentato conspectui semper venerandæ Trinitatis, in oblationem summæ delectationis. ¶ Sub matutinis autem recognouit in spiritu, qualiter aduenientes Angeli sancti deferebant cōgregatos flores & fructus diuersarum intentionum & deuotionum congregationis & illos decentissimè offerebant virginæ matri. Qui secundum hoc quod labor cuiusque fuerat difficilior, apparebant pulchriores & amœniores: & secundum quod intentio & deuotio cuiusque erat purior, reddebantur suauiores. ¶ Hinc dum ista ad Gloria Patri quarti Resp. collaudaret ineffabiliter dignè extollendam Dei Patris omnipotentiam, ac admirandam filij Dei sapientiam, Spiritusque sancti paracliti stupendam beneuolentiam, qua præualuit, sciuit, & dignata est Trinitas semper veneranda in salutis nostræ subsidium tam plenam omni gratia Virginem formare, cui super abundantiam diuinæ suæ beatitudinis tam largè communicaret, exurgens mater gratiosæ & reuerenter stans in conspectu beatissimæ Trinitatis, videbatur deuotè supplicare, quatenus huic de diuina omnipotētia, sapiētia, & beneuolētia tantū largiretur gratiæ

tię quātū possibile foret in hac vita homini percipere. Ad cuius petitionem tota Trinitas veneranda dignanter inclinata, benedictione quadam super cœlesti videbatur animam istius copiose donare. Ex cuius affectu rore quodam suauissimo vndique respergebatur. ¶ Cū que cantaretur Antipho. Quam pulchra es: ista eandem in persona filij Dei ad laudem præcellæ matris eius decantabat. Quod amantissimus Dei Vnigenitus secundum dulcedinem benignitatis suæ dignanter acceptans ac motu capitis quali pro gratiarum actione eam honorans, ait illi: Honorem istum quem in persona mei exhibuisti meæ dulcissimæ genitrici secundum regalem magnificentiam diuinæ liberalitatis meæ tibi restituum in tempore opportuno. Hinc sub Antipho. Adest nanque festiuitas: in illo verbo: Ipsa intercedat pro peccatis nostris: visa est mater Domini chartam, quandam, in qua eadem verba, scilicet, ipsa intercedat, erāt inscripta literis aureis & per ministerium Angelorum sibi delata repræsentare reuerenter conspectui filij sui. Ad quod blandè respondit: Ex omnipotentia mea mater reuerenda, tibi concessi potestatem propitiandi peccatis omnium, qui deuote inuocant tuæ pietatis auxilium, qualicunque modo placet tibi. ¶ Sub missa vero dum in Sequentia Aue præclara: cantaretur verbum illud. Ora Virgo nos: conuersa ad filium inclita Virgo plicatis manibus, serenisque oculis, visa est pro se inuocantibus exorare. Ad cuius preces Dominus omnes signo salutiferæ Crucis communiēs, benedictione sua diuina ipsos præparauit ad digne suscipiendum & conseruandum viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum. Ad illum vero versum: Audi

nos: ipsa Virgo gloriosa apparuit asidere filio suo in throno sublimi: quam sic ista allocuta est: Quare mater misericordiae non oras pro nobis? Ad quod beata Virgo: Ego loquor pro vobis corde ad cor dilecti mei. Hinc cum idem versus repeteretur, extendens Virgo regalis manum suam delicatam ad Conuentum & quasi desiderijs ipsorum attracta surrexit, & vna cum cōgregatione coram filio supplicatura, stetit. Cuius filius imperialis versa vice allurgens benigne ipse in sequenti versu, Salua nos Iesu: primo se flexit: versus congregationem, dicens: Omnibus desiderijs vestris me acclinare sum paratus. ¶ Hinc dum ista in gloria solennitatis instantis delectaretur, ac meditando spaciaretur, nec inueniret quod multum cor eius afficeret, ait ad matrem Dei. Cum sint infinita, quæ mentes delectent recoleantium gloriam tuæ venerandæ Assumptionis: vellem etiam edoceri à pietate tua, quid in festo tuæ Natiuitatis specialius ab Angelis recolatur in cœlis: Vnde & nostra deuotio promoueri posset in terris? Cui beata Virgo respondit. Angeli sancti modo in cœlesti gloria cum inestimabili retractant lætitia gaudia illa ineffabilia, quæ habebant nouem mensibus illis, quibus ego crescebam in utero matris meæ, cum ipsi secundum vices suas in cremento meo deuotum obsequiū exhiberent. Nam Angeli sancti contemplando in speculo sanctæ Trinitatis, nobilissimi corporis mei: quod formabatur dignitatem singularem: & quā, per me Dominus disponebat toti mūdo conferre salutem, toto nisu ad hoc obsequi gaudebant, aëremque & omnem creaturam vnde vegetabar, in utero per diuinam gratiam nobilitabāt. Archā

geli

geli quoque in speculo diuinitatis recognoscentes sublimitatem diuinæ cognitionis, familiaritatis ac vnionis, ad quam animam eam, exultantes ministeria sua indefesse adhibebant. Similiter & cæteri ordines in his, in quibus me dignitatibus suis cognoscebāt similitudinā futurā toto conamine ministeriū deuotissimū exhibentes, ad laudem & gloriam Creatoris cū ingenti gaudio delectabantur me promouere. Vnde & nunc pro talibus obsequijs suis remunerantur & exultant in æternum in cœlis. Ad Completorium autem dum sub. Salue Regina querularetur Domino negligentiam suam in hoc, quod nunquam debita reuerentia Matri eius deferret, desiderans, ut Dominus hoc suppleret eidem & per eor Iesu Christi eandem Antiph. offerre studeret matri suæ: emisit Dominus protinus tot aureas fistulas de corde suo ad cor Virginis matris, quod obsequia ista desiderabat se matri eius exhibuisse. Per quas fistulas singulas resonabat ei blanditias filialis affectus, quo ipse Dominus Iesus sedulo afficitur erga ipsam dulcissimam matrem suam: & per hoc persoluebatur omnis negligentia istius.

S C O L. Nec mihi, nec ordini Benedictino, nec multorum expectationi, & peccati, nec antiquitatis amatoribus satisfecisse videbor, nisi dixerim, duos Benedictinos monachos etate atque sanctitate prece, circa annum Domini, 1096. floruisse. Alter fuit quidam Petrus genere Hispanus, de quo Albertus Abbas Stadensis in suo Chronico ait, ingressum fuisse Romani Imperij, sine, ut vocem predicationis in vniuerso regno erasisse, ut Summi Pontificis, & aliorum Principum animos, ad terræ sanctæ recuperationem

*In chronico
ad annum.
1096.*

accenderet, quæ à Barbaris tenebatur. Hic ergo, ut arborum viribus, maiores orationis vires adderet, extogitavit eum morem, qui ad hæc usque nostræ temporis perduravit, salutandi Mariam Virginem cæli terræque Dominā per globulos, sive lapillos in Danibus obtinendos, sexaginta tres, quæ sunt salutationes angelicas, in memoriam tot annorum quod vixit in terris beata Virgo, quæ et Rosarioque hæc oblitimbræ regem tota la Iglesia) Postea vero sanctissimus P. Dominicus Prædicatorum institutor, hæc opusculum Rosarium hoc iter repetitum (quam vocant Coronam) ob triplicis generis mysteriorum, quod pie religioseque persolventibus, merito ex ditissimo Ecclesie thesauris munerata largiti sunt Summi Pontifices. Ita tradidit multi auctores, præcipue Paulus Emilius, & Auctor Chronici Hierosolymitani, & Helmodus presbyter, Frithemius, & doctissimus Geheyardus.

Alter fuit Hermannus Contractus in Suevia natus, ex illustri Veringensium Comitum sanguine ab ipse pueritia sic omnibus membris captus, ut nomen contracti accepit. Is cum sancti Benedicti Cucullum ferè induisset, virtutibus insignis à B. Virgine optione accepit, vel sibi in columis corporis, vel ingenij sapientia excolti. Cumque sapientiam elegeret, in infelicis corporis structura, ad eodæ felicissimum ingenium sortitus fuit, ut Bertoldus eius contemporaneus dicat omnes illius temporis vires, sapientia & virtute præcelluisse. Inter plura ergo ab ipso docte pariterque eleganter composita, hæc extant duisq; Cantica in laudæ Virginis ab eo consecrata. Alterum est quod à prima Divica Aduetus, usq; ad Purificationem solet in Ecclesijs decantari.

Alma Redemptoris mater, quæ per via cæli,
Porta manes, & stella maris, succurre cadenti

Surgere

Surgere qui curat populo: tu quæ genuisti
Natura mirante tuum sanctum genitorem
Virgo prius, ac posterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Ave: peccatorum miserere. Alleluia.

Alterum est, quod à D. Bernardo, usq; Bonaventura, & alijs nunquam satis laudatè pro meritis, nescio. Salve Regina. Cuius auctor Hermannus Contractus, non tam verborum inventor, sed etiā nota & ipsius modulationis dulcissimæ Antiphona (ut ait Fraciscus Costerus è societate Iesu in præfatione meditationis illius cantici) usq; a deo statim Ecclesie Proceribus arrisit. Ut tū privatim, tū publice in templis decantandæ. Episcopi proposuerint. Accessit autem & D. Bernardi devotio insignis, qui aliquot concionibus ad monachos habitis, illud exposuit, ac vehementer laudavit: quæ inter eius opera extant. Cū autē illis, dicitur apud Spiram civitate diuersaretur S. Bernardus (dū ageret de pacando & sedando schismate Petri Leonis adversus Innocentium secundū Pontificem verū) Clerus ipse innitente sancti viri ad templū suū cathedrale Virgini Mariæ dicatum ipsosq; in gradiente innumera populi multitudine conspecto, Clerus illum benignissime magnosq; applausu, & honore suscepit, & que palam omnes haberent illum, quasi insignem virginis Mariæ cultorē, & canticum huius amatore, clera illa voce decantavit: ipsosmet Divo Bernardo ter passis genibus faciente o clemens, o pia, o dulcis Virgo semper Maria. In cuius rei memoriam hæc ipsa verba, tribus æneis incisæ laminis, usq; ad locum humi papæ, etiā nū Spine visuntur. S. Bonaventura ducentis annis post primum huius cantici auctorem, hoc ipsum Carmen ipsius versibus, aut rhythmis concelebravit. Alij postea per totam Ecclesiam prædicarunt, ac receperunt: & totis his quingentis annis

magno consensu in templis usurparunt. Quibus motus Gregorius Nonus, ex ordine Camaldulensi assumptus, auctoritate Pontificia Cantuarum approbavit, ac per omnes orbis totius Ecclesias, certis horis, maxime post Completorium decantari præcepit. Veritatem hanc memoria tradiderunt Fr. Paulus de Rouado ordinis Prædicatorum in conuiuio anima: & Fr. Iacobus Philippus Verdomensis ordinis Heremitarum sancti Augustini; lib. 12. supplet. Chroni: & Fr. Petrus Cratopolius Minorit: & R. Franciscus Costerus Societate Iesu. Quibus denique accedit etiam monachorum ordinis sancti Benedicti testimonium. Abbatibus nempe Dysspergentis: Frithemij, & Gentrbrandi Chroni: cis; lib. 4.

Hanc quoque supplicationem nos à benignissimo Redemptore nostro obtinere possumus: hac vel simili oratione: O Iesu dulcissime, per amorem quo pro nobis ex purissima Virgine incarnari & nati dignatus es, ut pauperum tuorum defectus suppleres, obsecro te, ut per dulcissimum cor tuum Virgineæ matris tuæ supplere digneris omnes defectus, quos per negligentiam & ingratitude[m] multipliciter aduisti in seruitio & honore tam benignæ matris, cuius maternam clementiam in necessitatibus meis mihi semper fateor promptissime adspicere. Pro cuius condigna gratitudine offero, quæso, illi ipsissime Iesu dulcissimam cor tuum superabundans omni beatitudine: exhibens eidem in eodem omnem affectum tuum diuinum, quo eam ab æternis præ omnibus creatura gratuito in matrem elegisti, preserua-
sti, creasti, omnibusque virtutibus & gratiis incomparabiliter decorasti. Necnon omnem benignitatem, qua
ei vn-

ei vnquã blanditus es in terris, eum te infantem in sinu suo foueret, omnemque fidelitatem, quam deinceps ei per omne tempus quo cum hominibus conuersatus es filiali affectu exhibuisti, (obediens ei in omnibus, sicut filius matri, qui es gubernator cœli) & specialiter in hora mortis. Insuper affectum dignationis illius inestimabilis, quo eam in die iucundissimæ Assumptionis suæ super omnes choros Angelorum exaltasti, ac cœli terræque Dominam Reginam constituisti. Sicque reddere eam bene Iesu mihi placibilem matrem, ac in vita & morte mea piam aduocatam & patronam. ¶ Cumque per verba illa: Eia ergo aduocata nostra: ista benignissimam matrem sui auxilium inuocaret, videbatur ipsa mater inclita velut funibus quibusdã validis tracta inclinari ad eam. Per quod intellexit quod quoties aliquis ipsam suam aduocatam cum deuotione nominando inuocat; per hoc nomen materna pietas eius in tantum commouetur, ut benigne precibus illius acclinetur. In illo verbo: Illos tuos misericordes oculos, beatissima Virgo oculos filij sui blandè precibus tangens, ipsum velus terram inclinavit ad nos, dicens: Isti sunt misericordissimi oculi mei, quos ad emnes me inuocantes salubriter possum inclinare: unde & vberissimum fructum consequuntur salutis æternæ. Hinc à Domino hæc percepit eruditionem, ut ad minus quotidie matrem suam beatissimam per ista dulcissima verba, scilicet: Eia ergo aduocata nostra. Et: Illos tuos misericordes oculos inuocaret, certa quod per hoc in hora sua nouissima non mediocrem solatium obtineret. ¶ Tunc ista obtulit beatissima Virgini etiam & quinquaginta Aue Marias in honorem eius Iesu, orans, ut
li 5 in hora

in hora mortis, materna sibi pietate dignaretur adesse. Et ecce omnia verba, quæ legerat, videbatur in specie aureorum denariorum ante consistorium præsentari, & ab ipso matris suæ commèdari. Quæ mater pia suscipiens, quasi dispensatrix fidelissima, sigillatim disponebat in profectum & solatium animæ eius, diligentissima cura providens, ut dum egrederetur de hoc seculo pro singulis sibi oblatis speciales consolationes & tanta subsidia apud districtum Iudicem ipsi obtineret. Intellexitque quod, dum aliquis finem vitæ suæ cuiusvis sanctorum specialibus orationibus commendat, statim orationes illæ deferuntur ante tribunal iudicis: & ille sanctus cui committuntur, constituitur à Deo adiucatus super eas, ut ex ipsis bona provideat sibi devotis tempore opportuno.

In die Exaltationis S. Crucis de honore debito S. Crucis, & de merito ieiunij regularis.

CAPVT LIIII.

IN festo Exaltationis sanctæ Crucis, dum ligno Domini reuerentiâ exhibendo se inclinaret, Dominus ait ad eam: Perpende, quia non diutius quàm à sexta hora usque ad Vesperas perpendi in Cruce, quam propterea magno honore sublimavi: & inde æstima, quibus beneficijs corda illorum remunerare disposuerim, in quibus per plures annos requiesco. Ad hæc dum ista diceret: Heu Domine, quid tam paruas te delicias in corde meo permisi habere. Dominus respondit

Quot

Quot delictarum habui in ligno illo? Verùm gratuita pietas mea (qua illud præ cæteris elegi) inducit me ad illud honorandum. Vnde similiter quem ego elegi gratuita pietate remunerabo. Hinc dum intercessisset, talibus verbis instructa est à Domino: Considera quales exemplum præbeant electis meis in tali Crucis honoratione. Nam præ cæteris creaturis, quæ mihi in humanitate mea deseruierunt ad cõmoda corporalia (ut vasa, quibus in infantia mea sum balneatus & similia) multo maiorem honorem contuli Cruci meæ, spinæ coronæ, lanceæ & clavis: quæ mihi ad pœnam seruierunt. Et desidero, ut speciales mei in hoc me vellent imitari: ut, scilicet, causa honoris mei & suæ propriæ salutis vellent maiorem affectum dilectionis ostendere suis aduersarijs, quàm benefactoribus: quia incomparabiliter maiorem profectum ex hoc consequi possunt. Sed si ex humana fragilitate aduersitatibus læsi, statim post illatas iniurias neglexerint beneficijs respondere, ad hoc laudabile & acceptabile sacrificium mihi foret, si saltem post moram satagerent aduersitates beneficijs recompensare: sicut Crux passionis meæ quæ aliquanto tempore in terra iacuit, postea exaltata. Et adiecit Dñs: Et æstima etiam humanæ salutis specialiter Crucem diligo, quia per eam ex totis viribus meis desideratam humani generis redemptionem obtinui: sicut deuotiores homines quandoque maiori affectu respiciunt loca seu dies, in quibus maiora bona gratiæ spiritualis accipere meruerunt. Hinc cum magno desiderio sollicitaretur, ut acquirere posset aliquas reliquias de ligno Domini ad eipsum dilecto, ut eas in reuerentiâ habens

à Do-

Domino suaviori affectu respiceretur, illi Domi-
 nus: Si vis habere reliquias, quæ continentem efficacissi-
 me trahere poterunt ad habentem eas: tunc per lege
 textum passionis meæ, & considera ibi diligenter, quæ
 verba maiori affectu dixerim: & illa describens loco
 reliquiarum conferua, & ea sapius reuoluens, pro cer-
 to scito, quod ex eis gratiam meam, optimè præ cæte-
 ris reliquijs promereberis. Nam & hoc si per inspira-
 tionem meam educta non fuisset, ratio tibi persuadere
 non posset. Quia cum amicus vult amicum præterire, ami-
 citiæ commone re efficacius, dicit: Recordare affectus
 illius quem in corde tuo sensisti, quando illud & il-
 lud verbum loquebaris, quàm si diceret: Recordare
 affectus illius, quem sensisti, cum in illo sed-
 eres loco, vel cum illis vestibus indutus esses. Vnde &
 credere potes, quod dignissimæ reliquæ meæ, sunt
 verba dulcissimi affectus benignissimi cordis mei. ¶ Et
 cum inuocaret auxilium Domini ad inchoandum ipso
 die ieiunium regulare, quod per dimidium annum à
 religiosis obseruatur: Dominus dignantissimè respon-
 dit: Quicumque religionis zelo instigante voluntariam
 pro amore meo se præbet ad obseruantiam ieiunij re-
 gularis, & per hoc non suam, sed meam desiderat glo-
 riam: hoc ego licet bonorum vestrorum non egeam,
 tamen propria benignitate motus accepto. Si verò pro
 cessu temporis aliquando obseruantiam ieiuniorum re-
 laxare contigerit purè propter obedientiam & nec-
 sinitatem cum contrarietate cordis, qua homo sentit me-
 rem suam in feruore bonæ voluntatis in tantum ad me
 eleuatam, quod causa amoris mei libentissimè abstine-
 ret, & tamen benigne propter me subijcit se magistra-

tus sui voluntati in vnione illius humilitatis, qua ego
 ad laudem patris, me hominibus subdidi interris: hoc
 ego mihi acceptum reputo. Cum autem ex feruore spi-
 ritus contigerit ipsum rigore abstinentiæ in tantum di-
 stendi, quod ad præceptum magistratus sui, nesciens
 cedere contradixerit, & inde ad se rediens pœnitue-
 rit, proponens de cætero se emendare: hoc ego tam
 dignanter ignosco illi, sicut imperator existens in bel-
 lo, ignosceret suo fideli Principi pro se feruere contra
 inimicos decertanti, si ipsum improuise parumper læ-
 deret sine damno. ¶ Item in die Exaltationis Sanctæ
 Crucis, cum sub missa ad eleuationem calicis iterum Do-
 mino offerret præteritam Congregationis molestiam,
 hoc accepit responsum: Ego bibam & indubitanter bi-
 bam calicem hunc, quem mihi feruor deuotionis &
 desideriorum vestrorum in tantum dulcorauit, quod
 quoties mihi illum porrexit, nunquam desistam bibe-
 re quousque me feceritis ad omnia vota vestra para-
 tum. Et cum illa diceret: Quomodo Domine Iesu hunc
 tibi porrigere poterimus: tali modo instructa est, vt
 quilibet reuoluens miseriam suam, Domino internam
 laudem offerat, & pœniteat, quod feruenter Deum
 non desiderauit vt decuit. Et proponat, quod si possi-
 bile foret, libenter sustineret ad laudem Dei in corde suo
 omnem cruciatum, quem vnquam humanum cor Deum deside-
 rans sentire potuit, etiã vsq; in diem mortis suæ: tunc
 eum porrigit Domino Deo suo calicem potationis suæ
 per dulcedinem nectaris & balsami sibi gratiorem. Si-
 militer facere potest quilibet cum à communione: si-
 ue alio seruitio Dei est impeditus, cum his verbis: O
 viuifici fontis profluuium, o aromaticè super diuina-

rum dulcedinum, ô delitiosissima ebrietas oranium beatitudinum: ecce tibi propino in tui ipsius plenitudine gattulam meæ miserabilis indigentia, qua (licet longè minus iusto) doleo & semper dolebo. quod animam meam ab infastibilibus cpulis tuis ieiunam contineo, cum qua heu spontè & proprio vitio gratiæ tuæ viam præcludo. Et nunc formator & reformator meæ substantiæ; quia omnia impossibilia solus præuales, ad summam laudem tuam da cordi meo perfecte concordare cum illo, quod nunc dico: quia omnem cruciatam desideriorum, quem vnquam humanum cor ab initio mundi vsque infinem est perpeßum in amore tuo post te libèrissime continere vellem in me etiam vsque ad diem mortis meæ, vt eo dignius acceptaculum tibi in anima meâ exhiberè, & insuper emèdarem tibi quod tam inæstimabiliter excellens dignitas gratiæ tuæ toties tam ingratè & indignè exhibetur.

In festo S. Michaelis; De fidelis ministerio Angelorum circa nos; Et quid apud Deum præualeat amans animas;

CAPVT LV.

Appropinquante festo Archangeli Michaelis, die quadam communicatura recolès dignatissimū ministerium spirituum beatorum sibi indignè à diuina liberalitate indultum, vicem ipsius recompensare desideras, obtulit Dominus idem viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum, dicens: In honorem ratorum principum tuorum amantissime Domine, offero tibi
hoc

hoc præmagnificum sacramentum, in laudem æternam, & in augmentum gaudij, gloriæ & beatitudinis ipsorum. Tunc Dominus oblatum sibi sacramentum mirabili & ineffabili modo diuinitati suæ intrahens & conuens, ex ipso beatis spiritibus Angelicis tam ineffabilia delectamenta ministrabant, quòd si antea nullam beatitudinem habuissent, satis copiosè viderentur ex his letari, & gratiosè omnibus delitijs superabundare. Tunc Angeli sancti per ordines suos cum maxima reuerentia, coram illa dicebant: Verè merito tali nos oblatione honorasti, quia speciali affectu circa te solliciti sumus. Angelicus itaque ordo dicebat: Nos in custodia tui cum ineffabili gaudio die noctuque peruigiles sumus atque solliciti, nec permittimus tibi quicquam deperire, quo possis sponso tuo decenter præparari. Tunc ista pro tali ministerio tam Domino quam ipsis beatissimis spiritibus gratias deuotas persoluens, delectabatur etiam Angelum sanctum sibi à Domino in custodem deputatum inter alios agnoscere. Et ecce statim quasi princeps quidam illustrissimus mirabilibus ornamentis decoratus, quæ nullis visibilium similitudinibus poterant æquiparari, astans à tergo inter Deum & animam cum summa reuerentia & delicatissimo affectu constringens blandè, dixit: A usu diu michi assuetæ familiaritatis (qua frequenter sponsum Deum animæ huic acclino, eamque ad ipsum subleuo in mentali iubilo) hic propius adesse præsumo. Tunc ista obtulit eidem speciales oratiunculas, quas in honorem ipsius persoluèrat. Quas ille cum ingenti gaudio suscipiens, obtulit eas in specie venustissimarum rerum
semper

semper venerandæ Trinitati. Hinc Archangeli blandè salutantes animam dixerunt: Omnia arcana secretorum diuinorum, quæ secundum capacitatem intellectus tui in speculo diuinæ cognitionis discernimus tibi vttiliora, o egregia Christi sponsa, familiarissima blanditate frequenter tibi patefacere studemus. Virtutes quoque dicebant: Nos ad omnia, quibus meditando scriptis & dictis Domini tui laudem & gloriam lucraris, tibi deuotè subferuimus, in singulis te fideliter semper promouentes & amplius incitantes. Dominationes etiam afferbant: Cùm honor regis iudicium diligat & præceptis amor ratione non frenetur, quotiescūque Dominus Rex gloriæ in accubitu animæ tuæ delitiando commorari delectatur, & illa viceuersa motibus amoris fertur in illam: nos interim vice tui magnificentiæ eius reuerentiam pro te exhibemus: ne quicquam quod imperialem gloriam eius condecet, negligatur. Principatus verò aiebant: Nos omni conamine semper studemus te Regi regum Domino in omni regio cultu virtutum sibi decentissimam exhibere secundum omne cordis sui delectamentum. Potestates autè dicebant: Cùm dilectum tibi coniunctum sciamus fœlici vnione, nos sine intermissione propullare omnia impedimenta studemus, tam interiora quàm exteriora, quæ inquietare possent vestra præsuauia susurraria, è quibus etiam lætificatur tota cœlestis Curia, & Ecclesia. Quoniam plus apud Deum præualet viuus & defunctis salutem impetrare vnica amans anima, quàm non amantium milia duodena. Tunc anima gratias deuotas persoluebat ipsis omnibus beatissimis spiritibus, & etiam Domino Deo pro his & pro pluribus alijs quæ

possunt

possunt superaddi, nisi fragilitas humanæ capacitatis impediret. Vnde diuinæ pietati omnia sint commissæ cuiusfolius cognitioni perlucide patent vniuersa.

*In festo vñdecim milium Virginum: Quo fructu san-
cti gratia Deo agantur. Et de virtute Res-
ponsorij, Regnum
mundi.*

CAPVT LVI.

NOcte vñdecim milium Virginum dum sæpius cãtaretur verbum illud: Ecce sponsus venit: tandem ista incitata per hoc, dixit ad Dominum: O desiderabilis Domine, cùm multotiens iam audierim: Ecce sponsus venit. dic qualiter venies, & quid allaturus es nobis? Ad quod Dominus: Ego iam operabor tecum & in te: Vbi est lampas tua? Quæ respondit: Ecce Domine mi cor meum tibi pro lampade præbeo. Et Dñs: Egoque illud diuini cordis mei oleo (idest gratia) ad implebo abundanter, Ad quod illa: Vnde tunc papyrus habebitur vt ardeat? Respōdit Dominus: Papyrus mihi placidè lucēs erit deuota intētio tua, quā in opere tuo ad me directe præmittis. ¶ Dum vero cantaretur Respon. Verus pudicitia: & ipsa in illo verbo: Spes & corona Virginum: regratiaretur Deo pro meritis Virginum & pro omnium gratia ipsis impensa, vidit omnes Virgines astantes ante thronum & pro singulis gratijs à Deo acceptis emittebant singulos radios splendoris ad sedentem in throno, velut pro gratiarum actione: quos singulos radios Dominus in se

KK

susci-

fufcipiens, emittebat animam ipfius quæ illi pro Vir-
ginibus gratias agebat. Vnde intellexit, quod quando-
cunque aliquis gratias agit Deo pro fancto aliquo, Do-
minus de merito fancti illius auget gratiam in anima
eius, qui pro eo gratias perfoluit. Dum vero cantaretur
Refpon. Regnum mundi, in illo verbo: quem vidi
quem amavi: venit illi in memoriam, quædam perfona,
quam frequentius audiuit turbari pro defiderio vidē
di Deum. Vnde dixit ad Dominum: Et quando benignē
Deus fic dignaris animam illius consolari, quod hoc
Refponferium cum gaudio poffit decantare? Refpon-
dit Dominus: videre ac amare me ac credere in me, ta-
le est bonum quod nullus potest talia fine fructu defi-
derare. Vnde cum quæuis anima hoc defiderat confe-
qui, & prohibetur ex humana fragilitate: ftatim hu-
manitas mea procedit ad diuinitatem, quafi hæredita-
rio iure hoc bonum fufcipiens, vſque dum homo ille
carne ſoluta ipſemet valeat fufcipere, & perfrui gau-
dio æternali. ¶ Alia quoque nocte, dum cantaretur
Refp. (Regnum mundi) in verbo illo (propter amo-
rem Domini mei) fenſit & experta eſt, cor Chriſti ex
deuotione hoc refponferium pfallentiū tā penetranti
ſuauitate medullitus, commotum, quod coram Deo
Patre & omnibus fanctis ipſe filius Dei caro & frater
noſter Chriſtus Ieſus in hæc verba prorupit, Ego cer-
te hodie me fateor propenſum ad remunerandum fi-
dele ſeruitium mihi ab ipſis pro poſſe impenſum. In il-
lo quoque verbo, Ieſu, quod interpretatur ſalus, profi-
tebatur Dominus ſe ad proficiendum in eis omnem ſa-
lutem, quam vnquam defiderauerant ab infantia: li-
cet ordinante & diſponēte ſua paterna prouidētia dif-

ferre-

ferreretur vſq; ad tēpus idoneū & prædeſtinatū. In il-
lo etiā verbo Chriſti quod dicitur vnctus, proteſtaba-
tur Dñs ſe ad recōpentandum ipſis omnem deuotionē
ab ipſis deſideratam, quā hætenus eis cōferre diſtulif-
ſet. In his vero duobus verbis. Quem vidi, quem amavi
palā proteſtabatur corā Deo patre omnibuſq; fanctis
ipſas pro amore ſuo fidem catholicā iuſtis operibus cō-
probaffe. Et in his duobus. In quē credidi, quē dilexi,
profitebatur eaſpe firma, charitateq; pefecta ſibi ad-
heſiſſe. Tūc iſta. Heu mihi Domine quid tūc facies il-
lis, quæ modo non ſunt in choro? Reſpōdit Dominus:
Omniū quæ vnquā in hoc refponferio delectate ſunt
deuotionē mihi modo atraxi. Et illa ait. Si cū tam par-
ua deuotione tā magnum poſſunt acquirere lacrum:
quid tūc nocet illis qui ſe negligunt cum tam faciliter
queant recuperare neglecta? Reſpondit Dominus. Cū
Imperator alicui principum ſuorum liberaliter multa
largitur prædia & poſſeſſiones, & inſuper precioſis eū
exornat veſtimentis & ille regreditur ab Imperato-
re, ab omnibus cognofcitur ditatus largē & honora-
tus valde: Veruntamen ſi ipſa bona ſibi collata exco-
lere negligit, ſemetipſum exponit inopiæ damnumque
incurrit. Attamen benignus rex non ideo veſtes ſibi
aufert, quas regalis libera litas ſua gratuite contulerat
ipſi. Similiter cum ego pro parua deuotione magnifi-
ca imperio beneficia, tenentur homines poſt modum
in talibus ſtudioſius ſe exercere. Et ſi hoc negligunt
facere, fructum certe bonorum illorum amitunt.
Sed tamen decor gratuita bonitatis meæ, qua ego eis
benefeci gratis, perpetuo ad laudem & gloriā meam
apparebit. Et illa, Et quomodo, inquit, ſe exerce-

K K 2

rede-

re debent in talibus, ad quorum notitiā hęc reuelatio & similes forsitan nunquam peruenient? Respondit Dominus. Hęc ipsa tamē quę præcipiunt dona, teneatur studiosius per imitationem exercere: quia certe ad cuiuscunque notitiā aliquid talium peruenire permitto: ille proculdubio sciat se ad gratitudinem & studium imitationis per scientiam horum magis obligatum. Vnde etiam si ipse scienter per desidiā suam beneficia sibi impensa in communi siue in speciali neglexerit, cū deuota gratitudine & studio imitationis augere, damnum se nouerit ex hoc incursum.

¶ Alia quoque vice sub eodem Respon. Regnum mūdi, apparuit caterua dæmonum coram utroque psallentium choro & quilibet dæmon videbatur diuersa mundi ornāta & vanitatum varia machinamenta ostendere Congregationi. Cum verò conuentus ex corde cantaret: Regnum mūdi & omnem ornatum seculi contempsit, omnis illa caterua dæmonum confusa statim, quasi canes rabidi aqua calida perfusi, velocius aufugit. Per hoc intellexit, quod quocumque aliquis deuoto corde profitetur se regna mundi contemnere, & omnia quę sibi diabolus ad tentandum obijcit pro amore Iesu ex corde detestari, statim virtus diabolica intātū debilitatur & fugatur, quod de cetero egrē audet hominē in illa causa, in qua sibi semel viriliter resistit & resistendo superauit, impugnare.

SCOL. *Quauis Christi omnes fideles. maximē tamē Virgines & Monachos (vt Antonius magnus tradidit) demones immani odio prosequi solēt (infideles autem suo. rum. errorū. cō. pedibus. captiuos. tenent) Quocirca mi-*
nus.

nus mirandum (licet magis dolendum si monachi, & similia timoniales interdum à recto virtutis tramite deflectant: quandoquidem & homines sunt, & nihil humani ab eis alienum & tamen singulari hostium furore atque caliditate impetuntur. Haec enim cum viris Religiosis colluctationem (vt inquit Ioannes Cassianus) singulari etiam cum labore atque rubore credimus conficere. Habent namque etiam ipsi in suo conflictu quandam anxietatem, atque tristitiam: & maxime cum fuerint validioribus emulis (id est viris sanctis) perfectisque congressi. Alioquin iam non conflictus, neque colluctatio, sed simplex tantum: & vt ita dixerim, secura illis esset attributa hominum deceptio. Et quomodo staret illud Apostoli, quod dicit: Non est nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē, sed aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi rectores, tentarum harum. Laborant itaque planē & ipsi non minus impugnant humanum genus, & desudant, vt praeualeant de vno quoque illam, quam cupiunt obtinere victoriam: & retorquetur in eos illa confusio, quę nos manebat, si ab illis fuisset elisi: secundum illud: Caput circumcitus eorum labor laborum ipsorum operiet eos. Et iterum: Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit, apprehendat ipsum & in laqueo cadat in ipso: scilicet, quem super hominum deceptio mollitur. Dolent igitur etiam ipsi non minus: & quem admodum nos elidunt, ipsi quoque similiter eliduntur: nec victi sine confusione decedunt. His Ioannis Cassiani verbis planē constat, non esse incredibile diabolus à B. Gertrude (idem autem esto iudicium de reliquis sanctis: maxime autem de religiosi, quos peculiari odio prosequitur) de victum atque prostratum, egrē velle tentari quibus iterum atque iterum cō-

Cassia. coll. 7. c. 21.

Ephes. 6.

Psal. 139.

Psal. 14.

kk3 gredi.

gredi. Ideo est illius inmanis arrogātia, ut pudeat ipsam ab obmine fragili superari. Quod verò sic elissus & superatus, nunquam de cætero audeat hominē iustū impugnare, non facile credam: militia est enim vitæ a hominis super terrā, in qua didicit experientia longa hostis humani generis, quanta sit hominum fragilitas, quantis laqueis sint irreti- ti, quantam vim habeat occasio præceps, quantumque lon- gè superaret ipse virtutibus, ingenio, & multis nature atque gratiæ dotibus, qui tamen leui superbia affla- tus vento mirabiliter atque miserabiliter in præces ruit. His autem quæ diximus, dissimilia non sunt illa Bea- ti Hylarij verba. In sanctificatis nobis maximè diaboli tenta menta grassantur, quia victoria est ei magis op- tata de sanctis. Post diaboli autem fugam Angeli ministrabant Christo; ostendentes à nobis victo, calca- taque diaboli capite: & Angelorum ministerio, & virtutum in nos cælestium officia non desutura.

B. Hylarius
in Math.
can.

In festo omnium Sanctorum; Quod religiosi boni inter
martyres computantur, Quodque Sanctorum
merita fiant nostra.

CAPVT LVII.

IN festo omnium Sanctorum, in spiritu recogno-
uit ineffabilia mysteria de semper venerandæ Tri-
nitatis gloria, & qualiter ipsa beata & gloriosa Trini-
tas in se ipsa sine principio & sine fine omni dulcedi-
ne & iucunditate & beatitudine super effluens om-
nibus

nibus sanctis gaudium & gloriam & beatitudinem ad-
ministrat æternam. Sed humana fragilitate præpedi-
ta, nihil de his quæ tam lucidè in speculo diuinæ cla-
ritatis perspexerat, ad humanam intelligentiam pô-
tuit enodare, præter ista pauca quæ sub aliquâ simili-
tudine vix potuit abrupte præferre. Apparuit enim
Dominus virtutum Rex gloriæ in similitudine cuius-
dam patris familias præpotentis, qui faciens grande
conuiuium cunctis principibus & optimatibus suis,
conuocauit amicos & vicinos. Quia ipse fons vitæ &
origo lucis perpetuæ atque omnis bonitatis author, sa-
tians satietas Angelorum (ob reuerentiam & deu-
otionem, qua ipso die ab Ecclesia recolebatur commu-
ne festum omnium Sanctorum) videbatur quosque fi-
delium adhuc in terris militantis Ecclesiæ degentes
choris sanctorum iam in cælis triumphantium inter-
feruisse secundum meritorum suorum dignitatem. Ver-
bi gratia: Qui matrimonio legitime vtentes in timore
Dei bonis exercentur operibus, apparebant adiuncti
sanctis Patriarchis. Qui verò secreta mystriorum Dei
cognoscere merentur, Prophetis sanctis addicti vide-
bantur. Qui autem prædicationi & doctrinæ sanctæ
inseruiunt: beatis Apostolis videbantur coadunati: &
sic de alijs. Cognouit etiam specialiter choro sanctorū
martyrum ordinem Religiosorum sub obedientia re-
gulari Deo seruientium insertum, eo quòd sicut mar-
tyres sancti in eo membro, in quo passi sunt pro Domi-
no, specialem decorem simul & potestatem receperūt
in æstimabilis delectationis: ita & religiosi pro singu-
lis delectamentis, à quibus in quacunque re se conti-
nent: vt in visu, gustu, audita, ambulando, vel loquen-

do, & similibus: sanctorum martyrum meritis adæ-
quati, consimilem cum ipsis percipient remuneratio-
nem in cœlis. Quoniam, licet, persecutor ipsorum non
fundat sanguinem, tamen propriam abscindere volū-
tatem student per continuas abstinencias, immolan-
tes quodammodo sacrificium confessionis quotidia-
num Domino Deo in odorem mirificę suauitatis.

*S. C. O. L. Religionis vitam & institutum esse genus
martyrj tractat Hieronymus Plat. libro. 2. de bono statu
religiosi: pro data sibi à Deo eleganti, & singulari crudi-
tione, quò lectorem mittimus.*

¶ Hinc communicatura, volens pro Ecclesia orare:
& statim apparuerunt ei diuersi colores, scilicet, can-
dor pudicitie virginalis, Hyacinthinus color confes-
sorum ac religiosorum, reclus flos martyrum, & cæte-
ri colores quorumlibet sanctorum merita figurâtes.
Inter quos dum & ipsa per se ipsam ad Dominum ac-
cedere nitens, consideraret se nullius coloris decore mi-
cantem, Spiritu Sancto (qui docet hominem sciētiam)
instigante, cœpit ex intimo cordis affectu gratias age-
re Deo pro omnibus, quos vnquam gratia sua in gra-
du virginalis dignitatis sublimauit: orans per amorem
quo pro nobis virginis filius fieri dignatus est, vt om-
nes quos in Ecclesia elegisset ad illâ dignitatē, mira pu-
ritate cordis & corporis ad sui ipsius laudem & gloriâ
dignaretur conseruare. Statimque vidit animam suam
consimili virginum candorem nitentem. Hinc gratias
egit Domino pro sanctitate, & perfectione omnium
sanctorum confessorum & religiosorum: in quibus si-
bi Do-

bi Dominus ab initio seculi vnquam complacuit, oras
vt quemlibet adhuc militantem in Ecclesia sub reli-
gionis habitu Dominus conseruaret. Et statim adde-
batur animæ eius decus Hyacintini coloris. Similiter
cum pro quolibet statu sanctorum Domino gratias
referendo oraret pro augmento & profectu Ecclesiæ,
anima eius per splendorem cuiuslibet coloris ipsam
ordinem designantis, visa est decorari. Postremo vëro
cum gratias agendo affectuosius oraret, pro statu amā-
tium Deum, videbatur anima ipsius aureo amictu cir-
cundari. Et cum sic decore diuersorum meritorum Ec-
clesiæ mirabiliter exornata conspectui Domini asta-
rēt, ipse decore illius delectatus, ait omnibus sanctis: Ec-
ce ista adest in vestitu deaurato circumamicta variē-
tate. Sicque extenso brachio suscepit eam super pe-
ctus suum sustentandam, quasi præ affluentibus deli-
tjjs subsistere non valeret. Deinde cum instaret hora
communicadi, & ipsa magnum sentiret defectum vi-
rium, dixit ad Dominum: Et qualiter nunc, ô amantis-
sime, tibi Domino Deo vero salutari meo in sacramē-
to ad me venienti assurgere potero, cum nec vires mi-
hi superant, nec alicui me comiserim iuuantâ? Res-
pondit Dominus: Vt quid necesse habes adiutorium
hominum, quæ iunxerunt super me dilectam tuam sustē-
taris vlnis omnipotentie mee diuinæ? Vnde tibi vi-
res per te ipsam surgendi & subsistendi sufficētes mi-
nistrabo. Sicque adiuuante eam gratia (quæ antea per
longum tempus sine iuamine aliorum surgere nō po-
tuit vel ire) per se in fortitudine spiritus corpori Domi-
ni assurrexit: cuius participatione satiata vnus, cum
eo spiritus feliciter est effectus.

*In festo S. Elisabeth: quod sanctis gratissimum
fit, ut pro eis Deum lau-*

CAPVT LVIII.

IN festo beatæ Elisabeth cum in sequentia cantaretur: Eia mater nos agnosce: ista deuotè salutando illam beatam orabat, ut sui indignæ memor esset. Cui illa dixit: Ego agnosco te speculo æternæ claritatis, in quo perlucide splendet omnis intentio operum tuorum. Et cum ista diceret: Nonne dona pro detrimento laudis tuæ deputas, quod ego cantando in festo tuo solito modo intendo illi à quo tu cuncta (pro quibus laudis) gratis accepisti, ad te quasi nullum habens respectum? Ad quod illa: Nequaquã ait, sed infinitum gratius hoc accepto: imo tanto suauius per hoc demulces affectum meum quanto aliquem multo plus delectat musicum instrumētum, quam balatus ouium, aut mugitus bouum.

De meritis & patrocinio Sanctæ Catherinæ.

CAPVT LIX.

DVm in die sancti Augustini, inter cetera Dominus exponens isti verbum illud: Non est inuentus similis illi, plurimorum Sanctorum ipsi merita demonstraret: desiderabat etiam agnoscere de gloria & meritis sibi à pueritia specialius dilectæ gloriose virginis Catherinæ. Cuius votis Dominus fauens ostendit illi

illi ipsam virginem beatam in solo sublimiter elevato. Apparebant etiam infra eam quinquaginta illi oratores, quos ipsa spiritu diuinæ sapientiæ superatos direxit ad cœlum. Qui omnes aurea sceptrâ in manibus tenentes, capitella eorum super vestes eiusdem virginis declinando, ipsam cum eisdem in modum florum miro modo exornabant. In eisdem etiam floribus relicebat quasi mirifico opere intextum omne studium, cui ipsi rhetores pro acquirenda sapientiâ infuderant. Per quod notabatur, quod illa studia idcirco egregiam virginem decorabant, quoniam ipsi oratores eam pro inani gloria penitus expendissent. Sed beata virgo summo studio conabatur ipsos cum omni sapientiâ suâ conuertere ad gratiam fidei in laudem sui creatoris. Videbatur etiam Dominus frequentius præcellere Virgini concedere coronâ capiti eius & miræ varietatis vernantia refluere in omnes sibi deuotos mirificum dans resplendorem.

In Dedicatione templi: De virtute oblationis cordis & tribulationis; Et de gaudio Domini super quolibet penitente.

CAPVT LX.

CVm in festo Dedicationis Ecclesiæ ad Matutinas legeretur: Regina Saba venit ad Regem Salomonem: Et infra: Cum gemmis virtutum, ista compuncta dixit ad Dominum: Heu mihi benignissime Deus, & qualiter ego tantilla perueniam ad te, quæ nec vestigium cuiuslibet virtutis recognosco in me? Ad quod

Domi-

Dominus: Scis ne tamen hoc, quod aliquando detrahentium diuersitate molestaris? Et illa: Scio Domine, quia heu exigentibus culpis, proximis sæpe fui causa scandali. Cui Dominus: Ergo singula detrahentium verba sume tibi loco virtutum, quibus exornata peruenias ad me: & ego comparsiuua pietate mea compulsus, benigne suscipiam te. Et quanto plus conuersatio tua sine culpa reprobat, eo amplius cor meum amatoria suauitate tibi condescendit: quia per hoc efficiaris mihi similitima, qui in operibus meis semper habui peruersores. Hinc sub Respons. Benedic. introduxit eam Dominus in locum, ultra quam dici posset, admirabilem, scilicet, cor Iesu Christi, quod dispositum erat ad modum domus, in qua erat factum dedicationis celebratura, quam cum ingressa sibi videretur deficere præ inestimabili affluentia delectationum, dixit ad Dominum: Domine mi, si spiritum introduxisses in aliquem locum, in quo stetissent pedes tui, optime sufficeret mihi: sed quid attentabo tibi respondere pro tam stupenda dignatione, quam modò mihi exhibes? Ad quod Dominus respondit: Ex quo tu studes mihi cor tuum sapius præbere, congruum iudico, vt & ego pro omni delectamento cor meum tibi exhibeam, qui sum Deus tibi in omnibus, omnia, virtus, vita, scientia, victus, vestis, &c. Tunc illa: Quod vnquam in aliquo tibi cor meum consentire potuit, hoc idem Domine mi, donum tuum erat. In his delectamentis dum illa per cognitionem spatia retur: apparuit illud diuinum gazophylacium circa se: ex quadratis gemmis diuersi coloris ædificatum, quæ gemmæ videbantur aureis colligamentis, velut pro cæmento, compactæ. Et dum

dum diligentius respiceret, vidit in singulis mirabilem quandam alludentem rutilantiam: Per quod intellexit, quomodo in futuro in quolibet electo specialis gratiæ dignitas omnibus beatificatis iucundum præbebit oblectamentum. Nam per dictam dispositionem prædictarum gemmarum intellexit, quòd electi tenentur se inuicem supportare: sicut lapis lapidem supportat in muro. Per hoc autem, quòd colligamentum gemmarum ex auro fuit, intellexit quòd prædicta supportatio fidelium ad inuicem fieri debet ex charitate, & pura intentione propter Deum. ¶ Alia vice, dum in vigilia Dedicationis in similitudine Hester Regine in indumentis regalibus specialium studiorum Domino cooperante decenter exornata ipsi Regi regum Domino astaret pro populo suo, id est, Ecclesia supplicatura, suscepta est ab ipso vero Assuero in tantæ blanditatis exhibitione, quòd admissa sibi videbatur intrasacrarium dulcissimi cordis sui. Audiuit quòque Dominum blandè sibi dicentem: Ecce exhibeo tibi abundantiam dulcedinis cordis mei diuini, ex qua liberaliter partiri poteris vniuersis quantumcunque volueris. Tunc ista tanquam manu hauriens de corde Domini, asperfit in multitudinem aduersariorum, qui tunc minis suis conturbauerunt villam. Quo facto cognouit, quòd quemcunque illorum aliqua guttula illius attigisset aspersione (quam ex corde Dominico hausit) hanc in ipso operabitur effectum, quo veraciter compungetur per veram poenitentiam ad salutem. ¶ Hinc affectuosius orans pro quadam persona, videbatur mensuram bonam de corde Domini hausit cordi illius infundere. Quæ statim post receptionem eiusdem in-

amaritudinem est conuersa. Super quo dum ista mira-
retur, taliter à Domino est instructa: Cum quis amico
suo nummos tribuit, ille qui accipit eos, libertatem ha-
bet cōparandi pro eis quicquid voluerit. Et cum pro
simili precio comparari possint poma dulcia & acida,
quidam tamen libentius emunt acida, eo quod viden-
tur esse durabiliora. Similiter cum ego precibus ele-
ctorum meorum deflexus alicui gratiam infundo, ipsa
operatur in eos secundum quod magis cuiuslibet con-
gruit utilitati. Verbi gratia: Quibusdam magis con-
gruit in presenti diuersis grauaminibus potius quam
dulcedine consolationis exerceri. Ideoque cum ipsis
gratiam infundo, conuertitur in amaritudinem præ-
sentium grauaminum & tribulationum, per quas magis
magisque gratiæ meæ coaptantur, secundum optimum
beneplacitum cordis mei diuini. Quod quantum ipsos la-
teat in presenti, tanto tamen dulcius experietur in fu-
turo, quanto hic fidelius laborauerunt aduersitates quas
que pro amore nominis mei sufferendo patienter.
¶ Sub Matutinis verò dum Deo sibi que intenderet, &
cantaretur Responso. Vidi ciuitatem: commonefecit
eam Dominus cuiusdam verbi, quod ipsa sæpius homi-
nibus solebat proponere ad animandum eos, vt ha-
beant fiduciam ad Deum, & dixit: Vt cognoscas &
magis certificeris, modo ostendam tibi, quanta digna-
tione accepto, quod anima fidelis post transgressionem
resipiscens, & ad me rediens, compungitur pro trans-
gressionem cum proposito de cætero pro posse suo me
auxiliante, peccata lauendi. Videbatur etiam huic,
quod post illa verba: Et audiui vocem magnam de
throno dicentem: filius Dei interponeret singula ver-
ba il-

ba illa, quæ cor compunctum in cogitatione pertrā-
ctat, hoc vel simili modo dicens: Eia, heu me miserum,
qualiter consumpsi tempus istud Domino Deo ama-
tori meo non intendendo, & similia. Et hæc filius Dei
in persona humanitatis velut in grauibus conceiuit:
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: quasi in ad-
mirationem prouocaret omnem cœlestem militiam spi-
rituum beatorum. Per quod dabatur intelligi, quod il-
le, qui sic cōpunctus integra voluntate proponit de cæ-
tero emendationem malorum ac studium bonorum
operum, veraciter efficitur tabernaculum Dei, in quo
tanquam in domo propria habitare dignatur Domi-
nus maiestatis, sponsus animæ amantis, qui est benedi-
ctus in secula. Hic Deus pater venerabili manu sua dās
benedictionem, subiūxit: Ecce noua facio omnia: Per
hoc insinuās, quod per talem compunctionem & diui-
nā benedictionem, ac filij Dei sanctissimam conuersa-
tionem suppleantur & renouantur in anima fideli quæ-
que neglecta. Et inde fit gaudium in cælo super vno
peccatore penitentiam agente, quam super nonagin-
ta nouem iustis, qui non indigent penitentia. Quia in-
finita bonitas Dei tales dignaretur in anima veraciter
penitente delicias per semetipsam operari.

*In Dedicatione Capellæ: De præsentia & gratia
Dei in loco sacro.*

CAPITULUM LXI.

¶ Consecrata Capella, dum ad Matutinas cantaretur
Respon. Vidi ciuitatem: apparuit Dominus in
forma

forma pontificali super Cathedram ad parietem versus ad altare, quasi sibi locum illum elegisset ad inhabitandum. Quod cum ista videret, considerans quod remotus esset a loco illo, quem ipsa elegerat ad orandum, magno desiderio videbatur cum sibi propius atrahere. Ad quod Dominus: Cum ego, inquit, cœlum & terram impleam, cur non & domum istam? An ignoras, quod multo attentius obseruatur locus, quem sagitta penetrat, quam locus in quo tenditur arcus: Sic scias me non tam efficaci affectu agere vbi corporeus appareo, quam vbi est thesaurus meus, & oculus diuinitatis meæ delectatur. Ac subintulit: Qui quærit salubriter gratiam meam, in beneficijs euidentijs inueniet me, & qui quærit fideliter amorem meum, in intimis suauius me sentiet. Per hæc verba intellexit, quod magna distantia est inter eos, qui salutem non tantum corporis, sed etiam animæ suæ quærunt secundum dispositionem propriæ voluntatis: & illos & qui se fiducialiter diuini amoris providentiæ committunt. ¶ Item dum in Missa cantaretur: *Domus mea domus orationis: Dominus dextra manu sua videbatur tangere præcordia sua, & quasi ex integro cordis affectu prorumpere in hæc verba: Hoc integro affectu dico, (In ea omnis qui petit recipit, &c.) Et extendens brachiū, quasi de sursum porrecta manu in medium templi sic perstitit tanquam continuè eam ibidem contenturus ad beneficia largienda. Item dum infra hebdomadam super Benedictus cantaretur Antipho. (Fundamenta templi eius) apparuerunt in summitate murorum angelici spiritus quidam, qui deputati erant pro custodia templi, ad depellendas insidias inimicorum, dulcedebant*

debant melos in laudem diuinitatis. Videbantur etiam singulis vicibus a summis ad ima descendere, in signum quod assidue benigno affectu in loco eodem ciues suos visitarent, & ab omni malo custodirent. ¶ Festo verò Dedicationis eiusdem, dum ista lecto decumbens, sub Matutinis intendere studeret eisdem quæ ante aliquot annos acceperat a Domino speciali dono, videlicet, vt Angeli pro ea persoluerent Deo laudes & gratiarum actionem quascunque ipsa minus præualeret soluere, impediente humana fragilitate, & ex talibus miram in spiritu sentiret delectationem: de quibus multa possent dici, quæ causa breuitatis omisi: tandem vidit fluuium quendam eximie puritatis crispantibus aquis profluere per totam latitudinem cœli. Et sicut Sol refulgens: ita claritas Dei amœnum cõtuentibus splendorem reddidit in aqua, ita vt quælibet crispa fluuij delectabiliter coruscaret quasi mille soles fulgerent in cœlo. Per flumen illud intellexit notari gratiam deuotionis, qua ipsa tunc fruebatur Domino largiente. Per crispas verò, omnes illas cogitationes, quas cum studio & labore direxerat ad Deum: & versus personas quasdam, quæ vice illa promouerant eam ad hoc, vt liberius Deo vacare posset, & etiam ad omnes qui se orationibus eius cõmendauerant. Per quas fistulas diuinam consolationem erant percepturæ. Tunc anima dixit ad Dominum: Et quid ipsis prodesse potest hoc, quod ego ista video, & intelligo, cum ipsi ea non sentiant? Ad quod Dominus: An non prodest (inquit) patri familias quod implet cellaria sua plaustris vini, cuius suauitatem

tatem tamen singulis horis non degustat. Attamen quotiescunque sibi placuerit, potest quantitatem vini pro libito suo emittere & vsque ad satietatem bibere? Similiter cum ego ad preces electorum meorum, alijs gratiam infundo, quanuis statim non sentiant saporem deuotionis, tamen ex hoc tempore congruenti dignationem meam suauius experientur.

De Missa quam S. Gertrudis in Dominica ante Natiuitatem Christi aliquando inextasi sibi visa est audire in cœlis.

CAPVT LXII.

IN Dñica Gaudete in Dño, &c. dum hæc virgo esset communicatura, & sub prima Missa, quæ erat: *orate: in cœsta querularetur Dño, quod audire nõ possent Missam: pauperis suæ misertus omnipotens Dñs, blandè ipsam consolatus, videbatur dicere. Vis ne dilecta, Missam? Quæ statim rapta in spiritu, respondit: Etiã õdulcor animæ meæ, hoc toto cordis affectu supplex oro. Et qualè Missam, ait Dñs, delectat te audire? Respondit: Quamcunque tu de liberas. Tunc videbatur sibi audire introitum Dominicæ tunc instantis, Gaudete in Dño semper, &c. Sedebatq; Dominus in throno regis maiestatis suæ, & anima procidens ad pedes eius dulciter deosculabatur eos. Hinc clara voce subiuit: Kyrie eleison. Et ecce duo præclari principes de choro Thronorum aduenerunt, assumptes animam, & deducetes ipsam ante conspectum Dei Patris: quæ protinus corruës in faciem suam, adorabat prostrata. ¶ Cui Deus Pater per primũ Kyrie eleison, plenam remissionem omnium peccatorum, quæ ex humana fragilitate*

fragilitate cõtraxerat, benignè donauit. Post hoc prædicti principes leuabãt animã super genua. Sicque per secundum, Kyrie eleison, indulgentiam omnium peccatorum, quæ ex humana commiserat ignorantia, percipere meruit. Hinc iterum eleuata à prædictis principibus, & stans inclinata quasi deoscularetur vestigia Domini, percepit remissionem omnium peccatorum, quæ commiserat malitiose. Deinde aduenerunt duo inelyti duces de ordine Cherubim, qui circumdantes animam, conducebant eam ad filium Dei, qui blandè suscipiens eam, inter suaues amplexus diuino cordi suo eam applicuit. Et hoc fiebat per quendam mirabilem influxum Dei in animam & refluxum animæ in Deum: ita, quod per singulas notas descendentes, cor diuinum cum ineffabili delectatione flueret in animam, & per notas ascendentes anima cum omni delectamento reflueret in Deum. Ad secundum, Christe eleison, anima intraxit sibi omnem delectationem, quã vnquã alius similis expertus est. Ad tertium autem Christe eleison, Filius Dei expandens manus suas fructam sanctissimæ conuersationis suæ animæ illius operibus conuinit. Postremo duo præcellsi primates de choro Seraphim procedentes, animam illam tollentes eam Spiritui Sancto præsentabant reuerenter: qui tres animæ vires pertransiens per primum Kyrie eleison, rationalem vim animæ splendore suæ diuinitatis perlustrauit, ad cognoscendam suam in omnibus laudabilissimam voluntatem. Per secundum vero, Kyrie eleison, irascibilem confortauit ad resistendum omnibus inimici machinamentis, & ad vincendum omne malum. Per vlti-

mum etiam, Kyrie eleison, concupiscibilem vim animę
 inflamavit, vt ardentem toto corde, tota anima totif-
 que viribus Deum amaret. Per hoc vero quod spiritus
 Seraphici, qui sunt inter ordines sumi, perducebant
 animam ad Spiritus sancti præsentiam: qui est tertia
 persona in Trinitate sancta, & quod throni præsentab-
 ant eam Deo Patri, innuebatur, quod Patris & Filij
 & Spiritus Sancti vna est diuinitas, æqualis gloria, coę-
 terna maiestas, qui in Trinitate perfecta viuunt ac reg-
 nat per omnia secula seculorum. ¶ Hinc visum est illi
 audire: Gloria in excelsis Deo. In illo verbo: gloria:
 immensam & incomprehensibilem Dei Patris omni-
 potentiã extollens. Illud autẽ verbũ: in excelsis: sibi
 met ipsi intrahens suã inscrutabilẽ collaudabat sapien-
 tiã. In illo vero verbo: Deo, Spiritus Sãcti inæstimabi-
 lẽ & indicibilem reuerbatur pietatis; dulcedinẽ, tota
 cœlestis curia prosequens dulcisona voce decantabat:
 Et in terra pax hominibus bonę voluntatis. Sicq; Fi-
 lius Dei iterũ in solio suo resedit. Anima verõ ad pedes
 eius procidens sedebat in consideratione & abiectione
 proprię vilitatis. Ad quam Dominus dignatissime
 se inclinãs manu venerabili eam ad se alliciebat. Quæ
 protinus assurgens & coram Domino stans, diuini il-
 lius splendoris claritate mirabiliter ab ipso tota illustra-
 ta est. Et ecce duo præclari proceres de ordine Thro-
 norum aduenientes, attulerunt thronum quendam
 miro modo decoratum, quem deponentes coram Do-
 mino detinebant ipsum reuerenter. Dehinc duo inely-
 ti duces de throno Seraphim animam assumptes su-
 per ipsam thronum deposuerunt à dextris & à sini-
 stris eam amicabiliter sustentantes. Duo quoque
 gloriosi

gloriosi primates de ordine Cherubin ferentes duo
 præclara luminaria, stabant coram anima. Sicque illa
 coram dilectosuo residens videbatur ipsi in regali pur-
 pura simili decore refulgere. Finito quoque Gloria
 in excelsis Deo. Tunc exurgens floridus ille iuuenis
 & delicatus, qui super pectus Domini se recubuisse
 testatur Ioannes, videlicet Euangelista, flauis vesti-
 bus indutus, quæ aureis aquilis vndique erant intextę:
 & stans inter sponsum & sponsam, hoc est inter Deum
 & animã illã, clara voce concinebat: Epistolã, dicens.
 Hęc est sponsa: Dehinc totus cœtus Sanctorum om-
 nium concludens canebat: Ipsi gloria in secula: Post
 hæc omnes simul cantabant Graduale: Specie tua &
 pulchritudine tua: adiungentes versum illum Audi
 filia & vide, Cumque post hoc inchoassent Alleluia.
 Paulus Doctor egregius indice manus dextrę osten-
 dens illam animam subionxit, Æmulor enim vos. Sic
 que totus exercitus consonans subsecutus est cætera,
 adiungens Sequentiam, Exultent filię Sion, in hono-
 rem animæ illius, in quibus omnibus ipsa mirabiles &
 inenarrabiles delectationes intellectus percepit. Dein
 de alter Euangelista accedens inchoabat Euange-
 lium, Exultauit Dominus Iesus in spiritu & dixit, In
 quibus verbis ipsa charitas Christus stimulis amoris pro-
 uocatus, surrexit & eleuatis manibus sequentia Euan-
 gelij verba suauissima voce decantauit, dicens: Con-
 fiteor tibi Pater cœli & terrę: commonefaciens cœ-
 lestem patrem cum quanto seruore cordis & gratiarum
 actione eadem verba dixerat in terris. Finito
 Euangelio Dominus innuit animæ vt in persona Ec-
 clesię fidem catholicam publicè profitẽdo decantaret:

Credo in vnum Deum. Quod cum fecisset, chorus sanctorum subsequens decantabat Offertorium: Domine Deus, in simplicitate: adiungens: Sanctificauit Moses. Quod dum cantaret, cor Domini Iesu vnice dignissimum de pectore suo visum est prominere in similitudine aurei altaris ignifero splendore mirificè rutilantis. Tunc aduolantes omnes Angeli, qui in ministerium hominum erant deputati, super altare illud Dominici cordis, obtulerunt cum ingenti gaudio omnia bona opera & orationes à sibi commissis peracta. Deinde omnes sancti accedentes, singulatim sua merita offerrebant super idem altare Domino suo in laudè æternam, & ad salutem animæ ibi presentis. Postremo omnium aduenit princeps quidam magnificus; videlicet Angelus huic Virgini in custodem deputatus à Domino, ferens aureum calicem, quem similiter immolauit. In quo erant omnes tribulationes, aduersitates, & grauamina: quæ ista beata tam in corde quam in corpore pertulerat ab infantia sua vsque modo. Quem calicem Dominus statim signo sanctæ Crucis benedixit more sacerdotis hostiam consecrantis, quo peracto, imposuit suauissona voce dicens: Sursum corda: Vnde omnes sancti prouocati, accedentes corda sua similitudine aurearum fistularum erigentes, applicuerunt ea ad altare aureum cordis diuini, ad hoc, vt de superfluentia calicis illius, quem Dominus tanto studio benedicens sacrauerat, aliqua stillicidia mererentur accipere in augmentum meriti gaudij & gloriæ suæ. Cumque in præfatione decantasset: Per Iesum Christum: ad horam conticuit & totus cœlestis exercitus quasi cum ineffabili gaudio profitentur ipsum solū esse Dominum

minum Deum creatorem & redemptorem, ac omnium bonorum suorum liberalissimum largitorem; cui soli digne debetur omnis honor & gloria, laus & iubilatio potestas & imperiū, omnisque creaturæ obsequium. Cum vero decantaret, Per quem maiestatem tuam laudat Angeli, omnes spiritus angelici cœ inenarrabili tripudio, plaudentes manibus, tanquam cœlestem curiam prouocarent ad laudandum Dominum. In illo autem verbo, adorant dominationes, idem chorus, super genua sua procidens, adorabat Dominum, confitendo ipsum solū esse cui rite genu flectatur omne, cœlestium, terrestrium, & infernorum. Et cum adiungeret, Tremunt potestates, totus ordo potestatum continue se prosternebant in faciem suam, ad contestandum ipsum solū esse ab omni creatura venerandum dicens: etiam, Cœli cœlorūq; virtutes, ac beata Seraphim, ipsi cū cæteris Angelorum ordinibus inestimabilis sonoritatis suauitate cōcinentes Dominum collaudabant. Hinc tota sanctorum militia in simul suauis concentu iubilans, resonabat dicens, Cum quibus & nostras voces, vt admitti iubeas de precamur, Deinde cœlicæ amoenitatis rosa præfulgida, super omnes creaturas benedicta, Virgo Maria progrediens suauissima voce intonuit: Sanctus, sanctus, sanctus, extollendo incomprehensibilem omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam & dulcissimam beneuolentiam summæ & indiuiduæ Trinitatis simulque ad cōgratulandum sibi omnem cœlestē exercitum, prouocans pro eo quod ipsa Virgo Maria expressissima post Deū patrem, sapientissima Dei imago, potētissima post filium, ac benignissima effecta est post spiritū sanctū paracletū. Hinc omnes sancti subse-

quebatur, dicentes: Dñe Deus sabaoth. Quo finito Dñ
Iesus verus sacerdos & pontifex summus, de folio suo
imperiali exurgens videbatur cor suū beatissimū, quod
in similitudine aurei altaris cōparuit, proprijs manibus
elevādo Deo Patri præsentare, seque metipsum tā inef-
fabili & inæstimabili modo pro Ecclesia sua immola-
re, quod nullius creature dignitas ad hoc cōprehendē
dū valet saltē aliquatenus aspirare. In ipsa vero eadem
hora, qua filius Dei diuinū cor suū obtulit Deo Patri,
pulsabatur cāpana ad elevationē hostiæ in Ecclesia.
Sicque factū est, vt vno eodēque momento Dñs hoc
perficeret in cœlis, quod per sacerdotis ministeriū age-
bat Ecclesia sua in terris: ipsa penitus ignorāte, quæ nā
esset hora aut quid cantaretur in Missa, Cūque anima
in admiratione tā incōprehensibilis operationis diuinę
multū delectaretur, innuit ei Dñs, vt legeret Pater
noster, in vnione illa qua eadē oratio in dulcissimo cor-
de suo multo tēpore fuit dulcorata & ad salutem om-
niū fidelium ex maximo affectu prolata. Quod cū illa
legens compleffet Dñs hoc ab ea gratissime suscipiēs,
omnibus Angelis & sanctis per talē eius affectum do-
nauit, quod perficere possent ad salutem totius Ecce-
lesiæ & etiā fidelium defunctorū. ¶ Hinc iterum innuit
Dñs animæ, vt oraret pro Ecclesia. Cūque deuotissi-
me oraret pro omnibus generaliter & pro singulis spe-
cialiter, Dñs illam orationē in vnione omnium oratio-
nū & operū sanctissimæ humanitatis suæ vniuersali
Ecclesiæ communicauit dicens: Oratio ista mihi mo-
do per te oblata pro Ecclesia erit ipsi incōparabiliter
salus salutis super abundās pro suis sublimitate: sicut di-
citur: canticum canticorū. Tunc illa: Eia mi Dñe, que

iam debet esse Communio? Cui Dñs blandē respon-
dit: Hoc nō solū aure percipies cordis, sed etiam in om-
nibus medullis animæ suauiter persenties. Et aduocās
eā ad se, ineffabili vnione ipsam etiam spiritualiter
sanctissimi corporis & sanguinis sui perceptione sibi
coniuuit. Cumque cōmunicata esset, tunc cantor cœ-
lestis penetratiua sonoritate inchoauit: Ecce quod cō-
cupiui, iam video: quod speraui, iam teneo: illi sum iun-
ctus in spiritu. quam in terrā positus tota sinceritate
dilexi: in illo verbo (In terra positus) palam protestās
quod omnes labores, tribulationes, & aduersitates,
quas pertulit in terris, pro salute huius animæ perfe-
cit. O inæstimabilis diuinæ dignationis suauitas, quæ
auidē desiderat delectari in animā humana, cui tamen
iustissime pro vna gutta sui pretiosissimi sanguinis iū-
re obligatur totus mundus. ¶ Post hæc iterū Dñs cœ-
lit: Gaudete iusti: quod totus exercitus cœli subsequēs
compleuit. Tunc omnes chori Angelorum sanctorū
pro: Ite Missa est: in laudem & gloriam præfulgidæ
semperque tranquillæ Trinitatis, altisona voce reso-
nabant, Te decet laus & honor Domine: Tunc filius
Dei extensa manu sua regali, benedixit animā, dicens:
Benedicote filia luminis sempiterni tali effectū, quod
cuicumque tu deinceps bonum exoptaueris speciali af-
fectu, ille foelicior iudicabitur sicut plus Iacob olim
præ cæteris fratribus suis adeptus est prosperitatis ex
benedictione Isaac patris sui. Sicque ad se reuerſa, dile-
ctum suum indicibili, & indissolubili vnione intimis
suis persensit astrictum.

INSIN VATIO

NVM DIVINÆ PIETATIS LI-

ber Quintus, in quo enarratur Sanctę Gertru-
dis pretiosa mors, & gloria reuelata: Nec
non aliarum Sanctimonialium
eiusdem mona-
sterij.

ARGUMENTVM IN LI-
brum quintum.

*Q*uonia ad Sanctę Gertrudis gloriam & il-
lud facit, quod in eius monasterio, ante at-
que post illius felicissimum obitum mona-
stica disciplina seueritas viguit, charitas
viguit, & sanctitas illuxit: idcirco plasuit
in hoc libro quinto post enarratam huius Virginis mortē,
etiā annūtere aliarum sanctimonialium vitam, gesta,
& reuelationes, quibus declaratum fuit in fine vitę, quā
sanctę dum viuerent, monasticam disciplinam obserua-
sent. Ad eō enim seruens fuit dum ipsa viueret, vt post eius
obitum non tepuerit obseruantia. Ex his autem mortis gene-
ribus, quę in hoc libro habentur, disci potest, quomodo ad
salutiferam se quisque debeat preparare mortem, hilari ac
resignato animo suscipiendam, Dei sanctorumque auxiliū
implorare. Quomodo item æquissima diuinę iustitię cen-
sura unicuique post mortem reddat iuxta opera sua: tamet-
si in charitate decentibus eius prouideat misericordia, vt
per orationes, perque alia pietatis opera viuentium, subue-
niatur.

*riatur. Horum autem nonnulla, quę defunctis magis pro-
sint, in hoc libro, tradduntur exercitię: quibus ea potissime
prę alijs valent, quę ex incelsu usto meritorum Christi the-
sauro accepta, pro animabus eidem offeruntur. Et in hoc ip-
so quoq; Dei misericordia bonitatisq; dulcedo nimia mi-
rum in modum commendatur, quę miseris desolatisq; pec-
catoribus omnibus remediū traddit, quo ex delictis delicto-
rūque pœnis, si voluerit, tam se quā alios liberent. Mi-
na verō pars reuelationū, quę in hoc libro quinto traddu-
tur factę sunt alię quidam Sanctimoniali eiusdem mona-
sterij, quę etiā vocabatur Gertrudis.*

DE GENERE INFIRMITATIS ET
mortis Sanctę Gertrudis: & de reuelatione
glorię illius.

CAPVT I.

*D*E O dilecta & Spiritu Sancto plena,
sinceręque charitatis brachijs ample-
ctenda, venerabilis memorię domina
Gertrudis, benignissima & omni laude
& honore digna Abbatissa XL. an-
nis & XI. diebus officium Abbatissę sapienter, suauiter,
& prudenter, cum mirabili discretionē Deo lauda-
biliter, ac hominibus utiliter rexit, in feruētissima cha-
ritate & deuotione quantum ad Deum, in maxima
pietate ac sollicitudine quantum ad proximum, in pro-
funda humilitate & afflictione, quantum ad seipsam.
Fuit nanque studiosissima in visitandis infirmis, ip-
sīs necel-

necessaria procurando, proprijsque manibus eos inuando, tam ad recreationem, quam ad pausationem, & alia quæcunque necessaria, a quibus eam affectus non repelleret subditorum violenter. Nec solum in his, sed etiam in alijs, sicut in emundando claustrum, & componendo incomposita, quandoque prima, imo frequentius sola laborabat: quousque subditos induxit, vel magis allexit suo exemplo, siue blandis verbis ad se iuuandum. His alijsque diuersis imo vniuersis virtutibus cum floreret per totam vitam suam: vt rosa, tam Deo quam hominibus mirabiliter amabilis & gratiosa, tandem exacto anno XL. & die XI. heu heu infirmitatem incurrit, quæ dicitur apoplexia minor. Quod iaculum de manu omnipotentis emissum ad detrahendum sibi & a campo corporalis miseræ educendum prænobilem illam animam, tot virtutum fructibus suginatam quam medulitis intima subditorum pertransierit, omnes scire possunt qui eam nouerunt. Quia non credimus, quod per latitudinē totius mundi potuerit homo inueniri, eorum qui suo tempore vixerunt qui ditioni benedictione a Deo sit præuentus, tam in naturalibus quam gratuitis, & etiam in fortuitis (quoad spectat ad Deum) vt ista. Nam cum longe supra centenarium excreuerit numerus personarum, quas ipseus materna cura suscepit & educauit in religione, a nulla inter omnes vnquam audiuius sibi videri, quod posset inueniri ad quem maiorem affectum haberet, & qui in aliquo posset isti præferri. A deo enim gratiosa fuit, vt, quod dictu mirabile est, cum infantes infra septem ætatis annos quandoque susciperentur in monasteriū, cum adhuc naturalem intelligentiam non haberent,

ad intel-

Genus infirmitatis & mortis S. Gertrudis.

Ita D. Benedictus tradidit in regula sua cap. 19.

ad intelligenda ea quæ Dei sunt: statim tamen, vt ipsam primo pueriliter cognoscere potuerunt esse matrem suam spiritualem, tanto affectu ad ipsius piam benignitatem sunt accensi, quod quasi absurdum videbatur eis vnquam fateri se patrem, vel matrem, vel aliquem parentum suorum diligere supra illam. Hæc & familia & specialiter quid extranei de ista senserint, videntes eam, & audientes verba ipsius diuina sapientia plena, longissimum esset enarrare. Idcirco omnia simul cum laude & gratiarum actione refundamus in diuinæ bonitatis abissum: ex cuius pro fluuio omne manat bonum. ¶ Cum ergo ille solaris radius ad occasum tenderet mortis per infirmitatem corporis, filia metuentes, ne fortè subtractis fulgoribus tam lucidorum exemplorum & tam piæ matris ducatu sublato, contingat eas quandoque in via religionis aberrare, toto cordis affectu ad patrem misericordiarum confugerunt, quibus poterant precibus pro sanitate ipsius exorantes. Et quia ipse est summè bonus (a quo quicumque bonus est, suæ bonitatis accepit meritum) non despexit preces pauperum suorum, & quas non decebat exaudire contra diuinam ordinationem, sic exaudiuit, vt earum salutem expediebat. Ita enim eas consolatus est, vt inciperent matris beatitudini congaudere. Vnde & orationibus illius pro ea sepius per aliam Gertrudem in spiritu dedit responsa consolatoria, vt exsequentibus clarè patebit. ¶ Quadam enim vice, dum ista oras pro ea, statim ipsius cognoscere desideraret: respondit Dominus: Cum inæstimabili gaudio expectaui tempus hoc, vt electam meam

duce

Mertua S. Gertrude fait peitres fait in monaste. no alia monial s, etiam nomine Gertrudis: & ipsa etiam tanta que multa reuelatione cognouit.

ducerem in solitudinem, vt ibi loquerer ad cor eius, quia ipsa secundum acceptissimum beneplacitum meum respondit mihi ad omnia, & secundum dulcissimum delectamentum meum mihi in omnibus obsequitur: id est: Solitudo est infirmitas, vbi Dominus loquitur ad cor dilectæ suæ, & non ad aurem: quia talia sunt eloquia eius, quod humano modo non possunt intellegi: sicut illa quæ ad cor dicuntur magis sentiuntur quam audiuntur. Vnde verba Domini ad electam sunt tribulationes & grauamina cordis, scilicet, cum in firmus cogitat se esse inutilem, & tempus inutiliter perdere, & alios propter se laborare, & etiam tempus consumere, quia fortè ex eorum labore vtilitas sanitatis nunquam sequetur. Ad quod ipsa secundum optimum placitum Dei respondet, cum patientiam conseruans in corde, desiderat omnem voluntatem Dei in se perfici. Quia tale responsum in cælo humano modo non auditur: sed quasi per dulcissimum organum diuinum, scilicet, cor Iesu Christi resonat cum summa delectatione totius Trinitatis, & totius curiæ cœlestis. Quia nullum cor humanum mortale posset interim quod sentit grauamina, ex animo dicere, se velle ea libenter pati iuxta voluntatem Dei: si hoc ab illo perfectissimo corde Iesu Christi in illud non profluxisset: Et adiecit Dominus: Secundum dulcissimum delectamentum meum obsequitur mihi electa mea, quia non contemnit grauamina infirmitatis: sicut Vasthi Regina contempsit imperium Regis Assueri, quando iussit eam intrare posito super caput eius diademate, vt ostenderet principibus suis pulchritudinem eius: Sic ego, quando delector huius electæ meæ pulchritudinem ostendere

dere in præsentia semper venerandæ Trinitatis: totiusque Curia cœlestis: tunc magis grauo eam infirmitate simul & tædio, & ad hoc ipsa seruit mihi secundum cordis mei dulcissimum oblectamentum, quando cum patientiâ tunc magis accipit releuamina, & comoda corporis sui cum discretionem. Et hoc est ei pro ornamento gloriæ, quod talia quâdoque facit cum grauamine. At tamen in hoc debet seipsum consolari, recolendo quod per benignissimam pietatem meam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. ¶ Hinc alia vice, dum iterum oraret pro ea, Dominus respondit: Ego quandoque delector, vt electa mea pareret mihi xenia: & tunc do illi margaritas & flores de auro, ist est: Margaritæ sunt sensus eius, & flores de auro sunt ocium temporis, cum quibus decenissima & acceptissima præparat mihi ornamenta, quando vacans ocio & viribus aliquantulum resumptis, officio suo intendit quantum potest: sollicita, quomodo sic disponat singulas causas, quæ religionem posunt augere & conseruare, vt post mortem suam statuta & exempla ipsius sint quasi columna firmissima ad sustentandum religionem in laudem æternam. Sed cum in his laborat, si sentit suæ infirmitati nocere, statim desistat & cum fiducia commendet mihi, vt ego perficiam illud. Quia hæc est fidelitas, quæ commouet cor meum diuinum, quod cum sentit se melius habere, tentat quid præualeat ad officium suum pertinens: & statim cum sentit se peius habere, iterum desistat, & mihi benedicat. Alia vice, cum iam dicta dulcis memoriæ D. Gertrudis Abbatisa specialius pro eo grauaretur, quod manibus suis nullum opus facere possit, vnde tunc

mebat tempus inutiliter consumere, & solita humilitate ab ista (cuius responsum alijs præferebat) quæreret subleuamen, ipsi commisit, vt pro hoc Domino funderet preces. Quod cum ista deuotè faceret, tale à Domino accepit responsum: Benignus Rex nūquam agrè ferret ab electa sua, si ornamenta sua negligeret producere ista hora, qua ipse sibi blandiendo delectaretur manus eius contrectare: sed magis acceptum esset, quod in omnibus semper parata esset voluntati suæ deservire: ita & dulcedo benignissimi cordis mei maxime acceptat, quod ista electa mea patienter tolerat se per infirmitatem impediri. Quam itatim dum sentit sibi relaxari, redeat ad voluntatem promouendi religionem quantum potest, absque nocimento suæ infirmitatis. Item dum propter infirmitatem (qua nullam videbatur vtilitatem posse facere in officio) Abbatiam desideraret resignare, & super hoc etiam ab ista diuinam perquireret voluntatem, his verbis à Domino est instructa: Ego per infirmitatem istam sanctifico electam meam mihi metipsi ad inhabitandum: sicut per sanctificationem Pontificis sanctificatur Ecclesia. Item sicut Ecclesia seris obfirmatur, ne intrent indigni: sic istam etiam per infirmitatem obfero, vt sensus eius exteriora tam diuersa non possint capere: in quibus quandoque non est magna vtilitas, & tamen cor inquietant, & quandoque mihi minus intendere sinunt. Vnde ego (qui loquor in libro sapientiæ, dicēs: Delitiæ meæ sunt esse cum filijs hominum) istam talem mihi effeci, vt propter grauamina infirmitatum iuste debeo habitare in ea, secundum illud: Iuxta est Dominus his qui tribulati sunt corde. Insuper addidi

eam

et taliter in bonis intentionibus & bona voluntate exornare, vt in ea manens tanquã rex in quietissimo cubili suo ad tēpus delitias in ea secundū optimum placitum meum possim habere in terris, antequã ipsam ad æternas perducam delitias in cœlis. Sensus verò exteriores ex parte reliqui ei saniores ad hoc, vt per ipsam dem responſa & voluntatem meam, notificem filijs sibi subditæ congregationis: sicut olim arcam testamenti dederam filijs Israel in oraculum, vt me in ipsa reuerentur. Ipsa verò secundum arcam illam contineat in se manna, id est, dulcedinem consolationis in affectu, vt etiam in verbis pro posse suo ad omnes sibi subditos. Habeat etiam tabulas testamenti, id est, præcipiat facienda & dimittenda secundum meum beneplacitum, prout ipsa discernere potest. Habeat quoque virgam Aaron, id est, corruptionem improborum, iniungendas pœnitentias, discernendo cura alacritate spiritus, recolēs quod ego per me metipsum omnia in correctam possem corrigere per inspirationē aut tribulationem: sed per ea quæ facio ipsa mediante, meritum ipsius augeo. Si qui verò non corriguntur quos corripit, hoc sibi nihil oberit, cum tantummodò curam diligentem adhibuerit. Quia homo potest rigare & plantare, sed ego solus possum incrementum dare. ¶ Item cum timeret negligēter agere in hoc, quod omitteret sanctam communionem & orationem, cæteraque spiritalia exercitationes: & diuerso timeret indigne cōmunicare, cum propter infirmitatem nullis exercitijs ad sanctam communionem se posset præparare, talibus meruit per istam verbis instrui simul & cōsolari: Quando purè propter me dimittet communionem

Mm

vel fr-

vel similia aliqua, quæ libenter faceret, sed sentit sibi nocere, tunc liberalissima pietas mea pro parte propria, quam negligit, vult illi dare partem suam: Sicut meum est propriū, quicquid in tota Ecclesia fit boni. ¶ Cum etiam (sicut bonarum mentium est ibi culpa timere, vbi culpa nō est) vice quadā grauata esset, quod considerabat sibi seruietes quasi tempus consumi, cū nullus fructus sanitatis suę inde sequeretur: fidelis Deus (qui nullum permittit tentari supra id quod potest) super hoc per istam consolabatur eā his verbis: Ob amorem & honorē meū seruietur ei cū reuerentia & benignitate, diligentia & hilaritate: quia ego Deus habitans in ea, constitui eam caput congregationis. Vnde singuli tenentur ei subuenire, sicut mēbra capiti suo. Et ista suscipiat in honorem mei gaudens, quod ego per ipsam quasi per fideliozem amicū augeo merita electorum meorum: dum singula beneficia non solū perfecta, sed etiā per affectus seu verba illi impensa remunerabo tanquam nihil metipso impensū. ¶ Item in die sancti Lebuini dum tota congregatio cōmunem orationē pro ea faceret, vt per merita eiusdem sancti inaretur: idem beatus martyr ab ista instanti exoratus, tale ipsi videbatur dare respōsum. Cum rex delectatur blandiri electæ suæ in thalamo: putas ne tunc militem decere, regem interpellare, vt eam emitteret ad hoc, vt familia eius præsētia consolaretur? Sic non decet, vt aliquis postulet sanitatem illius, cuius infirmitas per patientiā & bonā voluntatē cū Deo vnita est ipsi regi Cœlorum, quasi amatorum blandimentum. Vnde sciendum, quod illi, quorum infirmitas Deo laudabilior est, quam sanitas, dum inuocant.

cant sanctorum suffragia, hoc accipere meretur, quod gratia Dei ipsos suauius instituens, reddit patientiores & inde vberiore fructum ac Deo laudabiliorem referunt ex infirmitate.

SCOL. Mirabitur fortasse quispiam, cur tantis agritudinibus, angoribus, tristitia & assiduis infirmitatibus voluerit Dominus, hanc sibi amatissimā sponsam, diu atque saepe vexari, quod & alijs sanctis multum valetudinarijs accidisse (nō casu, sed consilio diuino) memoriæ proditum accepimus. Et quidem rei huius multæ reddi potuissent cause, nisi breuitati consulerē: illa verò potior est nempe, vt tum patientiæ, tum veræ humilitatis materies & exercitium sanctis non desit. Dum enim propriam infirmitatem, quasi ob oculos obiectam, plane vident: altas humilitatis radices agunt: dum verò laborum atque dolorum ictibus agitantur, ad Deum vehementius conuersi proclamant, & patientiæ coronam exornant, in perenni quiete capitibus gestandam. Caro humana (Gregorius mag-nus inquit) ex quo maledictionis pro meruit sententiā, portare non destitit peccati continuam pœnam. Et quia nos eius incessanter infirmitas debilitat, iræ Dei faciem nobis indeficienter repræsētat. Portamus namque corpus mortale doloribus obnoxium indigentibus impeditum: quod nimirum tentationes sollicitant, sollicitudines angustant, angustia conterunt, contritiones affligunt. Quod dicitur etiam si aliquando videatur esse validum, ipsa sua valetudine magis inuenitur infirmum. Quid enim infirmus, quā assidue fame rabsescere, difficultate somni tangi, frigore dissolui, æstate torreret? quæ autem sanitas esse poterit, vbi tot malorum multitudo concurrat? His Sancti Grego-

Greg. in 3. p.
pœnitentia. ver.
lu. 3.

vijs verbis sunt illa similia Sancti Augustini confessionū
 suarum initio: Laudare te Domine vult homo, aliqua por-
 tio creatura tua: homo circumferens mortalitatem suam,
 circumferens testimonium peccati sui, & testimonium
 quod superbis resistis. Quibus verbis vir sanctus declara-
 vit, corporis animique molestias, quibus perpetuo infe-
 stantur homines, voces esse, quæ superbiam detestentur.
 cum hæc omnia mala, primo ex peccato, velut è fonte,
 atque ex antiqua superbia dimanauerint: illiusque sup-
 plicia sint. Sed hæc ipsa supplicia (tanta est Dei no-
 stri potentia, bonitas, pietas, & sapientia) in hominis
 ipsius medicamentum aptata sunt, & conuersa. Ut enim
 Sanctus Augustinus in Genesim miratur, quod Eva
 cum primum formata est, fuit appellata Virago in statu
 innocentia: cumque post admissum crimen, damnata
 sit ad mortem, tunc vitæ nomen accepit, & Ma-
 ter omnium viuentium est appellata. Videbatur enim re-
 ctius hoc illi nomē imponendum in prima sui conditione,
 quando immortalitatis & iustitiæ dotes acceperat, quam
 cum mortis sententia in illam prolata est. Quomodo
 enim cum sententia mortis, vitæ nomen consentit? Ipse
 Diuus Augustinus rei huius rationem eam esse tradidit,
 quod merito vitæ nomen prima illa fœmina accepit: cum
 sublati donis gratiæ atque naturæ, quæ illi superbiendi
 occasio extiterant: cuius loco intrarunt animi atque
 corporis ægri tudines & molestiæ, quæ illi præberent as-
 siduam humilitatis & patientiæ segetem: ut hac mi-
 seriarum assidua cogitatio n, atque cognitione admoni-
 ta, & expergesceta, vitam reciperet, quam abusu donorum
 cœlestium iure amiserat. Sunt itaque molestiæ, infir-
 mitates, & ægri tudines, velut quidam moniteres animæ
 nostræ,

nostræ, qui ad humilitatem & patientiam ad hortantur:
 quas ideo sapienter Dominus iustis & sanctis esse voluit
 quotidianas, ut nullam meriti occasionem, aut præmia-
 turam eis elabi patiatur. Sitque veritatis huius argumen-
 tum D. Paulus (aliorum plurimum instar) cui magnitudo
 reuelationum, donorumque cœlestium copia: relationis, at-
 que proinde mortis esset occasio, nisi stimulus ille carnis,
 & quotidiane fragilitatis experimēta, & mala, huic tãto
 malo, velut antidotum obstitissent: quia hæc illum ad sui
 cognitionem & humilitatem in ducebant apertè. Hæc est
 itaque ratio cur prima fœmina vitæ nomen accepit, cum
 multa cõtra superbiam, qua perierat, salutis & vitæ, quæ
 desiderabat, remedia & medicamenta percepit. Cur enim
 non recte vita est appellandum, quod (recte si vti vellemus)
 salutis & vitæ miteriam præbet: quandoquidem & ars
 medicinae, atque salutaris herba, hoc id ipsum dicitur sa-
 na! quæ fuit potissima ratio, cum Dominus B. Gertrudē,
 atque multos alios viros sanctissimos crebris infirmitati-
 bus voluit exerceri, quod singulare amoris diuini argumen-
 tum extat.

Nec à diuina pietate atque misericordia est alienum, si 1. Ratio.
 electos suos molestijs exerceat, & torqueat, quasi ad pecca-
 torum venialium (quæ penè sunt innumera in vita) plenā
 in hac vita satisfactionem. Sicut est assidue ociosus sermo,
 (inquit Gregorius) immoderatus risus, vel peccatum curæ 4. Dialo. c. 39
 rei familiaris (quæ vix sine culpa, vel ab ipsis agitur qui
 culpam qualiter declinare debeant sciunt) aut in non gra-
 uibus rebus error ignorantie. Quæ cuncta etiā post mor-
 tem grauant, si adhuc in hac vita positis, minime fuerint
 relaxata. Illum autem locum Pauli: si quis super edificaue-
 rit, super hoc fundamentum, &c. si cuius opus aferit, detri- 1. Corin. 3.

mentum patitur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem, exponit sanctus Doctor de igne tribulationis nobis in hoc vitæ adhibito. Itaque molestiæ vitæ, infirmitates, & reliqua mala vices Purgatorij Electorum exercet.

Tertia ratio
Christom. y.
homi. 6.

Quam & illa D. Chrysostomi ratio mihi semper visa est elegantissima, ut præsentī (inquit) tribulatione compulsi, futurorum desiderium capiamus. Si enim cum sint tot tristitiæ & pericula, & timores, & cetera nos undique circumeuntes, tam libenter præsentī immorimur vitæ: si nihil horum esset, & absque tristitiâ & erumnis omnibus tota foret vitæ nostrâ, quando unquam futura desideraremus: sic & Iudeis Deus fecit: Volens enim & illos in reditus cupiditatum inducere, & ut Aegyptum odissent, persuadere: permisit eos lateritio opere & luto laborare, ut laborum & erumnæ illius magnitudine cruciati, ad Deum clamarent. Si enim egressi, quævis hæc accidissent, Aegypti iterum meminissent, & pristina servitutis, & ad gravem tyrannidem redire festinabant, nisi tales fuissent experti Barbaros, quando unquam alienam dimittere terram voluissent? Ne igitur & nos terræ affixi, & præsentibus inhiantes torpeamus, & futurorum obliuiscamur, vitam nobis fecit Deus laboriosam.

† Ratio.
Ber. li. de diligenda.

His verbis D. Chrysostomi accedat ratio D. Bernardi, quæ literis aureis esset coram omnium oculis extranda, & conservanda in memoria. Alto quidem, ait, & salubri consilio, Conditor noster voluit homines exerceri tribulationibus, ut cum defecerit homo, & subvenerit Deus, dum homo liberatur à Deo, Deus ab homine, ut dignum est honoretur. Hoc enim dicit: Inuoca me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me. Fit itaque hoc tali modo, ut homo animalis, & carnalis, qui præter se neminem diligere

diligere nouerat, etiam Deum, vel propter se amare incipiat, quod in ipso nimirum (ut sæpe expertus est) omnia possit, quæ posse tamen prosit, & sine ipso possit nihil. Amat ergo iam Deum: sed propter se interim adhuc, non propter ipsum. Est tamen quædam prudentia scire, quid ex te, quid ex Dei adiutorio possis, & ipsi seruare te in sensum, qui te tibi seruat illa sum. At, si frequens ingruerit tribulatio, ob quam & frequens ad Deum conuersio fit; & à Deo æquè frequens liberatio consequatur: nonne & si fuerit ferreum pectus, vel cor lapideum, toties liberati, emolliri necesse est ad gratiam liberantis: quatenus Deum homo diligit, non propter se tantum, sed & propter ipsum? Ex occasione quippe frequentium necessitatem, crebris necesse est imprecationibus Deum ab homine frequentari, frequentando gustari, gustando probari quam suavis est Dominus. Ita fit, ut ad diligendum pure Deum, plus iam ipsius gustata illiciat suauitas, quam urgeat nostra necessitas.

De mira huius sanctæ M. tris patientiæ, charitate,
deuotione & compassione: Et quomodo
Dominus agonizantem vi-
sitauit,

CAPVT II.

Testimonia ista vere fidelissima fateri coguntur omnes, qui in infirmitate illa gratiam Dei cognoscentes, vitæ ipsius considerauerunt qualitatem. Nam cum per XXII. hebdomadas loquelam amisisset, in-

tantum, quod nullo verbo nec etiam nutibus indigentias suas indicare prævaleret, exceptis illis duabus solis dictionibus. Spiritus meus. Per quas cum astantes non intelligerent, quid intenderet & aliter facerent, quam ipsa vellet, & illa beata mater diutius laborasset replicando. Spiritus meus. & nihil proficeret: tandem sicut agnus mansuetus obmutescens & columbino intuitu respiciens, ad ea quæ contra voluntatem suam fiebant, quandoque benignissime risit, nec vnquam considerari potuit ad impatiētiam esse lapsa. ¶ Ex radice etiam charitatis Dei & proximi (quæ visceribus eius tā profunde erat infixæ per omne tempus vite suæ) hæc etiā in ista infirmitate in ea claruit, quod nunquam ita male valuit, quin alacrior fieret quasi nihil pateretur, cū aliquem sermonem, vel etiam verbum de Deo audiret. ¶ Quod magnam insuper deuotionem habuerat, claruit per lachrymas, quas vbertim fundebat, cum esset communicatura: & per pia exercitia, quibus se exercuit audiendo Missam: ad quam semper duci volebat, licet quasi præmortuo vno crure, & altero, cui innitebatur, tan intolerabiliter dolēte quod sine magno cruciatu vel leuissime tangi non poterat. Super quem tamen calcavit, nunquam gestu dolentis ostendens, ne prohiberetur amplius ad Missam ire. ¶ Circa horas canonicas mirabiliter studiosa fuit & deuota, in tantum, quod cum ex infirmitate dormitaret, quandoque buccellam habēs in ore vel cyphum ad os, vt biberet, semper tamen in mora horarum vim sibi inferens miraculose vigilauit. Vltimum etiam, spiritus meus, quod audiuius ab ea fuit pro persoluēdo completorio. Post quod cœpit agonizare. ¶ In charitate etiam Christifera

esse.

esse perfectam tam profusa benignitate ostēdit, quod eū (vt prædixi) nihil loqui posset, nisi (spiritus meus) cum illo verbo vniuersis satisfacit plenissime, in trātes ianuam suscipiēdo, & amicabiliter vnā manū, quā vix mouere poterat, blandē extendendo, præsentibus blandiēdo, & ad omnia interrogata respōdendo, mētum ipsarū siue manus suauiter contrectando: adeo, vt etiam maiores personæ faterentur se nunquam posse attēdiari de eius commansione: sed magis delectari cum ea quam cum aliquo alio esse, qui valde delectantem sermonem vel donum proficuum eis conferret. Vale dicebat in eodem versu (scilicet, Spiritus meus) abeuntibus tam benigne infirmam eleuans manū ad eas benedicēdum, quod vere multum delectabile fuit ad intuendum. ¶ Cum aliquam ex filiabus suis intellexit decubuisse, quæ prius dicebatur valere, quauis vnum vestigium calcare non posset, vel aliquod verbum (Spiritus meus) nutibus tamen quibus poterat, tam vehemens desiderium suum ostendit ad visitandum infirmum quod præsentibus non poterant dissimulare, quin ipsam illuc deferrent quō cum peruenisset, gestu & nutibus tam fidelem illis ostendebat compassionis affectum quod duriora corda ad fletum commouebat. Et cum ad explananda singula virtutum ac pietatis ipsius insignia nullus sufficiat stylus, largitori omnium bonorum pro vniuersis sacrificium laudis medullitus immolemus. ¶ Dum sicut ex præcedentibus colligi potest, miraculose tam expeditè proferret hoc verbum (Spiritus meus) illudque continue iteraret, & omnino nullum aliud ad intellectū proferret: ista suauis erga eam affecta requisivit à Domino, quid hoc signi-

M m s

ficare:

ficaret: vnde & his verbis à Dño est instructa. Quia ego Deus inhabitans in ea spiritum eius mihi sic intra-
xi & vniui, quod in omni creatura me solū vult: ideo loquendo, respondendo, & necessaria poscēdo, mei (in quo viuit spiritus ipsius) mentionem facit. Vnde æternalē gloriā habebit in cœlis. ¶ Similia plura de fœlicitate beatissimæ Matris nostræ huic ipsius filiæ reuelata à Domino possent scribi testimonia: quæ tamē causa breuitatis prætereo: cū omnia simul in hoc concordēt, & ad hoc vnū tendant, quod ea, quæ etiam corporalibus oculis in ea videbātur, apertissime, sacra Scriptura mōstrante, testabantur, quòd vere Deus habitabat in ea & cum ea: & omnia quæ per eam fiebant, suo dulcissimo spiritu iuxta optimum beneplacitum suum dirigebat. Post amissionem autē loquelæ vno fere mēse exacto mane quodam ita male valuit, quod putabatur agonizare, & cum conuocato conuentu citius inungretur, apparuit Dñs formam & decorum sponsi indutus, quasi ad amplexandum extendēs brachia & blandiendo ipsam respiciens. Per quod datum est huic intelligere, quòd tantam amoris dulcedine, Dominus conficeretur erga dilectam suam, quod quasi præ desiderio recipiendi illam ad se in tali præparatione, scilicet, extensis manibus in amplexus eius, quodammodo cum vehementi desiderio expectaret resolutionem eius, cum tamen post hoc plusquam quatuor mensibus supervixerit. Cumq; ista perquireret, qualiter ipsi venerabilis Mater nostræ & Domina, de qua est sermo, meritis virginum beatarum, quæ iam canonizatæ essent, & sanguinē pro se fudissent, posset equiparari, Dñs respondit: In primo anno Abbatix suæ sic volun-

lun-

luntatem suā vniuit mihi, & me cooperante in omnibus operibus probata est, quod meritis maxime coronatarum potuit cœquari. Sed nunc quantum superaddidit numeram annorum cum profectu virtutum, tantum etiam ego addidi super gloriam meritorum. Vnde perpendat quilibet, quam præutilanti gloria hæc electa Dei mater nostra benignissima sit coronata. ¶ Adueniente itaque die qui ab ipsa electa Dei tot iucundis desiderijs fuerat præoptatus, tamque deuotis orationibus præmunitus, quando agonizare cœpit, videbatur Dominus per se totus festiuus occurrere comitatus dextra leuaque beatissima matre sua, dilectoque discipulo Ioanne Euangelista. Post quos sequebatur innumerabilis multitudo vtriusque sexus totius cœlestis Curia, & specialiter virginum candidatarum exercitus: qui videbatur per diem illum, quo agonizauit, domum illam implere, admiscentes se inter congregationē nostrā, quæ etiam per diē illum mansit ibidē, desolationem suā fletibus ac suspirijs deplangens, ac matris tam dilectæ transitum deuotis precibus Deo commendans: Dominus vero Iesus cum peruenisset ad lectulum dilectæ suæ, tam dulci aspectu ipsi blandiri videbatur, quod exinde mortis amaritudo dignè potuit leniri. Et cum coram infirma in passione legeretur: Et inclinato capite emisit spiritum, Dominus Iesus super agonizantem inclinatus, ambabus manibus cor proprium aperiens, super eam expandit. Et cum tota congregatio esset in oratione, ista iterum dulciori affectu ducta, dixit ad Dñm: Eia, benignissime Iesu, propter indeficientem pietatem tuam, qua nobis tam amabilem matrē dedisti, cum eam nunc recipere disponas, quæ-

quæsumus, vt fletibus nostris ac suspirijs flexus in quantum possibilitas permittit, assimiles eam nunc matri tuæ, exhibēdo ipsi aliquid affectus illius, quæ matri tuæ beatissimę exhibuisti de corpore exeūti. Ad quod Dominus pia miseratione commotus, videbatur matri suæ dicere: Dic mihi Domina mater, quid tibi suauius fuit in terris inter illa quæ tibi exhibui à corpore exeūti, quia ista rogat me, vt matri suæ similiter faciam. Tunc benignissima, misericordissima Virgo benigne respondit. In hoc fili mi magis delectabar, quod tam securum refugium in vlnas tuas habui. Ad hoc Dominus respondit: hoc mater mea pro eo accepisti, quod toties dolorosis suspirijs passionem meam in terris recoluisi. Et subiunxit Dominus. Hoc meritum ista electa mea per hoc suppleat, quod per diem istum laboret toties cum grauamine trahendo flatum, quoties tu in terris traxisti suspiria pro recordatione meæ passionis. Vnde sic per diem illum agonizauit. Per moram autem diei illius ministrabatur ei de corde Domini, velut coram se aperto diuinæ pietatis quædam fruitio, tanquam exhorto delectantium florum, seu ex apotheca odoriferarum specierum. Singulis etiam momentis apparuerunt cœlestes spiritus de cœlo descendentes in terram, & respicientes ipsam de

cantabant pro eius inuitatione cū dulcissima me

lodia hoc carmen: Veni, veni, veni, quia

te expectant cœli delitiæ, Al-

leluia, Allelu-

ia.

De

*De pretiosa morte & gloria sanctæ Matris de gratia
tunc viuentibus data, & intercessione eius pro
conuentu suo.*

CAPVT III.

Deliciosissima itaque hora instante, qua ille cœlestis sponsus altissimi Patris imperialis filius, dilectam suam post longa desideria egredientem de carcere mundi ad paulandum secum in thalamum amoris suscipere disponebat, appropinquans illi auditus est ab ista hæc verba mellifluæ blanditatis dicere ad eam. Ecce nunc tandem te Domino, Deo Patri meo cœlesti præsentabo: quasi diceret. Cum omnipotentia mea vsque ad hanc horam te ad amplius promerendum hic continerit, tamen te desideratum thesaurum meum à carne soluēdo mihi præsentabo. Quod dicto fœlix illa anima centupliciterque beata, carnis ergastulo derelicto & cum iubilo inestimabilis suauitatis eleuata in illud vnice præ excellentissimum sacramentum, scilicet, cor Iesu suauissimum sibi tam fideliter largiter ac iucunde patefactum, sicut isti præcedenti die est demonstratū, est recepta. Ibi quid senserit, quid viderit, quid audierit, quid ve beatitudinis affectu intraxerit, ex superabundantia diuinę pietatis, hæc anima quę speciali priuilegio tanto talique meruit vehiculo duci, quis mortalium æstimare potest? Quam mellifluus etiam floridi & delicati sponsi eam indulcissimis intinissis suis deducētis, blanditatibus, quæque læto tripudio, concomitantium Angelorum & Sanctorum multiplicisquę gaudijs suscipientium eam & in simul vniuersorum

vniuersorum festiuis laudibus glorificatio huius cœli
 cissimæ animæ sit peracta, cum nihil inde balbutire
 queat humana fragilitas, decet proinde, nos cominuni
 ter cum cœli ciuibus, qui his gaudijs foeliciter inter-
 esse mēruerunt, carmen iubilationis, cum gratiarum
 actione Deo auctori omnium decantare. ¶ Dum igitur
 præfulgidus ille sol, qui tam latè sparserat radios
 suos, à terra nostra subductus esset & illa exigua guttu-
 la abyssum suū, vnde profluxerat, foeliciter repeti-
 set, filiæ in tenebris desolationis derelictæ, per viam
 sperad maternæ beatitudinis gloriam oculos fidei ve-
 lut per tenuissimas rimas lustrandam leuantes vberri-
 mas lachrymas fundebant ex corde pro ablatione ta-
 lis tamque benignæ matris, cui nec similem viderant
 nec subsequenter sperabant. Attamen intermixtis cœ-
 lestibus gaudijs de maternæ gloriæ congratulatione
 alijs vocibus laudes dederunt in cœlum, desolationē
 quæ suam pijsimæ matris affectibus commendauerūt
 cum Responsorio (Surge Virgo & nostras) ista Virgi-
 ne sancta inchoante, quæ & eisdem gaudijs familiaris
 meruit interesse. Sicque Corpus illud virgineum Chri-
 sti Iesu venerabile templum manibus virgineis in ca-
 pellam est delatum, & ante altare stratum. Cumque
 tota congregatio se simul circa corpus prostrauisset
 ad orandum, apparuit anima ipsius cum incredibili
 gloria & honore, stans in præsentia venerandæ Trini-
 tatis, orans pro omnibus sibi quondam cōmissis. ¶ Cū
 verò cantaretur ea missa, & ista desolationem suam
 coram Domino mērens retractaret in oratione sua,
 Dominus blandē ipsam consolans, hoc dedit respon-
 sum: Nunquid non ego sufficiens sum in ea supplere,

quic-

quicquid vobis abstuli? Alia ei probo domino in mun-
 do creditur, si accepit bona militum suorum defuncto-
 rum, quod filios ipsorum nō sinet deperire: ergo magis
 credite mihi (qui sum ipsa bonitas) quod si in toto cor-
 de ad me cōuertimini: ego ipse volo vobis esse totum
 quod quilibet vestrum se dolet in ea perdidisse. Illa igitur
 hora, qua, vt dictum est, Dominus suscepit in se ani-
 mam illam beatam, tam mellea pietate affectum est
 cor Iesu super vniuersum mundum, quod ista Virgo
 (cui donatum est intelligere spiritualia) certo certius
 cognouit, quod in latitudine totius orbis terrarum nul-
 la petitio iusta illa hora esset petita, quæ non esset etiā
 obtenta à Domino. ¶ Sequenti deinde die, quo corpus
 fuit sepeliendum sub prima Missa, Dei famula tempo-
 re Offerentij obtulit pro anima eius, cor amantissimū
 Iesu Christi, sicut illud in vnione humanitatis posse-
 dit repletum & perfectum in omnibus bonis, quæ
 vnquam de illo corde in aliquod cor humanum pro-
 fluxerant. Quod cum faceret, apparuit Dominus re-
 cipiens hoc in similitudine vasculi ad formam cordis
 humani, quod impletum erat diuersis delectabilibus
 xenijs pretiosis. Et cū imposuisset hoc in sinum suū,
 vocauit animam benignæ matris nostræ ad se cum his
 verbis: Veni dilecta ad me, & dispone bona tua, quæ
 à filiabus tuis tibi sunt transmissa. Ad quod illa via e-
 batur versus faciem dilecti sui, extensa manu in sinum
 Domini diligenter considerare, quid intus lateret. Et
 cū inueniret in corde Iesu dignissimo perfectionem
 omnium virtutum omniumque bonorum, dixit: Eia
 amantissime Domine mi hoc conueniret Priorissæ, &
 hoc illi, & hoc illi secundum quod in terris nouerat
 cuiusli-

Mirabile di-
 ctu Sed illud
 potuit facere
 Dñs. & vo-
 luit, quia sic
 placitum illi
 fuit.

cuiuslibet necessitatem, quam tunc suppleri desiderabat ex ab̄ditiā virtutum diuini cordis. Ad quōd Dominus eam am̄ater respiciens, benignē allocutus est, dicens: Accede ad me proprius electa mea. Respice nunc, sicut ego respicio. Per quod dabatur intelligi, quia hoc quod antea voluit amicis suis bona virtutum partiri, sicut in terris cognouit ipsas indigere, hoc erat humani affectus: sed per illum amplexum sic eam sibi vniuit Deus, quōd tunc aliter velle non potuit, nisi sicut Deus, qui licet supra humanum sensum hominem diligit, dispensatiuē tamen permittit eis aliquos defectus in hærere. ¶ Hinc circa horam elevationis Hostiæ sacrosanctæ, ista Virgo cum eadem hostia obtulit in meritum prædilectæ matris suæ defunctæ affectum filialis dilectionis illius, quem Cor Iesu Christi habuit erga dulcissimam matrem suam semper Virginem Mariam. Quod cum fieret, filius Dei blandissimē dixit ad animam illam: Accede Virgo, quia volo tibi exhibere filialem affectum mei dulcissimi cordis. Tunc beata Virgo Mater Maria suscipiens animā illā inter amplexus suos, duxit ad Dominum. Ad quam Dominus Iesus inclinatus, dedit illi aliquāliter prægustare suum filialem affectum. Quod cum sæpius fieret ad plures Missas, tandem cum benē. xx. missæ vel plures cantarentur, desiderabat aliquid maioris virtutis offerre in augmentum meritorum matris suæ tam prædilectæ. Vnde & obtulit illi filialem affectum, quem Christus Iesus habuit ad Deum Patrem in diuinitate, & ad Mariam matrem in humanitate, Hoc cum faceret, filius Dei assurgens stabat ante patrem, & vocabat ad se animam defunctæ, dicens: Veni huc, quia nunc aliquid

maioris

maioris virtutis tibi est missum. Et cum illa iterum ducente matre Domini in sublime eleuaretur, ista quæ hoc vidit, dixit ad eam: Nunc te o Domina Mater amplius videre non possum nec aliquid de meritis tuis vltra intelligere. Et illa: Benē tamen, inquit, me potes interrogare de his vnde cupis edoceri. Tunc ista bona Mater, cur non obtines nobis precibus apud Deum, quōd lachrymis obtinere possimus, quia nimis nocemus capitibus nostris tam vbertim eas promissione tui fundentes, cum semper molestum fuerit tibi, quando nos ipsas indiscretē grauaremus? Cui illa respondit: Dominus meus tenerē me diligens, hoc dat mihi in gloriam & profectum, in quo cæteris paruum habent profectum. Nam pro discretionē qua nimis sollicitē studui vobis præesse, hoc mihi nunc donauit, quōd omnes lachrymas vestras quasi in aureo calice Domino meo offero. Vnde ipsius super effluentia pro singulis lachrymis reinfundit mihi riuiulum suæ melleæ diuinitatis. Vnde ego dulciter decanto dilecto meo cantica gratiarum actionis pro filiabus meis & alijs à quibus sunt fusæ. Et cum ista perquireret, vtrum hoc fieret solummodo de illis lachrymis, quæ funderentur ob honorem Dei, quia ex decessu illius timeretur religionis defectus, illa respondit: Ad omnes lachrymas, quæ etiam solo affectu pietatis funduntur, fit istud: sed ad istas quæ fluunt pro honore Dei, vt dixisti, pro illis ipse Christus dat mecum gratiarum actiones. Et hoc tanto iucundius mihi cedit, quanto creator distat à creatura. ¶ Hinc proprio nomine istam vocans, dicebat: De te filia mea specialē remunerationē accepi à Deo,

N n

pro eo

pro eo quòd fideliter & affectuose promouit te ad laudem Dei in ista causa, quam nosti. ¶ Ad benedictionem verò finientem vnā Missam videbatur ipsa benedicta mater nostra ante thronum semper venerandæ Trinitatis stare & petere, dicens: O dator munerum, dono tuę pietatis concede hanc gratiam defunctis ossibus meis, ut quoties filię meę ad sepulchrum meum venientes, suas mihi desolationes seu defectus conquerruntur, aliquantulum matrem suam me esse, per experientiam consolationis recognoscant. Quibus verbis benignissimus Deus pie annuens, ex diuina omnipotentia, sapientia, & benignitate cuiuslibet personæ dedit benedictionem sigillatim. Cùm verò in sepulchrum posita esset illa beata & verè benedicta Mater ad confirmandam hanc benedictionem singulis vicibus, cùm terra iaceretur super venerabile corpus, Dominus extensa manu videbatur facere signum Crucis super corpus. Vltimo autem, cùm tota terra congesta esset, Mater Domini, Virgo Maria delicata manu sua etiam signum Crucis fecit super sepulchrum, quasi ad imprimendum sigillum in testimonium, quòd Dominus tale donum præstiterit defunctæ. ¶ Post sepulturam, verò dum inchoaretur responsorium, Regnum mundi: tanta gloria & exultatio apparuit in cælo, quod inter hæc apparuit chorea virginum speciosissimarum, quas præcedebat illa, cuius exequiæ agebatur, delicatissimo gestu præferens, in manu sua cādens quoddam liliū cum vernantia florum diuersorum: altera verò manu proximè post se ducens illas virgines, quæ de numero Congregationis sibi commissæ fuerant iam glorificatæ. Post quas etiam seque-

bantur

bantur cæteræ virgines cæli. Et cùm taliter in gloria & exultatione ineffabili peruenissent ante thronum Dei, in illo verbo, scilicet, quem vidi, videbatur Deus Pater huic, quæ præcedebat, noua donā præstare. In illo quoque verbo, quem amaui, similia ipsi præbere videbatur Filius Dei. Et in illo verbo, in quem credidi, Spiritus Sanctus idem præstitit. Post hæc dum cantaretur Respons. Libera me Domine: videbatur alia chorea in cælo, in qua lætabantur illæ animæ, quæ isto die per missas & orationes pro ista factas & etiā per merita ipsius, cælestia petierunt. Inter quas specialius cognoscebatur anima cuiusdam conuersi ad claustrum, qui aliquantulum negligens in spiritualibus iudicabatur fuisse, & meritis istius, scilicet, gloriosæ Matris nostræ, fuerat multum consolatus. ¶ In tricesimo autem die apparuit iterum huic Virgini in clyra & beata Mater, tam mirabili varietate adornata, quòd quasi parum reputari poterat, quicquid antea monstratum fuerat. In qua splenduit omne meritum, quòd à pietate Dei acceperat pro eo, quòd ex graui mole sui corporis grauiamen habuerat in hac vita. Apparuit etiam aureus liber mirificè ornatus ante thronum, in qua scripta videbatur omnis doctrina, quā monstrauerat subditis suis in terris & quæ in eo adhuc scriberetur ad meritum ipsius, quā docuque aliquis profecerit ex verbis ipsius siue exemplis. Et cùm ista, quæ hæc vidit, requireret; quid specialis meriti haberet de dextra illa, in qua magis passa fuerit, respondit: Dilectum meum etiam ca suauiter amplector. Et hoc est conditio inestimabilis iucunditas, quòd ipse amantissimus Iesus dignatur eam habere

N n 2

re quasi

re quasi pro torque. Apparuit enim tota pars dextrā miro decore quasi gemmis ornata. Per dextrum enim ornatum notabatur meritum, quod acceperat pro infirmitate. Per sinistrum verō decorem, notabatur meritum, quod acceperat pro eo quod voluntas ipsius cōcordabat cum diuina voluntate. Vnde de vna parte in aliam transmittabantur radij ludentes in simul sicut cum sol ludit in aqua. Tuncq; amanter respiciēs animam dixit Dñs. Verē bene fuit expensum, quōd cū tanta gratitudine est repēsū: Hinc illa procidens ante thronum gloriæ gratias egit Deo pro fidelitate subditarū suarū, in hæc verba: Laus æterna, immensa, & incōmutabilis, sic tibi dulcissime Deus meus pro omnibus beneficijs tuis: & benedictum sit tēpus illud, in quo me præparasti ad suscipiendū hunc tā saluberrimū ac tā suauissimū fructum. Et subiunxit: Eia Deus vitę meę, tu responde eis pro me. Ad quod Dominus: Ego, inquit, firmabo oculos misericordiæ meæ super eas. Et sic videbatur Dominus sanctissima manu sua facere duas cruces, cum quibus vniciue de congregatione gratiam boni exempli dabat, foris in operatione, & intentionem diuini amoris intus in corde.

De alijs sanctimonialibus quæ post obitum nonnullæ dum adhuc viueret S. Gertrudis, nonnullæ autem post eius obitum sanctitate floruerant, quod reuelationibus diuinis compertum fuit.

CAPVT III.

DVodecimo igitur die post obitum beatæ memoriæ Domine Gertrudis benignissimæ Abbatissæ

tissæ obiit etiam alia persona de reliquijs liliabus eius: cuius transitus addidit congregationi dolorem super dolorem, quia exitit tam Deo quàm hominibus multum amabilis, tum propter gloriam innocentissimę puritatis & magnæ deuotionis, tum propter morum mirabilem suauitatem, & ad omnes miræ dulcedinis soliditatem. Post cuius mortem ista etiam nomine Gertrudis eiusdem monasterij Religiosa, cum mœrore dixit ad Dominum: Eia amantissime Domine, quare tam subito eam a nobis assumpsisti? Ad quod Dominus: Dum celebrarentur exequiæ dilectæ mihi Gertrudis Abbatissæ, ego delectatus intentissima deuotione congregationis, quasi descendī, vt pascerer inter lilia. Et cū viderem illud liliū oculis meis valdē placitū, misi in illud manum. Et cū illud tenerem iam per xj. dies inter digitos meos ad fragendum, ex ipsa ægritudine creuit & conualuit in admirabilem odorem simul & decorem. Vnde nunc eam mihi assumpsi, & delector in ea. Et cū ad eleuationem Hostiæ ista offerret pro ea cum sororia fidelitate omnem fidelitatem cordis Iesu Christi, vidit ipsam altiori gradu eleuari tanquam in sublimiorem dignitatem statueretur, & fulgentioribus vestimentis indueretur, & gloriosioribus ministris honoraretur. Et hoc ipsum videbatur, quoties eandem oblationem fecit pro ea. ¶ Hinc cū requireret a Domino, vnde hoc fuisset, quōd eadem Virgo (dum in extremis laboraret) tam formam quàm sonum pauentis prætulisset, tale accepit responsum: Mea nimia fidelitas hoc ipsi intulit. Nam cū ante aliquot dies in eadem infirmitate per preces tuas obtinere desiderasset, vt ip-

lam post mortem absque impedimento ad me suscipere, & à te promissum meum suscipiens, fideliter hoc crederet: ego considerans confidentiam ipsius, delectatus sum ipsi magis benefacere. Et cum iuuenilis ætas rarò sit plenè purgata, etiam à leuioribus negligentis, vt est delectari in non valde necessarijs & similibus: & ista à talibus purganda esset per dolorem infirmitatis, cum eam iam ad gloriam reuocarem, non sum passus talem dolorem tam patienter perlatum nõ plenè ipsi in æternam cedere gloriam. Vnde permisi eam tunc aspectu dæmonis terreri, vt hoc esset sibi pro omni purgamento, & alia omnia, quibus purgata fuerat, in meritum sibi cederent æternæ gloriæ. Tunc ista: Vbi interim tu spes afflictorum eras? Respondit Dominus: Ad sinistram ipsius absconderam me, sed statim, vt purgata fuit, præsentavi me illi, & assumpsi eam mecum ad requiem & gloriam sempiternam.

SCOL. Ecce quàm nimis formidanda mortis horra, quando & leuia iuuentutis peccata venialia, Deus in memoriam reuocat: & sanctimoniam Virginem sanctissimam, post tot annos, post tot vigilias, ieiunia, & preces, pauidam terrore concutit, & nimis formidine, atque aspectu dæmonis. Et quidem tantæ rei magnitudo, quanta est æterna salus dubia, hoc efficere in omnibus hominibus debet, vt nunquam sibi satis cauissè existiment: & peccatorum odium, nempe tam turpis rei, si verum est odium, hoc quoque requirit: vt ea etiam condonata, nos tamen ultro din licemus, & quasi hostes, qui tant opere nocuerunt, pœnis voluntarijs puniamus. Est enim in hoc genere valde con-

siderandum quod Gregorius ait. Nullum peccatum Dominus inultum relaxat: aut enim nos flendo insequimur: ut ipse indicando reseruat. Atque idem alibi, hoc etiam illo Sacræ Scripturæ testimonio confirmat, vbi B. Iob Domino loquitur: sciens, inquit, quod non parceres delinquenti, Delinquenti Dominus non parcit, quia delictum sine vltione non deserit. Aut enim ipsi hoc homo in se pœnitens punit. Nequaquam igitur peccato parcur, quia nullatenus sine vindicta laxatur. Ex quibus planè patet quantis pœnitentiæ fructibus, & virtutum meritis illam mortis horrendam sententiam oporteat præcauere.

De obitu alterius sanctimonialis eiusdem monasterij, Et quomodo purgata est à nonnullis negligentis: & postea in cœlum recepta.

CAPVT V.

POST hanc migravit quædam puella, quæ ab infantia Matris Saluatoris nostri specialiter fuerat deuota. Hæc igitur cum stadio laboris consummato ad brauium æternæ remunerationis vocaretur, omnibus Ecclesiasticis sacramentis deuotissimè præparata agonizans, manibus iam penè præmortuis, ipsa accepit imaginem crucifixi, & tam mellifluis verbis sacrosancta vulnera salutauit, gratias egit, & adorauit, ac dulcissima singularis impresit oscula: quod mirificè circumstantes ad compunctionem prouocaret. Et postquam diuersis oratiunculis ad eius vulnera peccatorum in-

dulgentiam de defectuum suppletionem, & exitus sui tuitionem, à Domino beatissimaque Virgine Maria atque à sanctis Angelis omnibusque sanctis postulasset, tandem quasi fessa per breuissimam horam repausans fideliter obdormiuit in Domino. Et cum congregatio se pro remedio animæ eius dedisset in orationem, apparuit huic Dominus Iesus tenens animam defunctæ inter brachia sua sic alloquebatur. Agnoscis ne me filia mea? Et cum ista, quæ hæc vidit, exoraret Dñm, vt speciali remuneratione retribueret illi humilitatem illam, qua libèter sibi & etiam alijs quas credidit Deo magis placere, seruiarat: vt ipsorum gratiam participaret: Dominus præbuit ipsi defunctæ cor suum deificatum cum his verbis: Bibe nunc pleno poculo ex me, quod in terris sitisti. ¶ Sequenti autem die sub Missa apparuit defunctæ anima, quasi recubēs in sinu Dñi. Et Regina cæli, mater Dñi, etiã videbatur adesse & præbere illi gaudia & merita sua. Et specialiter dum Conuētus legeret pro ea psalterium distinctum cum Aue Maria ad singula verba, videbatur mater Dñi ipsi animæ xenia porrigere, quæ ipsa velut in meritum suscepit. Cum eadem verba recitarentur à Conuentu, tūc ista discere cupiens, requisituit à Domino quid anima illius defunctæ ex humana fragilitate contraxisset, quod ipsa maxime in ea purgandum iudicasset, antequã egrederetur de corpore. Cui respondit Dominus. Hoc, quod aliquantulum complacere sibi in suo singulari sensu. Quod etiam purgavi in illa per hoc, quod obiit priusquam conuentus communem orationē pro ea persoluisset. Nam hoc ipsa valde anxie tulit, timens sibi multum obesse quod suffragia orationum con-

Vide S. Greg.
dialog. c.
46. 47. vbi de
seruam con-
solatione ple-
nã tradit.

uentus sibi videbat deesse. Et per hoc purgabatur ab hoc defectu. Et cum ista diceret, Domine non potuit hoc purgari per cordis contritionem, cum peteret à te in exitu tuo indulgentiam omnium peccatorum? Respondit Dominus. Ideo per talem generalem contritionem non potuit purgari, quia aliquantulum in suo sensu permansit, non plene consentiens illis quæ eam docebāt. Et sic oportebat eam cum grauamine purgari. Et subiunxit Dominus. Adhuc pro vna causa purgari debuit, scilicet, quod quandoque neglexit gratiam confessionis. Sed hoc pietas mea relaxauit propter præsentiam amicorum meorum atque suorum curam eius gementium, & cum solo grauamine, quo in die exitus sui coacta confitebatur, dimisi ipsi totam culpam, quam in hoc habuit.

SCOL. Quam in vim habeat fraterna charitas, & in monasterijs fratrum oratio pro ijs, qui iam iam morti appropinquant, cum experientia quotidiana doceat, tum præterea liquido patet ex hoc facto. & ex illo, quod Gregorius narrat (instar aliorum omnium) de puero Theodoro, qui in eius monasterio Romæ suscepit habitum, adeoque perditæ vixit, vt non solum boni facere, sed etiam audire non posset. Tempore pestis, inquit, in inguine percussus per ductus est ad mortē. Cumq; extremū spiritū ageret, cōueniunt fratres, vt eorū sum illius orando protegerent. Iã corpus eius ab extrema parte erat præmortuū: in solo tantum peiore vitæ adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo ceperunt enixius orare quanto eum iam videbant sub celeritate discedere. Tunc repente cœpit eisdem fratribus assistentibus clamare, & cum magis

Greg. 4. dial.
c. 37. & in ho-
mib.

nis vocibus orationes eorum interrumpere, dicens. Recedite, recedite: ecce draconi ad deuorandum datus sum: qui propter vestram presentiam deuorare me non potest. Caput meum iam suo ore absorbit: date locum, vt me amplius non cruciet, sed faciat quod scilicet. Eturus est. Tunc fratres ceperunt ei dicere. Quid est quod loqueris frater? Signum tibi sanctæ Crucis imprime. Respondit ille, volo me signare, sed non possum quia scânis huius draconis premor. Cumque hoc fratres audissent, prostrati in terram, cum lachrymis ceperunt pro exptione illius vehementer orare. Et ecce subito cepit eger clamare dicens. Gratias Deo: ecce draco, qui me ad deuorandum acceperit, fugit: orationibus vestris expulsus, stare non potuit. Pro peccatis meis modo intercedite, quia conuerti paratus sum, et secularem vitam funditus relinquer. Homo ergo qui iam ab extrema corporis parte, fuerat præmortuus, reseruat' ad vitam, toto corde ad Deum conuersus est. Et postquam mutatus mente, diu est flagellis astrictus, tunc eius anima carne soluta est.

¶ Sub Missa vero dum cantaretur in Offertorio Hostias ac preces, Dominus videbatur eleuare dexteram suam, & exinde mira facta est claritas, quasi totum cœlum illuminaretur, & specialiter illa anima (quæ apparuit sedere in sinu Domini) mirifice illustrabatur, & accedentes omnes sancti secundum dignitatem chororum obtulerunt merita sua in sinum Christi Iesu, in suppletionem meritorum animæ illius. Et hoc intellexit ideo fieri, quia anima illa viuens ad huc in corpore hoc solebat orare, vt fieret pro animabus defunctorum. Cum igitur omnes sancti sese illi valde amica

amicabiliter exhiberent, specialiter tamen virgines quasi collegæ suæ suauissima exhibitione ipsi blandiebantur. Ad eleuationem autem hostiæ, videbatur frater Dei præbere illi corpus suum in specie agnuculi immaculati: quem cum ipsa supplex adoraret, videbatur: quasi nouum recipere gaudium in cognitione diuinitatis. Tunc ista admonuit eam, vt oraret pro sibi commissis. Quæ respondit: Ego oro pro eis, sed nihil possum velle quam quod video velle amantissimum Dominum meum. Tunc ista: Non prodest tunc illis, quod sperant in tuam orationem? Respondit. Prodest plurimum quia Dominus videns earum desiderium dat nobis orare pro illis. Et ista. Potest ne aliquid specialius orari pro specialibus amicis tuis, quæ te non rogauerunt? Et illa. Dominus noster ex naturali pietate sua eis magis benefacit propter nos. Tunc ista. Ora tamen nunc specialius profacere illo, qui iam pro te communicat. Et illa. Ipse duplicatam lucrum mihi reportabit. Quia sicut Dominus ab eo suscipit & in me refundit salutem; sic hoc idem à me refundetur in ipsum etiam meo adducto: sicut aurum distinctis coloribus magis gratum apparet. Tunc ista. Verbis tuis mihi videris affirmare, quod fructuosius sit celebrare Missam pro defunctis, quam aliam. Ad quod illa, Propter charitatem, inquit (qua animas cum illa inuat) est fructuosius, quam si aliam Missam solummodo propter debitum sacerdotij celebraret. Si vero ex commotione cordis fertur in Deum, & sic celebrat, hoc est fructuosissimum. Et ista. Vnde hæc omnia, nosti cum nimis simplicem sensum habueris in corpore? Illa respondit. Inde habeo de quo August. dicit. Deum semel inspe-

inspexisse, est omnia didicisse. ¶ Item alia vice videns eam in magna gloria vestibus rubeis decoratam, perquisiuit à Domino vnde hoc illi esset. Respondit Dominus. Ego sicut per te sibi promiseram, vestiui eam passione mea, pro eo quod cum magnum defectum cordis pateretur, non tamen subtraxit se à communibus laboribus ordinis. Et quando in talibus ultra vires laborabat, non faciebat inde magnam querimoniam cum impatientia. Et adiunxit Dñs. Pro eo etiam quod in infirmitate sua aliquos sustinuit defectus, dedi speciale illi delectationem glorię. Pro eo autem quod grauiorem pœnam pertulit in vno brachio, cum tantę beatitudinis gloria me amplexatur, quod centies maiora se pertulisse optaret. ¶ Videbantur præterea quædam animæ quasi flectentes genu sedere ante eam, quæ erāt liberatæ per orationes, quæ pro ea erāt factæ, supra id quod indigebat. Et ista perquiret ab ea, si congregatio aliquod auxilium haberet ex eo, quod ex ipsis iam plures in cœlum essent receptæ: illa respondit. Magnum vobis inde suffragium est, quia Dominus propter vnāquamque nostrum beneficia sua erga vos multiplicat.

De obitu, patientia, deuotione, ac præparatione ad mortem alterius sancti monialis eiusdem monasterij.

CAPVT VI.

DVm fœlicis memorię Domina M. cantrix nostra deuotissima ægrotaret ad mortem bonis operibus

bus imo Deo plena, ferē ante mensē obitus sui solito moræ suæ deuotionis & bonæ voluntatis iam lectō decumbens, memoria mortis, quam ipsa composuerat, celebrare studuit. Cumque in die Dominico, quo per sacratissimi corporis & sanguinis Christi susceptionem extremam horam expirationis suæ diuinæ misericordię committeret, ista pro ea oraret cognouit in spiritu, quod Dominus animam ipsius totam sua diuinā virtute sibi intraxit & post moram eam corpusculo reinspirauit, ad tempus iterum ibi moraturam. Tunc ista ait ad Dominum. Ad quid Domine adhuc eam in terris morari vis? Ad hoc (inquit Dominus) vt perfectam in ea opus, quod diuina dispensatione mea in diebus istis operandum præordinauit. Et ad hoc ipsa triplex mihi ministerium exhibebit, scilicet, quietem humilitatis, mensuram patientiæ, ac lufum virtutum. Id est: In omnibus quæ videt vel audit ab aliquo, semper se humiliando reputat indignam ac omnibus viliorē. Per quod exhibet mihi fatis deliriosam quietē in corde & anima sua. Secūdo in omnibus infirmitatibus, & tribulationibus suis gaudens, patientiā amplexatur & libēter pro amore meo omnia grauamina sua suffert. Tertio per diuersarū virtutū exercitationē. Aha vice cōmunicatura cū ista interrogaret Dñm, quid operatur cū ea: intellexit quod quantumuis diuersis grauaminibus & continuis doloribus vexaretur: tamen de pietate Domini cōfidens, omnia sibi ex diuina misericordia prouenire credebat ad salutē. semper gratias Deo agēs, eiusque paternæ prouidentię omnia sua subualiter committens. Cumque iam ad extrema acceleraret: singulis diebus circa vesperū intolerabili cruciaretur cordis

cordis dolore quadam vice circumstantes sorores dolori eius amarissimo, compatientes, benigne cōsolabatur dicens: Eia nolite flere neque contristari propter me charissima, quia ego tantum vestræ desolationi condoleo, quod si esset voluntas nostri dulcissimi amatoris: ego semper viuere vellem in his pœnis, vt possem vestra in omnibus esse consolatrix. Et cum vice quadam instantius compelleretur precibus quarundam, vt sumeret medicinam ad sedādum dolorem, vt sperabant, & ipsa (licet inuita) tamen benigne consentiret: & statim post sumptā medicinā grauiorē dolorē incurreret & ista sequēti die exoraret Dñm, quatenus ipsi infirmæ talē benignitatē recōpensaret: respōdit Dñs. Ego ex dolore illo, quem dilecta mea contraxit, dum propter preces aliorum benigne sumpsit medicinam) confeci saluberrimum remedium. ¶ In penultima vero Dominica, scilicet. Si iniquitates, cum vltimo ante obitum suū communicaret: ista pro ea orās inspirata est à Domino, vt ipsam electam suam commoneret, vt ad suscipiendum sacre vnctionis Sacramentum se prepararet. Nam post susceptionem illius salutiferi Sacramēti ipse custos diligentissimus amicorum suorum in sinu suo eam ab omni macula custodire vellet immunem, sicut pictor summo studio conseruat imaginem nouiter depictam, ne aliquo puluere obfuscetur. Hæc cum ista ipsi infirmæ diceret, ipsa: vt erat in omnibus semper prælati suis subiecta, humiliter hoc commisit eorum beneplacito & diuinæ prouidentię, quæ nunquam in desperantes derelinquit. Prælati vero cum ipsam in tanta reuerentia haberent, quod non dubitarent ipsam optime præscire tempus, quod Domino

pla:

placeret, vt vnctionis Sacramentum susciperet, viderentque quod hoc seriose non exposceret, ipsa die sacra Vnctionem distulerūt. Dominus autem verificans illud Euangelicum: Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt: verbum quod fecerat ad electam suam, tali testimonio comprobauit. Nam ante Matutinas secundæ feriæ ipsa beata M. tam repentinis cœpit doloribus vexari, quod certissime putabatur agonizare. Tunc confestim conuocati sunt sacerdotes, & ipsa Vnctionis percepit Sacramentum. Sicque contigit, vt quantum non ipso die: tamen ante ortum sequentis diei ipseretur. Cumque ista pro ea oraret, intellexit quod dum oculi infirmæ per sacerdotem inungerentur, amantissimus Dominus cum quodam

SCOL. Quoniam huic Sacra Virgini ad modum familiare est, à Christo Domino eius castissimo sponso, inter spirituales amplexus, & colloquia diuina sæpius secularis semel de hoc lectorem admonitum esse volumus: & cautum ad omnem huius libri, & assiduam lectorem. Nam

ve

(ut Apostolus ait) animalis homo non percipit quæ Dī sunt: qui præter corpus neque aliud sapit, neq; aliud curat; idcirco statim, & semel profanum vulgus carnale, crīstī animale, arcemus ab hoc sermone, atque lectione huius libri, nisi velit eam priorē exuere mentem: & parentes imperio Christi, non mittimus margaritas ante porcos, neque damus sancta canibus, quibus contingit non pro feritate, sed pro consuetudine latrare: ne delinquentia fœtida & lasciuos veneris aut cupidinis sermones legere, audire de sibi existimēt. Alloquimur hominem spiritualem, qui non spiritum huius mundi, sed qui ex Deo sit acceperit: cuius ductu spiritualia verba huius libri, & reuelationes spiritualibus Scripturæ Sacre, atque Sanctorum verbis conformia possit comparare. Aiunt, inquit Origenes, obseruari apud Hebræos, quod nisi quis ad ætatem perfectam maturamque peruenierit, librum Canticorum, ne in manibus quidem tenere permittitur. Cum itaque idem sensus, eadem verba, idem castissimi amores inter Christum, & animam iusti, maxime verò huius immaculatæ Virginis Gertrudis, videatur: eos procul ab huius lectione abhorremus, quibus ait Paulus nolite pueri effici sensibus.

Igitur cum ex omnium SS. Patrum vnanimi sententia, & interpretatione, atque Ecclesiæ traditione compertum sit, Canticum canticorum Salomonis esse carmen epithalamium & nuptiale: quo præcipue Incarnatio verbi diuini sit enigmatica, mixtisque allegorijs adumbrata: & rerum varietate nimis eleganter depicta in modum dramaticis (como en vna enfalada de poesia diuina) omnium ordinum personas habet, & graues casus, & foelices successus: & quotidianam vitam belle exprimit, iterum prospera & tristitia que coniugibus accidere solent, quatum per epitha-

epithalamij decorem licet (si externum tantum literæ corticē, & amore Grammaticum spectes) et spiritualis historiæ, & verissima quæ hoc sacro volumine, atq; similitudinibus cõrecta est, & sensus allegoricus, qui & ipse literalis est, & à Spiritu Sãcto de nuptijs Christi & Ecclesiæ reliquisq; mysterijs Euãgelicis est institutus: non autē de his tantū, sed etiã de nuptijs, & amore diuino inter Christū, & electorū suorū animas ita, vt tropologicè etiã describit charitatē Dei, quæ prædestinatos & iustos suos profecutur, quos amoris vinculis associat sibi, gaudijs reficit spiritualibus, cenam veram & sanctissimam sui mystici corporis membra, ita, vt illa Cantica possint etiam unicuique animæ iusta maximè autem perfectis adaptari, vt Sanctus Gregorius, inquit. Non igitur erit ineptum, neque audax nimis, aut inuerecundum in hac Sacra Virgine, neque quod aures castissimas, & pias offendant, si dicat se à Christo spõso toties osculari & suauari: quãdoquidē & quæuis anima sancta charitatis & amoris diuini successa, primis illis statim verbis ab Spiritu Sãcto introducit sic exorsa: osculetur me, osculo oris sui? Vbi non irridenda est (inquit Gregorius) sacra descriptio, sed consideranda misericordia Dei: in hoc etiam amplior, quia dum membra corporis nominat (oscula, vbera, genæ, femora) sic ad amorem nos vocat. Notemus quidem quã mirabiliter, quã misericorditer nobiscum operatur: qui, vt nos ad amplexus sacri amoris accendat, vsque ad turpis amoris nostri vbera se inclinat. Sed vnde se loquendo humiliat, inde nos intellectu exaltat: quia ex sermionibus huius amoris discimus, quæ virtute in diuinitatis amore ferueamus. Debemus in verbis exterioribus corporis, quidquid interius est querere: & loquentes de his, extra corpus fieri. Debemus ad nuptias spõsi &

Prolog.

Greg. in prologo Cantici Cantici.

Matth.

Origenes in
Canticorū

sponsæ cum intellectu charitatis, id est, cum veste nuptiali venire: ne si ista carcamus, ab hoc conuiuio, in exteriores tenebras, id est, in cecitatem ignorantie repellamur. Quibus D. Gregorij verbis, sunt similes, quæ tradidit Bernardus. Non sunt inuenti, inquit, eque dulcia nomina quibus Verbi animæque dulces ad inuicem exprimerentur affectus, quemadmodum sponsus & sponsa: quippe quibus omnia communia sunt, nihil proprium, nihil à se diuisum habentibus. Vna vtriusque hereditas, vna domus, vna mensa, vnus thorax, vna etiam caro. Si ergo amare specialiter principaliterque conuenit sponsis, non immerito sponsæ nomine censetur anima, quæ amat. Amat autem quæ osculum petit. Non petit libertatem, non mercedem, non hereditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum. More planè castissimæ sponsæ, ac sacrum spirantis amorem nec omnino volentis flamam dissimulare quam petitur. Itaque iuxta horum, & aliorum sanctorum sensum, hæc sanctæ Gertrudis oscula nihil sunt aliud, quam animæ spirantis Christum suauiter, & Christi redamantis Virginem castissimam aperta signa: & (ut B. Rupertus Abbas, accommodans illa verba osculetur me osculo oris sui, beatæ Dei genitrici tanquam animarum sanctarum exemplari ait) esse dictum animæ, vel cordis iubilantis, in ipso experimento suauitatis inenarrabilis.

Vult enim animarum sponsus Christus, dulcedinem & suauitatem rerum cælestium eius experiri: quarum cognitione, contemplatione, atque experimento, voluptates humanas, & terrena cuncta fastidiant, & spernant. Nam amor amor quid præstat humanæ voluptati, diuina quid interest? Christum sine modo amare, is modus est.

Humana-

Humanarum rerum amor, si modum teneat, friget, & alget: si modum excedat extrema dementia est, & rationem obruit. Christi voluptatibus absorpta mens, sibi maxime constat, maxime sobria est, atque diuina euadit: terrenis autem, ebria delitijs, omnino difluit, furit, brutescit. Humanæ voluptates, exquisito sensu prædictis, putent suoque foetore offendunt, & dolorem assiduam habent comitem: diuinas citra dolorem animæ sanctæ satis excipiant, quæ suauissime olent, oblectant, & beatitudinem ipsam pens referre videntur. Nam quanto animus corpore & animi obiectum corporis obiecto perfectius est, tanto animæ delitiæ atque diuina oscula & Christi contactus humanas delicias superant: & ita superant, ut animum ipsum, extra corpus raptum in Deum transferant. Contra vero corporales delitiæ, quæ animum occuparunt, intra corpus ipsum imersum absorbent: & in belluinam pene naturam, quæ tota corporea est, degenerare cogunt. Denique (quod Gregorius inquit) in his appetitus placet, experientia displicet. In illis (nempe diuinis) appetitus placet: experientia magis placet. Illud namque miserrimum est in voluptatibus humanis, quæ quo maiores atque longiores sunt, tanto magis animi lumen extinguunt. At, solæ delitiæ, oscula, & Christi oblectamenta, omnis doloris & sunt expertia, & eorum sensus, quo maior est, tanto nostrum magis delectat, & perficit animum. Cum igitur assiduo B. Gertrudis in Christum amore, colloquio, & contemplatione, incredibilem & assiduam experta fuerit delectationem: idcirco toties dicitur in his libris, eam ab ipso exosculari, & suauari, quo significat, quàm dulcis est Deus anima.

Oo 2

¶ Dum

Bern. serm. 7
in Canticis.

Ruper. Abb.
in. C. Canticis.

Bern. initio
de diligendo
Deum.

¶ Dum verò in Litanìa legeretur: Omnes sancti Sera-
phim & Cherubim orate pro ea, vidit quòd ipsa An-
gelorum agmina cum maximo tripudio velut ab inui-
cem sedentes, locum inter se congruentissimum ipsi
electæ Dei præbuerunt: dignam censentes. quæ in
terris angelicâ duxerat vitam, per virginæ conuer-
sionis sanctimoniam. Cumq; singuli Sactorum in Litanìa
nominarentur, quilibet eorum cum ingenti gaudio merita
sua in specie pretiosorum xeniorum in sinum Domini offere-
bant: ut ea in augmentum gaudij & gloriæ suæ dilectæ
donaret. ¶ Peracta verò vntione, Dominus eam in ample-
xus amantissimè suscipiens, sic per biduum sustentabat,
ut vulnus dulcissimi cordis sui ori infirmæ pateret. à
quo omnè flatum, quæspirabat, trahere, & iterum in
idem cor dulcissimum emittere videbatur. ¶ Appro-
pinquante autem iucundissimo tempore beatissimi
transitus ipsius (quo post diuersarum infirmitatum la-
borem somnum perpetuæ quietis imperturbabilem
Dominus electæ suæ donare proposuit) feria quarta, in vi-
gilia, scilicet sanctæ Elisabeth, ante nonam cœpit cui
deter agonizare. Cùm quæ conuentus summa cùm deuotio-
ne conuenisset, & prædictæ sibi in Christo confor-
ris suæ exitum præstolando, cum orationibus consu-
etis, præmuniret, hæc ardentiori ducta desiderio vidit
animam ipsius in specie cuiusdam puellæ valde delica-
tæ coram Domino stantem, & omnem flatum, quem
spirabat, per vulnus sanctissimi lateris cordis ipsius mel-
lisfluo immittere. Et hoc intellexit ex eo esse, quòd ip-
sa beata infirma, Deo donante, deuotam intentionem
feruens quæ desiderium, tunc specialius habebat pro om-
nibus, tam viuis, quàm defunctis, quibus omnibus Domi-
nus

nus suæ beneficii gratiæ largè diffudit. ¶ Cùm verò le-
geretur Antiphona: Saluæ Regina: in illo verbo, Eia
ergo aduocata nostra, electa Dei infirma Matrem Vir-
ginem blandè alloquens, commendauit ipsi consoro-
res suas, quas in proximo erat relictura orans, ut eas
causa sui in maiorem susciperet affectum. Et sicut ipsa,
quoad vixit, quantum poterat, se omnibus præbuerat
beneuolam & paratam aduocatam: ita ipsa mater mise-
ricordiæ nunc post obitum eius dignaretur secum apud
suum filium esse interuentrix & aduocata congregatio-
nis nostræ. Ad quod intemerata Virgo se paratissimam
exhibuit, extentis quæ manibus suis delicatis ad manus
infirmæ curam congregationis sibi commissæ, quasi
de manu eius suscepit. Hinc cùm legeretur oratio: Aue
Iesu Christe, in illo verbo, via dulcis, vide-
batur Dominus Iesus sponsus animæ, sponsæ suæ viam
delinire, ut eo suauius & delicatius eam attraheret si-
bi. Sicque tota die illa in agone iacens, nihil aliud dice-
bat, quàm, Iesu bone, Iesu bone: apertissimè demon-
strans, quis medullitus sibi infixus erat in corde, cuius
nomen inter tam acerbos mortis dolores continuè
tam dulciter ruminabat in ore. Cumque singulæ se
orationibus ipsius deuotè committerent, & quaslibet
necessitates commendarent, cùm amplius loqui non
posset, saltem submissè dicebat: Libenter. Vel: Eia.
Per quod expressè declarabat, quò affectu quæq; sibi
commissa Domino commendaret. Intellexit etiam no-
stra Gertrudis de omnibus membris infirmæ (in qui-
bus cruciabatur) exire quasi quendam vaporem exi-
miam, qui animam eiusdem contingens, miro modo
ab omnibus maculis purificabat, sanctificabat, & æter-

Non S. Ger-
trudis de qua
est hic totus
liber, sed qua
dā alia sancti
monialis e.
iusdem mo-
naste. ij & no-
minis.

næ beatitudini cooptabat. Hæc omnia cum ista Ger-
trudis in spiritu cognouisset, proposuit in corde suo ca-
celare, ne ipsa proderetur esse illa cui hoc foret reuela-
tum. Quod quam contrarium fuerit diuinę volunta-
ti, cuius gloria est reuelare sermonem, quique dixit:
Quod in aure auditis, prædicate super tecta, luce clari-
us patet per consequentia. Nam cum sub Vesperis
beatę Elizabeth iterum Domina M. tam euidenter ex-
pirare videretur, quod Couentus repente de choro vo-
catus circa infirmam orationes solitas replicaret, ipsa
omni conatu virium & sensuū suorum interiorum, ne
unicum quidem verbum percipere potuit de his, quę
tunc circa infirmam agebantur: donec culpam suam
agnosceret, & pœnitendo diluens voueret Domino,
quod ad sui solius gloriam libenter & ad consolatio-
nem proximorum patefacere vellet, quęcunque dig-
naretur sibi reuelare. ¶ Hinc post Completorium,
cum iam dicta infirma iam tertio agonizare videretur:
ista iterum rapta in spiritu, vidit animam infir-
mę, vt supra, in specie tenerę multum & amabilis
puellę: sed quasi nouis ex diuturnis passionibus deco-
rata in impetu circa collum Iesu Christi sponsi deli-
cati irruentem, ac blandis ipsum amplexibus constrin-
gentem, ex singulis vulneribus Domini ad modum
apis diuersos flores auidę sugentis, speciales sibi in-
trahere delectationes. Cum autem inter cætera lege-
retur Responf. (Aue sponsa Virginum Regina, rosa si-
ne spina): procedens Virgo gloriosa animam infirmę
magis coaptauit & habilitauit ad perfruendum & de-
lectandum in delitijs diuinitatis. Tunc Dominus Iesus
ex meritis matris suę ex dignitate illa, qua ipsa sola me-
ruit di-

ruit dici & esse mater & Virgo, quasi quodam inoni-
le mirabiliter radiantibus gemmis compactum sumens,
pectori infirmę imposuit: hoc eam speciali priuilegio
condonans.

De eiusdem Domine M. beata morte, & copiosa remuneratione: Deque Sanctorum meritis & intercessionibus.

CAPVT VII.

IN nocte itaque beatę Elisabeth, dum matutinę iam
essent inceptę, cœpit electa Dei iterum taliter im-
mutari, vt putaretur iam vltimum spiritum exhalare.
Vnde omisis Matutinis conuentus celeriter circa
ipsam more solito conuenit. Tunc insplendore diuinę
virtutis suę coruscans, Dominus sponsi formam
indutus gloria & honore coronatus, ineffabiliter
fulgurantis diuinitatis decore perornatus apparuit
huic, & animam infirmę suauissima blanditate allo-
quens, ait: Modò dilecta mea exaltabo te apud proximos
tuos, hoc est, in præsentia prædilectę mihi cōgregationis.
Sicq; incōprehensibili & inæstimabili modo salutauit
animam illam beatissimā per singula vulnera sanctissimi
corporis sui: ita, quod vnumquodque vulnus quatuor
mirabiles & omni delectatione plenos emittebat modos,
scilicet, suauissimi soni, efficacissimi vaporis, vberissimi
roris, & amœnissimi splendoris. Per quos, vt transiret,
electam suam salutando, Dominus vocauit. Per sonum
itaque suauisonum (qui omnem excellebat modum
organicum) notabantur

omnia verba, quæ ipsa electa Dei in omni vita sua ad Deum dulciter vel propter Deum vtiliter ad salutem proximorum locuta fuerat. Quæ omni centuplicato fructu in corde diuino dulcorata per emissiones singulorum vulnerum Domini recompensabantur ipsi. Per vaporem vero mirificum signabantur omnia desideria, quæ habuerat ad laudem Dei, post Deum vel propter Deum ad salutem aliorum. Quæ similiter incomprehensibili multiplicato effectu per singula vulnera Iesu dulcissima ipsi remettebantur. Per rorem autem largifluum exprimebatur omnis affectus, quem vnquam habuit ad Deum, vel ad aliquam creaturam propter Deum: Qui etiam ineffabiliter sua uisua delectatione per vulnera Dominica afficiebat animam eius. Per splendorem autem clarissimum signabantur diuersæ passionis, quas ab in infantia vsque ad præsens corpore & spiritu pertulerat: quæ supra omnem capacitatem humanam, in vnione passionis Christi nobilitatæ, animam ipsius sanctificabant, & diuinæ charitati configurabant. In tali delectatione coelestium deliciarum anima illa repauescens, nequaquã vice illa expirauit: sed adhuc ad eminentiora bona sibi à dilectore suo præparanda aspirauit. Dominus autem rore largifluo suæ diuinæ benedictionis omnes præsentis copiose resperfit. Tunc ista: Domine, quid tua largiflua benedictio & copiosa gratiarum infusio prodesse potest illis, qui per internum saporem hoc non sentiunt? Respondit Dominus: Cùm alicui conceditur pomerium fructiferum à Domino suo, non statim scire potest saporem singulorum fructuum: sed expectare oportet, quousque fructus maturescant. Similiter

militer cùm alicui dona gratiarum infundo, non statim percipit etiam interioris delectationis saporem, donec per exteriorum virtutum exercitationem, testa terrenæ delectationis penitus confracta, degustare mereatur nucleum internæ suauitatis. Tunc accepta saluberrima benedictione conuentus iterum chorum intrans, matutinas compleuit. ¶ Dum verò cantaretur xij. Respons. O lampas: apparuit anima infirmæ in conspectu summæ Trinitatis stans, deuote quæ pro Ecclesia supplicans. Quam Deus Pater per eadem verba dulciter salutabat, dicens: Aue electa mea, quæ per exempla sanctæ conuersationis verè dici poteris lampas Ecclesiæ riuos fundens olei, id est, orationum in latitudinem mundi. Tunc Filius Dei subiunxit, dicens: Gaude sponsa mea, quæ iustè diceris medicina gratiæ, quia diuersis hominibus gratia restituetur tuis precibus. Hinc Spiritus Sæctus. Aue immaculata mea, quæ meritò nutrimentum fidei vocaberis: quia in cordibus qui piè credunt diuinæ operationi meæ, fidei virtus nutrietur & stabilietur. Deinde Deus Pater donauit illi de omnipotentia sua, vt multis plene confidentibus tutelam præstaret securitatis. Spiritus quoque paracletus contulit illi, vt ex feruore suæ diuinæ charitatis tepidis calorem feruidum ministraret. Deinde Filius Dei concessit ei, vt in vnione sanctissimæ passionis & mortis suæ in peccato languidis conferret medicinam. Tunc multitudo Angelorum & Sanctorum ipsam coram Domino honorificè eleuantes, clara voce in simul resonabant: Tu Dei factura, oliua fructifera, cuius lucet puritas, & resplendet opera. In illo verbo, Cuius lucet puritas, collaudabant suauissimam quietem,

qua Dominus in ipsius anima dignanter quieuit, & in illo verbo. Et resplendēt opera, omnium operum eius laudabilem & puram intentionem. ¶ Sub præfatione verò summę Missę iterato, velut nouę glorię indutus, decore spōsus Iesus suauissima quadā blanditate vultū spōsę suę versus faciē suam tā directē cōuertit, quod flatū infirmę recto tramite afflatu suo intrahere videbatur, oculosq̄ue suos deificos ipsius apponēs oculis ipsos mirificē perlustrauit: sicq̄ue eam fœliciter sanctificādo futurę beatitudinis glorię coaptauit. ¶ Hinc instante hora desiderantissima, qua sæpē dicta Christi Iesu spōsa electa secundū optimū placitū dilecti sui, perfectē cōposita, ingressura erat thalamum sponsi: tunc delitijs affluens, ipse Dominus maiestatis lumine diuinitatis suę totam eā circumfulgens, suauissimē dixit. Venite benedicti patris mei percipite regnū, quod vobis par tū &c. commonefaciēs eam doni illius prædignissimi, quo ante aliquot annos in eiusdem verbis cor suum donauerat sibi in pignus amoris & omnium delectationum & consolationum, quæ ab illo die continuē ministravit sibi. Hinc blandissimē salutans ipsam, ait. Et ubi est xenium meum? Ad quod illa cor suum in cor dilecti sui obtulit, & immerfit. Dominus quoque cor suum sanctissimum corde illius applicans, totam eam suę diuinitatis virtute absortam glorię suę fœliciter sociavit. ¶ Dum autem commendatio more solito fieret pro defuncta: apparuit Dominus in maiestate glorię suę sedens, & animam defunctę in sinu suo pausantem blandē demulcens. Cumq̄ue legeretur: Subuenite Sancti Dei, occurrite Angelis suscipiētes animam eius: Angeli videntes eam tanta dignatione d

ne à Domino suo susceptam, & tam magnificē honoratam, flectētes genua corā Dño gratias referēbant. Si militer singuli Sactorū sigillatim faciebant in Litanis ad inuocationem nominis sui. ¶ Tunc ista commouit eam in spiritu, vt oraret pro defectibus specialium amicorum suorum. Cui illa: Ecce iam in luce veritatis tam perspicuē cognosco, quòd omnis affectus meus, quem ego ad aliquem habere potui in terris, vix est quasi vna gutta ad pelagus totius maris respectu dulcissimi affectus illius, quo cor diuinum afficitur erga illos, & quā perutili dispensatione Dominus permittit aliquos homini inhærere defectus, vt humilietur, & frequenter exerceatur: sicq̄ue de die in diem proficiat ad salutem, quod nec vno cogitatu velle possum quicquā aliud, quā quod omnipotēs sapientia Dñi mei circa singulos iuxta optimam eorū salutē ordinauit. Vnde me totā pro tā ordinatissima diuinę pietatis dispositione in laudes & gratiarum actiones extendēdo oro, vt ita impleatur. ¶ Sequenti verò die sub prima Missa, scilicet: Requie æternam, videbatur electa Dei, de corde Dei quasi aureas fistulas producere ad omnes, qui specialem ad eum habebant deuotionem. Per quas sibi de corde Dei attraherent quodcunque desiderarent. Habebat enim quælibet fistula ducillum aureum, quem cum his & similibus verbis extrahere deberent ad obtinendum quælibet desiderata, videlicet, Per amorem, quo electæ tuę M. vel vnquam alicui electorū tuorū benefecisti, vel fecisses si habilitatē in hominibus inuenisses, & adhuc facturuses in cœlis siue in terris, exaudi me benignissime Iesu per merita & orationes ipsius omniumq̄ue electorum tuorum.

tuorum. Confidant que quæd per talia verba diuinæ clementiam inclinabunt ad quæque desiderata. Ad eleuationem verò Hostiæ videbatur, quòd anima illa beata simul cum hostia desiderabat se ipsam offerre Deo Patri in laudem æternam, pro salute vniuersitatis. Vnde Vnigenitus Dei, qui nihil negare nouit desiderijs electorum, ipsam totam sibi extraxit, & Patri obtulit. ¶ Alia vice dum anima eius iterum apparet huic virgini in gloria, requisit ab ea, quid ex hoc consecuta esset, quòd speciales sui persoluissent pro ea Domino toties Antiph. (Ex quo omnia, per quæ omnia: In quo omnia, ipsi gloria in secula) quot dies vixit in terris, & tot Missas de sancta Trinitate fecissent decantari, quot annorum erat in laudem & gloriam & gratiarum actionem pro omnibus beneficijs sibi impensis. Cui illa respondit: Per Antiph. Ex quo omnia, ornauit me Dominus meus tot floribus valde venustis, quot Antiph. Persoluerunt. Per quos intraho mihi viuum saporè de mellifluo corde ipsius. Pro missis autem hoc mihi donauit, quod in omni laude, qua ipsum collaudo, quidam aromaticus sapor mirabiliter reficit & delectabiliter afficit omnes sensus animæ meæ. ¶ Alia etiam vice, dum ista deuotius osculando quinque vulnera Domini, legisset quinque Pater noster, offerens illa Domino in supplicationem omnium, quæ ipsa neglexisset eidem Dominæ M. tam infirmanti quam etiam defunctæ ex debitis orationibus persolvere, impedire cõtina (qua tunc laborabat) infirmitate: apparuerunt quinque flores vernantissimi quasi eidem vulneribus Domini germinantes, de quibus ex virtute eorundem suauifluorum vulnerum Christi li

quor

quor quidam balsami miræ puritatis & admirandæ virtutis prorumpere videbatur. Tunc ista blande salutans animam beatæ M. ait. O electa Domini mei hoflores desupereffluentia diuinæ pietatis efflorentes acceptet, quæso, tua benignitas pro omnibus debitis meis, quæ nondum persoluere possum, & ex ipse te in augmentum omnium meritorum tuorum perorna & pro me indigna sponsum tuum exora. Cui illa respondit: Ego magis delector flores istos respicere dulcis fluis vulneribus Domini mei tam honorifice adaptatos, quia quandocunque ipsos cum desiderio contingendo expressero, protinus ex efficacia suauifluorum vulnerum ipsius liquorem saluberrimum largiter stillabunt in absolutionem hominum peccatorum & cõsolationem iustorum.

*De animabus M. & E. monialium eiusdem monasterij:
quàm exacte purgabatur pro negligentijs,
& premiabantur pro
meritis.*

CAPVT VIII.

DVæ puellæ genere nobiles, sed mente multo nobiliores: carne germanæ, sed spiritu & virtutibus magis propinquæ, post peractam innocentem puerilem ætatem in sanctæ religionis virtutibus florentes in nouitio feruore de hoc seculo ad cœlestem thalamum immortalis spõsi sunt vocatæ. Quarum cum prima in die gloriose Assumptionis Mariæ, die, scilicet, desponsationis suæ obiisset, altera eam XXX. die notabiliter

biliter est secuta tam fœlici agone, quod de vtriusque verbis & factis feruens desiderium & miram deuotionem ac optimam voluntatem redolentibus præmagnifica possent enarrari. Prima igitur die assumptionis fœliciter defuncta huic Gertrudi pro ea oranti apparuit, quasi in magna luce & ornatu vario ante thronū gloriæ Imperatoris Christi Iesu, cui tamen astitit tanquam sponsa verecunda, nitens subducere faciem, & nequaquam ausa oculos aperire vel leuare ad gloriam tantæ maiestatis. Quod cum ista videret, ducta zelo pietatis, dixit ad Dominum. Eia benignissime Deus, quare hanc filiā tuam dimittis astare tibi quasi alienā? Ad quod Dominus bládissima serenitate deflexus, videbatur extendere dextram suam velut in eius amplexus. Anima vero illa velut cum quadam delicata reuerentia videbatur se amplexibus Dñi subtrahere, quod ista multum admirans, dixit ad animam. Qua de causa videris tam amabilis sponsi amplexibus suauibus te subducere? Ad quod illa. Quia me non dum plene purgatam aliquæ maculæ indecentem faciunt. Tunc ista. Et hoc quomodo esse potest, cum tamen videaris iam tanquam glorificata præsentia Domini astare? Respondit anima. Licet omnis creatura præsens sit Deo, secundum tamen hoc anima quælibet apparet ipsi specialiter, appropinquare, secundū quod proficit in charitate. Illam tamen beatitudinem, qua beata anima iucundatur ex fruitione & visione diuinitatis cum plena remuneratione, nulla anima meretur accipere vsque plene purgatā ab omni macula, intrare mereatur in gaudium Domini sui. ¶ Hinc post mensem dum germana istius fœlicis memoriæ E. agonizaret, & ista diu-

tius

tius pro ea orasset, post moram decessionis illius vidit animam eius in loco quodam lucido in specie cuiusdam virgunculæ, quæ rubeis vestibus decenter composita sponso esset præsentanda. Apparuitque ibidem iuxta eam Dominus in specie iuueas floridi ex singulis quinque vulneribus suis animæ singulos quinque sensus noua suauitatis dulcedine recreando, & miræ blanditatis delectamentis ipsam consolando. Tunc ista, cui hoc reuelabatur, dixit ad Dominum. Cum tu Deus totius consolationis tam blanda serenitate huic asis, quid sibi vult, quod tamen mæstiori vultu internum grauamen præterdit? Ad quod Dominus. Quia rependi ipsi dumtaxat illud desiderium & deuotionem, quam ad passionem meam in extremis suis habuit. Sed post hæc cum purgata fuerit à negligentijs præteritæ vitæ, in præsentia iucundissimæ diuinitatis meæ eam perfecté consolabor. Tunc ista, Et quomodo, inquit, omnes negligentia præteritæ conuersationis ipsius non sunt sufficienter emendatæ, per deuotionem, quam manifestauit se in extremis habere, cum scriptura dicat, homines iudicari secundum quod in fine vitæ suæ inuenitur? Respondit Dominus. Cum homo viribus deficiens, ad extrema perducitur, tunc vsque ad finem conuersatio ipsius peruenit: quia nihil tunc amplius præualet viribus, sed tantum voluntate. Et cui ego ex tunc gratuita pietate donam voluntatem & deuotum desiderium, ille habet profectum. Sed hoc semper tam plenum effectum non habet ad diluendas omnes culpas præteritarum negligentiarum: sicut si homo adhuc sanus & viribus

præua-

Et ita traditur saepe Ctristum dixisse.

Not. quātum oporteat diuinitatem bonis operibus incumbere.

præualens vitam suam, integra voluntate emendaret. Tunc ista. Nunquid Domine mi, pijsissima miseratio tua non præualeret hanc animam (cui ab infantia dederas ad omnem hominem pium cor & benignam voluntatem) etiam nunc absolueret ab omni impedimento negligentiarum? Ad quod Dominus. Pietatem cordis ipsius & benignam voluntatem ego superabundanter remunerabo. Sed oportet, dictante iustitia mea, ut omnis macula negligentiarum abstergatur. Ad hæc dicta, cum illa benigno vultu annueret, Dominus videbatur se quasi in cælum recipere: & ista in loco eodem permansit sola: & velut totis viribus se sursum trahens, nitebatur ad superiora. Per hoc quod sola remansit, videbatur purgari quod puellari leuitate aliquando libentius mansit inter homines. Per hoc vero, quod cum labore sursum nitebatur, purgabatur quod ex grauiamine corporis aliquando pigritiæ confensit. ¶ Altera autem vice, dum sub missa orans pro ea ad eleuationem hostiæ diceret, Domine sancte Pater, hanc hostiam offero tibi pro ea ex parte omnium cœlestium terrestrium & infernorum, apparuit iterum iam dicta anima aliquantulum in aërem subleuata, & quasi innumerabiles personæ coram ipsa flexis genibus formulam hostiæ vtriusque manibus subleuantes. Vnde & animæ illi mira promotio & inestimabile delectamentum administrabatur. Tunc dixit anima. Modo in veritate experior verum esse, quod scriptura dicit. Quia nullum bonum est in homine tam paruū, quod non remuneretur. Nec aliqua culpa, quæ non expurgetur, siue ante mortem siue post eam. Nam pro eo quod libenter sacram communionem accepi, nunc

magnam

magnam medelam obtineo de Sacramento altaris pro me oblato. Et pro eo, quod tam benignam voluntatem habui ad omnes homines, nunc multo citius iuuat me oratio pro me fusa. Insuper pro singulis æternam remunerationem expecto in cœlis. Sic que quasi in aëre sursum ferri videbatur, subleuata precibus Ecclesiæ. Et cum ad terminum sibi statutum perueniret, sciebat sibi Dominum cum corona regni in multitudine miseriarum suarum obuiaturum, & eam in gaudium æternum perduciturum.

*De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij, & eius
anime per infirmitatem
purgata.*

CAPVT IX.

BEATÆ memoriæ Domina S. senior cum esset infirma & ista pro ea v. Pater noster persolueret, & ultimo ad vulnus lateris Christi Iesu oraret, ut eam in benedicta aqua inde profluente ab omni macula emundaret, & per pretiosum sanguinem suum diuersis virtutibus decoraret, illa in specie cuiusdam teneræ puellæ aureola decorata, quam Dominus sinistro brachio circumplectens, hoc quod sibi ista orauerat, in anima ipsius benigne perfecit. Intellexit tamē ista, quod adhuc per moram esset permansura, quousque vnam culpam ægrotando emendaret, quam contraxerat delinquendo contra obedientiam, cuiusdam personæ ægrotanti plus iusto communicans. Quod & factum est. Nam. v. menses superuixit, tali quandoque laborans infirmitate, quod

Pp

omni-

omnibus patuit pro qua culpa purgaretur. Illo tamen die celestem prætendebat, alacritatem ad eum, quod palam innotuit, Dominum ipsam sua gratia visitasse. Post quinque igitur menses, die præcedente obitum illius: infirmæ apparuit Dominus sedens ipsa autem infirma apparuit ad sinistram Domini; quasi in lecto decumbens, nubes cula quadam inuoluta. Tunc quæ hoc vidit dixit ad Dominum. Nequaquam Domine, itam gloriose sessioni conuenit hæc calidæ hube-cula inuoluta. Ad quod Dominus. Per moram hęc cam relinquo, donec plene purgata mihi possit decen-ter adesse. Et sic infirma per diem illum & noctem agonizauit. Sequenti vero mane vidit Dominum se-reno vultu se ad infirmam benigne acclinantem, & infirmam velut obuiam Domino se erigentem. Tunc ista dixit. Num Domine mihi modo venis ad animam desolatam, vt pater misericors? At ille blando motu capitis annuens suffragantem certificauit. Et post paulu-lam cum defuncta esset, conspexit animam eius sub eadem puellari forma; qua antea eam viderat nixis roseisque indumentis decoratam, ad paratam sibi ses-sionem lætanter euolare. In cuius susceptionem cum Dominus sinistrum brachium extenderet, illa requie-uit vsque dum in commendatione legeretur verbum illud (Sibi supplicatio commendet Ecclesiæ.) In quo verbo videbatur ex pectore illo, in quo sunt omnes thesauri beatitudinum absconditi, suauis refrigerium abundanter haurire, quo dulciter refo-cillata, erigens se videbatur expirare.

(.)

De

De sororis M. beato transitu, reuelationum ep. probacione.

CAP. V. T. X.

Cum felicis memoriæ soror M. extremis appro-pinquaret, & ista cum cæteris oraret, inter alia di-xit ad Dominum: Quæ amâtilsime Deus, non exau-dis nos orantes pro ea? Respondit Dominus. Spiritus eius sic ab humanis est separatus, quod humano more non poterit consolari à vobis. At illa dixit ad Domi-num: Quo hoc iudicio? Respondit Dominus. Secre-tum meum nunc habeo in ea, sicut olim habui cum ea. Tunc ista. Quali fine deficiet? Respondit Dominus. Diuina virtute mea absorbebo eam: sicut seruidus sol stillâ rotis exsiccatur. Et cum ista perquireret, cur eam in exterioribus sensibus errare permetteret, respondi-t Dominus: Vt cognoscatis me plus in intimis quàm in su-perficie operari. Post hæc orauit ista Dominum, vt saltem post mortem ipsam signorū gratia extolle-ret ad suam gloriā in testimonium diuinarum reuelatio-nū suarū, & condignam repressioem incredulorum. Tunc Dominus tenens librum duobus digi-tis, dixit: Num sine armis victoriam non seruabo? Et adiecit: Quando opus erat, subdidi mihi gentes & regna sig-nis & prodigijs. Ad præsens verò qui per propriam ex-perientiam alicuius influxionis similia gestauerunt, illis facile est consultum fidem adhibere. Sed & non hos tantummodò suffero peruersores, qui istis scriptis contradicunt. Quibus tamen sicut & cæteris, præuale-bo. Inter hæc perpensis ista miram quandam diuinæ gra-

Pp 2

titu-

titudinis dulcedinem, quā Dominus acceptat á fidelibus, qui credunt diuinæ gratiæ largam superfluentiam, non secundum merita hominum, sed secundum diuini cordis affluentiam, electis impartiri. ¶ Cum que eadem beatæ memoriæ soror M. inungeretur, illa desiderio pio ducta, vidit Dominum Iesum manu sua tingentem præcordia eius, & dicentem: Cum beatâ anima illa carne soluta origini suæ immergetur, tumētes fluctus melleæ beatitudinis meæ, super omnes pio affectu hîc præsentēs copiosè diffundam. Hinc cū prædicta M. agonizaret, & ista cum alijs per longum tempus orationi intenderet: tandem intellexit Dominum triplici beneficio dotare, ditare, & donare omnes astantes. Quorum primum fuit, quod omnium iusta desideria perficeret. Secundum, quod in emendatione defectuum suorum laborantibus in defors adiutor esset. Quæ duo intellexit meritis beatæ M. deinceps in loco isto facillius impetrari. Tertium autem beneficium erat, quod extenta manu largam dedit benedictionem. Quæ cū ista nimia gratitudine recoleret, post moram apparuit Dominus virtutum, rex gloriæ præ filijs hominū, imò præ vultibus angelorū, forma speciosus, ad caput infirmæ residere, & flatum ex ore ipsius infirmæ tanquam. Iridem aurei splendoris tendentē ad cor diuinum ex parte sinistra lateris, recipere. Et cū diutius in delectamēto huius visionis persistisset, & interim legerentur psalmi: *Deus Deus meus respice in me: in fine illius psalmi: Ad te Domine leuavi animam meam: Dominus mira blanditæ illi apparuit. Post hæc, dūm legeretur suffragia sub Antiph. Ut te simus intuentes:*

appa-

apparuit virgo mater inclyta purpureis vestimētis decenter amicta, super sponsam filij blandē inclinata, delicatis manibus caput infirmæ tenens, quò directiori linea halitus ipsius ad cor diuinum procedere posset. Vnde intellexit ista, quod inter hæc perfecta fuisset illa foelix vnio, qua si tibūda illa anima introducta est ad plena cellaria, imo ipsi abyfso veræ beatitudinis foeliciter immerfa nunquam amplius emergenda.

*De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij,
cuius merita post obitum alijs
profuere:*

CAPVT. XI.

DVm piæ memoriæ M. B. agonizaret, ista omnes affectiones suas intra se recolligens, per Dei gratiam inuestigare nitēbatur, quæ circa agonizantem agerentur. Sed per longam horam nihil aliud a Deo percipere potuit, nisi quod aliquantulum impedimenti habuit pro eo, quod quandoque in exterioribus delectabatur: quod lectus ipsius fuit depositus depicto panno, & imaginibus deauratis, & similia. Cū verò defuncta fuisset, & ipso die missa celebraretur pro ea, & ista ad eleuationem hostiæ offerret pro remedio animæ ipsius eandem hostiam, quāuis animam defunctæ non videret: tamen intellexit eam adesse. Hinc perquirendo dixit ad Dominū: *O Domine vbi est illa? Qui respondit. Ipsa venit ad me alba & candida. Vn-*

Pp 3

de intel-

de intellexit, quod suffragia illa quæ in charitate Dei ante exitum fuerant exhibita, intantum profuerunt, quod sine impedimento euolauit. Videlicet per hoc quod quædam personæ delicta ipsius super se acceperunt, ex charitate emendanda, & suffragia sua illi per gratiam Dei in meritum donauerunt. Cum autem sepellienda esset sub missa, cum iterum pro ea oraret, vidit ipsam ad sinistram Domini, quasi ad tabulam inconuiuio sedentem, & omnia quæ pro ea in oratione, deuotione, & similibus offerebantur, in similitudine diuersorum ferculorum ipsi præsentari. Ad eleuationem verò hostiæ, cum Dominus oblatam pro ea hostiam sibi præberet, in specie cuiusdã vasis ad potandum, illa cum quasi parũ gustasset, statim diuina dulcedine medullitus penetrata, in tantam pietatem est commutata, quod plicatas eleuans manus oraret pro omnibus, qui sibi in hac vita cogitatione, verbo, siue facto, sunt aduersati. Quia iam gaudebat de merito proinde obtento: Et cum ista admirando perquireret, cur non etiam pro amicis suis oraret, respondit: Ego tãto efficacius, quãto affectuosiùs ex corde ad cor dilecti oro pro amicis meis. ¶ Alia die cum ista Gertrudis recoleret, quod omni merito suo, quod lucrari posset, per Dei misericordiam in exercitatione bonorum operum, omnino abdicasset in meritum defunctæ, mœrebunda dixit ad Dominum: Spero Domine, quod amans misericordia tua frequentius respiciet me nudã & egenã. Ad quod Dominus: Quid illi, qui sic ex charitate nudatus est, facere possum, quãm vt proprio vellere illũ tegens cum ipsum instantius operiã, vt eo celerius recuperet erogata per

gata per charitatem? Tunc ista: Quantumcumque, inquit, mecum opereris: tamen oportet me nudam ad te peruenire, quia tam adipiscendis, quãm adeptis abrenunciaui. Ad quod Dominus: Cum mater vestitas filias secus pedes suos sinit sedere, nudum puerulum in gremio proprijs vestibus fouens circumplectitur vlnis. Et adiunxit: Et quid tu tunc minus habes sedens ad abyssum maris, quam alij qui sedent ad exitus riuulorum? Nam ad exitus riuulorum sedent proprijs operibus aequaliter inherentes: sed qui ex charitate, & humilitate omnia sibi annihilat, habet Deum, qui totius beatitudinis est abyssus.

De animabus, G. & B. deque purgatione pro neglecta confessione, & terrena delectatione per exquisitam Dei iustitiam

CAPVT XII.

Quia, teste scriptura, per quæ quis peccat, per hæc & punietur. Et e contrario, in quo quis beneficit, & patitur, in eo & remunerabitur: Subiungamus ista ad profectum legentium. Nam apud nos erant duæ personæ simul ægrotantes tempore vno: quarum vna euidenter apparuit esse ptifica. Vnde & teneriori cura (vt dignum videbatur) a sibi seruientibus respiciebatur. Altera cum genus morbi eius ignoraretur, & ideo non tam indigens videretur, non ea blanditate curabatur. Sed quia hominũ iudicia sæpè falluntur, illa quæ credebatur euasura, plus quam per mensum obiit antequam altera. Cum ergo hæc per multam

tam patientiam & devotionem sanctificata, magis quā purgata, ad extrema peruenisset: benigna pietas amatoris nostri in sponsa sibi tam dilecta non ferens etiam minutissimum pulverē alicuius maculæ, hoc in ea purgavit, quod quandoque studium non habuit ad confessionem faciendam. Et cum eam conscientia de peccato aliquo non remorderet, saltē de venialibus pulueribus, sine quibus humana vita non ducitur, per verba sacerdotis absolui neglexit: simulans se quandoque dormire, cum sacerdos adesset, eiq; loqueretur. Cum itaque iam hora adesset, qua thalamum cœlestis sponsi cum lætitia & exultatione esset intratura: hanc ipsi maculam prius fidelis amator absterfit. Nam anxie rogavit, ut sibi confessor adduceretur. Et tunc statim loquellam amisit. Vnde & timor eam inuasit, quasi pro neglecta confessione oporteret eam post mortem purgari: & sic per eundem timorem est purgata.

SCOL. Ut sunt occulta diuina iudicia, & varij rerum euentus hominum, in hora mortis: sic diuersa ratione atque modo, interdum Deus electos suos à metu liberat in illa hora, interdum metu atque formidine percellit. Quæ de re extat mirabilis D. Gregorij sententia, sæpius ab ipso ad animarum solatium, repetita. Nonnunquam Deus omnipotens, inquit, trepidantium mentes, quibusdam prius reuelationibus roborat: ut in morte minime pertimescant. Sed plerumque de culpis minimis ipse solus pauor, egre dentes animas iustorum purgat: sicut narrari de quodam sancto viro mecum frequenter audisti. Qui ad mortem veniens, vehementer timuit: sed post mortem discipulis instola candida apparuit: & quam præclare se susceptis indicauit.

4. Dialoge. c.
46. & 47. Et
super ca. 33.
Iob. & alibi
1a pe.

indicauit. His itaque Gregorij verbis affine est quod huic sanctimoniali nunc accidisse legimus: quam in exitu animæ de corpore sic exhorruisse mortis proximam diuinitus fuit argumentum amoris: quam non igne Purgatorij post mortem, sed metus & pauoris ante mortem purgari a peccatis voluit.

¶ Tuncque tota pulchra (cui nulla adhæsit macula) cœlestis sponsi amica è carcere carnis educta, cum inæstimabili gloria peruenit ad æthereum thalamum, de quibus plura Dominus dignatus est reuelare. E quibus vnum hoc ad ædificationem legentium hic expono, scilicet, quod cū ante thronū regis gloriæ adducta fuisset, hoc speciali priuilegio eam donauit: quod ad singula, quibus eam remunerauit, suauissimè quidem eam deliniuit, ad suscipiendam eam, sicut dulcissima mater vnico parulo suo ægroto blandiri solet, ad sumendam medicinam, de qua plenam sanitatem esset recuperaturus. Et hoc propterea, quod quādoq; mœrore afficiebatur, quando audiuit sociam suam in egritudine delicatè tractari, cum ipsam seriosius alloquerentur. ¶ Post mensem autem cū migrasset & altera: apparuit quoque ipsa sequenti die obitus sui mirabiliter perornata, ut decebat, quia per omnem vitam suam innocentissimæ simplicitatis fuerat, & ad hoc etiam valde deuota & in rigore ordinis studiosa. Illa tamen macula adhuc in ea purganda intelligebatur, quod, scilicet, in infirmitate (sicut præactum est) habuit aliqua, quibus non indiguit, in quibus delectabatur, videlicet xēnia & consolationes amicorum. Hæc itaque macula talimodo purgari monstrabatur, scilicet:

quasi staret in ianua contra folium regis gloriæ, quia apparuit incōparabiliter forma speciosus, atq̄ae supra omnē humanum intellectum dulcissimus & amabilis: qui tantum blandiebatur prædictæ animæ, quòd ex desiderio veniēdi ad illum possit quasi deficere, sed nullo modo potuit propius accedere: tanquam in ostio illo vestis quibusdam clavis fixæ hærent, à quibus se nullatenus potuit eruere. Et hoc fuit illa delectatio, cui inhæserat in infirmitate. Cūque ista hæc vidēs ex corde compassa oraret pro ea, ab hoc impedimēto diuina clementia est relaxata. Tunc ista perquirēs à Domino, dixit: Cū anima ista inter nos habeat amicos tibi valdè familiares, miror quomodo tantūmodo ad preces meas, hoc impedimētū illi dimiseris, cū tamen non diffidā, quin etiā ipsi deuotas preces pro ea fuderint, & etiā cōfisi de tua pietate sperent se exauditos. Ad quod Dominus: Ego verissimè audiui preces familiarium meorum pro anima illa, & benignus exaudiui, & animæ illi magis benefeci, quā ipsi credere possunt etiā si vidissent oculis suis me hanc animā ad suas preces de purgatorio ad cælum transtulisse, sed tamen hoc impedimētum, quod per tuas preces volui relaxare, ipsis non manifestauī. Vnde & non orauerunt eo modo pro illa, quo & tu orasti. Tunc illa: Et quali modo hoc perfectè impletum est, quòd asseruisti te velle per omnia animæ isti benefacere, sicut, illi quæ ante ipsam obijt: cū tamen illa diutius in habitu religionis seruierit, & insuper aliquibus virtutibus superabundauerit præ ista: & ad hoc etiam illa cum maiori gloria sine impedimēto tibi sit præsentata? Ad quod Dominus: Iustitia mea in eos em-

per in-

per incommutabilis permanet, quod vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Nec villo modo fieri potest vt ille, qui minus meruerit, plus accipiat, quā ille qui magis meruerit: perpēdo enim si est melior intētio, difficilior pugna, feruetior charitas, & similia opera ipsa nobilitauerit: sed pietas mea superauget etiā quandoq; propter fideiū preces, & alias circumstantias meritorias: & secundum hoc tam benefici istī sicut illi, quia superaddidi vtrisque secundum suum meritum. ¶ Et quoniam valde præcauendum impedimētum sit inhæsiō terreni delectamenti, post hæc iterum visa est hæc beata anima nondum plenè liberata à suo impedimento. Apparuit enim stare ante thronum Domini, & simili desiderio (sicut ante desiderauerat peruenire, cū in porta teneri videretur) etiam nūc desiderauit ruere in amplexus & sociari osculis sponsi præ filiis hominum forma speciosi, in quem desiderant angeli prospicere: sed simili impedimento tenebatur, quasi se flectere non possset. Cumque ab hoc iterum post mortem esset liberata, tandem apparuit non plenam adeptam gloriā: sed Dominus videbatur manibus suis tenere coronam miro modo ornatam, quā dum ipsi imponeret, cum ea plenum gaudium erat acceptura. Hæc dum ista vidit, requisit à Domino, dicens: Num Domine potest hoc esse in regno tuo, quod anima tali expectatione crucietur? Respondit Dominus: Non crucietur, sed cum gaudio expectat consumationem: sicut puella, quæ videt in manibus matris ornamenta, quibus sequenti die festo est ornanda, cum gaudio expectat diem illum. ¶ Post hæc anima:

anima supradicta respiciēs ad illam personam, quæ pro ea preces fuderat, amicabiliter ipsi grates retulit. Ad quod illa: *Quauissemper fueris familiarior, tamen in infirmitate tua videbaris mihi non gratanter suscipere, si quando te admonebam. Et anima: Ex hoc nūc mihi magis profuit oratio tua, quia purius in charitate propter Deum fundebatur.*

De sororis G. seruenti desiderio, de nota præparatione, morte, & gloria.

CAPVT XIII,

ALia quædam puella migravit post hæc, quæ ab infantia per totam adolescentiam vsque ad horam exitus sui veraciter se florentem mundum mentis despectu calasse, magnificorum operum indicijs testabatur. Cuius vocationis die instante, cum agonizare inciperet, omnibus præsentibus amicabilissimè vale dicens, promisit se oraturam pro eis, cum ad supereffluentem abyssum omnium bonorum Deum perueniret. Et cum vrgente mortis instantia maxime grauaretur, ex intimo cordis affectu dixit ad Dominum: *Domine qui es conscius secretorum meorum, tu nosti, quanto desiderio semper optauerim vsque in senectam & senium omnes vires meas in tuo famulatu fideliter consumere. Sed nunc ex quo video esse tuam voluntatem, vt veniam ad te, omne desiderium illud est mihi conuersum in sitim videndi in te, intatū, quod ipsa mortis amaritudo in suauitatem est mihi conuersa. Attamen si tibi placeret, in isto grauamine iacere, pa-*

cere, parata sum vsque ad diem iudicij: etiam si hodie esset primus dies seculi. Sed quia scio te hodie me vel le introducere ad requiem, rogo te pro pietate tua, vt hoc differas ad laudem tuam, quousq; pœna mea persoluat pœnas omnium animarum in Purgatorio, quas specialius velles liberari. Et in his Domine mitu scis quod omnino meritum meum vilipendo, & tuam duntaxat gloriam quero. ¶ Post hæc & familia, quæ lōgum esset enarrare, oculos extendit contra imaginem crucifixi, cum his verbis: *In ardore amoris illius, quo Patri spiritum tuum cum amore valido commendasti, comendo tibi oculos, manus, aures, os, cor, totumque corpus: Deinde rogabat sibi legi passionem Dominicam, & ipsa suis manibus ostendit incipiendum esse ibi. Subleuatis oculis Iesus in cœlum, dicens quod mora non sufficeret ad perficiendum, si inciperetur (ante diem festum) Quod & apertissime probatum est. Nam cum deuotissime audiisset passionem vsque ad illum locum, Et inclinato capite tradidit spiritum, postulauit Crucem sibi porrigi, super cuius singula quinque vulnera decumbens, tam dulcissimis ac diuina sapientia plenis verbis, eam salutauit, gratias egit, & animam suam commendauit, quod mirabile & nimis delectabile fuit ad audiendum. Et inde quasi fessa super cuspium cecidit, & parua mora interiecta in Domino feliciter obdormiuit. Quo facto visa est à Dño inter suauissimos amplexus recepta ab ipso recipere vnū specialē ornatū mirabile pro eo, quod viriliter certando mūdū tā fideliter calcauerit pro Christo. Auditi etiā sunt chori Angelorū cū glorioso tripudio deducendo*

eam decantare (Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicti stans affluens innixa super dilectum suum?) Cum vero ante thronum gloriæ peruenisset, Iesus sponsus virginum statuens eam ante se, imposuit capiti eius coronam regni: & sic eam in solio gloriæ collocavit. Sequenti vero die, cum esse sepelienda, ista iteram orans pro ea, vidit eam in tanto gaudio & gloria, quod incredibile est humanæ infirmitati. Et dum interrogaret eam pro singulis virtutibus, quas in ea in terris cognoverat, quid accepisset remunerationis: imperi obtinuit meritis suis apud Deum, ut ista quæ ab ea quæ fuit, sapere in spiritu aliquid de beatitudine suæ remunerationis. Et post hæc anima defunctæ adiecit: Quid vis amplius scire de mea remuneratione? Tunc illa dixit ad animam. Cum familiares tui atque mei interrogant me, quid de tuis meritis intellexerim, quid respondebo, cum nullis verbis valeam exponere hoc, quod ego sensi? Ad quod anima. Si multiplicium florum in vitro odore recreata esses, quid dicere posses post omnes, nisi quod tibi bene vel optime placuisset odor singulorum? Similiter nunc cum magis solito in spiritu perciperis intellectum meæ remunerationis, nihil aliud dicere poteris, quam quod vere bene vel optime longè supra condignum pro singulis cogitationibus verbis & factis remunerationis obtinuit me dilectissimus & fidelissimus. Et post hæc ait: *Amator meus* le-

De aliquibus Religiosis monasterio S. Gertrudis in sexcentibus, qui orationibus illius adiuti sunt.

CAPVT XIII.

Dum frater Seg. agonizaret, & ista alijs occupata, pro eo neglexisset orare, donec defunctus nuncia retulit tunc cum in cœtere recoluit, quod optime meruerit suffragia cœgregationis, quia in officio suo præ alijs conuersis semper pro posse suo congregationi exhibuit beneuolum & fidelem. Vnde Dominum enixius orare cepit, ut pro pietate sua secundum multitudinem misericordie suæ in ipso rependeret fidelitatem illam, quam sæpius Conuentui exhibuerat. Ad quod à benignitate Dei accepit responsum. Ego iam fidelitatem illam propter preces congregationis remuneraui in tribus. Ex naturali enim beneuolentia sæpe bene erat cordi ipsius pro eo, quod alicui benefecerat. Et nunc sit gaudium illius delectationes, quæ vicissim cor ipsius post beneficii dulcorabât, collectæ simul lætificant eam, quia iam omnes sentit in anima sua. Adhuc etiam habet lætitiâ singulorum eorum, quæ ipse nunquam lætificauit aliquibus beneficijs, ut pauperem denario, puerum xenio, infirmum pomo, vel alia refectione. Super hoc addidi illi gaudium de securitate, quæ scit, quod hæc præscripta erant mihi accepta. Insuper si quid sibi prodesse debet in plenum remedium, hoc in breui supplebitur.

*De parva Fr. Hermanni à qua ereptus est precibus conven-
tus, maxime vero sanctæ Gertrudis.*

CAPVT XV.

ORans vice quadam pro anima fratris Hermanni conuersi nuper defuncti, cum perquireret à Domino ubi esset, Dominus respondit. Adest: Propter orationes enim quæ modo pro eo deuotius funduntur aduocauimus eum, vt aliquantulum epuletur nobiscum. Hinc apparuit Dominus tanquam pater familias, sedens ad tabulam, super quam videbatur præsentari totam quod pro anima illa fiebat, in oblationibus, orationibus, desiderijs & similibus. Apparuit etiam animam dictam sedens in fine tabullæ mœrenti animo & vultu deiecto, velut nondum purgata nec digna quæ iucunda contemplatione amabilis vultus Dei consolari mereretur. Videbatur tamen ex eo aliquantulum feruari quòd de oblationibus supradictis aliquid quasi vapor de calidis ferculis exiens ad ipsam reflectebatur, vnde mirifice recreabatur. Recognouit quoque ista in hoc magnū esse defectū, quod anima illa suscipiebat effectū illarū oblationū, tanquā immediatē à tabula & non tali modo. sicut eas Dñs in se receptas plenē beatificatis animabus ex seipso cum pleno gaudio administrat. Dñs tamen propria benignitate & affectu intercessorum allectus, semper de suo aliqua addidit, quorum virtute anima illa maxime lætificabatur. Similiter & beata Virgo, absidens filio suo in gloria Imperiali etiam de suo videbatur apponere super tabulam illam, vt inde anima illa magis consolaretur pro eo, quod

quod ipse adhuc viuens in terris speciali deuotione excoluerat. Similiter etiam quilibet sanctorum (cui aliquid specialis venerationis exhibuerat in terris) de suo appoluit, secundū quòd ipsa anima promeruerat adhuc viuēs, laboribus sine deuotionibus, maioribus, aut minoribus. Vnde ex his omnibus, sed & maxime ex affectu supplicantium de hora in horam semper amplius serenata magis magisque cœpit conuertere & leuare oculos ad iucundissimum lumen beatificantis diuinitatis, quod irreuerberato intuitu inspexisse, est omnium grauaminum etiam memoriam veraciter deposuisse, & abundantiam bonorum æternæ beatitudinis immarcescibiliter induisse. **Q**uia vero quæ pro ipsa orabat, cum videret eam in tali statu quiescere, requisuit ab ea dicens. Pro qua culpa nunc maxime grauaris? Et anima. Propter propriam voluntatem & proprium consilium. Nam cum benefeci, delectabar magis propriam voluntatem perficere, quā alterius consiliū. Vnde & pro eo nunc tantū grauamen conscientie perfero, quod si in vnum redigerentur omnium mortalium cordium grauamina, simile mihi non videretur illi quod ego sentio, Tunc ista. Quali remedio possit tibi subueniri? Et anima. Si quis cogitaret me pro his grauata & caueret sibi à similibus multum mihi grauamen alleuiaret. Tunc ista. Per quid maxime interim consolaris. Anima per fidelitatem, cui magis studei in terris. Oratio enim, quam fideles mei pro me faciūt de hora in horam proficiendo releuat grauamina mea, sicut qui optimo nuncio consolatur. Et singula notæ, quæ pro me in Missa vel vigilijs cantantur, sunt mihi velut quædam suauissima refectio. Tunc illa,

Vide Aug. lib.
vlt. 8. c. vii.
de Ciuit.

De obitu F. Ioannis procuratoris, & quam grata fuerunt Dec. quæcumque beneficia illi conuentui monialiam exhibita.

CAPVT XVI.

Quanuis iustum fit, vt animæ decedentes à corpore, primò purgentur à maculis contractis, quas hic neglexerunt, emendare, pro bene actis postea remunerentur misericors tamen Dei clementia sicut sæpius, ita & tunc reuelauit cum defunctus esset frater Ioan. procurator Curie, qui grauibus & diuturnis laboribus præfuerat congregationi. Apparuerunt omnia opera laborum suorum in similitudine cuiusdam ascensus, super quem anima ipsius egressa de corpore & adhuc pro aliquibus negligentijs purganda quasi de vno gradu ascendens ad alium cum magis magisque eleuaretur, pœna temperatior illi videbatur. Sed cum multis curis difficile sit negligentiam vitare. quam iustitia Dei, quanuis modicam non sinit remanere impunitam, inter ascensum illum dum aliquos gradus conscenderet. quasi obstupescens contremuit tanquam gradus sub ipso nutans ruinam minaretur. Vnde ista intellexit quod hæc erant opera illa, in quibus aliquam fraudem commiserat, & hæc culpa purgabatur per iam dictum stuporem. Cum vero aliquis de congregatione aliquo verbo vel cogitatu oraret pro anima illa, statim videbatur ipsi quasi manus porrigi de sursum in adiutorium, vnde anima illa multum iuabatur. Intellexitque post hæc quòd Dominus hoc speciale priuilegium. ex pietate sua isti contulit cōgregationi,

gationi, vt qui sibi in vna sua aliquod beneficium laboribus suis impendissent, statim decedentes à corpore, inter ipsas etiam purgationes culparum pro beneficijs congregationi impensis merentur consolari. Et hoc donum ipsa congregatio retinebit, quandiu à suo statu non peioratur.

Quomodo anima fratris The. orationibus Conuentus illius ad quinque vulnera Christi oblati liberatus fuit.

CAPVT XVII.

FRatris The. conuersi nostri obitus, qui etiam multis fidelibus laboribus præfuerat monasterio pluribus annis: dum huic decumbenti nunciaretur, etiam ipsa statim conuersa ad Dominum, deuotè orauit, pro eo. Viditque in spiritu animam eius valdè sordidam & nigram, quæ in seipsa per remorsum conscientie in explicabili cruciatu videbatur miserabiliter torqueri. Tunc ista miserijs eius medulitus compassa, legens quinque Pater noster in honorem quinque vulnerum Domini blandissimo affectu, eadè deosculabatur pro remedio animæ ipsius. Et dum post quintum Pater noster deuotissima intentione deoscularetur vulnus sanctissimi lateris Christi, mox videbatur de ipso sanguis & aqua quodam vapore resilire. Intellexitque quòd anima illius pro qua orabat, viuifico vapore illo tacta salubriter interius conualuit, sed adhuc quasi quorundam vulnerum exteriorum nihilo cruciabatur dolore. Ex virtute verò sanguinis & aquæ trans-

lata est in hortum quendam virentium olerum, per quæ omnia opera eius notabantur, quæ perfecerat in hoc seculo: quibus oleribus Dominus per orationes istius, & etiam totius congregationis talem videbatur cōtulisse virtutem, quod cum quolibet olere opus bonum signate quasi quadam herba medicinali, aliquod vulnus confricaret, ipsum sanabat: sicque singula vulnera animæ eius intellexit per temporum interualla esse curanda, & quanto efficacius subsidium orationum congregationis sibi succurreret, eo citius ab omni cruciatu pœnarum deberet liberari. Intellexit etiã quòd quando aliquis olus operis alicuius, in quo fraudulenter egerat, vulneribus apposuit, nullum exinde sentiebat medicamenti releuamen sed potius augebat eius cruciatum. Hinc dum post sepulturam eius more solito cantaretur: *Mediã vita: Et ad illa verba, scilicet, Sancte Deus, sancte Fortis, sancte & Immortalis, Conuentus venias faceret super terram, visa est etiam anima illa cum maxima gratitudine leuatis ad cœlum oculis & manibus simul cum congregatione genua flectendo laudes Domini personare pro eo, quòd ad talem locum ipsum perduxisset, in quo ex laboribus suis per merita earum, quibus prouiderat, saluberrimum animæ suæ consecuturus esset effectum: confitens se recognoscere, quoniã vbicunque locorum in toto mundo fuisset, semper secundum conditionem suam victum necessarium laboribus manuum suarum acquisisse, ipsum oportuisset: ex quibus tamen nunquam talem fructum salutis obtinuisset in anima, quam nunc per merita ipsius Conuentus ex laboribus suis fuit adeptus.*

Vis magna orationum Conuentus apparuit in hoc factis, & apertius in lib. 4. Dial. S. Greg. c. 37.

De

De pœnis fratris F. qui tamen liberatus fuit precibus S. Gertrudis.

CAPVT XVIII.

Cum oraret pro anima fratris F. conuersi nostri noster per defuncti, vidit animam eius in specie bufonis teterrimi in seipso horribiliter ardentis pœnis pro delictis suis cruciari. Videbatur enim, quòd quasi sub vno brachio aliquid haberet reconditum, vnde infamabiliter torquebatur. Insuper videbatur pœnam eius multum aggruari ex eo quòd quasi mole grauissima deprimebatur ad terram adeo, vt nullatenus se posset erigere. Vnde intellexit, quòd ideo in specie teterrimi bufonis appareret, quia in habitu religionis intelligentiam suam neglexerat dirigere ad diuina. Addebatque ac diuersis in seipso torquebatur cruciatibus pro varijs, quas commiserat, culpis. Cruciatum verò, quem sub vno brachio sustinebat, quasi in occulto, intellexit eum commouisse, pro eo quòd sine licentia prælati sui nimis in acquirenda substantia temporali laborabat, & quandoque etiam conquesta occultabat. Sed & depressionem ad terram, quæ eum maximè grauabat, pro eo tolerabat, quòd prælati suo rebellis fuerat. Hinc alia vice legens Psalmos & vigilias debitas, interrogabat Dominum quid remedij anima eiusdem ex hoc consequeretur: respondit Dominus: *Quauis animabus multum proficit quicquid fit pro remedio earum in vigilijs cæterisque orationibus: tamen multo plus valet eis, cum ex affectu oratur pro eis. Ad similitudinem sicut aliquis*

Hæc S. Gertrudis est de qua agitur in his libris: scilicet Mäsfeldis.

Q 9 4

habens

habens lutofas manus, si frequentius super eas aquam funderet, tandem mundarentur, cum lutum liquefieret, & cum aqua deflueret. Si verò violenter eas laueret, etiam modica aqua contentus, citius mundaretur: Sic sciendum est, quod supra multas lectas vigilias & alias orationes maiorem habet effectum, vnum verbū ex affectu ardenti oratū & multo maiorem obtinet relaxationem animabus, quam si multum pro eis esset lectum tepido corde.

Quantum fauerint orationes S. Gerardi cuiusdam suo propinquo in pœnis constituto: ac de suffragijs Ecclesiæ.

CAPVT XIX.

DVm obitus cuiusdam propinqui ista audiente, nūciaretur cuidam personæ, quæ in tantum inde turbabatur, quod ista flexit ad compassionem, ita, quod pro anima defuncti intentius se exhiberet ad orandum: edocta est à Domino, quod hoc dispensatione diuina factum esset, vt se præsentem prædictæ personæ obitus nunciaretur. Ad hoc cum ista diceret: Domine, sine ista cōpensione benè potuisses mihi dedisse gratiam orandi pro anima ista. Dominus respondit: Speciali delectamento mihi in hoc opere complaceo, cum homo naturalem commotionem cum bona voluntate ad me dirigit: & sic bonum opus perficit. Post hæc dum diutius pro iam dicta anima oraret; apparuit eadē in specie bufonis nigra sicut carbo & ex immensitate pœnarum tanquam in se ipsam retorta.

Ista

Ista verò dum negotijs amoris istans dulcissimo amatori suo blandiretur, inter cætera dixit ad eum: Eia Domine mi, velles ne causa mei animæ illi misereris? Cui Dominus tanquam blandiendo dixit: Non solum animæ illi, sed etiam alijs animabus volo amore tui misereri. Et adiecit Dominus: Quomodo vis, vt impendam illi misericordiam, an vis, vt omnem culpam dimittens ab omni tormento eam liberem? Ad quod ista: Fortè non expediret hoc iustitiæ tuæ. Et Dominus: Benè expediret, si tamen cum vera fiducia hoc à me peteres. Quia ego Deus futurorum præscijs in agone suo aliquibus intentionibus ipsum ad hoc coaptauit. Tunc ista: Eia salus animæ meæ, persee hoc secundum tuam misericordiam: quia ex dono tuo verè confido de tua pietate. Quod cum diceret, confestim anima defuncti exurgens, stetit in forma humani corporis, & deposita omni nigredine, prætendit albedinem cutis squalidæ cum ingenti lætitiæ & gratiarum actione, tanquam de omnibus pœnis liberata. Intellexit tamen ista, quod squalida cutis illa adhuc esset purganda vsq; ad albedinem niuei coloris, antequam digna esset frui præsentia deitatis. Et illa purgatio hac similitudine fiebat in anima, tanquā si tōsionibus ferreis purgaretur à rubigine. Insuper propter consuetudinem peccandi, quia per tan longum tēpus in peccatis permanserat, anima ipsius tam difficulter suscepit candorem sicut humanum cor difficulter posse tolerare, quod corpus per circulum anni permaneret diftensum in sole ad dealbandum. Ista quoque dū miraretur quomodo inter tales molestias anima illa ita læta esse posset: sic instructa est, quod anima, quæ tā magnis &

Q 9 5

nis &

nis & diuersis peccatis decedit, communibus suffragijs Ecclesiæ non ita facile iuari potest, quæ singulis momentis descendunt super purgandos, velut ros saluberrimus & vnguentum suauitatis, seu potius dulcissimæ refectionis. Tunc ista gratias agens, requisit a Domino, dicens: Notifica mihi amantissime Domine, quibus laboribus siue orationibus homo hoc à tua misericordia possit obtinere, vt anima cuiuslibet defuncti liberetur ab hoc terribili pondere, nunc quasi bene valere ex suffragijs Ecclesiæ, quibus sine intermissione letificatur? Ad quod Dñs: Nullos labores facere seu orationes dicere potes, quibus alicui animæ tale ac tantū adiuuamen proueniat, quā per talem amoris affectum, qualem tu sensisti in hac hora. Et sicut hoc nullus homo per se potest habere, nisi ego dederim: sic etiam tale auxilium nulli animæ præstari potest post mortem, nisi quæ speciali gratia hoc promeruerit in hac vita. Scias tamen hoc ipsum intolerabile grauamen processu temporis reuelari quibuslibet orationibus siue laboribus amicorum fideli intentione peractis: & ita citius vel tardius liberantur, secundum quod conatus fidelium pro eis affectuosiore instat deuotione: & etiam secundum quod in hac vita promeruerunt.

vide S. A mb.
li. 2. Epi. 3. 8.
& Fedam. li.
5. hist. Angli.
c. 13. & Caiet.
to. 7. opuscu.
tract. 16. q. 5.
& 6.

Aug. li. de eu
ra pro mor
tuis agenda.
Et in Euchi
rii c. 109.
Ita exposuit
Caiet. in opu
sculo. to. 1.
tract. 16. q. 5.

S C O L. Verba hæc sunt verissima, & à Diuo Augustino mutuata: sed non à viris doctis vno modo intellecta & exposita. Quidam enim arbitrantur omnes animas in Purgatorio existentes iuari posse communibus Ecclesiæ suffragijs: tamen de facto non iuari particularibus orationibus singulariter, & suffragijs quæ fiunt

fiunt pro illis, nisi tantum illæ quæ peculiariter meruerunt, vt sibi talia prodesent. Tunc insuper addunt, & exponunt illas peculiariter meruisse hoc; quæ dum agerent in terris, habuerunt specialem deuotionem ad clauas Ecclesiæ, & sollicita fuerunt pro animabus aliorum: ita, vt in Purgatorio videatur Deus par pari res ferre illis: vt sic se habeant fideles cum illis tunc, quod modo ipsæ cum alijs se gesserant dum viuerent. Verum neque ea est mens neque verba Augustini: non enim dixit suffragia iuare illos defunctos, qui meruerunt, vt illis prodesent: sed qui meruerunt, vt sibi prodesse possent. Quales sunt omnes in Purgatorio existentes, nulla earum exceptarunt: solum voluit excludere animas Damnatorum, quarum nulla meruit, vt suffragia hæc sibi prodesse possent. Itaque generalia Ecclesiæ suffragia, omnibus animabus Purgatorij profunt de facto: particularia tamen, non omnibus, sed illi solum animæ profunt pro qua fiunt, ex intentione suffragantis.

Existimant autem nonnulli, suffragia, quæ fiunt pro aliquo vno, non tantum ei prodesse, sed etiam omnibus alijs: nec minus alijs quam illi. Sicut lucerna accensa pro Domino, equaliter illuminat seruos existentes in eodem loco. Non est autem apta & commoda hæc similitudo, sed rectius comparantur pecuniæ, quæ si pro vno tantum debitore persoluitur, aliorum debita non exoluit. Præter hæc igitur peculiariora, sunt alia Ecclesiæ communia suffragia, pro omnibus defunctis: vt quibus desunt parentes & amici peculiariter qui eos adiuuet, ne maneant auxilio destituti, iuuantur à communi matre omnium Ecclesiæ. Idem verò quod Augustinus, docuit etiam Gregorius Magnus.

Hos citat. S.
Tho. 4. d. 45.
q. 2. ar. 4.

4. Dialog. ca.
39. & 37.

Anima

¶ Anima igitur sæpius dicta cùm sentiret remedium ab oratione, expandens manus suas ad Deum oravit, vt fusciperet illud in affectu amoris illius, quòd ipse per se descendendo de cœlis subijt mortem, & ex eodem illis restitueret, qui pro se orabant, cùm optimè indigerent. Tunc Dominus in signum exauditionis videbatur quasi de manibus animæ accipere drachmam vnā, & eam repone ad rependendum orantibus in remunerationem.

In fine illius
cap.

S C O L. Quauis plura sint genera suffragiorum, quibus fideles Christi auxiliari possunt animabus in Purgatorio existentibus: nempe ieiunia, peregrinationes, eleemosynæ, atque ijs similia: tamen de sola oratione fit hic mentio quia non vno tantum modo iuuat oratio, sed duobus. Altero, quia est opus pœnale atque laboriosum, & hoc modo dicitur satisfactoria. Altero, quia est impetratoria: (hoc enim est peculiare orationi) orationes namque Sanctorum, tum nobis, tum animabus in Purgatorio profunt: quæ licet non sint:

Aug. ser. 32.
de verbis Apostolis.

satisfactoriæ, impetratoriæ sunt. Quocirca Diuus Augustinus dixit, orationibus Ecclesiæ & sacrificio saluari, & eleemosynis non est dubium animas iuari.

Chry. ho. 141.
in 1. ad Cori.

Et Chrysostomus: Iuuetur mortuus, non lachrymis, sed precibus, supplicationibus, & eleemosynis. Et venerabilis, inquit Beda, fuisse hoc Angeli cuiusdam testimonium. Multos preces viuentium, & eleemosynæ, & ieiunia, & maxime celebratio missarum, vt ante diem iudicij liberentur, iuuant. Denique finiam cum D. Gregorio

Greg. 4. Dial.
cap. 57.

Magno, qui cū dixisset: Sacræ victimæ illis mortuis profunt,

sunt, qui hęc viuendo obtinuerant, vt eos etiam post mortem bona adiuuent, quæ hęc pro ipsis ab alijs sunt. Inter hæc autem pensandum est, quod tutior sit via, vt bonum, quod quisque post mortem suam sperat agi per alios, agat ipse dum viuunt per se. Bestius quippe est liberum exire, quàm post vincula libertatem querere. Debemus itaque præsens seculum, vel quia iam conficimus defluxisse, tota mente contemnerè: quotidiana Deo lachrymarum sacrificia, quotidianis carnis eius, & sanguinis hostias immolare. Hæc namque singulariter victima ab æterno interitu animam saluat, quæ illam nobis mortuæ & æterni per mysterium reparat: qui licet resurgens à mortuis iam non moritur: tamen in se ipso immortaliter, atque incorruptibiliter viuens, pro nobis iterum in hoc mysterio sacræ oblationis immoletur. Sed necesse est, vt cum hæc agimus, nos metipso Deo in cordis contritione mactemus: quia, qui passionis: Dominicæ mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Tunc ergò verè pro nobis hostia erit Deus, cum nos ipsas hostiam fecerimus: post hæc (inquam) Sanctus Doctor sic dialogorum sermonem mirabili periodo conclusit. Igitur dum per indulti temporis spatium, licet dum iudex sustinet, dum conuersionem nostram, is qui culpas examinat, expectat: consemus in lachrymis duritiam mentis: formemus in proximis gratiam benignitatis. Et audenter dico, quia saluari hostia post mortem non in digebimus, si ante mortem Deo ipsi hostia fuerimus.

De obla.

De oblatione hostiæ salutariæ & vigiliarum, que propitiis
parentibus fieri solent in ordine sancti Beati

Et de magno Psalterio
pro defunctis

CAPUT XX.

Dominica, qua agitur communis memoria pro animabus parentum congregationis, dum post sumptam sanctam communionem, hostiam illam offerret Domino, in remedium prædictarum animarum, & statim magnam multitudinem videret, de quibusdam infimis tenebris ascendere, sicut scintillæ sparguntur ab igne, quasdam in similitudine stellarum, quasdam vero alterius speciei: illa perquirens, si numerosa illa multitudo esset ex parentibus nostris, tale à Domino recepit responsum: Ego propinquissimus vester sum pater & frater, & sponsus, ergo afnissimi vobis sunt mei speciales, quos nolo expertes esse à communi memoria parentum vestrorum. Vnde cum his sunt intermixti. Et ideo ista disposuit semper orare potius pro spectabilibus Domini. Item alio anno, cum Virgiliae paschales, vidit agnum quendam niuere candoris (sicut agnus paschalis solet depingi) quasi ex vultu cordis suo emittentem rivos sanguinis in aureum calicem, & dicentem: Ego ipse sum propitiaturus omnibus illis animabus, quibus hodie in loco isto paratur conuiuium. Cum conuentuslegeret magnum Psalterium pro animabus (quod dicitur, animabus multum proficuum) & ista, vice quadam communicatur, deuotius oraret pro animabus, interrogauit Dominum.

minum. Vnde hoc esset, quod ipse Psalterium illud tantopere acceptaret, quod etiam animabus tantum proficeret eum (vt sibi videretur) ex multiplicitate rationum, quæ orationum magis gigneretur, redemptum quam deuotum. Dominus respondit: Nihil amoris habeo ad redemptionem earum, instigat me. Vnde ad similitudinem, si rex aliquis qui detineret quosdam miserissimorum suorum in captiuitate, quos libenter dimitteret absolutos, nisi eum iudicium iustitiæ prohiberet, tandem nimio zelo redemptionis eorum impellente, dum non haberent unde se redimerent, rex utique à quocunque militum suorum acceptaret, si vel saltem pro argento, & auro, vel aliud quid pro liberatione eorum illi ponderaret ad mensuram debiti eorum, vt vel sic occasionem dimittendi eos haberet, sic & ego accepto quod mihi pro animabus eorum (quos pretioso sanguine & morte mea redemi) offertur, vt habeam occasionem eas à poenis absoluendi, & ad gaudia ipsis ab æterno præparata, perducendi. ¶ Tunc illa: Quam acceptus est tibi labor earum, quæ tibi hoc persolunt Psalterium? Respondit Dominus: Acceptus certe, quoties aliqua liberatur anima per orationes earum. Et hoc ipsis indubitanter restituam in tempore opportuno, secundum omnipotentiam meam liberalissimæ pietatis. Hinc illa: Et quot animas, inquit, dignatur tua clementia cuiuslibet orationibus donare absolutas? Respondit Dominus: Secundum quod cuiuslibet affectus meretur. Et subiunxit Dominus: Amor ingentis benignitatis meæ instigat me quod ad vniuscuiusque sororis, huius vestri monasterij preces aliquibus animabus existen-

existentibus in Purgatorio fauceam. ¶ Alia vice dum iterum oraret pro animabus, vidit animam cuiusdam militis (qui, ut æstimō, ante xiiij. annos vel amplius obierat) in specie in manis bestię, quę videbatur tot habere cornua grandia, quot alię bestię crines solent habere. Et videbatur hęc bestia desuper os inferni vno tantum stipite sub latere sinistro (cui tota incumbebat) sustentata. Contra quam omnis pœna & miseria inferni euaporans, intollerabili & ineffabili eam cruciatu torquebat. Nec omnino aliquod remedium ex aliquibus suffragijs Ecclesię recipiebat. Ista verò in consideratione bestię illius admirans, intellexit diuinitus inspirata, quòd vir ille viuens ad huc in corpore, maximè deliquisset in superbia & eleuatione. Et ideo peccata eius in modum cornium creuissent super eum, & in tantum induruissent, quòd quandiu in pelle sua bestiali anima eius maneret, nullum omnino remedium percipere posset. Per stipitem verò, cui soli incumbens sustentabatur, ne incideret in infernum, intellexit, quòd quandoque voluntatem bonam habuerat ad huc viuens, per quam cooperante sibi misericordia Dei detentus esset: ne tartarus eum penitus absorbuisset. Tunc ista, Deo donate, misericordia mota super eum, legit magnum Psalterium, & ipsum obtulit diuino cordi pro remedio animę ipsius. Et ecce statim videbatur dissolui bestialis illa pellis, & anima illius in specie pueruli valdè adhuc maculosi exiuit. Hinc iterum ista orante pro ea, trāsata est in domum quandam, vbi plures animę videbantur congregatę. Et cognouit quòd in illo loco suffragia Ecclesię sibi possent subuenire, quarum solatio ab hora mortis suę

vsque

vsq; in illā horā, qua ad preces huius electę Dei à bestiali pelle liberata, & in hūc locū est translata, caruerat. Animę verò ibidē cōmorantes, multam benignè suscipiētes animā illam, quasi locū sibi inter se preparare videbātur. Quod ista considerans, ex intimo cordis affectu Dñm exorabat, vt animabus illis talē benignitatem animę illi exhibitam recompensare dignaretur. Cuius precibus Dominus acclinatus mox transtulit eas ad refrigeria diuersis delitijs valdè amœnas. ¶ Hinc ista iterum requisit a Domino, dicēs: Quę fructum consequitur congregatio nostra, Domine, de magno Psalterio quod legit? Respondit Dominus. Illud, de quo dicitur. Oratio tua in sinum tuum conuertetur. Insuper ex abundantia benignissimę pietatis meę hunc fructum ipsis superaddam, propter charitatem, qua fidelibus meis subueniunt ad laudem meam, quod vbi post hoc idem Psalterium persoluetur, ex hoc quęlibet earum gratiose participabit. ¶ Hinc vice alia dixit ad Dominum. O Pater misericordiarum, si quis amore tuo instigatus hoc Psalterium ad laudem tuam persoluere desideraret, pro remedio tuorum fidelium defunctorum, nec posset tot Missas & elemosynas obtinere, quod ad idem pertinet Psalterium, quid tibi posset obsequij facere, quod simili modo acceptares? Respondit Dominus. Vt secundum numerum missarum ipse suscipiat corporis mei Sacramētum pro remedio animarum. Et pro qualibet elemosyna iterum legat, Pater noster, cum collecta. Deus, cui proprium est, pro conuersione omnium peccatorum & vnum opus charitatis faciat, etiam pro singulis elemosynis.

R r

Quid

Quid sit Psalterium magnum, de quo sæpius fit
mentio in hoc libro.

DE hoc magno Psalterio, quid sit, aut quomodo lega-
tur, fortasse dubitabit lector, quandoquidè minus hic
quàm ut satisfieri possit unicusq; expressum est. Videtur igi-
tur quantum ex libris exercitijsq; huius virginis accurate
perspectis extrahi potuit, hic qui sequitur, tenendus modus.
Primo videlicet sumpta venia flexis genibus dicēs. In unio-
ne illius super celestis laudis, qua super gloriosa Trinitas
sola sui ipsius perfecta laus est, quæ deinde manat in bene-
dictā humanitatem tuā, dulcissime Domine Iesu Christe,
atq; in gloriosam matrē, omnesque Angelos, & Sanctos
tuos; iterum refluit ab eis in abyssum divinitatis tuæ,
unde fluxerat, offero tibi hoc Psalteriū ad laudem & glo-
riam tuā. Atque ex affectu totius universitatis adoro, sala-
to, & benedico te, gratias agens pro amore, quo propter
nos incarnari, nasci, ac triginta tribus annis fame, siti, la-
boribus & doloribus affici, ac te ipsum nobis in sacramen-
to relinquere dignatus es; obsecrans te, ut hoc Psalterium,
quod pro anima illa vel illis, aut pro vivis seu defunctis,
pro quibus orari vis offero, unire & permiscere digneris me-
rito sanctissimæ vitæ & cōversationis tuæ. Et ex eiusdem
abundantia supplere & perfecte restaurare quicquid negle-
xerūt aut omiserunt in tui laude, gratiarū actione, dilec-
tione, orationibus, virtutibus cæterisque bonis operibus &
obsequijs tibi debitis, quæ per gratiā tuā facere potuissent
& nō fecerūt, seu impure & imperfecte fecerūt. ¶ Secūdo
sumpta venia flexis genibus, dic. Adoro, saluto, & bene-
dico te dulcissime Dñe Iesu Christe, gratias agēs pro amore
quo tu creator univērsorū ad redimēdū nos, ab hominibus
dignatus es capi ligari, trahi, cœculari, verberari, conspu-
flagel-

flagellari, spinis coronari, condēnari, Crucē bailare, nudā-
ri, crucifigi, & acerbissima morte occidi, læceaque cōfigi.
Atq; in eiusdē amoris unione offero tibi has indignas orā-
tiones meas, obsecrans te, ut per meritum tuæ sanctissimæ
passionis & amoris delere & perfecte abstergere digneris
quicquid animæ, pro quibus oro, unquā contra voluntatem
tuā peccauerūt, cogitationibus, locutionibus, & operibus
malis. Et, ut offeras Deo Patri omnem vulnerati corporis
& dolorosæ animæ tuæ pœnā & dolorē, merita & exer-
citia, pro omni pœna, cui apud iustitiā tuā devinentur obli-
gata. ¶ Tertio, stando dic devote. Adoro, saluto, & bene-
dico te dulcissime Domine Iesu Christe, gratias agens pro
amore & fiducia, quibus nostrā carnē devicta morte re-
surgens glorificasti, in cœlūque ascendens ad dexterā Pa-
tris collocasti, obsecrans te, ut animas, pro quibus oro, tuæ
gloriæ & victoriæ participes efficere digneris. ¶ Quar-
to, sumpta venia, dic: Saluator mundi salva nos omnes, san-
cta Dei genitrix Virgo semper Maria ora pro nobis, pre-
cibus quoque Sanctorū Apostolorū martyrū, & Confes-
sorū atque sanctarum Virginum suppliciter petimus, ut a
malis omnibus eruamur, bonisque omnibus nunc & sem-
per perfrui mereamur. Adoro, saluto, & benedico te dul-
cissime Domine Iesu Christe, gratias agens pro omnibus
beneficijs quæ gloriosæ Matri omnibusque electis tuis un-
quam impendisti, in unione illius gratitudinis, qua om-
nes sancti gratulantur se per Incarnationem, Passionem,
& Resurrectionem tuam beatificatos; obsecrans te, ut ex
eiusdem gloriosæ Virginis & Sanctorum meritis & pre-
cibus supplere digneris istis animabus, quicquid eis deest
ex proprijs. ¶ Quinto legas devote C. L. Psalmos, ut ha-
bentur in ordine Psalterij, subnectendo post quemlibet

Tsalterij versus hanc orationem, Ave Iesu Christe splendor Patris, princeps pacis, ianua cæli, panis vivus, virginis partus, vas civitatis. Et in fine cuiuslibet Psalms flexis genibus: Requiem aeternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Præterea devote dices aut dici facies C. L. aut saltem L. vel ad minus XXX. Missas, seu loco earum toties communicabis. Item C. L. elemosinas facies, seu loco cuiuslibet Pater noster, & Deus cui proprium &c. suscipe deprecationem nostram, & quos delictis &c. dices pro conversione omnium peccatorum. Et C. L. opera charitatis superaddes. Opus charitatis est, quicquid ex charitate Dei impenditur proximo, ut puta illi benefacere, consulere aut verbum bonum dare: aut laborare, vel curare pro alijs. Hæc de magno Psalterio, cuius virtus in præcedentibus commendatur, dicta sint.

De septem Missis S. Gregorij Papæ.

De Missæ autem valore videtur ipse in 4. Dial. c. vlt.

Ceterum his non incongrue adijciendas putamus septem Missas beato Gregorio Papæ divinitus, ut maiorum nostrorum habet traditio, reuelatas, eo quod ad liberandam animam à pœnis suis miræ sint virtutis & efficacie, ut pote quæ meritis Christi potissimum sunt subnixæ. Debes autem sub qualibet harum missarum, si facultas adsit, in honorem passionis Christi septem luminaria accendere, & septem diebus, quolibet die quinque Pater noster, & Ave Maria legere, & septem elemosinas dare, & unam etiam vigiliam defunctorum legere, quolibet horum dierum pro septem donis Spiritus Sancti. Prima itaque Missa est, Domine ne longe, cum passionem

integra

integra, ut in die Palmarum; sub cuius memoria rogandus est Dominus per captivitatem suam, quæ sponse se tradidit in manus peccatorum, ut liberaret animam à captivitate pœnarum, quam sua propria meruit voluntate. Secunda Missa, Nos autem gloriamur, cum passione Domini, ut feria tertia post Palmarum, sub qua rogandus est Dominus per iniustam sui condemnationem ad mortem, ut animam liberet à iusto iudicio suo. Tertia Missa In nomine Domini cum Passione, sicut in feria quarta post Palmarum, sub qua rogandus est Dominus per innocentem sui afflictionem, pendentiamque dolorosissimam in Cruce, ut liberet animam à debitis pœnis. Quarta Missa erit etiã (Nos autem gloriamur) ut supra cum Passione: Egressus Iesus, ut in die Parasceves, sub qua rogandus est Dominus per suam acerbissimam mortem, & transfixionem cordis, ut sanet animam à pœnis & vulneribus peccatorum. Quinta Missa Requiem aeternam, sub qua rogandus est Dominus per sanctam sepulturam suam, qua ipse cæli terreque Dominator dignabatur in terra recõdi, ut animam eruat à fonte peccatorum. Sexta Missa Resurrexi, ut per gloriam iucundæ resurrectionis suæ animam ab omnibus peccatorum maculis mundare, & suæ gloriæ participem facere dignetur. Septima Missa est Gaudemus, ut in die Assumptionis B. Mariæ, qua Dominus Iesus & mater sua rogandi sunt per gaudium, quod in die Assumptionis suæ suscepit ipsa mater misericordie, ut detur animæ precibus & meritis ipsius gloriosæ Virginis, ab omni impedimento absoluti, & cælesti sponso feliciter sociari. Hæc si pro alijs feceris, in hora mortis oratio tua in sinum tuum multiplicato fructu revertetur. Si autem hæc ipse pro te feceris dum vivis, hoc tunc longe melius est, quam post mortem ea ab

*alijs expectare, & fidelis Dominus, qui occasionem bene-
faciendi querit, custodiet reddetque ea tibi in tempore suo.
per viscera misericordiae suae, in quibus visitavit nos oriens.
ex alto.*

Quid lucretur qui sua merita alteri communicat.

CAPVT XXI.

PRO anima cuiusdam defuncti cum offerret Deo om-
ne opus bonum, quod ipse pius Dominus vnquam
dignatus est in ea & per eam operari, vidit illud ante
thronum diuinæ maiestatis præsentari, in similitudi-
ne diuersorū pulcherrimorū xeniorum. Et Dominus
illud valde benigne attraxit, quasi gauderet se aliquid
habere vnde indigentibus benefacere posset, qui pro
prijs factis non meruerant beneficia sua, hinc vidit be-
nignissimū Dominum cuilibet operi sibi ab ipsa obla-
to aliquid addere ex liberalissima pietate sua: & sic illi
remittere, vt pro bona voluntate nunc duplicatum re-
ciperet, & conseruaret in æternam remunerationem.
Per quod intellexit, quod homo non perdit, sed mul-
tum lucratur in charitate alios adiuuando.

¶ Die quodam dum celebraretur Missa pro anima
cuiusdam pauperulæ ipso die sepeliendæ ista miseri-
cordia mota, legit pro animæ ipsius remedio, quinque
Pater noster in honorem quinque vulnerum Domi-
ni. Tunc inspirata diuinitus, obtulit etiam in charitate
Dominio omnia, quæ diuina pietas in ea & per eam vn-
quam dignata est operari, ad augmentum beatitudi-
nis eiusdem fœminæ. Quod cum fecisset, statim vidit
animam.

animam eius in locum suum sibi in cœlis à Domino
præparatum honorabiliter sublimari. Tunc ista requi-
siuit à Domino, vnde anima illa hoc promeruisset,
quod ad preces suas, & oblationem factam pro ea tan-
tum beneficium consecuta esset? Respondit Domi-
nus. Cum tribus hoc promeruit. Primo, quia videlicet
semper bonam habuit voluntatem, & desiderium in re-
ligione seruiendi mihi, si facultatem habuisset. Secun-
do, quia religiosos & quosque bonos homines dilexit.
Tertio etiam, quia libenter ipsis ob honorem meiser-
uuit & benefecit. Et subiunxit Dominus. Quantum
à quoquam hominum hæc tria prædicta acceptem, in
animæ illius sublimatione perpende. ¶ Cum quædam
obijisset, quæ per omnem vitam suam pro remedio ani-
marum plures facere solebat orationes: sed humana
fragilitate in perfectione obedientiæ aliquantulum
negligens extiterat, præferens quandoque rigorem ie-
iunij, vigiliarum, & similia virtuti obedientiæ, visa est
quasi diuersis monilibus ornata: sed sub illo ornatu
graui pondere lapidum impedita duci ad Dominum à
pluribus. Cumque ista videns hoc miraretur, edocta
est quod personæ ducentes erant animæ ipsius ora-
tionibus liberatæ: ornatus verò verba orationum, sed
lapides culpa in obedientiæ. ¶ Post hoc Dominus of-
tendit vitam animarum ad eelum in similitudine val-
de stricti asseris parum procliuius, qui difficillime pote-
rat ascendi, & oportebat, vt ascendentes se iuuaret am-
babus manibus asserem hinc inde cautè tenentes. Per
quod notabatur, quod per opera bona animas oportet
reiuuare. Qui etiam Angelos promotores merentur
habere, multum proficiant. Nam videbantur ex vtra-

que parte terribiles griphones, scilicet dæmones, circumvolare ad impediendum animas, sed ostendebatur solatium religiosorum sub obedientia viuentiam, quali idem asseri haberet ex vtraque parte perticas, per quas tenere se poterant ne caderent. In illa verò parte, ubi Prælati negligunt subditos per obedientiam regere, videbantur perticæ deficere, & anxie casus timebatur. Illæ autem animæ, quæ se voluntarias ad obedientiam exhibuerant, manibus proprijs imperticis se tenentes, seque transibant, Angelis adiuuantibus & omnia impedimenta emouentibus ab ipsis. ¶ Alia quædam dum defuncta esset, apparuit quasi ex auribus ipsi creuisset aliqua durities ad modum cartilaginis, quam cum magna difficultate ungulis radi oportebat, vsque dum annihilaretur. Et hoc pro eo, quòd audierat murmurationes & detractiones. In ore etiam videbatur habere hoc impedimentum, quasi corio sibi esset os obtectum interius, ne saperet sibi suauitatem diuinam. Et hoc pro eo, quoniam aliquando detraherat: Vnde edocta est à Domino, quòd si ista, quæ simpliciter hoc fecerat, & frequentius pœnituerat, talia meruit hi, qui contumaciter similia faciunt, simul enim corio habent lanceolas à lingua ad palatum; & de palato ad linguam pungentes, quæ pœnaliter lacerando, quasi detestabilem saniem effluere faciunt. Vnde abominabiles sunt omnibus cœli ciuibus. Tunc ista dixit gemens ad Dominum; Heu Domine, cum quondam ostendere solebas merita animarum; nunc magis ostendis purgationes culparum; Ad quod Dominus: Homines tunc magis inuitabantur donis gratiarum; sed nunc pœnis vix terrentur à peccatis.

¶ His

¶ His adiungere libet aliqua, quibus benignissima Dei pietas hanc virginem Gertrudem ad exitum suum dignata est præparare.

De mortis desiderio, quod Dominus in S. Gertrude succendit.

CAPVT XXII.

IN festo beati Martini, sub Responsorio, Beatus Martinus obitum suum: ista inardescens dicebat ad Dominum: O Domine, quando mecum similiter facies? Respondit Dominus: Nimis cito volo te de hac vita sumere: Ex quibus verbis ista nimio desiderio succensa, optabat dissolui, & esse cum Christo: cum tamen antea nulla sibi de hoc cura fuisset. Hinc feria quarta post diem Paschæ, dum sumptam communionem adhuc in ore teneret, diuino affatu taliter est salutata: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum. In quibus verbis sensit illam horam aduenisse, de qua in præcedenti beati Martini festo dictum audierat hoc verbum, scilicet, Nimis cito volo te de hac vita sumere. Tunc adiecit Dominus: Quantumlibet temporis hodiernæ diei superuixeris, hoc non tibi studebis viuere, sed laudem meam secundum desiderium tuum in omnibus lucraberis. Quòd igitur obitus eius ad tempus postea sit dilatatus ideo factum est, quia Dominus noluit eam transire absque merito desiderij & præparationis illius, ad quam eam per prædicta verba incitauerat. Nā quando, teste S. Gregorio, dilatata desideria crescunt, crescit etiā per consequens cumu-

Rr 5

lus

Jus meritorum. ¶ Alia vice, dum die quadam Domini ca iterum recoleret desiderium absolutionis à carne, Dominus subintulit. Elige quod vis, an iam exire de corpore, an infirmitate diutius exornari, quanuis in lō gainfirmitate sciam te pulverem negligentiarum abhorrescere. Tunc illa subijciens se tantæ dignationi Dei, sic ait. Fiat Domine mi volūtas tua: Et Dominus: Juste, inquit, mea esset ista electio. Ergo si tu propter amorem meum consentis peregrinari in corpusculo, ego manens in tē, in sinu meo te confouebo: donec itā dem post obitum tuum ad amœna perducam viriditas æternæ. Hinc per tempus desiderium eius est temperatum. Et post hæc ad tempus quoties ad se redijt, hunc versiculum audiuit sibi interius replicari: Colūbamea in foraminibus petrae. ¶ Post hæc cūm crescēte iterum desiderio expeteret accelerationem resolutionis suæ. Dominus respondit: Quæ vnquam sponsa tanto desiderio acceleravit venire ad locum illum, in quo sciret sponsum oportere desistere ab augmentatio ne ornatus sui, & in quo ipsa deinceps non permitteretur aliqua sponso xenia præparare? Post mortem enim, nec animæ meritum crescit, nec vltra poterit aliqua pro Domino sustinere. Ergo æquo animo sufferet dilationem mortis, & postremo quietis.

¶ Itaque communicatura vice quadam, dum nimio defectu virium laboraret, requisivit à Domino, si per instantem debilitatem, debitum carnis esset solutura? Vnde & tale accepit responsum: Cūm puella viderit nuncios sponsi sæpius aduenire & negotiari de his, quæ spectant ad nuptias perficiendas: dignum est etiā, ut ipsamet se præparet in his, quæ ipsam ad sponsalia

lia debeat. Simili modo conuenit, vt tu cūm sentias egritudinem, nihil eorum negligas, quibus velles ante obitū præparari. Tunc ista: Et quomodo scire potero desiderabilem illā horam aduentus tui, qua educes me de carcere carnis huius? Et Dñs: Ego duos Angelos ex principibus cœlestis Curia per aureas tubas faciam ad vtramque aurem tuam suauiter decantare. Ecce sponus venit, exite obviam ei. Et illa: Quid erit Domine vehiculū meum, cū per regnū illud iter faciam tibi dulcissimo vnico meo præsentanda? Respondit Dñs. Præualens tractus diuini desiderij ex intimo amore meo ad te directus te in meum regnū ducet. Tunc addidit illa: Quid tūc Dñe mi habebō pro sella? Et Dñs: Plena fiducia, qua de liberalissima pietate mea omne bonum speras, in hoc conductu sellam tibi præbebit. Et illa: Quo freno tunc regar? Respondit Dñs: Feruētissimus amor, quo totis præcordijs anhelas in amplexus meos, fiet tibi pro freno. Tunc illa: Cūm ignorem quid plus pertineat ad equitatum, nunc etiam vltius nescio perquirere, cum quibus in illa exoptabili via sim profectura. Ad quod Dominus: Quantumcūque nunc explorares, tamen in infinitum plus te inuenisse gaudebis: & in hoc sunt delitiæ meæ, quod nunquam humani sensus tantum poterunt inuestigare, quantum ego meis electis soleo præparare.

De aurea sagitta amoris.

CAPVT XXIII.

DVm quidam frater in capella prædicans, inter cetera dixit: Amor est aurea sagitta, quasi quid sagittaue:

gittauerit homo, hoc sibi quodammodo vendicaret: ergo stultus est, qui amorem suum terrenis occupat, cœlestia negligendo. Ad hæc verba ista inardescens dixit ad Dominum: O vtinam ego haberem hanc sagittam, quia absque dilatione te vnicum dilectum animæ meæ transigere vellem, vt te semper retinerem. Quod cum diceret, vidit Dominum versus eam tenentem auream sagittam, & sic respondentem: Tu propenis me vulnerare, si auream sagittam haberes: ergo cum ego hanc habeam, volo te transigere in tantum, quod nunquam amplius ad priorem redibis sanitatē. Iam dicta ergo sagitta videbatur tripliciter reflexa, scilicet, in prima parte, in media & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in anima efficit, eam vulnerando. Prima enim reflexio cum pertransierit animam, eo modo ipsam vulnerat, vt more languentis omnia transitoria penitus sibi reddat insipida in tantum, vt de cætero in nullo talium valeat delectari aut consolari. Secunda autem pertransiens facit animam (more febricitantis, qui ex acerbitate doloris, cum maxima in patientia expetit medicinam) supra modum desiderio adhærendi Deo: cum omnino sibi impossibile videatur citra ipsum aliquo modo posse respirare. Tertia deinde pertransiens animam ad inæstimabiliā perducit, quasi à corpore separando, nectareis torrentibus diuinitatis facit iucundē delectari. ¶ Post prædictam reuelationem, ista impertune desiderabat carnis debitum in antedicto loco, scilicet in capella, persoluere. Et cum hoc quandoque orationibus suis annexerit, quadam die à Domino tale accepit responsum: Ego te in exitu animæ tuæ faciam

eiam sub vmbra paternitatis meæ confoueri: sicut mater dilectum vteri sui in sinu veste sua coniectum facit pausare, dum per horrida maria transnauigat. Et post debitum mortis in amœnis pratis cœlestium videritatem mecum faciam delectari: sicut mater vult paruulum in portu, quem tamen noluit à molestia periculorum esse immanem in mari. Hinc ista gratias agens Deo, & à desiderio illo puerili desistens, totam se prouidentia diuinæ commisit. ¶ In oratione sua vice quadam pro hora exitus animæ suæ Dei misericordiam implorabat. Vnde tale accepit responsum: Quomodo deceret me, vt bene cepta tecum non optimo fine completerem? Et illa: Si tunc Domine transitum meum perfecisses, quando ex tuis responsis existimabam me morituram: tunc credo quod gratia tua me paratiore inuenisset, sed ex dilatione timeo quod propter teporem desidii meæ magis negligens deprehendar. Ad quod Dominus: Omnia, inquit, suum tempus habent in prouidentia sapientiæ meæ. Vnde si quid quolibet tempore feceris, pietas mea tibi referuat.

Exercitium mortis annue seruandum, & deuota

preparationes ad eam, Et de pietate Mariæ.

CAPVT XXIII.

Instructionem quandam valde vtilē conscripsit, quæ qualiter videlicet quilibet homo saltem semel in anno memoriam mortis suæ deuotē peragat, & incertam illam horam, qua potest, deuotione præueniat

ita, vt

ita, vt videlicet primum diem assignet extremæ suæ infirmitati. Secundum confessioni. Tertium vñctioni. Quartum communioni, & Quintum morti. Cùm verò hoc, vt alios docuerat, etiam ipsa recolere proponeret, & die Dominico præcedente hos dies per sanctam communionem auxilium diuinum in suum adiutorium inuocaret, legeretq; deuotè Psalmum, Què admodum, cum Hymno, Iesu nostra Redemptio, in vnione illa, qua amās anima vnus spiritus fit cū Deo. Ait illi Dñs: Commenda mihi omnia opera manuum tuarum. Item applica oculos tuos oculis meis, singulaque membra tua, vt de cætero nunquam nisi ad laudem & gloriam meam, & propter amorem meum commouearitur. Quod cùm faceret, videbatur velut quædam zona aurea prodire de corde Dei, qui circumcingens animam eius, ipsam indissolubili vinculo amoris Domino astrinxit. Hinc circa horam communionis, dum recoleret quòd præcedenti die libenter confessa fuisset, si facultatem habuisset, ac desideraret à Domino ab omnibus peccatis & negligentijs absolui, visus est Dominus animam illam beatam in se concludere, virtute suæ incomprehensibilis diuinitatis: sicut gemma includitur auro. ¶ Sequenti vero die, scilicet, feria secunda, dum bis legeret prædictum Psalmum, Quemadmodū, cum Hymno Iesu nostra Redemptio, in memoriam vnionis illius, qua diuinitas causa humanæ salutis adiuncta est humanitati, videbatur ad includendū in se animam duplicari. Die quoque tertio dū eundem Psalmum legeret, ter videbatur triplicari. Feria denique quarta, dum extremæ infirmitatis suæ memoriam celebraret, cū deuotione & orationibus ad

hoc

hoc assignatis: apparuit anima eius crucifixo adiuncta. Per quod dabatur intelligi, quod passio Iesu Christi, in cuius vnione ipsam infirmitatem suam obtulit Domino, animam ipsius sanctæ Trinitati decenter placitam faciebat: Feria quoque quinta, dum sub forma confessionis peccata sua in amaritudine cordis reuolueret coram Domino: singula quæ rememorabatur ex pietate Domini ea remittentis apparuerunt velut gemmæ splendentes eam mirificè decorantes. Feria deinde sexta, dum vñctionē recoleret, videbatur sibi Dominus dignatissimè adesse, & quasi de intimis cordis sui producere liquorem, quo oculos, aures, & es, cæteraque membra eius emendando deliniret. Quod cùm Dñs perfecisset, ait at illam: Ornatum hunc mihi commenda, vt more matris fidelissimæ ipsum tibi conseruauis vsque ad tempus idoneum, quo ipsum amplius nullis peccatis aut negligentijs poteris obfuscare. Cumque hoc deuotè faceret, visus est Dominus ornatum illum ab anima recipere, & in corde suo quasi in serinio tutissimo reponere seruandum. Sabbatho autem dum se ad communionem pro modula suo præparasset, sub Missa dum hostia sacrosancta elsuaretur, apparuerunt ante thronū diuinæ maiestatis quatuor gloriosi principes angelici: quorum duo Dominum Iesum dextra leuaque circumplectentes deducebant: alij verò duo animam deducentes obuiam Domino præsentabant. Quam Dominus blande suscipiens pectori suo ipsam acclinauit, & viuifico sacramento altaris eam sibi feliciter sociauit & vniuit. ¶ Dominico itaque die, dum recoleret diem extremæ suæ expirationis, cum orationibus ad hoc assignatis, deuotione qua potuit, affuit ei iterum

iterum Dominus dignantissima blanditate & singulā
 membra eius, quæ ipsa sibi offerebat in ad moritu-
 ra sibi que soli deinceps in laudem æternam & amo-
 ris exhibitionem victura; venerabili manu sua benedi-
 cendo efficaciter consignavit. Unde per hoc, quod
 Crux apparuit aurea, figurabatur, quod omnia opera
 ipsius de cætero ex virtute diuinæ vnionis deberent
 nobilitari. Per Crucem vero notabatur, quod omnes
 maculæ, quas postea contractura esset ex humana fra-
 gilitate, per virtutem passionis Christi sine mora de-
 berent aboleri. ¶ Ad elevationem hostiæ, dum offer-
 ret Domino cor suum mundo moriturum, & oraret
 vt Dominus dignaretur animam eius per suam inno-
 centissimam humanitatem reddere puram & ab om-
 ni peccato immaculatam, & per excellentissimam di-
 uinitatem suam omnigena virtute ditatam & orna-
 tam, nec non per virtutem amoris illius, qui summam
 diuinitatem coniunxit cum immaculata humanitate,
 dignaretur eam omnibus donis suis conuenientissime
 adaptare; videbatur Dominus cor suum deificum ve-
 lut vtriusque manibus expansum cordi ipsius similiter
 versus se expanso cum inæstimabili amore explicare
 & vnire. Tunc quasi de medio vtriusque cordium fœ-
 liciter conglutinatorum effloruit quædam arbor mi-
 ræ venustatis: quæ videbatur tanquam ex vna aureo
 & altera argenteo stipite in modum vitis mirabiliter
 circumuolui & in altissima proceritate protendi, ha-
 bens folia clare splendentia velut perlustrata solari ra-
 dio, fulgidæ semperque tranquillæ Trinitati. Per au-
 reum enim stipitem figurabatur diuinitas: & per ar-
 genteam anima ipsius sibi inuoluta. Cūque oraret pro
 sibi

sibi commissis, videbatur arbor iam dicta producere
 fructum pomorum pulcherrimorum. Quæ poma de-
 clinata demittebantur ad quælibet eorum, pro quibus
 orabat, vt ea per desiderium, & deuotionem decerpe-
 rent sibi ad veram salutem. Post hoc dum multum de-
 bilitata se ad pausandum lecto reclinaret dicens: Domi-
 ne quicquid deinceps admitto commodatum, hoc of-
 fero tibi ad laudem æternam. Respondit Dominus. Et
 in quibuscunque deinceps delinquens ex humana fra-
 gilitate, sint per virtutem meæ diuinitatis emendata.
 ¶ Hinc illa requisit à Domino, vtrum eam per infir-
 mitatem, qua tunc laborabat, educere dignaretur de
 hoc exilio? Cui respondit Dominus. Ego per hanc in-
 firmitatem deducam te quasi in locum mihi propio-
 rem. Sicut sponsus habens sponsam prædilectam in re-
 motioribus partibus commorantem, cuius amore æs-
 tuat, euocat quidem & proprio ducatu numerosque
 principum ac militum suorum circumuallatu, qui om-
 nes muneribus diuersorum xeniorum eam honorent,
 sumptibusque ei famulentur, deducit eam honorabili-
 ter ad castrum prope palatiū suum situm. Quo cū per-
 uenerit exhibet se ipsi coram omnibus principibus, &
 optimatibus suis in serenissima blâditate, donas annul-
 lum fidei in signum fœderis matrimonialis. Quia ergo
 ego Dñs Deus amator tuus fortis zelotes tecū suum &
 xenia, quibus in hoc itinere honoraris, sunt diuersa in
 cōmoda, & grauamina infirmitatis tuæ, quæ sine inter-
 missione suauiter resonant mihi & demulcent aures
 benignitatis meæ ad tibi cōpatiendum, & inclinât af-
 fectū diuini cordis mei ad tibi benefaciendū & magis
 magisque mihi attrahendū, ac vniendū. Cum vero ad
 sibi locum

locum tibi ab æterno prædestinatum peruenieris, hoc est ad tatum defectum viriū, quod morti approxima-
re videberis: tunc ego coram omnibus sanctis osculū
tibi præbebo & annullum fidei sponsalis, id est, sacra-
mentū extremæ vnctionis. Et quanto vnctionem sa-
cri olei acceleraueris, eo amplius adaugebis beatitudi-
nem tuā sicque in tali statu tam prope mihi cōmora-
beris, quod quam primum ad deducendum te in reg-
num meum æternum me præparare voluero, statim
propter vicinitatem commansionis, hoc per intelle-
ctū sentiens. Vnde exultabūt omnia tua intima simul
in occursum meū se præparantia. Sicque ego deducam
te per torrentem mortis temporalis, & intraham, pe-
nitulque immergam & absorbebo te pelago meæ ex-
cellentissimæ diuinitatis: quo vnus spiritus mecum effe-
cta mihi conregnabis in secula seculorum. ¶ Post hæc
adiexit Dñs. Si quis desiderat in extremis suis simili
aduentus mei consolatione lætificari, studeat quoti-
die vestimentis exquisitissimis, id est, operibus meæ
perfectissimæ conuersationis, per imitationem amici-
ri: studeat corpus suum subiugare & frenum iuuenti,
id est, propriam voluntatem suam, manui meæ cōlig-
net: plene confidēdo de mea pietate quod in omnibus
ei fideliter assistam, in quibuslibet bonis eius spiritum
paterne promouendo. Omniaque incommoda & ad-
uersa sua offerat mihi in laudem æternam. Tunc ego
de singulis quæ suffert, ipsum tanquā gemis præciosis
& ornamentis varijs decorabo. Si quando vero ex hu-
mana fragilitate contigerit ipsum retrahere mihi fre-
num prius consignatum propriam in aliquo perficien-
do voluntatem: hoc statim per pœnitētiā diluat ac

iterato

iterato mihi resignet suam voluntatem: & suscipiet
eum dextra misericordiae meæ, deducetque eum, cum
inæstimabili gloria, & honore ad regnum claritatis
æternæ. ¶ Dominica proxima post hoc dum celebra-
ret festum illud iucundissimum, quo de hoc egressa
exilio conspectui beatissimæ Trinitatis primo debet
ret assiti, & tanquam in excessu mentis oculos inter-
næ contemplationis perlustraret omnia merita & gau-
dia singulorum ordinum Angelorum & Sanctorum
& insuper in affluentibus bonis, quibus tam foeliciter
dotati sunt miro modo delectaretur: ex intimo cordis
affectu cœpit gratias agere pro eis. Similiter collauda-
bat Dominum pro omni dignitate, gratia, & gloria
beatissimæ Virgini matri impensa. Deprecabaturque
ipsam Matrem Virginem Mariam, vt ob amorem filij
sui dignaretur in supplementum indigentiarum ofer-
re pro ea Domino illas virtutes, per quas se maxime
cognosceret ipsi Domino virtutum complacere. Tūc
cœlorum Regina precibus deuote suæ prouocata, ob-
tulit filio suo virgineam suam castitatem, & suam pla-
cissimam humilitatem. Et suam immarcescibilem
charitatem. Quibus virtutum ornamentis cum Do-
minus animam induisset, omnes Sancti in tam præ-
cellentibus vestimentis virtutum illarum delectati,
exurgentes orabant humiliter ex charitate, vt etiam
omnia dona gratiarum dignaretur animæ illi infun-
dere. Tunc Dominus ad preces electorum suorum

imposuit pectori eius monile quoddam de-

centissimum innumerabilibus gem-

mis mirifice exor-

natum.

Sl 2

Decon-

De consolatione Domini & Sanctorum: Et de sacra communionē.

CAPVT XXV.

Recollecta intra se vice quadam, & retractans horam mortis suæ, dixit ad Dominum. O quanto honore & consolatione sunt foelices illi, qui in hac vita promeruerunt in fine vitæ suæ à sanctis tuis consolari & præmuniri. Qua consolatione oportet me indignam carere, cum nulli sanctorum tuorum condignum exhibuerim obsequium: nec etiam, vt verum fatear, alicuius sancti sciam desiderare solatium, nisi duntaxat tuum solum, qui omnium Sanctorum es sanctificator. Respondit Dominus. Nequaquam propterea priuaberis honore illo ac solatio Sanctorum meorum, quod me solum, vt dignum est, præfers omnibus illis. Vnde tempore exitus tui cum cæteri homines magis solent anxari aderunt tibi Sanctorum meorum solatia. Cum vero appropinquauerit hora illa præiucunda, qua alijs suffragari solent solatia Sanctorum: tunc nimirum egomet totus floridus & amœnus omnibus delitijs plenus cum omni delectamento diuinitatis & humanitatis meæ me tibi exhibebo.

¶ Cum igitur, vt supradictum est, ab ipso Domino diuersimode instigata esset ad desiderandam carnis absolutionem, atque post hoc per tempus epatis vitio ægrotare cœpisset, & à medicis, qui eam considerauerant, intellexisset, quod impossibile videretur ipsam de cætero pristinam recipere sanitatem: cum mira spiritus exultatione gratias proinde Deo referens, hæc verba interserebat. Quæuis, Domine mi, præ-

omnis-

omnibus delitijs hoc mihi exoptabile sit & iucundū, vt è carcere carnis educta tibi adiungar: tamen si tibi hoc placeret, eligeré vsque in diem iudicij hîc permanere, & in extrema miseria degere. Ad quod Dominus: Talis voluntas apud meam diuinam benignitatem obtinuit effectum. In illa die, cum videlicet te totam intraxero mihi, stillabunt montes, id est facti, hæc dulcedinem: quod tunc ad cumulum beatitudinis tuæ per totum mundum melliflui fient cœli. Hoc diuinæ dignationis benignissimum responsum ista cum maxima gratitudine suscipiens, ad suauiore cumulum gratitudinem simul recolligere cœpit, quæ alijs vicibus etiã sibi Dñs tã per ipsam, quã etiam per interpositas personas huiusmodi fecerat promissiones, & pro singulis deuotas Deo persoluebat gratiarum actiones. Acceperat enim in promissis à diuinæ pietatis superfluëtia: quod re vera amor diuinus omnes vires eius cõsumere deberet. Itẽ, quod Spiritu Sancto operante ex cõsilio semper venerandæ S. Trinitatis, vt omnia sua quæ tã per totã infirmitatẽ, quã etiã in morte circa ipsam agerẽtur, foeliciter perficeret virtute & operatione sua diuinã. Itẽ, quod amor ei seruire deberet, & omnes qui ei affectu vel factis, aliquid in charitate ministerium exhiberent in sua infirmitate à diuina liberalitate: hoc recepturi erant in remunerationem quod ipsis etiã amor Dei opem ferret in extrema sua infirmitate. Item, quod si quis deuotè pro ea Dñm laudans & gratias agens oraret pro quacunq; re, primo per amorem illum, quo eam Dñs ab eterno ad specialẽ gratiam elegit: secundo, quo eam suauiter attraxit: tertio, quo eam sibi familiariter vniuit: quarto quo

iucundè frucretur ea: & quinto, quo fœliciter eam cõ
 summare dignaretur: illius preces indubitanter veller
 adimplere, si salubria sibi essent quæ peteret. Item,
 quod promisit ei Dñs per veritatem passionis suæ sub
 sigillo mortis suæ pretiosæ, quod si quis in charitate
 cum bona voluntate in hora mortis præmuniret aut
 subsequeretur eam in omnibus, quibus ipse exitum suũ
 proprium desideraret communiri: & hoc tali intentio
 ne; quod adiungeret ei omnes, pro quibus Dominus
 veller orari: & ante inceptionem orationis offerret Do
 mino studium suum in vnione illius amoris, quod ipse de
 cœlo descendit ad terras, & omne opus humanæ Re
 demptionis perfecit: post finem vero orationis offer
 ret Domino studium suum in vnione amoris, quo Do
 minus mortem pertulit & eam cum omni fructu san
 ctissimæ humanitatis in die Ascensionis suæ Deo Pa
 tri præsentauit: ille in morte sua propria inuenire debe
 ret fructum, quem ista virgo, ex aliorum auxilio &
 oratione percepit.

*De modo quo sese gessit S. Gertrudis, atque orationibus
 quas recitabat in postrema sua infirmitate ante
 obitum suum.*

CAPVT XXVI.

Hinc vice quadam apparuit ei Dominus Iesus præ
 filiis hominum inæstimabiliter forma speciolus,
 mira blanditate suscipiens eam prope cor suum dulcif
 simum & omni beatitudine plenum. Videbatur enim
 quasi pro puluinari sternere ipsi omnem dolorem to
 tius cor

tius corporis sui sanctissimi, quem in Cruce pertulerat
 pro salute mundi, vt illius fructum saluberrimum ani
 ma sibi intraheret ad salutem æternam. Supposuit etiã
 capiti eius velut pro cussino omnem dolorem cordis
 sui dulcissimi, quem in Cruce pertulerat ex eo quod
 præsciebat amarissimam, turpissimam, & innocentissi
 mam passionem & mortem suam in tam multis fore
 infructuosam. His quasi pro linteaminibus candidissi
 mis, supposuit desolationem illam, qua ipse amicus fide
 lissimus ab omnibus amicis derelictus, velut fur aut la
 tro crudeliter comprehensus & immisericorditer vin
 ctus, ad mortem est propulsus, & insuper ab inimicis
 contumeliose derisus, subsannatus & iniurijs afflictus.
 Deinde contexit eam Dominus omni fructu suæ pre
 tiosissimæ mortis, vnde sanctificaretur secundam om
 ne beneplacitum diuinæ pietatis. ¶ Cumque sic ver
 sus amantissimum cor Dei, quasi in sinistro brachio ip
 sius suavissime repausaret, aspiciens vidit idem cor dei
 ficum (in quo reconditum latet omne bonum) sibi in
 similitudine horti vel paradisi, omni amœnitate & de
 lectatione spiritali plenissime patefactũ, arridere, in
 quo vernabant omnes anhelitus Christi sanctissimæ
 humanitatis, quasi pro viridissimo gramine: ac redole
 bant omnes cogitationes eius cordis sanctissimi in spe
 cie rosarum liliorum ac violarum, cæterorumque di
 uersorum florum amœnissimorum: nec non proceca
 venustate præpollebant singulæ virtutes Domini Ie
 su in specie vitis vberimæ, tanquam vineæ Engaddi,
 cuius botri suauissimi: que nimirum arbores virtutum
 diuinarum, ac vitæ verborum dulcissimorum, ramos
 & palmites suos circa altarium vniuersum dilatantes ip
 sum

sam mira & ineffabili delectatione releuabant Dominus etiam de singulis fructibus arborum diuersarum, scilicet virtutum suarum, videbatur animam eius blande reficere, & de botrorum dulcedine suauiter potare. Egrediebantur insuper quasi per medium cordis diuini tanquam tres riuuli purissimi, qui in se inuicem influentes miraculose cōuoluebant. Et ait Dominus ad eam: Ex his riuulis in hora mortis tuæ tam efficaciter potaberis, & anima tua ex hoc tam salubriter conualefcet ad summam perfectionem, quod vltra in carne permanere non poteris: sed interim horum aspectibus delectare ad meriti tui profectum æternū. ¶ Cūque deuote exoraret Deum Patrem, vt eam respicere dignaretur per innocentissimam Iesu Christi humanitatem puram & immaculatam ab omni peccato, ac per excellentissimam ipsius diuinitatem, ditatā & ornatam omnigena virtute, qua eadem gloriosa diuinitas floruit per sanctissimam humanitatem, precum suarum satis affectuosum promeruit consequi effectum. De hinc cum oraret, dicens Da mihi amantissime Pater, amatoriam benedictionem tuæ diuinæ pietatis, & cætera, extendens Dominus omnipotentem manum suam, eam signo sanctæ Crucis desuper consignauit: per quæ significabatur inæstimabilis fructus saluberrimæ passionis Iesu Christi, qui eā diuersimode lactificabat. ¶ Pausans igitur inter tales tātasque delicias, nō sicut æger decūbens lecto, sed sicut sponsa delicata in thalmo, imo sicut Deum hinc anima, quæ post Liæ fecunditatē basia Rachelis suauia inter diu optatos amplexus avidissime haurit, sic afflāte leniori austru diuinæ propitiōnis, recogitabat non

in amari-

in amaritudine animæ, sed quasi gaudens de bonis Domini sui sterilitatem præteritorum conatum suorum ex abundantia saluberrimorum pascuorum. Vnde collegit deuotiores oratiunculas, & etiam deuotissimas composuit, & illas replicans cum his persoluerit seu redimere nitēbatur, primo debita sua, quibus negligentius se instituisse iudicabat, videlicet, horas canonicas, horas B. Virginis, & vigiliās defunctorum, cæteraque similia. His quoque superaddidit redimere singulas virtutes, in quibus sibi videbatur minus iusto exercitata fuisse, scilicet, amorem Dei & proximi, humilitatem, obedientiam, castitatem, socialitatem, gratitudinem, congratulationem, compassionem, & similia. His etiam adiecit redimere spiritualia exercitia, quibus se negligentius inuigilasse reputabat, scilicet, laudes Dei, gratiarum actiones, emendationes, & orationes, non solum pro se, sed etiam pro tota Ecclesia. Hæc singula studebat redimere deuotissimis oratiunculis. Nec suffecit sibi quolibet vna tantum emendatoria suppletionē respondere, sed potius pro singulis, vt prædictum est, vice omnium membrorum suorum. cxxxv. oratiunculas persoluit, Pater noster, & Ave Maria, propter dignitatem interferens, & cuiuslibet, vt prædictum est, orationes tam melleas interponens, quod humanum cor trahere possent ad deuotionem. Et quātuis omnino certa esset ex constantia confidentiæ, tamen indignitatis suæ nunquam obliuiscens, ad ea, quæ certissime credebat se accepturam a liberalissima supereffluentiā pietatis Dei, quibus poterat oratiunculis pro modulo suo se capaciores exhibere satagebat. ¶ Inter hæc etiam regulam suam

St 5

inten-

intentissime relegens, singula verba tam deuotissimis supplicationibus ac pōderosis suspirijs remeticiebatur, quod non solum (vt prædictum est) neglecta, imo cooperante pietate Dei etiam perfecta nobilissimo ornatu decorare valebant. ¶ His per Dei gratiam intēssissime perfectis, omnes vires & sensus corporis & animæ ad aliona distendebat: inter alia deuotissime ruminando milienis vicibus eructabat tales versiculos, qui feruentiorem æstum desideriorum suorum ad Deum exprimerēt: & per cōsequens efficaciori attractu ipsum (cuius amore languebat) sibi medullitus intractum copularent. Et in his intentionem suam extendebat quantum altissime præualuit, in vnione amoris mutui affectus & gratitudinis semper venerandæ Trinitatis, & ex parte affectus totius creaturæ: vt deinceps eo veraciori confidentia ruminare posset versiculum illum, qui solitus erat hæere memoriæ ipsius, scilicet, *Desiderate millies: Hunc enim cum alijs, scilicet: Veni festinans, propera: Si tiuit anima mea: Tuus præualens amor, &c. distinxit cum versiculo: O amantissime Pater, sanctissimam cōuersationē (quem etiam miro & incredibili effectu sibi diuinitus infusum suscepit, & etiam eundem ab omnibus legentibus acceptari à Domino recognouit) per totam infirmitatem illā tam indefinenter & assidue replicabat, quod nō sinebat se impedire, quantumuis magno laboraret defectu virium, quin singulis diebus vice omnium membrorum suorum ista suppleret: excepto, si maiori affectu ad altiora duceretur: Sæpius etiam ex abundantia suauitatis, quæ spiritus crebro patebatur, pluribus se affectuosius visitatibus tam dulciter eructabat orationu-*

tiunculas & instructiones, ex quibus tantam consolationem spiritus se recipere testabantur, quod libentissimè ipsi inhiemanti ministrarent, quæ talis consolationis & instructionis subsidio, quou per verba eius recipiebant, perfrui mererentur. Vnde & quædam personæ sæpius orationes speciales tam magno desiderio persoluebant pro ea, vt eam Dominus sanitate restitueret, vel saltem sic infirmam in hac vita ad ipsarum consolationem sustentaret, quod nō est dubium, quin tam Dominus, qui nunquam spernit vota humilium, propter ipsarum preces, diutius in hoc corpore sustentauit, ipse nimirum prouidens meritis, uitarum charitati congaudens.

¶ *Prædicti versus sunt hi, scilicet: Desiderate millies mi Iesu, quando venies, me latius quando facies, de te me quando saties. Veni, veni, Rex optime, Pater immensa gloria: effulge clarè latius, quæ expectatus, sæpius. Tu te cogat pietas, vt mala nostra sapiens parcendo, & voti cōpotes nos tuo vultu sati s. Sitiuit anima mea, &c. vt in Psalm. XLI. Hos distingue cum versiculo: O amantissime Pater, qui habetur libro secundo, cap. xxxij. supra.*

¶ Dum igitur specialibus orationibus, sicut supra scriptum est, redemisset neglecta, quæ se contraxisset doluit in diuersis obsequijs beatissimæ Virgini debitis, & illo die quædam filio Dei offerret, orans, vt ipse eadem matri suæ beatissimæ pro se dignaretur præsentare, in suppletionem omnium suarum negligentiarū in seruitio Virginis gloriosæ: exurgens Rex gloriæ cor suam deificam obtulit prædignissimæ genitrici suæ, dicēs: Ecce mater amantissima exhibeo tibi cor meū, & in ipso tibi præsentato omnem affectū, quo te ab æterno præ-

no præ omni creatura gratuito prædestinaui, creauī, sanctificaui, mihi que in matrem speciali affectu adaptaui: omnem que benignitatis dulcedinem, qua tibi vnquam blanditus sum in terris, cum me infantem in sinu tuo confoueres, & aleres, omnem que fidelitatem, quam deinceps tibi per totum tempus, quo cum hominibus conuersatus sum, filiali affectu tibi exhibui, in omnibus subiectus tibi sicut filius matri, qui eram gubernator cœli, & specialiter in hora mortis, custodem tibi ac filium loco mei fideliter prouidi. Et insuper affectum dignationis illius inestimabilis, quo te in die iucundissimæ Assumptionis super omnes choros Angelorum & Sanctorum exaltaui, cœli terræque Dominam & Reginam constituendo. Quæ omnia modò ob amorem huius dilectricis meæ tibi exhibeo in suppletionem negligentiarum, quas vnquam in tuo materna pia seruitio contraxit, vt procedas, obuiam ipsi sponsæ meæ in hora mortis suæ: suscipiens eam materna pietate. Quod gratiosa mater blâdissima alacritate acceptans, & se ad omnia paratissimam declarans, dixit: Præsta mihi etiam nunc, fili amantissime, vt in eadem susceptione, dum secundum tuum beneplacitum huic obuiauerō, singula ipsa fœliciter suscipiat in affluentia plenarum deliciarum. ¶ Ista verò beata ad tantam dignationem diuinæ pietatis commota, dixit ad Dominum: Heu me benignissime Deus, quod neglexi suppletionem illam licet exiguam, quam persolui pro negligentijs contractis in horis meis canonicis, cæterisque seruitij tui debitis, simili deuotione tibi commendare, cum tua pietas tantoperè dignata sit exiguitatem tantilli studiosi mei nobilitare. Ad quod Domi-

nus.

DEUS. Ego suscepi omnia illa in vnione amoris illius, quæ eadem in corde meo diuino nobilitata æternaliter & dulcificata tibi infudi: & sic perfectissimo modo sanctificata obtulit ea Deo Patri meo pro vniuersis negligentijs tuis in placitissimam emendationem & acceptabilissimum holocaustum. Vnde & ipse inestimabili modo placatus, suum paternum, imò diuinum ad te inclinauit affectum.

Quomodo officia agonizantium hæc sponsa sibi ipsi persoluit: Et de præostensione eius exitus.

CAPVT XXVII.

CONsuevit ista virgo ferijs sextis circa nonam abstrahere se ab omnibus exterioribus tãquam pauisatura, ne ab aliquo impediretur, & intendere solum Deo intima deuotione sibi quæmetipsi quasi agonizanti persoluere omnia, quæ fieri solent circa agonizantes, etiam supra quàm optari posset tam in orationibus deuotis, quàm in meditationibus salubribus. Cumque hoc ad tempus summa cum deuotione peregisset, & iterum die quodam simili modo in sexta feria se recollegisset, ac in pacata mentis tranquillitate suauiter quiesceret, benignus Dominus, qui magnis beneficijs maxima superaddere solet, eidem quasi raptæ in spiritu in hac similitudine præostendit, quàm fœlici migratione eam de hoc mûdo dignaretur euocare. Videbatur enim sibi, quòd in sinu Domini brachio sinistro eius sustentata versus cor ipsius deificum repau-

repasaret, agonizans in specie puellæ valde delicatæ & mirabiliter perornatæ. Tunc aduolabat cum ingenti gaudio multitudo Angelorum & Sanctorum: quorum singuli ferebant thuribula in manibus suis, in quibus collectas offerebant, orationes & deuotiones totius Ecclesiæ, vt adolerent ea ibi in laudē regis & sponsi gloriæ, ac in profectum huius beatę animæ. Dum verò ipsa faceret inuocationem beatę Virginis per Antiphon. Salue Maria, aduocauit Dominus Matrem suam beatissimam, vt se ad consolationem eius adaptaret. Tunc Virginum Regina, nouo splendore præfulgida delicatis manibus caput infirmæ mirabiliter sustentabat. Huic etiam affuit Angelus sanctus custos ipsius infirmæ in specie cuiusdam illustrissimi principis sibi commissæ congaudens fœlicitati. Deinde cum infirma inuocaret Sanctum Michælem Archangelum, representans se & ipse princeps magnificus cum Angelorum maxima multitudine, opposuit se ex aduerso ad expugnandas insidias dæmonum, tam inualidorum, quod cum erigere capita, aut se quoquam conarentur aduersus animam commouere, statim à gloria tantæ maiestatis deuicti & confusi velut amentes decidebant: ex quo & illa non modicam consolationem recipiebat. Hinc videbatur quasi de ore ipsius infirmæ, in specie columbæ ardentis progredi deuotio cordis intus latentis, quæ vsque ad thronum glorię diuinæ maiestatis protendebatur, quoniam ex virtute deuotionis per labia ascendentis perterriti dæmones, ad eum confundebantur, quod certatim per fugam elabi & latere quærebant. ¶ Et cum

infirm-

infirmam singulos Sanctorum ordines, sicut fieri solet super agonizantes, in suum auxilium inuocaret, quilibet Sanctorum chorus sese in triumphum eius preparabat. Nam Patriarchæ accedentes afferebant in manibus in similitudine ramorum virentium fructus omnium bonorum operum suorum, & ipsos circa mansionem infirmæ componebant. Prophetæ sancti in similitudine speculorum aureorum ferentes merita cognitionum diuinarum, ex quorum aspectu anima eius ineffabiles sibi delectationes intrahebat. Dehinc procedens electus ille discipulus Ioannes Euāgelista & Apostolus blanda amicitate duos aureos annulos annullari ipsius imposuit, quem omnes Apostoli sequentes, singuli eorum singulis annullis aureis, per quos specialis fidelitas, qua Domino adhererant in terris, significabatur, reliquos digitos ipsius perornabat. Post hos martyres sancti bracteolis aureis, in quibus elucebant omnia, quæ ipsi vnquam pro amore Dei pertulerant in terris, ipsam mirifice decorabant. Confessores quoque sancti flores aureos & iucundos ipsi offerebant. Per quos significabatur voluntas eorum optima, & ad seruiendum Deo iugiter proposse suo parata. In quibus etiam relucebant mira claritate omnia, in quibus vnquam Deo placuerunt. Virgines etiam beatę obtulerunt ei rosas, per quas significabatur specialis suauitas, qua incorruptio facit ipsas proximas esse Deo, & arctiori vinculo intimæ visionis constringit. Nā Dñs Iesus Rex & sponfus integerrimæ virginitatis, videbatur in vestibulis suis similibus floribus perornatus, cum se ipsis Domino Deo amatori suo ob priuilegium

gium specialis innocentiae familiarius applicarent. *Vnde* per illam coniunctionem videbatur quaelibet sibi intrahere specialem dulcorem diuini saporis. Et hinc etiam ista cum singularum virginum floribus videtur perornata, foeliciter & iucundè experiebatur, quid fauor & benignitas tantarum sponſarum, ob fauorem sponſi exhibitus, beatitudinis possit conferre. Viduae verò & cæteri sancti in specie olfactoriorum aureorum, omnium bonorum operum suorum fructum obtulerunt. Innocentes vero sancti, quanuis minus videbantur habere de proprijs: tamen ob reuerentiam Domini sui, cuius se pretioso sanguine redemptos & gratuita pietate regnum æternum gaudent adeptos, etiam non neglexerunt: sed splendore quodam clarissimo suæ purissimæ innocentiae in vnione predignissimæ innocentiae Iesu Christi nobilitati, animam ipsius irradiantes, miro modo decorabant. Hinc filius altissimi Rex gloriæ cum inestimabili blanditate, intraxit sibi totam animam illam beatissimam in virtute sua diuina: quemadmodum meridiani splendoris feruor intrahit stillam exiguum roſis, cum effectu omnium virtutum & bonorum operum sibi à sanctis omnibus in specie prædictorum ætiorum oblatorum. Et sic eam totam circumdans & penetrans, sibi consimilem efficiebat: sicut ferrum inflammatur ab igne. Vbi cum sponſo suo Christo fruitur æternis gaudijs in se-

cula seculorum,

Amen.

De

De commendatione & autoritate huius libri.

CAPVT XXVIII.

Cum liber iste conscriptus esset, apparuit Dominus Iesus, habens ipsum impressum pectoris sui, dicens: Hunc librum meum ad hoc intimis pectoris mei impressi, in eo conscripta dulcedine diuinitatis meae pertranseam medullitus, qui ad laudem meam cum humili deuotione legerit, in ipso fructum ex hoc consequatur. Tunc orauit Dominum, vt eundem librum ab omni conseruare dignaretur errore, ad sui ipsius laudem & gloriam. Qui extensa venerabili manu sua super illum signo sanctæ Crucis eum communiuit, dicens. In libro isto conscripta, cœlesti benedictione mea modo sanctificauit, cum humili deuotione in ipso legere volentibus in veram salutem. Et afficit me sua uis redolentia bonæ voluntatis ipsum scribentis. Nec non alludit mihi forma meae gratiæ pietatis, quæ patet in eiusdem libri scriptis. Ego enim ipsum sæpe dictum librum meum sanctissima conuersatione mea operiã, roseisq; monilibus quinque vulnerum meorum adornabo, ac septem donis Spiritus Sancti, tanquam septem sigillis diuina pietate mea consignabo: vt non sit, qui ipsum de manu mea possit eruere.

¶ Hinc alia vice, dum compilatrix huius libri communicatura, eundem occultè in manica sub pallio suo deferret, ad offerendum illum Domino in laudem æternam, hoc nullo penitus hominum sciente, & morſolito flexis genibus in obuiationem Domini corporis profunde inclinaret se: visus est ab alia persona

T

Do-

Dominus cum ingenti gaudio, ipsam sua genua flectētem blande circumpleti dicens. Ego dulcedine diuini amoris mei fœcundabo verba libri huius, mihi modo oblata. Et quicumque humiliato corde ad me veniens amore amoris mei in eo legere voluerit, huic ego ex afflatu diuinitatis meæ, effectum animæ suæ salutarem, ipsi efficaciter inspirabo.

Oblatio huius libri ad laudem Dei.

CAPVT XXIX.

ET fluxum hunc nectarem tuæ gratuitæ pietatis, quem ex intimis tui amorosi cordis produxit efficacax dulcor tuæ inuestigabilis diuinitatis, ad influendum, irrigandum, fœcundandum, & beatificandum tibi que intrahendum ac indissolubiliter conglutinandum cor & animam electæ tuæ Christe Iesu fontale lumen sempiternorum luminum, offero tibi ex affectu totius vniuersitatis in vnione illius excellentissimæ charitatis, qua tu altissimi Patris Vnigenitus omnem influxum diuinitatis, qui tuam deificam humanitatem descendit cum plena gratitudine offerens, refudisti in abyssum originis tuæ: orans cum desiderio & affectu omnium creaturarum, vt ipsam tibi intrahas, per affectum spiritus tui in laudem æternam, immensam & incommutabilem: quam inscrutabilis sapientia tua altissimè cognoscit super excellentem Dei Patris omnipotentiam condecere, ac inaccessibiliter suauifluam Spiritus paraclæti beneuolentiam

tiam oblectare, & in plenè sufficientiam gratiarum actionem totius fœlicitatis, quam per eundem operatus es, operaris, & in æternum operari dignaberis in corde & anima ipsius recipientis, & etiam omnium, qui vsque in finem seculi, secundum verbum veritatis tuæ, aliquam ex eo suscepturi sunt illuminationem, consolationem, vel eruditionem: & indignam emendationem omnium, in quibus paruitas meæ intelligentiæ, negligentius studium ac imperitius ingenium meum, omisit, dona tua mihi ad dispensandum commissa, satis dignè & vtiliter explanando elucidare, omniumque quæ ex humana fragilitate seu diabolico instinctu pietatem tuam in ipso clare lucentem, suauiter redolentem, ac dulciter sapientem vilipendēdo conculcaturis sunt, quod opto misericordia tua protegente, vt absit, ac in efficacem impetrationem omnis gratiæ, quæ per affectum & gratitudinem diuini cordis tui poterit obtineri omnibus, qui cum humili deuotione amore amoris tui, cum affectuosa gratitudine ipsum dignabuntur legere, & quæque eius vtilia documenta pro tui, à quo fluxerunt, reuerentia studebunt imitari. Postremò in gratiarum actionem pro eo, quod me extremæ vilitatis ac omnium, imò (vt veriùs dicam) vniuersæ creaturæ tuæ exterminium, incomprehensibilis bonitas tua Deus cordis mei eligere dignata est, in prænobilis dispensationis eius ministerium: cum in nullo paruitas mea tibi respondere possit: offero tibi cor tuum dulcissimum ac vnice dignissimum in ea dignitate, qua plenum est diuina gratitudine.

ac omnimodæ beatitudinis perfectione superexcellens in perpetuum.

Conclusio huius libri.

CAPVT XXX.

AD laudem & gloriam Dei, amatoris humanæ salutis, conscriptus est liber iste: sed breuitatis gratia punctis multis, imò penè innumeris, ommissis, consummatus est tam euidentri, & (vt ita dicam) tam miraculoso adiutorio diuinæ misericordiæ, quòd, vel ex hoc solo conijci potuit, quam vberem animarum fructum ipse præuentor & subsecutor optimorum datorum ex eo requirat: nequaquam tamen exhausto riuulo diuinarum influxionum in hanc electam suam directo, sed partito in nos munere, quod nobis congruebat, electam suam, quasi per ascensorios gradus imaginationum ad secretiore, puriore, & excellentiores sapientiæ haustus perduxit: qui nequaquam corporeum imaginationum adumbrationibus ad intellectum inexperorum possent verbis explicari. Quæ omnia incontinentissima Dei pietas cum vniuersis hinc scriptis ad salutem legentium tam copiosè faciat exuberare, vt adepto centuplicato fructu in libro vitæ scribi digni inueniantur. Et interim simpliciores huius libelli lectores (qui per seipsos nesciunt natam in fluuio diuinæ pietatis) saltem hoc vehiculo iter arripiant, & quasi manu ductione beneficiorum proximi sui

mi sui delectati, vacando lectionibus, meditationibus, & contemplationibus, & ipsi tandem gustare mereantur, quàm dulcis est Dominus, & quàm reuera beatus est, qui sperans in eo, totum cogitatum suum iactat in ipsum, quòd benignitate sua nobis præstare dignetur, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus, per infinita seculorum.

Amen.

FINIS LIBRI QUINTI.

Antiphona.

Regnum mundi, & omnem ornatum seculi contem-
psi. propter amorem Domini mei Iesu Christi: Quem
vidi, quem amavi, in quem credidi, & speravi.

Versus. Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego
opera mea Regi. Quem vidi, &c.

Versus. Elegit eam Deus, & praelegit eam.

Resp. In tabernaculo suo habitare eam facit.

Oremus.

Deus qui Ecclesiam tuam, per beatam Ger-
trudem virginem, sacris illuminare dig-
natus es consilijs, & exemplis: concede pro-
pitius eius intercessione, vt quæ pro nostris
purgandis excessibus clementer ei reuela-
sti, deuotis mentibus exequamur. Per Chri-
stum Dominum.